John Foxe

CARTEA * MARTIRILOR

New Covenant Publications International Ltd. Romanian

Drepturile de Autor © 2020. Publicații internaționale al Noului Legământ

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă sau prin orice mijloace, fără permisiunea scrisă expresă a autorului, cu excepția cazurilor de citate scurte încorporate în articole critice și recenzii. Vă rugăm să trimiteți toate întrebările pertinente editorului.

Toate drepturile rezervate. Nicio parte a acestei cărți nu poate fi reprodusă sau transmisă sub nicio formă sau prin orice mijloace, electronice sau mecanice, inclusiv fotocopiere, înregistrare sau de către un sistem de stocare și extragere a informațiilor - cu excepția unui recenzor care poate cita pasaje scurte într-o recenzie pentru a fi tipărit într-o revistă sau ziar - fără permisiunea în scris a editorului.

ISBN: 359-2-85933-609-1

ISBN: 359-2-85933-609-1

Catalogarea Datelor de Publicare

Editare și Design: Grupul Internațional al Noului Legământ

Tipărit în Marea Britanie.

Prima tipărire 26 mai 2020

Publicat de: Publicații internaționale al Noului Legământ

New Covenant Publications International Ltd.,

Kemp House, 160 City Road, London, EC1V 2NX

Accesați site-ul: www.newcovenant.co.uk

CARTEA A MARTIRILOR

JOHN FOXE

Dacă trebuie să murim, să nu fie ca
porcii. Vânat și închis într-un loc
mizerabil,
În jurul nostru, latră câinii nebuni și înfometați,
Batjocorind soarta noastră blestemată.
Dacă trebuie să murim, cu noblețe să moară
Pentru ca sângele nostru prețios să nu fie
vărsat În zadar; atunci chiar și monștrii pe
care îi sfidăm Vor fi nevoiți să ne onoreze
deși morți!

O, fraților, trebuie să ne întâlnim cu dușmanul
comun!
Chiar dacă suntem mult mai puțini, să fim
curajoși. Și pentru miile lor de lovituri,
Să lovim o singură lovitură de moarte!
Și chiar dacă în fața noastră se află mormântul
deschis? Ca niște bărbați vom înfrunta haită
ucigașă și lașă, Presați la zid, muribunzi, dar noi
ripostăm.

Dacă Trebuie să Murim, 1919

Claude McKay

Această pagină a fost lăsată goală în mod intenționat

New Covenant Publications

International Inc.

Cărți Reformate, Minți Transformate

Alt-Heerdt 104, 40549 Düsseldorf, Germany
Tel : +49 211 399 435 234

Email: newcovenantpublicationsintl@gmail.com

Recunoştință

Dedicată lui Dumnezeu.

Introducere

New Covenant Publications International leagă din nou cititorul cu planul divin legând cerul și pământul, și consolidează veșnica lege al dragostei. Logoul, Chivotul legământului care reprezintă intimitatea între Cristos Isus și poporul Lui și centralitatea legii lui Dumnezeu. Precum este scris „ „Ieremia 31:31-33; Evreii 8:8-10) Într-adevăr, noul legământ adeverește despre o răscumpărare, născut de o certă nepotolită și pecetluită cu sânge.

De secole nenumărate, mulți au răbdat nenorociri iritante și asuprire de neînțeles, care au avut scopul pentru a distruge adevărul. În Special în evul întunecat aceasta lumină a întâlnit mari confruntări și întunecat de tradiții omenești și ignoranța populară din cauza că locuitorii pământului au urât înțelepciunea și au încălcat legământul. Ciuma compromisului cu o creștere în răul provocat, o biciuire și o asemenea degenerare neînfrânată care este o inumanitate diabolică prin care multe vieți au fost sacrificate pe nedrept. Cei care au refuzat ca să își predea libertatea conștiinței lor. Cu toate acestea o cunoștință pierdută a fost renăscută în special în vremea Preformației.

Era Preformației al secolului 16 a dat scânteia la un moment de adevăr, o schimbare fundamentală și consecințe tulburătoare precum este reflectat în Contra Preformației. În orice caz prin acest volum putem redescoperi semnificația netăgăduită al acestei singure revoluții din perspectiva Reformatorilor și al altor pioneri curajoși. Din relatările lor putem înțelege bătăliile pustiitoare, motivele care sunt în spatele rezistențelor fenomenale și intervențiilor supranaturale.

Mottoul nostru „Cărți Reformate, Minți Transformate” accentuează deosebirea între genul literaturi foarte diferit compus într-o eră critică și impactul ei. De asemenea rezonează urgența reformării personale, naștere din nou și transformare. În timp ce mașina de imprimat al lui Gutenberg împreună cu agenția de traducere au împrăștiat principiile credinței Reformate în urma cu 500 de ani. Presa digitală și media Online ar comunica în toate limbile lumina adevărului în aceste ultime vremuri.

Cuprins

Capitolul I - Istoria Martirilor Creștini până la Primele Persecuții Generale 4
Capitolul II - Cele Zece Persecuții Primitive 10
Capitolul III - Persecuțiile Creștinilor în Persia 22
Capitolul IV - Persecuțiile Papale 32
Capitolul V - O Relatare a Inchiziției 49
Capitolul VI - O Relatare a Persecuțiilor din Italia, sub Papalitate 76
Capitolul VII - John Wycliffe 123
Capitolul VIII - O Relatare a Persecuțiilor din Boemia sub Papalitate. 126
Capitolul IX - O Relatare a vieții lui Martin Luther 130
Capitolul X - Persecuții Generale în Germania 133
Capitolul XI - O Relatare a Persecuțiilor din Olanda 140
Capitolul XII - O Relatare a vieții lui William Tyndale 144
Capitolul XIII - O Relatare a vieții lui John Calvin 146
Capitolul XIV - O Relatare a Persecuțiilor din Marea Britanie și Irlanda 151
Capitolul XV - Complotul Prafului de Pușcă (1605) 159
Capitolul XVI - O Relatare a Persecuțiilor Scoțiene sub Regele Henric al VIII-lea 165
Capitolul XVII - Persecuțiile din Anglia în timpul domniei reginei Maria 174
Capitolul XVIII - Ascensiunea și Progresul Protestantismului în Irlanda și masacrul din 1641 264
Capitolul XIX. Ascensiunea, Persecuțiile și Suferinele Quakerilor. 280
Capitolul XX - O Recolecție despre Viața si Persecuția lui John Bunyan 293
Capitolul XXI - Revoluția Franceză din 1789 și Persecuțiile Sale 296
Capitolul XXII. Persecuțiile Protestanților Francezi din Sudul Franței, în anii 1814 și 1820. 325
Capitolul XXIII - Începuturile Misiunilor Americane în Străinătate 341
Epilog la Ediția Originală 361

Capitolul I - Istoria Martirilor Creștini până la Primele Persecuții Generale

În Evanghelia după Matei citim că Simon Petru a fost prima persoană care L-a recunoscut în mod deschis pe Isus ca Fiu al lui Dumnezeu, şi că Isus, văzând mâna lui Dumnezeu în aceasta, l-a numit pe Petru o piatră pe care El Îşi va construi Biserica - o Biserică pe care nici măcar porţile locuinţei morţilor nu o vor putea birui.

Aceasta ne indică trei lucruri. În primul rând, fapul că Cristos va avea o Biserică în această lume. În al doilea rând, faptul că Biserica va fi prigonită, şi nu numai de lume ci şi de toate puterile iadului. În al treilea rând, faptul că în ciuda persecuţiilor, Biserica va supravieţui.

Întreaga istorie a Bisericii până în ziua de astăzi confirmă profeţia lui Cristos. Prinţi, regi şi alţi conducători ai lumii acesteia şi-au folosit toată puterea şi dibăcia împotriva Bisericii şi totuşi ea continuă să reziste şi să se ţină în picioare. Furtunile care s-au abătut asupra ei şi au fost remarcabile. Am scris această istorie pentru că lucrările minunate ale lui Dumnezeu în sânul Bisericii să fie vizibile tuturor celor care ar putea să tragă vreun folos din ele.

Dintre toţi oamenii care L-au auzit vorbind pe Isus, fariseii şi cărturarii ar fi trebuit să fie primii care să Îl primească, din moment ce erau familiarizaţi atât de bine cu legea lui Dumnezeu. Totuşi ei L-au respins şi L-au prigonit, alegând să rămână supuşi Cezarului şi Cezarul a fost cel care i-a nimicit pe ei până la urmă.

Pedeapsa lui Dumnezeu a căzut din greu şi asupra romanilor. Auzind despre lucrările, moartea şi învierea lui Cristos, împăratul Tiberiu a propus senatului roman ca El să fie adorat în chip de zeu, însă senatorii l-au refuzat preferând să aibă un împărat şi nu un Rege ceresc. Drept răspuns, Dumnezeu le-a aţâţat proprii împăraţi împotriva lor, ceea ce a dus la nimicirea majorităţii celor din senat şi la suferinţa Romei timp de aproape trei sute de ani.

Tiberiu a devenit un tiran, şi-a ucis propria mamă şi nepoţii, prinţii oraşului şi proprii săi consilieri. Suetoniu spunea despre el că era atât de aspru încât într-o singură zi a dispus executarea a douăzeci de oameni. Pilat, sub conducerea căruia a fost răstignit Cristos, a fost trimis la Roma şi apoi exilat la Viena, unde s-a sinucis la urmă. Agripa cel mai în vârstă a fost chiar întemniţat de către Tiberiu pentru o vreme.

După moartea lui Tiberiu a urmat Caligula la tron, care a pretins că lumea să i se închine ca unui zeu. El l-a exilat pe Herodes Antipa, ucigaşul lui Ioan Botezătorul şi cel care L-a condamnat pe Cristos, care a fost apoi asasinat în al patrulea an al domniei sale.

După 13 ani de domnie crudă sub Claudiu, poporul Romei a căzut sub puterea lui Nero, care a domnit 14 ani şi a ucis majoritatea celor din senatul roman şi a nimicit întregul ordin cavaleresc al Romei. El a fost atât de crud şi inuman încât şi-a condamnat la moarte propria sa mamă, cumnat, soră, soţie şi mentori, Seneca şi Lucan. Apoi a poruncit ca să se dea foc Romei în douăsprezece locuri diferite în timp ce el cânta versuri de Homer. Pentru a evita să fie condamnat pentru aceasta, el i-a acuzat pe creştini ca incendiatori şi a cauzat prigonirea lor.

În anul 70 d.Cr., Titus şi tatăl său Vespasian au distrus Ierusalimul şi toată Galileea peste 1100000 de evrei şi vânzând restul din ei în robie. Vedem deci că cei care L-au respins pe Isus au fost făcuţi să sufere pentru faptele lor.

Ștefan

Sfântul Ștefan a suferit următoarele în ordine. Moartea sa a fost provocată de modul credincios în care a predicat Evanghelia trădătorilor și ucigașilor lui Hristos. Aceștia au fost excitați până la un asemenea grad de nebunie, încât l-au alungat din cetate și l-au omorât cu pietre. Se presupune în general că momentul în care a suferit a fost la Paștele care a urmat celui al răstignirii Domnului nostru și la cel al înălțării sale, în primăvara următoare.

În urma acestui eveniment s-a declanșat o mare persecuție împotriva tuturor celor care își mărturiseau credința în Hristos ca Mesia sau ca profet. Sfântul Luca ne spune imediat că "a avut loc o mare persecuție împotriva Bisericii care era la Ierusalim" și că "toți au fost împrăștiați prin toate ținuturile Iudeii și ale Samariei, cu excepția apostolilor".

Aproximativ două mii de creștini, împreună cu Nicanor, unul dintre cei șapte diaconi, au suferit martiriul în timpul "persecuției care s-a ridicat în jurul lui Ștefan".

Apostolii

Primul apostol care a suferit martiriul, după Ştefan, a fost Iacov fratele lui Ioan. Clement ne spune că “Atunci când acest Iacov a fost dus la tribunal, omul care l-a dus acolo şi care era cauza necazului său, văzându-l condamnat şi sortit morţii, a fost în aşa măsură răscolit în inimă şi conştiinţă încât mergând la locul execuţiei s-a declarat de bunăvoie ca fiind şi el creştin. Şi astfel au fost conduşi împreună şi pe drum acest om a dorit să primească iertarea din partea lui Iacov pentru cele ce i le-a făcut. După ce Iacov a cugetat un pic, întorcându-se spre el şi i-a zis “Pace ţie frate” şi l-a sărutat. Şi amândoi au fost decapitaţi în 36 d.Cr.

Toma

Toma a predicat parzilor, mezilor, persanilor, carmenienilor, hircanienilor, bactrienilor şi magienilor. El a fost omorât în Calamina, India. *

Simon

Simon, fratele lui Iuda şi al lui Iacov cel Tânăr, care toţi erau fiii Mariei Cleopa şi ai lui Alfeu, a fost episcopul de Ierusalim după Iacov. El a fost răstignit în Egipt, în timpul domniei împăratului roman Traian.

Simon

Simon apostolul, numit Cananeanul sau Zelotul, a predicat în Mauritania, Africa şi Britania. El a fost răstignit de asemenea.

Marcu

Marcu, primul episcop al Alexandriei, a predicat Evanghelia în Egipt. El a fost ars şi îngropat într-un loc numit Bucolus, în timpul domniei lui Traian.

Barolomeu

Despre Bartolomeu se spune că a predicat în India şi a tradus Evanghelia după Matei în limba băştinaşilor. El a fost bătut, răstignit şi decapitat în Albinopolis, Armenia. Andrei

Andrei, fratele lui Petru, a predicat sciţilor, sogdienilor şi secilor în Sebastopolis, Etiopia, în anul 80 d.Cr. El a fost răstignit de către Aegeas, guvernatorul Edesenilor şi a fost îngropat în Petrae, în Archaia. Benard şi Sf.Ciprian menţionează mărturisirea şi martiriul acestui apostol binecuvântat. Am putut aduna acest material în parte de la ei şi în parte de la alţi scriitori vrednici de încredere.

Când Andrei, prin predicarea sa neîntreruptă a adus pe mulţi la credinţa în Cristos, Aegeas guvernatorul a cerut permisiunea senatului roman să silească pe toţi creştinii să aducă jertfe în cinstea idolilor romani. Andrei s-a gândit să se opună lui Aegeas şi s-a dus la el ca să-i spună că un judecător al oamenilor ar trebui să cunoască întâi şi să se închine Judecătorului său din ceruri. Închinându-se adevăratului Dumnezeu, i-a spus Andrei, el ar trebui să alunge din mintea sa toţi zeii falşi şi idolii orbi.

Furios pe Andrei, Aegeas l-a întrebat dacă el este cel care a răsturnat pe dos nu cu multă vreme în urmă templul zeilor şi i-a convins pe oameni să devină creştini - o “sectă superstiţioasă” care a fost declarată recent ilegală de către romani.

Andrei a răspuns zicând că conducătorii Romei nu au înţeles adevărul. Fiul lui Dumnezeu, care a venit în lume de dragul oamenilor, a învăţat pe oameni că zeii romani sunt diavoli, duşmani ai omenirii care îi învaţă pe oameni să Îl jignească pe Dumnezeu şi să-L determine să Se întoarcă de la ei. Slujind diavolului, oamenii cad în tot soiul de răutăţi, spunea Andrei, şi după ce mor, nimic nu se mai ţine minte despre ei decât faptele lor rele.

Preconsulul i-a poruncit lui Andrei să nu mai predice aceste lucruri fiindcă altfel va fi repede răstignit. La care Andrei a răspuns: “Nu aş fi predicat despre cinstea şi slava crucii

dacă m-aş fi temut de moartea pe cruce.” El a fost condamnat să fie răstignit pentru învăţarea oamenilor despre o sectă nouă şi îndepărtarea religiei zeilor romani.

Mergând spre locul execuţiei şi văzând crucea care îl aştepta, Andrei nu şi-a aschimbat faţa, nici nu a ezitat în vorbirea sa, nici nu a leşinat şi nici logica după care au tânjit şi o primesc cu bucurie. Cu un cuget dornic, bucuros şi plin de aşteptare vin la tine, fiind un ucenic al Aceluia Care a atârnat pe tine, fiindcă eu din totdeauna te-am iubit şi am tânjit să te îmbrăţişez”.

Philip

S-a născut la Betsaida, în Galileea, și a fost numit pentru prima dată cu numele de "ucenic". A lucrat cu sârguință în Asia Superioară și a suferit martiriul la Heliopolis, în Frigia. A fost biciuit, aruncat în închisoare și apoi răstignit, în anul 54 d.Hr.

Pavel

Pavel, apostolul, care mai înainte se numea Saul, după marea sa osteneală și munca sa de nedescris în promovarea Evangheliei lui Hristos, a suferit și el în această primă persecuție sub Nero. Abdias, declară că, sub execuția sa, Nero a trimis doi dintre scutierii săi, Ferega și Parthemius, ca să-i aducă vestea morții sale. Aceștia, venind la Pavel care instruia poporul, l-au rugat să se roage pentru ei, ca să creadă; care le-a spus că în scurt timp vor crede și vor fi botezați la mormântul Său. Aceasta fiind făcută, au venit soldații și l-au scos din cetate și l-au dus la locul de execuție, unde, după rugăciunile făcute, și-a dat gâtul la sabie.

Iuda

Fratele lui Iacov, era numit în mod obișnuit Tadeu. A fost răstignit la Edessa, în anul d.Hr.

Luca

Evanghelistul, a fost autorul Evangheliei care merge sub numele său. A călătorit cu Pavel prin diferite țări și se presupune că a fost spânzurat de un măslin, de către preoții idolatri din Grecia.

Ioan

"Ucenicul iubit", a fost fratele lui Iacob cel Mare. Bisericile din Smirna, Pergam, Sardes, Filadelfia, Laodiceea și Tiatira, au fost întemeiate de el. Din Efes a primit ordin să fie trimis la Roma, unde se afirmă că a fost aruncat într-un cazan cu ulei clocotit. A scăpat prin miracol, fără să fie rănit. Ulterior, Domițian l-a exilat pe Insula Patmos, unde a scris Cartea Apocalipsei. Nerva, succesorul lui Domitian, l-a rechemat. A fost singurul apostol care a scăpat de o moarte violentă.

Matei

Matei a scris Evanghelia sa evreilor, în limba ebraică. După ce a convertit Etiopia şi întregul Egipt, regele Hircanus a trimis pe cineva care să-l ucidă cu o suliţă. După ani de predicare la naţiunile barbare, Filip a fost bătut cu pietre şi răstignit în Hierapolis, Frigia şi a fost îngropat acolo împreună cu fiica sa.

Iacov

Despre Iacov, fratele Domnului, citim următoarele, Iacov, fiind socotit un om drept şi desăvârşit, a condus Biserica împreună cu apostolii. El nu bea vin sau băuturi tari, nu mânca carne şi nu s-a tuns niciodată. El era singurul căruia i se îngăduia să intre în locul sfânt fiindcă nu a purtat niciodată haine de lână ci numai bumbac. El obişnuia să intre în templu, să cadă pe genunchi şi să ceară iertarea poporului şi făcea acest lucru atât de des încât genunchii săi şi-au pierdut sensibilitatea şi s-au tăbăcit ca genunchii cămilelor. Din pricina vieţii sale sfinte, Iacov a fost numit "Cel drept" şi "Păzitorul poporului".

Când mulţi dintre conducătorii lor s-au convertit, evreii, cărturarii şi fariseii au început să se teamă că în curând tot poporul se va hotărâ să Îl urmeze pe Isus. Ei s-au întâlnit cu Iacov şi i-au spus: "Te implorăm să înfrânezi poporul, căci ei cred despre Isus că El este Cristosul. Convinge-i pe cei care vin la Paşte să gândească aşa cum trebuie despre Cristos, fiindcă toţi te vor asculta. Urcă-te pe acoperişul templului pentru ca să fii auzit de toţi".

În timpul Paştelor, cărturarii şi fariseii l-au urcat pe Iacov pe streaşina templului strigându-i: "Tu care eşti aşa de drept şi pe care toţi trebuie să îl ascultăm, acest popor rătăceşte după Isus care a fost răstignit".

Şi Iacov a răspuns: "De ce mă întrebaţi pe mine despre Isus Fiul Omului? El şade la dreapta Celui Preaânalt şi va veni pe norii cerului".

Auzind aceasta, mulţi oameni din popor au fost convinşi şi Îl lăudau pe Dumnezeu strigând: "Osana Fiul lui David!" Atunci cărturarii şi fariseii şi-au dat seama că n-au făcut bine lăsându-l pe Iacov să mărturisească despre Cristos. Ei au strigat: "Oh, şi acest om drept este înşelat!" şi s-au urcat şi l- au aruncat pe Iacov de pe Templu.

Dar Iacov nu a murit în căzătură, s-a ridicat şi a stat pe genunchi şi a strigat: "O Doamne Dumnezeule, Tată, Te implor să-i ierţi fiincă nu ştiu ce fac!"

Ei s-au hotărât să îl omoare cu pietre pe Iacov, dar un preot le-a zis: "Aşteptaţi! Ce faceţi? Acest om drept se roagă pentru voi!" Dar unul din mulţime, a luat bâta cu care obişnuia să bată ţesătura şi l-a lovit pe Iacov în cap, ucigându-l şi l-au îngropat în locul pe care a căzut. Iacov a fost un adevărat martor al lui Cristos pentru evrei şi neamuri.

Barnaba

Era din Cipru, dar de origine evreiască, moartea sa se presupune că a avut loc în jurul anului 73 d.Hr. Și totuși, în pofida tuturor acestor persecuții continue și a pedepselor oribile, Biserica creștea zilnic, adânc înrădăcinată în doctrina apostolilor și a oamenilor apostolici și udată din belșug cu sângele sfinților.

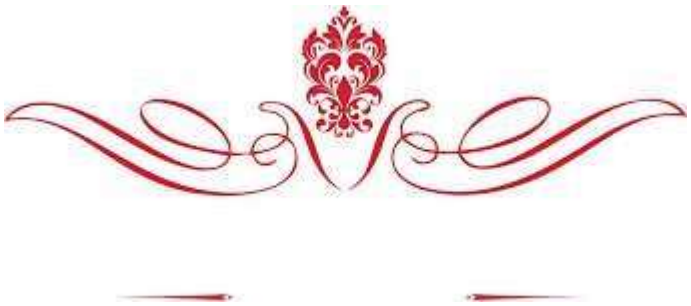

Capitolul II - Cele Zece Persecuții Primitive

Primul val de persecuţii

Primul din cele zece valuri de persecuţii a fost pornit de Nero, în jurul anului 64AD. Furia sa împotriva creştinilor era aşa de mare încât Eusebiu ne spune că: "puteai vedea oraşe întregi pline de trupuri de oameni, bătrânul zăcând lângă tânăr, şi trupurile femeilor care erau aruncate în stradă erau goale, fără nici un respect faţă de sexul lor". Mulţi creştini din acele zile credeau că Nero era Anticrsitul din pricina cruzimii sale şi a grozăviilor care se făceau.

Apostolul Petru a fost condamnat la moarte în timpul acestui val de prigoană, deşi unii spun că a scăpat. Se ştie că mulţi creştini l-au sfătuit să părăsească oraşul şi tradiţia ne spune că ajuns la porţile oraşului, Petru L-a văzut pe Isus venind către el. "Doamne unde Te duci?" a întrebat Petru. "Vin ca să fiu răstignit din nou" a răspuns Isus. Văzând că suferinţa sa este înţeleasă, Petru s-a întors în oraş, unde a fost răstignit cu capul în jos, ne spune Ieronim, fiindcă nu se socotea vrednic de a fi răstignit la fel ca şi Domnul său.

Pavel a avut de asemenea de suferit în timpul prigoanei, atunci când Nero a trimis doi cavaleri ai săi, Ferega şi Parthemius, ca să-l aducă la locul execuţiei. Ei l-au găsit pe Pavel învăţând norodul şi l-au rugat să se roage pentru ei, pentru ca să poată crede. Primind asigurarea din partea lui Pavel că vor fi botezaţi în curând, cei doi l-au condus din oraş, spre locul de execuţie, unde Pavel a fost decapitat.

Acest val de persecuţii a luat sfârşit sub domnia lui Vespasian, lăsând creştinilor un timp de răgaz.

Al doilea val de persecuţii

Al doilea val de persecuţii s-a pornit în timpul domniei lui Domiţian, fratele lui Titus. Domiţian l-a exilat pe Ioan în insula Patmos, dar la moartea lui Domiţian i s-a permis să se întoarcă în Efes, în anul 97AD. Ioan a rămas la Efes până în timpul domniei lui Traian şi a condus Bisericile din Asia, şi a scris Evanghelia şi a murit la vârsta de 100 de ani.

De ce au prigonit atât de mult împăraţii romani şi senatul pe creştini? În primul rând, ei nu înţelegeau că Împărăţia lui Cristos nu este o împărăţie temporală şi se temeau pentru funcţiile lor de conducere dacă prea mulţi cetăţeni Îl urmau pe Cristos. În al doilea rând, creştinii dispreţuiau dumnezeii romani falşi, preferând să se închine Dumnezeului celui viu şi adevărat. Orice se întâmpla în Roma, foamete, epidemii, cutremure, războaie sau vreme rea, creştinii erau cei învinuiţi, fiind cei care desfidau zeii romani.

Moartea nu era socotită ca fiind o pedeapsă suficientă pentru creştini, care erau supuşi celor mai crude tratamente posibile. Erau biciuţi, li se scoteau măruntaiele, erau sfâşiaţi în

bucăţi şi omorâţi cu pietre. Li se puneau pe trup plăci de metal înroşite în foc, erau ştrangulaţi, aruncaţi fiarelor sălbatice, erau agăţaţi în coarnele taurilor şi spânzuraţi. După ce mureau, trupurile lor erau stivuite în grămezi care erau lăsate să putrezească, fără a fi îngropate. Dar în ciuda tuturor acestor lucruri, Biserica a continuat să crească, fiind adânc înrădăcinată în învăţătura apostolilor şi udată de sângele sfinţilor.

Al treilea val de persecuţii

În timpul celui de-al treilea val de prigoană, Pliniu cel Tânăr i-a scris împăratului Traian, plângându-se că mii de creştini erau omorâţi zilnic, deşi nici unul din ei nu a făcut nimic vrednic de a fi persecutat.

În timpul acestei prigoane, Ignatius a fost condamnat la moarte pentru că L- a mărturisit pe Cristos. La acea vreme, el trăia în Antiohia, urmând în slujba de episcop lui Petru. Călătorind sub paza grea din Siria la Roma, el predica bisericilor pe unde trecea şi a rugat biserica din Roma să nu încerce să îl salveze. Condamnat la a fi aruncat leilor, Ignatius a spus: “Eu sunt graiul lui Crsitos, voi fi măcinat de dinţii fiarelor sălbatice pentru ca să fiu găsit pâine curată”.

Al patrulea val de persecuţii

După un timp de răgaz, creştinii au fost din nou prigoniţi, de data aceasta în timpul domniei lui Marcus Aurelius, în anul 161AD.

Unul din cei care au suferit în această perioadă a fost Policarp, venerabilul episcop de Smirna. Cu trei zile înainte de a fi prins, Policarp a visat că perna de sub capul lui a luat foc, şi când s-a trezit le-a spus tuturor celor din jurul său că el va fi ars de viu din pricina lui Cristos.

Auzind într-o seară că cei care veneau să-l prindă au sosit, Policarp s-a ridicat din pat pentru a-i întâmpina, a dat poruncă să li se prgătească de mâncare şi după aceia i-a rugat să fie lăsat singur timp de o oră pentru ca să se roage. Soldaţii au fost atât de impresionaţi de vârsta înaintată a lui Policarp de atitudinea sa încât au început să se întrebe de ce erau trimişi să- l prindă, dar odată ce el şi-a terminat rugăciunile, l-au suit pe un asin şi l- au dus în oraş.

Intrând în arenă cu paznicii săi, o voce din ceruri a spus: “Fii tare Policarp şi fii bărbat”.Nimeni din jur nu a văzut pe cineva vorbind, dar mulţi oameni au auzit acel glas. Adus în faţa tribunalului şi a poporului, Policarp a refuzat să se lepede de Cristos, deşi proconsulul l-a implorat “gândeşte-te la tine şi fie- ţi milă de vârsta ta înaintată. Leapădete de Cristos şi eu te voi elibera.” Policarp a răspuns: “Optzecişişase de ani L-am slujit şi niciodată nu mi-a făcut nici un rău. Cum aş putea să-L hulesc pe Regele meu Care m-a mântuit?” Ameninţat că va fi aruncat la fiare şi că va fi ars, Policarp a rămas tare şi a spus “Ce mai aştepţi? Fă ce vrei.”

Mulţimea a cerut moartea lui Policarp, adunând lemne pentru rug şi pregătindu-se să îl lege de stâlp. Lăsaţi-mă," a zis el, "Cel Care îmi va da putere să rabd focul îmi va da putere şi să nu mă clintesc de pe rug."

Aşa că nu l-au mai ţintuit de stâlp, ci numai l-au legat.

Imediat ce şi-a terminat rugăciunea, s-a dat foc rugului, dar flăcările parcă ocoleau trupul său şi nu-l atingeau. Oamenii au convins un soldat să-l înjunghie cu o sabie dar când a făcut-o, s-a scurs atât sânge că a stins focul. Atunci soldaţii i-au luat trupul şi l-au aruncat în foc, unde s-a prefăcut în cenuşă. Mai târziu nişte creştini au strâns cenuşa şi au îngropato cum se cuvine.

În timpul aceleaşi prigoane, creştinii din Lyon şi Viena, au suferit de asemenea, printre ei numărându-se Sanctus din Viena, Maturus, Attalus din Pergam şi o femeie numită Blandina. Toţi aceştia au fost crud torturaţi dar au suportat atât tortura cât şi moartea cu tărie şi în mod vrednic.

Al cincelea val de persecuţii

În timpul domniei lui Severus, creştinii au avut câţiva ani liniştitţi şi au putut să se închine lui Dumnezeu fără să se teamă că vor fi pedepsiţi. Dar după un timp, mulţimea ignorantă şi rău intenţionată a avut câştig de cauză şi vechile legi au fost reintroduse împotriva creştinilor. Focul, sabia, fiarele şi temniţa erau folosite din nou şi până şi trupurile moarte ale creştinilor erau furate din morminte şi erau mutilate. Totuşi cei credincioşi se înmulţeau.

Tertulian, care a trăit în această vreme, a spus că dacă creştinii ar pleca din teritoriile romane, imperiul ar fi slăbit mult.

De acum, persecuţiile s-au întins până în Africa de nord, care era o provincie romană, şi mulţi creştini au fost ucişi în locurile acelea. Una dintre ei a fost Perpetua, o femeie de 26 de ani, măritată cu un copil nou născut. Dusă în faţa proconsulului Minutius, Perpetuei i s-a poruncit să aducă jertfe idolilor. Refuzând acest lucru, ea a fost aruncată într-o temniţă întunecoasă, copilul i-a fost luat, dar doi dintre temnicerii ei, Tertius şi Pomponius i-au dat voie să iasă afară la aer câteva ore pe zi, timp în care i se dădea voie să-şi alăpteze copilul.

Până la urmă creştinii au fost siliţi să se înfăţişeze înaintea judecătorului, unde li s-a poruncit să se dezică de Domnul lor, dar toţi au rămas hotărâţi. Când a venit rândul Perpetuei, tatăl ei şi-a făcut brusc apariţia şi avându-i copilaşul în braţe a implorat-o să îşi salveze viaţa de dragul copilului. Până şi judecătorul părea mişcat: "Ai milă de părul cărunt al tatălui tău" a zis el, "ai milă de copilul tău, adu o jertfă în cinstea împăratului".

Perpetua a răspuns "Eu nu voi aduce jertfă". Hilarianus judecătorul a întrebat-o atunci "Eşti creştină?" "Sunt creştină" a venit răspunsul. Perpetua şi toţi ceilalţi creştini au fost

judecaţi şi condamnaţi să fie aruncaţi fiarelor, ca un spectacol public în ziua următoare care era o zi de sărbătoare. Martirii au intrat la locul de execuţie îmbrăcaţi în haine albe simple, Perpetua cântând un imn de glorie. Bărbaţii urmau să fie sfâşiaţi de leoparzi şi urşi, Perpetua şi o femeie tânără pe nume Felicitas au fost atârnate în nişte plase mari, la început goale, dar mulţimea a cerut voie ca să li se dea voie să-şi poarte hainele.

Când s-au văzut întoarse în arenă, un taur a fost aţâţat împotriva lor. Felicitas a căzut, grav rănită iar Perpetua a fost izbită, haina i-a fost sfâşiată şi părul i s-a despletit, dar a alergat la Felicitas care era pe moarte şi a ridicat-o cu blândeţe de la pământ. Când taurul nu a mai vrut să le atace din nou, au fost târâte afară din arenă spre dezamăgirea publicului care voia să le vadă moartea.

Până la urmă au fost aduse înapoi în arenă, pentru a fi omorâte de gladiatori. Perpetua a fost dată pe mâna unui tânăr care tremura şi a înjunghiat-o de câteva ori dar foarte slab, nefiind obişnuit cu scene de o asemnea violenţă. Când Perpetua a văzut tulburarea tânărului, i-a călăuzit mâna nehotărâtă ca să-şi înfigă sabia într-o zonă vitală, şi astfel a murit.

Al şaselea val de persecuţii

Acest val de persecuţii a fost stârnit de către împăratul Maximinus, care a dat ordin ca toţi creştinii să fie prinşi şi omorâţi. Un soldat roman care a refuzat să poarte cununa de lauri primită de la împărat şi s-a declarat a fi creştin, a fost biciut, aruncat în temniţă şi condamnat la moarte.

Pontianus, episcopul Romei, a fost exilat în Sardinia pentru că a predicat împotriva idolatriei şi a fost omorât acolo. Anteros, un grec care i-a urmat lui Pontianus în slujba de episcop a adunat istorii ale martirilor şi a fost martirizat şi el după doar patruzeci de zile de slujire.

Prammachius, un senator roman şi alţi patruzeci şi doi de creştini au fost decapitaţi toţi în aceeaşi zi şi capetele lor au fost puse pe porţile oraşului. Calepodius, un slujitor creştin, după ce a fost târât pe străzi a fost aruncat în râul Tibru cu o piatră de moară atârnată de gât. Quiritius, un nobil roman, împreună cu familia şi sclavii săi a fost crud torturat şi omorât.

Martina, o tânără nobilă a fost decapitată iar Hippolitus, un prelat creştin a fost legat de un cal sălbatic care l-a târât pe câmp până a murit.

Maximinus a fost urmat la tron de către Gordian, în timpul domniei căruia şi în timpul succesorului său Filip, Biserica a avut parte de linişte timp de mai mult de şase ani. Dar în anul 249, a izbucnit o prigoană violentă în Alexandria, fără ştirea împăratului.

Metrus, un vechi creştin din Alexandria, a refuzat să se închine idolilor. El a fost bătut cu ciomege, împuns cu trestii ascuţite şi omorât cu pietre. Quinta, o femeie creştină, a fost târâtă de picioare peste pietre ascuţite, bătută cu biciul şi apoi omorâtă cu pietre. Apollonia, o femeie în vârstă de aproape şaptezeci de ani, a mărturisit că este creştină şi mulţimea a legat-o de stâlpul unui rug, pregătindu-se să o ardă. Ea i-a implorat să fie lăsată liberă şi a fost dezlegată cu gândul că este gata să se lepede de credinţă, dar spre uimirea lor ea s-a aruncat imediat înapoi în flăcări şi a murit.

Al şaptelea val de persecuţii

La această vreme, templele păgâne ale Romei erau aproape uitate iar bisericile creştine erau înţesate de convertiţi. Împăratul Decius a hotărât că a sosit vremea pentru zdrobirea creştinismului odată pentru totdeauna.

Fabian, episcopul Romei a fost prima persoană bine cunoscută care a suferit intensitatea persecuţiei. Predecesorul împăratului, Filip, şi-a pus averea în grija lui Fabian şi când Decius a examinat averea şi a găsit mult mai puţin decât se aştepta, a pus ca Fabian să fie arestat şi decapitat.

Decius care construise un templu păgân în Efes a dat ordin ca toţi cetăţenii oraşului să aducă jertfe idolilor din templu. Şapte din soldaţii săi, Maximianus, Martianus, Joannes, Malchus, Dionysius, Constantinus şi Seraion au refuzat să împlinească porunca. Împăratul dispus să încerce să-i convingă, le-a lăsat timp de gândire până se va întoarce dintr-o călătorie dar în absenţa sa, soldaţii au evadat şi s-au ascuns într-o peşteră. Aflând ştirea la întoarcerea sa, Decius a pus să se zidească gura peşterii astfel încât cei şapte au murit de foame.

Teodora, o tânără foarte frumoasă din Antiohia, a refuzat să aducă jertfe idolilor romani şi a fost aruncată în temniţă. Didymus, logodnicul ei creştin, deghizat în soldat roman, s-a strecurat în celula ei şi a convins-o să-şi pună armura lui şi să evadeze. Când Didymus a fost descoperit, a fost dus la guvernator şi condamnat la moarte. Când a auzit despre sentinţă, Teodora s- a aruncat la picioarele judecătorului şi l-a implorat ca ea să fie supusă chinurilor şi nu Didymus. Judecătorul i-a condamnat pe amândoi la decapitare şi trupurile lor au fost arse.

Origen, celebrul scriitor şi învăţător din Alexandria a fost arestat la vârsta de şaizeci şi patru de ani, a fost aruncat în temniţă, pus în lanţuri, cu picioarele în butuci care i le ţinea larg depărtate. Deşi Origen a fost bogat şi faimos, nu s-a bucurat de milă. A fost ameninţat cu focul, a fost chinuit în toate felurile posibile, dar tăria sa i-a dat putere să suporte totul, chiar şi atunci când judecătorul său a dat ordin ca tortura să îi lungească chinurile. În timpul torturilor, Decius a murit şi succesorul său a început un război cu goţii, ceea ce a întors atenţia imperiului de la creştini. Origen a fost eliberat şi a trăit în Tit până a murit la vârsta de şaizeci şi nouă de ani.

Al optulea val de persecuţii

După ce a fost făcut împărat, Valerian a fost reţinut şi binevoitor faţă de creştini, dar a căzut apoi sub influenţa unui magician egiptean pe nume Macrianus, şi a dat ordin ca persecuţia să continue, lucru care s-a întâmplat în următorii trei ani şi jumătate.

Ştefan, episcopul Romei a fost decapitat iar Saturnius, episcopul de Toulouse a fost atacat şi imobilizat de către mulţime pentru că a oprit oracolele să vorbească. Refuzând să jertfească idolilor, a fost legat cu picioarele de coada unui taur care a fost mânat în jos pe treptele templului şi care l-a târât pe Saturnius până ţeasta i s-a despicat şi i-a ieşit creierul afară. Nimeni din creştinii din Toulouse nu a avut curajul să îi ia trupul până cânddouă femei l-au luat şi l-au îngropat într-un şanţ.

În Roma, Laurenţiu a fost dus înaintea autorităţilor, care ştiau că nu este doar un diacon responsabil cu sacramentele ci şi un ispravnic al bogăţiilor Bisericii. Când i s-a cerut să predea toate bogăţiile Bisericii, Laurenţiu a cerut un răgaz de trei zile pentru a putea aduna tot. În ziua a treia, când persecutorul i-a cerut să predea averea Bisericii, Laurenţiu şi-a întins braţele spre un grup de creştini săraci pe care i-a adunat la un loc. “Aceştia sunt comoara scumpă a Bisericii” a spus el judecătorului”. “Ce alte pietre preţioase poate avea Cristos decât aceia în care a promis că va locui?”

Mânios că a fost păcălit şi înfuriat peste măsură, persecutorul lui Laurenţiu a dat ordin ca acesta să fie biciut, bătut, legat de plăci de fier încinse în foc, şi apoi să fie pus pe un grătar de fier deasupra unui foc şi ars de viu.

Primul creştin englez martirizat a fost Alban, care a fost convertit de către un preot sărac care s-a adăpostit în casa lui. Când autorităţile au trimis după preot, Alban s-a îmbrăcat în hainele acestuia şi s-a dus în locul său.

Judecătorul l-a recunoscut pe Alban şi i-a cerut să aducă jertfe zeilor păgâni sau să moară. Când Alban a refuzat, a fost torturat şi decapitat.

Al nouălea val de persecuţii

Această prigoană s-a declanşat sub împăratul Aurelian. Printre cei care au suferit de această dată, s-a numărat şi Felix, episcop de Roma, care a fost decapitat. Agapetus, un tânăr roman care şi-a vândut posesiunile şi a dat banii săracilor, a fost arestat ca creştin, torturat şi adus la Praeneste, un oraş lângă Roma, unde a fost decapitat.

Aceştia sunt singurii martiri cărora li se cunoaşte numele, din timpul domniei lui Aurelian.

Al zecelea val de persecuţii

La începutul celui de-al zecelea val de persecuţii, declanşat în al nouăsprezecelea an al domniei împăratului Diocleţian, acesta l-a numit pe Maximian să împartă tronul cu el şi cei doi i-au ales apoi pe Galerius şi Constantinus să slujească sub conducerea lor. În timpul celor patru conducători, creştinii au fost persecutaţi cu furie, situaţie care a continuat până în anul 313 d.Cr., deşi Diocleţian şi Maximian au renunţat la funcţiile lor în anul 305 d.Cr.

Constantinus şi Galerius şi-au împărţit imperiul între ei, Galerius primind ţările din răsărit iar Constantinus stăpânind în Franţa, Spania şi Britania. Între timp, soldaţii romani l-au ales pe Maxentius ca împărat al lor la Roma. În timp ce Galerius şi Maxentius au continuat prigonirea creştinilor timp de şapte-opt an, Constantinus a devenit un sprijinitor al creştinilor în imperiul său, fiind un stăpânitor iluminat şi inteligent care era preocupat de bunăstarea supuşilor săi şi care nu se angaja în războaie nedrepte şi nici nu îi ajuta pe aceia care o făceau. Bisericile erau cumplit de prigonite în celelalte părţi ale imperiului roman, dar Constantinus le-a dat creştinilor liberatatea de a trăi şi de a se închina după cum doresc, numind chiar pe unii din ei sfătuitori apropiaţi şi apărători.

Constatinus a murit în 306 d.Cr. şi a fost înmormântat la York, în Anglia. Fiul său Constantin, un creştin născut englez, l-a urmat la tron şi a fost la fel de înţelegător şi dedicat ca şi conducător, ca şi tatăl său.

La Roma, Maxentius stăpânea ca un tiran, ucigându-şi propria nobilime, confiscându-le bunurile pentru sine însuşi şi practicând magia, singurul lucru pe care se pare că putea să-l facă aşa cum trebuie. La începutul domniei sale s-a prefăcut a fi un prieten al creştinilor, dar numai ca să aibă parte de sprijinul populaţiei, căci pe ascuns el continua persecuţia.

Cetăţenii şi senatorii Romei au început să se îngrijoreze din pricina tiraniei şi răutăţii lui Maxentius şi i-au scris lui Constantin să vină şi să-i elibereze. La început nu a avut nici un rezultat, a strâns o armată în Britania şi Franţa şi a început să mărşăluiască spre Italia în 313 d.Cr.

Ştiind că nu se va bucura de sprijinul poporului, Maxentius a încercat să se bizuie pe magia sa şi pe ambuscade organizate din când în când armatei lui Constantin care înainta, însă fără succes întrucât marşul lui Constantin către Roma nu a fost încetinit.

Apropiindu-se de Roma, Constantin a început să se agite cu privire la bătălia care îi stătea înainte. L-a văzut pe Maxentius învingându-i pe alţii cu ajutorul magiei sale şi îşi dorea să aibă ce să poată opune acestei puteri.

Într-o zi, la apusul soarelui, Constantin s-a uitat spre Sud şi a văzut pe cer o cruce strălucitoare şi cuvintele “În acest semn vei birui”. Atât el cât şi oamenii care erau cu el au rămas cutremuraţi la acest semn, deşi nimeni nu ştia prea bine ce însemnau aceste lucruri.

Dar într-o noapte, în timp ce dormea, Cristos i s-a arătat lui Constantin, cu aceeaşi cruce şi i-a spus să facă o cruce pe care s-o care înaintea sa în bătălie.

Acest semn şi mesajul primit nu erau destinate să inducă o venerare superstiţioasă a crucii, de parcă crucea ar fi avut vreo putere în ea însăşi, ci erau destinate să fie un îndemn la căutarea lui Isus şi a slavei Numelui Său.

A doua zi, Constantin a pus să se facă o cruce mare, din aur şi pietre preţioase, care trebuia dusă înaintea oştirii în loc de steag. Având asigurarea că Dumnezeu i-a binecuvântat cauza, Constantin s-a grăbit spre Roma şi întâlnirea cu Maxentius.

Maxentius a fost silit să iasă din oraş şi să-l întâlnească pe Constantin la malul îndepărtat al Tibrului. După ce a traversat podul numit Pons Milvius, Maxentius l-a distrus şi l-a înlocuit cu un podeţ instabil făcut din bărci şi scânduri, gândind că îl va atrage pe Constantin în cursă. Cele două armate s-au ciocnit, Constantin l-a împins pe Maxentius înapoi, mai mult şi mai mult, până ce riscându-şi siguranţa, acesta a fost silit să se retragă pe podeţul şubred şi a căzut în propria sa capcană. Calul său s-a dezechilibrat şi l-a aruncat pe Maxentius, cu armură cu tot în Tibru, unde s-a înecat.

Maxentius a fost ultimul prigonitor roman al creştinilor, pe care Constantin i-a eliberat după trei sute de ani de apăsare şi moarte. Constantin a reuşit să fundamenteze atât de solid dreptul creştinilor la închinare lui Dumnezeu, încât au trebuit o mie de ani ca ei să urmeze să sufere din nou pentru credinţa lor.

Timp de trei sute de ani, cei mai puternici şi mai bogaţi conducători ai lumii au încercat să stingă creştinismul, folosind forţa, politica, torturile şi moartea, tot ce aveau la dispoziţie, dar iată că toţi aceşti conducători s-au dus dar Cristos şi Biserica Sa au rămas în picioare.

Persecuţii în timpul lui Iulian, 361 d.Cr.

Iulian a devenit împărat la moartea fratelui său Constantin, fiul lui Constantin cel Mare. Deşi Iulian a fost educat în credinţa creştină de către tatăl său, el a avut o inimă păgână şi imediat ce a fost întronat, a făcut o declaraţie publică a crezurilor sale şi a încrederii în vechile zeităţi păgâne, câştigându-şi astfel numele de Iulian Apostatul.

Iulian a reintrodus închinarea la idoli prin deschiderea templelor şi darea unei porunci către magistraţi şi popor de a-i urma exemplul, însă nu a emis nici o lege împotriva creştinismului. El a lăsat libertatea de practică a fiecărei secte religioase, deşi şi-a exercitat influenţa cât s-a putut de mult pentru restaurarea vechilor credinţe. Deşi nu sunt înregistrate morţi violente ale creştinilor care să fi rezultat din împlinirea vreunui ordin al lui Iulian, totuşi câteva execuţii au avut loc pe întinsul imperiului, la ordinele guvernatorilor şi autorităţilor păgâne.

Severus

Romanii o venerau pe zeiţa Venus, zeiţa dragostei şi luna aprilie era considerată ca fiind potrivită pentru sărbătorirea victoriilor acestei zeiţe. În timpul acestei luni, templele zeiţei erau înţesate de închinători deânchinători şi statuile sale din marmură erau umplute de flori. Severus, un centurion creştin din armata romană a îndrăznit să-şi ridice glasul împotriva acestui obicei popular şi nu numai că a refuzat să ia parte la ceremonia păgână ci a denunţato pe Venus înaintea judecătorului. El şi-a repetat îndrăzneţ crezurile în faţa judecătorului şi a fost condamnat să fie dus în faţa templului zeiţei, să fie insultat, biciuit şi bătut cu un bici numit "plumbete", care avea biluţe de plumb legate la capătul fiecărei curele. Severus a fost bătut de doi oameni puternici, dat pe mâna călăilor publici şi decapitat.

Cassian

Cassian a fost un învăţător dintr-un oraş nu prea îndepărtat de Roma. Când a fost arestat pentr că a refuzat să aducă jertfe idolilor, judecătorul său a decis ca pedepsirea lui să fie încredinţată elevilor săi, care nu îl agreau de loc. El a fost legat şi dat pe mâna elevilor săi, care s-au asupra lui cu stylurile lor (instrumente ascuţite din fier, cu care obişnuiau să scrie pe tăbliţele de ceară) şi l-au înjunghiat de moarte.

Teodorus, un creştin, a fost prins şi torturat. După ce a fost dat jos de pe grătar, a fost întrebat cum de a putut suporta cu atâta răbdare durerea. "La început am simţit ceva durere, a spus el, "dar după aceia a apărut un tânăr lângă mine care îmi ştergea faţa de transpiraţie şi mă împrospăta cu apă rece. Mi-a plăcut atât de mult încât mi-a părut rău că mi s-a dat drumul".

Marcus

Marcus, episcopul de Arethusa, un oraş în Tracia, a distrus un templu păgân şi a construit o biserică creştină în locul ei. Acest lucru i-a înfuriat atât de tare pe păgânii din oraş încât l-au pândit şi odată când a fost singur l-au prins. După ce l-au bătut cu beţele, lau întrebat dacă vrea să reconstruiască templul pe care l-a dărâmat. Marcus nu numai că a refuzat să îl reconstruiască dar a şi amenințat că îl va dărâma din nou dacă cineva îl va reconstrui. Chinuitorii lui s-au uitat în jur căutând o modalitate de a-l pedepsi şi în final sau decis asupra unei metode pe cât de crude pe atât de neobişnuite. Ei l-au legat pe Marcus cu nişte frânghii şi l-au pus într-un coş mare pe care l-au atârnat de ramurile unui pom, după ce i-au uns trupul cu miere. După ce a fost atârnat în pom, Marcus a mai fost întrebat odată dacă vrea să reconstruiască templul dărâmat; el a refuzat aşa că a fost lăsat să moară din cauza înţepăturilor viespilor pe care îi atrăgea mierea cu care a fost uns.

Persecutarea de către goţi

În timpul domniei lui Constantin cel Mare, lumina Evangheliei a pătruns şi în ţinuturile barbarilor. Câţiva goţi au fost convertiţi în nord-vestul Europei, care purta numele de Sciţia în vremea aceea, dar majoritatea goţilor au rămas păgâni.

Fritegern, regele goţilor, a fost un prieten al romanilor dar Athanaric regele goţilor răsăriteni era în război cu ei. Creştinii care trăiau în regatul Fritegern se bucurau de pace, însă Athanaric fiind învins de romani şi-a vărsat mânia pe creştinii din teritoriile sale.

Sabas a fost primul care a simţit mânia regelui. El a fost un om modest, umil, care căuta să vadă Biserica crescând. Athanaric a dat ordine ca toţi locuitorii din ţinuturile sale să jertfească zeităţilor păgâne şi să mănânce carnea care a fost jertfită idolilor. Dacă cineva refuza, urma să fie pedepsit cu moartea. Unii din păgânii care aveau rude creştine le-au făcut rost de carne care nu a fost jertfită idolilor, dar Sabas a refuzat această modalitate de a rezolva problema. El nu numai că a refuzat să se supună noii legi, dar a afirmat în public că cei care mănâncă din carnea înlocuită, nu sunt creştini adevăraţi.

Sabas a fost arestat în curând, şi dus înaintea judecătorului care văzându-l sărac şi neimportant i-a dat drumul. În curând Sabas a vizitat un misionar creştin, pe nume Sansala. În a treia noapte de la sosirea sa acolo, amândoi au fost arestaţi de către soldaţi. Lui Sansala i-au dat voie să se îmbrace şi să meargă călare, dar Sabas a fost silit să-şi lase hainele şi să meargă pe jos. Pe toată durata călătoriei l-au târât prin tufişuri şi ţepi şi îl băteau. Serile, îl întindeau între două grinzi, legându-i mâinile de o grindă şi picioarele de cealaltă grindă, şi îl ţineau aşa toată noaptea. Chiar şi când o femeie miloasă i-a dat drumul, Sabas a refuzat să evadeze.

Dimineaţa, soldaţii au încercat să-i determine pe cei doi să renunţe la religia lor şi să mănânce carnea jertfită idolilor. Ei au refuzat şi deşi Sansala a fost lăsat liber până la urmă, Sabas a fost înecat.

Nicetas, un got care trăia lângă Dunăre împreună cu părinţii lui, a fost şi el creştin. Întro bună zi Athanaric a dat ordin ca un oarecare idol să fie plimbat cu carul în fiecare oraş creştin; tuturor li s-a poruncit să se închine la idol când va trece prin faţa casei sale. Nicetas a refuzat să iasă când idolul a sosit la casa lui, aşa că i s-a dat foc casei şi toţi care s-au aflat în ea au căzut pradă flăcărilor şi au murit arşi.

Persecutarea de către vandali, 429 d.Cr.

Vandalii au trecut din Spania pe coasta nordică a Africii şi au învins armata romană de acolo, cucerind astfel întreaga ţară sub conducerea lui Genseric. Din moment ce vandalii erau din secta Ariana, şi-au bătut joc de creştini oriunde dădeau peste ei, jefuindu-le oraşele şi dărâmând orice lucru care părea a fi frumos sau de valoare. Au dat chiar foc la lanurile de grâne, pentru ca cei care au scăpat de sabia lor să moară de foame. Au jefuit bisericile

şi i-au omorât pe episcop şi preoţi folosind multe metode foarte crude. Deseori le turnau cu de-a sila pe gât ulei rânced şi murdar, înecându-

i. Alţii au fost martirizaţi prin legarea membrelor cu funii şi întinderea lor până ce venele şi tendoanele li se rupeau. Nici măcar bătrânii nu se bucurau de mila lor şi până şi copiii nou născuţi au simţit furia barbarismului lor.

Când un oraş li se împotrivea, vandalii aduceau un mare număr de creştini sub ziduri îi omorau şi lăsau ca trupurile lor moarte să putrezească acolo, până ce oraşul se preda ca să scape de ciumă.

După ce au cucerit Cartagina, vandalii i-au urcat pe episcop şi pe creştini într-o corabie care lua apă şi i-au dat drumul pe ape, crezând că toţi vor muri în curând, însă vasul a sosit în siguranţă într-un alt port. Câţiva creştini au fost bătuţi, biciuiţi, alungaţi în deşert, unde Dumnezeu i-a folosit la convertirea multor mauri la creştinism. Odată ce Genseric a descoperit acest lucru, a trimis porunci ca atât creştinii şi convertiţii lor să fie legaţi cu picioarele de carele de luptă şi târâţi până ce se vor rupe în bucăţi.

Episcopul din Urice a fost ars de viu, şi episcopul din Habensa a fost alungat pentru că a refuzat să predea cărţile sfinte. Archinimus, un creştin devotat, a fost adus în faţa lui Genseric însuşi pentru a fi judecat. Fiind găsit tare în credinţă, Genseric a dat ordin ca Archinimus să fie decapitat, dar a dat ordin între patru ochi călăului ca "Dacă prizonierul se va arăta curajos şi dornic să moară, să nu-l omoari. Nu vreau să aibă cinstea de a fi un martir." Când călăul a văzut că Archinimus este doritor să moară, l-a dus înapoi în temniţă, de unde a dispărut în curând, omorât probabil pe ascuns din ordinul regelui.

Chiril, episcopul Arian al Cartaginei, era un duşman înveterat al creştinilor care trăiau după credinţa cea dreaptă. El l-a convins pe Genseric că nu poate să lase ca un număr de supuşi să practice creştinismul şi să se bucure totuşi de pace. Genseric a încercat întâi să îi mituiască pe creştini să renunţe la credinţa lor, promiţându-le câştiguri materiale dar ei au rămas neclintiţi spunând "Nu recunoaştem decât un singur Domn şi o singură credinţă. Poţi să faci ce vrei cu trupurile noastre, căci mai bine suferim puţin durerile trecătoare decât să suferim pedeapsa veşnică". Căutând o modalitate eficace de a omorâ atât de mulţi oameni dintr-o dată, guvernatorul a pus să fie urcaţi pe o corabie umplută cu lemne şi paie. S-a dat foc corabiei şi toţi cei ce erau la bord fie au ars fie s-au înecat. Numele creştinilor celor mai de seamă de pe corabie sunt: Rusticus Liberatus, Rogatus, Servus, Septimus şi Bonifaciu.

Telemachus

Roma sărbătorea victoria vremelnică asupra lui Alaric gotul în maniera obişnuită, prin luptele de gladiatori din arenă, când brusc spectacolul a fost întrerupt O siluetă grosolană îmbrăcat într-o robă a păşit în arenă. Telemachus era unul din eremiţii care s-au dedicat unei vieţi sfinte de rugăciune şi lepădare de sine şi se ţineau deoparte de viaţa stricată de la

Roma. Deşi doar câţiva cetăţeni le-au urmat exemplul, majoritatea aveau un mare respect faţă de eremiţi, şi cei câţiva care l-au recunoscut pe Telemachus ştiau că a venit din sălbăticiile Asiei în pelerinaj ca să viziteze bisericile şi să sărbătorească Crăciunul în Roma.

Fără să ezite măcar o clipă, Telemachus s-a apropiat de cei doi gladiatori care erau încleştaţi într-o luptă pe vaţă şi pe moarte. Punându-şi mâna pe unul din ei, l-a mustrat pentru vărsarea de sânge nevinovat ca apoi să se întoarcă spre miile de feţe furioase din jurul său şi să le strige: "Nu-L răsplătiţi pe Dumnezeu pentru mila Sa de a îndepărta sabia vrăjmaşiilor voştri, ucigându-vă unii pe alţii!"

Vocea i-a fost acoperită de strigăte mânioase: "Ăsta nu este un loc de a ţine predici! Continuaţi lupta!" Împingându-l pe Telemachus la o parte, cei doi gladaitori s-au pregătit să continue lupta dar el s-a aşezat între ei.Înfuriată de amestecul unui străin în practicarea vocaţiei lor, gladiatorii s-au întors spre Telemachus şi l-au înjunghiat de moarte.

Mulţimea a amuţit, şocată de moartea acestui om sfânt, dar moartea sa nu a fost în van, căci începând din ziua aceea, nici un gladitor nu s-a mai luptat în Colosseum.

Inchiziţia spaniolă

Inchiziţia pornită de Biserica Romei a fost, în zilele acelea, una din cele mai teribile maşinării a tiraniei inventate vreodata de om.Se poate spune că Inchiziţia a început în jurul anului 1200, când Papa Inocenţiu III şi-a trimis inchizitorii la Waldenzi şi la alte secte separate de Biserică şi a continuat până în 1808. Inchiziţia a zdrobit cu totul protestantismul din Spania:o socoteală a victimelor arată 31912 oameni arşi de vii şi 291450 de oameni întemniţaţi.În cei optsprezece ani în care călugărul dominican Thomas de Torquemada a condus Inchiziţia, au fost arşi pe rug 10220 de oameni şi alţii 97352 au fost pedepsiţi cu pierderea averilor sau întemniţare.Deşi majoritatea victimelor erau cetăţeni spanioli, au fost şi alţii care au căzut victime Inchiziţiei.

Capitolul III - Persecuțiile Creștinilor în Persia

Evanghelia s-a răspândit și în Persia. Preoții păgâni, care se închinau la soare, au fost foarte alarmați și s-au temut de pierderea influenței pe care o avuseseră până atunci asupra minții și proprietăților poporului. De aceea au considerat oportun să se plângă împăratului că creștinii sunt dușmani ai statului. Ei purtau o corespondență trădătoare cu romanii, marii dușmani ai Persiei.

Împăratul Sapores, în mod natural potrivnic creștinismului, a crezut cu ușurință acuzația împotriva creștinilor și a dat ordin să-i persecute în toate părțile imperiului său. Din cauza acestui mandat, multe persoane eminente din biserică și din stat au devenit martiri ai ignoranței și ferocitatea păgânilor.

Constantin cel Mare, informat despre persecuțiile din Persia, a scris o lungă scrisoare monarhului persan, în care relatează răzbunarea care s-a abătut asupra persecutorilor și marele succes pe care l-au avut cei care s-au abținut de la persecutarea creștinilor.

Vorbind despre victoriile sale asupra împăraților rivali din vremea sa, Constantin a spus: Pe aceștia i-am supus numai prin credința în Hristos, pentru care Dumnezeu a fost ajutorul meu, care mi-a dat victoria în luptă și m-a făcut să triumf asupra dușmanilor mei. De asemenea, El mi-a lărgit atât de mult granițele Imperiului Roman, încât acesta se întinde de la Oceanul de Vest până aproape de cele mai îndepărtate părți ale Orientului. Pentru acest domeniu, nu am oferit sacrificii zeităților antice și nici nu m-am folosit de farmece sau de divinație. Ci doar am înălțat rugăciuni către Atotputernicul Dumnezeu și am urmat crucea lui Hristos. M-aș bucura dacă tronul Persiei ar găsi și el slavă, îmbrățișându-i pe creștini: pentru ca astfel voi, împreună cu mine, și ei cu voi, să vă bucurați de toată fericirea.

Ca urmare a acestui apel, persecuția a luat sfârșit pentru o vreme, dar a fost reluată în anii următori, când un alt rege a succedat la tronul Persiei.

Persecuțiile sub ereticii arieni

Autorul ereziei ariene a fost Arius, originar din Lybia și preot din Alexandria, care, în anul 318 d.Hr., a început să își publice erorile. El a fost condamnat de un consiliu de episcopi din Lybia și Egipt, iar această sentință a fost confirmată de Consiliul de la Nisa, în anul 325 d.Hr. După moartea lui Constantin cel Mare, arienii au găsit mijloace de a se înregimenta în favoarea împăratului Constantinus, fiul și succesorul său în est. De aici s-a declanșat o persecuție împotriva episcopilor și clerului ortodox. Celebrul Atanasie și alți episcopi au fost alungați, iar locurile lor vacante au fost ocupate de arieni.

În Egipt și în Libia, treizeci de episcopi au fost martirizați și mulți alți creștini au fost chinuiți cu cruzime. În anul 386 d.Hr., Gheorghe, episcopul arian al Alexandriei, sub autoritatea împăratului, a început o persecuție în acel oraș și în împrejurimile sale, pe care

a dus-o cu cea mai infernală severitate. El a fost ajutat în răutatea sa diabolică de Catophonius, guvernatorul Egiptului; Sebastian, general al forțelor egiptene; Faustinus, trezorierul. Heraclius, un ofițer roman.

Persecuțiile s-au dezlănțuit acum în așa fel încât clerul a fost alungat din Alexandria, bisericile lor au fost închise, iar severitățile practicate de ereticii arieni au fost la fel de mari ca și cele practicate de idolatrii păgâni. Dacă un creștin acuzat reușea să scape, atunci întreaga sa familie era masacrată, iar bunurile sale confiscate.

Persecuția sub Iulian Apostatul

Acest împărat a fost fiul lui Iulius Constantius și nepotul lui Constantin cel Mare. A studiat rudimentele gramaticii sub inspecția lui Mardonius, un eunuc și un păgân din Constantinopol. Tatăl său l-a trimis la ceva timp după aceea la Nicomedia, pentru a fi instruit în religia creștină, de către episcopul Eusebiu, ruda sa. Dar principiile sale au fost corupte de doctrinele pernicioase ale lui Ecebolius, retorul, și ale lui Maximus, magicianul.

Constanțiu, murind în anul 361, Iulian i-a succedat și, de îndată ce a ajuns la demnitatea imperială, a renunțat la creștinism și a îmbrățișat păgânismul, care de câțiva ani intrase în mare dispreț. Deși a restabilit cultul idolatru, nu a dat niciun edict public împotriva creștinismului. I-a rechemat pe toți păgânii alungați, a permis exercitarea liberă a religiei pentru fiecare sectă, dar i-a privat pe toți creștinii de funcții la curte, în magistratură sau în armată. A fost castă, temperată, vigilentă, muncitoare și pioasă; totuși, a interzis oricărui creștin să țină o școală sau un seminar public de învățătură și a privat tot clerul creștin de privilegiile acordate de Constantin cel Mare.

Episcopul Vasile s-a făcut mai întâi celebru prin opoziția sa față de arianism, ceea ce a dus la represalii severe din partea episcopului arian al Constantinopolului. El s-a opus în egală măsură păgânismului. Agenții împăratului în zadar au încercat să-l manipuleze pe Vasile prin promisiuni, amenințări și racle, el a rămas ferm în credință și a rămas în închisoare pentru a trece prin alte suferințe, când împăratul a venit întâmplător la Ancyra. Iulian a hotărât să-l examineze el însuși pe Basil, când acel om sfânt fiind adus în fața lui, împăratul a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-l descuraja să persevereze în credință. Vasile nu numai că a continuat la fel de ferm ca întotdeauna, dar, cu un duh profetic a prezis moartea împăratului și că el va fi chinuit în cealaltă viață. Înfuriat de cele auzite, Iulian a poruncit ca trupul lui Vasile să fie sfâșiat în fiecare zi în șapte părți diferite, până când pielea și carnea lui au fost în întregime mutilate. Această sentință inumană a fost executată cu rigoare, iar martirul a murit sub asprimea ei, la 28 iunie 362 d.Hr.

Donatus, episcop de Arezzo, și Hilarinus, un pustnic, au suferit cam în aceeași perioadă; de asemenea, Gordian, un magistrat roman. Artemius, comandantul șef al forțelor romane din Egipt, fiind creștin, a fost privat de însărcinarea sa, apoi de averea sa și, în cele din urmă, de capul său.

Persecuția a făcut ravagii îngrozitoare pe la sfârșitul anului 363. Dar, deoarece multe dintre detalii nu ne-au fost transmise, este necesar să remarcăm în general că în Palestina mulți au fost arși de vii, alții au fost târâți de picioare pe străzi, goi, până când au murit; unii au fost arși de vii, mulți au fost uciși cu pietre, iar unui număr mare de oameni li s-a scos creierul cu bâte. În Alexandria, nenumărați au fost martirii care au suferit prin sabie, prin ardere, răstignire și lapidare. În Arethusa, mai mulți au fost sfâșiați și, după ce li s-a pus porumb în burtă, au fost aduși porci pentru a se hrăni cu el, care, devorând grâul, au devorat și măruntaiele martirilor, iar în Tracia, Emilianus a fost ars pe rug. Domitius a fost ucis într-o peșteră, unde fugise pentru a se refugia.

Împăratul Iulian Apostatul a murit din cauza unei răni suferite în expediția sa persană, în anul 363 d.Hr. Chiar în timp ce murea, a rostit cele mai groaznice blasfemii. I-a succedat Iovian, care a restabilit pacea în Biserică.

După decesul lui Iovian, Valentinian a succedat la conducerea imperiului și l-a asociat pe Valens, care avea comanda în est. El era arian și avea o dispoziție necruțătoare și persecutoare.

Persecuția creștinilor de către goți și vandali.

Mulți goți sciți au îmbrățișat creștinismul pe vremea lui Constantin cel Mare. Lumina Evangheliei s-a răspândit considerabil în Scythia, deși cei doi regi care conduceau această țară, precum și majoritatea poporului au continuat să fie păgâni. Fritegern, regele goților de vest, era un aliat al romanilor, dar Athanarich, regele goților de est, era în război cu aceștia. Creștinii, în stăpânirile primului, au trăit nestingheriți, dar acesta din urmă, învins de romani, s-a răzbunat pe supușii săi creștini, începând injuriile sale păgâne în anul 370.

În ceea ce privește religia, goții erau arieni și se numeau pe ei înșiși creștini; de aceea au distrus toate statuile și templele zeilor păgâni, dar nu au făcut niciun rău bisericilor creștine ortodoxe. Alaric avea toate calitățile unui mare general. La vitejia sălbatică a barbarului gotic, a adăugat curajul și îndemânarea soldatului roman. Și-a condus forțele peste Alpi în Italia. Deși a fost alungat pentru moment, s-a întors ulterior cu o forță irezistibilă.

Ultimul "triumf" Roman

După această victorie fericită asupra goților, la Roma a fost sărbătorit un "triumf", așa cum era numit. Timp de sute de ani, generalii de succes primeau această mare onoare la întoarcerea dintr-o campanie victorioasă. Cu astfel de ocazii, orașul era abandonat timp de câteva zile la marșul trupelor încărcate cu pradă și care trăgeau după ele prizonieri de război, printre care se aflau adesea regi captivi și generali cuceriți. Acesta avea să fie ultimul triumf roman, deoarece celebra ultima victorie romană. Deși fusese câștigat de generalul Stilicho, împăratul băiat, Honorius, a fost cel care a luat creditul, intrând în Roma

în mașina victoriei și conducând spre Capitoliu în mijlocul strigătelor populației. După aceea, așa cum se obișnuia în astfel de ocazii, au avut loc lupte sângeroase în Colosseum, unde gladiatorii, înarmați cu săbii și sulițe, s-au luptat la fel de furibund ca și cum ar fi fost pe câmpul de luptă.

Prima parte a spectacolului sângeros s-a încheiat; trupurile morților au fost târâte cu cârlige, iar nisipul înroșit a fost acoperit cu un strat proaspăt și curat. După ce acest lucru a fost făcut, porțile din zidul arenei au fost deschise și un număr de bărbați înalți, bine făcuți, în floarea tinereții și a forței, au ieșit în față. Unii purtau săbii, alții sulițe cu trei vârfuri și plase. Au mărșăluit o dată în jurul zidurilor și, oprindu-se în fața împăratului, și-au ridicat armele la brat și, cu o singură voce, au rostit salutul: "Ave, Caesar, morituri te salutant!". - "Ave, Cezar, cei care urmează să moară te salută!".

Luptele au reînceput acum; gladiatorii cu plase încercau să-i prindă în mreje pe cei cu săbii, iar atunci când reușeau, își înjunghiau fără milă adversarii până la moarte cu sulița cu trei vârfuri. Când un gladiator își rănise adversarul și îl lăsase să zacă neajutorat la picioarele sale, își ridica privirea spre fețele entuziaste ale spectatorilor și striga: Hoc habet! "El o are!" și aștepta plăcerea publicului de a ucide sau de a cruța.

Dacă spectatorii întindeau mâinile spre el, cu degetul mare în sus, învinsul era luat de acolo, pentru a se reface, dacă era posibil, din rănile sale. Dar dacă se dădea semnalul fatal al "degetelor mari îndreptate în jos", învinsul urma să fie ucis. Dacă acesta manifesta vreo reticență în a-și prezenta gâtul pentru lovitura de grație, se striga disprețuitor din galerii: Recipe ferrum! "Primește oțelul!" Persoane privilegiate din public coborau chiar în arenă, pentru a asista mai bine la agonia morții vreunei victime neobișnuit de curajoase, înainte ca trupul său să fie târât afară, la poarta morții.

Spectacolul a continuat; mulți fuseseră uciși, iar oamenii, înnebuniți de curajul disperat al celor care continuau să lupte, au strigat aplauze. Dar, deodată, a avut loc o întrerupere. O siluetă îmbrăcată grosolan și îmbrăcată în robe a apărut pentru o clipă printre spectatori, apoi a sărit cu îndrăzneală în arenă. S-a văzut că era un bărbat cu o prestanță aspră, dar impunătoare, cu capul gol și cu fața bronzată de soare. Fără să ezite o clipă, a înaintat spre doi gladiatori angajați într-o luptă pe viață și pe moarte și, punând mâna pe unul dintre ei, i-a reproșat cu severitate că a vărsat sânge nevinovat, apoi, întorcându-se spre miile de fețe furioase așezate în jurul lui, i-a chemat cu o voce solemnă, cu tonuri grave, care a răsunat în incinta adâncă. Iată care au fost cuvintele lui: "Nu răsplătiți îndurarea lui Dumnezeu prin faptul că a întors săbiile dușmanilor voștri, ucigându-vă unii pe alții!"

Strigăte și strigăte de furie i-au înecat imediat vocea: "Aici nu e loc de predică!- vechile obiceiuri ale Romei trebuie respectate!- Haideți, gladiatori!" Dându-l la o parte pe străin, gladiatorii ar fi vrut să se atace din nou între ei, dar bărbatul stătea între ei, ținându-i

la distanță și încercând în zadar să se facă auzit. "Sediu! Sediu! Sediu! Jos cu el!" a fost atunci strigătul. Gladiatorii, înfuriați de amestecul unui străin în vocația lor aleasă, l-au înjunghiat imediat până la moarte. Pietre sau orice alte proiectile care le veneau la îndemână au căzut peste el din partea oamenilor furioși, și astfel a pierit în mijlocul arenei.

Îmbrăcămintea sa arăta că era unul dintre pustnicii care se jurau la o viață sfântă de rugăciune și abnegație și care erau respectați chiar și de romanii nepăsători și iubitori de luptă. Cei puțini care îl cunoșteau povesteau că venise din sălbăticia Asiei în pelerinaj, pentru a vizita bisericile și a-și ține Crăciunul la Roma; știau că era un om sfânt și că numele lui era Telemachus - nimic mai mult. Spiritul său fusese stârnit de vederea miilor de oameni care se îngrămădeau să vadă cum oamenii se măcelăreau unii pe alții și, în zelul său simplu, încercase să îi convingă de cruzimea și răutatea comportamentului lor. A murit, dar nu în zadar. Lucrarea lui a fost împlinită în momentul în care a fost doborât, căci șocul unei astfel de morți în fața ochilor lor a întors inimile oamenilor: ei au văzut aspectele hidoase ale viciului preferat căruia se pretaseră orbește. Din ziua în care Telemachus a căzut mort în Colosseum, nicio altă luptă de gladiatori nu a mai avut loc acolo.

Persecuțiile de la mijlocul secolului al V-lea până la sfârșitul secolului al VII-lea

Proterius a fost făcut preot de Chiril, episcopul Alexandriei, care îi cunoștea bine virtuțile, înainte de a-l numi predicator. La moartea lui Cyril, scaunul din Alexandria a fost ocupat de Discorus, un dușman inveterat al memoriei și familiei predecesorului său. Fiind condamnat de conciliul de la Calcedon pentru că a îmbrățișat erorile lui Eutyches, el a fost depus, iar Proterius a fost ales să ocupe scaunul vacant, care a fost aprobat de împărat. Acest lucru a ocazionat o insurecție periculoasă, deoarece orașul Alexandria a fost împărțit în două facțiuni; una care să îmbrățișeze cauza vechiului, iar cealaltă pe cea a noului prelat. Într-una dintre aceste revolte, eutihienii au hotărât să se răzbune pe Proterius, care a fugit în biserică pentru a se adăposti: dar în Vinerea Mare, în 457 d.Hr. un corp mare dintre ei sa năpustit în biserică și l-a ucis în mod barbar pe prelatul; după care au târât trupul pe străzi, l-au insultat, l-au tăiat în bucăți, l-au ars și au împrăștiat cenușa în aer.

Hermenigildus, un prinț gotic, a fost fiul cel mare al lui Leovigildus, rege al goților din Spania. Acest prinț, care la origine era arian, s-a convertit la credința ortodoxă, prin intermediul soției sale Ingonda. Când regele a auzit că fiul său își schimbase sentimentele religioase, l-a deposedat de porunca de la Sevilla, unde era guvernator, și l-a amenințat că îl va condamna la moarte dacă nu renunță la credința pe care o îmbrățișase de curând. Prințul, pentru a împiedica punerea în aplicare a amenințărilor tatălui său, a început să se pună în poziție de apărare. Mulți dintre cei de convingere ortodoxă din Spania au declarat pentru el. Regele, exasperat de acest act de rebeliune, a început săi pedepsească pe toți creștinii ortodocși care puteau fi prinși de trupele sale și astfel a început o persecuție foarte severă: de asemenea, a mărșăluit împotriva fiului său în fruntea unei armate foarte puternice. Prințul s-a refugiat la Sevilla, de unde a fugit, iar în cele din urmă a fost asediat

și capturat la Asieta. Încărcat cu lanțuri, a fost trimis la Sevilla, iar la sărbătoarea Paștelui refuzând să primească Euharistia de la un episcop arian, regele înfuriat a ordonat gărzilor sale să-l taie în bucăți pe prinț, lucru pe care l-au executat punctual, la 13 aprilie 586 d.Hr.

Martin, episcop de Roma, s-a născut la Todi, în Italia. Avea o înclinație naturală spre virtute, iar părinții săi i-au oferit o educație admirabilă. El s-a opus ereticilor numiți monoteliți, care erau patronați de împăratul Heraclius. Martin a fost condamnat la Constantinopol, unde a fost expus în cele mai publice locuri la batjocura poporului, lipsit de toate însemnele episcopale de distincție și tratat cu cel mai mare dispreț și severitate. După ce a zăcut câteva luni în închisoare, Martin a fost trimis pe o insulă aflată la o oarecare distanță, iar acolo a fost tăiat în bucăți, în anul 655 d.Hr.

Ioan, episcop de Bergamo, în Lombardia, era un om învățat și un bun creștin. El a depus toate eforturile pentru a curăța Biserica de erorile arianismului și, alăturându-se în această lucrare sfântă lui Ioan, episcop de Milano, a avut mult succes împotriva ereticilor, motiv pentru care a fost asasinat la 11 iulie 683 d.Hr.

Killien s-a născut în Irlanda și a primit de la părinții săi o educație pioasă și creștină. A obținut licența pontifului roman de a predica păgânilor în Franconia, în Germania. La Wurtzburg l-a convertit pe Gozbert, guvernatorul, al cărui exemplu a fost urmat de cea mai mare parte a poporului în doi ani după aceea. Convingându-l pe Gozbert că mariajul său cu văduva fratelui său era păcătos, acesta din urmă l-a decapitat, în anul 689 d.Hr.

Persecuții de la începutul secolului al VIII-lea până aproape de sfârșit secolului al X-lea

Bonifaciu, arhiepiscopul de Mentz și părintele bisericii germane, a fost englez și, în istoria ecleziastică, este considerat unul dintre cele mai strălucitoare ornamente ale acestei națiuni. Inițial, numele său a fost Winfred sau Winfrith și s-a născut la Kirton, în Devonshire, pe atunci parte a regatului vest-saxon. Când avea doar aproximativ șase ani, a început să își descopere o înclinație spre reflecție și părea preocupat să obțină informații despre subiecte religioase. Wolfrad, abatele, constatând că poseda un geniu strălucit, precum și o puternică înclinație spre studiu, a dispus ca el să fie mutat la Nutscelle, un seminar de învățătură din dieceza de Winchester, unde ar fi avut o oportunitate mult mai mare de a obține îmbunătățiri decât la Exeter.

După ce a studiat corespunzător, abatele, văzându-l calificat pentru preoție, l-a obligat să primească acest ordin sfânt când avea aproximativ treizeci de ani. Din acel moment a început să predice și să lucreze pentru mântuirea semenilor săi; a fost eliberat pentru a participa la un sinod al episcopilor din regatul vest-saxonilor. După aceea, în 719, a mers la Roma, unde Grigore al II-lea, care pe atunci stătea în scaunul lui Petru, l-a primit cu mare prietenie și, găsindu-l plin de toate virtuțile care compun caracterul unui misionar apostolic, l-a eliberat fără însărcinare în libertate pentru a predica Evanghelia păgânilor

oriunde îi va găsi. Trecând prin Lombardia și Bavaria, a ajuns în Turingia, țară care primise mai înainte lumina Evangheliei, a vizitat apoi Utrecht, apoi a mers în Saxonia, unde a convertit câteva mii de oameni la creștinism.

În timpul ministeriatului acestui prelat blând, Pepin a fost declarat rege al Franței. Ambiția acelui prinț era să fie încoronat de cel mai sfânt prelat pe care îl putea găsi, iar Bonifaciu a fost chemat să îndeplinească această ceremonie, ceea ce a făcut la Soissons, în 752. În anul următor, vârsta sa înaintată și numeroasele sale infirmități îl împovărau atât de mult încât, cu acordul noului rege și al episcopilor din dieceza sa, l-a consacrat pe Lullus, compatriotul și discipolul său credincios, și l-a plasat în scaunul de Mentz. După ce s-a ușurat astfel de sarcina sa, a recomandat biserica din Mentz în grija noului episcop în termeni foarte fermi, a dorit să termine biserica din Fuld și să-l vadă îngropat în ea, căci sfârșitul său era aproape. După ce a părăsit aceste ordine, a luat barca pe Rin și a mers în Friesland, unde a convertit și botezat câteva mii de băștinași barbari, a demolat templele și a ridicat biserici pe ruinele acelor structuri superstițioase. Fiind stabilită o zi pentru confirmarea unui număr mare de noi convertiți, el le-a ordonat să se adune într-o nouă câmpie deschisă, lângă râul Bourde. Acolo s-a întors cu o zi înainte. Purtând un cort, a hotărât să rămână la fața locului toată noaptea, pentru a fi gata dimineața devreme. Niște păgâni, care erau dușmanii săi inveterați, având informații despre aceasta, s-au năpustit asupra lui și a însoțitorilor misiunii sale în timpul nopții și l-au ucis pe el și pe cincizeci și doi dintre însoțitorii și însoțitorii săi, la 5 iunie 755 d.Hr. Astfel a căzut marele părinte al Bisericii germanice, onoarea Angliei și gloria epocii în care a trăit.

Patruzeci și două de persoane din Armorian, în Phyrgia de Sus, au fost martirizate în anul 845, de către sarazini, circumstanțele acestor tranzacții fiind următoarele:

În timpul domniei lui Teofilus, sarazinii au devastat multe părți ale imperiului de est, au obținut câteva avantaje considerabile asupra creștinilor, au luat orașul Armorian, iar numeroși oameni au suferit martiriul.

Flora și Maria, două doamne distinse, au suferit martiriul în același timp.

Perfectus s-a născut la Corduba, în Spania, și a fost crescut în credința creștină. Având un geniu rapid, s-a făcut stăpân pe toată literatura utilă și politicoasă a acelei epoci. În același timp, nu a fost mai mult celebru pentru abilitățile sale decât admirat pentru pietatea sa. În cele din urmă a primit ordinul de preot și și-a îndeplinit îndatoririle funcției sale cu mare asiduitate și punctualitate. Declarându-l public pe Mahomet un impostor, a fost condamnat la decapitare și a fost executat în consecință, în anul 850 d.Hr.; după care trupul său a fost înmormântat cu cinste de către creștini.

Adalbert, episcop de Praga, boem din naștere, după ce a fost implicat în multe probleme, a început să-și îndrepte gândurile spre convertirea necredincioșilor, scop în care

s-a întors la Dantzic, unde a convertit și botezat mulți, ceea ce i-a înfuriat atât de tare pe preoții păgâni, încât au căzut asupra lui și l-au împușcat cu săgeți, la 23 aprilie 997 d.Hr.

Persecuții în secolul al XI-lea

Alphage, arhiepiscopul de Canterbury, provenea dintr-o familie considerabilă din

Gloucestershire și a primit o educație corespunzătoare ilustrei sale nașteri. Părinții săi erau creștini demni, iar Alphage părea să le fi moștenit virtuțile.

Sediul de Winchester fiind vacant prin moartea lui Ethelwold, Dunstan, arhiepiscop de Canterbury, în calitate de primat al întregii Anglii, l-a consacrat pe Alphage în episcopia vacantă, spre satisfacția generală a tuturor celor interesați din dieceză.

Dustain a avut o venerație extraordinară pentru Alphage și, când a fost în pragul morții, i-a cerut cu ardoare lui Dumnezeu să-i succeadă în scaunul de Canterbury; ceea ce s-a întâmplat, deși nu s-a întâmplat decât la aproximativ optsprezece ani după moartea lui Dunstan, în 1006.

După ce Alphage a condus scaunul de Canterbury timp de aproximativ patru ani, cu o mare reputație pentru el însuși și cu beneficii pentru poporul său, danezii au făcut o incursiune în Anglia și au asediat Canterbury. Când a fost cunoscut planul de a ataca acest oraș, mulți dintre oamenii principali au luat-o la fugă și l-ar fi convins pe Alphage să le urmeze exemplul. Dar el, ca un bun pastor, nu a vrut să asculte o astfel de propunere. În timp ce el era angajat în a ajuta și încuraja poporul, Canterbury a fost luat cu asalt; dușmanul s-a revărsat în oraș și a distrus prin foc și sabie tot ce i-a ieșit în cale. El a avut curajul să se adreseze dușmanului și să se ofere săbiilor lor, ca fiind mai vrednic de furia lor decât poporul: i-a implorat să fie salvați și să își descarce toată furia asupra lui. În consecință, l-au prins, i-au legat mâinile, l-au insultat și l-au maltratat într-un mod grosolan și barbar. L-au forțat să rămână la fața locului până când biserica sa a fost incendiată, iar călugării masacrați. Apoi i-au decimat pe toți locuitorii, atât pe ecleziastici cât și pe laici, lăsând în viață doar fiecare a zecea persoană; astfel că au omorât 7236 de persoane și au lăsat în viață doar patru călugări și 800 de laici, după care l-au închis pe arhiepiscop într-o temniță, unde l-au ținut prizonier de aproape câteva luni.

În timpul încarcerării sale, i-au propus să își răscumpere libertatea cu suma de 3.000 de lire și să îl convingă pe rege să le cumpere plecarea din regat cu o altă sumă de 10.000 de lire. Cum circumstanțele lui Alphage nu-i permiteau să satisfacă cererea exorbitantă, lau legat și l-au supus la chinuri grele, pentru a-l obliga să descopere comoara bisericii; după care l-au asigurat de viața și libertatea sa, dar prelatul a persistat cu pioșenie în a refuza să le dea păgânilor vreo socoteală despre aceasta. L-au trimis din nou la închisoare, l-au mai închis încă șase zile, iar apoi, luându-l prizonier cu ei la Greenwich, l-au adus la proces acolo. El a rămas în continuare inflexibil în ceea ce privește tezaurul bisericii. Dar i-a

îndemnat să renunțe la idolatria lor și să îmbrățișeze creștinismul. Acest lucru i-a indignat atât de mult pe danezi, încât soldații l-au scos din tabără și l-au bătut fără milă.

Unul dintre soldați, care fusese convertit de el, știind că durerile sale vor fi de durată, deoarece moartea sa era hotărâtă, animat de un fel de compasiune barbară, i-a tăiat capul, punând astfel capăt martiriului său, la 19 aprilie 1012 d.Hr. Această tranzacție s-a petrecut chiar pe locul unde se află acum biserica din Greenwich, care îi este dedicată. După moartea sa, trupul său a fost aruncat în Tamisa, dar fiind găsit a doua zi, a fost îngropat în catedrala Sfântul Paul de către episcopii din Londra și Lincoln; de unde a fost, în 1023, mutat la Canterbury de către Ethelmoth, arhiepiscopul acestei provincii.

Gerard, un venețian, s-a dedicat slujirii lui Dumnezeu încă din fragedă pruncie: a intrat într-o casă religioasă pentru o perioadă de timp, apoi s-a hotărât să viziteze Țara Sfântă. Mergând în Ungaria, a făcut cunoștință cu Ștefan, regele acestei țări, care l-a numit episcop de Chonad.

Ouvo și Petru, succesorii lui Ștefan, fiind detronați, lui Andrei, fiul lui Ladislau, vărgerman cu Ștefan, i s-a făcut atunci o ofertă de coroană cu condiția ca el să-și folosească autoritatea pentru a extirpa religia creștină din Ungaria. Ambițiosul prinț a intrat în propunere, dar Gerard, fiind informat de înțelegerea sa impunătoare, a considerat că este de datoria sa să protesteze împotriva enormității crimei lui Andrew și să-l convingă să-și retragă promisiunea. În acest scop, el s-a angajat să meargă la acel prinț, însoțit de trei prelați, plini de același zel pentru religie. Noul rege se afla la Alba Regalis, dar, în timp ce cei patru episcopi se îndreptau să treacă Dunărea, au fost opriți de un grup de soldați postați acolo. Au îndurat cu răbdare un atac cu o ploaie de pietre, când soldații i-au bătut fără milă și, în cele din urmă, i-au expediat cu lăncile. Martiriul lor a avut loc în anul 1045.

Stanislau, episcop de Cracovia, provenea dintr-o ilustră familie poloneză. Pietatea părinților săi era egală cu opulența lor, iar pe aceasta din urmă au făcut-o supusă tuturor scopurilor de caritate și bunăvoință. Stanislaus a rămas o vreme nedeterminat dacă să îmbrățișeze o viață monahală sau să se angajeze în rândul clerului secular. În cele din urmă, a fost convins de Lambert Zula, episcop de Cracovia, care i-a dat ordinele sfinte și l-a făcut canonic al catedralei sale. Lambert a murit la 25 noiembrie 1071, când toți cei implicați în alegerea unui succesor s-au pronunțat pentru Stanislaus, iar acesta a succedat în prelație.

Bolislau, al doilea rege al Poloniei, avea, prin natura sa, multe calități, dar, lăsându-se pradă patimilor sale, a săvârșit multe nelegiuiri și, în cele din urmă, i s-a atribuit apelativul de Cruel.

Numai Stanislau a avut curajul să-i spună greșelile sale, când, profitând de o ocazie particulară, i-a expus liber enormitățile crimelor sale. Regele, foarte exasperat de repetatele sale libertăți, s-a hotărât în cele din urmă, în orice caz, să se descotorosească de un prelat care era atât de extrem de credincios. Auzind într-o zi că episcopul se afla singur, în capela

Sfântului Mihail, la o mică distanță de oraș, a trimis niște soldați să-l ucidă. Soldații și-au asumat cu ușurință sângeroasa sarcină. Dar, când au ajuns în prezența lui Stanislau, aspectul venerabil al prelatului i-a impresionat atât de mult încât nu au putut să îndeplinească ceea ce promiseseră. La întoarcerea lor, regele, constatând că nu se supuseseră ordinelor sale, s-a năpustit asupra lor cu violență, a smuls un pumnal de la unul dintre ei și a alergat furios spre capelă, unde, găsindu-l pe Stanislau la altar, i-a înfipt arma în inimă. Prelatul a murit imediat, la 8 mai 1079 d.Hr.

Capitolul IV - Persecuțiile Papale

Până acum, istoria persecuțiilor noastre s-a limitat în principal la lumea păgână. Ajungem acum la o perioadă în care persecuția, sub masca creștinismului, a comis mai multe enormități decât au dezonorat vreodată analele păgânismului. Ignorând maximele și spiritul Evangheliei, Biserica papală, înarmându-se cu puterea sabiei, a supărat Biserica lui Dumnezeu și a irosit-o timp de câteva secole, o perioadă numită în istorie, în modul cel mai potrivit, "epoca întunecată". Regii pământului, și-au dat puterea "Fiarei" și s-au supus să fie călcați în picioare de parazitii mizerabili care adesea ocupau scaunul papal, ca în cazul lui Henric, împăratul Germaniei. Furtuna persecuției papale s-a abătut mai întâi asupra valdenzilor din Franța.

Waldenzii

În jurul anului 1160, Peter Waldo, un cetăţean din Lyon, şi-a schimbat brusc felul de viaţă, dăruind sume mari de bani, studiind Cuvântul lui Dumnezeu şi învăţându-i pe alţii cum să trăiască în mod demn. După un timp, oamenii au început să vină la el în număr mare, fiind dornici să primească Scripturile pe care le-a tradus în limba franceză şi le împărţea celor dornici de a învăţa.

În curând, feţele bisericeşti din zonă, care nu le explicau Scriptura oamenilor, i-au poruncit să se oprească ori va fi excomunicat. Deşi Waldo le- a ignorat poruncile, adepţii săi au fost atât de crunt persecutaţi încât s-au văzut siliţi să părăsească oraşul. Waldenzii exilaţi s-au împrăştiat prin multe locuri, inclusiv în Boemia, Lombardia şi alte provincii franceze. Aceşti oameni erau atât de desăvârşiţi în cunoaşterea Scripturii încât ţăranii analfabeţi puteau recita pe dinafară întreaga carte a lui Iov. Alţii ştiau întregul Noul testament. Unul din cei mai aprigi prigonitori ai lor a recunoscut “această sectă de lyonişti arată o mare eficacitate. Ei trăiesc în dreptate înaintea oamneilor, cred că toate lucrurile bune vin de la Dumnezeu şi susţin toate punctele credeului. Numai că hulesc şi urăsc Biserica Romană”.

Peste tot pe unde au trăit în următorii patru sute de ani, waldenzii au fost grozav de prigoniţi, mai ales în anul 1545. Până la urmă, în jurul anului 1559, waldenzilor care trăiau în regiunea Piedmont sub stăpânirea Ducelui de Savoya, li s-a dat libertatea de a-şi practica religia fără a fi persecutaţi - după multe generaţii care au suferit răbdător.

Persecuția împotriva Valdenzilor în Franța

După ce papalitatea a introdus diverse inovații în Biserică și a acoperit lumea creștină cu întuneric și superstiție, câțiva oameni, conștientizând clar tendința dăunătoare a acestor erori, au decis să arate lumina Evangheliei în adevărata ei puritate și să risipească norii pe

care preoții vicleni îi întinseseră peste ea, pentru a orbi poporul și a-i ascunde strălucirea adevărată.

Principalul dintre aceștia a fost Berengario, care, în jurul anului 1000, a predicat cu îndârjire adevărurile Evangheliei, în conformitate cu puritatea sa primitivă. Mulți, convinși, au aderat la doctrina sa și au fost numiți, de aceea, berengari. Berengario a fost succedat de Pedro Bruis, care a predicat la Toulouse, sub protecția unui conte numit Ildefonso; toate punctele reformatorilor, cu motivele lor de a se separa de Biserica Romei, au fost publicate într-o carte scrisă de Bruis, sub titlul Anticrist.

În anul 1140 al lui Hristos, numărul reformatorilor era foarte mare, iar probabilitatea creșterii lor l-a alarmat pe papă, care a scris mai multor prinți să-i alunge din domeniile lor și să angajeze mulți erudiți care să scrie împotriva doctrinelor lor.

În anul 1147 d.Hr. erau numiți henricieni, datorită lui Henric de Toulouse, considerat cel mai eminent predicator al lor, și datorită faptului că nu acceptau niciun alt dovadă religioasă în afară de cele care puteau fi deduse din Scripturi, partidul papist le-a dat numele de apostolici. În cele din urmă, Pedro Waldo, sau Valdo, originar din Lyon, eminent pentru pietatea și erudiția sa, a devenit un oponent energic al papalității; și de atunci, reformații au primit apelativul de valdenzi.

Papa Alexandru al III-lea, informat despre aceste evenimente de către episcopul de Lyon, i-a excomunicat pe Waldo și pe adepții săi și i-a poruncit episcopului să-i extermine, dacă era posibil, de pe fața pământului; astfel au început persecuțiile papale împotriva valdenzilor.

Activitățile lui Valdo și ale reformatorilor au determinat prima apariție a inchizitorilor, deoarece papa Inocențiu al III-lea a autorizat anumiți călugări să acționeze ca inchizitori, pentru a-i ancheta pe reformatori și a-i preda brațului secular. Procesul era scurt, întrucât o acuzație era considerată dovadă de vinovăție, iar acuzaților nu li se acorda niciodată un proces echitabil.

Papa, dându-și seama că aceste mijloace crude nu aveau efectul dorit, a trimis mai mulți călugări erudiți să predice printre valdenzi și să încerce să-i convingă de greșeala opiniilor lor. Printre acești călugări se afla unul numit Domingo, care s-a arătat foarte zelos pentru cauza papalității. Acest Domingo a înființat un ordin, care a fost numit după numele său, ordinul călugărilor dominicani; iar membrii acestui ordin au fost de atunci principalii inchizitori în diversele inchiziții din lume. Puterea inchizitorilor era nelimitată. Ei acționau împotriva oricui doreau, fără a ține cont de vârstă, sex sau rang. Oricât de infami ar fi fost acuzatorii, acuzația era considerată valabilă, chiar și atunci când primeau informații anonime, trimise prin scrisoare, pe care le considerau dovezi suficiente.

A fi bogat era o crimă, la fel ca erezia, de aceea mulți dintre cei care aveau bani erau acuzați de erezie sau de a fi protectori ai ereticiilor, pentru a-i obliga să plătească pentru opiniile lor. Cei mai dragi prieteni, cei mai apropiați rude, nu puteau servi fără pericol pe nimeni care era închis din motive religioase. A le duce niște paie celor închiși sau a le da un pahar cu apă era considerat favorizarea ereticilor și, din acest motiv, erau persecutați. Niciun avocat nu îndrăznea să-și apere propriul frate, iar răutatea persecutorilor mergea chiar și dincolo de mormânt; oasele celor morți erau exhumate și arse, ca exemplu pentru cei vii. Dacă cineva era acuzat pe patul de moarte că era adept al lui Waldo, bunurile sale erau confiscate, iar moștenitorul era privat de moștenire; unii erau trimiși în Țara Sfântă, în timp ce dominicanii se confiscau casele și proprietățile lor și, când proprietarii se întorceau, adesea pretindeau că nu-i cunosc. Aceste persecuții au continuat timp de mai multe secole sub diferiți papi și alți mari demnitari ai Bisericii Catolice.

Persecuții împotriva albigenzilor

Albigensii erau oameni de religie reformată care trăiau în ținutul Albi. Au fost condamnați pentru religia lor la Conciliul de la Lateran, din ordinul papei Alexandru al III-lea. Cu toate acestea, numărul lor a crescut atât de mult încât multe orașe erau locuite numai de persoane de aceeași credință, iar mai mulți nobili eminenți au îmbrățișat doctrinele lor. Printre aceștia se numărau Ramon, conte de Toulouse; Ramon, conte de Foix; contele de Beziers etc.

Asasinarea unui călugăr numit Pedro, pe teritoriile contelui de Toulouse, a servit drept pretext papei pentru a-l persecuta pe nobil și pe vasalii săi. Pentru a întreprinde această acțiune, el a trimis mesageri în toată Europa, pentru a strânge forțe care să acționeze militar împotriva albigenzilor, promițând paradisul tuturor celor care vor participa la acest război, pe care l-a numit Războiul Sfânt, și care vor purta arme timp de patruzeci de zile. De asemenea, s-au oferit aceleași indulgențe care se ofereau tuturor celor care participau la cruciadele din Țara Sfântă. Curajosul conte a apărat Toulouse și alte locuri cu mult curaj și cu noroc variat împotriva legaților papei și împotriva lui Simon, conte de Moriffort, un nobil catolic fanatic. Incapabili să-l supună în mod deschis pe contele de Toulouse, regele Franței, regina mamă și trei arhiepiscopi au ridicat o altă armată formidabilă și au reușit cu viclenie să-l determine pe contele de Toulouse să participe la o conferință, în cadrul căreia a fost prins în mod perfid, obligat să apară desculț și descoperit în fața dușmanilor săi și obligat să semneze o retractare abjectă. Aceasta a fost urmată de o persecuție dură împotriva albigenzilor și de un ordin expres ca laicilor să nu li se permită citirea Sfintelor Scripturi. Tot în anul 1620, persecuția împotriva albigenzilor a fost foarte severă. În 1648, a izbucnit o persecuție dură în Lituania și Polonia. Cruzimea cazacilor a fost atât de mare încât chiar și tătarii s-au rușinat de barbaria lor. Printre cei care au suferit s-a numărat și reverendul Adrian Chalinski, care a fost ars pe rug, iar suferințele și modul său de a muri

arată ororile pe care adepții creștinismului le-au îndurat din partea dușmanilor Mântuitorului.

Reforma erorii papiste a fost foarte repede proiectată în Franța; deoarece în secolul al XIII-lea, un erudit numit Almerico și șase dintre discipolii săi au fost arși pe rug la Paris pentru că au afirmat că Dumnezeu nu era mai prezent în pâinea sacramentală decât în orice altă pâine; că era idolatrie să se construiască altare sau sanctuare pentru sfinți și că era ridicol să li se ofere tămâie. Cu toate acestea, martiriul lui Almerico și al discipolilor săi nu i-a împiedicat pe mulți să realizeze justețea conceptelor lor și, văzând puritatea religiei reformate, credința în Hristos a crescut continuu și nu numai că s-a răspândit în unele părți ale Franței, ci lumina Evangheliei s-a răspândit și în alte țări.

În anul 1524, într-un oraș din Franța numit Melden, un anume Juan Clark a pus un bilet pe ușa bisericii în care îl numea pe Papă Anticrist. Pentru această ofensă, a fost biciuit în repetate rânduri, apoi marcat pe frunte cu un fier încins. Mergând apoi la Mentz, în Lorena, a distrus câteva icoane, pentru care i-au tăiat mâna dreaptă și nasul și i-au sfâșiat brațele și pieptul cu clești. El a îndurat aceste cruzării cu o tărie uimitoare și a rămas suficient de calm încât să cânte Psalmul 115, care interzice în mod expres idolatria; după aceasta, a fost aruncat în foc și ars până când a rămas doar cenușă.

În mai multe părți ale Franței, în această perioadă, multe persoane cu convingeri reformate au fost biciuite, puse pe roată, flagelate și arse pe rug, în special în Paris, Malda și Limousin. Un nativ din Malda a fost ars pe rug, pentru că a spus că Liturghia era o negare clară a morții și a patimilor lui Hristos. În Limousin, un cleric reformat numit Juan de Cadurco a fost arestat și ars pe rug.

Francisco Bribard, secretarul cardinalului de Pellay, a fost decapitat și apoi ars pe rug pentru că a vorbit în favoarea reformatorilor. Acest lucru s-a întâmplat în 1545. Jaime Cobard, directorul unei școli din orașul St. Michael, a fost ars în același an pentru că a spus: „Liturghia este inutilă și absurdă”; în aceeași perioadă, paisprezece bărbați au fost arși în Malda, iar soțiile lor au fost obligate să stea lângă ei și să asiste la execuție.

În anul 1546, Pedro Chapot a adus o serie de Biblii în limba franceză în Franța și le-a vândut public. Pentru aceasta, a fost judecat, condamnat și executat câteva zile mai târziu. La scurt timp după aceea, un paralitic din Meaux, un director de școală din Fera, numit Esteban Poliot, și un bărbat numit John English, au fost arși pe rug pentru credința lor.

Domnul Blondel, un bogat bijutier, a fost arestat în anul 1548 la Lyon și trimis la Paris, unde a fost ars pe rug pentru credința sa, din ordinul tribunalului, în 1549. Herbert, un tânăr de nouăsprezece ani, a fost aruncat în flăcări la Dijon; același destin l-a avut și Florent Venote, în același an.

În anul 1554, doi bărbați de religie reformată, împreună cu fiul și fiica unuia dintre ei, au fost arestați și închiși în castelul Niveme. La interogatoriu, și-au mărturisit credința și s-a ordonat executarea lor; după ce au fost unși cu grăsime, sulf și praf de pușcă, au exclamat:

„Scoateți, scoateți această carne păcătoasă și coruptă". Li s-a tăiat limba, apoi au fost aruncați în flăcări, care i-au consumat repede, datorită substanțelor combustibile cu care fuseseră acoperiți.

Masacrul de Sfântul Bartolomeu din Paris, etc.

În ziua de 22 august 1572 a început acest act diabolic de brutalitate sângeroasă. Intenția era de a distruge dintr-o singură lovitură rădăcina copacului protestant, care până atunci suferise doar parțial în ramurile sale. Regele Franței propusese în mod viclean o căsătorie între sora sa și prințul de Navarra, căpitan și prinț al protestanților. Această căsătorie imprudentă a fost celebrată la Paris pe 18 august de către cardinalul de Bourbon, pe un catafalc înalt construit în acest scop. Au luat masa cu mare fast împreună cu episcopul și au cinat cu regele la Paris. Patru zile mai târziu, prințul (Coligny), la ieșirea din Consiliu, a fost rănit de împușcături în ambele brațe; atunci i-a spus lui Maure, ministrul mamei sale decedate: „O, fratele meu, acum văd că Dumnezeu mă iubește cu adevărat, pentru că am fost rănit pentru cauza Sa cea mai sfântă". Deși Vidam i-a sfătuit să fugă, el a rămas la Paris și a fost ucis puțin mai târziu de Bemjus, care a spus ulterior că nu a văzut niciodată pe nimeni să înfrunte moartea cu mai mult curaj decât amiralul.

Soldații au fost pregătiți ca, la un anumit semnal, să se lanseze imediat în masacru în diferite părți ale orașului. După ce l-au ucis pe amiral, l-au aruncat pe fereastră în stradă, unde i-au tăiat capul, care a fost trimis papei. Papistașii sălbatici, încă furioși pe el, i-au tăiat brațele și organele genitale și, după ce l-au târât trei zile pe străzi, l-au spânzurat de picioare în afara orașului. După el, au ucis multe persoane importante și onorabile care erau protestante, precum contele de la Rochfoucault, Telinius, ginerele amiralului, Antonio, Clarimontus, marchizul de Ravely, Lewes Bussius, Bandineus, Pluvialius, Burneius etc., și, aruncându-se asupra poporului, au continuat această măcelărire timp de multe zile; în primele zile au ucis zece mii de oameni de toate rangurile și condițiile. Cadavrele au fost aruncate în râuri, iar sângele curgea ca niște pâraie pe străzi, iar râul părea să fie din sânge. Atât de furioasă era acea mânie infernală încât au ucis toți papistașii care erau considerați ca fiind nu prea devotați religiei lor diabolice. De la Paris, distrugerea s-a extins în toate colțurile regatului.

În Orleans au fost uciși o mie de bărbați, femei și copii; și șase mii în Rouen.

În Meldith, două sute au fost închiși, iar mai târziu scoși unul câte unul și uciși cu cruzime.

La Lyon au fost uciși opt sute. Aici, copii atârnați de gâtul părinților lor și părinți îmbrățișându-și cu afecțiune copiii au fost hrana săbiilor și a minților sângeroase ale celor care se numesc pe sine Biserica Catolică. Trei sute au fost uciși în casa episcopului, iar călugării necredincioși nu au vrut să consimtă să fie îngropați. În Augustobona, când oamenii au aflat de masacrul din Paris, au închis porțile pentru ca niciun protestant să nu poată scăpa și, căutând cu sârguință fiecare membru al Bisericii reformate, i-au închis și i-au ucis în cel mai barbar mod cu putință. Aceleași cruzimi au avut loc în Avaricum, Troys, Toulouse, Rouen și în multe alte locuri, mergând din oraș în oraș, din sate în sate, în tot regatul.

Ca o confirmare a acestui măcel oribil, citățm următoarea relatare potrivită și interesantă, scrisă de un catolic romano sensibil și erudit: „Nunta tânărului rege al Navarrei (ne spune acest autor) cu sora regelui Franței a fost sărbătorită cu mare fast; și toate expresiile de afecțiune, toate protestele de prietenie și toate jurămintele sacre între oameni au fost profuz exprimate de Catherine, mama, și de rege; în tot acest timp, restul curții nu s-a gândit la altceva decât la petreceri, teatru și baluri mascate. În cele din urmă, la miezul nopții, în ajunul Sfântului Bartolomeu, s-a dat semnalul. Imediat, casele protestanților au fost forțate să se alăture.

Amiralul Coligny, alarmat de agitația din jur, a sărit din pat, când un grup de asasini a dat buzna în dormitorul său. Erau conduși de un anume Besme, care fusese crescut în sânul familiei Guise. Acest nemernic i-a străpuns pieptul amiralului cu sabia și i-a tăiat și fața. Besme era german și, fiind ulterior capturat de protestanți, cei din La Rochelle ar fi vrut să-l ducă în oraș pentru a-l spânzura și a-l sfâșia, dar a fost ucis de un anume Bretanville. Henric, tânărul duce de Guise, care a constituit mai târziu liga catolică și care a fost asasinat la Blois, a rămas în picioare la ușă până când s-a încheiat oribilul măcel și a strigat: „Besme! Ai terminat?” După aceea, acei tâlhari au aruncat cadavrul pe fereastră, iar Goligny a murit la picioarele lui Guise.

Contele de Teligny a căzut și el victimă. Se căsătorise, cu aproximativ zece luni în urmă, cu fiica lui Coligny. Chipul său era atât de frumos încât tâlharii, când s-au apropiat să-l omoare, s-au simțit cuprinși de compasiune; dar alții, mai barbari, s-au repezit înainte și l-au ucis.

[a]Între timp, toți prietenii lui Coligny au fost uciși în tot Parisul; bărbați, femei și copii erau uciși fără discriminare, iar toate străzile erau pline de cadavre agonizante. Unii preoți, ținând crucifixul într-o mână și un pumnal în cealaltă, alergau spre liderii ucigașilor și îi îndemnau cu vehemență să nu cruțe nici rudele, nici prietenii.

Tavannes, mareșal al Franței, un soldat ignorant și superstițios, care unea furia religiei cu furia partidului, a pornit călare pe străzile Parisului strigând către oamenii săi: „Să curgă sângele! Să curgă sângele! Sângele este la fel de sănătos în august ca și în mai”. În

memoriile vieții acestui entuziast, scrise de fiul său, ni se spune că tatăl său, pe patul de moarte, făcând o mărturisire generală a faptelor sale, preotul i-a spus, surprins: „Cum! Și nici o mențiune despre masacrul de Sfântul Bartolomeu?”, la care Tavannes a răspuns: „Consider că aceasta este o acțiune meritorie, care îmi va spăla toate păcatele”.

Ce sentimente oribile poate inspira un spirit fals al religiei! Palatul regelui a fost unul dintre principalele scene ale masacrului. Regele Navarrei avea reședința la Luvru, iar toți servitorii săi erau protestanți. Mulți dintre aceștia au fost uciși în pat împreună cu soțiile lor; alții, fugind goi, au fost urmăriți de soldați prin diferite încăperi ale palatului, chiar până în anticamera regelui. Tânăra soție a lui Henric de Navarra, trezită de teribilul zgomot, temându-se pentru soțul ei și pentru propria viață, cuprinsă de groază și pe jumătate moartă, a sărit din pat pentru a se arunca la picioarele fratelui ei, regele. Dar abia deschisese ușa camerei sale când unii dintre servitorii ei protestanți s-au repezit înăuntru căutând refugiu. Soldații i-au urmat imediat, urmărindu-i în fața prințesei și ucigând unul dintre ei care se aruncase sub patul ei. Alți doi, răniți cu halebarde, au căzut la picioarele reginei, care a rămas acoperită de sânge.

Contele de la Rochefoucault, un tânăr nobil, foarte apreciat de rege pentru aspectul său atrăgător, amabilitatea și o anumită veselie particulară în conversație, petrecuse seara până la ora unsprezece cu monarhul, într-o familiaritate plăcută, și dăduse frâu liber, cu mult umor, imaginației sale. Monarhul a simțit o anumită remușcare și, mișcat de un fel de compasiune, l-a invitat de două sau trei ori să nu se întoarcă acasă, ci să rămână la Luvru. Contele i-a spus că trebuie să se întoarcă la soția sa, iar atunci regele nu l-a mai presat, ci și-a spus: „Să plece! Văd că Dumnezeu a hotărât moartea lui!”. Două ore mai târziu, era asasinat.

Foarte puțini protestanți au scăpat de furia persecutorilor lor fanatici. Printre ei se afla și tânărul La Force (ulterior faimosul mareșal La Force), un copil de aproximativ zece ani, a cărui eliberare a fost extrem de remarcabilă. Tatăl său, fratele său mai mare și el însuși au fost capturați de soldații ducelui de Anjou. Acești ucigași s-au năpustit asupra celor trei, lovindu-i după bunul lor plac, astfel încât au căzut unul peste altul. Cel mai mic nu a primit nici o lovitură, ci, prefăcându-se mort, a scăpat a doua zi; viața lui, păstrată în acest mod minunat, a durat optzeci și cinci de ani.

Multe dintre bietele victime au fugit spre mal, iar unele au înotat pentru a traversa Sena și a se îndrepta spre suburbiile din St. Germaine. Regele i-a văzut de la fereastra sa, care domina râul, și s-a apucat să tragă asupra lor cu o carabină pe care i-o încărca unul dintre pajii săi. Între timp, regina mamă, imperturbabilă și senină în mijlocul măcelului, privea de la balcon, încurajând ucigașii și râzând la gemetele celor agonizanți. Această regină barbară era animată de o ambiție agitată și schimba perpetuu tabăra pentru a-și satisface ambiția.

La scurt timp după aceste evenimente oribile, curtea franceză a încercat să le atenueze prin mijloace legale. Au încercat să justifice masacrul printr-o calomnie, acuzându-l pe amiral de conspirație, ceea ce nimeni nu a crezut. Parlamentul a primit ordin să acționeze împotriva memoriei lui Coligny, iar cadavrul său a fost spânzurat cu lanțuri pe o spânzurătoare din Montfaucon. Însuși regele a mers să contemple acel spectacol neobișnuit. Atunci, unul dintre curtenii săi a mers să-l sfătuiască să se retragă, făcându-i remarcat mirosul cadavrului, la care regele a răspuns: „Un dușman mort miroase bine". Masacrele din ziua Sfântului Bartolomeu sunt pictate în salonul regal al Vaticanului din Roma, cu următoarea inscripție: Potifex, Coligny necem probat, adică: „Papa aprobă moartea lui Coligny".

„Tânărul rege al Navarrei a fost scutit din motive politice și nu din milă din partea reginei-mamă, fiind ținut prizonier până la moartea regelui, pentru a fi o garanție și o garanție a supunerii protestanților care au reușit să fugă. „Acest măcel oribil nu s-a limitat doar la orașul Paris. Ordinele similare au fost trimise de la curte guvernatorilor tuturor provinciilor din Franța, astfel încât, în decurs de o săptămână, aproximativ o sută de mii de protestanți au fost măcelăriți în diferite părți ale regatului! Doar doi sau trei guvernatori au refuzat să se supună ordinelor regelui. Unul dintre aceștia, numit Montmorrin, guvernator al Auvergnei, i-a scris regelui următoarea scrisoare, care merită să fie transmisă posterității:

„DOMNUL: Am primit un ordin, cu sigiliul Majestății Voastre, de a ucide toți protestanții din provincia mea. Am prea mult respect pentru Majestatea Voastră ca să nu cred că scrisoarea este un fals; dar dacă ordinul (Dumnezeu să nu vrea) ar fi autentic, am prea mult respect pentru Majestatea Voastră ca să-l respect."

La Roma a fost o bucurie îngrozitoare, atât de mare încât au stabilit o zi de sărbătoare și un jubileu, cu o mare indulgență pentru toți cei care o respectau și arătau orice expresie de bucurie pe care o puteau imagina! Iar omul care a dat prima veste a primit 1000 de coroane de la cardinalul de Lorena pentru mesajul său necuviincios. Regele a ordonat, de asemenea, ca ziua să fie comemorată cu toate manifestările de bucurie, ajungând la concluzia că întreaga rasă a hughenoților era stinsă.

Mulți dintre cei care au dat sume mari de bani ca răscumpărare au fost uciși imediat; și mai multe orașe care au primit promisiunea regelui de protecție și siguranță au fost supuse unui masacru general imediat ce s-au predat, pe baza acestei promisiuni, generalilor sau căpitanilor lor.

La Bordeaux, la instigarea unui călugăr rău, care obișnuia să-i îndemne pe papistași la masacru în predicile sale, două sute șaizeci și patru de persoane au fost ucise cu cruzime; unele dintre ele erau senatori. Un alt membru al aceleiași frății pioase a provocat un masacru similar în Agendicum, în Maine, unde poporul, la îndemnul satanic al sfinților

inchizitori, s-a năpustit asupra protestanților, ucigându-i, jefuindu-le casele și dărâmându-le biserica.

Ducele de Guise, intrând în Blois, a permis soldaților săi să se dedice jafurilor și să ucidă sau să înece toți protestanții pe care îi găseau. Nu au cruțat nici vârsta, nici sexul; violau femeile, apoi le ucideau; de acolo s-a îndreptat spre Mere și a comis aceleași atrocități timp de multe zile. Aici au găsit un preot numit Cassebonio și l-au aruncat în râu.

În Anjou au ucis un preot numit Albiacus; multe femei au fost violate și ucise acolo; printre ele se aflau două hennane care au fost violate în fața tatălui lor, pe care ucigașii l-au legat de un perete pentru ca el să le vadă, apoi le-au ucis pe ele și pe el.

Guvernatorul din Turin, după ce a dat o sumă enormă de bani pentru viața sa, a fost bătut cu brutalitate cu bastoane, dezbrăcat de haine și atârnat de picioare, cu capul și trunchiul în râu; înainte de a muri, i-au deschis burta, i-au smuls măruntaiele și le-au aruncat în râu; apoi i-au dus inima prin oraș înfiptă într-o suliță.

În Barre s-au comportat cu mare cruzime, chiar și cu copiii mici, pe care i-au tăiat în două, smulgându-le măruntaiele, pe care, în furia lor, le-au mușcat cu dinții. Cei care fugiseră la castel au fost aproape spânzurați când s-au predat. La fel au procedat și în orașul Matiscon, considerând o joacă să le taie brațele și picioarele și apoi să-i omoare; ca divertisment pentru vizitatori, aruncau adesea protestanții de pe o stâncă înaltă în râu, spunând: „N-ai văzut niciodată pe cineva să sară atât de bine?”.

În Penna, trei sute de oameni au fost decapitați în mod inuman, după ce li se promisese siguranță; și patruzeci și cinci în Albia, într-o duminică. În Nome, deși s-au predat cu condiția să li se ofere siguranță, s-au văzut cele mai oribile spectacole. Persoane de ambele sexe și de toate condițiile sociale au fost ucise fără discriminare, străzile răsunau de strigăte de durere, iar sângele curgea; casele erau aprinse de focul pe care soldații îl aruncaseră înăuntru. O femeie, scoasă cu forța din ascunzătoarea ei împreună cu soțul ei, a fost mai întâi violată de soldații brutali, iar apoi, cu o sabie pe care au obligat-o să o țină, au forțat-o cu propriile mâini să-și înjunghie soțul.

La Samarobridge au ucis peste o sută de protestanți, după ce le-au promis pace; la Antisidor au ucis o sută și au aruncat mulți în râu. O sută care fuseseră închiși la Orleans au fost uciși de mulțimea înfuriată. Protestanții din La Rochela, cei care reușiseră să scape miraculos de furia iadului și se refugiaseră acolo, văzând cât de rău le-a mers celor care s-au supus acelor demoni care se pretindeau sfinți, au rămas fermi pentru viețile lor; iar alte câteva orașe, încurajate de acest gest, i-au imitat. Regele a trimis împotriva La Rochelle aproape toată puterea Franței, care a asediat-o timp de șapte luni; și, deși atacurile lor au avut un efect redus asupra locuitorilor, foamea a distrus optsprezece mii din douăzeci și două de mii. Morții, prea numeroși pentru a fi îngropați de cei vii, au devenit hrană pentru animale și păsări carnivore. Mulți își duceau propriile sicrie în curtea bisericii, se întindeau

în ele și își dădeau ultima suflare. Dieta lor fusese mult timp ceea ce îi face să tremure pe cei care au din belșug: până și carne umană, măruntaie, gunoi și cele mai murdare lucruri au ajuns în cele din urmă singura hrană a acelor campioni ai adevărului și libertății de care lumea nu era demnă. La fiecare atac, asaltatorii se confruntau cu o reacție atât de aprigă încât au lăsat pe câmpul de luptă 132 de căpitani, cu un număr proporțional de soldați. În cele din urmă, asediul a fost ridicat la cererea ducelui de Anjou, fratele regelui, care a fost proclamat rege al Poloniei, iar regele, obosit, a acceptat cu ușurință, acordându-le condiții onorabile.

A fost o intervenție remarcabilă a Providenței faptul că, în tot acest măcel teribil, doar doi slujitori ai Evangheliei au căzut. Suferințele tragice ale protestanților sunt prea numeroase pentru a fi detaliate, dar tratamentul aplicat lui Filip de Deux va da o idee despre restul. După ce nemiloșii l-au ucis pe martir în patul său, s-au dus la soția sa, care era asistată de o moașă, așteptând să nască în orice moment. Moașa i-a implorat să renunțe la intențiile lor ucigașe, cel puțin până când copilul, al douăzecilea, se va naște. În ciuda acestui lucru, ei au înfipt un pumnal până la mâner în corpul bietei femei. Dornică să nască, ea a fugit într-un câmp de grâu; dar au urmărit-o până acolo, au înjunghiat-o în pântece și apoi au aruncat-o în stradă. În urma căzăturii, copilul a ieșit din corpul mamei sale muribunde, iar unul dintre catolicii răufăcători l-a luat, l-a înjunghiat pe nou-născut și l-a aruncat apoi în râu.

De la revocarea Edictului de la Nantes până la Revoluția Franceză, în 1789

Persecuțiile cauzate de revocarea edictului de la Nantes au avut loc sub domnia lui Ludovic al XIV-lea. Acest edict fusese promulgat de Henric al II-lea al Franței în 1598 și asigura protestanților drepturi egale în toate privințele, civile sau religioase, cu restul supușilor regatului. Toate aceste privilegii fuseseră confirmate de Ludovic al XIII-lea într-un alt statut, numit Edictul de la Nîmes, și au rămas inviolabile până la sfârșitul domniei sale.

Când Ludovic al XIV-lea a urcat pe tron, regatul era aproape ruinat de războaiele civile. În acest moment, protestanții, fără a ține seama de avertismentul Domnului nostru, că „cei care vor lua sabia, de sabie vor pieri”, au luat o parte atât de activă în favoarea regelui, încât acesta s-a văzut obligat să recunoască că le era dator pentru că fusese înscăunat pe tron. În loc să protejeze și să răsplătească partidul care îl pusese pe tron, el a crezut că aceeași putere care îl protejase ar putea să-l răstoarne și, ascultând de uneltirile papiste, a început să emită proscripții și restricții care indicau decizia sa finală. La Rochela a fost victima unui număr incredibil de denunțuri. Montauban și Millau au fost jefuite de soldați. Au fost numiți comisari papali pentru a prezida afacerile protestanților, iar singura cale de apel împotriva deciziilor lor era în fața consiliului regal. Acest lucru a fost o lovitură la însăși rădăcina drepturilor lor civile și religioase și i-a împiedicat, ca protestanți, să aducă pe niciun catolic în fața justiției. A urmat un alt decret, care prevedea efectuarea unei

anchete în toate parohiile cu privire la tot ceea ce protestanții au spus sau făcut în ultimii douăzeci de ani. Acest lucru a umplut închisorile cu victime nevinovate și i-a condamnat pe alții la galere sau exil.

Protestanții au fost expulzați din toate meseriile, profesiile, privilegiile și locurile de muncă; acest lucru i-a privat de toate mijloacele de a-și câștiga pâinea; și acest lucru s-a făcut cu atâta brutalitate încât nici măcar moașele nu erau lăsate să-și exercite meseria, ci femeile erau obligate să se supună acestei crize naturale în mâinile dușmanilor lor, catolicii brutali. Copiii lor erau luați pentru a fi educați de catolici, iar la vârsta de șapte ani erau obligați să îmbrățișeze papismul. Reformatorilor li s-a interzis să-și ajute propriii bolnavi sau săraci, orice cult privat, iar slujba divină trebuia să se desfășoare în prezența unui preot papist. Pentru a împiedica victimele nefericite să părăsească regatul, s-a instituit o supraveghere strictă la toate punctele de trecere a frontierei regatului; cu toate acestea, prin mâna milostivă a lui Dumnezeu, aproximativ 150.000 au scăpat de supraveghere și au emigrat în diferite țări pentru a povesti teribila istorie.

Tot ce s-a povestit până aici erau doar încălcări ale cartei lor de drepturi, edictul de la Nantes. În cele din urmă, a avut loc revocarea diabolică a acestui edict, la 18 octombrie 1685, și a fost înregistrată la 22, împotriva tuturor formelor legii. În acel moment, trupele din corpul dragonilor au fost cazate împreună cu protestanții din tot regatul și au umplut tot regatul cu aceeași veste: că regele nu va mai admite niciun hughonot în regatul său și că, prin urmare, trebuie să decidă să-și schimbe religia. Astfel, intendenții fiecărei parohii (care erau guvernatori și spioni catolici puși peste protestanți) au adunat populația reformată, spunându-le că trebuie să devină catolici pe loc, fie de bunăvoie, fie cu forța. Protestanții au răspuns că „erau dispuși să-și sacrifice viețile și posesiunile pentru rege, dar că, fiind conștiința lor față de Dumnezeu, nu puteau dispune de ele în același mod”.

Pe loc, trupele au pus stăpânire pe porțile și bulevardele orașelor și, punând gărzi la toate trecerile, au intrat cu sabia în mână, strigând: „Muriți sau deveniți catolici!”. Pe scurt, au practicat toate răutățile și toate ororile pe care le-au putut inventa pentru a-i obliga să-și schimbe religia.

Atârnau bărbați și femei de păr sau de picioare și îi afumau cu paie aprinse până când erau aproape morți; iar dacă aceștia continuau să refuze să semneze retractarea, îi atârnau din nou și din nou, repetând barbaritățile, până când, obosiți de torturi fără moarte, îi obligau pe mulți să cedeze. Altora le smulgeau părul de pe cap și din barbă cu clești. Pe alții îi aruncau în focuri mari, scoțându-i din nou din ele, repetând acțiunea până când îi forțau să promită că se vor retracta.

Pe alții îi dezbrăcau și, după ce îi insultau în cel mai infam mod cu putință, le înfigeau ace în cap și în picioare, pe care le scoteau apoi cu un cuțit; uneori îi trăgeau de nas cu clești înroșiți în foc, până când promiteau să se retragă. Uneori legau tații și soții, în timp

ce le violau soțiile și fiicele în fața ochilor lor. Mulțimi întregi erau închise în temnițe mizere, unde erau supuse în secret la tot felul de torturi. Femeile și copiii erau închiși în mănăstiri.

Cei care reușeau să fugă erau urmăriți prin păduri și vânați pe câmpuri, împușcați ca niște animale sălbatice; și niciun statut sau calitate personală nu le servea drept apărare împotriva ferocității acelor dragoni infernali; chiar și membrii parlamentului și ofițerii militari, deși erau în serviciu în acel moment, au primit ordin să-și părăsească posturile și să se îndrepte spre casele lor, pentru a suferi aceeași soartă. Cei care s-au plâns regelui au fost trimiși la Bastilia, unde au băut din același pahar. Episcopii și intendenții au mers în fruntea dragonilor, cu o trupă de misionari, călugări și alți clerici pentru a încuraja soldații să execute o acțiune atât de plăcută pentru Sfânta Biserică a lor și atât de glorioasă pentru demonul lor zeu și tiranul lor rege.

La redactarea edictului de revocare a edictului de la Nantes, consiliul era împărțit. Unii ar fi vrut să-i aresteze pe toți miniștrii și să-i oblige să îmbrățișeze papalitatea, la fel ca și laicii; alții preferau să-i expulzeze, deoarece prezența lor i-ar fi întărit pe protestanți în perseverența lor: și dacă ar fi fost obligați să se retracteze, ar fi constituit un grup de dușmani secreți și puternici în sânul Bisericii, datorită cunoștințelor și experienței lor vaste în chestiuni controversate. Prevalând acest motiv, ei au fost condamnați la exil și li s-au acordat doar cincisprezece zile pentru a părăsi regatul.

În aceeași zi în care a fost publicat edictul de revocare a scrisorii de libertăți a protestanților, bisericile lor au fost demolate și preoții lor au fost exilați, având la dispoziție doar douăzeci și patru de ore pentru a părăsi Parisul. Papistașii nu erau dispuși să le permită să-și vândă bunurile și le-au pus toate obstacolele în cale pentru a le întârzia plecarea până la expirarea termenului limitat, ceea ce îi condamna la galere pe viață. Gărzile au fost dublu numerice în porturile maritime, iar închisorile s-au umplut de victime, care au îndurat torturi și lipsuri în fața cărora natura umană nu poate decât să se cutremure.

Suferințele preoților și ale altora, care au fost trimiși pe galere, păreau să le depășească pe toate. Încuiati cu lanțuri la vâsle, erau expuși zi și noapte, în toate anotimpurile, în toate condițiile meteorologice; și când leșinau din cauza slăbiciunii fizice și se prăbușeau peste vâsle, în loc să primească un cordial pentru a-i reanima sau alimente pentru a-i întări, primeau doar lovituri de bici, de băț sau de capătul unei frânghii. Din cauza lipsei de haine suficiente și a igienei necesare, erau chinuiți cu asprime de tot felul de paraziți și loviți de frig, care îi îndepărta noaptea pe călăii care îi băteau și îi chinuiau ziua. În loc de pat, li se permitea doar o bucată de lemn dură de 46 cm lățime pe care să doarmă, indiferent dacă erau sănătoși sau bolnavi, și fără altă acoperire decât zdrențele lor mizerabile, care constau dintr-o cămașă din țesătură grosieră, un mic jupon din serge roșie, cu tăieturi pe fiecare parte pentru brațe și cu mâneci care nu ajungeau până la cot, și o dată la trei ani primeau o mantă grosieră și o mică șapcă pentru a-și acoperi capul, pe care îl aveau întotdeauna ras

ca semn al infamiei. Proviziile lor de mâncare erau la fel de meschine ca sentimentele celor care îi condamnase la astfel de mizerii, iar tratamentul la care erau supuși dacă se îmbolnăveau este prea șocant pentru a fi povestit; erau condamnați să moară pe lemnele podelei întunecate, acoperiți de paraziți și fără nici cea mai mică provizie pentru nevoile lor fiziologice. Și nu era mai puțin îngrozitor faptul că erau înlănțuiți alături de cei mai împietriți delincvenți și de cei mai execrabili ticăloși, ale căror limbi blasfemiatoare nu se opreau niciodată. Dacă refuzau să asculte liturghia, erau condamnați la bastonare, o pedeapsă teribilă pe care o descriem mai jos.

În pregătirea acesteia, lanțurile le sunt scoase, iar victimele sunt predate turcilor care prezidează vâslele, care le dezbracă complet și le întind pe un tun mare, astfel încât să nu se poată mișca. În timpul acestui proces, în întreaga galeră domnește o liniște de mormânt. Turcul desemnat ca călău, care consideră acest sacrificiu acceptabil pentru profetul său Mahomed, biciuiește biata victimă cu un baston gros sau cu un capăt de frânghie plin de noduri, până când carnea îi este deschisă până la oase și este pe punctul de a expira. apoi îi aplică un amestec chinuitor de oțet și sare și îl lasă în acel spital intolerabil, unde mii de oameni au murit deja sub cruzimile lor.

Martiriul lui Juan Calas

Trecând acum peste multe alte martirii individuale, vom menționa pe cel al lui Juan Calas, care a avut loc în 1761 și care este o dovadă incontestabilă a fanatismului papalității, arătând că nici experiența, nici progresul nu pot dezrădăcina prejudecățile inveterate ale catolicilor romano-catolici, nici nu îi pot face mai puțin cruzi sau inexorabili față de protestanți.

Juan Calas era un comerciant din orașul Toulouse, unde se stabilise și trăia cu o bună reputație, fiind căsătorit cu o englezoaică de origine franceză. Calas și soția sa erau protestanți și aveau cinci copii, pe care i-au educat în aceeași religie; dar Louis, unul dintre copii, s-a convertit la catolicism, fiind convertit de o servitoare care locuia cu familia de treizeci de ani. Cu toate acestea, tatăl nu și-a exprimat niciun resentiment sau răutate pentru acest lucru, ci a păstrat servitoarea în familie și i-a alocat o rentă anuală fiului său. În octombrie 1761, familia era formată din Juan Calas și soția sa, o servitoare, Marco Antonio Calas, care era fiul cel mare, și Pedro Calas, cel mai mic. Marco Antonio fusese educat în drept, dar nu putea fi admis în profesie pentru că era protestant. Din această cauză, a suferit de depresie, a citit toate cărțile pe care le-a putut găsi despre sinucidere și părea hotărât să-și pună capăt zilelor. La aceasta se adaugă faptul că avea un comportament destrăbălat, era foarte dependent de jocuri de noroc și făcea tot ce putea constitui caracterul unui libertin. Din această cauză, tatăl său îl certa frecvent, uneori cu severitate, ceea ce a contribuit considerabil la depresia care părea să-l oprime.

Pe 13 octombrie 1761, domnul Gober la Vaisse, un tânăr cavaler de aproximativ 19 ani, fiul lui La Vaisse, un renumit avocat din Toulouse, s-a întâlnit în jurul orei cinci după-amiaza cu Juan Calas, tatăl, și cu fiul său mai mare, Marco Antonio, care era prietenul său. Tatăl Calas l-a invitat la cină, iar familia și oaspetele s-au așezat într-o cameră înaltă; întregul grup era format din tatăl Calas și soția sa, cei doi fii Antonio și Pedro Calas și oaspetele La Vaisse, nefiind nimeni altcineva în casă în afară de menajera menționată anterior.

Era acum în jur de ora șapte. Cina nu a durat mult, dar înainte de a se termina, Antonio a părăsit masa și s-a dus în bucătărie, care se afla la același etaj, lucru pe care îl făcea de obicei. Menajera l-a întrebat dacă îi era frig. El i-a răspuns: „Dimpotrivă, ard de cald", apoi a lăsat-o în pace. Între timp, prietenul său și familia au părăsit camera în care luaseră cina și s-au dus într-un salon, tatăl și La Vaisse s-au așezat împreună pe o canapea, fiul mai mic, Pedro, într-un fotoliu, iar mama în altul; și, fără să-și facă griji pentru Antonio, au continuat conversația până între ora nouă și zece, când La Vaisse și-a luat rămas bun, iar Pedro, care adormise, a fost trezit pentru a-l însoți cu o lumină.

La parterul casei familiei Calas se aflau un magazin și un depozit, acesta din urmă fiind separat de magazin printr-o pereche de uși. Când Pedro Calas și La Vaisse au coborât în magazin, au fost îngroziți să-l vadă pe Antonio atârnând, îmbrăcat doar cu cămașa, de o bară pe care o agățase deasupra celor două uși, pe care le deschisese pe jumătate în acest scop. Descoperind această scenă oribilă, au țipat, ceea ce l-a făcut pe tatăl Calas să coboare, iar mama a rămas atât de îngrozită încât a rămas tremurând în holul de la etaj. Când servitoarea a descoperit ce se întâmplase, a rămas jos, fie pentru că se temea să-i dea vestea proastă stăpânei sale, fie pentru că se dedica să-i acorde atenție stăpânului său, care îmbrățișa trupul fiului său, udându-l cu lacrimile sale. Astfel, mama, care rămăsese singură, a coborât și a găsit scena pe care am descris-o deja, cu emoțiile pe care aceasta i le-a provocat în mod natural. Între timp, Pedro fusese trimis să-l caute pe La Moire, un chirurg din vecinătate.

Moire nu era acasă, dar ucenicul său, domnul Grosle, a venit imediat. Când l-a examinat, a constatat că era deja mort. În acel moment, o mulțime de catolici se adunase în jurul casei și, auzind că Antonio Calas murise subit și că chirurgul care examinase cadavrul afirmase că fusese strangulat, au presupus că fusese ucis; și, întrucât familia era protestantă, au ajuns la concluzia că tânărul era pe punctul de a-și schimba religia și că fusese ucis din acest motiv.

Bietul tată, copleșit de durerea pierderii fiului său, a fost sfătuit de prietenii săi să cheme autoritățile pentru a împiedica mulțimea catolică, care presupunea că el îi ucisese fiul, să-l sfâșie. Așa au făcut, iar David, magistratul principal sau capitolul, i-a luat pe tată, pe fiul său Pedro, pe La Vaisse și pe servitoare în custodia sa și a pus o gardă să-i protejeze. A trimis după domnul de la Tour, medic, și după domnii La Marque și Peronet, chirurgi, care

au examinat cadavrul în căutarea unor semne de violență, dar nu au găsit niciunul, cu excepția urmei lăsate de funie pe gât; au observat, de asemenea, că părul defunctului era pieptănat în mod normal, perfect drept și fără niciun fel de dezordine; hainele sale erau, de asemenea, bine aranjate, așezate pe tejghea, iar cămașa sa nu era nici ruptă, nici descheiată.

În ciuda acestor dovezi de nevinovăție, capitolul a considerat oportun să fie de acord cu opinia mulțimii și a emis ipoteza că bătrânul Calas l-ar fi trimis pe La Vaisse să-l caute, spunându-i că are un fiu care trebuie spânzurat, că La Vaisse s-ar fi dus să îndeplinească rolul de călău și că ar fi primit ajutor de la tatăl și fratele său.

Deoarece nu se putea dovedi în niciun fel presupusul fapt, capitolul a recurs la o avertizare, sau informație generală, prin care crima era considerată adevărată și se cerea public să se depună mărturie împotriva lui, fiecare după cum putea. Această avertizare menționează că La Vaisse era însărcinat de protestanți să fie călăul lor obișnuit, atunci când unul dintre copii trebuia spânzurat pentru că și-a schimbat religia; afirmă, de asemenea, că atunci când protestanții își spânzură copiii în acest fel, îi obligă să îngenuncheze, iar una dintre avertizări era dacă cineva l-a văzut pe Antonio Calas îngenunchiat în fața tatălui său când l-a strangulat; se afirmă, de asemenea, că Antonio a murit ca romano-catolic și se cere dovada catolicismului său.

Dar înainte ca aceste avertismente să fie publicate, mulțimea ajunsese la concluzia că Antonio Calas urma să se alăture a doua zi frăției Perútentes Blancos. De aceea, capitolul a ordonat ca trupul său să fie îngropat în mijlocul bisericii Sfântul Ștefan. La câteva zile după înmormântarea mortului, Penitenții Albi au oficiat o slujbă solemnă pentru el în capela lor. Biserica a fost umplută cu draperii albe, iar în mijloc a fost ridicat un mormânt, pe care a fost așezat un schelet uman, ținând într-o mână o hârtie pe care scria: „Renunțarea la erezie”, iar în cealaltă o palmă, simbol al martiriului. A doua zi, franciscanii au oficiat o slujbă similară pentru el.

Capitolul a continuat persecuția cu o duritate implacabilă și, fără nici cea mai mică dovadă, a considerat oportun să-i condamne la tortură pe nefericiții tată, mamă, prieten și servitoare, punându-i în lanțuri pe 18 noiembrie.

Împotriva acestor proceduri teribile, familia îndurerată a făcut apel la parlament, care a examinat cazul și a anulat sentința Capitoliului ca fiind neregulamentară, dar persecuția judiciară a continuat, iar când călăul orașului a declarat că era imposibil ca Antonio să se fi spânzurat singur în modul pretins, majoritatea parlamentului a fost de părere că prizonierii erau vinovați, ordonând astfel ca aceștia să fie judecați de tribunalul penal din Toulouse. Unul i-a votat nevinovați, dar după lungi dezbateri, majoritatea s-a pronunțat în favoarea torturii și a roții; tatăl a fost probabil condamnat ca experiment, indiferent dacă era vinovat sau nevinovat, în speranța că, în agonie, își va mărturisi crima și îi va acuza pe ceilalți prizonieri, a căror soartă a rămas astfel suspendată. Astfel, bietul Calas, un bătrân

de șaizeci și opt de ani, a fost condamnat singur la această pedeapsă teribilă. A îndurat tortura cu mare curaj și a fost dus la execuție cu o atitudine care a stârnit admirația tuturor celor care l-au văzut, și în special a celor doi dominicani (părintele Bourges și părintele Coldagues), care l-au asistat în ultimele sale clipe și au declarat că nu numai că îl considerau nevinovat de acuzația care i se aducea, ci că era și un exemplu de adevărată răbdare, tărie și caritate creștină.

Când a văzut că călăul era gata să-i dea ultima lovitură, a făcut o nouă declarație părintelui Bourges, dar, în timp ce încă avea cuvintele pe buze, capitolul, autorul acestei tragedii, care urcase pe eșafod doar pentru a-și satisface dorința de a fi martor la pedeapsa și moartea lui, s-a repezit spre el strigând: „Mizerabilule, iată cărbunii care îți vor reduce trupul în cenușă! Spune adevărul!". Calas nu i-a răspuns, ci a întors capul puțin într-o parte. În acel moment, călăul și-a îndeplinit sarcina.

Protestele populare împotriva acestei familii au devenit atât de violente în Languedoc, încât toți se așteptau să vadă copiii lui Calas sfâșiați pe roată și mama arsă de vie.

Tânărul Donat Calas a primit sfatul să fugă în Elveția. S-a dus acolo și a întâlnit un cavaler care, la început, nu a putut decât să-l compătimească și să-l aline, fără să îndrăznească să judece severitatea exercitată împotriva tatălui, mamei și fraților. Puțin mai târziu, un alt frate, care fusese exilat, s-a pus sub protecția aceleiași persoane, care, timp de mai bine de o lună, a luat toate măsurile posibile pentru a se asigura de nevinovăția familiei. Odată ce s-a convins, s-a simțit obligat, în conștiință, să-și folosească prietenii, propriile resurse financiare, pana și reputația personală pentru a repara eroarea fatală a celor șapte judecători din

Toulouse și pentru a obține revizuirea procesului de către consiliul regelui. Această revizuire a durat trei ani, iar onoarea pe care domnii Grosne și Bacquancourt au dobândit-o investigând acest caz memorabil este binecunoscută. Cincizeci de magistrați ai Curții de Apel au declarat în unanimitate nevinovăția întregii familii Calas și i-au recomandat justiției binevoitoare a Majestății Sale. Ducele de Choiseul, care nu rata niciodată ocazia de a-și arăta măreția caracterului, nu numai că a ajutat familia nefericită cu bani, dar a obținut de la rege o donație de 36.000 de lire pentru ei.

Pe 9 martie 1765 a fost semnată sentința care justifica familia Calas și care le-a schimbat soarta. Pe 9 martie 1762, cu exact trei ani în urmă, fusese ziua execuției tatălui nevinovat și virtuos al acelei familii. Toți parizienii s-au adunat în mulțime pentru a-i vedea ieșind din închisoare și au aplaudat cu bucurie, în timp ce lacrimile le curgeau din ochi.

Acest teribil exemplu de fanatism l-a determinat pe Voltaire să-și pună stiloul în mișcare, atacând ororile superstiției; și, deși el însuși era necredincios, eseul său despre toleranță îi face cinste stiloului său și a fost un mijloc de binecuvântare pentru a învinge rigorile persecuției în majoritatea statelor europene. Puritatea Evangheliei va alunga atât

superstiția, cât și cruzimea, întrucât blândețea învățăturilor lui Hristos ne învață doar să consolăm în această lume și să căutăm mântuirea în cea viitoare. A persecuta pe cineva pentru diferențe de opinie este la fel de absurd ca și a persecuta pe cineva pentru că are un chip diferit. Dacă îl cinstim pe Dumnezeu, păstrăm sfinte doctrinele pure ale lui Hristos, punem toată încrederea în promisiunile conținute în Sfintele Scripturi și respectăm legile politice ale statului în care locuim, avem un drept incontestabil la protecție în loc de persecuție și la a servi ciclul așa cum ne îndrumă conștiința, ghidată de normele Evangheliei.

Capitolul V - O Relatare a Inchiziției

Când religia reformată a început să răspândească lumina Evangheliei în întreaga Europă, Papa Inocențiu al III-lea a avut mari temeri pentru Biserica Romană. În consecință, a instituit un număr de inchizitori sau persoane care trebuiau să cerceteze, să aresteze și să pedepsească ereticii, așa cum erau numiți papistașii reformați.

În fruntea acestor inchizitori se afla un anume Dominic, care fusese canonizat de papă, pentru ca autoritatea sa să fie cât mai respectabilă. Dominic și ceilalți inchizitori s-au răspândit în diferite țări romano-catolice și i-au tratat pe protestanți cu cea mai mare severitate. Cu timpul, papa, considerând că acești inchizitori ambulanți nu erau atât de utili pe cât își imaginase, a hotărât înființarea unor tribunale fixe și regulate ale Inchiziției. După ordinul pentru aceste curți regulate, primul birou al Inchiziției a fost înființat în orașul Toulouse, iar Dominic a devenit primul inchizitor regulat, așa cum fusese înainte primul inchizitor itinerant.

Curți ale Inchiziției au fost înființate în mai multe țări. Dar Inchiziția spaniolă a devenit cea mai puternică și cea mai temută dintre toate. Chiar și regii Spaniei înșiși, deși arbitrari în toate celelalte privințe, au fost învățați să se teamă de puterea lorzilor Inchiziției. Cruzimile oribile pe care le exercitau au obligat mulțimile, care aveau opinii diferite de cele ale romano-catolicilor, să își ascundă cu grijă sentimentele.

Cei mai zeloși dintre toți călugării papistași și cei care se supuneau cel mai mult Bisericii Romei erau dominicanii și franciscanii: de aceea, papa a considerat potrivit să-i investească pe aceștia cu dreptul exclusiv de a prezida diferitele curți ale Inchiziției și le-a dat cele mai nelimitate puteri, ca judecători delegați de el și care îi reprezentau imediat persoana: li se permitea să excomunice sau să condamne la moarte pe cine credeau de cuviință, la cea mai mică informație de erezie. Li s-a permis să publice cruciade împotriva tuturor celor pe care îi considerau eretici și să încheie legăminte cu prinții suverani, pentru a se alătura cruciadelor lor cu forțele lor.

În 1244, puterea lor a fost mărită și mai mult de împăratul Frederic al II-lea, care s-a declarat protectorul și prietenul tuturor inchizitorilor și a publicat crudele edicte, și anume: 1. Toți ereticii care se încăpățânează să fie arși. 2. 2. Că toți ereticii care se pocăiesc, să fie închiși pe viață.

Acest zel al împăratului față de inchizitorii de convingere romano-catolică a pornit de la un raport care fusese răspândit în toată Europa, potrivit căruia el intenționa să renunțe la creștinism și să devină musulman; prin urmare, împăratul a încercat, prin culmea bigotismului, să contrazică raportul și să își arate atașamentul față de papism prin cruzime.

Funcționarii Inchiziției sunt trei inchizitori sau judecători, un supraveghetor fiscal, doi secretari, un magistrat, un mesager, un administrator judiciar, un executor judecătoresc, un executor judecătoresc, un agent al bunurilor confiscate, mai mulți asesori, consilieri, călăi, medici, chirurgi, portari, familiști și vizitatori, care au jurat să păstreze secretul.

Principala acuzație împotriva celor care sunt supuși acestui tribunal este erezia, care cuprinde tot ceea ce se vorbește sau se scrie împotriva oricăruia dintre articolele crezului sau a tradițiilor Bisericii Romane. Inchiziția ia, de asemenea, cunoștință de cei care sunt acuzați că sunt magicieni și de cei care citesc Biblia în limba comună, Talmudul evreilor sau Alcoranul musulmanilor.

În toate ocaziile, inchizitorii își desfășoară procesele cu cea mai mare severitate și îi pedepsesc pe cei care îi ofensează cu cea mai mare cruzime. Un protestant are rareori parte de milă, iar un evreu care devine creștin este departe de a fi în siguranță.

Apărarea în fața Inchiziției este de puțin folos pentru prizonier, deoarece doar o suspiciune este considerată un motiv suficient de condamnare, iar cu cât averea sa este mai mare, cu atât pericolul este mai mare. Principala parte a cruzimii inchizitorilor se datorează rapacitatea lor: ei distrug viața pentru a poseda bunurile. Sub pretextul zelului, jefuiesc fiecare individ obraznic.

Un prizonier în Inchiziție nu este niciodată lăsat să vadă fața acuzatorului său sau a martorilor împotriva sa, ci se recurge la orice metodă, prin amenințări și torturi, pentru a-l obliga să se acuze singur și, prin aceasta, să le confirme dovezile. Dacă jurisdicția Inchiziției nu este pe deplin admisă, se denunță răzbunarea împotriva celor care o pun în discuție, deoarece dacă vreunul dintre ofițerii săi se opune, cei care i se opun sunt aproape sigur că vor avea de suferit din cauza temerității; maxima Inchiziției este de a crea teroare și de a-i intimida pe cei care sunt obiectul puterii sale, determinându-i să se supună. Nașterea înaltă, rangul distins, marea demnitate sau funcțiile eminente nu sunt o protecție împotriva severității sale. Cei mai josnici ofițeri ai Inchiziției pot face să tremure cele mai înalte caractere.

Atunci când persoana pusă sub acuzare este condamnată, aceasta este fie biciuită aspru, fie torturată violent, fie trimisă la galere, fie condamnată la moarte. În ambele cazuri, efectele sunt confiscate. După pronunțarea sentinței, se face o procesiune până la locul execuției, ceremonie care se numește auto da fe, sau act de credință.

În cele ce urmează este o relatare a unui auto da fe, realizat la Madrid în anul 1682.

Ofițerii Inchiziției, precedați de trâmbițe, de cimpoaie și de steagul lor, au mărșăluit în cavalcadă, la 30 mai, până la palatul din Piața Mare, unde au declarat prin proclamație că, la 30 iunie, sentința prizonierilor va fi pusă în aplicare.

Dintre acești prizonieri, douăzeci de bărbați și femei, împreună cu un musulman renegat, au primit ordinul de a fi arși; cincizeci de evrei și evreice, care nu mai fuseseră întemnițați niciodată și care se căiau de crimele lor, au fost condamnați la o lungă detenție și la purtarea unei bonete galbene. Întreaga curte a Spaniei a fost prezentă cu această ocazie. Scaunul marelui inchizitor a fost așezat într-un fel de tribunal mult deasupra celui al regelui.

Printre cei care urmau să sufere se afla o tânără evreică de o frumusețe rafinată, în vârstă de numai șaptesprezece ani. Aflându-se de aceeași parte a eșafodului unde era așezată regina, ea s-a adresat acesteia, în speranța de a obține o grațiere, în următorul discurs patetic: "Măreață regină, nu cumva prezența ta regală îmi va fi de vreun folos în condiția mea mizerabilă? Aveți grijă de tinerețea mea. Oh! Gândiți-vă că sunt pe cale să mor pentru că am profesat o religie îmbibată încă din fragedă copilărie!". Maiestatea Sa a părut să compătimească foarte mult suferința ei, dar și-a întors privirea, deoarece nu îndrăznea să spună un cuvânt în favoarea unei persoane care fusese declarată eretică.

Acum a început slujba, în mijlocul căreia preotul a coborât din altar, s-a așezat lângă eșafod și s-a așezat pe un scaun pregătit în acest scop.

Inchizitorul șef a coborât apoi din amfiteatru, îmbrăcat în mantia sa și cu mitra pe cap. După ce s-a înclinat în fața altarului, a înaintat spre balconul regelui și a urcat la el, însoțit de câțiva dintre ofițerii săi, purtând o cruce și Evangheliile, împreună cu o carte care conținea jurământul prin care regii Spaniei se obligă să protejeze credința catolică, să extirpeze ereticii și să susțină cu toată puterea și forța lor urmăririle și decretele Inchiziției: un jurământ asemănător a fost administrat consilierilor și întregii adunări. Sfânta Liturghie a început pe la ora douăsprezece la prânz și nu s-a încheiat până la nouă seara, fiind prelungită de proclamarea sentinței celor mai mulți criminali, care erau deja repetate separat cu voce tare, unul după altul.

După aceasta au urmat arderea celor 21 de bărbați și femei, a căror îndrăzneală în a suferi acea moarte oribilă a fost cu adevărat uimitoare. Apropierea regelui de criminali făcea ca gemetele lor de moarte să îi fie foarte auzite; el nu putea, totuși, să lipsească de la această scenă îngrozitoare, deoarece este considerată una religioasă. Jurământul său de încoronare îl obliga să sancționeze prin prezența sa toate actele tribunalului.

Ceea ce am spus deja se poate aplica inchizițiilor în general, precum și celei din Spania în special. Inchiziția aparținând Portugaliei este exact pe un plan similar cu cea din Spania, fiind instituită cam în aceeași perioadă și supusă acelorași reglementări. Inchizitorii permit ca tortura să fie folosită doar de trei ori, dar în timpul acestor perioade este aplicată atât de sever, încât prizonierul fie moare sub ea, fie continuă mereu după un schilod, și suferă cele mai mari dureri la fiecare schimbare de vreme. Vom face o descriere amplă a chinurilor

severe ocazionate de tortură, din relatarea unuia care a suferit-o de cele trei ori respective, dar care a supraviețuit în mod fericit cruzimilor la care a fost supus.

La primul moment al torturii, au intrat șase călăi, l-au dezbrăcat până în chiloți și l-au așezat pe spate pe un fel de suport, ridicat la câțiva metri de podea. Operațiunea a început prin a-i pune un guler de fier în jurul gâtului și câte un inel la fiecare picior, care îl fixau de suport. Membrele sale fiind astfel întinse, au înfășurat două frânghii în jurul fiecărei coapse; aceste frânghii fiind trecute pe sub schelă, prin găuri făcute în acest scop, au fost toate trase în același moment, la un semnal dat, de patru dintre bărbați.

Este ușor de imaginat că durerile care au urmat imediat au fost intolerabile; frânghiile, care erau de dimensiuni mici, au tăiat carnea prizonierului până la os, făcând sângele să țâșnească din opt locuri diferite legate astfel în același timp. Deoarece prizonierul persista să nu facă nicio mărturisire despre ceea ce cereau inchizitorii, frânghiile au fost trase în acest mod de patru ori succesiv.

Modul în care a fost aplicată cea de-a doua tortură a fost următorul: i-au forțat brațele în spate, astfel încât palmele mâinilor să fie întoarse spre exterior în spatele lui. Apoi, cu ajutorul unei frânghii care le lega la încheieturi și care era învârtită de un motor, le apropiau treptat una de cealaltă. Au efectuat acest act în așa măsură încât dosul fiecărei mâini se atingea și stătea exact paralel una cu cealaltă. Ca urmare a acestei contorsiuni violente, ambii umeri s-au dislocat, iar din gură i-a curs o cantitate considerabilă de sânge. Această tortură a fost repetată de trei ori, după care a fost dus din nou în temniță, iar chirurgul a fixat oasele dislocate.

După două luni de la a doua tortură, prizonierul și-a revenit puțin, i s-a ordonat din nou să meargă în camera de tortură și acolo, pentru ultima dată, a fost supus unui alt tip de pedeapsă, care a fost aplicată de două ori fără nicio întrerupere. Executorii i-au fixat în jurul corpului un lanț gros de fier, care trecea de la piept și se termina la încheieturi. Apoi l-au așezat cu spatele la o scândură groasă, la fiecare extremitate unde se afla un scripete. Prin acest scripete era trecută o frânghie care prindea capătul lanțului de la încheieturile mâinilor. Apoi, călăul, întinzând capătul frânghiei cu ajutorul unui cilindru, așezat la o distanță în spatele lui, îi apăsa sau îi lovea stomacul pe măsură ce capetele lanțurilor se strângeau. L-au torturat în acest mod până la un asemenea grad, încât încheieturile mâinilor, precum și umerii, au fost complet dislocate. Acestea au fost, însă, în curând aranjate de către chirurgi. Dar barbarii, care nu erau încă mulțumiți de această specie de cruzime, l-au supus imediat la o a doua tortură asemănătoare, pe care a suportat-o (deși, dacă se poate, a fost însoțită de dureri mai acute) cu aceeași constanță și hotărâre. După aceasta, a fost din nou trimis în temniță, asistat de chirurg pentru a-i pansa vânătăile și a-i ajusta partea dislocată, și aici a continuat până la persecuția lor sau auto da fe, sau livrarea din închisoare, când a fost eliberat, schilodit și bolnav pe viață.

O relatare a arderii lui Nicholas Burton, un negustor englez, în Spania

În a cincea zi a lunii noiembrie, în anul Domnului nostru 1560, domnul Nicholas Burton, cetățean al Londrei și negustor, care locuiește în parohia Little St. Bartolomeu, în pace și liniște, urmându-și traficul său în comerțul cu mărfuri, și aflându-se în orașul Cadiz, în partidul Andaluziei, în Spania, a venit în locuința sa un Iuda, sau, cum îi numesc ei, un familiar al părinților Inchiziției; care, întrebând de respectivul Nicholas Burton, s-a prefăcut că are o scrisoare de predat în mâinile sale; prin care a vorbit cu el imediat. Și neavând nici o scrisoare pe care să i-o înmâneze, atunci respectivul promotor, sau familiar, la îndemnul diavolului, stăpânul său, al cărui mesager era, a inventat o altă minciună, și a spus că va lua încărcături pentru Londra în acele nave pe care respectivul Nicholas Burton le avea încărcate pentru a le încărca, dacă el va lăsa vreuna; Asta în parte pentru a ști unde și-a încărcat mărfurile, ca să le poată atașa, și mai ales pentru a prelungi timpul până când sergentul Inchiziției va veni și va prinde trupul numitului Nicholas Burton; ceea ce au făcut în mod incontinent.

Atunci, el și-a dat seama că ei nu au fost în stare să-l acuze că a scris, a vorbit sau a făcut ceva în acea țară împotriva legilor ecleziastice sau temporale ale acelui regat, i-a întrebat cu îndrăzneală ce au avut de spus că l-au arestat, și le-a cerut să declare cauza, iar el le va răspunde. Cu toate acestea, ei nu au răspuns nimic, ci i-au poruncit cu cuvinte amenințătoare să tacă și să nu le adreseze niciun cuvânt.

Și astfel l-au dus în închisoarea comună murdară din orașul Cadiz, unde a stat în lanțuri paisprezece zile printre hoți.

În tot acest timp el i-a instruit pe bieții prizonieri în Cuvântul lui Dumnezeu, conform talentului bun pe care Dumnezeu i l-a dat în acest sens, și, de asemenea, în limba spaniolă pentru a rosti același lucru, astfel încât în acel scurt timp el a reușit să îi convingă pe mai mulți dintre acei spanioli superstițioși și ignoranți să îmbrățișeze Cuvântul lui Dumnezeu și să respingă tradițiile lor papistașe.

Cunoscând acest fapt, ofițerii Inchiziției l-au transportat, încărcat cu fiare de călcat, într-un oraș numit Sevilla, într-o închisoare mai crudă și mai inumană, numită Triana. Respectivii părinți ai Inchiziției au procedat împotriva lui în secret, conform tiraniei lor obișnuite și crude, încât niciodată după aceea nu a mai putut fi lăsat să scrie sau să vorbească cu cineva din națiunea sa: astfel încât până în ziua de azi nu se știe cine a fost acuzatorul său.

După aceea, pe 20 decembrie, l-au trimis pe numitul Nicholas Burton, împreună cu un număr mare de alți prizonieri, pentru că profesa adevărata religie creștină, în orașul Sevilla, într-un loc unde inchizitorii au stat la judecată, pe care l-au numit auto, cu o haină de pânză, pe care în diferite părți era pictată figura unui diavol uriaș, chinuind un suflet într-o flacără de foc, iar pe cap avea un tanc de copac din aceeași lucrare.

Limba i-a fost scoasă cu forța din gură cu un băț de lemn prins de ea, pentru ca el să nu-și exprime conștiința și credința în fața poporului, și astfel a fost așezat împreună cu un alt englez din Southampton și cu alți condamnați pentru religie, atât francezi cât și spanioli, pe o eșafodă în fața Inchiziției, unde au fost citite și pronunțate sentințele și hotărârile împotriva lor.

Și imediat după pronunțarea sentințelor menționate, au fost duși de acolo la locul de execuție din afara orașului, unde i-au ars cu cea mai mare cruzime, pentru a căror credință constantă, Dumnezeu este lăudat.

Acest Nicholas Burton, pe drum și în flăcările focului, avea o înfățișare atât de veselă, îmbrățișând moartea cu toată răbdarea și bucuria, încât chinuitorii și dușmanii care stăteau de față, spuneau că diavolul i-a luat sufletul înainte de a ajunge în foc. De aceea spuneau că simțurile lui de simțire îi erau trecute.

S-a întâmplat că, după arestarea lui Nicholas Burton, toate bunurile și mărfurile pe care le-a adus cu el în Spania prin intermediul traficului au fost confiscate și puse sub sechestru (conform obiceiului lor obișnuit); printre acestea, ei au ridicat și o mare parte din bunurile și mărfurile care aparțineau unui alt comerciant englez, cu care era creditat ca factor. De îndată ce negustorul a fost anunțat despre întemnițarea factorului său și despre arestarea mărfurilor sale, el și-a trimis avocatul în Spania, împuternicit de acesta să revendice și să ceară bunurile sale; numele acestuia era John Fronton, cetățean din Bristol.

Când avocatul său a fost debarcat la Sevilla și a arătat toate scrisorile și înscrisurile sale sfintei case, cerându-le ca aceste bunuri să fie livrate în posesia sa, i s-a răspuns că trebuie să dea în judecată prin factură și să angajeze un avocat (dar totul a fost, fără îndoială, pentru a-l întârzia,) și ei, din curtoazie, i-au desemnat un avocat care să-i redacteze cererea și alte acte de cerere, pe care trebuia să le prezinte la sfânta lor curte, cerându-i pentru fiecare act opt reali, deși nu-l ajutau mai mult decât dacă nu ar fi prezentat niciunul. Și timp de trei sau patru luni, acest individ nu a lipsit nici măcar de două ori pe zi, prezentându-se în fiecare dimineață și după-amiază la palatul inchizitorilor, cerându-le în genunchi expedierea lui, dar mai ales episcopului de Tarracon, care era chiar în acel moment șeful Inchiziției din Sevilla, ca el, din autoritatea sa absolută, să poruncească să se facă restituirea acestuia. Dar prada era atât de bună și de mare, încât era foarte greu să o mai primească.

În cele din urmă, după ce a petrecut patru luni întregi în procese și cereri, dar și fără niciun rezultat, a primit acest răspuns din partea lor, că trebuie să prezinte dovezi mai bune și să aducă din Anglia mai multe certificate suficiente pentru a dovedi această chestiune, decât cele pe care le prezentase deja la tribunal. După care partea a trimis imediat un mesaj la Londra, și cu toată viteza s-a întors din nou la Sevilla cu scrisori de mărturie mai ample și mai mari și cu certificate, conform cererilor lor, și le-a expus curții.

Cu toate acestea, inchizitorii l-au amânat în continuare, scuzându-se de lipsa de timp liber și de faptul că erau ocupați cu treburi mai importante, și cu astfel de răspunsuri l-au amânat patru luni mai târziu.

În cele din urmă, când partidul aproape că își cheltuise toți banii și, prin urmare, a cerut cu mai multă insistență expedierea lui, ei au trimis problema în întregime episcopului, despre care, când sa întors la el, el a răspuns: "Că pentru el însuși, știa ce are de făcut, deși era doar un singur om, iar hotărârea aparținea și celorlalți comisari, precum și lui;" și astfel, prin postarea și trecerea de la unul la altul, partidul nu a putut obține nici un sfârșit al procesului său. Cu toate acestea, de dragul insistențelor sale, au fost hotărâți să îl expedieze; a fost în felul următor: unul dintre inchizitori, numit Gasco, un om foarte experimentat în aceste practici, a vrut ca partidul să apeleze la el după cină.

Individul fiind bucuros să audă această veste, și presupunând că bunurile sale îi vor fi restituite și că a fost chemat în acest scop pentru a vorbi cu celălalt care era în închisoare pentru a discuta cu el despre conturile lor, mai degrabă printr-o mică neînțelegere, auzind că inchizitorii au aruncat un cuvânt, că ar fi necesar ca el să vorbească cu prizonierul, și fiind mai mult decât pe jumătate convins, că în cele din urmă au fost de bună credință, a făcut acest lucru, și s-a întors acolo pe înserat. Imediat după venirea lui, temnicerul a fost imediat însărcinat cu el, ca să-l închidă de aproape în închisoarea respectivă, acolo unde lau desemnat.

Petrecărețul, sperând la început că fusese chemat pentru o altă problemă și văzânduse, contrar așteptărilor sale, aruncat într-o temniță întunecată, și-a dat seama în cele din urmă că lumea a mers cu el mult mai departe decât credea el că ar fi făcut-o.

Dar, la două sau trei zile după aceea, a fost adus în curte, unde a început să-și ceară bunurile; și pentru că era un artificiu care le servea bine la rândul lor, fără alte circumstanțe, i-au cerut să spună Ave Maria: "Ave Maria, gratia plena, Dominus tecum, benedicta tu in mulieribus, et benedictus fructus ventris tui Jesus Amen".

Acesta a fost scris cuvânt cu cuvânt, așa cum a vorbit, și fără să mai vorbească despre revendicarea bunurilor sale, pentru că era inutil, i-au poruncit să fie închis din nou, și au intentat o acțiune împotriva lui ca eretic, pentru că nu și-a spus Ave Maria după moda romană, ci a încheiato foarte suspicios, pentru că ar fi trebuit să adauge mai mult; "Sancta Maria mater Dei, ora pro nobis peccatoribus" Abreviind-o însă, era destul de evident (spuneau ei) că nu permitea medierea sfinților.

Astfel, ei au stârnit o ceartă pentru a-l reține în închisoare un timp mai îndelungat, iar mai apoi l-au adus pe scenă, deghizat după felul lor; unde s-a dat sentința ca el să piardă toate bunurile pentru care a dat în judecată, deși nu erau ale lui, și pe lângă aceasta, să sufere un an de închisoare.

Mark Brughes, un englez, comandant al unei nave engleze numite Minion, a fost ars într-un oraș din Portugalia.

William Hoker, un tânăr englez în vârstă de aproximativ șaisprezece ani, a fost omorât cu pietre de anumiți tineri din orașul Sevilla, pentru aceeași cauză dreaptă. Câteva monstruozități private ale Inchiziției au fost scoase la iveală, printr-o întâmplare foarte singulară Când coroana Spaniei a fost disputată, la începutul acestui secol, de doi prinți care pretindeau în mod egal la suveranitate, Franța a îmbrățișat cauza unui concurent, iar Anglia pe cea a celuilalt.

Ducele de Berwick, un fiu natural al lui Iacob al II-lea care a abdicat din Anglia, a comandat forțele spaniole și franceze și i-a învins pe englezi în celebra bătălie de la Almanza. Armata a fost apoi împărțită în două părți; una formată din spanioli și francezi, condusă de ducele de Berwick, a înaintat spre Catalonia; celălalt corp, format doar din trupe franceze, comandat de ducele de Orleans, a pornit spre cucerirea Arragonului.

În timp ce trupele se apropiau de orașul Arragon, magistrații au venit să ofere cheile ducelui de Orleans. Dar acesta le-a spus cu aroganță că sunt rebeli și că nu va accepta cheile, pentru că avea ordin să intre în oraș printr-o breșă.

În consecință, a deschis o breșă în ziduri cu tunurile sale și a intrat în oraș prin ea, împreună cu întreaga sa armată. După ce a făcut toate reglementările necesare aici, a plecat să supună alte locuri, lăsând imediat o garnizoană puternică pentru a supraveghea și apăra, sub comanda locotenentului său general M. De Legal. Acest domn, deși a fost crescut ca romano-catolic, era total lipsit de superstiții; a unit mari talente cu un mare curaj. A fost ofițer iscusit și domn desăvârșit.

Înainte de a pleca, ducele a ordonat să se perceapă contribuții mari pentru oraș, după cum urmează:

1. Ca magistrații și principalii locuitori să plătească o mie de coroane pe lună pentru masa ducelui.

2. Că fiecare casă ar trebui să plătească un pistol, ceea ce ar însemna lunar 18.000 de pistoale.

3. Ca fiecare mănăstire și mănăstire să plătească o donație, proporțională cu bogățiile și rentele sale.

Ultimele două contribuții urmează să fie alocate pentru întreținerea armatei.

Banii percepuți de la magistrați și de la principalii locuitori, precum și de la fiecare casă, au fost plătiți de îndată ce au fost ceruți. Dar atunci când persoanele s-au adresat șefilor de mănăstiri și mănăstiri, au constatat că ecleziasticii nu erau atât de dispuși, ca alți oameni, să se despartă de banii lor.

Despre donațiile care trebuie ridicate de către cler: Colegiul iezuiților va plăti - 2000 de pistoale.

- Augustines, - 1000
- Dominicani, - 1000
- Carmelitane, - 1000

M. De Legal a trimis iezuiților un ordin imperativ de a plăti imediat banii. Superiorul iezuiților a răspuns că, pentru ca clerul să plătească bani pentru armată, era împotriva tuturor imunităților ecleziastice. Că nu cunoștea niciun argument care să autorizeze o astfel de procedură. M. De Legal a trimis atunci patru companii de dragoni care s-au cantonat în colegiu, cu acest mesaj sarcastic.

"Pentru a vă convinge de necesitatea plății banilor, am trimis în colegiul dumneavoastră patru argumente substanțiale, extrase din sistemul logicii militare. Prin urmare, sper că nu veți mai avea nevoie de alte îndemnuri pentru a vă dirija comportamentul."

Aceste proceduri i-au nedumerit foarte mult pe iezuiți, care au trimis un mesaj expres la curte către confesorul regelui, care era din ordinul lor. Dar dragonii au fost mult mai rapizi în a jefui și a face rău decât curierul în călătoria sa, astfel încât iezuiții, văzând că totul se duce de râpă și ruine, s-au gândit să rezolve problema pe cale amiabilă și au plătit banii înainte de întoarcerea curierului lor. Augustinii și carmelitanii, luând avertisment din ceea ce li se întâmplase iezuiților, au mers cu prudență și au plătit banii, și prin acest mijloc au scăpat de studiul argumentelor militare și de a fi învățați logica de către dragoni.

Dar dominicanii, care erau cu toții familiari sau agenți dependenți de Inchiziție, și-au închipuit că tocmai această circumstanță le va asigura protecția. Dar s-au înșelat, deoarece M. De Legal nu se temea și nici nu respecta Inchiziția. Șeful dominicanilor a trimis vorbă comandantului militar că ordinul său era sărac și că nu avea nici un ban pentru a plăti donația; căci, spune el, "întreaga bogăție a dominicanilor constă doar în imaginile de argint ale apostolilor și sfinților, mari cât viața, care sunt așezate în biserica noastră și pe care ar fi un sacrilegiu să le scoatem".

Această insinuare era menită să îl îngrozească pe comandantul francez, despre care inchizitorii își imaginau că nu va îndrăzni să fie atât de profanator încât să dorească să intre în posesia prețioșilor idoli.

Totuși, el a trimis vorbă că imaginile de argint ar fi niște substitute admirabile pentru bani și că ar avea mai mult caracter în posesia lui decât în cea a dominicanilor înșiși: "Căci [a spus el], în timp ce le posedați în felul în care o faceți în prezent, ele stau în nișe, inutile și nemișcate, fără a fi de cel mai mic folos omenirii în general, sau chiar vouă înșivă. Dar,

când vor intra în posesia mea, vor fi utile; le voi pune în mișcare; căci intenționez să le fac să fie bătute în monedă, când vor putea călători ca apostolii, vor fi benefice în diferite locuri și vor circula pentru serviciul universal al omenirii".

Inchizitorii au fost uimiți de acest tratament, pe care nu se așteptau să-l primească nici măcar din partea capetelor încoronate; de aceea au hotărât să predea prețioasele lor imagini într-o procesiune solemnă, pentru a putea incita poporul la insurecție. Fraților dominicani li s-a ordonat, în consecință, să mărșăluiască spre casa lui de Legal, cu apostolii și sfinții de argint, într-o manieră jalnică, având cu ei lumânări aprinse și strigând cu amărăciune pe tot drumul: "erezie, erezie".

M. De Legal, auzind aceste demersuri, a ordonat ca patru companii de grenadieri să se alinieze pe strada care ducea la casa sa; fiecare grenadier a primit ordin să aibă într-o mână pușca încărcată și în cealaltă o lumânare aprinsă, astfel încât trupele să poată fie să respingă forța cu forța, fie să facă cinste solemnității fariseice.

Frații au făcut tot ce au putut pentru a stârni tumultul, dar oamenii de rând erau prea speriați de trupele înarmate pentru a se supune; prin urmare, imaginile de argint au fost, în mod necesar, predate lui M. De Legal, care le-a trimis la monetărie și a ordonat ca acestea să fie bătute imediat.

Proiectul de a ridica o insurecție eșuând, inchizitorii au hotărât să-l excomunice pe M. De Legal, dacă nu va elibera prețioșii lor sfinți de argint din închisoarea din monetărie, înainte ca aceștia să fie topiți sau mutilați în alt mod. Comandantul francez a refuzat categoric să elibereze imaginile, dar a spus că acestea ar trebui cu siguranță să călătorească și să facă bine; la care inchizitorii au întocmit formularul de excomunicare și au ordonat secretarului lor să meargă și să i-l citească lui M. De Legal.

Secretarul și-a îndeplinit cu punctualitate însărcinarea și a citit excomunicarea în mod deliberat și clar. Comandantul francez a ascultat-o cu multă răbdare și i-a spus politicos secretarului că va răspunde a doua zi.

Când secretarul Inchiziției a plecat, M. De Legal i-a ordonat propriului său secretar să pregătească un formular de excomunicare, exact ca cel trimis de Inchiziție. Dar să facă această modificare, în loc de numele său să pună pe cel al inchizitorilor.

A doua zi dimineață, a ordonat ca patru regimente să fie înarmate și le-a ordonat să îl însoțească pe secretarul său și să acționeze conform instrucțiunilor sale.

Secretarul s-a dus la Inchiziție și a insistat să fie admis, ceea ce, după multe altercații, i-a fost acordat. De îndată ce a intrat, a citit, cu o voce audibilă, excomunicarea trimisă de M. De Legal împotriva inchizitorilor. Inchizitorii erau cu toții prezenți și au auzit-o cu stupoare, nefiind niciodată înainte de a se întâlni cu vreun individ care să îndrăznească să se comporte cu atâta îndrăzneală. Ei au strigat cu voce tare împotriva lui de Legal, ca fiind

eretic. Spuneau: "Aceasta a fost o insultă foarte îndrăzneață împotriva credinței catolice". Dar, pentru a-i surprinde și mai mult, secretarul francez le-a spus că trebuie să se mute din locuințele lor actuale; pentru că comandantul francez dorea să-și cazeze trupele în Inchiziție, deoarece era cel mai comod loc din tot orașul.

Inchizitorii au exclamat cu voce tare cu această ocazie, când secretarul i-a pus sub o pază puternică și i-a trimis la un loc desemnat de M. De Legal pentru a-i primi. Inchizitorii, aflând cum au decurs lucrurile, au implorat să li se permită să-și ia proprietățile private, ceea ce le-a fost acordat. Au pornit imediat spre Madrid, unde au depus cele mai amare plângeri la rege. Dar monarhul le-a spus că nu le poate acorda nicio reparație, deoarece vătămările pe care le primiseră proveneau de la bunicul său, trupele regelui Franței, prin al cărui singur ajutor se putea stabili cu fermitate în regatul său. "Dacă ar fi fost propriile mele trupe, [a spus el] i-aș fi pedepsit. Dar, așa cum stau lucrurile, nu pot pretinde că exercit vreo autoritate."

Între timp, secretarul lui M. De Legal a deschis toate ușile Inchiziției și a eliberat prizonierii, care se ridicau în total la patru sute. Printre aceștia se aflau șaizeci de femei tinere și frumoase, care păreau să formeze un serai pentru cei trei inchizitori principali.

Această descoperire, care a scos la iveală enormitatea inchizitorilor, l-a alarmat foarte mult pe arhiepiscop, care l-a rugat pe M. De Legal să trimită femeile la palatul său, iar el va avea grijă de ele așa cum se cuvine. În același timp, el a publicat o cenzură ecleziastică împotriva tuturor celor care ar fi ridiculizat sau blamat sfânta funcție a Inchiziției.

Comandantul francez a trimis vorbă arhiepiscopului că prizonierii fie au fugit, fie au fost atât de bine ascunși de prietenii lor sau chiar de proprii săi ofițeri, încât îi era imposibil să-i trimită înapoi. Prin urmare, Inchiziția, după ce a comis astfel de acțiuni atroce, trebuie acum să se confrunte cu expunerea lor.

Unii ar putea sugera că este ciudat căpeteniile încoronate și nobilii eminenți nu au încercat să zdrobească puterea Inchiziției și să reducă autoritatea acelor tirani ecleziastici, de ale căror colți nemiloși nu erau în siguranță nici familiile lor, nici ei înșiși.

Dar, oricât de uimitor ar fi, superstiția a învins întotdeauna, în acest caz, bunul simț, iar obiceiul a acționat împotriva rațiunii. Un prinț, într-adevăr, a avut intenția de a aboli Inchiziția, dar și-a pierdut viața înainte de a deveni rege și, în consecință, înainte de a avea puterea de a face acest lucru; pentru că chiar insinuarea proiectului său i-a provocat distrugerea.

Acesta era amabilul prinț Don Carlos, fiul lui Filip al II-lea, regele Spaniei, și nepotul celebrului împărat Carol al V-lea. Don Carlos avea toate calitățile bune ale bunicului său, dar nu și pe cele rele ale tatălui său. A fost un prinț de o mare vivacitate, cu o învățătură admirabilă și cu cea mai amabilă dispoziție. Avea destul bun simț pentru a vedea în erorile

papismului și detesta însuși numele Inchiziției. A invidiat public această instituție, a ridiculizat pietatea afectată a inchizitorilor, a făcut tot ce a putut pentru a le expune faptele atroce și chiar a declarat că, dacă va ajunge vreodată la coroană, va desființa Inchiziția și îi va extermina pe agenții ei.

Aceste lucruri au fost suficiente pentru a-i irita pe inchizitori împotriva prințului: în consecință, ei și-au îndreptat gândurile spre răzbunare și au hotărât să-l distrugă.

Inchizitorii și-au angajat acum toți agenții și emisarii pentru a răspândi în străinătate cele mai ingenioase insinuări împotriva prințului. În cele din urmă s-a ridicat un asemenea spirit de nemulțumire în rândul poporului, încât regele a fost nevoit să îl îndepărteze pe Don Carlos de la curte. Nu mulțumiți de acest lucru, i-au urmărit chiar și pe prietenii săi și l-au obligat pe rege să îl alunge și pe Don Ioan, duce de Austria, propriul său frate și, prin urmare, unchiul prințului; împreună cu prințul de Parma, nepot al regelui și văr al prințului, deoarece știau foarte bine că atât ducele de Austria, cât și prințul de Parma, aveau cel mai sincer și inviolabil atașament față de Don Carlos.

La câțiva ani după aceea, prințul a dat dovadă de o mare îngăduință și favoare față de protestanții din Țările de Jos, Inchiziția a strigat cu voce tare împotriva lui, declarând că, din moment ce persoanele în cauză erau eretici, prințul însuși trebuie să fie în mod necesar unul dintre ei, din moment ce le dădea sprijin. Pe scurt, aceștia au câștigat un ascendent atât de mare asupra minții regelui, care era absolut sclavul superstiției, încât, lucru șocant de povestit, a sacrificat sentimentele naturii în fața forței bigotismului și, de teamă să nu se supună mâniei Inchiziției, și-a abandonat unicul fiu, pronunțând el însuși sentința de moarte asupra lui.

Prințul, într-adevăr, a avut parte de ceea ce se numea o indulgență, adică i s-a permis să aleagă modul în care își va muri. Ca un roman, nefericitul tânăr erou a ales sângerarea și baia fierbinte; când venele brațelor și picioarelor i-au fost deschise, a expirat treptat, căzând martir al răutății inchizitorilor și al bigotismului stupid al tatălui său.

Persecuția doctorului Aegidio

Dr. Aegidio a fost educat la universitatea din Alcala, unde a obținut mai multe diplome și s-a dedicat în special studiului Sfintelor Scripturi și divinității școlare. Când profesorul de teologie a murit, el a fost ales în locul său și a acționat atât de mult spre satisfacția tuturor, încât reputația sa de învățătură și pietate a circulat în toată Europa.

Totuși, Aegidio avea dușmani, iar aceștia au depus o plângere împotriva lui la inchizitori, care i-au trimis o citație și, când s-a prezentat la ea, l-au aruncat în temniță. Deoarece cea mai mare parte a celor care aparțineau bisericii catedrale din Sevilla și multe persoane care aparțineau episcopiei de Dortois aprobau foarte mult doctrinele lui Aegidio, pe care le considerau perfect în concordanță cu adevărata religie, ei au făcut o petiție

împăratului în favoarea lui. Deși monarhul fusese educat ca romano-catolic, avea prea mult bun simț pentru a fi un bigot și, prin urmare, a trimis un ordin imediat pentru lărgirea lui.

La scurt timp după aceea, a vizitat biserica din Valladolid și a făcut tot ce a putut pentru a promova cauza religiei. Întorcându-se acasă, la scurt timp s-a îmbolnăvit și a murit la o vârstă extrem de înaintată.

Inchizitorii, nereușind să-și satisfacă răutatea împotriva lui în viață, au hotărât (deoarece toate gândurile împăratului erau absorbite de o expediție militară) să se răzbune pe el când era mort. De aceea, la scurt timp după ce a fost înmormântat, au ordonat ca rămășițele sale să fie dezgropate din mormânt. Un proces legal fiind desfășurat, au fost condamnate să fie arse, lucru care a fost executat în consecință.

Persecuția doctorului Constantin

Dr. Constantin, o cunoștință intimă a deja menționatului Dr. Aegidio, era un om cu abilități naturale ieșite din comun și cu o învățătură profundă; în afară de câteva limbi moderne, el cunoștea limbile latină, greacă și ebraică și cunoștea perfect nu numai științele numite abstracte, ci și acele arte care intră sub denumirea de literatură politicoasă.

Elocvența sa îl făcea plăcut, iar soliditatea doctrinelor sale îl făcea un predicator folositor. Era atât de popular încât nu predica niciodată decât în fața unei audiențe pline. A avut multe ocazii de a se ridica în Biserică, dar nu a vrut niciodată să profite de ele; căci dacă i se oferea un trai de o valoare mai mare decât al său, îl refuza, spunând: "Sunt mulțumit cu ceea ce am". El a predicat adesea cu atâta forță împotriva simoniei, încât mulți dintre superiorii săi, care nu erau atât de delicați în această privință, s-au supărat pe doctrinele sale în această privință.

După ce a fost pe deplin confirmat în protestantism de către Dr. Aegidio, el a predicat cu îndrăzneală numai doctrinele care erau în acord cu puritatea Evangheliei și necontaminate de erorile care se strecuraseră în diferite momente în Biserica Romană. Din aceste motive, el a avut mulți dușmani printre romano-catolici, iar unii dintre ei erau pe deplin hotărâți să îl distrugă.

Un domn vrednic pe nume Scobaria, care a ridicat o școală pentru prelegeri de divinitate, l-a numit pe Dr. Constantin ca lector în cadrul acesteia. El și-a asumat imediat sarcina și a citit prelegeri, pe porțiuni, despre Proverbe, Eclesiastul și Cântecele. Începea să expună Cartea lui Iov, când a fost prins de inchizitori.

Fiind adus la interogatoriu, el a răspuns cu atâta precauție încât nu au putut găsi nicio acuzație explicită împotriva lui, dar au rămas în dubiu cu privire la modul în care să procedeze, când au apărut următoarele circumstanțe care i-au determinat.

Dr. Constantine a depus la o femeie pe nume Isabella Martin mai multe cărți, care pentru el erau foarte valoroase, dar despre care știa că, în ochii Inchiziției, erau excepționale.

Această femeie a fost denunțată ca fiind protestantă, a fost reținută și, după un mic proces, s-a dispus confiscarea bunurilor sale. Cu toate acestea, înainte ca ofițerii să ajungă la casa ei, fiul femeii a scos mai multe cufere pline cu cele mai valoroase articole; printre acestea se aflau și cărțile doctorului Constantine.

Un servitor trădător a dat informații despre acest lucru inchizitorilor, iar un ofițer a fost trimis la fiul său pentru a cere cuferele. Fiul, crezând că ofițerul a venit doar pentru cărțile lui Constantin, a spus: "Știu pentru ce ai venit și ți le voi aduce imediat". A adus atunci cărțile și actele doctorului Constantin, când ofițerul a fost foarte surprins să găsească ceea ce nu căuta. Cu toate acestea, el i-a spus tânărului că se bucură că aceste cărți și hârtii au fost prezentate, dar cu toate acestea trebuie să îndeplinească scopul însărcinării sale, care era să-l ducă pe el și bunurile pe care le deturnase în fața inchizitorilor, lucru pe care l-a făcut în mod corespunzător; pentru că tânărul știa că ar fi fost în zadar să expună sau să se opună, și de aceea s-a supus în liniște soartei sale.

Inchizitorii, fiind astfel în posesia cărților și scrierilor lui Constantin, au găsit acum materie suficientă pentru a formula acuzații împotriva lui. Când a fost adus la o nouă examinare, i-au prezentat una dintre hârtiile sale și l-au întrebat dacă îi cunoștea scrisul? Dându-și seama că era al lui, el a ghicit întreaga chestiune, a mărturisit scrierea și a justificat doctrina pe care o conținea: "În acea scrisoare și în toate celelalte scrieri ale mele, nu m-am îndepărtat niciodată de la adevărul Evangheliei, ci am ținut întotdeauna în vedere preceptele pure ale lui Hristos, așa cum le-a predat El omenirii".

După mai bine de doi ani de detenție în închisoare, doctorul Constantin a fost cuprins de un flux sângeros, care a pus capăt mizeriilor sale în t lumea sa. Procesul, însă, s-a desfășurat împotriva trupului său, care, la persecuția care a urmat sau auto da fe, a fost ars în public.

Viața lui William Gardiner

William Gardiner s-a născut la Bristol, a primit o educație acceptabilă și, la o vârstă potrivită, a fost încredințat unui comerciant pe nume Paget. La vârsta de 26 de ani, a fost trimis de stăpânul său la Lisabona pentru a lucra ca factor. Aici s-a dedicat studiului limbii portugheze, și-a desfășurat afacerile cu asiduitate și promptitudine și s-a purtat cu cea mai atrăgătoare amabilitate față de toate persoanele cu care a avut cea mai mică grijă. A discutat în particular cu câțiva dintre ei, despre care știa că sunt protestanți zeloși. În același timp, a evitat cu prudență să jignească cât de puțin pe cei care erau romano-catolici; cu toate acestea, nu intrase anterior în niciuna dintre bisericile papistașe.

După ce s-a încheiat o căsătorie între fiul regelui Portugaliei și infanta Spaniei, în ziua nunții, mirele, mireasa și întreaga curte au mers la biserica catedrală, la care au participat mulțimi de oameni de toate rangurile, printre care și William Gardiner, care a stat pe tot parcursul ceremoniei și a fost foarte șocat de superstițiile pe care le-a văzut.

Cultul eronat pe care îl văzuse îi stăruia puternic în minte; era nefericit să vadă o țară întreagă scufundată într-o astfel de idolatrie, când adevărul Evangheliei putea fi obținut atât de ușor. Prin urmare, el și-a pus în cap proiectul nechibzuit, deși lăudabil, de a face o reformă în Portugalia sau de a pieri în această încercare. Hotărât să-și sacrifice prudența zelului său, deși a devenit martir cu această ocazie.

În acest scop, și-a rezolvat toate afacerile lumești, și-a plătit datoriile, și-a închis registrele contabile și și-a predat marfa. În duminica următoare s-a dus din nou la biserica catedrală, cu un Nou Testament în mână, și s-a așezat lângă altar.

Regele și curtea au apărut în curând, iar un cardinal a început slujba, în acea parte a ceremoniei în care oamenii se închină la ostie. Gardiner nu a mai putut rezista, ci, sărind spre cardinal, i-a smuls ostia și i-a călcat-o în picioare.

Această acțiune a uimit întreaga congregație, iar unul dintre ei, scoțând un pumnal, la rănit pe Gardiner în umăr și, repetând lovitura, l-ar fi terminat, dacă regele nu l-ar fi chemat să renunțe.

Gardiner, fiind dus în fața regelui, monarhul l-a întrebat ce conațional este, la care el a răspuns: "Sunt englez prin naștere, protestant prin religie și comerciant prin ocupație. Ceea ce am făcut nu a fost din dispreț față de persoana dumneavoastră regală, Doamne ferește, ci dintr-o indignare sinceră, de a vedea superstițiile ridicole și idolatrii grosolane practicate aici."

Regele, gândindu-se că fusese stimulat de o altă persoană să acționeze așa cum făcuse, a întrebat cine a fost instigatorul său, la care el a răspuns: "Numai conștiința mea. N-aș risca ceea ce am făcut pentru niciun om în viață, dar îi datorez asta și toate celelalte servicii lui Dumnezeu".

Gardiner a fost trimis la închisoare și s-a emis un ordin general de arestare a tuturor englezilor din Lisabona. Acest ordin a fost în mare măsură pus în aplicare (câțiva au scăpat) și multe persoane nevinovate au fost torturate pentru a le face să mărturisească dacă știau ceva despre această chestiune; în special, o persoană care locuia în aceeași casă cu Gardiner a fost tratată cu o barbarie fără precedent pentru a o face să mărturisească ceva care ar putea face lumină în această afacere.

Gardiner însuși a fost apoi chinuit în cel mai chinuitor mod. Dar în mijlocul tuturor chinurilor sale, el s-a bucurat de fapta sa. Primind ordin de moarte, s-a aprins un foc mare lângă o spânzurătoare, Gardiner a fost tras la spânzurătoare cu ajutorul unor scripeți, apoi

a fost lăsat jos lângă foc, dar nu atât de aproape încât să-l atingă; căci l-au ars sau mai degrabă l-au prăjit cu încetinitorul. Cu toate acestea, el și-a îndurat suferințele cu răbdare și și-a predat sufletul Domnului cu bucurie.

Se poate observa că unele dintre scânteile focului (care l-a mistuit pe Gardiner) au ars spre port una dintre navele de război ale regelui. A provocat alte pagube considerabile. La scurt timp după moartea lui Gardiner, englezii care au fost salvați cu această ocazie au fost cu toții eliberați, cu excepția celui care locuia în aceeași casă cu el, care a fost reținut doi ani înainte de a-și putea obține libertatea.

O Relatare a Vieții și Suferințelor domnului William Lithgow, originar din Scoția

Acest domn provenea dintr-o familie bună și, având o înclinație naturală pentru călătorii, a cutreierat, de foarte tânăr, insulele nordice și vestice, după care a vizitat Franța, Germania, Elveția și Spania. A pornit în călătoriile sale în luna martie 1609, iar primul loc în care a mers a fost Parisul, unde a stat o perioadă de timp. Apoi și-a continuat călătoriile prin Germania și prin alte părți și, în cele din urmă, a ajuns la Malaga, în Spania, sediul tuturor nenorocirilor sale.

În timpul șederii sale aici, a încheiat un contract cu comandantul unei nave franceze pentru a pleca la Alexandria, dar a fost împiedicat de următoarele circumstanțe. În seara zilei de 17 octombrie 1620, flota engleză, aflată în acel moment într-o croazieră împotriva roverelor din Algeria, a ancorat în fața orașului Malaga, ceea ce i-a aruncat pe locuitorii orașului în cea mai mare consternare, deoarece și-au imaginat că sunt turci. Dimineața, însă, s-a descoperit greșeala, iar guvernatorul din Malaga, percepând crucea Angliei în culorile lor, s-a urcat la bordul navei lui Sir

Robert Mansel, care comanda în acea expediție, și după ce a stat ceva timp s-a întors și a redus la tăcere temerile oamenilor.

A doua zi, multe persoane de la bordul flotei au venit la țărm. Printre acestea se numărau mai multe persoane bine cunoscute de domnul Lithgow, care, după complimente reciproce, au petrecut câteva zile împreună la festivități și la distracțiile din oraș. Apoi l-au invitat pe domnul Lithgow să urce la bord și să îi prezinte omagiile amiralului. În consecință, a acceptat invitația, a fost primit cu amabilitate de acesta și a fost reținut până a doua zi, când flota a plecat. Amiralul l-ar fi luat de bunăvoie pe domnul Lithgow cu el în Alger. Dar, având în vedere că a încheiat un contract pentru trecerea sa la Alexandria, iar bagajele sale, etc., se aflau în oraș, nu a putut accepta oferta.

De îndată ce domnul Lithgow a ajuns la țărm, s-a îndreptat spre locuințele sale pe o cale privată (urmând să se îmbarce în aceeași noapte spre Alexandria), când, trecând pe o stradă îngustă și nelocuită, s-a trezit brusc înconjurat de nouă sergenți sau ofițeri, care au aruncat o mantie neagră peste el și l-au condus cu forța la casa guvernatorului. După puțin

timp, guvernatorul a apărut, când domnul Lithgow a cerut cu insistență să fie informat despre cauza unui tratament atât de violent.

Guvernatorul a răspuns doar dând din cap și a dat ordin ca prizonierul să fie supravegheat cu strictețe până când el (guvernatorul) se va întoarce de la devoțiunile sale; ordonând, în același timp, ca căpitanul orașului, alcade major și notarul orașului să fie chemați să se prezinte la interogatoriul său și ca toate acestea să fie făcute în cel mai mare secret, pentru a împiedica ca știrea să ajungă la urechile negustorilor englezi care locuiau atunci în oraș.

Aceste ordine au fost îndeplinite cu strictețe, iar la întoarcerea guvernatorului, acesta, împreună cu ofițerii, după ce s-au așezat, domnul Lithgow a fost adus în fața lor pentru examinare. Guvernatorul a început prin a-i pune mai multe întrebări, și anume, din ce țară era, încotro se îndrepta și de cât timp se afla în Spania. După ce a răspuns la aceste întrebări și la altele, prizonierul a fost condus într-un dulap, unde, în scurt timp, a fost vizitat de căpitanul orașului, care l-a întrebat dacă a fost vreodată la Sevilla sau dacă a venit de curând de acolo. Mângâindu-i obrajii cu un aer de prietenie, l-a îndemnat să spună adevărul: "Pentru că (a spus el) însăși înfățișarea ta arată că există o chestiune ascunsă în mintea ta, pe care prudența ar trebui să te îndemne să o dezvălui". Găsindu-se, totuși, incapabil să obțină ceva de la prizonier, l-a părăsit și a raportat acest lucru guvernatorului și celorlalți ofițeri; după care domnul Lithgow a fost adus din nou în fața lor, i s-a adus o acuzație generală și a fost obligat să jure că va da răspunsuri adevărate la orice întrebare care i se va pune.

Guvernatorul a continuat să se intereseze de calitatea comandantului englez și de părerea prizonierului cu privire la motivele care l-au împiedicat să accepte o invitație din partea acestuia de a veni pe țărm. A cerut, de asemenea, numele căpitanilor englezi din escadrilă și ce cunoștințe avea despre îmbarcare sau despre pregătirile pentru aceasta înainte de plecarea sa din Anglia. Răspunsurile date la diferitele întrebări au fost consemnate în scris de către notar. Dar junto a părut surprins de faptul că a negat orice cunoștință despre echiparea flotei, în special guvernatorul, care a spus că a mințit; că era un trădător și un spion, și că a venit direct din Anglia pentru a favoriza și ajuta planurile care erau proiectate împotriva Spaniei, și că a fost în acest scop nouă luni în Sevilla, pentru a obține informații despre momentul în care marina spaniolă era așteptată din Indii. Ei au exclamat împotriva familiarității sale cu ofițerii flotei și cu mulți alți domni englezi, între care, spuneau ei, trecuseră civilizații neobișnuite, dar toate aceste tranzacții fuseseră atent observate.

Ca să rezumăm totul și să punem adevărul dincolo de orice îndoială, au spus că a venit de la un consiliu de război, ținut în acea dimineață la bordul navei amiralului, pentru a pune în aplicare ordinele care i-au fost date. I-au reproșat că a fost complice la incendierea insulei

Sfântul Toma, în Indiile de Vest. "De aceea (au spus ei), acești luterani și fii ai diavolului nu ar trebui să li se dea niciun credit la ceea ce spun sau jură".

În zadar s-a străduit domnul Lithgow să înlăture orice acuzație adusă împotriva sa și să obțină convingerea judecătorilor săi plini de prejudecăți. El a cerut permisiunea de a trimite după geanta sa de mantie, care conținea actele sale și care ar putea servi la demonstrarea nevinovăției sale. Aceștia au dat curs acestei cereri, crezând că vor descoperi unele lucruri pe care le ignorau. Punga cu mantie a fost adusă în consecință și, fiind deschisă, printre alte lucruri, a fost găsită o autorizație de la regele Iacob I, sub semnul manualului, care stabilea intenția purtătorului de a călători în Egipt; aceasta a fost tratată de spaniolii aroganți cu mare dispreț. Celelalte documente constau în pașapoarte, mărturii, etc., ale unor persoane de calitate. Cu toate acestea, toate aceste acreditări au părut mai degrabă să confirme decât să diminueze suspiciunile acestor judecători plini de prejudecăți, care, după ce au confiscat toate actele prizonierului, i-au ordonat din nou să se retragă.

Între timp, ei s-au consultat pentru a stabili locul în care prizonierul ar trebui să fie închis. Alcade, sau judecătorul șef, a fost de acord să îl închidă în închisoarea orașului. Dar acest lucru a fost contestat, în special de către Corregidor, care a spus, în spaniolă: "Pentru a împiedica ca știrea despre detenția sa să ajungă la compatrioții săi, îmi voi asuma eu însumi problema și voi răspunde pentru consecințe"; după care s-a convenit ca acesta să fie închis în casa guvernatorului în cel mai mare secret.

După ce s-a hotărât acest lucru, unul dintre sergenți s-a dus la domnul Lithgow și i-a cerut bani, cu permisiunea de a-l percheziționa. Întrucât era inutil să opună rezistență, prizonierul s-a conformat în liniște, când sergentul (după ce i-a scotocit prin buzunare unsprezece ducați sau monede de argint) l-a dezbrăcat până la cămașă. Percheziționându-i pantalonii, a găsit, închise în zona taliei, două pungi de pânză, care conțineau o sută treizeci și șapte de piese de aur. Sergentul a dus imediat banii la Corregidor, care, după ce i-a povestit, i-a ordonat să-l îmbrace pe prizonier și să-l închidă aproape până după cină.

Pe la miezul nopții, sergentul și doi sclavi turci l-au eliberat pe domnul Lithgow din închisoarea în care se afla atunci, dar asta pentru a-i face cunoștință cu una mult mai oribilă. L-au condus prin mai multe pasaje, până într-o cameră într-o parte îndepărtată a palatului, spre grădină, unde l-au încărcat cu fiare și i-au întins picioarele cu ajutorul unei bare de fier de peste un metru lungime, a cărei greutate era atât de mare încât nu putea nici să stea în picioare, nici să se așeze, ci era obligat să stea în permanență întins pe spate. L-au lăsat în această stare o perioadă de timp, când s-au întors cu un răcoritor de mâncare, constând într-o livră de carne de oaie fiartă și o pâine, împreună cu o cantitate mică de vin; care a fost nu numai prima, ci și cea mai bună și ultima de acest fel, în timpul detenției sale în acest loc. După ce a livrat aceste articole, sergentul a încuiat ușa și l-a lăsat pe domnul Lithgow la propriile sale contemplații private.

A doua zi a primit vizita guvernatorului, care i-a promis libertatea și multe alte avantaje dacă va recunoaște că este spion. Dar, când acesta a protestat că este complet nevinovat, guvernatorul la părăsit furios, spunând: "Nu-l va mai vedea până când alte chinuri nu-l vor constrânge să mărturisească"; ordonându-i gardianului, în grija căruia a fost încredințat, să nu permită nimănui să aibă acces la el sau să se întâlnească cu el; că hrana lui nu va depăși trei uncii de pâine mucegăită și o jumătate de litru de apă la fiecare două zile; că nu i se va permite nici pat, nici pernă, nici capac. "Închideți (a spus el) această fereastră din camera lui cu var și piatră, astupați găurile ușii cu rogojini duble: să nu aibă nimic care să semene cu confortul." Acestea și mai multe ordine de aceeași severitate au fost date pentru a face imposibilă cunoașterea stării sale de către cei din națiunea engleză.

În această stare mizerabilă și melancolică, bietul Lithgow a continuat să nu vadă pe nimeni timp de câteva zile. În acest timp, guvernatorul a primit un răspuns la o scrisoare pe care o scrisese, referitoare la prizonier, de la Madrid. În conformitate cu instrucțiunile primite, a început să pună în practică cruzimile concepute, care au fost grăbite, deoarece se apropiau zilele sfinte de Crăciun, fiind atunci a patruzeci și șaptea zi de la întemnițarea sa.

În jurul orei două dimineața, a auzit zgomotul unei trăsuri pe stradă și, la scurt timp după aceea, a auzit deschiderea ușilor închisorii, deoarece nu dormise nimic timp de două nopți; foamea, durerea și reflecțiile melancolice l-au împiedicat să se odihnească.

La scurt timp după ce ușile închisorii au fost deschise, cei nouă sergenți, care îl prinseseră primii, au intrat în locul în care zăcea și, fără să scoată un cuvânt, l-au condus în lanțuri prin casă până în stradă, unde aștepta o trăsură, în care l-au așezat la fund, pe spate, neputând să stea. Doi dintre sergenți au călărit cu el, iar restul au mers alături de trăsură, dar toți au păstrat cea mai profundă tăcere. L-au condus la o casă de vinuri, la o leghe de oraș, loc în care fusese transportat înainte un rastel în particular. Aici l-au închis pentru acea noapte.

A doua zi dimineață, în zorii zilei, au sosit guvernatorul și alcadele, în prezența cărora domnul Lithgow a fost adus imediat pentru a fi supus unei noi examinări. Prizonierul a dorit să aibă un interpret, lucru permis străinilor de legile din acea țară, dar acest lucru i-a fost refuzat și nici nu iau permis să apeleze la Madrid, curtea superioară de judecată. După un lung interogatoriu, care a durat de dimineața până seara, în toate răspunsurile sale a apărut o conformitate atât de exactă cu ceea ce spusese înainte, încât au declarat că le învățase pe de rost, neexistând nici cea mai mică tergiversare. Cu toate acestea, l-au presat din nou să facă o descoperire completă, adică să se acuze de crime care nu au fost comise niciodată, guvernatorul adăugând: "Ești încă în puterea mea; pot să te eliberez dacă te conformezi, dacă nu, trebuie să te predau alcadei". Domnul Lithgow persistând în continuare în nevinovăția sa, guvernatorul a ordonat notarului să întocmească un mandat pentru a-l preda la alcade pentru a fi torturat.

În consecință, a fost condus de către sergenți la capătul unei galerii de piatră, unde a fost așezat rastelul. Encarouadorul sau călăul i-a lovit imediat fiarele, ceea ce i-a provocat dureri foarte mari.

Zăvoarele fiind atât de strâns nituite, încât ciocanul de baros i-a smuls o jumătate de centimetru din călcâi, forțând zăvorârea zăvorului; chinul acesta, împreună cu starea sa de slăbiciune (neavând nici cea mai mică hrană timp de trei zile), l-a făcut să gemă amarnic. Nemilosul alcade a spus:

"Trădătorule, trădătorule, acesta nu este decât un semn al ceea ce vei îndura".

După ce i s-au scos fiarele, a căzut în genunchi și a rostit o scurtă rugăciune, pentru ca Dumnezeu să aibă bunăvoința de a-i da posibilitatea de a fi neclintit și de a trece cu curaj prin încercarea grea pe care trebuia să o înfrunte. După ce alcadele și notarul s-au așezat pe scaune, el a fost dezbrăcat și fixat pe eșafod, funcția acestor domni fiind aceea de a fi martori și de a consemna mărturisirile și torturile îndurate de delincvent.

Este imposibil să descriu toate torturile care i-au fost aplicate. Este suficient să spunem că a stat în ștreang mai mult de cinci ore, timp în care a fost supus la peste șaizeci de torturi diferite de cea mai infernală natură. Dacă le-ar fi continuat cu câteva minute mai mult, ar fi murit în mod inevitabil.

Acești cruzi persecutori fiind mulțumiți pentru moment, prizonierul a fost luat de pe rastel și, după ce i s-au pus din nou fiarele, a fost condus în fosta sa temniță, fără să primească altă hrană decât puțin vin cald, care i-a fost dat mai degrabă pentru a-l împiedica să moară și pentru a-l rezerva pentru pedepsele viitoare, decât din vreun principiu de caritate sau compasiune.

Ca o confirmare a acestui lucru, s-au dat ordine ca o trăsură să treacă în fiecare dimineață înainte de zi pe lângă închisoare, pentru ca zgomotul făcut de aceasta să dea noi spaime și alarme nefericitului prizonier și să-l priveze de orice posibilitate de a obține cea mai mică odihnă.

A continuat în această situație oribilă, aproape înfometat din cauza lipsei bunurilor de primă necesitate pentru a-și păstra existența mizerabilă, până în ziua de Crăciun, când a primit ajutor de la Mariane, femeia de serviciu a doamnei guvernatorului. Această femeie obținând permisiunea de a-l vizita, a dus cu ea câteva răcoritoare, constând în miere, zahăr, stafide și alte articole. Atât de afectată a fost la vederea situației lui, încât a plâns cu amar și, la plecare, și-a exprimat cea mai mare îngrijorare că nu-i putea oferi mai mult ajutor.

În această închisoare dezgustătoare a fost ținut bietul domn Lithgow până când a fost aproape devorat de paraziți. Aceștia se târau pe barbă, pe buze, pe sprâncene, etc., astfel încât abia dacă putea deschide ochii. Mortificarea lui a fost sporită de faptul că nu avea posibilitatea de a-și folosi mâinile sau picioarele pentru a se apăra, din cauza faptului că

era atât de mizerabil mutilat de torturi. Atât de crud a fost guvernatorul, încât a ordonat chiar să fie măturat de două ori la fiecare opt zile de către paraziți. Cu toate acestea, a obținut o mică atenuare a acestei părți a pedepsei sale, datorită umanității unui sclav turc care îl însoțea și care, atunci când a putut să o facă în siguranță, a distrus paraziții și a contribuit cu orice fel de răcoritoare care i-a stat la îndemână.

De la acest sclav, domnul Lithgow a primit în cele din urmă informații care îi dădeau puține speranțe de a fi eliberat vreodată, ci, dimpotrivă, că își va sfârși viața sub noi torturi. Substanța acestor informații era că un preot seminarist englez și un cooperator scoțian au fost angajați de ceva timp de guvernator pentru a traduce din engleză în spaniolă toate cărțile și observațiile sale. Că în casa guvernatorului se spunea în mod obișnuit că el era un arhicunoscut.

Această informație l-a alarmat foarte mult și a început, nu fără motiv, să se teamă că îl vor termina în curând, mai ales că nu puteau nici prin tortură, nici prin alte mijloace, săl facă să se abată de la ceea ce spusese tot timpul la diferitele sale examinări.

La două zile după ce a primit informația de mai sus, guvernatorul, un inchizitor și un preot canonic, însoțiți de doi iezuiți, au intrat în temnița sa și, după ce au luat loc, după mai multe întrebări inutile, inchizitorul l-a întrebat pe domnul Lithgow dacă era romano-catolic și dacă recunoștea supremația papei? El a răspuns că nu era nici una, nici cealaltă, adăugând că era surprins că i se puneau astfel de întrebări, deoarece era stipulat în mod expres prin articolele de pace dintre Anglia și Spania că niciunul dintre supușii englezi nu ar trebui să fie supus Inchiziției sau să fie molestat în vreun fel de către aceasta din cauza diversității de religie etc. În amărăciunea sufletului său, el a făcut uz de câteva expresii calde, nepotrivite cu circumstanțele sale: "Așa cum aproape că m-ați omorât (a spus el) pentru o pretinsă trădare, tot așa acum intenționați să faceți din mine un martir pentru religia mea". De asemenea, el a expus guvernatorului despre întoarcerea bolnavă pe care a făcut-o regelui Angliei (al cărui supus era) pentru omenia princiară exercitată față de spanioli în 1588, când armada lor a naufragiat pe coasta scoțiană, iar mii de spanioli au găsit ajutor, care altfel ar fi trebuit să piară în mod mizerabil.

Guvernatorul a recunoscut adevărul celor spuse de domnul Lithgow, dar a replicat cu un aer arogant că regele, care pe atunci conducea doar Scoția, era mai mult animat de frică decât de dragoste și, prin urmare, nu merita nicio mulțumire. Unul dintre iezuiți a spus că nu există credință care să fie păstrată cu ereticii. Inchizitorul, ridicându-se atunci, s-a adresat domnului Lithgow cu următoarele cuvinte: "Ați fost arestat ca spion, acuzat de trădare și torturat, după cum recunoaștem, în mod nevinovat: (ceea ce reiese din relatarea primită recent de la Madrid despre intențiile englezilor), totuși, puterea divină a fost cea care a adus aceste judecăți asupra dumneavoastră, pentru că ați tratat cu prezumție miracolul binecuvântat de la Loretto cu ridicol și v-ați exprimat în scrierile dumneavoastră în mod ireverențios despre sfințenia sa, marele agent și vicar al lui Hristos pe pământ; prin

urmare, ați căzut pe bună dreptate în mâinile noastre prin numirea lor specială: cărțile și documentele tale sunt traduse în mod miraculos prin asistența Providenței, influențându-i pe compatrioții tăi."

Această trâmbiță fiind încheiată, ei i-au dat prizonierului opt zile pentru a se gândi și a decide dacă se va converti la religia lor; în acest timp, inchizitorul i-a spus că el, împreună cu alte ordine religioase, va fi prezent, pentru a-i oferi asistența necesară în acest sens. Unul dintre iezuiți a spus (făcându-și mai întâi semnul crucii pe piept): "Fiule, iată, meriți să fii ars de viu. Dar prin harul doamnei noastre de Loretto, pe care ai blasfemiat-o, îți vom salva atât sufletul cât și trupul".

Dimineața, inchizitorul, împreună cu alți trei ecleziastici, s-au întors, când primul l-a întrebat pe prizonier ce dificultăți avea pe conștiință care îi întârziau convertirea; la care el a răspuns: "Nu avea nicio îndoială în mintea sa, fiind încrezător în promisiunile lui Hristos și crezând cu siguranță în voința sa revelată, însemnată în Evanghelii, așa cum se mărturisește în Biserica Catolică reformată, fiind confirmat de har și având astfel o asigurare infailibilă a credinței creștine". La aceste cuvinte, inchizitorul a răspuns: "Tu nu ești creștin, ci un eretic absurd și, fără convertire, un membru al pierzaniei". Atunci prizonierul i-a spus că nu este în concordanță cu natura și esența religiei și a carității să convingi prin discursuri oprobiu, prin racle și chinuri, ci prin argumente deduse din Scripturi. Că toate celelalte metode ar fi fost cu el total ineficiente.

Inchizitorul a fost atât de înfuriat de răspunsurile date de prizonier, încât l-a lovit peste față, a folosit multe discursuri injurioase și a încercat să-l înjunghie, ceea ce ar fi făcut cu siguranță dacă nu ar fi fost împiedicat de iezuiți. Din acest moment, nu l-a mai vizitat niciodată pe prizonier.

A doua zi, cei doi iezuiți s-au întors și, luând un aer foarte grav și superfluu, superiorul l-a întrebat ce hotărâre a luat. La care domnul Lithgow a răspuns că era deja hotărât, dacă nu putea arăta motive substanțiale care să-l facă să-și schimbe opinia. Superiorul, după o prezentare pedantă a celor șapte sacramente ale lor, a mijlocirii sfinților, a transsubstanțierii etc., s-a lăudat foarte mult cu Biserica lor, cu vechimea, universalitatea și uniformitatea ei; toate acestea au fost negate de domnul Lithgow: "Pentru că (a spus el) profesiunea de credință pe care o susțin eu a fost încă din primele zile ale apostolilor, iar Hristos a avut întotdeauna propria sa Biserică (oricât de obscură) în cea mai mare perioadă a întunericului vostru".

Iezuiții, constatând că argumentele lor nu au avut efectul dorit, că chinurile nu puteau să-i zdruncine constanța, nici măcar teama de sentința crudă pe care avea motive să se aștepte că va fi pronunțată și executată asupra lui, după amenințări severe, l-au părăsit. A opta zi după aceea, fiind ultima zi a inchiziției lor, când se pronunță sentința, s-au întors din nou, dar cu totul schimbați atât în cuvinte cât și în comportament, după ce au repetat

mult același tip de argumente ca și mai înainte, ei, cu aparentă lacrimi în ochi, au pretins că le pare rău din inimă că el trebuie să fie obligat să sufere o moarte teribilă, dar mai ales pentru pierderea sufletului său cel mai prețios. Căzând în genunchi, au strigat: "Convertește-te, convertește-te, dragă frate, de dragul sfintei noastre Doamne convertește-te!". La care el a răspuns: "Nu mă tem nici de moarte, nici de foc, fiind pregătit pentru amândouă".

Primele efecte pe care domnul Lithgow le-a resimțit în urma hotărârii acestui tribunal sângeros au fost o sentință de a primi în acea noapte unsprezece torturi diferite, iar dacă nu murea în timpul executării lor (ceea ce era de așteptat în mod rezonabil, având în vedere starea de mutilare și dezmembrare în care se afla), urma ca, după Sfintele Sărbători de Paște, să fie dus în Grenada și acolo să fie ars până la cenușă. Prima parte a acestei sentințe a fost executată cu mare barbarie în acea noapte. A binevoit Dumnezeu să-i dea tărie atât la trup cât și la minte, pentru a rămâne ferm în fața adevărului și pentru a supraviețui pedepselor oribile care i-au fost aplicate.

După ce acești barbari s-au săturat deocamdată să exercite asupra nefericitului prizonier cele mai distinse cruzimi, i-au pus din nou fiarele și l-au dus în fosta lui temniță. A doua zi dimineață a primit o mică alinare de la sclavul turc menționat mai înainte, care i-a adus pe ascuns, în mâneca cămășii, câteva stafide și smochine, pe care le-a lins cu limba în cel mai bun mod pe care i-l permiteau puterile sale. Acestui sclav i-a atribuit domnul Lithgow faptul că a supraviețuit atât de mult timp într-o situație atât de mizerabilă; pentru că a găsit mijloace de a-i transmite câteva dintre aceste fructe de două ori pe săptămână.

Este foarte extraordinar și demn de luat în seamă faptul că acest biet sclav, crescut din copilărie, conform maximei profetului și părinților săi, în cea mai mare detestare a creștinilor, a fost atât de afectat de situația mizerabilă a domnului Lithgow, încât s-a îmbolnăvit și a continuat așa mai bine de patruzeci de zile. În această perioadă, domnul Lithgow a fost asistat de o femeie neagră, o sclavă, care a găsit mijloace de a-i furniza băuturi răcoritoare încă și mai abundent decât turcii, fiind cunoscătoare a casei și a familiei. Ea îi aducea în fiecare zi niște alimente și, odată cu ele, și niște vin într-o sticlă.

Timpul se scursese acum atât de mult, iar situația oribilă era atât de dezgustătoare, încât domnul Lithgow aștepta cu nerăbdare ziua care, punând capăt vieții sale, va pune capăt și chinurilor sale. Dar așteptările sale melancolice au fost, prin mijlocirea Providenței, în mod fericit anulate, iar izbăvirea sa a fost obținută din următoarele circumstanțe.

S-a întâmplat că un domn spaniol de calitate a venit din Grenada la Malaga, care, fiind invitat la o petrecere de către guvernator, l-a informat pe acesta despre ceea ce i s-a întâmplat domnului Lithgow din momentul în care a fost arestat ca spion și a descris diferitele suferințe pe care le-a îndurat. De asemenea, i-a spus că după ce s-a aflat că prizonierul era nevinovat, aceasta i-a dat o mare îngrijorare. Că din acest motiv l-ar fi

eliberat cu plăcere, i-ar fi restituit banii și actele și ar fi făcut o oarecare ispășire pentru rănile pe care le primise, dar că, în urma unei inspecții a scrierilor sale, s-au găsit mai multe de o natură foarte blasfemiatoare, care reflectau foarte mult asupra religiei lor, că, la refuzul său de a abjura aceste opinii eretice, a fost predat Inchiziției, de către care a fost condamnat în cele din urmă.

În timp ce guvernatorul relata această poveste tragică, un tânăr flamand (servitor al domnului spaniol), care servea la masă, a fost lovit de uimire și milă de suferințele străinului descris. La întoarcerea sa în locuința stăpânului său, a început să răsucească în minte ceea ce auzise, ceea ce la impresionat atât de mult încât nu s-a putut odihni în patul său. În scurtele somnuri pe care le-a avut, imaginația sa îi arăta persoana descrisă, pe eșafod și arzând în foc. În această neliniște și-a petrecut noaptea. Când a venit dimineața, fără să își dezvăluie intențiile nimănui, a mers în oraș și a întrebat de un factor englez. A fost îndrumat spre casa unui domn Wild, căruia i-a povestit tot ceea ce auzise că se petrecuse în seara precedentă, între stăpânul său și guvernator, dar nu a putut spune numele domnului Lithgow. Cu toate acestea, domnul Wild a presupus că era el, deoarece servitorul și-a amintit că acesta era un călător și că îl cunoscuse de ceva vreme.

La plecarea servitorului flamand, domnul Wild a trimis imediat după ceilalți factori englezi, cărora le-a relatat toate detaliile legate de nefericitul lor compatriot. După o scurtă consultare, s-a convenit ca o informare cu privire la întreaga afacere să fie trimisă, prin expres, lui Sir Walter Aston, ambasadorul englez pe lângă regele Spaniei, aflat atunci la

Madrid. Acest lucru a fost făcut în consecință, iar ambasadorul, după ce a prezentat un memoriu regelui și consiliului Spaniei, a obținut un ordin de extindere a domnului Lithgow și de livrare a acestuia către factorul englez. Acest ordin a fost adresat guvernatorului din

Malaga. A fost primit cu mare antipatie și surpriză de întreaga adunare a sângeroasei Inchiziții.

Domnul Lithgow a fost eliberat din închisoare în ajunul duminicii de Paște, când a fost transportat din temniță pe spinarea sclavului care îl însoțise, în casa unui domn Bosbich, unde i s-a oferit tot confortul necesar. Din fericire, s-a întâmplat că în acest moment se afla în drum o escadrilă de nave englezești, comandată de Sir Richard Hawkins, care, fiind informat de suferințele trecute și de situația actuală a domnului Lithgow, a venit a doua zi la țărm, cu o gardă adecvată, și l-a primit de la negustori. Acesta a fost transportat imediat în pături la bordul navei Vanguard, iar la trei zile după aceea a fost mutat pe o altă navă, din ordinul generalului Sir Robert Mansel, care a ordonat să aibă grijă de el în mod corespunzător. Factorul i-a făcut cadou haine și toate proviziile necesare, pe lângă care iau dat două sute de reali în argint. Sir Richard Hawkins i-a trimis două pistoale duble.

Înainte de plecarea sa de pe coasta spaniolă, Sir Richard Hawkins a cerut să i se predea actele, banii, cărțile etc., dar nu a putut obține niciun răspuns satisfăcător în acest sens.

Nu putem să nu facem o pauză aici pentru a reflecta la cât de evident a intervenit Providența în favoarea acestui biet om, când era pe punctul de a fi distrus; pentru că, prin sentința sa, de la care nu se putea face apel, ar fi fost dus, în câteva zile, în Grenada și ar fi ars până la cenușă. Un biet servitor obișnuit, care nu avea nici cea mai mică cunoștință despre el și nici nu era interesat în vreun fel de păstrarea lui, ar fi riscat nemulțumirea stăpânului său și și-ar fi riscat propria viață, pentru a dezvălui un lucru atât de important și periculos unui domn străin, de a cărui taină depindea propria sa existență. Prin astfel de mijloace secundare, Providența intervine frecvent în favoarea celor virtuoși și asupriți; acesta este un exemplu deosebit.

După ce a zăcut douăsprezece zile pe drum, nava a ridicat ancora și, în aproximativ două luni, a ajuns în siguranță la Deptford. În dimineața următoare, domnul Lithgow a fost transportat pe un pat de pene până la Theobalds, în Hertfordshire, unde la acea vreme se aflau regele și familia regală. Majestatea Sa s-a întâmplat ca în acea zi să fie ocupat la vânătoare, dar la întoarcerea sa seara, domnul Lithgow i-a fost prezentat și i-a povestit amănunte despre suferințele sale și despre fericita sa naștere. Regele a fost atât de afectat de această relatare, încât și-a exprimat cea mai profundă îngrijorare și a dat ordin ca el să fie trimis la Bath, iar nevoile sale să fie suplinite corespunzător din munificența sa regală. Prin aceste mijloace, sub ajutorul lui Dumnezeu, după ceva timp, domnul Lithgow a fost restaurat de la cel mai mizerabil spectacol, la o mare parte de sănătate și putere. Dar și-a pierdut folosința brațului stâng și câteva dintre oasele mai mici au fost atât de zdrobite și rupte, încât au fost făcute inutile pentru totdeauna.

În ciuda tuturor eforturilor depuse, domnul Lithgow nu a putut obține niciodată o parte din banii sau efectele sale, deși Maiestatea Sa și miniștrii de stat s-au interesat în favoarea sa. Gondamore, ambasadorul spaniol, a promis, într-adevăr, că toate efectele sale vor fi restituite, la care se adaugă 1000 de lire sterline englezești, ca o oarecare ispășire pentru torturile la care a fost supus, bani care urmau să-i fie plătiți de guvernatorul din Malaga. Aceste angajamente, însă, nu erau decât simple promisiuni. Deși regele era un fel de garanție pentru buna lor îndeplinire, vicleanul spaniol a găsit mijloace de a se sustrage acesteia. El a avut, într-adevăr, o influență prea mare în consiliul englez în timpul acestei domnii pașnice, când Anglia s-a lăsat intimidată să se supună servilismului celor mai multe dintre statele și regii din Europa.

Povestea lui Galileo

Cei mai eminenți oameni de știință și filozofie ai vremii nu au scăpat de ochiul vigilent al acestui despotism crud. Galileo, cel mai mare astronom și matematician al epocii sale, a fost primul care a folosit cu succes telescopul pentru a rezolva mișcările corpurilor cerești.

El a descoperit că soarele este centrul de mișcare în jurul căruia se învârt Pământul și diferitele planete. Pentru că a făcut această mare descoperire, Galileo a fost adus în fața Inchiziției și, pentru o vreme, a fost în mare pericol de a fi condamnat la moarte.

După o lungă și amară trecere în revistă a scrierilor lui Galileo, în care multe dintre cele mai importante descoperiri ale sale au fost condamnate ca fiind erori, acuzația inchizitorilor a continuat prin a declara: "Că tu, Galileo, din cauza lucrurilor pe care le-ai scris și mărturisit, te-ai supus unei puternice suspiciuni de erezie în acest Sfânt Oficiu, crezând și susținând ca adevărată o doctrină care este falsă și contrară Sfintei și divinei Scripturi - și anume, și anume că soarele este centrul globului pământesc și că nu se mișcă de la est la vest. Că pământul se mișcă și că nu este centrul lumii."

Pentru a-i salva viața. Galileo a recunoscut că a greșit atunci când a crezut că Pământul se învârte în jurul Soarelui și a jurat că: "În viitor, nu voi mai spune sau afirma niciodată, nici prin cuvânt, nici prin scris, nimic care să dea prilej unei asemenea suspiciuni". Dar imediat după ce a depus acest jurământ forțat, se spune că i-a șoptit unui prieten care se afla în apropiere: "Pământul se mișcă, cu toate acestea".

Rezumat al Inchiziției

Despre mulțimile de oameni care au pierit din cauza Inchiziției în întreaga lume, nu există nici un document autentic. Dar acolo unde papismul avea putere, acolo era și tribunalul. Acesta fusese plantat chiar și în est, iar Inchiziția portugheză din Goa a fost, până în acești câțiva ani, hrănită cu multe agonii. America de Sud a fost împărțită în provincii ale Inchiziției. Cu o mimică înfiorătoare a crimelor statului-mamă, sosirile viceregilor și celelalte sărbători populare erau considerate imperfecte fără un auto da fe.

Țările de Jos au fost o singură scenă de măcel din momentul decretului care a plantat Inchiziția printre ele. În Spania, calculul este mai ușor de atins. Fiecare din cele șaptesprezece tribunale, pe parcursul unei lungi perioade, a ars anual, în medie, zece ființe mizerabile! Trebuie să ne amintim că acest număr se întâmpla într-o țară în care persecuția a abolit de veacuri toate diferențele religioase și unde dificultatea nu era de a găsi rugul, ci ofranda. Și totuși, chiar și în Spania, astfel curățată de orice erezie, Inchiziția a putut să-și umfle listele de crime până la treizeci și două de mii! Numărul celor arși în efigie sau condamnați la penitență, pedepse care echivalează, în general, cu exilul, confiscarea și pătarea sângelui, cu toate ruinele, în afară de simpla pierdere a unei vieți fără valoare, se ridica la trei sute nouă mii. Dar mulțimile care au pierit în temnițele de tortură, de detenție și de inimi frânte, milioanele de vieți dependente făcute complet neputincioase sau grăbite spre mormânt de moartea victimelor, sunt dincolo de orice înregistrare; sau înregistrate doar în fața LUI, care a jurat că "Cel care duce în captivitate, va merge în captivitate; cel care ucide cu sabia trebuie să fie ucis cu sabia".

Așa a fost Inchiziția, declarată de Duhul lui Dumnezeu ca fiind în același timp urmașul și imaginea regatului papal. Pentru a simți forța filiației, trebuie să ne uităm la timp. În secolul al treisprezecelea, regatul papal se afla la vârful dominației muritorilor; era independent de toate regatele; domnea cu un rang de influență pe care nu l-a mai avut niciodată înainte sau de atunci un sceptru uman; era suveranul recunoscut al trupului și al sufletului; pentru toate intențiile pământești, puterea sa era incomensurabilă, pentru bine sau pentru rău. Ar fi putut răspândi literatura, pacea, libertatea și creștinismul până la marginile Europei sau ale lumii. Dar, natura sa era ostilă; triumful său mai deplin a dezvăluit doar răul său mai deplin. Spre rușinea rațiunii umane și spre teroarea și suferința virtuții umane, Roma, în ceasul măreției sale desăvârșite, a fost plină de monstruoasa și oribila naștere a INCHISIEI!

Capitolul VI - O Relatare a Persecuțiilor din Italia, sub Papalitate

Vom trece acum la o prezentare a persecuțiilor din Italia, o țară care a fost și încă mai este:

1. Centrul papalității.

2. Sediul pontifului.

3. Sursa diferitelor erori care s-au răspândit în alte țări, au amăgit mințile a mii de oameni și au răspândit norii superstiției și ai bigotismului peste înțelegerea umană.

În continuarea relatării noastre vom include cele mai remarcabile persecuții care au avut loc și cruzimile care au fost practicate, 1. Prin puterea imediată a papei

2. Prin puterea Inchiziției.

3. De bigotismul prinților italieni.

În secolul al XII-lea, primele persecuții sub papalitate au început în Italia, în perioada în care Adrian, un englez, era papă, fiind cauzate de următoarele circumstanțe:

Un om învățat și un orator excelent din Brescia, pe nume Arnold, a venit la Roma și a predicat cu îndrăzneală împotriva corupțiilor și inovațiilor care se strecuraseră în Biserică. Discursurile sale erau atât de clare, consecvente și respirau un spirit atât de pur de pietate, încât senatorii și mulți dintre oameni au aprobat foarte mult și i-au admirat doctrinele.

Acest lucru l-a înfuriat atât de mult pe Adrian încât i-a ordonat lui Arnold să părăsească imediat orașul, ca eretic. Cu toate acestea, Arnold nu s-a conformat, deoarece senatorii și unii dintre oamenii principali i-au luat partea și s-au opus autorității papei.

Adrian a pus acum orașul Roma sub interdicție, ceea ce a determinat întregul corp al clerului să intervină; și, în cele din urmă, a convins senatorii și poporul să renunțe la această problemă și să permită ca Arnold să fie alungat. Fiind de acord cu aceasta, el a primit sentința de exil și s-a retras în Germania, unde a continuat să predice împotriva papei și să expună erorile grosolane ale Bisericii Romei.

Din acest motiv, Adrian era însetat de sângele său și a făcut mai multe încercări de al pune în mâinile sale, dar Arnold a evitat multă vreme toate capcanele care i-au fost întins. În cele din urmă, Frederic Barbarossa, ajungând la demnitatea imperială, a cerut ca papa să-l încoroneze cu mâna sa. Adrian s-a conformat și, în același timp, i-a cerut împăratului o favoare, aceea de a-l pune pe Arnold în mâinile sale. Împăratul l-a predat foarte ușor pe nefericitul predicator, care a căzut curând martir în fața răzbunării lui Adrian, fiind

spânzurat, iar trupul său ars în cenușă, în Apulia. Aceeași soartă au avut-o mai mulți dintre vechii săi prieteni și tovarăși.

Encenas, un spaniol, a fost trimis la Roma, pentru a fi educat în credința romanocatolică; dar după ce a discutat cu unii dintre reformați și a citit câteva tratate pe care aceștia i le-au pus în mână, a devenit protestant. Acest lucru, în cele din urmă, fiind cunoscut, una dintre rudele sale a denunțat acest lucru împotriva lui, când a fost ars din ordinul papei și al unui conclav de cardinali. Fratele lui Encenas a fost arestat cam în aceeași perioadă, pentru că avea în posesie un Nou Testament în limba spaniolă; dar înainte de momentul stabilit pentru execuție, a găsit mijloace de a scăpa din închisoare și s-a retras în Germania.

Faninus, un laic erudit, citind cărți controversate, a devenit de religie reformată. O informație împotriva lui fiind prezentată papei, a fost arestat și aruncat în închisoare. Soția, copiii, rudele și prietenii săi l-au vizitat în închisoare și au lucrat atât de mult asupra minții sale, încât a renunțat la credința sa și a obținut eliberarea. Dar, de îndată ce a fost eliberat din închisoare, mintea lui a simțit cel mai greu lanț: greutatea unei conștiințe vinovate. Grozăviile au fost atât de mari încât i s-au părut insuportabile, până când s-a întors din apostazia sa și s-a declarat pe deplin convins de erorile Bisericii Romei. Pentru a repara căderea sa, acum a făcut în mod deschis și cu strășnicie tot ce a putut pentru a face convertiri la protestantism și a avut destul de mult succes în eforturile sale. Aceste acțiuni au dus la a doua sa întemnițare, dar i s-a oferit viața dacă se va dezice din nou. Această propunere a respins-o cu dispreț, spunând că disprețuiește viața în astfel de condiții. Fiind întrebat de ce se încăpățânează să persiste în opiniile sale și să-și lase soția și copiii în suferință, el a răspuns: Nu-i voi lăsa în suferință;

I- am recomandat în grija unui administrator excelent." "Ce administrator?", a spus persoana care pusese întrebarea, cu o oarecare surprindere, la care Faninus a răspuns: "Isus Hristos este administratorul la care mă refer, și cred că nu aș putea să-i încredințez în grija unui administrator mai bun." În ziua execuției a părut remarcabil de vesel, lucru pe care cineva observându-l, a spus: "Este ciudat că arăți atât de vesel cu o asemenea ocazie, când Isus Hristos însuși, chiar înainte de moarte, a fost în atâta agonie, încât a transpirat sânge și apă". La care Faninus a răspuns: "Hristos a suportat tot felul de chinuri și conflicte, cu iadul și cu moartea, din cauza noastră; și astfel, prin suferințele sale, i-a eliberat de frica lor pe cei care cred cu adevărat în el. Apoi a fost strangulat, trupul său a fost ars până la cenușă și apoi împrăștiat de vânt.

Dominicus, un soldat erudit, după ce a citit mai multe scrieri controversate, a devenit un protestant zelos și, retrăgându-se la Placentia, a predicat Evanghelia în cea mai mare puritate a ei, unei congregații foarte mari. Într-o zi, la încheierea predicii sale, a spus: "Dacă congregația va fi prezentă mâine, le voi face o descriere a lui Antihrist și îl voi zugrăvi în culorile sale corespunzătoare".

A doua zi a fost prezentă o mare mulțime de oameni, dar chiar când Dominicus își începea predica, un magistrat civil s-a urcat la amvon și l-a luat în custodie. El s-a supus cu ușurință; dar în timp ce mergea împreună cu magistratul, a folosit această expresie: "Mă mir că diavolul m-a lăsat în pace atât de mult timp". Când a fost adus la interogatoriu, i sa pus această întrebare: "Vrei să renunți la doctrinele tale?". La care el a răspuns: "Doctrinele mele! Nu susțin nicio doctrină proprie; ceea ce predic sunt doctrinele lui Hristos și pentru acestea îmi voi da sângele meu și chiar mă consider fericit să sufăr de dragul Răscumpărătorului meu." Au fost folosite toate metodele pentru a-l face să se dezică de credința sa și să îmbrățișeze erorile Bisericii Romei; dar când convingerile și amenințările au fost considerate ineficiente, a fost condamnat la moarte și spânzurat în piață.

Galeacius, un domn protestant, care locuia în apropierea castelului Sfântul Angelo, a fost arestat din cauza credinței sale. Prietenii săi au depus mari eforturi pentru ca el să se dezică și a aderat la câteva dintre doctrinele superstițioase susținute de Biserica Romei. Devenind, totuși, conștient de eroarea sa, a renunțat public la retractare. Fiind arestat pentru acest lucru, a fost condamnat să fie ars și, conform ordinului, a fost legat cu lanțuri de un rug, unde a fost lăsat câteva ore înainte ca focul să fie pus pe rug, pentru ca soția, rudele și prietenii care îl înconjurau să-l convingă să renunțe la opiniile sale. Galeacius și-a păstrat însă constanța de spirit și l-a rugat pe călău să dea foc la lemnele care urmau să-l ardă. În cele din urmă, acesta a făcut acest lucru, iar Galeacius a fost curând mistuit de flăcări, care au ars cu o rapiditate uimitoare și l-au lipsit de senzații în câteva minute.

La scurt timp după moartea acestui domn, un număr mare de protestanți au fost uciși în diferite părți ale Italiei, din cauza credinței lor, dând o dovadă sigură a sincerității lor în martirajul lor.

O relatare a persecuțiilor din Calabria

În secolul al XIV-lea, mulți dintre valahi din Pragela și Dauphiny au emigrat în Calabria și, cu permisiunea nobililor din acea țară, au colonizat niște terenuri pustii și, în curând, prin cultivarea cea mai harnică, au făcut ca mai multe locuri sălbatice și sterpe să apară cu toate frumusețile de verdeață și fertilitate.

Lorzii calabrezi au fost foarte mulțumiți de noii lor supuși și chiriași, deoarece erau cinstiți, liniștiți și harnici; dar preoții din țară au prezentat mai multe plângeri negative împotriva lor; deoarece, neputând să-i acuze de nimic rău pe care l-au făcut, au întemeiat acuzații pe ceea ce nu au făcut și i-au acuzat că nu sunt romano-catolici. Că nu au făcut preoți pe niciunul dintre băieții lor. Că nu au făcut pe nici una dintre fetele lor călugărițe.

Că nu merg la Liturghie. Că nu au dat lumânări de ceară preoților lor ca ofrande. Că nu merg în pelerinaje. Fără să se închine în fața imaginilor.

Cu toate acestea, lorzii calabrieni i-au liniștit pe preoți, spunându-le că acești oameni erau extrem de inofensivi; că nu îi jigneau pe romano-catolici și că plăteau cu bucurie zeciuielile preoților, ale căror venituri au crescut considerabil prin venirea lor în țară și care, în consecință, ar trebui să fie ultimele persoane care să se plângă de ei.

Lucrurile au mers destul de bine după aceasta timp de câțiva ani, timp în care valdenii s-au format în două orașe corporative, anexând mai multe sate la jurisdicția lor. În cele din urmă, au trimis la Geneva după doi clerici; unul care să predice în fiecare oraș, deoarece erau hotărâți să facă o mărturisire publică a credinței lor. Informațiile despre această afacere fiind aduse la papa Pius al IV-lea, acesta a hotărât să-i extermine din Calabria.

În acest scop, l-a trimis pe cardinalul Alexandrino, un om cu un temperament foarte violent și un fanatic furios, împreună cu doi călugări, în Calabria, unde urmau să acționeze ca inchizitori. Aceste persoane autorizate au venit la Sfântul Xist, unul dintre orașele construite de valdeni, și după ce au adunat oamenii, le-au spus că nu vor primi nici un prejudiciu, dacă vor accepta predicatori numiți de papă; dar dacă nu vor face acest lucru, vor fi privați atât de proprietățile lor, cât și de viețile lor; și pentru ca intențiile lor să fie cunoscute, în acea după-amiază va fi celebrată în public o slujbă, la care li s-a ordonat să participe.

Oamenii din Sfântul Xist, în loc să participe la slujbă, au fugit în pădure, cu familiile lor, dezamăgindu-l astfel pe cardinal și pe coadjutorii săi. Cardinalul s-a îndreptat apoi spre La Garde, celălalt oraș aparținând valdenilor, unde, pentru a nu fi servit așa cum fusese la St. Xist, a ordonat ca porțile să fie încuiate și toate bulevardele să fie păzite. Au fost apoi făcute aceleași propuneri locuitorilor din La Garde, așa cum fuseseră oferite anterior celor din St. Xist, dar cu acest artificiu suplimentar: cardinalul i-a asigurat că locuitorii din St. Xist au intrat imediat în propunerile sale și au fost de acord ca papa să îi numească predicatori. Această minciună a avut succes; pentru că oamenii din La Garde, crezând că ceea ce le spusese cardinalul era adevărul, au spus că vor urma întocmai exemplul fraților lor din St. Xist.

Cardinalul, după ce și-a câștigat punctul de vedere, amăgindu-i pe locuitorii unui oraș, a trimis după trupe de soldați, cu scopul de a-i ucide pe cei din celălalt. În consecință, a trimis soldații în pădure, pentru a-i vâna pe locuitorii din St. Xist ca pe niște fiare sălbatice și le-a dat ordine stricte să nu cruțe nici vârsta, nici sexul, ci să ucidă pe toți cei care se apropiau. Trupele au intrat în pădure și mulți au căzut pradă ferocității lor, înainte ca valdenii să fie informați în mod corespunzător de planul lor. În cele din urmă, însă, s-au hotărât să-și vândă viețile cât mai scump, când au avut loc mai multe conflicte, în care valdezii pe jumătate înarmați au făcut minuni de vitejie și mulți au fost uciși de ambele părți. Cea mai mare parte a trupelor fiind ucisă în diferitele confruntări, restul au fost nevoiți să se retragă, ceea ce l-a înfuriat atât de tare pe cardinal încât i-a scris viceregelui din Napoli pentru întăriri.

Viceregele a ordonat imediat să se facă o proclamație în toate teritoriile napolitane, prin care toți nelegiuiții, dezertorii și alte persoane interzise să fie grațiate pentru infracțiunile lor, cu condiția să facă o campanie împotriva locuitorilor din St. Xist și să continue sub arme până când acești oameni vor fi exterminați.

Multe persoane cu averi disperate au venit la această proclamație și, după ce au fost formate în companii ușoare, au fost trimise să cerceteze pădurile și să ucidă pe toți cei pe care îi puteau întâlni de religie reformată. Înșuși viceregele s-a alăturat cardinalului, în fruntea unui corp de forțe regulate; și, împreună, au făcut tot ce au putut pentru a-i hărțui pe bieții oameni din păduri. Pe unii i-au prins și i-au spânzurat în copaci, au tăiat crengile și le-au dat foc, sau i-au sfâșiat și le-au lăsat trupurile să fie devorate de fiarele sălbatice sau de păsările de pradă. Pe mulți îi împușcau de la distanță, dar pe cei mai mulți îi vânau ca pe un sport. Câțiva s-au ascuns în peșteri, dar foametea i-a distrus în retragerea lor; și astfel, toți acești bieți oameni au pierit, prin diverse mijloace, pentru a sătura răutatea intolerantă a persecutorilor lor nemiloși.

Locuitorii din St. Xist au fost exterminați imediat după ce cei din La Garde au atras atenția cardinalului și viceregelui. Li s-a oferit că, dacă vor îmbrățișa convingerea romanocatolică, ei și familiile lor nu vor fi răniți, ci casele și proprietățile lor vor fi restaurate și nimănui nu i se va permite să-i molesteze; dar, dimpotrivă, dacă vor refuza această milă (așa cum a fost numită), vor fi folosite cele mai extreme extremități, iar cele mai crude morți vor fi consecința sigură a neascultării lor.

În ciuda promisiunilor de o parte și a amenințărilor de cealaltă parte, acești oameni demni au refuzat în unanimitate să renunțe la religia lor sau să îmbrățișeze erorile papismului. Acest lucru i-a exasperat atât de mult pe cardinal și pe vicerege, încât s-a ordonat ca treizeci dintre ei să fie puși imediat în ștreang, ca o teroare pentru ceilalți.

Cei care au fost supuși torturii au fost tratați cu atâta severitate încât mai mulți au murit sub torturi; un anume Charlin a fost folosit cu atâta cruzime încât i s-a spart burta, iau ieșit intestinele și a murit în cele mai mari chinuri. Aceste barbarii, totuși, nu au răspuns scopurilor pentru care au fost destinate; pentru că cei care au rămas în viață după tortură, și cei care nu au simțit tortura, au rămas la fel de constanți în credința lor și au declarat cu îndrăzneală că nici o tortură a trupului sau teroare a minții nu îi va determina vreodată să renunțe la Dumnezeul lor sau să se închine la imagini.

Mai mulți au fost apoi, din ordinul cardinalului, dezbrăcați complet și biciuiți până la moarte cu vergi de fier, iar alții au fost tăiați în bucăți cu cuțite mari; alții au fost aruncați din vârful unui turn mare, iar mulți au fost acoperiți cu smoală și arși de vii.

Unul dintre călugării care îl însoțeau pe cardinal, fiind în mod natural de o fire sălbatică și crudă, i-a cerut să poată vărsa cu propriile sale mâini o parte din sângele acestor sărmani oameni; când cererea i-a fost îndeplinită, bărbatul barbar a luat un cuțit mare și

ascuțit și a tăiat gâturile a optzeci de bărbați, femei și copii, cu la fel de puțină remușcare precum un măcelar ar fi ucis atâtea oi. Fiecare dintre aceste cadavre a primit apoi ordin să fie tranșat, iar sferturile au fost așezate pe țăruși și apoi fixate în diferite părți ale țării, pe o rază de treizeci de mile.

Cei patru oameni principali din La Garde au fost spânzurați, iar preotul a fost aruncat din vârful clopotniței bisericii sale. A fost teribil de mutilat, dar nu a fost omorât de cădere; în acel moment, viceregele, care trecea pe acolo, a spus: "Mai trăiește câinele? Luați-l și dați-l la porci!", moment în care, oricât de brutală ar părea această sentință, a fost executată în consecință.

Șaizeci de femei au fost torturate atât de violent, încât corzile le-au străpuns brațele și picioarele până aproape de oase; când, fiind reținute în închisoare, rănile lor s-au mutilat și au murit în cel mai mizerabil mod. Mulți alții au fost uciși prin diferite mijloace crude; iar dacă vreun romano-catolic, mai milostiv decât ceilalți, a intervenit pentru vreunul dintre reformați, a fost imediat arestat și a împărtășit aceeași soartă ca un favorizator al ereticilor.

Viceregele fiind obligat să se întoarcă la Napoli, pentru niște afaceri de moment care necesitau prezența sa, iar cardinalul fiind rechemat la Roma, marchizului de Butane i s-a ordonat să pună capăt la ceea ce începuseră; ceea ce a reușit în cele din urmă, acționând cu o rigoare atât de barbară, încât nu a mai rămas nici măcar o singură persoană de religie reformată care să trăiască în toată Calabria.

Astfel, un mare număr de oameni inofensivi și inofensivi au fost privați de bunurile lor, jefuiți de proprietățile lor, alungați din casele lor și, în cele din urmă, uciși prin diferite mijloace, doar pentru că nu și-au sacrificat conștiința pentru superstițiile altora, nu au îmbrățișat doctrine idolatre pe care le detestau și nu au acceptat învățători pe care nu-i puteau crede.

Tirania este de trei feluri: cea care înrobește persoana, cea care pune stăpânire pe bunuri și cea care prescrie și dictează minții. Primele două tipuri pot fi numite tiranie civilă și au fost practicate de suverani arbitrari în toate timpurile, care s-au bucurat să chinuie persoanele și să fure proprietățile nefericiților lor supuși. Dar cel de-al treilea fel, și anume, prescrierea și dictarea minții, poate fi numit tiranie ecleziastică: și acesta este cel mai rău fel de tiranie, deoarece include celelalte două feluri; deoarece clerul roman nu numai că torturează trupul și confiscă bunurile celor pe care îi persecută, dar ia viețile, chinuie mințile și, dacă este posibil, ar vrea să tiranizeze asupra sufletelor victimelor nefericite.

Relatare a Persecuțiilor din văile Piemontului

Mulți dintre valdeni, pentru a evita persecuțiile la care erau supuși în mod continuu în Franța, au plecat și s-au stabilit în văile Piemontului, unde au crescut foarte mult și au înflorit foarte mult pentru o perioadă considerabilă de timp.

Deși erau inofensivi în comportamentul lor, inofensivi în conversația lor și plăteau zeciuiala clerului roman, totuși acesta din urmă nu a putut fi mulțumit, ci a dorit să le dea o oarecare dezamăgire: în consecință, s-au plâns arhiepiscopului din Torino că valdenii din văile Piemontului erau eretici, din aceste motive:

1. Că ei nu credeau în doctrinele Bisericii Romei.
2. Că nu făceau ofrande sau rugăciuni pentru cei morți.
3. Că nu mergeau la Liturghie.
4. Că nu s-au spovedit și nu au primit iertarea.
5. Că nu au crezut în purgatoriu și nici nu au plătit bani pentru a scoate sufletele prietenilor lor din el.

În urma acestor acuzații, arhiepiscopul a ordonat începerea unei persecuții și mulți au căzut martiri în fața furiei superstițioase a preoților și călugărilor.

La Torino, unuia dintre reformați i-au fost smulse intestinele și puse într-un lighean în fața feței sale, unde au rămas la vedere până când a murit. La Revel, Catelin Girard, fiind pe rug, a cerut călăului să-i dea o piatră; acesta a refuzat, crezând că vrea să o arunce în cineva; dar Girard l-a asigurat că nu avea un astfel de plan, călăul s-a conformat, când Girard, uitându-se cu seriozitate la piatră, a spus: "Când va fi în puterea unui om să mănânce și să digere această piatră solidă, religia pentru care sunt pe cale să sufăr va avea un sfârșit, și nu înainte". Apoi a aruncat piatra pe jos și s-a supus cu bucurie flăcărilor. Mulți alții dintre cei reformați au fost asupriți sau uciși prin diferite mijloace, până când răbdarea valdenzilor a fost epuizată, ei au zburat la arme pentru propria lor apărare și s-au format în corpuri regulate.

Exasperat de acest lucru, episcopul de Torino a procurat un număr de trupe și a trimis împotriva lor; dar în cele mai multe dintre încăierări și lupte valahi au avut succes, ceea ce s-a datorat în parte faptului că cunoșteau mai bine decât adversarii lor trecătorile din văile Piemontului și în parte disperării cu care luptau; pentru că știau foarte bine că, dacă vor fi prinși, nu vor fi considerați prizonieri de război, ci torturați până la moarte ca eretici.

În cele din urmă, Filip al VII-lea, duce de Savoia și stăpân suprem al Piemontului, a hotărât să intervină cu autoritatea sa și să pună capăt acestor războaie sângeroase, care îi tulburau atât de mult stăpânirile. El nu dorea să îl desoblige pe papă, nici să îl jignească pe arhiepiscopul de Torino; cu toate acestea, le-a trimis ambilor mesaje, importând că nu mai putea să vadă cu blândețe cum stăpânirile sale sunt invadate de trupe, care erau conduse de preoți în loc de ofițeri și comandate de prelați în loc de generali; și nici nu va permite ca țara sa să fie depopulată, în timp ce el însuși nu fusese nici măcar consultat cu această ocazie.

Preoții, aflând hotărârea ducelui, au făcut tot ce au putut pentru a-i aduce prejudicii împotriva valdenzilor; dar ducele le-a spus că, deși nu cunoștea principiile religioase ale acestor oameni, i-a găsit întotdeauna liniștiți, credincioși și ascultători și, prin urmare, a hotărât ca ei să nu mai fie persecutați.

Preoții au recurs acum la cele mai palpabile și absurde minciuni: l-au asigurat pe duce că se înșelase în privința valdenzilor, căci erau un grup de oameni răi și foarte dependenți de intemperanță, necurăție, blasfemie, adulter, incest și multe alte crime abominabile; și că erau chiar monștri în natură, căci copiii lor se nășteau cu gâturile negre, cu patru rânduri de dinți și cu trupuri păroase peste tot.

Ducele nu era atât de lipsit de bun simț încât să dea crezare celor spuse de preoți, deși aceștia afirmau în modul cel mai solemn adevărul afirmațiilor lor. Cu toate acestea, el a trimis doisprezece domni foarte învățați și sensibili în văile piemonteze, pentru a examina caracterul real al locuitorilor.

Acești domni, după ce au călătorit prin toate orașele și satele lor și au stat de vorbă cu oameni de toate rangurile printre valdeni, s-au întors la duce și i-au dat cea mai favorabilă socoteală despre acești oameni; afirmând, în fața preoților care îi defăimau, că erau inofensivi, inofensivi, loiali, prietenoși, harnici și pioși: că ei detestau crimele de care erau acuzați; și că, dacă un individ, din cauza depravării sale, ar fi căzut în vreuna dintre aceste crime, el ar fi fost pedepsit, conform legilor lor, în modul cel mai exemplar. "În ceea ce privește copiii", au spus domnii, "preoții spuseseră cele mai grosolane și ridicole falsuri, căci ei nu se născuseră nici cu gât negru, nici cu dinți în gură, nici cu păr pe corp, ci erau copii cât se poate de frumoși. Și pentru a vă convinge pe Înălțimea Voastră de ceea ce am spus (a continuat unul dintre domni), am adus doisprezece dintre principalii locuitori de sex masculin, care au venit să ceară iertare în numele celorlalți, pentru că au luat armele fără permisiunea dumneavoastră, deși chiar în apărarea lor și pentru a-și păstra viața de dușmanii lor nemiloși. Am adus, de asemenea, mai multe femei, cu copii de diferite vârste, pentru ca Altețа Voastră să aibă ocazia de a-i examina personal atât cât doriți."

Ducele, după ce a acceptat scuzele celor doisprezece delegați, a discutat cu femeile și a examinat copiii, i-a concediat cu amabilitate. Apoi le-a poruncit preoților, care au încercat să-l inducă în eroare, să părăsească imediat curtea; și a dat ordine stricte ca persecuția să înceteze în toate domeniile sale.

Waldensii se bucurau de pace de mulți ani, când Filip, al șaptelea duce de Savoia, a murit, iar succesorul său s-a dovedit a fi un papistaș foarte bigot. Cam în același timp, unii dintre principalii valdeni au propus ca clerul lor să predice în public, pentru ca toată lumea să cunoască puritatea doctrinelor lor, căci până atunci ei predicaseră doar în particular și unor congregații despre care știau bine că nu erau formate decât din persoane de religie reformată.

Auzind aceste proceduri, noul duce a fost foarte exasperat și a trimis un corp considerabil de trupe în văi, jurând că, dacă oamenii nu-și vor schimba religia, îi va jupui de vii. Comandantul trupelor a constatat curând imposibilitatea de a-i cuceri cu numărul de oameni pe care îi avea cu el, de aceea, i-a trimis vorbă ducelui că ideea de a-i subjuga pe valdeni, cu o forță atât de mică, era ridicolă; că acei oameni cunoșteau mai bine țara decât toți cei care erau cu el; că au securizat toate trecătorile, erau bine înarmați și hotărâți să se apere; și, în ceea ce privește jupuirea lor de vii, el a spus că fiecare piele aparținând acelor oameni l-ar costa viața a o duzină de supuși ai săi.

Înspăimântat de această informație, ducele și-a retras trupele, hotărând să acționeze nu prin forță, ci prin stratagemă. Prin urmare, a ordonat recompense pentru prinderea oricărui valdez care ar fi fost găsit rătăcind de la locurile lor de siguranță; iar aceștia, odată prinși, erau fie jupuiți de vii, fie arși.

Valdezii avuseseră până atunci doar Noul Testament și câteva cărți din Vechiul Testament în limba valdenilor, dar acum au hotărât să aibă scrierile sacre complete în limba lor. Prin urmare, au angajat un tipograf elvețian pentru a le furniza o ediție completă a Vechiului și Noului Testament în limba valdenză, lucru pe care l-a făcut în schimbul a o mie cinci sute de coroane de aur, pe care i le-a plătit acel popor pios.

Papa Paul al III-lea, un papistaș fanatic, urcând pe scaunul pontifical, a cerut imediat parlamentului din Torino să-i persecute pe valdeni, ca fiind cei mai periculoși dintre eretici.

Parlamentul a fost de acord cu ușurință, când mai mulți dintre ei au fost arestați și arși brusc din ordinul lor. Printre aceștia se număra Bartholomew Hector, un librar și tipograf din Torino, care a fost crescut ca romano-catolic, dar care, după ce a citit câteva tratate scrise de clerul reformat, a fost pe deplin convins de erorile Bisericii Romei; totuși, mintea lui a fost, pentru o vreme, șovăitoare și abia știa ce convingere să îmbrățișeze.

În cele din urmă, însă, a îmbrățișat pe deplin religia reformată și, după cum am menționat deja, a fost arestat și ars din ordinul parlamentului din Torino.

Parlamentul de la Torino a organizat o consultare, în cadrul căreia s-a convenit să trimită deputați în văile Piemontului, cu următoarele propuneri:

1. Că dacă valdenzii ar veni în sânul Bisericii Romei și ar îmbrățișa religia romanocatolică, ei ar trebui să se bucure de casele, proprietățile și pământurile lor și să trăiască cu familiile lor, fără nici cea mai mică molestare.

2. Pentru a-și dovedi supunerea, ei ar trebui să trimită douăsprezece dintre persoanele lor principale, cu toți miniștrii și învățătorii lor, la Torino, pentru a fi tratați la discreție.

3. Că papa, regele Franței și ducele de Savoia au aprobat și au autorizat procedurile parlamentului de la Torino cu această ocazie.

4. Că dacă valdenzii din văile Piemontului refuză să se conformeze acestor propuneri, va urma o persecuție și o moarte sigură va fi partea lor.

La fiecare dintre aceste propuneri, valdenii au răspuns nobil, în felul următor, răspunzând respectiv:

1. Că nici un fel de considerente nu ar trebui să-i facă să renunțe la religia lor.

2. Că nu ar consimți niciodată să-și încredințeze cei mai buni și mai respectabili prieteni, în custodia și la discreția celor mai răi și mai inveterați dușmani ai lor.

3. Că ei prețuiau aprobarea Regelui împăraților, care domnește în ceruri, mai mult decât orice autoritate temporală.

4. Că sufletele lor erau mai prețioase decât trupurile lor.

Aceste răspunsuri punctuale și pline de spirit au exasperat foarte mult parlamentul din Torino; ei au continuat, cu mai multă aviditate ca niciodată, să răpească pe acei valdeni care nu acționau cu precauția cuvenită, care erau siguri că vor suferi cele mai crude morți. Printre aceștia, din nefericire, s-a întâmplat ca ei să pună mâna pe Jeffery Varnagle, ministru de Angrogne, pe care l-au trimis în flăcări ca eretic.

Ei au solicitat apoi un corp considerabil de trupe ale regelui Franței, pentru a-i extermina pe reformați în întregime din văile Piemontului; dar chiar când trupele urmau să mărșăluiască, prinții protestanți din Germania au intervenit și au amenințat că vor trimite trupe pentru a-i ajuta pe valdeni, dacă vor fi atacați. Regele Franței, care nu dorea să intre în război, a retrimis trupele și a trimis vorbă parlamentului de la Torino că nu se putea lipsi de trupe în prezent pentru a acționa în Piemont. Membrii parlamentului au fost foarte supărați de această dezamăgire, iar persecuția a încetat treptat, deoarece, deoarece nu puteau să-i ucidă decât pe acei reformați pe care îi prindeau din întâmplare și deoarece valdenzii deveneau din ce în ce mai precauți, cruzimea lor a fost nevoită să se diminueze, din lipsă de obiecte asupra cărora să o exercite.

După ce valdenzii s-au bucurat de câțiva ani de liniște, au fost din nou tulburați prin următoarele mijloace: nunțiul papei, care a venit la Torino la ducele de Savoia pentru afaceri, i-a spus prințului că era uimit că nu i-a dezrădăcinat încă pe valdenzi din văile Piemontului în întregime, sau nu i-a obligat să intre în sânul Bisericii Romei. Că nu se putea abține să nu privească cu un ochi suspicios o astfel de conduită și că îl considera cu adevărat un favorizator al acelor eretici și că ar trebui să raporteze afacerea în consecință Sanctității Sale Papa.

Înțepat de această reflecție și nedorind să fie denaturat în fața papei, ducele a hotărât să acționeze cu cea mai mare severitate, pentru a-și arăta zelul și pentru a repara neglijența anterioară prin cruzimi viitoare. În consecință, el a emis ordine exprese ca toți valdenii să

participe regulat la Liturghie, sub pedeapsa cu moartea. Aceștia au refuzat cu desăvârșire să facă acest lucru, motiv pentru care el a intrat în văile piemonteze, cu un corp formidabil de trupe, și a început o persecuție extrem de furioasă, în care un număr mare de oameni au fost spânzurați, înecați, sfâșiați, legați de copaci și străpunși cu țepușe, aruncați de pe prăpăstii, arși, înjunghiați, înjunghiați, torturați până la moarte, răstigniți cu capul în jos, îngrijorați de câini, etc.

Celor care au fugit li s-au jefuit bunurile și li s-au ars casele până la temelii: erau deosebit de cruzi când prindeau un ministru sau un învățător, pe care îi supuneau la torturi atât de rafinate, încât este aproape incredibil de conceput. Dacă vreunul dintre cei pe care îi luau părea că se clatină în credința lor, nu îi omorau, ci îi trimiteau la galere, pentru a fi convertiți prin chinuri.

Cei mai cruzi persecutori, cu această ocazie, care l-au însoțit pe duce, au fost trei la număr, și anume: 1. Thomas Incomel, un apostat, căci a fost crescut în religia reformată, dar a renunțat la credința sa, a îmbrățișat erorile papismului și a devenit călugăr. El era un mare libertin, dat la crime nefirești și sordid, și sordid, dornic de jafuri de la valahi. 2. Corbis, un om de o natură foarte feroce și crudă, a cărui treabă era să examineze prizonierii. 3. Prepozitul de justiție, care era foarte nerăbdător să îi execute pe valdeni, deoarece fiecare execuție îi aducea bani în buzunar.

Aceste trei persoane au fost nemiloase până la ultimul grad; și oriunde veneau, sângele celor nevinovați curgea cu siguranță. În afară de cruzimile exercitate de duce, de aceste trei persoane și de armată, în diferitele lor marșuri, au fost comise multe barbarii locale. La Pignerol, un oraș din văi, se afla o mănăstire, ai cărei călugări, aflând că îi pot răni pe reformați cu impunitate, au început să jefuiască casele și să dărâme bisericile valdenilor. Neîntâlnind nici o opoziție, au pus mâna pe persoanele acelor nefericiți, ucigând bărbații, închizând femeile și punând copiii în grija infirmierelor romano-catolice.

Locuitorii romano-catolici din valea Sfântului Martin au făcut tot ce au putut pentru a-i chinui pe valdenii din vecinătate: le-au distrus bisericile, le-au ars casele, le-au confiscat proprietățile, le-au furat vitele, le-au transformat pământurile în folosul lor, i-au trimis pe preoții lor în flăcări și i-au alungat pe valdeni în păduri, unde nu aveau cu ce să se hrănească decât cu fructe sălbatice, rădăcini, scoarță de copac etc.

Câțiva răufăcători romano-catolici au prins un preot în timp ce se ducea să predice, au hotărât să-l ducă într-un loc potrivit și să-l ardă. Enoriașii săi, fiind informați despre această întâmplare, s-au înarmat, i-au urmărit pe rufiani și păreau hotărâți să-și salveze preotul, lucru pe care rufianii nu l-au observat decât atunci când l-au înjunghiat pe bietul domn și, lăsându-l în sânge, s-au retras în grabă. Enoriașii uimiți au făcut tot ce au putut pentru a-l recupera, dar în zadar, pentru că arma atinsese părțile vitale, iar el a murit în timp ce îl duceau acasă.

Călugării din Pignerol, având o mare înclinație de a-l lua în stăpânire pe ministrul unui oraș din văi, numit St. Germain, au angajat o bandă de tâlhari cu scopul de a-l prinde. Acești indivizi au fost conduși de o persoană perfidă, care fusese în trecut servitor al clericului și care cunoștea foarte bine o cale secretă spre casă, pe care îi putea conduce fără să alarmeze vecinii. Ghidul a bătut la ușă și, fiind întrebat cine se afla acolo, a răspuns pe numele său. Clericul, care nu se aștepta să fie rănit de o persoană căreia îi făcuse o mulțime de favoruri, a deschis imediat ușa; dar, văzându-i pe derbedei, a dat înapoi și a fugit spre o ușă din spate, dar aceștia s-au repezit înăuntru, l-au urmărit și l-au prins. După ce i-au ucis toată familia, l-au făcut să se îndrepte spre Pignerol, împingându-l pe tot drumul cu piroane, lănci, săbii etc.

A fost ținut o perioadă considerabilă de timp în închisoare, apoi a fost legat de rug pentru a fi ars; atunci două femei valahe, care renunțaseră la religia lor pentru a-și salva viața, au primit ordin să ducă faguri la rug pentru a-l arde; și, în timp ce îi puneau jos, să spună: "Ia astea, eretic rău, ca răsplată pentru doctrinele pernicioase pe care ni le-ai învățat". Aceste cuvinte i le-au repetat amândoi; la care el a răspuns cu calm: "Înainte v-am învățat bine, dar de atunci ați învățat rău". Atunci focul a fost pus pe vâlvătaie, iar el a fost mistuit rapid, invocând numele Domnului atât timp cât îi permitea vocea.

Deoarece trupele de rufani, aparținând călugărilor, au făcut mari stricăciuni în jurul orașului St. Germain, ucigând și jefuind mulți dintre locuitori, reformații din Lucerna și Angrogne au trimis câteva bande de oameni înarmați în ajutorul fraților lor din St. Germain. Aceste corpuri de oameni înarmați îi atacau frecvent pe derbedei și de multe ori îi puneau în fugă, ceea ce i-a îngrozit atât de tare pe călugări, încât aceștia au părăsit mănăstirea Pignerol pentru o vreme, până când au putut procura un corp de trupe regulate care să îi păzească.

Ducele, care nu se credea atât de victorios pe cât și-a imaginat la început că va fi, și-a mărit foarte mult forțele; a ordonat bandelor de rufani, aparținând călugărilor, să i se alăture și a poruncit ca o eliberare generală din închisori să aibă loc, cu condiția ca persoanele eliberate să poarte arme și să se formeze în companii ușoare, pentru a ajuta la exterminarea valdenilor.

Valahii, fiind informați de aceste proceduri, și-au asigurat cât de mult au putut din proprietățile lor și au părăsit văile, retrăgându-se în stâncile și peșterile din Alpi; căci trebuie înțeles că văile din Piemont sunt situate la poalele acelor munți uriași numiți Alpi sau dealurile alpine.

Armata a început acum să jefuiască și să ardă orașele și satele pe unde ajungea; dar trupele nu au putut forța trecătorile spre Alpi, care erau apărate cu vitejie de valahi, care își respingeau întotdeauna dușmanii: dar dacă vreunul dintre ei cădea în mâinile trupelor, era sigur că era tratat cu cea mai barbară severitate.

Un soldat, după ce a prins pe unul dintre valdeni, i-a mușcat urechea dreaptă, spunând: "Voi lua cu mine în țara mea acest membru al acelui eretic ticălos și îl voi păstra ca pe o raritate". Apoi l-a înjunghiat pe om și l-a aruncat într-un șanț.

Un grup de soldați a găsit într-o peșteră un bărbat venerabil, în vârstă de peste o sută de ani, împreună cu nepoata sa, o fecioară de aproximativ 18 ani. L-au măcelărit pe sărmanul bătrân în cel mai inuman mod, apoi au încercat să o răpească pe fată, când aceasta a luat-o la fugă și a fugit de ei; dar ei, urmărind-o, s-a aruncat de pe o prăpastie și a pierit.

Valdezii, pentru a fi capabili să respingă mai eficient forța prin forță, au încheiat o alianță cu puterile protestante din Germania și cu reformații din Dauphiny și Pragela. Aceștia urmau, respectiv, să furnizeze corpuri de trupe; iar valdenzii au hotărât, când au fost astfel întăriți, să părăsească munții Alpi (unde ar fi trebuit să piară în curând, deoarece iarna se apropia) și să forțeze armata ducelui să evacueze văile lor natale.

Ducele de Savoia era acum obosit de război; acesta îl costase o mare oboseală și neliniște sufletească, un număr mare de oameni și sume de bani foarte mari. Fusese mult mai anevoios și mai sângeros decât se aștepta, precum și mai costisitor decât și-ar fi putut imagina la început, căci credea că prada ar fi putut să diminueze cheltuielile expediției; dar în acest sens se înșelase, căci nunțiul papei, episcopii, călugării și alți ecleziastici, care au însoțit armata și au încurajat războiul, au scufundat cea mai mare parte a bogăției care a fost luată sub diferite pretexte. Din aceste motive, precum și din cauza morții ducesei sale, despre care tocmai primise informații, și temându-se că valdezii, prin tratatele pe care le încheiaseră, vor deveni mai puternici ca niciodată, a hotărât să se întoarcă la Torino cu armata sa și să facă pace cu valdezii.

El a executat această hotărâre, deși cu mult împotriva voinței ecleziasticii, care erau principalii câștigători și cei mai mulțumiți de răzbunare. Înainte ca articolele de pace să poată fi ratificate,

ducele însuși a murit, la scurt timp după ce s-a întors la Torino; dar pe patul de moarte

i-a poruncit cu strictețe fiului său să îndeplinească ceea ce intenționa și să fie cât mai favorabil

valdenilor.

Fiul ducelui, Charles Emmanuel, a succedat la domniile Savoiei și a ratificat pacea cu valdenii, în conformitate cu ultimele îndemnuri ale tatălui său, deși ecleziasticii au făcut tot ce au putut pentru a-l convinge de contrariu.

O Relatare a Persecuțiilor din Veneția

În timp ce statul Veneția era liber de inchizitori, un număr mare de protestanți și-au stabilit reședința acolo și mulți convertiți au fost făcuți prin puritatea doctrinelor pe care le profesau și prin inofensivitatea conversației pe care o foloseau.

Fiind informat de marea creștere a protestantismului, papa a trimis în anul 1542 inchizitori la Veneția pentru a face o anchetă în această privință și pentru a aresta persoanele pe care le-ar putea considera ca fiind odioase. De aici a început o persecuție severă și multe persoane demne au fost martirizate pentru că îl slujeau pe Dumnezeu cu puritate și disprețuiau capcanele idolatriei.

Diverse erau modalitățile prin care protestanții erau privați de viață, dar vom descrie o metodă specială, care a fost inventată pentru prima dată cu această ocazie; imediat ce era pronunțată sentința, prizonierul avea un lanț de fier care trecea printr-o piatră mare fixată de corp. Apoi a fost așezat pe o scândură, cu fața în sus, și a fost vâslit între două bărci până la o anumită distanță pe mare, când cele două bărci s-au separat, iar el a fost scufundat pe fundul apei de greutatea pietrei.

Dacă cineva nega jurisdicția inchizitorilor de la Veneția, era trimis la Roma, unde, fiind internat intenționat în închisori umede și nefiind niciodată chemat la o audiere, trupul lor se chinuia și murea mizerabil în închisoare.

Un cetățean din Veneția, Anthony Ricetti, fiind arestat ca protestant, a fost condamnat la înec în modul pe care l-am descris deja. Cu câteva zile înainte de momentul stabilit pentru execuția sa, fiul său a mers să-l vadă și l-a rugat să se dezică, pentru ca viața sa să fie salvată, iar el să nu rămână orfan de tată. La care tatăl a răspuns: Un bun creștin este obligat să renunțe nu numai la bunuri și copii, ci și la viața însăși, pentru gloria Răscumpărătorului său: de aceea sunt hotărât să sacrific orice lucru în această lume trecătoare, de dragul mântuirii într-o lume care va dura până în veșnicie".

Lorzii din Veneția i-au trimis de asemenea vorbă că, dacă va îmbrățișa religia romanocatolică, nu numai că îi vor da viața, dar îi vor răscumpăra o proprietate considerabilă pe care o ipotecase și i- o vor oferi gratuit. Cu toate acestea, el a refuzat categoric să se conformeze, trimițând vorbă nobililor că își prețuiește sufletul mai presus de orice alte considerații; și, când i s-a spus că un coleg de închisoare, pe nume Francis Sega, s-a dezis, el a răspuns: "Dacă l-a părăsit pe Dumnezeu, îmi este milă de el; dar voi rămâne neclintit în datoria mea". Găsind ineficiente toate încercările de a-l convinge să renunțe la credința sa, a fost executat conform sentinței sale, murind vesel și recomandându-și cu fervoare sufletul Atotputernicului.

Ceea ce i se spusese lui Ricetti cu privire la apostazia lui Francis Sega era absolut fals, pentru că el nu se oferise niciodată să se dezică, ci a persistat cu fermitate în credința sa și a fost executat, la câteva zile după Ricetti, în același mod.

Francisc Spinola, un domn protestant de mare erudiție, fiind arestat din ordinul inchizitorilor, a fost dus în fața tribunalului lor. I s-a pus în mână un tratat despre Cina Domnului și a fost întrebat dacă îl cunoaște pe autorul acestuia. La care el a răspuns: "Mărturisesc că eu însumi sunt autorul lui și, în același timp, afirm în mod solemn că nu există în el decât ceea ce este autorizat de Sfintele Scripturi și în concordanță cu ele". În urma acestei mărturisiri a fost închis în temniță pentru câteva zile.

Fiind adus la o a doua examinare, el i-a acuzat pe legatul papei și pe inchizitori că sunt niște barbari nemiloși și apoi a prezentat superstițiile și idolatriile practicate de Biserica Romei într-o lumină atât de orbitoare, încât, neputând să-i respingă argumentele, l-au trimis înapoi în temniță, pentru a-l face să se pocăiască de ceea ce spusese.

La cea de-a treia examinare, l-au întrebat dacă vrea să își retracteze eroarea. La care el a răspuns că doctrinele pe care le susținea nu erau eronate, fiind pur și simplu aceleași cu cele pe care Hristos și apostolii săi le învățaseră și care ne-au fost transmise în scrierile sacre. Inchizitorii l-au condamnat apoi la înec, care a fost executat în modul deja descris. El a mers în întâmpinarea morții cu cea mai mare seninătate, părând să dorească dizolvarea și declarând că prelungirea vieții sale nu făcea decât să tindă să întârzie acea fericire reală care nu putea fi așteptată decât în lumea viitoare.

O relatare a câtorva persoane remarcabile Martiriu în Italia

John Mollius s-a născut la Roma, din părinți de bună credință. La vârsta de doisprezece ani, aceștia l-au plasat în mănăstirea Fraților Gri, unde a făcut progrese atât de rapide în domeniul artelor, al științelor și al limbilor, încât la vârsta de optsprezece ani i s-a permis să primească ordinul de preot.

Apoi a fost trimis la Ferrara, unde, după ce și-a continuat studiile încă șase ani, a fost numit lector de teologie la universitatea din acest oraș. Acum, din nefericire, el și- a exercitat marile sale talente pentru a deghiza adevărurile Evangheliei și pentru a da cu lac peste eroarea Bisericii Romei. După câțiva ani de ședere în Ferrara, s-a mutat la universitatea din Behonia, unde a devenit profesor. După ce a citit câteva tratate scrise de miniștrii religiei reformate, el a devenit pe deplin sensibil la erorile papismului și în curând a devenit un protestant zelos în inima sa.

El a hotărât acum să expună, în conformitate cu puritatea Evangheliei, Epistola Sfântului Pavel către Romani, într-un curs regulat de predici. Mulțimea de oameni care asistau continuu la predicile sale era surprinzătoare, dar când preoții au descoperit tenorul doctrinelor sale, au trimis o relatare despre această afacere la Roma; când papa a trimis un călugăr, pe nume Corneliu, la Bononia, pentru a expune aceeași epistolă, conform dogmelor Bisericii Romei. Cu toate acestea, poporul a găsit o asemenea disparitate între cei doi predicatori, încât audiența lui Mollius a crescut, iar Cornelius a fost nevoit să predice în fața unor bănci goale.

Cornelius a scris o relatare a succesului său nereușit către papă, care a trimis imediat un ordin de arestare a lui Mollius, care a fost prins și ținut în închisoare. Episcopul de Bononia i-a trimis vorbă că trebuie să se dezică sau să fie ars; dar el a apelat la Roma și a fost mutat acolo.

La Roma, el a cerut să aibă un proces public, dar papa l-a refuzat categoric și i-a poruncit să dea socoteală de opiniile sale, în scris, ceea ce a făcut sub următoarele titluri:

Păcatul originar. Liberul arbitru. Infailibilitatea Bisericii Romei. Infailibilitatea papei. Justificarea prin credință. Purgatoriul. Transsubstanțierea. Sfânta Liturghie. Mărturisirea auriculară. Rugăciuni pentru morți. Ostia. Rugăciuni pentru sfinți. Plecarea în pelerinaj. Extrema ungere. Săvârșirea slujbelor într-o limbă necunoscută etc., etc.

Toate acestea le-a confirmat din autoritatea Scripturii. Papa, cu această ocazie, din motive politice, l-a cruțat pentru moment, dar la scurt timp după aceea l-a arestat și l-a condamnat la moarte, fiind mai întâi spânzurat, iar trupul său ars până la cenușă, 1553 d.Hr.

În anul următor, Francis Gamba, un lombard de convingere protestantă, a fost arestat și condamnat la moarte de către senatul din Milano. La locul execuției, un călugăr i-a prezentat o cruce, căreia i-a spus: "Mintea mea este atât de plină de meritele reale și de bunătatea lui Hristos, încât nu vreau ca o bucată de băț fără sens să mă facă să mă gândesc la El". Pentru această expresie, limba i-a fost străpunsă cu un buric, iar mai apoi a fost ars.

În anul 1555 d.Hr., Algerius, student la universitatea din Padova și un om cu o mare cultură, după ce a îmbrățișat religia reformată, a făcut tot ce a putut pentru a-i converti și pe alții. Pentru aceste demersuri a fost acuzat de erezie la papă și, fiind arestat, a fost închis în închisoarea din Veneția.

Papa, fiind informat despre marea învățătură a lui Algerius și despre abilitățile naturale surprinzătoare ale acestuia, s-a gândit că ar fi de un folos infinit pentru Biserica Romei dacă l-ar putea convinge să renunțe la cauza protestantă. Prin urmare, el a trimis după el la Roma și a încercat, prin cele mai profane promisiuni, să-l convingă de scopul său. Dar, găsindu-și eforturile ineficiente, a ordonat ca el să fie ars, sentință care a fost executată în consecință.

În anul 1559 d.Hr., John Alloysius, trimis de la Geneva să predice în Calabria, a fost arestat acolo ca protestant, dus la Roma și ars din ordinul papei; iar James Bovelius, din același motiv, a fost ars la Messina.

A.D. 1560, Papa Pius al IV-lea a ordonat ca toți protestanții să fie persecutați cu asprime în toate statele italiene, când un număr mare de persoane de toate vârstele, sexele și condițiile au suferit martiriul. În ceea ce privește cruzimile practicate cu această ocazie, un romano-catolic erudit și uman vorbea astfel despre ele, într-o scrisoare adresată unui nobil lord: Nu mă pot abține, domnul meu, să nu-mi dezvălui sentimentele mele, în ceea

ce privește persecuția care se desfășoară acum: Cred că este crudă și inutilă; mă cutremur de modul în care este pusă la moarte, deoarece seamănă mai mult cu sacrificarea vițeilor și a oilor, decât cu execuția ființelor umane. Îi voi relata Domniei Voastre o scenă îngrozitoare, la care am fost martor ocular: șaptezeci de protestanți erau închiși împreună într-o temniță murdară; călăul a intrat printre ei, a ales pe unul dintre ei, l-a legat la ochi, l-a dus într-un loc deschis, în fața închisorii, și i- a tăiat gâtul cu cea mai mare liniște. Apoi a intrat din nou cu calm în închisoare, însângerat cum era, și cu cuțitul în mână a ales un altul și l-a executat în același mod; și acest lucru, domnul meu, l-a repetat până când toți au fost uciși. Las sentimentele Domniei Voastre să judece senzațiile mele cu această ocazie; lacrimile mele spală acum hârtia pe care vă dau relatarea. Un alt lucru pe care trebuie să-l menționez răbdarea cu care au înfruntat moartea: păreau numai resemnare și pietate, rugându-se cu fervoare lui Dumnezeu și înfruntându-și cu bucurie soarta. Nu pot să reflectez fără să mă cutremur la modul în care călăul ținea cuțitul însângerat între dinți; ce figură îngrozitoare părea, plin de sânge, și cu câtă nepăsare își îndeplinea funcția barbară.

Un tânăr englez, care se afla la Roma, trecea într-o zi pe lângă o biserică, când procesiunea oștilor tocmai ieșea. Un episcop purta ostia, pe care tânărul, observând-o, i-a smuls-o, a aruncat-o pe jos și a călcat-o în picioare, strigând: "Idioți nenorociți, care îl neglijați pe adevăratul Dumnezeu pentru a vă închina la o bucată de pâine". Această acțiune a provocat atât de mult poporul încât l-ar fi sfâșiat pe loc; dar preoții i-au convins să îl lase să respecte sentința papei.

Când afacerea a fost prezentată papei, acesta a fost atât de exasperat încât a ordonat ca prizonierul să fie ars imediat; dar un cardinal l-a descurajat de la această sentință pripită, spunând că era mai bine să îl pedepsească prin grade lente și să îl tortureze, pentru a putea afla dacă a fost instigat de o anumită persoană să comită un act atât de atroce.

Acest lucru fiind aprobat, a fost torturat cu cea mai exemplară severitate, în ciuda faptului că nu au putut obține de la el decât aceste cuvinte: "A fost voia lui Dumnezeu să fac ceea ce am făcut".

Papa a pronunțat apoi această sentință împotriva lui.

1. Să fie condus de călău, gol până la mijloc, pe străzile Romei.
2. Să poarte pe cap chipul diavolului.
3. Ca pantalonii lui să fie pictați cu reprezentarea flăcărilor.
4. Să i se taie mâna dreaptă.
5. Ca după ce a fost purtat astfel în procesiune, să fie ars.

Când a auzit această sentință pronunțată, L-a implorat pe Dumnezeu să-i dea putere și tărie pentru a trece prin ea. În timp ce trecea pe străzi, a fost foarte mult batjocorit de

oameni, cărora le-a spus câteva lucruri severe cu privire la superstiția romană. Dar un cardinal, care asista la procesiune, auzindu-l, a ordonat să fie încătușat.

Când a ajuns la ușa bisericii, unde a călcat în picioare gazda, călăul i-a tăiat mâna dreaptă și a fixat-o pe un stâlp. Apoi, doi torționari, cu torțe aprinse, i-au pârjolit și ars carnea tot restul drumului. La locul de execuție a sărutat lanțurile care urmau să-l lege de rug. Un călugăr prezentându-i figura unui sfânt, el a lovit-o deoparte, iar apoi, fiind legat cu lanțuri de țăruș, s-a dat foc la vâlvătaie și în curând a fost făcut scrum.

La puțin timp după ultima execuție menționată mai sus, un bătrân venerabil, care fusese mult timp prizonier în Inchiziție, a fost condamnat la ardere și a fost adus pentru a fi executat. Când a fost fixat pe rug, un preot i-a ținut un crucifix, pe care i-a spus: "Dacă nu luați acest idol de la vederea mea, mă veți obliga să scuip pe el". Preotul l-a mustrat pentru acest lucru cu mare severitate; dar l-a rugat să-și amintească prima și a doua poruncă și să se abțină de la idolatrie, așa cum Dumnezeu însuși îi poruncise. Apoi i s-a pus călușul în gură, ca să nu mai vorbească, iar focul fiind pus pe vâlvătaie, a suferit martiriul în flăcări.

O Relatare a Persecuțiilor din marchizatul de Saluces

Marchizatul de Saluces, situat în partea de sud a văilor piemonteze, era, în anul 1561 d.Hr., locuit în principal de protestanți, când marchizul, care era proprietarul acestuia, a început o persecuție împotriva lor la instigarea papei. A început prin a-i alunga pe slujitori, iar dacă vreunul dintre ei refuza să își părăsească turmele, era sigur că va fi întemnițat și torturat sever; cu toate acestea, nu a mers atât de departe încât să condamne pe vreunul la moarte.

La scurt timp după aceea, marchizatul a intrat în posesia ducelui de Savoia, care a trimis scrisori circulare în toate orașele și satele, în care spunea că se așteaptă ca toți oamenii să se conformeze pentru a merge la slujbă. Locuitorii din Saluces, la primirea acestei scrisori, au trimis o epistolă generală, ca răspuns.

Ducele, după ce a citit scrisoarea, nu i-a întrerupt pe protestanți pentru o vreme; dar, în cele din urmă, le-a trimis vorbă că trebuie să se conformeze Liturghiei sau să părăsească stăpânirile sale în cincisprezece zile. Protestanții, în urma acestui edict neașteptat, au trimis un deputat la duce pentru a obține revocarea lui sau cel puțin pentru a-l modera. Dar demersurile lor au fost în zadar și li s-a dat de înțeles că edictul era absolut.

Unii au fost suficient de slabi pentru a merge la Liturghie, pentru a evita exilul și pentru a-și păstra proprietățile; alții s-au mutat, cu toate bunurile lor, în diferite țări; și mulți au neglijat timpul atât de mult încât au fost nevoiți să abandoneze tot ceea ce valorau și să părăsească marchizatul în grabă. Cei care, din nefericire, au rămas pe loc, au fost prinși, jefuiți și uciși.

O relatare a persecuțiilor din văile Piemontului, în secolul 17 Papa Clement al VIIIlea a trimis misionari în văile Piemontului, pentru a-i determina pe protestanți să renunțe la religia lor; și acești misionari, după ce au ridicat mănăstiri în mai multe părți ale văilor, au devenit extrem de supărătoare pentru cei reformați, unde mănăstirile apăreau nu numai ca fortărețe pentru a fi înfrânte, ci și ca sanctuare pentru toți cei care le făceau rău în vreun fel.

Protestanții i-au adresat o petiție ducelui de Savoia împotriva acestor misionari, a căror insolență și abuzuri deveniseră intolerabile; dar în loc să obțină vreo reparație, interesul misionarilor a prevalat atât de mult încât ducele a publicat un decret în care a declarat că un martor ar trebui să fie suficient la tribunal împotriva unui protestant și că orice martor care ar fi condamnat un protestant pentru orice fel de crimă ar fi avut dreptul la o sută de coroane.

Este ușor de imaginat că, la publicarea unui decret de această natură, mulți protestanți au căzut martiri în fața sperjurului și a avariției; pentru că mai mulți papistași ticăloși ar fi jurat orice împotriva protestanților de dragul recompensei, iar apoi ar fi fugit la proprii lor preoți pentru a fi absolviți de jurămintele lor false. Dacă vreun romano-catolic, cu mai multă conștiință decât ceilalți, îi învinuia pe acești indivizi pentru crimele lor atroce, ei înșiși erau în pericol de a fi denunțați și pedepsiți ca favorizatori ai ereticilor.

Misionarii au făcut tot ce au putut pentru a pune cărțile protestanților în mâinile lor, pentru a le arde; când protestanții au făcut tot posibilul pentru a-și ascunde cărțile, misionarii i-au scris ducelui de Savoia, care, pentru crima odioasă de a nu le preda Bibliile, cărțile de rugăciune și tratatele religioase, a trimis un număr de trupe pentru a le fi cazate. Acești domni militari au făcut mari stricăciuni în casele protestanților și au distrus asemenea cantități de provizii, încât multe familii au fost astfel ruinate.

Pentru a încuraja, pe cât posibil, apostazia protestanților, ducele de Savoia a publicat o proclamație în care spunea: "Pentru a-i încuraja pe eretici să devină catolici, este voința și plăcerea noastră și, prin aceasta, ordonăm în mod expres ca toți cei care vor îmbrățișa sfânta credință romano-catolică să se bucure de o scutire de orice taxă pe o perioadă de cinci ani, începând cu ziua convertirii lor." Ducele de Savoia, de asemenea, a înființat un tribunal, a convocat consiliul pentru extirparea ereticilor. Acest tribunal urma să facă cercetări cu privire la vechile privilegii ale bisericilor protestante și la decretele care fuseseră, din când în când, luate în favoarea protestanților. Dar investigarea acestor lucruri a fost făcută cu cea mai evidentă părtinire; vechile hrisoave au fost smulse într-un sens greșit, iar sofismele au fost folosite pentru a perverti sensul a tot ceea ce tindea să-i favorizeze pe reformați.

Ca și cum aceste severități nu ar fi fost suficiente, ducele, la scurt timp după aceea, a publicat un alt edict, în care a ordonat cu strictețe ca niciun protestant să nu acționeze ca

profesor sau tutore, fie în public sau în privat, sau să îndrăznească să predea vreo artă, știință sau limbă, direct sau indirect, persoanelor de orice convingere.

Acest edict a fost urmat imediat de un altul, care decreta că nici un protestant nu ar trebui să dețină vreun loc de profit, încredere sau onoare; și pentru a încheia totul, semnul sigur al unei persecuții iminente a apărut într-un ultim edict, prin care se ordona în mod categoric ca toți protestanții să participe cu sârguință la Liturghie.

Publicarea unui edict care conținea un astfel de îndemn poate fi comparată cu desfășurarea unui steag însângerat; căci crima și violența urmau cu siguranță. Unul dintre primele obiecte care au atras atenția papistașilor a fost domnul Sebastian Basan, un protestant zelos, care a fost prins de misionari, închis, chinuit timp de cincisprezece luni și apoi ars.

Înainte de persecuție, misionarii foloseau răpitori pentru a fura copiii protestanților, pentru ca aceștia să fie crescuți în mod privat în religia romano-catolică; dar acum luau copiii cu forța, iar dacă întâmpinau vreo rezistență, îi omorau pe părinți.

Pentru a da o mai mare vigoare persecuției, ducele de Savoia a convocat o adunare generală a nobilimii și nobilimii romano-catolice, când a fost publicat un edict solemn împotriva reformaților, care conținea mai multe capete de acuzare și includea mai multe motive pentru extirparea protestanților, printre care se numărau următoarele:

1. Pentru păstrarea autorității papale.
2. Pentru ca viețile bisericești să fie toate sub un singur mod de guvernare.
3. Pentru a face o uniune între toate părțile.
4. În cinstea tuturor sfinților și a ceremoniilor Bisericii din Roma.

Acest edict sever a fost urmat de un ordin extrem de crud, publicat la 25 ianuarie 1655, sub sancțiunea ducelui, de către Andrew Gastaldo, doctor în drept civil. Acest ordin stabilea: Că fiecare cap de familie, împreună cu indivizii din acea familie, de religie reformată, indiferent de rang, grad sau condiție, fără excepție, care locuiesc și posedă proprietăți în Lucerna, St. Giovanni, Bibiana, Campiglione, St. Secondo, Lucernetta, Lucernetta, La Torre, Fenile și Bricherassio, trebuie, în termen de trei zile de la publicarea acesteia, să se retragă și să plece, să fie retrași din aceste locuri și să fie translatați în locurile și limitele tolerate de Alteța Sa pe durata plăcerii sale; în special Bobbio, Angrogne, Vilario, Rorata și comitatul Bonetti.

"Și toate acestea se vor face sub pedeapsa cu moartea și confiscarea casei și a bunurilor, dacă nu vor deveni romano-catolici într-un timp limitat." O fugă cu o asemenea

viteză, în plină iarnă, poate fi concepută ca o sarcină deloc plăcută, mai ales într-o țară aproape înconjurată de munți. Ordinul brusc i-a afectat pe toți, iar lucrurile, care în altă perioadă ar fi fost abia observate, acum apăreau în cea mai vizibilă lumină. Femeile cu copii, sau femeile abia culcate, nu au fost obiecte de compătimire la acest ordin de mutare bruscă, pentru că toți erau incluși în comandament; și s-a întâmplat, din nefericire, ca iarna să fie remarcabil de aspră și riguroasă.

Cu toate acestea, papistașii i-au alungat pe oameni din locuințele lor la momentul stabilit, fără să le permită nici măcar să aibă haine suficiente pentru a-i acoperi; și mulți au pierit în munți din cauza vremii aspre sau din lipsă de hrană. Unii, însă, care au rămas în urmă după publicarea decretului, au avut parte de cel mai aspru tratament, fiind uciși de locuitorii papistași sau împușcați de trupele care erau cantonate în văi. O descriere particulară a acestor cruzimi este dată într-o scrisoare, scrisă de un protestant, care se afla la fața locului și care a scăpat din fericire de carnagiu. Armata (spune el), după ce a pus piciorul în prag, a devenit foarte numeroasă, prin adăugarea unei mulțimi de locuitori papistași din vecinătate, care, aflând că eram prada destinată jefuitorilor, s- au năpustit asupra noastră cu o furie impetuoasă. În afară de trupele ducelui de Savoia și de locuitorii papistași, mai erau câteva regimente de trupe auxiliare franceze, câteva companii aparținând brigăzilor irlandeze și mai multe bande formate din nelegiuiți, contrabandiști și prizonieri, cărora li se promisese iertare și libertate în această lume și absolvire în cealaltă, pentru că au ajutat la exterminarea protestanților din Piemont.

"Această mulțime înarmată, încurajată de episcopii și călugării romano-catolici, s- a năpustit asupra protestanților în modul cel mai furibund. Acum nu se mai vedea decât chipul groazei și al disperării, sângele păta podelele caselor, cadavrele împânzeau străzile, gemete și strigăte se auzeau din toate părțile. Unii s-au înarmat și s-au încăierat cu trupele, iar mulți, cu familiile lor, au fugit în munți. Într-un sat au chinuit cu cruzime o sută cincizeci de femei și copii după ce bărbații au fugit, decapitând femeile și scoțând creierii copiilor. În orașele Vilario și Bobbio, pe majoritatea celor care au refuzat să meargă la Liturghie, care aveau peste cincisprezece ani, i-au răstignit cu capul în jos; iar pe cei mai mulți dintre cei care erau sub această vârstă i-au strangulat."

Sarah Ratignole des Vignes, o femeie în vârstă de șaizeci de ani, fiind prinsă de niște soldați, aceștia i-au ordonat să spună o rugăciune către niște sfinți, ceea ce ea a refuzat, iau înfipt o seceră în burtă, au sfâșiat-o și apoi i-au tăiat capul.

Martha Constantine, o tânără frumoasă, a fost tratată cu mare indecență și cruzime de mai mulți soldați, care mai întâi au violat-o și apoi au ucis-o tăindu-i sânii. Aceștia i-au prăjit și i-au pus în fața unor camarazi, care i-au mâncat fără să știe ce sunt. După ce au terminat de mâncat, ceilalți le-au spus ce au făcut de mâncare, în urma căreia s-a iscat o ceartă, s-au scos săbiile și a avut loc o bătălie. Mai mulți au fost uciși în luptă, dintre care

cea mai mare parte erau cei implicați în masacrul oribil al femeii și care au practicat o astfel de înșelăciune inumană asupra tovarășilor lor.

Unii dintre soldați au prins un bărbat din Thrassiniere și i-au trecut cu vârfurile săbiilor prin urechi și prin picioare. Apoi i-au smuls unghiile de la degetele de la mâini și de la picioare cu clești încinși la roșu, l-au legat de coada unui măgar și l-au târât pe străzi; în cele din urmă i-au legat o funie în jurul capului, pe care au răsucit-o cu un băț într-un mod atât de violent încât i-au smuls-o din corp.

Peter Symonds, un protestant în vârstă de aproximativ 80 de ani, a fost legat de gât și de călcâie, apoi aruncat într-o prăpastie. În cădere, creanga unui copac a prins frânghiile care îl legau și l-a suspendat la mijloc, astfel încât a lâncezit câteva zile, iar în cele din urmă a pierit mizerabil de foame.

Esay Garcino, care a refuzat să renunțe la religia sa, a fost tăiat în bucăți mici; soldații, în batjocură, au spus că l-au tocat mărunt. Unei femei, pe nume Armand, i s- au despărțit toate membrele, iar apoi părțile respective au fost atârnate de un gard. Două femei bătrâne au fost sfâșiate și apoi lăsate pe câmp, pe zăpadă, unde au pierit; iar unei femei foarte bătrâne, care era diformă, i s-au tăiat nasul și mâinile și a fost lăsată să sângereze până la moarte în acest fel.

Un număr mare de bărbați, femei și copii au fost aruncați de pe stânci și făcuți bucăți. Magdalen Bertino, o femeie protestantă din La Torre, a fost dezbrăcată complet, cu capul legat între picioare și aruncată în jos pe una dintre prăpăstii; iar lui Mary Raymondet, din același oraș, i s-a tăiat carnea de pe oase până la moarte.

Magdalen Pilot, din Vilario, a fost tăiată în bucăți în peștera Castolus; Ann Charboniere a avut un capăt al unui țăruș înfipt în corp, iar celălalt fiind fixat în pământ, a fost lăsată în acest fel să piară, iar Jacob Perrin cel bătrân, din biserica din Vilario, și David, fratele său, au fost jupuiți de vii.

Un locuitor din La Torre, pe nume Giovanni Andrea Michialm, a fost arestat, împreună cu patru dintre copiii săi, trei dintre ei au fost tăiați în bucăți în fața lui, soldații întrebându-l, la moartea fiecărui copil, dacă renunță la religia sa; acesta a refuzat în mod constant. Unul dintre soldați l-a luat apoi pe ultimul și cel mai mic dintre ei de picioare și, punându-i aceeași întrebare tatălui, acesta a răspuns la fel ca înainte, când bruta inumană i-a zdrobit creierul copilului. Tatăl, însă, în același moment a pornit de la ei și a fugit; soldații au tras după el, dar l-au ratat, iar el, prin rapiditatea călcâielor, a scăpat și s-a ascuns în Alpi.

Alte Persecuții în văile Piemontului, în secolul al XVII-lea

Giovanni Pelanchion, pentru că a refuzat să devină papistaș, a fost legat de un picior de coada unui catâr și târât pe străzile din Lucerna, în mijlocul aclamațiilor unei mulțimi

inumane, care nu înceta să-l lapideze și striga: "Este posedat de diavol, așa că nici lapidarea, nici târârea lui pe străzi nu-l vor ucide, pentru că diavolul îl ține în viață". Apoi l-au dus pe malul râului, i-au tăiat capul și l-au lăsat pe acesta și trupul neîngropat, pe malul pârâului.

Magdalena, fiica lui Peter Fontaine, un copil frumos de zece ani, a fost răpită și ucisă de soldați. O altă fată de aproximativ aceeași vârstă a fost prăjită de vie la Villa Nova, iar o femeie săracă, auzind că soldații se îndreaptă spre casa ei, a luat leagănul în care dormea copilul ei și a fugit în pădure. Soldații, însă, au văzut-o și au urmărit-o; când ea s-a ușurat punând jos leagănul și copilul, la care soldații nu au ajuns decât după ce l-au ucis pe copil și, continuând urmărirea, au găsit-o pe mamă într-o peșteră, unde mai întâi au violat-o și apoi au tăiat-o în bucăți.

Jacob Michelino, bătrânul șef al bisericii din Bobbio, și alți câțiva protestanți, au fost spânzurați cu ajutorul unor cârlige fixate în burtă și au fost lăsați să moară în cele mai chinuitoare torturi.

Lui Giovanni Rostagnal, un venerabil protestant, în vârstă de peste optzeci de ani, i sau tăiat nasul și urechile și i s-au tăiat felii din părțile cărnoase ale corpului, până când a sângerat până la moarte.

Șapte persoane, și anume Daniel Seleagio și soția sa, Giovanni Durant, Lodwich Durant, Bartholomew Durant, Daniel Revel și Paul Reynaud, au avut gurile umplute cu praf de pușcă, cărora li s-a dat foc, iar capetele le-au fost aruncate în aer.

Jacob Birone, un învățător din Rorata, pentru că a refuzat să își schimbe religia, a fost dezbrăcat complet; și după ce a fost expus în mod indecent, i s-au smuls unghiile de la degetele de la picioare și de la mâini cu clești încinși la roșu și i s-au făcut găuri în mâini cu vârful unui pumnal. Apoi i s-a legat o sfoară în jurul mijlocului și a fost condus pe străzi cu câte un soldat de fiecare parte a sa. La fiecare cotitură, soldatul din partea dreaptă îi tăia o tăietură în carne, iar cel din partea stângă îl lovea cu o bâtă, amândoi spunând, în aceeași clipă: "Vrei să mergi la Liturghie?". El a răspuns tot negativ la aceste interogatorii și, în cele din urmă, fiind dus la pod, i-au tăiat capul pe balustrade și l-au aruncat atât pe acesta, cât și trupul său în râu.

Lui Paul Garnier, un protestant foarte pios, i s-au scos ochii, apoi a fost jupuit de viu și, după ce a fost împărțit în patru părți, a fost așezat pe patru dintre casele principale din Lucerna. El și-a îndurat toate suferințele cu cea mai exemplară răbdare, l-a lăudat pe Dumnezeu cât a putut vorbi și a arătat clar, ce încredere și resemnare poate inspira o conștiință bună.

Daniel Cardon, din Rocappiata, fiind prins de niște soldați, aceștia i-au tăiat capul și, după ce i-au prăjit creierul, l-au mâncat. Două babe orbești sărace, din St. Giovanni, au fost

arse de vii, iar o văduvă din La Torre, împreună cu fiica ei, au fost împinse în râu, iar acolo au fost omorâte cu pietre.

Paul Giles, încercând să fugă de niște soldați, a fost împușcat în gât: aceștia i-au tăiat nasul, i-au tăiat bărbia, l-au înjunghiat și i-au dat cadavrul la câini.

Unele dintre trupele irlandeze, după ce au luat prizonieri unsprezece oameni din Garcigliana, au făcut un cuptor încins și i-au forțat să se împingă unii pe alții până când au ajuns la ultimul om, pe care l-au împins ei înșiși.

Michael Gonet, un om de nouăzeci de ani, a fost ars de viu; Baptista Oudri, un alt bătrân, a fost înjunghiat; iar lui Bartolomeu Frasche i s-au făcut găuri în călcâie, prin care au fost puse frânghii; apoi a fost târât de ei până la închisoare, unde rănile sale l- au mutilat și l-au ucis.

Magdalene de la Piere, urmărită de unii dintre soldați și capturată, a fost aruncată în prăpastie și făcută bucăți. Margaret Revella și Mary Pravillerin, două femei foarte bătrâne, au fost arse de vii; iar Michael Bellino și Ann Bochardno au fost decapitați.

Fiul și fiica unui sfetnic al lui Giovanni au fost rostogoliți împreună pe un deal abrupt și au fost lăsați să piară într-o groapă adâncă în partea de jos. Familia unui comerciant, și anume: el însuși, soția sa și un copil în brațe, au fost aruncați de pe o stâncă și făcuți bucăți; iar Joseph Chairet și Paul Carniero au fost jupuiți de vii.

Ciprian Bustia, fiind întrebat dacă vrea să renunțe la religia sa și să devină romanocatolic, a răspuns: "Mai degrabă aș renunța la viață, sau aș deveni câine", la care un preot i-a răspuns: "Pentru această expresie, vei renunța la viață și vei fi dat la câini". În consecință, aceștia l-au târât în închisoare, unde a stat o perioadă considerabilă de timp fără mâncare, până când a murit de foame; după care i-au aruncat cadavrul pe strada din fața închisorii, iar acesta a fost devorat de câini în cel mai șocant mod.

Margareta Saretta a fost ucisă cu pietre și apoi aruncată în râu; Lui Antonio Bartina ia fost despicat capul, iar lui Joseph Pont i-a fost tăiat mijlocul corpului.

Daniel Maria și întreaga sa familie fiind bolnavi de febră, câțiva rutieri papistași au intrat în casa lui, spunându-i că sunt medici practicieni și că le vor da tuturor o ușurare imediată, ceea ce au făcut lovind întreaga familie în cap.

Trei copii ai unui protestant, pe nume Peter Fine, au fost acoperiți cu zăpadă și înăbușiți; o văduvă în vârstă, pe nume Judith, a fost decapitată, iar o tânără frumoasă a fost dezbrăcată și i s-a înfipt un țăruș în corp, de care a murit.

Lucy, soția lui Peter Besson, o femeie care locuia într-unul dintre satele din văile piemonteze, era foarte însărcinată și era hotărâtă, dacă era posibil, să scape de scenele îngrozitoare care o înconjurau peste tot: a luat doi copii mici, câte unul în fiecare mână, și

a pornit spre Alpi. Dar în a treia zi de călătorie a fost prinsă în travaliu printre munți și a născut un prunc, care a pierit din cauza vremii extrem de aspre, la fel ca și ceilalți doi copii, căci toți trei au fost găsiți morți de către ea, iar ea însăși tocmai se stingea din viață, de către persoana căreia i-a povestit cele de mai sus.

Lui Francis Gros, fiul unui cleric, i s-a tăiat încet carnea de pe corp în bucăți mici și a fost pusă într-o farfurie în fața lui; doi dintre copiii săi au fost tocați în fața lui; iar soția sa a fost legată de un stâlp, pentru a putea vedea toate aceste cruzimi practicate asupra soțului și urmașilor ei. În cele din urmă, chinuitorii, obosind să-și exercite cruzimile, au tăiat capetele soțului și ale soției, apoi au dat carnea întregii familii la câini.

Sieur Thomas Margher a fugit într-o peșteră, când soldații i-au închis gura, iar el a pierit de foame. Judith Revelin și șapte copii au fost uciși în mod barbar în paturile lor, iar o văduvă de aproape optzeci de ani a fost tăiată în bucăți de soldați.

Lui Jacob Roseno i s-a ordonat să se roage la sfinți, ceea ce el a refuzat categoric să facă: unii dintre soldați l-au bătut violent cu bâte pentru a-l face să se conformeze, dar el a continuat să refuze, iar câțiva dintre ei au tras în el și i-au înfipt multe bile în corp. Pe când era aproape să expire, ei i-au strigat: "Vrei să chemi sfinții? Te vei ruga la sfinți?". La care el a răspuns "Nu! Nu! Nu! Nu!", când unul dintre soldați, cu o sabie, i-a tăiat capul în două și a pus capăt suferințelor sale în această lume; pentru care, fără îndoială, este răsplătit glorios în lumea cealaltă.

Un soldat a încercat să răpească o tânără femeie, Susanna Gacquin, dar aceasta s-a opus cu tărie și, în timpul luptei, l-a împins pe soldat într-o prăpastie, iar căderea l-a făcut bucăți. Camarazii săi, în loc să admire virtutea tinerei femei și să o aplaude pentru că și-a apărat atât de nobil castitatea, au căzut asupra ei cu săbiile și au tăiat-o în bucăți.

Giovanni Pulhus, un țăran sărac din La Torre, fiind reținut de soldați ca protestant, a primit ordin de la marchizul de Pianesta să fie executat într-un loc din apropierea mănăstirii. Când a ajuns la spânzurătoare, mai mulți călugări au asistat și au făcut tot ce au putut pentru a-l convinge să renunțe la religia sa. Dar el le-a spus că nu va îmbrățișa niciodată idolatria și că era fericit că a fost considerat vrednic să sufere pentru numele lui Hristos. Ei l-au pus apoi să se gândească la ce vor suferi soția și copiii săi, care depindeau de munca lui, după moartea sa; la care el a răspuns: "Aș vrea ca soția și copiii mei, la fel ca și eu, să considere sufletele lor mai mult decât trupurile lor, iar lumea de dincolo mai presus de aceasta; iar în ceea ce privește necazul în care i-aș putea lăsa, Dumnezeu este milostiv și va avea grijă de ei cât timp sunt vrednici de protecția Sa". Constatând inflexibilitatea acestui biet om, călugării au strigat: "Întoarceți-l! Întoarceți-l!", ceea ce călăul a făcut aproape imediat, iar trupul fiind apoi tăiat, a fost aruncat în râu.

Paul Clement, un bătrân al bisericii din Rossana, fiind prins de călugării unei mănăstiri vecine, a fost dus în piața din acel oraș, unde câțiva protestanți tocmai fuseseră executați

de soldați. I s-au arătat cadavrele, pentru ca priveliștea să îl intimideze. La vederea subiectelor șocante, el a spus, calm: "Puteți ucide trupul, dar nu puteți prejudicia sufletul unui credincios adevărat; dar în ceea ce privește spectacolele îngrozitoare pe care mi le-ați arătat aici, puteți fi sigur că răzbunarea lui Dumnezeu îi va ajunge pe ucigașii acelor bieți oameni și îi va pedepsi pentru sângele nevinovat pe care l-au vărsat". Călugării au fost atât de exasperați de acest răspuns, încât au ordonat ca el să fie spânzurat direct; și în timp ce era spânzurat, soldații se distrau stând la distanță și trăgând în cadavru ca într-un semn.

Daniel Rambaut, din Vilario, tatăl unei familii numeroase, a fost arestat și, împreună cu mai mulți alții, a fost închis în închisoarea din Paysana. Aici a fost vizitat de mai mulți preoți, care au făcut tot ce au putut pentru a-l convinge să renunțe la religia protestantă și să devină papistaș; dar el a refuzat categoric acest lucru, iar preoții, descoperindu-i hotărârea, s-au prefăcut că le este milă de familia sa numeroasă și i-au spus că ar putea totuși să-și ia viața, dacă va subscrie la credința următoarelor articole:

1. Prezența reală a gazdei.

2. Transsubstanțierea.

3. Purgatoriul.

4. Infailibilitatea papei.

5. Că slujbele spuse pentru cei morți vor elibera sufletele din purgatoriu.

6. Că rugăciunea către sfinți va procura iertarea păcatelor.

M. Rambaut le-a spus preoților că nici religia lui, nici înțelegerea lui, nici conștiință, ar suferi ca el să subscrie la oricare dintre articole, din următoarele motive:

1. Faptul că a crede în prezența reală în gazdă este o îmbinare șocantă atât de blasfemie, cât și de idolatrie.

2. Faptul că a crede că cuvintele de consacrare realizează ceea ce papistașii numesc transsubstanțiere, transformând paharul și vinul în trupul și sângele real și identic al lui Hristos, care a fost răstignit și care după aceea s-a înălțat la cer, este o absurditate prea grosolană pentru a fi crezută chiar și de un copil, care a ajuns la cea mai mică licărire de rațiune; și că nimic altceva decât cea mai oarbă superstiție nu i-ar putea face pe romanocatolici să aibă încredere în ceva atât de ridicol.

3. Că doctrina purgatoriului era mai inconsistentă și mai absurdă decât un basm.

4. Faptul că papa era infailibil era o imposibilitate, iar papa pretindea cu aroganță ceea ce nu putea aparține decât lui Dumnezeu, ca ființă perfectă.

5. Că a spune slujbe pentru cei morți era ridicol și că nu avea ca scop decât să mențină credința în fabula purgatoriului, deoarece soarta tuturor este decisă în cele din urmă, la plecarea sufletului din trup.

6. Că a te ruga la sfinți pentru iertarea păcatelor este o adorare greșită, deoarece sfinții înșiși au ocazia de a avea un mijlocitor în Hristos. Prin urmare, întrucât numai Dumnezeu poate ierta greșelile noastre, trebuie să ne adresăm numai lui pentru iertare.

Preoții au fost atât de mult jigniți de M. răspunsurile lui Rambaut la articolele la care ar fi vrut să-l facă să subscrie, încât au hotărât să-i zdruncine hotărârea prin cea mai crudă metodă imaginabilă: au ordonat să-i fie tăiată câte o articulație a degetului în fiecare zi, până când toate degetele îi vor dispărea: apoi au procedat în același mod cu degetele de la picioare; după aceea i-au tăiat alternativ, în fiecare zi, o mână și un picior; dar constatând că și-a îndurat suferințele cu cea mai admirabilă răbdare, a crescut atât în tărie cât și în resemnare și și-a menținut credința cu o hotărâre fermă și o constanță de nezdruncinat, lau înjunghiat în inimă și apoi i-au dat trupul să fie devorat de câini.

Peter Gabriola, un domn protestant de o eminență considerabilă, fiind prins de o trupă de soldați și refuzând să renunțe la religia sa, aceștia i-au atârnat de corp un număr mare de saci mici cu praf de pușcă, apoi i-au dat foc și l-au aruncat în aer.

Anthony, fiul lui Samuel Catieris, un biet băiat mut și extrem de inofensiv, a fost făcut bucăți de o parte a trupelor; la scurt timp după aceea, aceiași huligani au intrat în casa lui Peter Moniriat și au tăiat picioarele întregii familii, lăsându-i să sângereze până la moarte, deoarece nu au fost în stare să se ajute singuri sau să se ajute unii pe alții.

Lui Daniel Benech, după ce a fost prins, i s-a tăiat nasul și urechile, apoi a fost împărțit în sferturi, fiecare sfert fiind atârnat de un copac, iar lui Mary Monino i-au fost rupte oasele maxilarului și a fost lăsată să sufere de chin până la înfometare.

Mary Pelanchion, o văduvă frumoasă, aparținând orașului Vilario, a fost prinsă de o parte a brigăzilor irlandeze, care, după ce au bătut-o cu cruzime și au violat-o, au târât-o pe un pod înalt care traversa râul și au dezbrăcat-o în modul cel mai indecent, au atârnat-o de picioare de pod, cu capul în jos, spre apă, apoi, urcându-se în bărci, au tras în ea până când a murit.

Mary Nigrino și fiica ei, care era o idioată, au fost tăiate în bucăți în pădure, iar trupurile lor au fost lăsate să fie devorate de fiarele sălbatice: Susanna Bales, o văduvă din Vilario, a fost închisă până când a murit de foame, iar Susanna Calvio, care a fugit de niște soldați și s-a ascuns într-un hambar, a fost incendiată și arsă.

Paul Armand a fost tăiat în bucăți; un copil pe nume Daniel Bertino a fost ars; lui Daniel Michialino i-a fost smulsă limba și a fost lăsat să piară în această stare; iar Andreo

Bertino, un om foarte bătrân, care era șchiop, a fost schingiuit într-un mod foarte șocant și, în cele din urmă, i s-a sfâșiat burta, iar intestinele i-au fost purtate pe vârful unei halbe.

Constantia Bellione, o doamnă protestantă, fiind arestată din cauza credinței sale, a fost întrebată de un preot dacă vrea să renunțe la diavol și să meargă la Liturghie; la care ea a răspuns: "Am fost crescută într-o religie prin care am fost mereu învățată să renunț la diavol; dar dacă aș da curs dorinței dvs. și aș merge la Liturghie, aș fi sigură că l-aș întâlni acolo într-o varietate de forme". Preotul a fost foarte indignat de cele spuse de ea și i-a spus să se dezică, altfel va suferi crunt. Cu toate acestea, doamna a răspuns cu îndrăzneală că nu prețuiește nici o suferință pe care el ar putea să i-o provoace și că, în ciuda tuturor chinurilor pe care le-ar putea inventa, își va păstra conștiința curată și credința inviolabilă. Preotul a poruncit atunci să i se taie felii de carne din mai multe părți ale corpului, cruzime pe care ea a îndurat-o cu cea mai singulară răbdare, spunându-i doar preotului: "Ce chinuri oribile și de durată vei suferi în iad, pentru durerile neînsemnate și temporare pe care le îndur eu acum". Exasperat de această expresie și dorind să-și oprească limba, preotul a ordonat ca un șir de muschetari să se pregătească și să tragă asupra ei, prin care a fost repede expediată, pecetluindu-și martiriul cu sângele ei.

O tânără pe nume Judith Mandon, pentru că a refuzat să își schimbe religia și să îmbrățișeze papismul, a fost legată de un țăruș și i s-au aruncat bețe de la distanță, în același mod ca și în cazul acelui obicei barbar care era practicat în trecut în Joia Mare, de a se arunca cu pietre, așa cum era numit. Prin acest procedeu inuman, membrele bietei creaturi au fost lovite și mutilate într-un mod îngrozitor, iar creierul i-a fost în cele din urmă zdrobit de una dintre bâte.

David Paglia și Paul Genre, care încercau să fugă în Alpi, fiecare cu fiul său, au fost urmăriți și depășiți de soldați într-o câmpie mare. Aici i-au vânat pentru a se distra, provocându-i cu săbiile și făcându-i să alerge până când au căzut de oboseală. Când au constatat că spiritul lor era complet epuizat și că nu le mai puteau oferi un joc barbar prin alergare, soldații i-au tăiat în bucăți și le-au lăsat trupurile mutilate pe loc.

Un tânăr din Bobbio, pe nume Michael Greve, a fost prins în orașul La Torre și, după ce a fost dus la pod, a fost aruncat în râu. Cum știa să înoate foarte bine, a înotat în josul râului, gândindu-se să scape, dar soldații și mulțimea l-au urmărit de ambele părți ale râului și au continuat să-l împroaște cu pietre, până când, primind o lovitură la una dintre tâmple, a fost amețit și, în consecință, s-a scufundat și s-a înecat.

Lui David Armand i s-a ordonat să se așeze cu capul pe un bloc, când un soldat, cu un ciocan mare, i-a scos creierii. David Baridona a fost arestat la Vilario și dus la La Torre, unde, refuzând să renunțe la religia sa, a fost chinuit cu ajutorul unor chibrituri de pucioasă legate între degetele de la mâini și de la picioare și cărora li s-a dat foc; apoi, i s-a smuls carnea cu clești încinși la foc roșu, până când a murit; Giovanni Barolina și soția sa au fost

aruncați într-o baltă cu apă stătută și au fost obligați, cu ajutorul furcilor și al pietrelor, să își aplece capetele până când s-au sufocat.

Mai mulți soldați au mers la casa lui Joseph Garniero și, înainte de a intra, au tras focuri de armă la fereastră, pentru a anunța că se apropie. O bilă de muschetă a intrat întrunul dintre sânii doamnei Garniero, în timp ce aceasta alăpta un copil cu celălalt. Aflând de intențiile lor, ea i-a implorat din răsputeri să cruțe viața copilului, ceea ce au promis că vor face, și l-au trimis imediat la o doică romano-catolică. Apoi l-au luat pe soț și l-au spânzurat la propria ușă și, după ce au împușcat-o pe soție în cap, i-au lăsat trupul ei plin de sânge, iar pe soțul ei atârnând de spânzurătoare.

Isaiah Mondon, un bărbat în vârstă și un protestant pios, a fugit de persecutorii nemiloși într-o crăpătură de stâncă, unde a suferit cele mai cumplite greutăți; în mijlocul iernii, a fost nevoit să stea întins pe piatra goală, fără nici o acoperire; hrana sa era formată din rădăcinile pe care le putea găsi în apropierea mizerabilei sale locuințe, iar singura modalitate prin care își putea procura băutură era să pună zăpadă în gură până se topea. Aici, însă, l-au găsit câțiva dintre soldații inumani și, după ce l- au bătut fără milă, l-au condus spre Lucerna, împingându-l cu vârfurile săbiilor. Fiind extrem de slăbit de felul în care trăia și cu moralul epuizat de loviturile primite, a căzut pe drum. L-au bătut din nou pentru a-l face să meargă mai departe; când a căzut în genunchi, i-a implorat să îl scoată din mizerie, omorându-l. În cele din urmă au fost de acord să facă acest lucru; și unul dintre ei, apropiindu-se de el, l-a împușcat în cap cu un pistol, spunând: "Acolo, ereticule, ia-ți cererea".

Mary Revol, o demnă protestantă, a primit un glonț în spate, în timp ce mergea pe stradă. A căzut la pământ din cauza rănii, dar, recăpătându-și suficiente forțe, s-a ridicat în genunchi și, ridicându-și mâinile spre cer, s-a rugat cu cea mai mare fervoare la Cel Atotputernic, când mai mulți soldați, care se aflau în apropiere, au tras în ea o salvă întreagă de focuri de armă, dintre care multe au avut efect și au pus capăt suferințelor ei într-o clipă.

Mai mulți bărbați, femei și copii s-au ascuns într-o peșteră mare, unde au stat câteva săptămâni în siguranță. Aveau obiceiul ca doi dintre bărbați să se ducă atunci când era necesar și, pe furiș, să facă rost de provizii. Acestea au fost însă într-o zi supravegheate, prin care peștera a fost descoperită și, la scurt timp după aceea, o trupă de romano-catolici a apărut în fața ei. Papistașii care s-au adunat cu această ocazie erau vecini și cunoștințe intime ale protestanților din peșteră; iar unii erau chiar rude între ei. Prin urmare, protestanții au ieșit și i-au implorat, prin legăturile de ospitalitate, prin legăturile de sânge și ca vechi cunoștințe și vecini, să nu-i ucidă. Dar superstiția învinge orice senzație a naturii și a umanității; astfel că papistașii, orbiți de bigotism, le-au spus că nu puteau arăta nici o milă față de eretici și, prin urmare, le-au cerut să se pregătească să moară. Auzind acest lucru și cunoscând încăpățânarea fatală a romano- catolicilor, protestanții au căzut cu toții în prostată, și-au ridicat mâinile și inimile spre cer, s-au rugat cu mare sinceritate și

fervoare, apoi, plecându-se, și-au apropiat fețele de pământ și și-au așteptat cu răbdare soarta, care a fost curând decisă, căci papistașii s-au năpustit asupra lor cu o furie neîncetată și, după ce i-au tăiat în bucăți, au lăsat trupurile și membrele mutilate în peșteră.

Giovanni Salvagiot, trecând pe lângă o biserică romano-catolică, fără să-și scoată pălăria, a fost urmărit de o parte din congregație, care a căzut asupra lui și l-a ucis; iar Jacob Barrel și soția sa, după ce au fost luați prizonieri de contele de St. Secondo, unul dintre ofițerii ducelui de Savoia, i-a predat soldaților, care i-au tăiat sânii femeii și nasul bărbatului, apoi i-au împușcat pe amândoi în cap.

Anthony Guigo, un protestant, cu o dispoziție șovăielnică, s-a dus la Periero, cu intenția de a renunța la religia sa și de a îmbrățișa papismul. A comunicat acest proiect unor preoți, care l-au lăudat foarte mult, și s-a stabilit o zi pentru retractarea sa publică. Între timp, Anthony a devenit pe deplin conștient de perfidia sa, iar conștiința sa l-a chinuit atât de mult zi și noapte, încât a hotărât să nu se dezică, ci să fugă. Acest lucru a reușit, dar, fiind în curând ratat și urmărit, a fost prins. Trupele de pe drum au făcut tot ce au putut pentru a-l readuce la planul său de a se dezice; dar, găsindu-și eforturile ineficiente, l-au bătut cu violență pe drum. Când s-a apropiat de o prăpastie, a profitat de ocazie pentru a sări în jos și a fost făcut bucăți.

Un domn protestant, cu o avere considerabilă, din Bobbio, fiind provocat în fiecare noapte de insolența unui preot, a replicat cu mare severitate și, printre altele, a spus că papa este Antihrist, că slujba este idolatrie, că purgatoriul este o farsă și că absolvirea este o înșelătorie. Pentru a se răzbuna, preotul a angajat cinci huligani disperați, care, în aceeași seară, au pătruns în casa domnului și l-au atacat în mod violent. Domnul a fost teribil de speriat, a căzut în genunchi și a implorat milă, dar bătăușii disperați l-au omorât fără nici cea mai mică ezitare.

O Narațiune a Războiului Piemontez

Masacrele și crimele deja menționate care au fost comise în văile Piemontului au depopulat aproape toate orașele și satele. Un singur loc nu fusese atacat, și asta din cauza dificultății de a se apropia de el; acesta era mica comună Roras, situată pe o stâncă.

Cum lucrarea sângelui a slăbit în alte locuri, contele de Christople, unul dintre ofițerii ducelui de Savoia, a hotărât, dacă era posibil, să se facă stăpân pe ea; și, în acest scop, a detașat trei sute de oameni pentru a o surprinde în secret.

Cu toate acestea, locuitorii din Roras au fost informați de apropierea acestor trupe, când căpitanul Joshua Gianavel, un ofițer protestant curajos, s-a pus în fruntea unui mic corp de cetățeni și a așteptat în ambuscadă pentru a ataca inamicul într-o mică defileu.

Când trupele au apărut și au intrat în defileu, care era singurul loc prin care se putea ajunge în oraș, protestanții au continuat să tragă un foc inteligent și bine direcționat

împotriva lor și s-au ascuns în continuare în spatele tufișurilor pentru a nu fi văzuți de inamic. Un număr mare de soldați au fost uciși, iar restul primind un foc continuu și nevăzând pe nimeni la care să poată riposta, au considerat potrivit să se retragă.

Membrii acestei mici comunități au trimis apoi un memoriu marchizului de Pianessa, unul dintre ofițerii generali ai ducelui, în care se spunea: Că le părea rău, cu orice ocazie, să fie nevoiți să ia armele; dar că apropierea secretă a unui corp de trupe, fără niciun motiv sau vreo notificare prealabilă a scopului venirii lor, i-a alarmat foarte mult; că, deoarece era obiceiul lor să nu permită niciodată ca vreun militar să intre în mica lor comunitate, ei au respins forța prin forță și că vor face acest lucru din nou; dar în toate celelalte privințe, ei s-au declarat supuși supuși supuși, ascultători și loiali față de suveranul lor, ducele de Savoia.'

Marchizul de Pianessa, pentru a avea o ocazie mai bună de a-i amăgi și surprinde pe protestanții din Roras, le-a trimis un răspuns prin care le spunea: "Că este perfect mulțumit de comportamentul lor, pentru că au procedat corect și chiar au adus un serviciu țării lor, deoarece oamenii care au încercat să treacă defileul nu erau trupele sale, sau trimiși de el, ci o bandă de tâlhari disperați, care, de ceva timp, infestau acele părți și erau o teroare pentru țara vecină". Pentru a da mai multă culoare trădării sale, a publicat apoi o proclamație ambiguă, aparent favorabilă locuitorilor.

Cu toate acestea, chiar a doua zi după această proclamație plauzibilă și acest comportament prefăcut, marchizul a trimis cinci sute de oameni pentru a pune stăpânire pe Roras, în timp ce oamenii, după cum credea el, erau liniștiți de acest comportament prefăcut.

Căpitanul Gianavel, însă, nu s-a lăsat înșelat atât de ușor: a întins o ambuscadă pentru acest corp de trupe, așa cum a făcut și pentru primul, și i-a obligat să se retragă cu pierderi foarte mari.

Deși aceste două încercări au fost zădărnicite, marchizul de Pianessa s-a hotărât să facă o a treia, care ar fi trebuit să fie și mai formidabilă; dar mai întâi a publicat cu imprudență o altă proclamație, negând orice cunoștință despre cea de-a doua încercare.

La scurt timp după aceea, șapte sute de oameni aleși au fost trimiși în expediție, care, în ciuda focului de la protestanți, au forțat defileul, au intrat în Roras și au început să ucidă toate persoanele pe care le-au întâlnit, fără deosebire de vârstă sau sex. Căpitanul protestant Gianavel, în fruntea unui mic corp, deși pierduse defileul, s-a hotărât să le dispute trecerea printr-o trecătoare fortificată care ducea spre cea mai bogată și mai bună parte a orașului. Aici a avut succes, menținând un foc continuu și datorită faptului că toți oamenii săi erau trăgători desăvârșiți. Comandantul romano- catolic a fost foarte șocat de această opoziție, deoarece își imagina că depășise toate dificultățile. Cu toate acestea, el s-a străduit să forțeze pasul, dar, putând să aducă doar doisprezece oameni în față deodată, iar protestanții

fiind asigurați de un zid de protecție, a constatat că va fi înfrânt de o mână de oameni care i se opuneau.

Înfuriat de pierderea atâtor soldați și temându-se de rușine dacă ar fi continuat să încerce ceea ce părea atât de imposibil de realizat, a considerat că cel mai înțelept lucru este să se retragă. Nevoit, totuși, să-și retragă oamenii prin defileul pe unde intrase, din cauza dificultății și a pericolului pe care îl prezenta întreprinderea, a hotărât să se retragă spre Vilario, printr-o altă trecătoare numită Piampra, care, deși greu accesibilă, era ușor de coborât. Dar în acest demers a avut parte de dezamăgire, deoarece căpitanul Gianavel, care își postase mica sa trupă aici, a deranjat foarte mult trupele la trecerea lor și chiar le-a urmărit spatele până când au intrat în câmp deschis.

Marchizul de Pianessa, constatând că toate încercările sale au fost zădărnicite și că fiecare artificiu pe care îl folosea nu era decât un semnal de alarmă pentru locuitorii din Roras, s-a hotărât să acționeze deschis și, prin urmare, a proclamat că vor fi oferite recompense ample oricui va purta armele împotriva ereticilor încăpățânați din Roras, așa cum îi numea el; și că orice ofițer care îi va extermina va fi recompensat într-un mod princiar.

Acest lucru l-a angajat pe căpitanul Mario, un romano-catolic fanatic și un bătăuș disperat, să se angajeze în această întreprindere. Prin urmare, a obținut permisiunea de a ridica un regiment în următoarele șase orașe: Lucerna, Borges, Famolas, Bobbio, Begnal și Cavos.

După ce și-a completat regimentul, care era format din o mie de oameni, și-a stabilit planul de a nu trece prin defileuri sau trecători, ci de a încerca să ajungă pe vârful unei stânci, de unde își imagina că își va putea vărsa trupele în oraș fără prea multe dificultăți sau opoziție.

Protestanții au permis trupelor romano-catolice să ajungă aproape de vârful stâncii, fără să le opună vreo rezistență sau fără să apară vreodată în fața lor; dar când au ajuns aproape de vârf, au lansat un atac furibund asupra lor; o parte a ținut un foc constant și bine direcționat, iar o altă parte a aruncat pietre uriașe.

Acest lucru a oprit cariera trupelor papistașe: mulți au fost uciși de muschetă, iar mai mulți de pietrele care îi loveau în prăpastie. Mai mulți au căzut jertfiți de grabă, căci încercând o retragere precipitată au căzut și au fost făcuți bucăți; iar însuși căpitanul Mario a scăpat cu viață la limită, căci a căzut de pe o stâncă într-un râu care spăla piciorul stâncii. A fost luat pe sus fără simțuri, dar ulterior și-a revenit, deși a fost bolnav din cauza vânătăilor o lungă perioadă de timp; în cele din urmă, a căzut în declin la Lucerna, unde a murit.

Un alt corp de trupe a primit ordin din tabăra de la Vilario să încerce să atace Roras; dar și acestea au fost înfrânte, datorită luptei în ambuscadă a protestanților, și au fost nevoite să se retragă din nou în tabăra de la Vilario.

După fiecare dintre aceste victorii importante, căpitanul Gianavel a ținut un discurs adecvat oamenilor săi, făcându-i să îngenuncheze și să mulțumească Atotputernicului pentru protecția sa providențială; și de obicei încheia cu Psalmul al unsprezecelea, în care subiectul se referă la încrederea în Dumnezeu.

Marchizul de Pianessa a fost foarte furios că a fost atât de mult înfruntat de puținii locuitori din Roras; prin urmare, a hotărât să încerce să-i expulzeze într-un mod care cu greu ar putea eșua.

În acest scop, a ordonat ca toate milițiile romano-catolice din Piemont să fie ridicate și disciplinate. După ce aceste ordine au fost îndeplinite, el a alăturat miliției opt mii de soldați obișnuiți și, împărțind totul în trei corpuri distincte, a plănuit ca trei atacuri formidabile să aibă loc în același timp, dacă locuitorii din Roras, cărora le-a trimis o relatare a marilor sale pregătiri, nu vor respecta următoarele condiții:

(1). A-și cere iertare pentru a lua armele.

(2). Să plătească cheltuielile tuturor expedițiilor trimise împotriva lor.

(3). Să recunoască infailibilitatea papei.

(4). Pentru a merge la Liturghie.

(5). Să se roage la sfinți.

(6). Să poarte barbă.

(7). Să-și predea slujitorii.

(8). Să-și predea învățătorii.

(9). A merge la spovedanie.

(10). Pentru a plăti împrumuturi pentru eliberarea sufletelor din purgatoriu.

(11). Să renunțe la căpitanul Gianavel la discreție.

(12). Să renunțe la bătrânii bisericii lor la discreție.

Locuitorii din Roras, la aflarea acestor condiții, au fost cuprinși de o indignare cinstită și, ca răspuns, i-au trimis marchizului un cuvânt că, mai curând decât să se conformeze, vor suferi trei lucruri, care, dintre toate celelalte, erau cele mai odioase pentru omenire, și anume.

* 1. Să le fie confiscate proprietățile.

* 2. Casele lor să fie arse.

* 3. Ei înșiși să fie uciși.

Exasperat de acest mesaj, marchizul le-a trimis această epistolă laconică:

Către ereticii încăpățânați care locuiesc în Roras

Veți avea ceea ce vă cereți, căci trupele trimise împotriva voastră au poruncă strictă de a jefui, arde și ucide. PIANESSA.

Cele trei armate au fost apoi puse în mișcare, iar atacurile au fost ordonate astfel:

primul prin stâncile de la Vilario; al doilea prin trecătoarea Bagnol; și al treilea prin defileul Lucernei.

Trupele și-au forțat drumul datorită superiorității numerice și, după ce au câștigat stâncile, trecătoarea și defileul, au început să facă cele mai groaznice depravări și să exercite cele mai mari cruzimi. Pe bărbați îi spânzurau, îi ardeau, îi torturau până la moarte sau îi tăiau în bucăți; pe femei le sfâșiau, le crucificau, le înecau sau le aruncau din prăpastie, iar pe copii îi aruncau pe sulițe, îi toceau, le tăiau gâtul sau le scoteau creierii. O sută douăzeci și șase au suferit în acest fel în prima zi de când au cucerit orașul.

În conformitate cu ordinele marchizului de Pianessa, au jefuit proprietățile și au incendiat casele oamenilor. Cu toate acestea, mai mulți protestanți au reușit să scape, sub conducerea căpitanului Gianavel, a cărui soție și copii au fost, din nefericire, făcuți prizonieri și trimiși sub o pază puternică la Torino.

Marchizul de Pianessa i-a scris o scrisoare căpitanului Gianavel și a eliberat un prizonier protestant pentru ca acesta să i-o poată duce. Conținutul era că, dacă căpitanul ar fi îmbrățișat religia romano-catolică, ar fi fost despăgubit pentru toate pierderile suferite de la începutul războiului; soția și copiii săi ar fi fost imediat eliberați, iar el însuși ar fi fost promovat cu onoare în armata ducelui de Savoia; dar dacă ar fi refuzat să dea curs propunerilor făcute, soția și copiii săi ar fi fost uciși; și ar fi fost oferită o recompensă atât de mare pentru a-l prinde, viu sau mort, încât chiar și unii dintre prietenii săi confidențiali ar fi fost tentați să îl trădeze, din cauza mărimii sumei.

La această epistolă, bravul Gianavel a trimis următorul răspuns.

Domnul marchiz,

Nu există un chin atât de mare sau o moarte atât de crudă, decât cea pe care aș preferao abjurației religiei mele: astfel încât promisiunile își pierd efectele, iar amenințările nu fac decât să mă întărească în credința mea. În ceea ce privește soția și copiii mei, domnul meu,

nimic nu poate fi mai chinuitor pentru mine decât gândul închiderii lor, sau mai înfricoșător pentru imaginația mea, decât suferința lor de a suferi o moarte violentă și crudă. Simt acut toate senzațiile de tandrețe ale soțului și părintelui; inima mea este plină de orice sentiment de umanitate; aș suferi orice chin pentru a-i salva din pericol; aș muri pentru a-i păstra.

Dar, după ce am spus toate acestea, stăpâne, te asigur că prețul vieții lor nu trebuie să fie prețul mântuirii mele. Este adevărat că îi ai în puterea ta; dar consolarea mea este că puterea ta este doar o autoritate temporară asupra trupurilor lor: poți distruge partea muritoare, dar sufletele lor nemuritoare sunt în afara razei tale de acțiune și vor trăi mai târziu pentru a depune mărturie împotriva ta pentru cruzimile tale. Prin urmare, îi recomand pe ei și pe mine însumi lui Dumnezeu și mă rog pentru o reformă în inima ta.

-- JOSHUA GIANAVEL.

Acest curajos ofițer protestant, după ce a scris scrisoarea de mai sus, s-a retras în Alpi, împreună cu adepții săi; și, alăturându-i-se un mare număr de alți protestanți fugari, a hărțuit inamicul prin lupte continue.

Întâlnindu-se într-o zi cu un corp de trupe papistașe în apropiere de Bibiana, el, deși inferior ca număr, i-a atacat cu mare furie și i-a pus pe fugă fără să piardă vreun om, deși el însuși a fost împușcat în picior în timpul luptei, de către un soldat care se ascunsese în spatele unui copac; dar Gianavel și-a dat seama de unde venise împușcătura, a îndreptat arma spre locul respectiv și l-a ucis pe cel care îl rănise.

Căpitanul Gianavel a auzit că un căpitan Jahier a adunat un corp considerabil de protestanți și i-a scris o scrisoare, propunând o joncțiune a forțelor lor. Căpitanul Jahier a fost imediat de acord cu propunerea și a mărșăluit direct pentru a-l întâlni pe Gianavel.

După ce s-a format joncțiunea, s-a propus să se atace un oraș (locuit de romano-catolici) numit Garcigliana. Asaltul a fost dat cu mult curaj, dar o întărire de cai și pedestrași care intraseră de curând în oraș, despre care protestanții nu știau nimic, au fost respinși; totuși, s-au retras cu măiestrie și au pierdut doar un singur om în timpul acțiunii.

Următoarea încercare a forțelor protestante a fost asupra orașului St. Secondo, pe care l-au atacat cu mare vigoare, dar au întâmpinat o rezistență puternică din partea trupelor romano-catolice, care fortificaseră străzile și se instalaseră în case, de unde au aruncat cu gloanțe de muschetă în număr mare. Cu toate acestea, protestanții au avansat, la adăpostul unui număr mare de scânduri, pe care unii le țineau deasupra capului, pentru a se proteja de focurile de armă ale inamicului din case, în timp ce alții menținеau un foc bine direcționat; astfel încât casele și tranșeele au fost în curând forțate, iar orașul cucerit.

În oraș au găsit o cantitate prodigioasă de pradă, care fusese luată de la protestanți în diferite momente și în diferite locuri, și care era depozitată în depozite, biserici, case de

locuit etc. Acestea au fost mutate într-un loc sigur, pentru a fi distribuite, cu cât mai multă dreptate cu putință, între sinistrați.

Acest atac de succes a fost făcut cu atâta pricepere și spirit încât a costat foarte puțin cuceritorul, protestanții având doar șaptesprezece morți și douăzeci și șase de răniți; în timp ce papistașii au suferit o pierdere de nu mai puțin de patru sute cincizeci de morți și cinci sute unsprezece răniți.

Cinci ofițeri protestanți, și anume Gianavel, Jahier, Laurentio, Genolet și Benet, au pus la cale un plan pentru a-l surprinde pe Biqueras. În acest scop au mărșăluit în cinci corpuri respective și, prin înțelegere, urmau să dea atacul în același timp. Căpitanii, Jahier și Laurentio, au trecut prin două defileuri în pădure și au ajuns în siguranță, la adăpost; dar celelalte trei corpuri și-au făcut apropierea printr-un ținut deschis și, în consecință, erau mai expuse unui atac.

Romano-catolicii, luând alarma, au trimis un număr mare de trupe pentru a-l ajuta pe Biqueras din Cavors, Bibiana, Feline, Campiglione și alte câteva locuri învecinate. Când acestea au fost unite, au hotărât să atace cele trei partide protestante, care mărșăluiau prin câmp deschis.

Ofițerii protestanți, percepând intenția inamicului și nefiind la o distanță prea mare unul de celălalt, și-au unit forțele cu cea mai mare rapiditate și s-au format în ordine de luptă.

Între timp, căpitanii Jahier și Laurentio au luat cu asalt orașul Biqueras și au ars toate casele de afară, pentru a se apropia mai ușor; dar nefiind sprijiniți așa cum se așteptau de ceilalți trei căpitani protestanți, au trimis un mesager, pe un cal iute, spre câmpie, pentru a se interesa de acest lucru. Mesagerul s-a întors curând și i-a informat că nu le stătea în putere celor trei căpitani protestanți să le susțină demersurile, deoarece ei înșiși erau atacați de o forță foarte superioară în câmpie și abia dacă puteau susține conflictul inegal.

Căpitanii Jahier și Laurentio, la primirea acestei informații, au hotărât să întrerupă asaltul asupra Biqueras și să se îndrepte, cu toată expediția posibilă, spre ajutorarea prietenilor lor din câmpie. Acest proiect s-a dovedit a fi de cel mai esențial serviciu, deoarece chiar când au ajuns la locul unde cele două armate erau angajate, trupele papistașe au început să prevaleze și erau pe punctul de a flanca aripa stângă, comandată de căpitanul Gianavel. Sosirea acestor trupe a întors balanța în favoarea protestanților, iar forțele papistașe, deși au luptat cu cea mai încăpățânată îndârjire, au fost înfrânte în totalitate. Un număr mare de oameni au fost uciși și răniți, de ambele părți, iar bagajele, proviziile militare etc., luate de protestanți au fost foarte mari.

Căpitanul Gianavel, având informații că trei sute de inamici urmau să convoaie o mare cantitate de provizii, alimente etc., de la La Torre la castelul Mirabac, a hotărât să-i atace

pe drum. În consecință, a început asaltul la Malbec, deși cu o forță foarte insuficientă. Lupta a fost lungă și sângeroasă, dar în cele din urmă protestanții au fost nevoiți să cedeze în fața superiorității numerice și au fost obligați să se retragă, ceea ce au făcut cu mare regularitate și cu pierderi minime.

Căpitanul Gianavel a avansat până la un post avantajos, situat în apropierea orașului Vilario, și apoi a trimis următoarele informații și comenzi locuitorilor.

1. Că ar trebui să atace orașul în douăzeci și patru de ore.

2. Că în ceea ce privește romano-catolicii care au purtat arme, indiferent dacă aparțineau sau nu armatei, el ar trebui să acționeze conform legii represaliilor și să-i condamne la moarte pentru numeroasele depredări și numeroasele crime crude pe care leau comis.

3. Că toate femeile și copiii, indiferent de religia lor, trebuie să fie în siguranță.

4. Că a ordonat tuturor bărbaților protestanți să părăsească orașul și să i se alăture.

5. Că toți apostații, care, din cauza slăbiciunii, au abjurat de la religia lor, ar trebui să fie considerați dușmani, dacă nu renunță la abjurarea lor.

6. Că toți cei care se întorc la datoria lor față de Dumnezeu și față de ei înșiși să fie primiți ca prieteni.

Protestanții, în general, au părăsit imediat orașul și i s-au alăturat cu mare satisfacție căpitanului Gianavel, iar cei câțiva care, din cauza slăbiciunii sau a fricii, își renegaseră credința, și-au retras abjurarea și au fost primiți în sânul Bisericii. Cum marchizul de Pianessa își mutase armata și își așezase tabăra într-o cu totul altă parte a țării, romanocatolicii din Vilario au considerat că ar fi o nebunie să încerce să apere locul cu forțele mici pe care le aveau. Prin urmare, au fugit cu cea mai mare grabă, lăsând orașul și majoritatea bunurilor lor la discreția protestanților.

Comandanții protestanți au convocat un consiliu de război și au hotărât să încerce să atace orașul La Torre.

Papistașii, fiind informați de acest plan, au detașat câteva trupe pentru a apăra o trecătoare, prin care protestanții trebuiau să se apropie; dar aceștia au fost înfrânți, obligați să abandoneze trecătoarea și forțați să se retragă în La Torre.

Protestanții și-au continuat marșul, iar trupele din La Torre, la apropierea lor, au făcut un atac furibund, dar au fost respinse cu mari pierderi și obligate să se refugieze în oraș. Guvernatorul se gândea acum doar la apărarea locului, pe care protestanții au început să-l atace în formă; dar după multe încercări curajoase și atacuri furioase, comandanții au hotărât să abandoneze întreprinderea din mai multe motive, în special pentru că au găsit

locul în sine prea puternic, numărul lor prea slab, iar tunurile lor nu erau adecvate pentru a dărâma zidurile.

Luând această hotărâre, comandanții protestanți au început o retragere magistrală și au condus-o cu o asemenea regularitate încât inamicul nu a ales să-i urmărească și nici nu i-a molestat în spate, ceea ce ar fi putut face, pe măsură ce treceau prin defileuri.

A doua zi s-au adunat, au trecut în revistă armata și au constatat că erau în total patru sute nouăzeci și cinci de oameni. Apoi au ținut un consiliu de război și au plănuit o întreprindere mai ușoară: să atace comuna Crusol, un loc loc locuit de un număr de catolici romano-catolici dintre cei mai intoleranți și care au exercitat, în timpul persecuțiilor, cele mai mari cruzimi asupra protestanților.

Oamenii din Crusol, auzind de planul împotriva lor, au fugit într-o cetate vecină, situată pe o stâncă, unde protestanții nu puteau veni la ei, deoarece un număr foarte mic de oameni o puteau face inaccesibilă unei armate numeroase. Astfel, ei și-au pus în siguranță persoanele, dar s-au grăbit prea mult să își asigure bunurile, a căror parte principală, întradevăr, fusese jefuită de la protestanți, iar acum, din fericire, a căzut din nou în posesia proprietarilor de drept. Aceasta consta în multe obiecte bogate și valoroase, precum și în ceea ce, în acel moment, era mult mai important, și anume o mare cantitate de provizii militare.

A doua zi după ce protestanții au plecat cu prada lor, opt sute de soldați au sosit în ajutorul oamenilor din Crusol, fiind trimiși din Lucerna, Biqueras, Cavors etc. Dar, constatând că au ajuns prea târziu și că urmărirea va fi zadarnică, pentru a nu se întoarce cu mâinile goale, au început să jefuiască satele vecine, deși ceea ce au luat era de la prietenii lor. După ce au adunat o pradă tolerabilă, au început să o împartă, dar nefiind de acord cu privire la diferitele părți, au căzut de la vorbe la lovituri, au făcut multe nenorociri și apoi s-au jefuit reciproc.

În aceeași zi în care protestanții au avut atâta succes la Crusol, câțiva papiștași au mărșăluit cu intenția de a jefui și arde micul sat protestant Rocappiatta, dar pe drum au întâlnit forțele protestante aparținând căpitanilor Jahier și Laurentio, care erau postați pe dealul Angrogne. A urmat o confruntare banală, deoarece romano-catolicii, chiar la primul atac, s-au retras în mare confuzie și au fost urmăriți cu mult măcel. După ce urmărirea s-a încheiat, câteva trupe papistașe rătăcitoare s-au întâlnit cu un biet țăran protestant, i-au legat o sfoară în jurul capului și au strâns-o până când craniul i-a fost zdrobit.

Căpitanul Gianavel și căpitanul Jahier au concertat împreună un plan de atac asupra Lucernei; dar căpitanul Jahier nu și-a adus forțele la momentul stabilit, iar căpitanul Gianavel s-a hotărât să încerce el însuși această întreprindere.

Prin urmare, el, printr-un marș forțat, a înaintat spre acel loc pe tot parcursul zilei și a fost aproape de el în zorii zilei. Prima lui grijă a fost să taie țevile care transportau apa în oraș și apoi să dărâme podul, prin care numai proviziile de la țară puteau intra. Apoi a luat cu asalt locul și a pus repede mâna pe două dintre avanposturi, dar, constatând că nu poate deveni stăpânul locului, s-a retras cu prudență, cu pierderi foarte mici, învinuindu-l însă pe căpitanul Jahier de eșecul întreprinderii.

Papistașii, fiind informați că căpitanul Gianavel se afla la Angrogne doar cu propria-i companie, au hotărât, dacă era posibil, să-l surprindă. În acest scop, un număr mare de trupe au fost detașate din La Torre și din alte locuri: o parte dintre acestea a ajuns pe vârful unui munte, sub care era postat; iar cealaltă parte intenționa să pună stăpânire pe poarta Sfântului Bartolomeu.

Papistașii se credeau siguri că îl vor lua pe căpitanul Gianavel și pe fiecare dintre oamenii săi, deoarece aceștia erau doar trei sute, iar forța lor era de două mii cinci sute de oameni. Totuși, planul lor a fost zădărnicit în mod providențial, pentru că unul dintre soldații papistași a sunat imprudent din trompetă înainte de a se da semnalul de atac, căpitanul Gianavel a dat alarma și și-a poziționat mica sa companie atât de avantajos la poarta Sfântului Bartolomeu și la defileul prin care inamicul trebuia să coboare din munți, încât trupele romano-catolice au eșuat în ambele atacuri și au fost respinse cu pierderi foarte mari.

La scurt timp după aceea, căpitanul Jahier a venit la Angrogne și și-a unit forțele cu cele ale căpitanului Gianavel, oferind suficiente motive pentru a-și scuza eșecul menționat anterior. Căpitanul Jahier a făcut acum mai multe excursii secrete cu mare succes, alegând întotdeauna trupele cele mai active, aparținând atât lui Gianavel, cât și lui însuși. Într-o zi se pusese în fruntea a patruzeci și patru de oameni, pentru a porni într-o expediție, când, intrând într-o câmpie de lângă Ossac, a fost brusc înconjurat de un corp mare de cai. Căpitanul Jahier și oamenii săi au luptat cu disperare, deși asupriți de șanse, și au ucis comandantul-șef, trei căpitani și cincizeci și șapte de soldați ai inamicului. Dar căpitanul Jahier însuși a fost ucis, împreună cu treizeci și cinci dintre oamenii săi, iar ceilalți s-au predat. Unul dintre soldați i-a tăiat capul căpitanului Jahier și, ducându-l la Torino, l-a prezentat ducelui de Savoia, care l-a răsplătit cu șase sute de ducați.

Moartea acestui domn a fost o pierdere importantă pentru protestanți, deoarece a fost un adevărat prieten și un tovarăș al Bisericii reformate. Avea un spirit foarte neînfricat, astfel încât nici o dificultate nu-l putea descuraja să se angajeze într-o întreprindere, sau pericolele să-l îngrozească în executarea ei. El era pios fără afectare și uman fără slăbiciune; îndrăzneț pe câmp, blând în viața domestică, cu un geniu pătrunzător, activ în spirit și hotărât în toate întreprinderile sale.

Pentru a adăuga la suferința protestanților, căpitanul Gianavel a fost, la scurt timp după aceea, rănit în așa fel încât a fost obligat să rămână la pat. Cu toate acestea, ei au prins un nou curaj în urma nenorocirilor și, hotărând să nu-și lase moralul să le scadă, au atacat un corp de trupe papistașe cu mare îndrăzneală; protestanții erau mult inferiori ca număr, dar au luptat cu mai multă hotărâre decât papistașii și, în cele din urmă, i-au pus în derută cu un măcel considerabil. În timpul acțiunii, un sergent pe nume Michael Bertino a fost ucis; când fiul său, care se afla aproape în spatele lui, a sărit în locul lui și a spus: "Mi-am pierdut tatăl; dar curaj, tovarăși soldați, Dumnezeu este un tată pentru noi toți."

De asemenea, au avut loc mai multe încăierări între trupele lui La Torre și Tagliaretto și forțele protestante, care în general s-au terminat în favoarea celor din urmă.

Un domn protestant, pe nume Andrion, a ridicat un regiment de cai și a preluat el însuși comanda acestuia. Sieur John Leger a convins un număr mare de protestanți să se constituie în companii de voluntari; iar un ofițer excelent, pe nume Michelin, a instituit mai multe trupe de trupe ușoare. Toate acestea fiind alăturate rămășițelor trupelor protestante veterane (deoarece un număr mare de oameni au fost pierduți în diferitele bătălii, încăierări, asedii etc.) au alcătuit o armată respectabilă, pe care ofițerii au considerat potrivit să o așeze lângă St. Giovanni.

Comandanții romano-catolici, alarmați de aspectul formidabil și de puterea crescută a forțelor protestante, au hotărât, dacă era posibil, să le scoată din tabăra lor. În acest scop, ei au adunat o forță mare, formată din partea principală a garnizoanelor orașelor romanocatolice, din recruții din brigăzile irlandeze, un număr mare de soldați obișnuiți trimiși de marchizul de Pianessa, trupele auxiliare și companiile independente.

Aceștia, după ce au format o joncțiune, au tăbărât în apropierea protestanților și au petrecut câteva zile convocând consilii de război și discutând despre modul cel mai potrivit de a proceda. Unii erau pentru jefuirea țării, pentru a-i atrage pe protestanți din tabăra lor; alții erau pentru a aștepta cu răbdare până când vor fi atacați; iar o a treia parte era pentru a ataca tabăra protestantă și a încerca să se facă stăpâni pe tot ce se afla în ea.

Ultimul dintre ei a învins și, în dimineața următoare luării hotărârii, a fost stabilit ca aceasta să fie pusă în aplicare. Trupele romano-catolice au fost în consecință separate în patru divizii, dintre care trei urmau să atace în diferite locuri, iar a patra să rămână ca un corp de rezervă pentru a acționa în funcție de necesități. Unul dintre ofițerii romano-catolici, înainte de atac, și-a hărțuit astfel oamenii:

"Prieteni soldați, acum veți intra într-o mare acțiune, care vă va aduce faimă și bogăție. Motivele pentru care acționați cu spirit sunt, de asemenea, de cea mai importantă natură; și anume, onoarea de a vă arăta loialitatea față de suveranul vostru, plăcerea de a vărsa sângele ereticilor și perspectiva de a jefui tabăra protestantă. Așadar, bravii mei camarazi, cădeți, nu dați nici un sfert, uciderți pe toți cei pe care îi întâlniți și luați tot ce vă apropiați."

După acest discurs inuman a început lupta, iar tabăra protestantă a fost atacată în trei locuri cu o furie de neconceput. Lupta a fost întreținută cu mare încăpățânare și perseverență de ambele părți, continuând fără întrerupere timp de patru ore: pentru că mai multe companii de ambele părți s-au înlocuit alternativ și, prin acest mijloc, au menținut un foc continuu pe toată durata acțiunii.

În timpul confruntării armatelor principale, un detașament a fost trimis din corpul de rezervă pentru a ataca postul Castelas, pe care, dacă papistașii l-ar fi cucerit, le-ar fi dat comanda văilor Perosa, St. Martino și Lucerna; dar au fost respinși cu mari pierderi și au fost nevoiți să se întoarcă la corpul de rezervă, de unde fuseseră detașați.

La scurt timp după întoarcerea acestui detașament, trupele romano-catolice, care erau foarte presate în bătălia principală, au cerut ca trupele de rezervă să vină în sprijinul lor. Aceștia au mărșăluit imediat în ajutorul lor și, pentru o perioadă de timp, au menținut îndoielnic evenimentul, dar, în cele din urmă, vitejia protestanților a prevalat, iar papistașii au fost înfrânți în totalitate, cu o pierdere de peste trei sute de oameni uciși și mult mai mulți răniți.

Atunci când a văzut numărul mare de răniți aduși în acel oraș, Sindicatul din Lucerna, care era într-adevăr papistaș, dar nu fanatic, a exclamat: "Ah! Credeam că lupii îi devorau pe eretici, dar acum văd că ereticii îi mănâncă pe lupi". Această expresie fiind raportată lui M. Marolles, comandantul-șef romano-catolic de la Lucerna, acesta i-a trimis o scrisoare foarte severă și amenințătoare sindicatului, care a fost atât de îngrozit, încât spaima l-a aruncat în febră și a murit în câteva zile.

Această mare bătălie a avut loc chiar înainte de recolta, când papistașii, exasperați de rușinea lor și hotărâți să se răzbune, s-au răspândit noaptea în grupuri detașate pe cele mai bune lanuri de porumb ale protestanților și le-au dat foc în diverse locuri. Totuși, unele dintre aceste grupuri izolate au avut de suferit din cauza comportamentului lor, deoarece protestanții, alarmați în timpul nopții de focul aprins printre lanurile de porumb, i-au urmărit pe fugari dis-de-dimineață și, prinzându-i pe mulți dintre ei, i-au omorât. Căpitanul protestant Bellin, de asemenea, ca represalii, a mers cu un corp de trupe ușoare și a ars suburbiile din La Torre, făcându-și apoi retragerea cu pierderi foarte mici.

Câteva zile mai târziu, căpitanul Bellin, cu un corp de trupe mult mai puternic, a atacat orașul La Torre și, deschizând o breșă în zidul mănăstirii, oamenii săi au intrat, împingând garnizoana în cetate și arzând atât orașul, cât și mănăstirea. După ce au realizat acest lucru, s-au retras în mod regulat, deoarece nu au putut reduce cetatea din lipsă de tunuri.

O relatare a persecuțiilor lui Michael de Molinos, un nativ din Spania

Michael de Molinos, un spaniol de familie bogată și onorabilă, a intrat, de tânăr, în rândul preoților, dar nu a vrut să accepte nici o prerogativă în Biserică. El poseda mari

abilități naturale, pe care le-a dedicat slujirii semenilor săi, fără a avea în vedere vreun emolument pentru sine. Cursul său de viață a fost pios și uniform; nici nu a exercitat acele austerități care sunt comune printre ordinele religioase ale Bisericii Romei.

Având o fire contemplativă, a urmat calea divinităților mistice și, după ce a dobândit o mare reputație în Spania și dorind să își propage modul său sublim de devoțiune, și-a părăsit țara și s-a stabilit la Roma. Aici, în curând, a intrat în legătură cu unii dintre cei mai distinși dintre literați, care au aprobat atât de mult maximele sale religioase, încât au fost de acord să îl ajute să le propage; și, în scurt timp, a obținut un număr mare de adepți, care, din cauza modului sublim al religiei lor, au fost distinși cu numele de Quietiști.

În 1675, Molinos a publicat o carte intitulată "Il Guida Spirituale", la care au fost atașate scrisori de recomandare din partea mai multor mari personalități. Una dintre acestea era a arhiepiscopului de Reggio, o a doua a generalului franciscanilor și o a treia a părintelui Martin de Esparsa, un iezuit care fusese profesor de divinitate atât la Salamanca, cât și la Roma.

Imediat după ce a fost publicată, cartea a fost foarte citită și foarte apreciată, atât în Italia, cât și în Spania, iar acest lucru a ridicat atât de mult reputația autorului, încât cunoștința sa a fost râvnită de cele mai respectabile personaje. I-au fost scrise scrisori de către numeroși oameni, astfel încât s-a stabilit o corespondență între el și cei care îi aprobau metoda în diferite părți ale Europei. Unii preoți seculari, atât la Roma, cât și la Napoli, sau declarat în mod deschis pentru el și l-au consultat, ca un fel de oracol, în multe ocazii. Dar cei care s-au atașat de el cu cea mai mare sinceritate au fost unii dintre părinții Oratoriului; în special trei dintre cei mai eminenți, și anume Caloredi, Ciceri și Petrucci. Mulți dintre cardinali i-au făcut curte și ei și s-au considerat fericiți că se numără printre prietenii săi. Cel mai distins dintre ei a fost cardinalul d'Estrees, un om cu o foarte mare erudiție, care a aprobat atât de mult maximele lui Molinos încât a intrat într-o strânsă legătură cu el. Au conversat împreună zilnic și, în ciuda neîncrederii pe care un spaniol o are în mod natural față de un francez, Molinos, care era sincer în principiile sale, și-a deschis mintea fără rezerve cardinalului; și prin acest mijloc s-a stabilit o corespondență între Molinos și câteva personaje distinse din Franța.

În timp ce Molinos se străduia astfel să își propage modul său religios, părintele Petrucci a scris mai multe tratate referitoare la viața contemplativă; dar a amestecat în ele atât de multe reguli pentru devoțiunile Bisericii Române, încât a atenuat cenzura pe care ar fi putut-o primi altfel. Ele au fost scrise în principal pentru uzul călugărițelor și, prin urmare, sensul a fost exprimat în cel mai ușor și familiar stil.

Molinos dobândise acum o asemenea reputație, încât iezuiții și dominicanii au început să fie foarte alarmați și au hotărât să oprească progresul acestei metode. Pentru a face acest lucru, a fost necesar să îl denigreze pe autorul ei; și cum erezia este o acuzație care face

cea mai puternică impresie la Roma, Molinos și adepții săi au fost prezentați ca fiind eretici. Cărți au fost scrise și de unii dintre iezuiți împotriva lui Molinos și a metodei sale; dar la toate acestea Molinos a răspuns cu duioșie.

Aceste dispute au provocat o asemenea tulburare la Roma, încât întreaga afacere a fost luată în considerare de Inchiziție. Molinos și cartea sa, precum și părintele Petrucci, cu tratatele și scrisorile sale, au fost supuși unei examinări severe; iar iezuiții au fost considerați ca fiind acuzatorii. Unul dintre membrii societății aprobase, într- adevăr, cartea lui Molinos, dar ceilalți au avut grijă ca acesta să nu mai fie văzut la Roma. În cursul examinării, atât Molinos cât și Petrucci s-au achitat atât de bine, încât cărțile lor au fost din nou aprobate, iar răspunsurile pe care le scriseseră iezuiții au fost cenzurate ca fiind scandaloase.

Comportamentul lui Petrucci cu această ocazie a fost atât de mult aprobat încât nu numai că a sporit creditul cauzei, ci și propriul său emolument; pentru că la scurt timp după aceea a fost numit episcop de Jesis, ceea ce a fost o nouă declarație făcută de papă în favoarea lor. Cărțile lor erau acum mai apreciate ca niciodată, metoda lor era mai mult urmată, iar noutatea ei, cu noua aprobare dată după o acuzație atât de viguroasă din partea iezuiților, toate au contribuit la creșterea creditului și la creșterea numărului partidului.

Comportamentul părintelui Petrucci în noua sa demnitate a contribuit foarte mult la creșterea reputației sale, astfel încât dușmanii săi nu au vrut să-i mai dea bătăi de cap; și, într-adevăr, scrierile sale au oferit mai puține ocazii de cenzură decât cele ale lui Molinos. Unele pasaje din acesta din urmă nu au fost exprimate cu atâta prudență, dar era loc pentru a face excepții la ele; în timp ce, pe de altă parte, Petrucci s-a explicat atât de complet, încât a înlăturat cu ușurință obiecțiile făcute la unele părți ale scrisorii sale.

Marea reputație dobândită de Molinos și Petrucci a determinat o creștere zilnică a quietiștilor. Toți cei care erau considerați sincer devotați, sau cel puțin afectau reputația aceasta, erau socotiți printre ei. Dacă s-a observat că aceste persoane deveneau mai stricte în viața lor și în devoțiunile lor mentale, totuși părea mai puțin zel în întreaga lor purtare la părțile exterioare ale ceremoniilor bisericești. Nu erau atât de asidui la Liturghie, nici atât de sârguincioși în a procura să se spună Liturghii pentru prietenii lor; și nici nu erau atât de frecvent fie la spovedanie, fie în procesiuni.

Deși noua aprobare dată cărții lui Molinos de către Inchiziție a oprit acțiunile dușmanilor săi, aceștia erau încă înrăiți împotriva lui în inimile lor și erau hotărâți, dacă era posibil, să îl ruineze. Ei au insinuat că avea planuri rele și că era, în inima lui, un dușman al religiei creștine: că, sub pretextul de a-i ridica pe oameni la o tensiune sublimă de devoțiune, intenționa să șteargă din mințile lor simțul misterelor creștinismului. Și pentru că era spaniol, ei au dat de înțeles că descindea dintr-o rasă evreiască sau mahomedană și că ar putea purta în sângele său sau în prima sa educație, unele semințe ale acestor religii

pe care le-a cultivat de atunci cu nu mai puțin artă decât zel. Această ultimă calomnie nu a câștigat decât puțin credit la Roma, deși s-a spus că a fost trimis un ordin pentru a examina registrele locului unde Molinos a fost botezat.

Molinos, văzându-se atacat cu mare vigoare și cu cea mai necruțătoare răutate, a luat toate măsurile de precauție necesare pentru ca aceste acuzații să nu fie credibile. El a scris un tratat, intitulat "Comuniunea frecventă și zilnică", care a fost de asemenea aprobat de unii dintre cei mai învățați dintre clericii romani. Acesta a fost tipărit împreună cu Ghidul său spiritual, în anul 1675; și în prefața la el a declarat că nu l-a scris cu intenția de a se implica în chestiuni de controversă, ci că a fost atras de el prin solicitările serioase ale multor oameni pioși.

Iezuiții, eșuând în încercările lor de a zdrobi puterea lui Molinos la Roma, s-au adresat curții Franței, unde, în scurt timp, au reușit atât de mult încât un ordin a fost trimis cardinalului d'Estrees, poruncindu-i să îl urmărească pe Molinos cu toată rigoarea posibilă. Cardinalul, deși atât de puternic atașat de Molinos, s-a hotărât să sacrifice tot ceea ce este sacru în prietenie pentru voința stăpânului său. Constatând, totuși, că nu existau suficiente elemente pentru o acuzație împotriva lui, a hotărât să suplinească el însuși acest defect. Prin urmare, s-a dus la inchizitori și i-a informat despre mai multe amănunte, nu numai în legătură cu Molinos, ci și cu Petrucci, ambii, împreună cu mai mulți prieteni ai lor, au fost aduși în Inchiziție.

Când au fost aduși în fața inchizitorilor, (ceea ce s-a întâmplat la începutul anului 1684) Petrucci a răspuns la întrebările respective care i-au fost puse cu atâta judecată și temperament încât a fost repede demis; și deși examinarea lui Molinos a fost mult mai lungă, se aștepta în general ca și el să fi fost la fel de demis: dar nu a fost cazul. Deși inchizitorii nu aveau nici o acuzație justă împotriva lui, totuși și-au încordat toate nervii pentru a-l găsi vinovat de erezie. Mai întâi i-au reproșat faptul că purta o corespondență în diferite părți ale Europei; dar de acest lucru a fost achitat, deoarece subiectul corespondenței nu putea fi considerat criminal. Apoi și-au îndreptat atenția asupra unor hârtii suspecte găsite în camera sa; dar Molinos a explicat atât de clar sensul lor încât nu sa putut face nimic din ele în detrimentul său.

În cele din urmă, cardinalul d'Estrees, după ce a prezentat ordinul trimis de regele Franței pentru a-l urmări pe Molinos, a spus că poate dovedi împotriva lui mai mult decât era necesar pentru a-i convinge că era vinovat de erezie. Pentru a face acest lucru, el a pervertit sensul unor pasaje din cărțile și documentele lui Molinos și a relatat multe circumstanțe false și agravante referitoare la prizonier. El a recunoscut că a trăit cu el sub aparența prieteniei, dar că aceasta a fost doar pentru a-i descoperi principiile și intențiile: că le-a găsit ca fiind de natură rea și că era probabil să urmeze consecințe periculoase; dar pentru a face o descoperire completă, a fost de acord cu mai multe lucruri pe care, în inima lui, le detesta; și că, prin aceste mijloace, a văzut în secretele lui Molinos, dar a hotărât să

nu ia nici o notă, până când se va oferi o ocazie potrivită pentru a-l zdrobi pe el și pe adepții lui.

Ca urmare a mărturiei lui d'Estree, Molinos a fost închis de Inchiziție, unde a rămas o perioadă de timp, timp în care totul a fost liniștit, iar adepții săi și-au continuat activitatea fără întrerupere. Dar, dintr-o dată, iezuiții s-au hotărât să-i extirpe, iar furtuna a izbucnit cu cea mai inveterată vehemență.

Contele Vespiniani și doamna sa, Don Paulo Rocchi, confesorul prințului Borghese, și câțiva membri ai familiei sale, împreună cu alte câteva persoane (în total șaptezeci de persoane) au fost trimiși în inchiziție, printre care mulți erau foarte apreciați pentru învățătura și pietatea lor. Acuzația adusă clericilor a fost că au neglijat să spună breviarul; iar ceilalți au fost acuzați că au mers la împărtășanie fără să se spovedească mai întâi. Întrun cuvânt, se spunea că ei neglijau toate părțile exterioare ale religiei și se dedicau în întregime singurătății și rugăciunii lăuntrice.

Contesa Vespiniani s-a străduit într-un mod foarte special în timpul examinării sale în fața inchizitorilor. Ea a spus că nu a dezvăluit niciodată metoda ei de devoțiune vreunui muritor în afară de confesorul ei și că era imposibil ca ei să o cunoască fără ca el să descopere secretul; că, prin urmare, era timpul să renunțe la a se mai confesa, dacă preoții se foloseau de acest lucru, pentru a descoperi cele mai secrete gânduri încredințate lor; și că, pe viitor, se va confesa doar lui Dumnezeu.

Din acest discurs plin de vervă și din marele zgomot făcut ca urmare a situației contesei, inchizitorii au considerat că este cel mai prudent să o demită atât pe ea, cât și pe soțul ei, de teamă ca nu cumva poporul să se înfurie, iar ceea ce a spus ea să diminueze creditul mărturisirii. Prin urmare, au fost amândoi eliberați din funcție, dar au fost obligați să se prezinte ori de câte ori vor fi chemați.

În afară de cei deja menționați, a fost atât de mare înverșunarea iezuiților împotriva quietiștilor, încât, în decurs de o lună, peste două sute de persoane au fost aduse în Inchiziție; și acea metodă de devoțiune care trecuse în Italia drept cea mai înaltă la care puteau aspira muritorii, a fost considerată eretică, iar principalii promotori ai ei au fost închiși într-o temniță mizerabilă.

Pentru a extirpa, dacă era posibil, quietismul, inchizitorii au trimis o scrisoare circulară cardinalului Cibo, în calitate de ministru-șef, pentru a-l împrăștia prin Italia. Aceasta a fost adresată tuturor prelaților, informându-i că, întrucât în mai multe părți ale Italiei au fost înființate multe școli și fraternități, în care unele persoane, sub pretextul de a-i conduce pe oameni pe căile Spiritului și la rugăciunea de liniște, le insuflau multe erezii abominabile, de aceea a fost dată o sarcină strictă de a dizolva toate aceste societăți și de a obliga ghidul spiritual să păsească pe căile cunoscute; și, în special, să aibă grijă ca niciunul dintre cei de acest fel să nu fie lăsat să aibă conducerea mănăstirilor de călugărițe. De asemenea, au fost

date ordine să se procedeze, pe calea justiției, împotriva celor care vor fi găsiți vinovați de aceste erori abominabile.

După aceasta, s-a făcut o anchetă strictă în toate mănăstirile de călugărițe din Roma, când s-a descoperit că majoritatea directorilor și mărturisitorilor lor erau implicați în această nouă metodă. S-a descoperit că carmelitanele, călugărițele de la Concepția și cele din alte câteva mănăstiri se dedicau în întregime rugăciunii și contemplației și că, în loc de mărgelele lor și de celelalte devoțiuni față de sfinți sau imagini, ele erau foarte mult singure și deseori în exercițiul rugăciunii mentale; când au fost întrebate de ce au renunțat la folosirea mărgelei și a formelor lor vechi, răspunsul lor a fost că directorii lor le-au sfătuit să facă acest lucru. Informația despre acest lucru fiind dată Inchiziției, aceasta a trimis ordine ca toate cărțile scrise în aceeași tendință cu cele ale lui Molinos și Petrucci să le fie luate și să fie obligați să se întoarcă la forma lor originală de devoțiune.

Scrisoarea circulară trimisă cardinalului Cibo nu a avut decât un efect redus, deoarece majoritatea episcopilor italieni erau înclinați spre metoda lui Molinos. Se intenționa ca aceasta, ca și toate celelalte ordine ale inchizitorilor, să fie ținute secrete; dar, în ciuda tuturor grijilor lor, au fost tipărite copii ale acesteia și împrăștiate în majoritatea orașelor principale din Italia. Acest lucru a dat o mare neliniște inchizitorilor, care au folosit toate metodele pe care le puteau folosi pentru a-și ascunde procedurile de cunoștința lumii. Ei l-au învinuit pe cardinal și l-au acuzat că el este cauza; dar el le-a replicat, iar secretarul său a dat vina pe amândoi.

În timpul acestor tranzacții, Molinos a suferit mari umilințe din partea ofițerilor Inchiziției; și singura consolare pe care a primit-o a fost aceea de a fi vizitat uneori de părintele Petrucci.

Deși a trăit în cea mai bună reputație la Roma timp de câțiva ani, acum era la fel de disprețuit pe cât fusese de admirat, fiind considerat în general ca unul dintre cei mai răi eretici.

Cea mai mare parte a adepților lui Molinos, care fuseseră plasați în Inchiziție, după ce au abjurat de modul său, au fost concediați; dar o soartă mai grea îl aștepta pe Molinos, conducătorul lor.

După ce a zăcut o perioadă considerabilă de timp în închisoare, a fost adus din nou în fața inchizitorilor pentru a răspunde la o serie de articole prezentate împotriva sa din scrierile sale. De îndată ce a apărut la tribunal, i s-a pus un lanț în jurul corpului și o lumină de ceară în mână, când doi frați au citit cu voce tare articolele de acuzație. Molinos a răspuns la fiecare cu mare fermitate și hotărâre; și în ciuda faptului că argumentele sale au învins total forța tuturor, totuși a fost găsit vinovat de erezie și condamnat la închisoare pe viață.

Când a părăsit curtea, a fost însoțit de un preot, care îi purtase cel mai mare respect. La sosirea sa la închisoare, a intrat cu mare liniște în celula destinată detenției sale și, când și-a luat rămas bun de la preot, i s-a adresat acestuia astfel: Adio, părinte, ne vom întâlni din nou în Ziua Judecății și atunci se va vedea de partea cui este adevărul, dacă de partea mea sau de partea ta".

Cartea de Martiri a lui Foxe

În timpul detenției sale, a fost torturat de mai multe ori în cel mai crud mod, până când, în cele din urmă, severitatea pedepselor i-a copleșit puterile și i-a curmat existența.

Moartea lui Molinos i-a impresionat atât de mult pe adepții săi, încât cea mai mare parte dintre ei au renunțat curând la modul său; și prin asiduitatea iezuiților, quietismul a fost complet extirpat din întreaga țară.

Capitolul VII - John Wycliffe

John Wycliffe, care a trăit în timpul domniei regelui Edward III, în 1372, a fost profesor la Universitatea din Oxford. Într-o vreme în care doar puţini oameni s-au bucurat de educaţie, Wycliffe a fost cunoscut pentru erudiţia sa în filozofie şi religie.

În această perioadă creştinismul era într-o situaţie tristă. Deşi toată lumea cunoştea numele Cristos, putini îi înţelegeu învăţătura. Credinţa, mângâierea, folosul Legii,lucrările lui Cristos, slăbiciunea omenească, Duhul Sfânt, puterea păcatului, lucrările harului, mântuirea prin credinţă si libertatea creştinului nu au fost pomenite niciodată în Biserică. În schimb, Biserica era preocupată doar de ceremoniile vizibile şi tradiţiile omeneşti.

Oamenii îşi petreceau toată viaţa îngrămădind ceremonie după ceremonie în dorinţa de a căpăta mântuirea, fără să ştie că o puteau primi doar cerând-o. Oamenii simplii, needucaţi, care nu cunoşteau Scriptura, se mulţumeau să cunoască ce le spuneau pastorii, iar aceştia erau preocupaţi să îi înveţe doar lucrurile venite de la Roma, majoritatea învăţăturilor fiind date spre folosul propriului lor ordin şi nu pentru slava lui Cristos.

Văzând că Evanfhelia lui Cristos este pângărită de greşeli şi invenţii ale acestor episcopi şi călugări, s-a hotărât să facă tot ce-i stă în putere ca să schimbe situaţia şi să-i înveţe pe oameni adevărul. S-a luptat mult ca să declare în mod public faptul că intenţia sa era doar să scape Biserica de idolatrie, mai ales în ceea ce priveşte sacramentele şi împărtăşania.

Acest lucru a înfuriat desigur pe călugări, ale căror ordine au devenit avute în urma câştigurilor intrate din oficierea ceremoniilor şi plata serviciilor lor. În curând preoţii şi episcopii s-au alăturat nemulţumiţilor, urmaţi de arhiepiscopul Simon Sudbury, care a întrerupt salarizarea lui Wycliffe şi i-a poruncit să nu mai predice împotriva Bisericii. Când nici măcar acest lucru nu s-a dovedit eficient, arhiepiscopul a apelat la Papă. Însa Wycliffe a continuat să-şi expună gândurile în predicile adresate poporului; regele Edwar purta simpatie faţă de predicile sale dar s-a putut bucura şi de spijinil unor nobili ca John de Gaunt, Ducele de Lancaster, fiul regelui şi Lordul Henry Percy.

Învaţăturile lui Wycliffe pot fi sumarizate în următoarele puncte, preluate din predicile sale:

Sfânta euharistie, după rugăciunea de consacrare, nu este chiar trupul lui Cristos;

Biserica Romei nu este mai importantă decât orice altă Biserică, şi lui Petru nu i-a fost dată mai multă putere de către Cristos decât altor apostoli;

Papa nu are mai multă putere decât orice alt preot;

Evanghelia este suficientă fiecărui om, fără alte reguli adăugate de oameni şi fără adăugiri la Evanghelie;

Nici Papa şi nici o altă faţă bisericească nu are puterea sau dreptul de a pedepsi pe păcătoşi.

În 1377 i s-a ordonat lui Wycliffe să apară în faţa episcopilor săi şi să răspundă acuzaţiilor aduse de aceştia, din moment ce el a continuat să predice despre aceste lucruri deşi i se interzisese. Wycliffe s-a înfăţişat înaintea lor în ziua de joi, 19 februarie 1377, însoţit de patru călugări învăţaţi, Ducele de Lancaster şi Lordul Henry Percy, care era Lord Mareşalul Angliei.

Catedrala Sf.Pavel a fost înconjurată de o mare mulţime care s-a adunat ca să ajungă la Capela Doamnei Noastre, unde autorităţile bisericeşti erau în aşteptare. După câteva minute, Ducele de Lencaster şi lordul Percy s-au implicat într-o discuţie fierbinte cu episcopul, cu privire la Wycliffe, dacă el ar trebui să stea în picioare sau să şadă în timpul audierilor. În curând cearta a lăsat loc ameninţărilor, toţi cei prezenţi s-au alăturat grupurilor antagoniste şi conciliul a trebuit să fie dizolvet încă înainte e ora 9. Wycliffe a scăpat astfel de pedeapsa pentru cazurile sale. În curând a murit regele Edward III şi tronul a fost ocupat de nepotul său, Richard al II-lea. Ducele de Lancaster şi Lordul Percy au renunţat la slujbele lor guvernamentale şi s-au retras din viaţa publică, dar Wycliffe încă se putea bucura de sprijinul multor nobili. În 1377 Papa Grigorie a trimis un mesaj la Universitatea din Oxford, în care o mustra pentru că a lăsat ca învăţăturile lui Wycliffe să prindă rădăcină şi cerea ca Wycliffe să fie redus la tăcere. Acest lucru l-a încurajat pe arhiepiscopul de Canterbury şi pe elţi episcopi, care s-au hotărât să se întâlnească şi să cadă de acord asupra modului în care va fi pedepsit Wycliffe.

În ziua în care acesta urma să fie audiat, un bărbat pe nume Lewis Clifford, care era un membru al Curţii, fără însă a avea prea multă putere, s-a dus la episcopi şi i-a avertizat foarte serios să nu îl condamne sub nici o formă pe Wycliffe. Episcopii au fost atât de uluiţi de această cerere încât nu au luat nici o atitudine împotriva lui Wycliffe în acea zi.

Secta lui a început să crească în ciuda opoziţiei Bisericii. Unele persoane autoritare de le Oxford au încercat să îl facă să tacă, alţii l-au sprijinit cât au putut, iar Biserica l-a declarat eretic şi i-a ameninţat pe partizanii lui cu excomunicarea. O perioadă de timp Wycliffe ori a stat exilat, ori a stat ascuns, dar s-a întors în parohia sa înainte de a muri in 1384.

În 1415 Sinodul de la Constanz l-a declarat eretic notoriu pe Wycliffe, care a murit în erezia sa şi s-a dispus mutarea oaselor sale din pamântul sfinţit. În 1425 ramaşiţele sale au fost deshumate, oasele i-au fost arse si aruncate în râu, Cuvântul lui Dumnezeu şi adevărul învăţăturii lui John Wycliffe nu vor fii nimicite niciodată.

Cartea de Martiri a lui Foxe

Deşi regele Richard s-a lăsat influenţat de Papa Urban şi Papa Bonifaciu IX si a publicat câteva decrete împotriva doctrinelor protestante, nu exista nici o mărturie ca cineva să fi fost condamnat la moarte pentru doctrine în timpul domniei sale.

Capitolul VIII - O Relatare a Persecuțiilor din Boemia sub Papalitate.

Jan Huss

Richard al II-lea şi-a luat soţie din Boemia şi prin slujitorii ei, scrierile lui Wycliffe au fost răspândite în această ţară şi au fost predicate cu mult zel de către Ian Hussdin Praga. Papa Ioan XXIII căutând să îi suprime pe boemieni l-a numit pe cardinalul de Columna să cerceteze predicile lui Hussi să se ocupe de ereziile pe care le-ar putea conţine; astfel că Columna a fixat o zi în care Huss Trebuia să se înfăţişeze înaintea sa la Roma.

Huss nu a apărut în ziua cu pricina, dar regele Wenceslaus al Boemiei a trimis ambasadori care să-l asigure pe Columna că orice doctrină falsă predicată în ţara sa va fi eliminată pe cheltuiala sa. În acelaşi timp şi Huss şi-a trimis ambasadorii săi ca să-l asigure pe cardinal că este lipsit de vinovăţie în ceea ce priveşte ereziile. Columna a refuzat să dea ascultare mesajului lor şi l-a excomunicat pe Huss pentru neprezentarea sa în persoană înaintea lui.

Puţin le-a păsat boemienilor de excomunicare; cu cât creşteau în cunoaşterea Domnului prin Huss, cu atât le păsa mai puţin de Papă şi regulile sale, mai ales că Biserica era împărţită în vremea aceea, scaunul papal fiind râvnit de trei pretendenţi în acelaşi timp. Deşi autorităţile bisericeşti din Boemia au reuşit să-l alunge pe Huss din Praga, el şi-a continuat lucrarea împărtăşind mesaul lui Wycliffe oamenilor şi stârnind o mare nemulţumire a poporului faţă de bogăţiile şi excesele Bisericii.

Wenceslaus a profitat de această situaţie şi e mentalitatea poporului şi a pus taxe grele şi feţelor bisericeşti ceea ce a dus atât la reducerea lor la tâcere cât şi la umplerea vistieriei în acelaşi timp.

În anul 1414 s-a ţinut un Sinod General al Bisericii la Constanz, pentru a rezolva problema celor trei Papi şi pentru a se putea ocupa şi de boemieni. Huss a fost asigurat că nu i se va întâmpla nimic, atât de către Împăratul Sigismund cât şi de unul din Papi, aşa că s-a putut duce la sinod şi a ajuns la Constanz în data de 3 noiembrie. Cu douăzeci si şase de zile mai târziu, a apărut înaintea episcoplor pentru a se apăra, dar nu i s-a dat voie să ia cuvântul. În ciuda promisiunilor făcute, Huss a fost întemniţat pentru “o mai bună siguranţă” şi acuzat ce opt capete de acuzare ale erezeiilor. Pe 7 iunie a fost dus în faţa sinodului si a fost condamnat ca eretic când a refuzat să se dezică de argumentale sale cu care sprijinea teologia lui Wycliffe. A fost privat de toate funcţiile sale bisericeşti şi i s-a pus o tichie de hârtie pe care scria “Arhi-eretic”, după care cărţile sale au fost arse sub privirile lui.

Pe data de 6 iulie, călăul l-a dezbrăcat de haine, i-a legat mâinile la spate, i-a legat gâtul cu un lanţ de stâlpul rugului, moment în care Huss i-a spus călăului că se bucură de lanţuri de dragul lui Domnului. In timp ce s-au strâns lemnele şi paiele trebuincioase focului şi au fost aprinse, Huss a fost auzit rostind la nesfârşit cuvintele:"Isuse Cristoase, Fiul Dumnezeului celui Viu, ai milă de mine", până când flăcările l-au înghiţit cu totul. După ce focul a consumat lemnele, partea de sus a trupului său încă atârna în lanţuri, aşa că au făcut un rug nou pe care i-au ars partea de trup rămasă, după ce i-au ciopârţit capul.

După ce a ars totul, cenuşa i-a fost strânsă cu marte grijă şi aruncată în râul Ron.

Ieremia din Praga

Tulburat de tratamentul nedrept aplicat lui Huss, Ieremia din Praga a sosit la Constanz în 4 aprilie 1415, dorind să se înfăţişeze de bunăvoie înaintea sinodului, dacă i se promite că va fi în siguranţă. Însă acest lucru nu i-a fost garantat aşa că şi-a aşternut gândurile pe hârtie, comentând purtarea sinodului faţă de Huss şi a afişat hârtiile atât pe gardurile şi uşile bisericilor din Constanz cât şi pe cele ale clădirilor publice. După această ispravă s-a întors în Boemia, unde a fost prins şi adus în faţa sinodului.

Ieremia a negat faptul că a acţionat împotriva Bisericii, şi a răspuns cu calm şi fermitate acuzatorilor săi. Drept urmare a fost întemniţat pentru unsprezece zile, unde a fost legat cu lanţuri de glezne şi lăsat cu capul în jos. Fiind apoi adus în faţa sinodului, a cedat ameninţărilor temându-se pentru viaţa sa şi a recunoscut că Ian Huss a fost condamnat pe drept ca fiind eretic. Dar nici acum nu a fost eliberat ci dus înapoi în temniţă, unde a avut parte de condiţii puţin mai bune. În curând a devenit clar faptul că Ieremia a cedat de dragul propriei sale vieţi şi nu pentru că şi-a schimbat poziţia faţă de sinod, aşa că a fost din nou acuzat pentru erezie, dar cu alte capete de acuzare.

Pe 25 mai 1416, după 340 de zile de temniţă, Ieremia a fost dus înaintea sinodului şi acuzat de 107 capete de acuzare, pe care le-a negat s-au nu a fost de acord cu ele, închizând gura interogatorilor săi prin tăria morală şi buna cunoaştere a legilor lui Dumnezeu. Însă finalul era deja ştiut, indiferent de cele ce spunea Ieremia. În Sâmbăta de dinaintea Înălţării, Ieremia a fost adus să asculte sentinţa judecătorilor săi. I s-a mai dat odată ocazia să-şi retragă sprijinul acordat învăţăturilor lui John Wycliffe şi Ian Huss, dar el a refuzat. Sinodul l-a condamnat ca eretic şi l-a dat pe mâna autorităţilor seculare.

Ieremia şi-a înfruntat cu curaj moartea, cântând imnuri bisericeşti şi doxologia şi îmbrăţişând un desen ce îl reprezenta pe Huss, de care a fost atât de legat. Înainte ca rugul să fie aprins, el s-a adresat mulţimii, spunând:"Cred ceea ce tocmai am cântat, acest crez este şi credinţa mea, dar eu mor acum pentru că am refuzat să neg că Ian Huss a fost un adevărat predicator al Evangheliei lui Isus Cristos."

În timp ce flăcările îl înconjurau, el a continuat să cânte şi când nu mai putea scoate nici un sunet, buzele încă i se mişcau şi capul i s-a mai mişcat încă un sfert de oră. Fiind înghiţit de flăcări, toate lucrurile sale din temniţă au fost arse şi cenuşa a fost aruncată în râul Ron. Ulrich Zwingli

Ulricus Zwinglius s-a mutat la Zurich în jurul anului 1519, unde a trăit printre preoţii din abatia lor, respectându-le ritualurile şi ceremoniile timp de doi ani şi învăţând poporul în cunoaşterea Scripturii.

În acelaşi an, Papa Leo, şi-a reînnoit indulgenţele de-a lungul şi de-a latul lumii, însă Zwingli s-a opus acestei practici, găsind dovezi scripturale ale faptului că indulgenţele nu erau un lucru bun; el s-a opus şi celorlalte forme de corupţie care domneau în Biserică. Până la urmă, Hugo, episcopul de Constanz a scris senatului din Zurich şi colegiului canonicilor unde trăia Zwingli şi a explicat crezul înaintea senatului din Zurich, care a răspuns episcopului în 1522, spunând că ar trebui să înfăţişeze modul de viaţă murdar şi infam al preoţilor şi să nu facă nimic care să împiedice libertatea Evangheliei.

Zwingli a continuat să-i înveţe pe oameni Cuvântul lui Dumnezeu timp de câţiva ani, iar călugării dominicani au continuat să predice împotriva lui, până când Zwingli s-a oferit să participe la un dialog cu ei. Auzind aceasta, judecătorii şi senatul din Zurich au convocat toţi preoţii la Zurich,pe 29 ianuarie 1523, pentru o întâlnire la care fiecare era liber să-şi expună părerea. Episcopul de Constanz l-a trmis pe John Faber ca purtător de cuvânt al său. La încheierea întrunirii, senatul din Zurich a declarat că Evanghelia lui Cristos trebuie să fie învăţată din Biblie şi tradiţiile oamenilor trebuie abandonate.

În curând episcopul de Constanz a scris senatului pentru a apăra Biserica Catolică. În jurul zilei de 13 iunie senatul i-a respins doctrina şi a dat ordin ca toate imaginile catolice din oraş să fie arse. În luna aprilie care a urmat, oraşul Zurich a oprit misa catolică şi a înlocuit-o cu Cina Domnului, citirea profeţilor, rugăciuni şi predicare.

Doar oraşul Zurich a luat parte la această reformă, nu şi celelalte douăsprezece oraşe elveţiene care au rămas lângă Biserica Catolică. În decembrie 1527 s-a convocat o întrunire în oraşul Berna, unde celor două şcoli teologice li s-a permis să dezbată probleme în mod liber. De partea protestantă au fost prezenţi Zwingli, Oecolamadius, Bucer, Capito şi Blaurerus. Vorbitorul principal al catolicilor a fost Conrad Tregerus, un călugăr augustinian care a încercat să-şi argumenteze poziţia folosind alte surse decât Biblia, lucru care nu era permis.

Tregerus a părăsit adunarea. Dezbaterile au continuat timp de nouă zile, şi au avut ca rezultat final abolirea misei, altarelor şi chipurilor Bisericii Catolice, atât în oraşul Berna cât şi în cele din jurul ei.

În 1531, cantoanele Zurich şi Berna, singurele care şi-au reformat religia, au fost insultate de către alte cinci cantoane, ceea ce a dus la un război între ele. Când cele cinci cantoane au refuzat armistiţiul care ar fi permis libertatea religiei, Zurich şi Berna le-au blocat drumurile înfometând oraşele şi silindu-le să atace Zurich. Zwingli a murit într-o încercare de a întări o garnizoană izolată. Trupul său a fost mutilat şi ars de către trupele catolice. El a murit la vârsta de patruzeci şi patru de ani.

Capitolul IX - O Relatare a vieții lui Martin Luther

Martin Luther, născut în 1483 la Isleben în Saxonia, a fost trimis la universitatea din Erfurth. Acolo a intrat în ordinul călugărilor augustini şi a întâlnit un călugăr bătrân cu care putut discuta multe lucruri, mai ales iertarea păcatelor.

La mănăstire a putut învăţa înţelesul deplin al afirmaţiei lui Pavel "suntem neprihăniţi prin credinţă". Citind scrierile profeţilor şi ale apostolilor şi practicând credinţa şi rugăciunea, Luther a ajuns să creadă adevărul afirmaţiei pauliene şi şi-a dat seama de greşeala celor învăţate de la învăţătorii Bisericii. În cei patru ani petrecuţi la Erfurth, Luther a citit şi lucrările lui Augustin, Gabriel, Cameracensis, Occan, Aquino, Scotus şi Gerson preferându-l pe Augustin mai mult decât pe ceilalţi.

În 1508, la vârsta de douăzeci şi şase de ani, Luther a început să predea şi să predice la universitatea din Wittemberg, impresionând pe mulţi oameni cu educaţie prin erudiţia sa. Trei ani mai târziu a călătorit la Roma din pricina unei neînţelegeri dintre călugări şi la întoarcerea sa acasă i s-a acordat titlul de doctor, prin bunăvoinţa Ducelui de Saxonia. În curând Luther a început să compare Epistola către Romani şi Psalmii, arătând oamenilor diferenţa dintre lege şi har. El s-a pronunţat de asemenea împotriva învăţăturii greşite care spunea că oamenii pot să-şi câştige iertarea păcatelor făcând fapte şi şi-a condus ascultătorii şi cititorii la iertarea păcatelor de către Dumnezeu prin dragostea lui Isus şi nu prin indulgenţe sau pelerinaje.

În tot acest timp Luther nu a schimbat nimic din ceremonii, respectând cu atenţie regulile ordinului său. Singurul lucru în care se deosebea de ceilalţi preoţi era că accentua rolul credinţei în mântuire.

În 1516 Papa Leo X a început să vândă indulgenţe, prin care a adunat o mare sumă de bani de la oamenii care erau dornici să mântuiască sufletele celor iubiţi de ei. Cei care strângeau banii îi asigurau pe oameni că pentru fiecare zece şilingi dăruiţi, un suflet anume va fi eliberat din durerile purgatoriului. Colectorul papal din Germania era un călugăr dominican numit Tetzel.

În 30 septembrie 1517, Luther şi-a afişat obiecţiile la această practică pe uşa capelei castelului din Wittemberg. Tetzel imediat l-a numit eretic şi i-a ars obiecţiile ca şi predicile despre indulgenţe. Luther a replicat că nu era cu totul împotriva indulgenţelor ci prefera să fie folosite în mod mai moderat.

În curând Maximilian (împăratul german), Carol (regele Spaniei) şi Papa l-au contactat pe Ducele Frederick de Saxonia pentru a-l ruga să-l facă pe Luther să tacă. Ducele s-a sfătuit cu mulţi oameni educaţi cu privire la problemă, inclusiv cu Erasmus care l-a sprijinit pe Luther dar l-a şi îndemnat să fie mai moderat în scrieri şi predici. Ducele

Frederick i-a comunicat lui Luther preocuparea sa dar n-a făcut nici un pas pentru a-l reduce la tăcere.

Controversa a continuat, dar în 1518 Luther a scris Papei supunându-se deplin autorităţii sale. În 7 august i s-a poruncit lui Luther să se înfăţişeze înaintea Papei la Roma. Imediat Universitatea din Wittemberg şi Ducele Frederick au trmis scrisori la Papa, cerând ca Luther să fie audiat de către cardinalul Cajetan în Augsburg. Papa i-a spus cardinalului să-l convoace pe Luther la sine în Augsburg şi să-l aducă la Roma, folosind forţa dacă era necesar.

La cererea cardinalului, Luther a călătorit la Augsburg, la începutul lunii octombrie, aşteptând trei zile să primească permisul de liberă trecere din partea împăratului. Când Luther s-a înfăţişat înaintea sa, Cajetan l-a rugat cu blândeţe trei lucruri: Să se pocăiască şi să-şi retragă greşelile

Să promită că nu se va întoarce la ele

Să nu facă nimic ce ar tulbura Biserica

Când Luther a întrebat în ce anume a greşit, cardinalul i-a arătat bula papală a lui Clement referitoare la indulgenţe şi a susţinut ideea că credinţa nu este necesară cuiva care ia parte la sacramente.

În răspunsul scris adresat cardinalului, Luther a afirmat că Papa trebuia ascultat atâta vreme cât ceea ce spune este în acord cu Scriptura, dar Papa poate face şi greşeli şi oricare creştin credincios are dreptul să nu fie de acord cu el, dacă are argumente mai bune sau o sursă mai autoritară pentru opiniile sale. De asemenea, el a afirmat că nimeni nu este neprihănit şi că o persoană căreia i se administrează sacramnetele trebuie să şi creadă.

Cardinalul i-a spus lui Luther să plece până când va fi gata să se pocăiască. Luther a aşteptat trei zile la Augsburg după care a trimis un mesaj cardinalului, în care spunea că va păstra tăcerea cu privire la indulgenţe dacă şi oponenţii săi vor face la fel. A cerut ca fiecare din celelalte puncte ale conflictului să fie prezentate Papei, ca acesta să hotărască cu privire la ele.

După alte trei zile de aşteptare, Luther a plecat din Augsburg, dar înainte de a pleca, a trimis o scrisoare explicativă cardinalului, ca şi o petiţie Papei, care au fost publicate înainte să părăsească oraşul.

Împăratul Maximilian a murit în ianuarie 1519 şi a fost succedat la tron de către Carol, regele Spaniei care a primit coroana graţie eforturilor Ducelui Frederick. În luna noiembrie a aceluiaşi an, soseau la Frederick doi cardinali care veneau din partea Papei Leo ca să îi ceară două lucruri: ca toate cărţile lui Luther să fie arse şi Luther să fie ori omorât ori trimis la Roma. Frederick a refuzat să dea curs acestor cereri, cerând permisiunea să se intreprindă

o investigare de către oameni educaţi, care să determine dacă Luther a greşit sau nu. Dacă se va dovedi că el a greşit şi refuza să se dezică de ideile sale, Frederick nu îl va mai proteja.; însă până atunci Luther se afla sub protecţia sa.

În 1521 Luther a participat la Dieta din Worms, la cererea împăratului şi cu garantarea de către acesta a liberei sale treceri. În a patra zi de la sosire, i s- a ordonat lui Luther să apară în faţa împăratului şi a nobililor germani, lucru pe care l-a şi făcut. După ce i s-a spus să tacă până i se va cere să vorbească, lui Luther i s-au pus două întrebări:

Cărţile adunate acolo erau ale lui?

Este dispus să se dezică de ele sau le susţine în continuare?

Luther a răspuns că acele cărţi sunt ale lui, dar cere timp pentru a se gândi la răspunsul pentru întrebarea a doua. Adus înapoi în ziua următoare, Luther a spus că este imposibil să apere în mod categoric cele ce le-a scris, întrucât ştie că este un om supus greşelilor, dar este dispus să i se arate orice greşeală făcută.

Fiind solicitat să răspundă cu da sau nu la cele două întrebări, Luther a zis că susţine ceea ce a scris atâta timp cât Scriptura nu îi descalifică scrierile.

Fiindcă nu a putut fi determinat să se răzgândească, a fost trimis acasă având permisul de liberă trecere. Un timp a fost ţinut într-o ascunzătoare dar până la urmă s-a întors la Wittemberg, unde a murit la vârsta de şaizeci şi trei de ani, după ce a mai scris şi a mai predicat încă douăzeci şi nouă de ani.

Capitolul X - Persecuții Generale în Germania

Persecuțiile generale din Germania au fost provocate în principal de doctrinele și de slujirea lui Martin Luther. Într-adevăr, papa a fost atât de înspăimântat de succesul acestui curajos reformator, încât a hotărât să îl implice pe împăratul Carol al V-lea în planul de a încerca să le extirpeze.

În acest scop

1. El i-a dat împăratului două sute de mii de coroane în bani gata.

2. El a promis că va întreține douăsprezece mii de infanteriști și cinci mii de călăreți pentru o perioadă de șase luni sau pe durata unei campanii.

3. El a permis împăratului să primească jumătate din veniturile clerului din imperiu în timpul războiului.

4. El i-a permis împăratului să dea în gaj pământurile mănăstirii pentru cinci sute de mii de coroane, pentru a ajuta la desfășurarea ostilităților împotriva protestanților.

Astfel încurajat și sprijinit, împăratul a întreprins anihilarea protestanților, împotriva cărora, de altfel, el însuși era deosebit de înfuriat. În acest scop, o armată formidabilă a fost folosită în Germania, Spania și Italia.

Între timp, prinții protestanți au format o puternică confederație pentru a respinge lovitura iminentă. A fost adunată o mare armată, iar comanda a fost încredințată electorului de Saxonia și landgravului de Hesse. Forțele imperiale au fost comandate de împăratul Germaniei în persoană, iar ochii întregii Europe au fost ațintiți asupra evenimentului războiului.

În cele din urmă, armatele s-au confruntat una cu cealaltă și a urmat o luptă disperată, în care protestanții au fost înfrânți, iar electorul de Saxonia și landgraful de Hesse au fost luați prizonieri. Această lovitură fatală a fost urmată de o persecuție cumplită. Severitățile au fost de un asemenea grad încât exilul ar putea fi considerat o soartă blândă, iar ascunderea într-o pădure sumbră să treacă drept fericire. În astfel de vremuri, o peșteră este un palat, o stâncă un pat de puf, iar rădăcinile sălbatice delicatese.

Cei care au fost capturați au trecut prin cele mai crude torturi pe care imaginația infernală le putea inventa. Prin constanța lor au demonstrat că un creștin adevărat poate depăși orice dificultate și, în ciuda oricărui pericol, poate dobândi coroana martiriului.

Henry Voes și John Esch, fiind reținuți ca protestanți, au fost aduși la interogatoriu. Voes, răspunzând pentru el și pentru celălalt, a dat următoarele răspunsuri la câteva întrebări puse de un preot, care i-a examinat din ordinul magistraturii.

Preot. Nu ați fost amândoi, cu câțiva ani în urmă, călugări augustini?

Voes. Da.

Preot. Cum ai ajuns să părăsești sânul Bisericii de la Roma?

Voes. Din cauza urâciunilor ei.

Preot. În ce crezi?

Voes. În Vechiul și Noul Testament.

Preot. Credeți în scrierile părinților și în decretele conciliilor?

Voes. Da, dacă sunt de acord cu Scriptura.

Preot. Nu cumva Martin Luther v-a sedus pe amândoi?

Voes. Ne-a sedus chiar în același mod în care Hristos i-a sedus pe apostoli, adică nea făcut să conștientizăm fragilitatea trupurilor noastre și valoarea sufletelor noastre.

Această examinare a fost suficientă. Amândoi au fost condamnați la flăcări și, la scurt timp după aceea, au suferit cu acea tărie bărbătească care îi caracterizează pe creștini atunci când primesc coroana martirajului.

Henry Sutphen, un predicator elocvent și pios, a fost scos din pat în toiul nopții și obligat să meargă desculț pe o distanță considerabilă, astfel încât picioarele i-au fost tăiate îngrozitor. El a dorit un cal, dar conductorii săi au spus, în batjocură: "Un cal pentru un eretic! Nu, nu, ereticii pot merge desculți". Când a ajuns la locul de destinație, a fost condamnat să fie ars. Dar, în timpul execuției, i s-au adus multe jigniri, deoarece captivii săi nu erau mulțumiți de ceea ce a suferit în flăcări. L-au tăiat și l-au tăiat în cel mai teribil mod.

Mulți au fost uciși la Halle; Middleburg fiind luat cu asalt, toți protestanții au fost uciși cu sabia, iar la Viena au fost arși în număr mare.

Un ofițer trimis să ucidă un preot a pretins, când a ajuns la casa preotului, că intenția sa era doar de a-i face o vizită. Ministrul, care nu a bănuit cruzimea intenționată, și-a primit presupusul oaspete într-un mod foarte cordial. De îndată ce cina s-a terminat, ofițerul le-a spus unora dintre însoțitorii săi: "Luați-l pe acest cleric și spânzurați-l". Înșuși însoțitorii au fost atât de șocați după civilizația pe care o văzuseră, încât au ezitat să îndeplinească ordinele stăpânului lor. Preotul a spus: "Gândiți-vă ce înțepătură va rămâne pe conștiința voastră, pentru că ați încălcat astfel legile ospitalității". Cu toate acestea, ofițerul a insistat să fie ascultat, iar însoțitorii, cu reticență, au îndeplinit funcția execrabilă de călăi.

Peter Spengler, un divin pios din orașul Schalet, a fost aruncat în râu și s-a înecat. Înainte de a fi dus pe malul pârâului care urma să îi devină mormânt, l-au dus în piață

pentru ca crimele sale să fie proclamate: nu a mers la slujbă, nu s-a spovedit și nu a crezut în transsubstanțiere. După ce această ceremonie s-a încheiat, el a ținut un discurs excelent în fața poporului și a încheiat cu un imn emoționant, de o natură foarte edificatoare.

Un domn protestant a primit ordinul de decapitare pentru că nu s-a lepădat de religia sa și s-a dus bucuros la locul de execuție. Un călugăr a venit la el și i-a spus următoarele cuvinte pe un ton scăzut: "Întrucât ai o mare reticență în a renunța public la credința ta, șoptește-mi la ureche confesiunea ta și îți voi absolvi păcatele". La aceasta, domnul a răspuns cu voce tare: "Nu mă deranja, frate, mi-am mărturisit păcatele în fața lui Dumnezeu și am obținut absolvirea prin meritele lui Isus Hristos". Apoi, întorcându-se către călău, a spus: "Nu mă lăsa să fiu deranjat de acești oameni, ci îndeplinește-ți datoria", la care capul i-a fost tăiat dintr-o singură lovitură.

Wolfgang Scuch și John Huglin, doi preoți demni de urmat, au fost arși, la fel ca și Leonard Keyser, student la Universitatea din Wertembergh, iar George Carpenter, un bavarez, a fost spânzurat pentru că a refuzat să renunțe la protestantism.

Persecuțiile din Germania s-au potolit mulți ani, dar au izbucnit din nou în 1630, din cauza războiului dintre împărat și regele Suediei, deoarece acesta din urmă era un prinț protestant. În consecință, protestanții din Germania i-au îmbrățișat cauza, ceea ce l-a exasperat foarte mult pe împărat împotriva lor.

După ce au asediat orașul Passewalk (apărat de suedezi), imperialiștii l-au luat cu asalt și au comis cele mai oribile cruzimi cu această ocazie. Au dărâmat bisericile, au incendiat casele, au jefuit proprietățile, au masacrat slujitorii, au trecut garnizoana prin sabie, au spânzurat orășenii, au răpit femeile, au sufocat copiii etc., etc.

O tragedie extrem de sângeroasă a avut loc la Magdeburg, în anul 1631. Generalii Tilly și Pappenheim au asediat și au cucerit orașul protestant prin asalt; peste douăzeci de mii de persoane, fără deosebire de rang, sex sau vârstă, au fost ucise în timpul măcelului, iar șase mii au fost înecate în încercarea de a scăpa peste râul Elba. După ce această furie s-a potolit, locuitorii rămași au fost dezbrăcați, aspru biciuiți, li s-au tăiat urechile și, fiind legați în lanțuri ca niște boi, au fost trimiși în derivă.

Orașul Hoxter a fost cucerit și capturat de armata papală, iar toți locuitorii, precum și garnizoana, au fost uciși cu sabia; casele au fost incendiate, iar trupurile au fost mistuite de flăcări.

La Griphenberg, când forțele imperiale au învins, i-au închis pe senatori în camera senatului și, înconjurând-o cu paie aprinse, i-au sufocat.

Franhendal s-a predat pe baza unor articole de capitulare, însă locuitorii au fost folosiți cu aceeași cruzime ca și în alte locuri, iar la Heidelberg mulți au fost închiși în închisoare și înfometați.

Cruzimile folosite de trupele imperiale, sub comanda contelui Tilly în Saxonia, sunt enumerate astfel:

Pe jumătate strangulată și recuperând din nou persoanele în mod repetat. Rularea unor roți ascuțite peste degetele de la mâini și de la picioare. Prinderea degetelor mari într-o menghină. Forțarea celor mai murdare lucruri pe gât, prin care mulți au fost sufocați. legarea de corzi în jurul capului atât de strâns încât sângele a ieșit din ochi, nas, urechi și gură. Fixarea de chibrituri aprinse pe degete, degete de la picioare, urechi, brațe, picioare și chiar pe limbă. Punerea prafului în gură și incendierea acesteia, prin care capul a fost sfărâmat în bucăți. Legarea unor pungi cu praf de pușcă la toate părțile corpului, prin care persoana era aruncată în aer. Trăgând corzi înainte și înapoi prin părțile cărnoase. efectuarea de incizii în piele, cu ajutorul unor pumnale și cuțite. Trecerea firelor prin nas, urechi, buze, etc. Atârnarea protestanților de picioare, cu capul deasupra unui foc, prin care erau uscați cu fum. Atârnarea de un braț până când acesta era dislocat. Atârnarea în cârlige de coaste. Obligarea oamenilor să bea până la explozie. Coacerea multora în cuptoare fierbinți. Fixarea de greutăți la picioare și ridicarea mai multor persoane cu ajutorul unor scripeți. Spânzurarea, înăbușirea, prăjirea, înjunghierea, înjunghierea, prăjirea, frigerea, zdrobirea, răvășirea, sfâșierea, ruperea oaselor, zdrobirea cărnii, sfâșierea cu cai sălbatici, înecarea, strangularea, arderea, frigerea, răstignirea, răstignirea, imormantarea, otrăvirea, tăierea limbilor, a nasului, a urechilor etc., tăierea membrelor cu ferăstrăul, tăierea în bucăți și tragerea de călcâie pe străzi.

Cruzimile enorme vor fi o pată perpetuă în memoria contelui Tilly, care nu numai că le-a comis, dar chiar a comandat trupele care le-au pus în practică. Oriunde a ajuns, au urmat cele mai groaznice barbarii și cele mai crude depredări: foametea și conflagrația iau marcat progresul: a distrus toate proviziile pe care nu le-a putut lua cu el și a ars toate orașele înainte de a le părăsi, astfel încât rezultatul deplin al cuceririlor sale a fost crima, sărăcia și pustiirea.

Pe un om bătrân și evlavios l-au dezbrăcat, l-au legat pe spate pe o masă și i-au pus pe burtă o pisică mare și fioroasă. Apoi au înțepat și au chinuit pisica în așa fel încât creatura, de furie, i-a sfâșiat burta și i-a ros intestinele.

Un alt ministru și familia sa au fost capturați de acești monștri inumani. Aceștia i-au violat soția și fiica în fața lui; i-au înfipt fiul cel mic în vârful unei sulițe, apoi l-au înconjurat cu întreaga sa bibliotecă de cărți. Le-au dat foc, iar el a fost mistuit în mijlocul flăcărilor.

În Hesse-Cassel, unele trupe au intrat într-un spital, în care se aflau în principal femei nebune, când au dezbrăcat toate bietele nenorocite, le-au pus să alerge pe străzi pentru a se distra și apoi le-au omorât pe toate.

În Pomerania, unele dintre trupele imperiale, intrând într-un orășel, au pus mâna pe toate femeile tinere și pe fetele de peste zece ani, iar apoi, punându-i pe părinții lor în cerc, le-au ordonat să cânte psalmi, în timp ce își violau copiii, altfel au jurat că îi vor tăia în bucăți după aceea. Apoi au luat toate femeile căsătorite care aveau copii mici și le-au amenințat că, dacă nu vor consimți la satisfacerea poftelor lor, le vor arde copiii în fața lor într-un foc mare, pe care îl aprinseseră în acest scop.

O bandă de soldați ai contelui Tilly, întâlnind o companie de negustori din Basel, care se întorceau de la marea piață din Strassburg, a încercat să îi încerce; toți au scăpat, însă, cu excepția a zece dintre ei, lăsându-și proprietățile în urmă. Cei zece care au fost capturați au implorat din răsputeri pentru viața lor, dar soldații i-au ucis spunându-le: "Trebuie să muriți pentru că sunteți eretici și nu aveți bani".

Aceiași soldați s-au întâlnit cu două contese care, împreună cu câteva domnișoare, fiicele uneia dintre ele, luau aer curat într-o trăsură trasă de cai. Soldații le-au cruțat viața, dar le-au tratat cu cea mai mare indecență și, după ce le-au dezbrăcat pe toate, i-au cerut vizitiului să plece mai departe.

Prin intermediul și cu medierea Marii Britanii, pacea a fost în cele din urmă restabilită în Germania, iar protestanții au rămas nestingheriți timp de câțiva ani, până când au izbucnit noi tulburări în Palatinat, care au fost astfel provocate:

Marea Biserică a Sfântului Duh de la Heidelberg a fost împărțită în mod egal, timp de mulți ani, de protestanți și romano-catolici, în felul următor: protestanții oficiau serviciul divin în naos sau în corpul bisericii, iar romano-catolicii celebrau slujba în cor. Deși acesta era obiceiul din timpuri imemoriale, electoratul Palatinatului, în cele din urmă, și-a pus în cap să nu mai permită acest lucru.

El a declarat că, întrucât Heidelberg era locul său de reședință, iar Biserica Sfântului Duh era catedrala din orașul său principal, serviciul divin trebuia să fie oficiat numai conform riturilor Bisericii Catolice din care făcea parte. Apoi le-a interzis protestanților să intre în biserică și i-a pus pe papistași în posesia întregii biserici.

Poporul păgubit s-a adresat puterilor protestante pentru a obține o reparație, ceea ce la exasperat atât de mult pe elector, încât acesta a suprimat catehismul de la Heidelberg. Cu toate acestea, puterile protestante au fost de acord în unanimitate să ceară satisfacție, deoarece electorul, prin acest comportament, a încălcat un articol din Tratatul de la Westfalia; iar curțile Marii Britanii, Prusiei, Olandei etc., au trimis deputați la elector, pentru a-i prezenta nedreptatea acțiunilor sale și pentru a-l amenința că, dacă nu-și schimbă comportamentul față de protestanții din Palatinat, îi vor trata pe supușii lor romano-catolici cu cea mai mare severitate. Multe dispute violente au avut loc între puterile protestante și cele ale electorului, iar acestea au fost mult amplificate de următorul incident: Trăsura ministrului olandez a staționat în fața ușii rezidentului trimis de prințul de Hesse. Oaspetele

era dus din întâmplare la un bolnav; vizitiul nu a dat nici cea mai mică atenție, lucru pe care cei care asistau la gazdă observându-l, l-au scos din cutie și l-au obligat să îngenuncheze. Această violență asupra domesticității unui ministru public a fost foarte resimțită de toți deputații protestanți; și pentru a accentua și mai mult aceste diferențe, protestanții au prezentat deputaților trei articole suplimentare de plângere.

1. Că au fost ordonate execuții militare împotriva tuturor cizmarilor protestanți care ar fi refuzat să contribuie la slujbele de Sfântul Crispin.

2. Protestanților li s-a interzis să lucreze în zilele sfinte papale, chiar și în timpul recoltei, sub sancțiuni foarte grele, ceea ce a provocat mari neplăceri și a afectat considerabil afacerile publice.

3. Că mai mulți preoți protestanți au fost deposedați de bisericile lor, sub pretextul că acestea au fost inițial fondate și construite de romano-catolici.

În cele din urmă, deputații protestanți au luat atât de în serios această ofensă încât iau sugerat electorului că forța armelor ar trebui să-l oblige să facă dreptate, așa cum a refuzat să le facă. Această amenințare l-a făcut să revină la rațiune, deoarece cunoștea bine imposibilitatea de a purta un război împotriva statelor puternice care îl amenințau. Prin urmare, el a fost de acord ca trupul Bisericii Sfântului Duh să fie restituit protestanților. El a restaurat catehismul de la Heidelberg, i-a pus din nou pe slujitorii protestanți în posesia bisericilor de care fuseseră deposedați, le-a permis protestanților să lucreze în zilele sfinte papale și, a ordonat ca nicio persoană să nu fie molestată pentru că nu îngenunchează la trecerea oștirii.

Aceste lucruri le-a făcut de frică. Dar pentru a-și arăta resentimentele față de supușii săi protestanți, în alte circumstanțe în care statele protestante nu aveau dreptul să intervină, a abandonat complet Heidelbergul, mutând toate curțile de justiție la Mannheim, care era locuit în întregime de romano-catolici. De asemenea, el a construit acolo un nou palat, făcându-l locul său de reședință; și, fiind urmat de romano-catolicii din Heidelberg, Mannheim a devenit un loc înfloritor.

Între timp, protestanții din Heidelberg s-au scufundat în sărăcie și mulți dintre ei au ajuns atât de necăjiți încât și-au părăsit țara natală și au căutat azil în statele protestante. Un mare număr dintre acești protestanți au emigrat în Anglia, pe vremea reginei Ana, și au fost primiți cu cordialitate acolo. Ei au fost primiți cu o asistență extrem de umană, atât prin donații publice, cât și private.

În 1732, peste treizeci de mii de protestanți au fost exilați din arhiepiscopia de Salzburg, contrar Tratatului de la Westfalia. Au fugit în plină iarnă, cu haine abia suficiente pentru a se acoperi și fără provizii, neavând permisiunea de a lua nimic cu ei. Cauza acestor bieți oameni nefiind îmbrățișată public de state care le puteau obține o reparație, ei au

emigrat în diferite țări protestante și s-au stabilit în locuri unde se puteau bucura de exercitarea liberă a religiei lor, fără a-și răni conștiința, și puteau trăi liberi de capcanele superstiției papale și de tirania .

Capitolul XI - O Relatare a Persecuțiilor din Olanda

Lumina Evangheliei s-a răspândit cu succes în Olanda. Iar papa l-a instigat pe împărat să înceapă o persecuție împotriva protestanților. Ca urmare, multe mii de oameni au căzut ca martiri în fața răutății superstițioase și a bigotismului barbar, printre care cei mai remarcabili au fost următorii:

Wendelinuta, o văduvă protestantă pioasă, a fost arestată din cauza religiei sale. Mai mulți călugări au încercat, fără succes, să o convingă să se dezică. Cum nu au reușit să convingă, o doamnă romano-catolică cunoscută de ea a dorit să fie admisă în temnița în care era închisă. Ea a promis că se va strădui la maximum pentru a o determina pe prizonieră să renunțe la religia reformată. Când i s-a permis să intre în temniță, a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a-și îndeplini sarcina; dar eforturile ei au fost zadarnice. Ea a spus: "Dragă Wendelinuta, dacă nu vrei să îmbrățișezi credința noastră, cel puțin păstrează lucrurile pe care le mărturisești în secret în propriul tău piept și străduiește-te să-ți prelungești viața". La care văduva a răspuns: "Doamnă, nu știi ce spui; căci cu inima credem pentru dreptate, dar cu limba se face mărturisirea pentru mântuire". Cum ea a refuzat categoric să se dezică, bunurile ei au fost confiscate și a fost condamnată să fie arsă. La locul execuției, un călugăr i-a ținut o cruce și i-a poruncit să o sărute și să se închine lui Dumnezeu. La care ea a răspuns: "Nu mă închin niciunui dumnezeu de lemn, ci eternului Dumnezeu care este în ceruri". A fost apoi executată, dar prin intermediul doamnei romano-catolice menționate mai sus, i s-a acordat favoarea de a fi strangulată înainte de a fi arsă la cremene.

Doi clerici protestanți au fost arși la Colen; un comerciant din Anvers, pe nume Nicholas, a fost legat într-un sac, aruncat în râu și înecat. Pistorius, un student erudit, a fost transportat în piața unui sat olandez într-o haină de prostănac și încredințat flăcărilor.

Șaisprezece protestanți au primit sentința de a fi decapitați, iar un pastor protestant a primit ordin să asiste la execuție. Acest domn și-a îndeplinit funcția cu multă corectitudine, ia îndemnat la pocăință și le-a oferit mângâiere în mila Răscumpărătorului lor. De îndată ce cei șaisprezece au fost decapitați, magistratul a strigat călăului: "Mai este încă o lovitură rămasă; trebuie să-l decapitezi pe ministru; nu poate muri niciodată într-un moment mai bun decât cu astfel de precepte excelente în gură și cu astfel de exemple lăudabile în fața lui". În consecință, a fost decapitat, deși chiar și mulți dintre romano-catolicii înșiși au reprobat această bucată de cruzime perfidă și inutilă.

George Scherter, un pastor din Salzburg, a fost arestat și închis pentru că și-a instruit turma în cunoașterea Evangheliei. În timp ce se afla în detenție, a scris o mărturisire de credință; la scurt timp după aceea a fost condamnat, mai întâi la decapitare, iar apoi la

arderea în cenușă. În drum spre locul execuției, el le-a spus spectatorilor: "Ca să știți că mor ca un creștin adevărat, vă voi da un semn". Într-adevăr, acest lucru s-a verificat întrun mod foarte ciudat, căci după ce i s-a tăiat capul, trupul, care a stat puțin timp cu burta la pământ, s-a întors brusc pe spate, când piciorul drept a trecut peste cel stâng, la fel ca și brațul drept peste cel stâng; și în acest fel a rămas până când a fost încredințat flăcărilor.

În Louviana, un om învățat, pe nume Percinal, a fost ucis în închisoare. Justus Insparg a fost decapitat, pentru că avea în posesie predicile lui Luther.

Giles Tilleman, un cuțitar din Bruxelles, a fost un om de o mare omenie și pietate. Printre altele, el a fost arestat ca protestant și călugării au făcut multe eforturi pentru a-l convinge să se dezică. Odată, din întâmplare, a avut o bună ocazie de a scăpa din închisoare și a fost întrebat de ce nu a profitat de ea. El a răspuns: "Nu le-aș face atât de mult rău gardienilor, deoarece ar fi trebuit să răspundă pentru absența mea, dacă aș fi plecat". Când a fost condamnat să fie ars pe rug, el i-a mulțumit cu fervoare lui Dumnezeu pentru că i-a acordat ocazia, prin martiriu, de a glorifica numele Său. Percepând, la locul execuției, o mare cantitate de faguri, a dorit ca partea principală să fie dată săracilor, spunând: "O cantitate mică va fi suficientă pentru a mă consuma". Executorul s-a oferit să-l stranguleze înainte ca focul să fie aprins. Dar el nu a consimțit, spunându-i că a sfidat flăcările; și-a dat duhul cu atâta calm, încât abia părea sensibil la efectele lor.

În anii 1543 și 1544, persecuția a făcut ravagii în toată Flandra, într-un mod foarte violent și crud. Unii au fost condamnați la închisoare perpetuă, alții la izgonire perpetuă; dar cei mai mulți au fost condamnați la moarte fie prin spânzurare, înecare, întemnițare, confinare, ardere, îngropare de vii sau tortură pe tortură în chinuri.

John de Boscane, un protestant zelos, a fost arestat din cauza credinței sale, în orașul Anvers. În timpul procesului său, el s-a declarat cu fermitate că este de religie reformată, ceea ce a dus la condamnarea sa imediată. Cu toate acestea, magistratul s-a temut să îl condamne la moarte în public, deoarece era popular datorită marii sale generozități și era aproape universal iubit pentru viața sa inofensivă și pentru pietatea sa exemplară. Fiind hotărâtă o execuție privată, s-a dat ordin să fie înecat în închisoare. Executorul, în acord, la băgat întro cadă mare; dar Boscane s-a zbătut și și-a scos capul deasupra apei, călăul l-a înjunghiat cu un pumnal în mai multe locuri, până când a expirat.

Cam în aceeași perioadă, John de Buisons, un alt protestant, a fost arestat în secret și executat în particular la Anvers. Protestanții erau foarte numeroși în acest oraș. Cum prizonierul era foarte respectat, magistrații s-au temut de o insurecție și, din acest motiv, au ordonat ca el să fie decapitat în închisoare.

În anul 1568 d.Hr., trei persoane au fost arestate la Anvers, pe nume Scoblant, Hues și Coomans. În timpul detenției lor, ei s-au comportat cu multă tărie și veselie, mărturisind că mâna lui Dumnezeu a apărut în ceea ce li s-a întâmplat și plecându-se în fața tronului

providenței sale. Într-o epistolă către niște protestanți vrednici, ei s-au exprimat în următoarele cuvinte: "Nu am avut nici un fel de probleme: "Din moment ce este voința Celui Atotputernic să suferim pentru numele Său și să fim persecutați de dragul Evangheliei Sale, ne supunem cu răbdare. Cu această ocazie, suntem bucuroși; deși carnea se poate răzvrăti împotriva spiritului și poate asculta sfatul șarpelui vechi, adevărurile Evangheliei vor împiedica astfel de sfaturi. Hristos va zdrobi capul șarpelui. Nu suntem lipsiți de mângâiere în detenție, pentru că avem credință. Nu ne temem de necazuri, pentru că avem speranță; și ne iertăm dușmanii, pentru că avem caritate. Nu vă îngrijorați pentru noi, căci suntem fericiți în detenție prin promisiunile lui Dumnezeu. Ne lăudăm în legăturile noastre și ne bucurăm că suntem vrednici să suferim pentru Hristos. Nu dorim să fim eliberați, ci să fim binecuvântați cu tărie. Nu cerem libertate, ci puterea de perseverență; și nu dorim nicio schimbare a condiției noastre, decât cea care să pună pe capetele noastre o coroană de martiriu."

Scoblant a fost chemat mai întâi la proces; când, persistând în mărturisirea credinței sale, a primit condamnarea la moarte. La întoarcerea sa în închisoare, el l-a rugat insistent pe temnicer să nu permită niciunui călugăr să se apropie de el; spunând: "Nu-mi pot face niciun bine, dar mă pot tulbura foarte mult. Sper că mântuirea mea este deja pecetluită în ceruri și că sângele lui Hristos, în care mi-am pus cu tărie încrederea, m-a spălat de nelegiuirile mele. Acum, mă voi lepăda de această mantie de lut, pentru a fi îmbrăcat în hainele gloriei veșnice, prin a căror strălucire cerească voi fi eliberat de toate erorile. Sper să fiu ultimul martir al tiraniei papale, iar sângele deja vărsat să fie găsit suficient pentru a stinge setea cruzimii papistașe; pentru ca Biserica lui Hristos să aibă odihnă aici, așa cum vor avea slujitorii Săi în viitor." În ziua execuției, și-a luat rămas bun în mod patetic de la colegii săi prizonieri. Pe rug, a spus cu fervoare Rugăciunea Domnului și a cântat Psalmul patruzeci. În cele din urmă, și-a încredințat sufletul lui Dumnezeu. A fost ars de viu.

Hues, la scurt timp după aceea a murit în închisoare, ocazie cu care Coomans le-a scris prietenilor săi: "Acum sunt lipsit de prietenii și tovarășii mei; Scoblant este martirizat, iar Hues a murit. Prin vizitarea Domnului; totuși nu sunt singur, îl am cu mine pe Dumnezeul lui Avraam, al lui Isaac și al lui Iacov; El este mângâierea mea și va fi răsplata mea. RugațiL pe Dumnezeu să mă întărească până la sfârșit, căci aștept în fiecare oră să fiu eliberat din această locuință de lut".

În timpul procesului său, el a mărturisit liber că este de religie reformată, a răspuns cu tărie bărbătească la toate acuzațiile aduse împotriva sa și a dovedit partea scripturală a răspunsurilor sale din Evanghelie. Judecătorul i-a spus că singurele alternative erau retractarea sau moartea; și a încheiat prin a întreba: "Vei muri pentru credința pe care o mărturisești?". La care Coomans a răspuns: "Nu numai că sunt dispus să mor, dar și să sufăr cele mai chinuitoare chinuri pentru ea; după care sufletul meu va primi confirmarea

de la Dumnezeu Însuși, în mijlocul gloriei veșnice". Fiind condamnat, s-a dus cu bucurie la locul execuției și a murit cu cea mai bărbătească tărie și resemnare creștină.

William de Nassau a căzut pradă trădării, fiind asasinat în al cincizeci și unulea an al vârstei sale, de către Beltazar Gerard, originar din Ranche Compte, în provincia Burgundia. Acest asasin, în speranța unei recompense aici și dincolo, pentru uciderea unui dușman al regelui Spaniei și a unui dușman al religiei catolice, s-a angajat să-l distrugă pe Prințul de Orange. După ce și-a procurat arme de foc, l-a urmărit în timp ce trecea prin marea sală a palatului său pentru a lua cina și i-a cerut un pașaport. Prințesa de Orange, observând că asasinul vorbea cu o voce goală și confuză, i-a cerut identitatea, spunând că nu-i plăcea înfățișarea lui. Prințul a răspuns că era unul care cerea un pașaport, pe care urma să îl aibă în curând.

Nu s-a mai întâmplat nimic înainte de cină, dar la întoarcerea prințului și a prințesei prin aceeași sală, după ce cina s-a terminat, asasinul, care stătea ascuns cât mai mult posibil de unul dintre stâlpi, a tras asupra prințului, glonțul intrând prin partea stângă și trecând prin partea dreaptă, rănind în trecere stomacul și organele vitale. Primind rănile, prințul a spus doar: "Doamne, ai milă de sufletul meu și de acești sărmani oameni", după care a expirat imediat.

Plângerile din toate provinciile unite au fost generale, din cauza morții prințului de Orange, iar asasinul, care a fost imediat arestat, a fost condamnat la moarte în modul cel mai exemplar. Cu toate acestea, entuziasmul sau nebunia sa a fost atât de mare încât, atunci când carnea i-a fost sfâșiată de cleștele încins la roșu, a spus cu răceală: "Dacă aș fi în libertate, aș comite din nou o astfel de faptă.'

Înmormântarea prințului de Orange a fost cea mai grandioasă din Țările de Jos și, probabil, durerea pentru moartea sa a fost cea mai sinceră, deoarece a lăsat în urma sa caracterul pe care l-a meritat cu adevărat, și anume acela de părinte al poporului său.

În concluzie, mulțimi de oameni au fost uciși în diferite părți ale Flandrei; în orașul Valence, în special, cincizeci și șapte dintre principalii locuitori au fost măcelăriți într-o singură zi, pentru că au refuzat să îmbrățișeze superstițiile Romei. Un număr mare de oameni au fost lăsați să lâncezească în închisoare, până când au pierit din cauza inculturii temnițelor lor.

Capitolul XII - O Relatare a vieții lui William Tyndale

William Tyndale s-a născut lângă graniţa cu Wales şi a fost crescut în Universitatea din Oxford, unde a studiat limbile, artele liberale şi Scriptura. După continuarea studiilor la Cambridge, a devenit institutorul copiilor Lordului Welch, un nobil din Gloucestershire.

Lordul Welch era deseori vizitat de stareţi, vicari, arhidiaconi şi alţi oameni cu educaţie, pentru discuţii asupra lucrărilor lui Luther şi Erasmus, ca şi asupra unor lucruri din Scriptură. Ori de câte ori nu era de acord cu părerile lor lucru care se întâmpla adesea,

Tyndale nu ezita să-şi apere poziţia folosind Scriptura. Într-o bună seară, Lordul şi Doamna Welch s-au întors de la o cină şi i-au spus lui Tyndale despre discuţia care a avut loc acolo.

Tyndale a început să le explice că ceea ce ei tocmai au auzit era greşit, dar vorba i-a fost tăiată de Lay Welch: “A fost acolo un doctor care şi-ar fi putut permite să cheltuiască o sută de lire sterline, altul ar fi putut lesne cheltui două sute iar al treilea trei sute. De ce te-am crede tocmai pe dumneata în loc să îi credem pe ei?”

În vremea aceea, Tyndale traducea lucrarea lui Erasmus, “manualul soldatului creştin”. După ce a terminat traducerea, a dat o copie Lordului şi Doamnei Welch, care odată ce au citit cartea, au ajuns să îi primească pe oamenii Bisericii mult mai rar.

În curând preoţimea din zonă a început să se plângă de Tyndale în cârciumi şi alte locuri, spunând că lucrările sale sunt erezii şi adăugând la cele spuse de el lucrurile care făceau ca acuzaţiile să pară adevărate. Tyndale a fost chemat înaintea cancelarului episcopal, a fost ameninţat şi acuzat de multe lucruri, ca apoi să i se dea drumul nevătămat.

După această întâmplare Tzndale a găsit cu cale că este mai bine să părăsească regiunea, aşa că a plecat la Londra nădăjduind să-şi găsească un loc cu ajutorul lui Cuthbert Tonstal, episcopul Londrei. Pentru că acest lucru nu s-a putut face, a plecat în Germania.

Tyndale a găsit de bine, fiind influenţat în parte de John Frith, ca oamenii să poată citi ei înşişi Scriptura, fără să trebuiască să se încreadă în Biserică pentru explicaţii cinstite şi complete. El credea că corupţia Bisericii era tolerată doar pentru că oamenii nu ştiau nimic mai bun - iar Biserica nici vorbă să-i înveţe mai bine, fiindcă excesele şi privilegiile clerului ar fi fost periclitate.

În 1526 Tyndale a publicat traducerea în limba engleză a Noului Testament şi a început să lucreze la traducerea Vechiului Testament, adăugând câte un prolog la fiecare carte. În afară de aceasta, a publicat Mamona Cel Ticălos şi Practica Prelaţilor, trimiţând copii ale lor în Anglia.

După ce a călătorit în Germania şi Saxonia, unde s-a întâlnit cu Luther şi cu alţi oameni învăţaţi, a sfârşit prin a se stabili la Antwerp, în Olanda.

Când cărţile sale - mai ales Noul Testament - au început să fie citite de mai mulţi oameni din Anglia, episcopii şi prelaţii Bisericii au făcut tot ce le-a stat în putere ca să le condamne şi să le demaşte "greşelile". În 1527 l-au convins pe rege să interzică toate lucrările lui Tyndale în Anglia.

În acest timp, Cuthbert Tonstal, episcopul Londrei, a colaborat cu Sir Thomas More pentru a găsi o cale pentru a opri ca traducerile să ajungă în mâna publicului. El a făcut cunoştinţă cu Augustine Packinngton, un comerciant englez care îl sprijinea în secret pe Txndale şi Packington a promis episcopului că îi va aduce fiecare copie a următoarei ediţii a traducerii dacă episcopul îi va furniza fondurile pentru cumpărarea lor.

Când episcopul s-a arătat a fi de acord, Packington şi-a primit laudele iar Tyndale a primit toţi banii, parte din ei fiind folosiţi în mod prompt pentru tipărirea unei noi ediţii şi trimiterea ei în ţară. Restul de bani i-a fost de ajutor lui Tyndale pentru o bucată de vreme.

Tonstal a ars în public toate exemplarele cumpărate de el, lucru care i-a jignit pe oameni într-atâta încât Biserica a promis că se va îngriji să apară propria ei traducere, lipsită de erori. Însă nu s-a făcut nimic pentru ca promisiunea să fie împlinită. De fapt în luna mai 1530 Biserica a declarat că o asemenea traducere nu este necesară, ceea ce a dus la creşterea vânzărilor lucrării lui Txndale.

Până la urmă Tyndale a fost prins de către împărat la Antwerp, cărţile lui au fost confiscate şi el a fost întemniţat pentru un an şi jumătate înainte ca să fie condamnat prin decretul imperial de la Augsburg. Tyndale a fost pus pe rug, ştrangulat şi ars, la Vilvorden, în 1536. El a murit rostind cuvintele:"Doamne deschide ochii regelui Angliei!"

Capitolul XIII - O Relatare a vieții lui John Calvin

Acest reformator s-a născut la Noyon, în Picardia, la 10 iulie 1409. A învățat gramatica la Paris cu profesorul Maturinus Corderius și a studiat filozofia la Colegiul din Montaign cu un profesor spaniol. Tatăl său, care a descoperit în fiul său numeroasele trăsături de evlavie timpurie, în special în reproșurile sale față de viciile tovarășilor săi, l-a proiectat la început pentru biserică și a obținut să fie prezentat, la 21 mai 1521, la capela Notre Dame de la Gesine, în biserica din Noyon. În 1527 a fost prezentat la rectoratul din Marieville, pe care l-a schimbat în 1529 cu rectoratul din Pont l'Eveque, lângă Noyon. Ulterior, tatăl său și-a schimbat hotărârea și a vrut ca el să studieze dreptul; la care Calvin, care, citind Scripturile, a conceput o aversiune față de superstițiile papismului, a consimțit cu ușurință și a renunțat la capela din Gesine și la rectoratul din Pont l'Eveque, în 1534.

A făcut mari progrese în această știință și s-a perfecționat nu mai puțin în cunoașterea divinității prin studiile sale particulare. La Bourges s-a aplicat la limba greacă, sub conducerea profesorului Wolmar. Moartea tatălui său l-a chemat înapoi la Noyon, a rămas acolo o scurtă perioadă de timp, apoi a mers la Paris, unde un discurs al lui Nicholas Cop, rectorul universității din Paris, al cărui material Calvin l-a furnizat, l-a nemulțumit foarte mult pe Sarbonne și parlamentul, a dat naștere la o persecuție împotriva protestanților, iar Calvin, care a scăpat cu greu de a fi prins în colegiul Forteret, a fost nevoit să se retragă la Xaintonge, după ce a avut onoarea de a fi prezentat reginei de Navarra, care a stârnit această primă furtună împotriva protestanților.

Calvin s-a întors la Paris în 1534. În acest an, reformatul s-a confruntat cu un tratament sever, care l-a determinat să părăsească Franța, după ce a publicat un tratat împotriva celor care cred că sufletele celor plecați se află într-un fel de somn. El s-a retras la Basil, unde a studiat ebraica: în acest timp a publicat Instituțiile religiei creștine; o lucrare bine adaptată pentru a-i răspândi faima, deși el însuși dorea să trăiască în obscuritate. Ea este dedicată regelui francez, Francisc I. Calvin a scris apoi o apologie pentru protestanții care au fost arși pentru religia lor în Franța. După publicarea acestei lucrări, Calvin a mers în Italia pentru a face o vizită ducesei de Ferrara, o doamnă de o eminentă pietate, de care a fost primit cu multă bunăvoință.

Din Italia s-a întors în Franța și, după ce și-a rezolvat afacerile private, și-a propus să meargă la Strasbourg sau la Basil, în compania singurului său frate supraviețuitor, Antoniu Calvin; dar cum drumurile nu erau sigure din cauza războiului, decât prin teritoriile ducelui de Savoia, a ales acest drum. Aceasta a fost o direcție specială a Providenței", spune Bayle;

"era destinul lui ca el să se stabilească la Geneva, și când era cu totul hotărât să meargă mai departe, s-a trezit reținut de un ordin din cer, dacă pot să vorbesc așa". La Geneva, Calvin a fost deci obligat să se conformeze alegerii pe care consistoriul și magistrații au

făcut-o pentru el, cu acordul poporului, pentru a fi unul dintre miniștrii lor și profesor de divinitate. El a vrut să se angajeze doar în această ultimă funcție, și nu în cealaltă; dar în cele din urmă a fost obligat să le ia pe amândouă asupra sa, în august 1536. În anul următor, el i-a făcut pe toți oamenii să declare, prin jurământ, că sunt de acord cu mărturisirea de credință, care conținea o renunțare la papism. În continuare, el a lăsat să se înțeleagă că nu se poate supune unui regulament pe care cantonul Berna îl făcuse în ultima vreme. După care, sindicatul din Geneva a convocat o adunare a poporului; și s-a ordonat ca Calvin, Farel și un alt ministru să părăsească orașul în câteva zile, pentru că au refuzat să administreze sacramentul.

Calvin s-a retras la Strasbourg și a înființat o biserică franceză în acel oraș, al cărei prim ministru a fost: a fost numit, de asemenea, profesor de divinitate acolo. Între timp, oamenii din Geneva l-au implorat atât de insistent să se întoarcă la ei, încât în cele din urmă el a consimțit și a sosit la 13 septembrie 1541, spre marea satisfacție atât a[475] poporului, cât și a magistraților; și primul lucru pe care l-a făcut, după sosirea sa, a fost să stabilească o formă de disciplină bisericească și o jurisdicție consistorială, investită cu puterea de a aplica cenzuri și pedepse canonice, până la excomunicare, inclusiv.

Agenția lui Calvin în moartea lui Mihail Servet.

A fost mult timp plăcerea atât a necredincioșilor, cât și a unor creștini declarați, atunci când doreau să aducă ocară asupra opiniilor lui Calvin, să se refere la implicarea lui în moartea lui Mihail Servet. Această acțiune este folosită în toate ocaziile de către cei care nu au fost capabili să-i răstoarne opiniile, ca un argument concludent împotriva întregului său sistem. Calvin l-a ars pe Servetus!-Calvin l-a ars pe Servetus! este o dovadă bună pentru o anumită clasă de raționamente, că doctrina Trinității nu este adevărată - că suveranitatea divină este anti-scripturală, iar creștinismul, o înșelătorie. Nu dorim să atenuăm niciun act al lui Calvin care este în mod evident greșit. Toate acțiunile sale, în legătură cu nefericita afacere a lui Servet, credem că nu pot fi apărate. Cu toate acestea, ar trebui să ne amintim că adevăratele principii ale toleranței religioase erau foarte puțin înțelese în timpul lui Calvin. Toți ceilalți reformatori care trăiau atunci au aprobat comportamentul lui Calvin.

S-a afirmat deseori că Calvin avea atât de multă influență asupra magistraților din Geneva, încât ar fi putut obține eliberarea lui Servet, dacă nu ar fi fost dornic de a-l distruge. Totuși, acest lucru nu este adevărat. Atât de departe de aceasta, încât Calvin însuși a fost odată alungat din Geneva, chiar de către acești magistrați, și de multe ori s-a opus în zadar măsurilor lor arbitrare. Calvin era atât de puțin dornic de a procura moartea lui Servet, încât l-a avertizat de pericolul său[476] și l-a lăsat să rămână câteva săptămâni la Geneva, înainte de a fi arestat. Dar limbajul său, care era considerat atunci blasfemiator, a fost cauza încarcerării sale. Când a fost în închisoare, Calvin l-a vizitat și a folosit toate argumentele pentru a-l convinge să își retracteze blasfemiile sale oribile, fără a face referire la

sentimentele sale particulare. Aceasta a fost măsura intervenției lui Calvin în această nefericită afacere.

Cu toate acestea, nu se poate nega faptul că, în acest caz, Calvin a acționat contrar spiritului binevoitor al Evangheliei. Este mai bine să vărsăm o lacrimă asupra inconsecvenței naturii umane și să deplângem acele infirmități care nu pot fi justificate. El declară că a acționat în mod conștiincios, și a justificat public actul. Cranmer a acționat în același mod față de bieții anabaptiști în timpul domniei lui Edward al VI-lea. Această doctrină o învățaseră la Roma, și este sigur că, cu foarte puține excepții, era în acest timp opinia tuturor părților. Autorul Memoriilor literare spune: "Dacă religia protestanților ar depinde de doctrina și comportamentul reformatorilor, el ar trebui să aibă grijă cum își publică relatarea despre Servet; dar cum religia protestantă este întemeiată în întregime pe Sfânta Scriptură, astfel că greșelile reformatorilor nu ar trebui să aibă nici o influență nefastă asupra reformei. Doctrina netoleranței, care a ajuns până în secolul al XVI-lea la unii protestanți, a fost acea eroare pernicioasă pe care au asimilat-o în Biserica Romei; și cred că pot spune, fără a face vreun prejudiciu acelei biserici, că ea este, într-o mare măsură, responsabilă pentru execuția lui Servet. Dacă romano-catolicii nu ar fi condamnat niciodată la moarte pe cineva de dragul religiei, îndrăznesc să spun că Servet nu ar fi fost condamnat la moarte în niciun oraș protestant. Să ne amintim că Calvin și toți magistrații din Geneva, în anul 1553, s-au născut și au fost crescuți în biserica Romei: aceasta este cea mai bună scuză care poate fi făcută pentru ei." - Biographia Evangelica, vol. II. p. 42.

Apostolii Ioan și Iacov ar fi chemat focul din cer; Calvin și Cranmer l-au aprins pe pământ. Totuși, aceasta este singura greșeală imputată lui Calvin; dar "Cel care este fără păcat să arunce primul piatra".

"Ar trebui, totuși", spune un scriitor sensibil, "să recunoaștem că persecuția pentru principii religioase nu era, în acea vreme, specifică vreunui partid de creștini, ci comună tuturor, ori de câte ori erau investiți cu putere civilă." A fost o eroare detestabilă; dar a fost eroarea epocii. Ei au privit erezia în aceeași lumină în care noi privim acele crime care sunt potrivnice păcii societății civile; și, în consecință, au procedat la pedepsirea ereticilor prin sabia magistratului civil. Dacă socinienii nu i-au persecutat pe adversarii lor atât de mult ca trinitarienii, a fost pentru că nu au fost investiți în mod egal cu puterea de a face acest lucru. Domnul Lindsay recunoaște, că Faustus Socinus însuși nu a fost scutit de persecuție în cazul lui Francis David, superintendentul bisericilor unitariene din Transilvania. David s-a certat cu Socinus cu privire la invocarea lui Hristos și a murit în închisoare ca urmare a opiniei sale și a unor[477] ofense aduse de presupusa propagare indiscretă a acesteia de la amvon. "Aș vrea să pot spune", adaugă domnul Lindsay, "că Socinus, sau prietenul său Blandrata, au făcut tot ce le-a stat în putință pentru a preveni încarcerarea lui, sau pentru ai procura eliberarea după aceea". Diferența dintre Socinus și David era foarte mică. Amândoi îl considerau pe Hristos ca fiind un simplu om. Primul, însă, era pentru a se ruga lui; ceea

ce cel de-al doilea, cu mult mai multă consecvență, dezaproba. Luând în considerare acest lucru, persecuția la care Socinus a avut acces a fost la fel de mare ca și cea a lui Calvin; și nu există niciun motiv să credem, decât că dacă David ar fi fost la fel de diferit de Socinus, cum a fost Servetus față de Calvin, și dacă magistrații civili ar fi fost pentru a-l arde, Socinus ar fi fost de acord cu ei. La aceasta s-ar putea adăuga că purtarea lui Socinus a fost marcată de lipsă de sinceritate: în sensul că el a considerat opinia lui David nu într-un punct de vedere foarte atroce; dar i-a fost teamă să nu sporească odiosul sub care el și partidul său se aflau deja, printre alte biserici creștine.

Opinia că principiile religioase eronate sunt pedepsibile de către magistratul civil a fost cea care a provocat răul, fie la Geneva, fie în Transilvania sau în Marea Britanie; și aceasta, mai degrabă decât trinitarismul sau unitarianismul, ar trebui să fie imputată.

Rigurozitatea inflexibilă cu care Calvin a afirmat, în toate ocaziile, drepturile consistoriului său, i-a adus mulți dușmani: dar nimic nu l-a descurajat; și cu greu s-ar putea crede, dacă nu ar exista dovezi incontestabile, că, în mijlocul tuturor agitațiilor de acasă, el a putut să se îngrijească atât de mult de bisericile din străinătate, în Franța, Germania, Anglia și Polonia, și să scrie atât de multe cărți și scrisori. El a făcut mai mult prin stiloul său decât prin prezența sa; cu toate acestea, în unele ocazii, a acționat în persoană, în special la Frankfort, în 1556, unde a mers pentru a pune capăt disputelor care divizau biserica franceză din acel oraș. El a fost mereu angajat, având aproape în permanență stiloul în mână, chiar și atunci când boala l-a ținut la pat; și a continuat îndeplinirea tuturor acelor îndatoriri, pe care zelul său pentru binele general al bisericilor i le-a impus, până în ziua morții sale, 27 mai 1564.

El a fost un om pe care Dumnezeu l-a înzestrat cu talente foarte eminente; o înțelegere clară, o judecată solidă și o memorie fericită: el a fost un scriitor judicios, elegant și neobosit, și poseda o învățătură foarte vastă și un mare zel pentru adevăr. Joseph Scaliger, care nu a fost generos în laudele sale, nu s-a putut abține să-l admire pe Calvin; niciunul dintre comentatori, a spus el, nu a atins atât de bine sensul profeților; și l-a lăudat în mod special pentru că nu a încercat să dea un comentariu asupra Apocalipsei. Înțelegem de la Guy Patin, că mulți dintre romano-catolicii ar face dreptate meritelor lui Calvin, dacă ar îndrăzni să își spună părerea. Trebuie să stârnească râsul celor care au fost atât de proști încât l-au acuzat că este un iubitor de vin, de bună dispoziție, de companie, de bani, etc. Calomniatorii iscusiți ar fi recunoscut că el era sobru prin constituție și că nu era preocupat să adune bogății[478].

Faptul că un om care a dobândit o reputație atât de mare și o asemenea autoritate, a avut un salariu de 100 de coroane și a refuzat să accepte mai mult, iar după ce a trăit 55 de ani cu cea mai mare frugalitate, a lăsat moștenitorilor săi doar 300 de coroane, inclusiv valoarea bibliotecii sale, care s-a vândut foarte scump, este ceva atât de eroic, încât trebuie să-ți pierzi orice sentiment pentru a nu-l admira. Când Calvin și-a luat rămas bun de la

Strasbourg, pentru a se întoarce la Geneva, au vrut să-i continue privilegiile de om liber al orașului lor și veniturile unei prebende, care îi fuseseră atribuite; pe primele le-a acceptat, dar le-a refuzat categoric pe celelalte. El l-a luat pe unul dintre frați cu el la Geneva, dar nu s-a străduit niciodată să-l facă să fie preferat la un post onorabil, așa cum ar fi făcut orice alt posesor al creditului său. El s-a îngrijit într-adevăr de onoarea familiei fratelui său, făcându-l să fie eliberat de o femeie adultă și obținând permisiunea de a se căsători din nou; dar chiar și dușmanii săi povestesc că l-a făcut să învețe meseria de legător de cărți, pe care a urmat-o toată viața lui după aceea.

Calvin ca prieten al libertății civile.

Reverendul Dr. Wisner, în discursul său recent de la Plymouth, cu ocazia aniversării debarcării pelerinilor, face următoarea afirmație: "Oricât de mult ar fi fost batjocorit numele lui Calvin și încărcat de reproșuri de către mulți fii ai libertății, nu există o propunere istorică mai susceptibilă de o demonstrație completă decât aceasta, că nu a trăit niciun om față de care lumea să aibă obligații mai mari pentru libertatea de care se bucură acum, decât John Calvin." Într-o notă anexată la predică, Dr. Wisner dă următoarele mărturii, din istorie, ale adevărului acestei propoziții - mărturii care merită cu atât mai multă atenție, cu cât ele vin de la opozanții lui Calvin. Copiem nota din Boston Recorder.

"S-ar putea să nu fie inacceptabil pentru cititor să adăugăm câteva detalii care să confirme afirmația referitoare la influența lui Calvin în formarea opiniilor și a caracterului puritanilor, contribuind astfel la descoperirea și stabilirea principiilor libertății religioase și civile.

"Particularitățile doctrinelor religioase ale puritanilor au avut o influență importantă în producerea unei rezistențe hotărâte și perseverente față de puterea arbitrară și în revendicarea cu succes a drepturilor lor religioase și politice. Faptul este suficient ilustrat în citatul din predică din Edinburg Review. Este recunoscut de Hume și de toți cei care, indiferent de opiniile lor religioase, au cercetat amănunțit resorturile acțiunii la acei descoperitori și fondatori ai libertății religioase și civile. Dar opiniile doctrinare ale puritanilor au fost derivate din Calvin.

Capitolul XIV - O Relatare a Persecuțiilor din Marea Britanie și Irlanda

Înainte de domnia reginei Maria I

Gildas, cel mai vechi scriitor britanic existent, care a trăit cam în perioada în care saxonii au părăsit insula Marea Britanie, a prezentat un exemplu extrem de șocant al barbariei acestor oameni.

Saxonii, la sosirea lor, fiind păgâni ca și scoțienii și picții, au distrus bisericile și au ucis clerul oriunde au ajuns; dar nu au putut distruge creștinismul, deoarece cei care nu sau supus jugului saxon au plecat și au locuit dincolo de Severn. Nici numele acelor suferinzi creștini nu ne-au fost transmise, mai ales cele ale clerului.

Cel mai îngrozitor exemplu de barbarie sub guvernarea saxonă a fost masacrul călugărilor din Bangor, în anul 586 d.Hr. Acești călugări erau în toate privințele diferiți de cei care poartă același nume în prezent.

În secolul al VIII-lea, danezii, un grup de barbari rătăcitori, au debarcat în diferite părți ale Marii Britanii, atât în Anglia, cât și în Scoția.

La început au fost respinși, dar în anul 857 d.Hr., o parte dintre ei au debarcat undeva în apropiere de Southampton și nu numai că au jefuit oamenii, dar au incendiat bisericile și au ucis clerul.

În anul 868 d.Hr., acești barbari au pătruns în centrul Angliei și și-au stabilit cartierul la Nottingham; dar englezii, sub conducerea regelui lor, Ethelred, i-au alungat din posturile lor și i-au obligat să se retragă în Northumberland.

În 870, un alt grup de barbari a debarcat la Norfolk și s-a luptat cu englezii la Hertford. Victoria a fost declarată în favoarea păgânilor, care l-au luat prizonier pe Edmund, regele Anglezilor de Est, și, după ce l-au tratat cu o mie de indignări, i-au transpus corpul cu săgeți, iar apoi l-au decapitat.

În Fifeshire, în Scoția, au ars multe biserici, printre care și cea aparținând familiei Culdees, la St Andrews. Pietatea acestor oameni i-a făcut să devină obiecte de ură pentru danezi, care, oriunde mergeau, îi alegeau pe preoții creștini pentru a fi distruși, dintre care nu mai puțin de două sute au fost masacrați în Scoția.

La fel s-a întâmplat și în acea parte a Irlandei numită acum Leinster, unde danezii au ucis și au ars de vii preoții în propriile biserici; au dus distrugerea cu ei oriunde mergeau, fără a cruța nici vârsta, nici sexul, dar clerul era cel mai detestabil pentru ei, pentru că își ridiculizau idolatria și își convingeau poporul să nu aibă nimic de-a face cu ei.

În timpul domniei lui Eduard al III-lea, Biserica Angliei a fost extrem de coruptă de erori și superstiții, iar lumina Evangheliei lui Hristos a fost mult eclipsată și întunecată de invenții omenești, de ceremonii împovărătoare și de idolatrie grosolană.

Adepții lui Wickliffe, pe atunci numiți Lollards, deveniseră extrem de numeroși, iar clerul era atât de supărat să îi vadă înmulțindu-se; oricâtă putere sau influență ar fi avut pentru a-i molesta în mod clandestin, nu aveau autoritatea legală de a-i condamna la moarte. Cu toate acestea, clerul a îmbrățișat oportunitatea favorabilă și l-a convins pe rege să permită ca un proiect de lege să fie adus în parlament, prin care toți Lollardii care rămâneau încăpățânați, trebuiau să fie predați puterii seculare și arși ca eretici. Acest act a fost primul din Marea Britanie care prevedea arderea oamenilor pentru sentimentele lor religioase; a fost adoptat în anul 1401 și a fost pus în aplicare la scurt timp după aceea.

Prima persoană care a avut de suferit în urma acestui act crud a fost William Santree, sau Sawtree, un preot, care a fost ars de viu în Smithfield.

La scurt timp după aceasta, Sir John Oldcastle, Lord Cobham, ca urmare a atașamentului său față de doctrinele lui Wickliffe, a fost acuzat de erezie și, fiind condamnat la spânzurare și ardere, a fost executat în Lincoln's Inn Fields, în anul 1419 d.Hr. În apărarea sa scrisă, Lordul Cobham a spus:

În ceea ce privește imaginile, înțeleg că ele nu sunt de credință, ci că au fost rânduite de când credința lui Hristos a fost dată prin suferința Bisericii, pentru a reprezenta și a aduce aminte de patima Domnului nostru Iisus Hristos, de martiriul și de viața bună a altor sfinți: și că oricine se închină la chipurile moarte așa cum se cuvine lui Dumnezeu, sau își pune speranța sau încrederea în ajutorul lor, așa cum ar trebui să o facă față de Dumnezeu, sau are afecțiune pentru unul mai mult decât pentru altul, face în aceasta, cel mai mare păcat al închinării la idoli.

"De asemenea, presupun acest lucru pe deplin, că fiecare om de pe acest pământ este un pelerin spre fericire, sau spre durere; și că cel care nu știe, nu vom ști, respectăm sfintele porunci ale lui Dumnezeu în viața lui aici (deși merge în pelerinaj în toată lumea și moare așa), va fi damnat: cel ce cunoaște sfintele porunci ale lui Dumnezeu și le păzește până la capăt, acela se va mântui, chiar dacă nu va merge în viața lui în pelerinaj, cum folosesc oamenii acum, la Canterbury, sau la Roma, sau în orice alt loc."

În ziua stabilită, lordul Cobham a fost scos din Turn, cu brațele legate la spate, având o înfățișare foarte veselă. Apoi a fost așezat pe o trambulină, ca și cum ar fi fost cel mai atroce trădător al coroanei, și astfel a fost scos pe câmpul St. Giles. Când a ajuns la locul de execuție și a fost luat de pe cală, a căzut cu evlavie în genunchi, cerându-i lui Dumnezeu Atotputernic să-i ierte pe dușmanii săi. Apoi s-a ridicat în picioare și a privit mulțimea, îndemnându-i în modul cel mai evlavios să urmeze legile lui Dumnezeu scrise în Scripturi și să se ferească de acei învățători pe care îi vedeau potrivnici lui Hristos în conversația și

trăirea lor. Apoi a fost spânzurat de mijloc cu lanțuri de fier și astfel a fost mistuit de viu în foc, lăudând numele lui Dumnezeu, atâta timp cât a durat viața lui; poporul, acolo de față, a arătat mare durere. Și acest lucru s-a făcut în anul 1418 d.Hr.

Cum s-au purtat preoții în acea vreme, au blasfemiat și au blestemat, cerând poporului să nu se roage pentru el, ci să-l judece blestemat în iad, pentru că nu a plecat în ascultarea papei lor, ar fi prea lung de scris.

Astfel se odihnește acest viteaz cavaler creștin, Sir John Oldcastle, sub altarul lui Dumnezeu, care este Isus Hristos, printre acei evlavioși care, în împărăția răbdării, au suferit mari necazuri cu moartea trupurilor lor, pentru cuvântul și mărturia Lui credincioasă.

În august 1473, un anume Thomas Granter a fost arestat la Londra; a fost acuzat că a profesat doctrinele lui Wickliffe, fapt pentru care a fost condamnat ca eretic obstinat. Acest om pios, fiind adus la casa șerifului, în dimineața zilei stabilite pentru execuția sa, a dorit să se răcorească puțin și, după ce a mâncat puțin, a spus celor prezenți: "Acum mănânc o masă foarte bună, pentru că am un conflict ciudat cu care trebuie să mă angajez înainte de a merge la cină"; și după ce a mâncat, el a mulțumit lui Dumnezeu pentru binefacerile providenței Sale atotbunice, cerând să fie condus imediat la locul execuției, pentru a da mărturie despre adevărul acelor principii pe care le profesase. În consecință, a fost legat cu lanțuri de un țăruș pe Tower-hill, unde a fost ars de viu, mărturisind adevărul până la ultima suflare.

În anul 1499, un anume Badram, un om pios, a fost adus în fața episcopului de Norwich, fiind acuzat de unii preoți că susținea doctrinele lui Wickliffe. El a mărturisit că a crezut tot ceea ce i s-a reproșat. Pentru aceasta, a fost condamnat ca eretic încăpățânat și s-a acordat un mandat pentru execuția sa; în consecință, a fost adus la rugul din Norwich, unde a suferit cu mare constanță.

În 1506, William Tilfrey, un om pios, a fost ars de viu la Amersham, într-o zonă numită Stoneyprat, iar în același timp, fiica sa, Joan Clarke, o femeie căsătorită, a fost obligată să aprindă rugurile care urmau să-i ardă tatăl.

Tot în acest an, un preot, părintele Roberts, a fost condamnat de episcopul de Lincoln pentru că era un lollard și a fost ars de viu la Buckingham.

În 1507, un anume Thomas Norris a fost ars de viu la Norwich pentru mărturia adevărului Evangheliei. Acest om era o persoană săracă, inofensivă, inofensivă și inofensivă, dar preotul său paroh, conversând cu el într-o zi, a presupus că era un Lollard.

Ca urmare a acestei presupuneri, el a dat informații episcopului, iar Norris a fost arestat.

În 1508, un anume Lawrence Guale, care fusese ținut în închisoare timp de doi ani, a fost ars de viu la Salisbury, pentru că a negat prezența reală în Sacrament. Se pare că acest om ținea o prăvălie în Salisbury și găzduia în casa sa niște Lollards; pentru aceasta a fost denunțat împotriva episcopului; dar el a rămas la prima sa mărturie și a fost condamnat să sufere ca eretic.

O femeie pioasă a fost arsă la Chippen Sudburne, din ordinul cancelarului, Dr. Whittenham. După ce a fost mistuită de flăcări, iar oamenii se întorceau acasă, un taur s-a dezlănțuit de la un măcelar și, alegându-l pe cancelar dintre toți ceilalți, l-a înjunghiat prin corp, iar pe coarne i-a purtat măruntaiele. Acest lucru a fost văzut de toți oamenii și este remarcabil faptul că animalul nu s-a amestecat cu nici o altă persoană.

La 18 octombrie 1511, William Succling și John Bannister, care se dezicuseră anterior, s-au întors din nou la profesiunea de credință și au fost arși de vii în Smithfield.

În anul 1517, un anume John Brown (care se dezisese înainte, în timpul domniei lui Henric al VII-lea, și care purtase un fagot în jurul catedralei St. Paul) a fost condamnat de Dr. Wonhaman, arhiepiscop de Canterbury, și ars de viu la Ashford. Înainte de a fi înlănțuit de rug, arhiepiscopul Wonhaman și Yester, episcopul de Rochester, au făcut ca picioarele lui să fie arse în foc până când toată carnea s-a desprins, până la oase. Acest lucru a fost făcut cu scopul de a-l face să se dezică din nou, dar el a persistat în atașamentul său față de adevăr până la sfârșit.

Cam în această perioadă, un anume Richard Hunn, un croitor negustor din orașul Londra, a fost arestat pentru că a refuzat să plătească preotului onorariul pentru înmormântarea unui copil; și, fiind dus în Turnul Lollards, în palatul Lambeth, a fost ucis acolo în particular de către unii dintre slujitorii arhiepiscopului.

La 24 septembrie 1518, John Stilincen, care se dezisese mai înainte, a fost arestat, adus în fața lui Richard Fitz-James, episcop de Londra, și pe 25 octombrie a fost condamnat ca eretic. A fost legat cu lanțuri de rugul din Smithfield, în mijlocul unei mulțimi imense de spectatori, și și-a pecetluit cu sângele său mărturia despre adevăr. El a declarat că era un Lollard și că a crezut întotdeauna în opiniile lui Wickliffe; și, deși fusese destul de slab pentru a-și retracta opiniile, acum era dispus să convingă lumea că era gata să moară pentru adevăr.

În anul 1519, Thomas Mann a fost ars la Londra, la fel ca și Robert Celin, un om simplu și cinstit, pentru că s-a pronunțat împotriva închinării la imagini și a pelerinajelor.

Cam în aceeași perioadă, a fost executat în Smithfield, în Londra, James Brewster, originar din Colchester. Sentimentele sale erau aceleași ca și ale celorlalți Lollards, sau ale celor care au urmat doctrinele lui Wickliffe; dar, în ciuda inocenței vieții sale și a regularității manierelor sale, a fost obligat să se supună răzbunării papale.

În timpul acestui an, un anume Christopher, un cizmar, a fost ars de viu la Newbury, în Berkshire, pentru că a negat acele articole papistașe pe care le-am menționat deja. Acest om își procurase câteva cărți în limba engleză, care erau suficiente pentru a-l face detestabil pentru clerul roman.

Robert Silks, care fusese condamnat la curtea episcopului ca eretic, a reușit să evadeze din închisoare, dar a fost prins doi ani mai târziu și adus înapoi la Coventry, unde a fost ars de viu. Șerifii confiscau întotdeauna bunurile martirilor pentru uz propriu, astfel încât soțiile și copiii lor erau lăsați să moară de foame.

În 1532, Thomas Harding, care, împreună cu soția sa, fusese acuzat de erezie, a fost adus în fața episcopului de Lincoln și condamnat pentru că a negat prezența reală în Sacrament. Apoi a fost legat cu lanțuri de un țăruș, ridicat în acest scop, la Chesham in the Pell, lângă Botely; și după ce au dat foc la vâlvătaie, unul dintre spectatori i-a zdrobit creierii cu o țeava. Preoții le-au spus oamenilor că oricine ar fi adus faguri pentru a-i arde pe eretici va avea indulgență pentru a comite păcate timp de patruzeci de zile.

La sfârșitul acestui an, Worham, arhiepiscopul de Canterbury, l-a arestat pe Hitten, preot la Maidstone; și după ce a fost torturat îndelung în închisoare și a fost examinat de mai multe ori de arhiepiscop și de Fisher, episcop de Rochester, a fost condamnat ca eretic și ars de viu în fața ușii bisericii sale parohiale.

Thomas Bilney, profesor de drept civil la Cambridge, a fost adus în fața episcopului Londrei și a altor câtorva episcopi, în sala capitulară din Westminster, și fiind amenințat de mai multe ori cu rugul și cu flăcările, a fost destul de slab pentru a se dezice; dar s-a pocăit foarte tare după aceea.

Pentru aceasta a fost adus a doua oară în fața episcopului și condamnat la moarte. Înainte de a merge la rug, și-a mărturisit adeziunea la acele opinii pe care le susținea Luther; și, când a ajuns la ea, a zâmbit și a spus: "Am avut parte de multe furtuni în această lume, dar acum vasul meu va fi în curând pe țărm, în ceruri". A stat neclintit în flăcări, strigând: "Iisuse, cred"; și acestea au fost ultimele cuvinte pe care a fost auzit că le-a rostit.

La câteva săptămâni după ce Bilney a suferit, Richard Byfield a fost aruncat în închisoare și a îndurat câteva lovituri de bici pentru că a aderat la doctrinele lui Luther: acest domn Byfield a fost călugăr la Barnes, în Surrey, dar s-a convertit citind versiunea lui Tyndale a Noului Testament. Suferințele prin care a trecut acest om pentru adevăr au fost atât de mari încât ar fi nevoie de un volum pentru a le cuprinde. Uneori era închis întro temniță, unde era aproape sufocat de mirosul ofensiv și oribil de mizerie și apă stagnantă. Alteori a fost legat de brațe, până când aproape toate articulațiile i-au fost dislocate. A fost biciuit la stâlp de mai multe ori, până când abia dacă i-a mai rămas carne pe spate; și toate acestea au fost făcute pentru a-l face să se dezică. Apoi a fost dus în Turnul Lollardilor din palatul Lambeth, unde a fost legat de gât de perete și, o dată pe zi, a fost bătut în cel mai

crud mod de către slujitorii arhiepiscopului. În cele din urmă a fost condamnat, degradat și ars în Smithfield.

Următoarea persoană care a avut de suferit a fost John Tewkesbury. Acesta era un om simplu și simplu, care nu se făcuse vinovat de nicio altă ofensă împotriva a ceea ce se numea Sfânta Mamă Biserică, decât aceea de a citi traducerea lui Tyndale a Noului Testament. La început a fost destul de slab pentru a se jigni, dar după aceea s-a pocăit și a recunoscut adevărul. Pentru aceasta a fost adus în fața episcopului din Londra, care l-a condamnat ca eretic încăpățânat. A suferit foarte mult în timpul întemnițării sale, astfel că atunci când l-au scos pentru execuție, era aproape mort. A fost condus la rugul din Smithfield, unde a fost ars, declarându-și totala repulsie față de papism și mărturisind convingerea fermă că cauza sa era dreaptă în fața lui Dumnezeu.

Următoarea persoană care a avut de suferit în această domnie a fost James Baynham, un cetățean respectabil din Londra, care se căsătorise cu văduva unui domn din Temple. Când a fost înlănțuit la rug, el a îmbrățișat vâlvătaia și a spus: "O, papiștași, iată, voi căutați miracole; iată acum să vedeți un miracol; căci în acest foc nu simt mai multă durere decât dacă aș fi în pat, căci îmi este la fel de dulce ca un pat de trandafiri". Astfel, el și-a predat sufletul în mâinile Răscumpărătorului său.

La scurt timp după moartea acestui martir, un anume Traxnal, un conațional inofensiv, a fost ars de viu la Bradford, în Wiltshire, pentru că nu recunoștea prezența reală în Sacrament și nici nu recunoștea supremația papală asupra conștiințelor oamenilor.

În anul 1533, John Frith, un martir renumit, a murit pentru adevăr. Când a fost adus la rugul din Smithfield, el a îmbrățișat rugul și l-a îndemnat pe un tânăr pe nume Andrew Hewit, care suferea împreună cu el, să își încredințeze sufletul acelui Dumnezeu care îl răscumpărase. Amândoi acești suferinzi au îndurat multe chinuri, deoarece vântul a îndepărtat flăcările de ei, astfel încât au stat mai mult de două ore în agonie înainte de a expira.

În anul 1538, un anume Collins, un nebun, a murit împreună cu câinele său în Smithfield. Circumstanțele au fost următoarele: Collins se afla în biserică în momentul în care preotul a înălțat ostia, iar Collins, în batjocură față de sacrificiul de la slujbă, și-a ridicat câinele deasupra capului. Pentru această crimă, Collins, care ar fi trebuit să fie trimis într-un ospiciu, sau biciuit la coada carului, a fost adus în fața episcopului din Londra; și deși era cu adevărat nebun, totuși, atât de mare era forța puterii papistașe, atât de mare era corupția în Biserică și în stat, încât bietul nebun, împreună cu câinele său, au fost duși amândoi la rugul din Smithfield, unde au fost arși până la cenușă, în mijlocul unei mulțimi imense de spectatori.

În același an au mai fost și alte persoane care au suferit în același an, pe care le vom lua în considerare în ordinea în care se află în fața noastră.

Un anume Cowbridge a suferit la Oxford; și deși era considerat a fi un nebun, totuși a dat mari semne de evlavie când a fost legat de rug și după ce flăcările s-au aprins în jurul lui.

Cam în aceeași perioadă, un anume Purderve a fost condamnat la moarte pentru că a spus în particular unui preot, după ce a băut vinul, "A binecuvântat poporul flămând cu potirul gol".

În același timp a fost condamnat William Letton, un călugăr de vârstă înaintată, din comitatul Suffolk, care a fost ars la Norwich pentru că a vorbit împotriva unui idol care era purtat în procesiune; și pentru că a afirmat că Sacramentul ar trebui să fie administrat în ambele feluri.

Cu ceva timp înainte de arderea acestor oameni, Nicholas Peke a fost executat la Norwich; și când focul a fost aprins, a fost atât de ars încât a devenit negru ca smoala. Dr. Reading, care stătea în fața lui, împreună cu Dr. Hearne și Dr. Spragwell, având în mână o dorință lungă și albă, l-a lovit pe umărul drept și i-a spus: "Peke, retractează-te și crede în Sacrament". La aceasta el a răspuns: "Te disprețuiesc și pe tine și pe el"; și cu mare violență a scuipat sânge, ocazionat de chinul suferințelor sale. Dr. Reading a acordat patruzeci de zile de indulgență pentru suferind, pentru ca acesta să își retracteze opiniile. Dar el a persistat în aderența sa la adevăr, fără să țină cont de răutatea vrăjmașilor săi; și a fost ars de viu, bucurându-se că Hristos l-a considerat vrednic să sufere pentru numele Său.

La 28 iulie 1540 sau 1541 (pentru că cronologia diferă), Thomas Cromwell, conte de Essex, a fost adus pe eșafodul de pe Tower Hill, unde a fost executat cu câteva exemple izbitoare de cruzime. El a ținut un scurt discurs în fața poporului, apoi s-a resemnat cu blândețe în fața toporului.

Credem că acest nobil este clasificat printre martiri, deoarece, deși acuzațiile aduse împotriva lui nu se refereau la nimic în materie de religie, totuși, dacă nu ar fi fost zelul său de a demola papismul, ar fi putut păstra până la sfârșit favoarea regelui. La aceasta se poate adăuga faptul că papistașii au pus la cale distrugerea sa, deoarece el a făcut mai mult pentru promovarea Reformei decât orice alt om din acea epocă, cu excepția bunului Dr. Cranmer.

La scurt timp după execuția lui Cromwell, Dr. Cuthbert Barnes, Thomas Garnet și William Jerome au fost aduși în fața tribunalului ecleziastic al episcopului de Londra și acuzați de erezie. Fiind în fața episcopului Londrei, Dr. Barnes a fost întrebat dacă sfinții se roagă pentru noi? La aceasta el a răspuns că "ar lăsa asta în seama lui Dumnezeu; dar (a spus el) mă voi ruga pentru voi".

Pe 13 iulie 1541, acești oameni au fost aduși din Turn la Smithfield, unde au fost legați cu toții de un singur țăruș și au suferit moartea cu o constanță pe care nu putea să o inspire decât credința fermă în Isus Hristos.

Thomas Sommers, un negustor cinstit, împreună cu alți trei, a fost aruncat în închisoare pentru că a citit câteva dintre cărțile lui Luther și au fost condamnați să ducă acele cărți la un foc în Cheapside; acolo trebuiau să le arunce în flăcări, dar Sommers le-a aruncat pe ale sale, fapt pentru care a fost trimis înapoi în Turn, unde a fost ucis cu pietre.

Persecuții îngrozitoare au avut loc în acest timp la Lincoln, sub conducerea Dr. Longland, episcopul acestei dieceze. La Buckingham, Thomas Bainard și James Moreton, unul pentru că a citit Rugăciunea Domnească în engleză, iar celălalt pentru că a citit Epistolele Sfântului Iacob în engleză, au fost amândoi condamnați și arși de vii.

Anthony Parsons, un preot, împreună cu alți doi, a fost trimis la Windsor, pentru a fi examinat cu privire la erezie; și mai multe articole le-au fost oferite pentru a le subscrie, pe care le-au refuzat. Acest lucru a fost continuat de episcopul de Salisbury, care a fost cel mai violent persecutor din acea epocă, cu excepția lui Bonner. Când au fost aduși la rug, Parsons a cerut ceva de băut, care, fiindu-i adusă, a băut pentru tovarășii săi de suferință, spunând: Fiți veseli, frații mei, și ridicați-vă inimile către Dumnezeu; căci după acest mic dejun ascuțit, am încredere că vom avea o cină bună în Împărăția lui Hristos, Domnul și Răscumpărătorul nostru". La aceste cuvinte, Eastwood, unul dintre suferinzi, și-a ridicat ochii și mâinile spre cer, dorind ca Domnul de sus să-i primească spiritul. Parsons a tras paiul aproape de el, apoi a spus spectatorilor: "Aceasta este armura lui Dumnezeu, iar acum sunt un soldat creștin pregătit pentru luptă: Nu caut milă decât prin meritele lui Hristos;

El este singurul meu Mântuitor, în El mă încred pentru mântuire; și, la scurt timp după aceea, s-au aprins focurile, care le-au ars trupurile, dar nu au putut răni sufletele lor prețioase și nemuritoare. Constanța lor a triumfat asupra cruzimii, iar suferințele lor vor fi păstrate în amintirea veșnică.

Astfel, poporul lui Hristos a fost trădat în toate felurile, iar viețile lor au fost cumpărate și vândute. Pentru că, în parlamentul menționat, regele a făcut acest act cel mai blasfemiator și crud, ca să fie o lege pentru totdeauna: că oricine ar fi fost cei care ar fi citit Scripturile în limba maternă (care era atunci numită "învățătura lui Wickliffe"), ei ar fi trebuit să piardă pământul, vitele, trupul, viața și bunurile, de la moștenitorii lor pentru totdeauna, și astfel să fie condamnați ca eretici pentru Dumnezeu, dușmani ai coroanei și cei mai arțăgoși trădători ai țării.

Capitolul XV - Complotul Prafului de Pușcă (1605)

O conspirație pentru distrugerea lui Iacob I, a familiei regale și a ambelor camere ale Parlamentului; cunoscută sub numele de complotul prafului de pușcă.

Preoții iezuiți (care erau în număr mare în Anglia în momentul în care se intenționa invazia spaniolă) erau atât de iritați de eșecul acestei expediții, încât erau hotărâți, dacă era posibil, să proiecteze un plan acasă, care să răspundă, într-o oarecare măsură, scopurilor concurenților lor însetați de sânge. Administrația viguroasă a Elisabetei i-a împiedicat însă să pună în aplicare vreunul dintre planurile lor inechitabile, deși au făcut multe încercări în acest sens. Începutul domniei succesoarei sale a fost destinat să fie epoca unui complot, a cărui barbarie transcende orice lucru relatat în istoria antică sau modernă.

Pentru a zdrobi papismul în modul cel mai eficient în acest regat, Iacob, la scurt timp după succesiunea sa, a luat măsurile necesare pentru a eclipsa puterea romano-catolicilor, aplicând legile care fuseseră adoptate împotriva lor de către predecesorii săi. Acest lucru ia înfuriat pe papiștași într-o asemenea măsură, încât unii dintre principalii conducători au format o conspirație de cea mai îndrăzneață și mai impie; și anume, de a arunca în aer regele, familia regală și ambele camere ale parlamentului, în plină sesiune, și astfel să implice națiunea într-o ruină totală și inevitabilă.

Cabala care a luat hotărârea de a pune în practică acest plan oribil era formată din următoarele persoane: Henry Garnet, un englez, care, în jurul anului 1586, fusese trimis în Anglia ca superior al iezuiților englezi; Catesby, un domn englez; Tesmond, un iezuit; Thomas Wright; doi domni cu numele Winter; Thomas Percy, un apropiat al contelui de Northumberland; Guido Fawkes, un soldat de noroc îndrăzneț și întreprinzător; Sir Edward Digby; John Grant, Esq.; Francis Tresham, Esq.; Robert Keyes și Thomas Bates, domni.

Cei mai mulți dintre aceștia erau oameni de naștere și de avere, iar Catesby, care avea o avere mare, cheltuise deja două mii de lire sterline în mai multe călătorii la curtea Spaniei, pentru a introduce o armată de spanioli în Anglia, pentru a răsturna guvernul protestant și a restaura religia romano-catolică; Dar, fiind dezamăgit de acest proiect de invazie, a profitat de ocazie pentru a-i dezvălui lui Percy (care era prietenul său intim și care, într-un acces de pasiune bruscă, a sugerat un plan de asasinare a regelui) un plan mai nobil și mai amplu de trădare, care ar fi inclus o răzbunare sigură și, dintr-o singură lovitură, i-ar fi trimis la distrugere pe toți dușmanii lor.

Percy a fost de acord cu proiectul propus de Catesby, iar ei au hotărât să împărtășească chestiunea altor câțiva și, treptat, tuturor celorlalți membri ai cabalei lor, fiecare om fiind obligat prin jurământ și luând sacramentul (cel mai sacru rit al religiei lor) să nu dezvăluie nici cea mai mică silabă a chestiunii sau să se retragă din asociație fără consimțământul tuturor persoanelor implicate. [311]

Aceste consultări au avut loc în primăvara și vara anului 1604, iar spre sfârșitul acelui an și-au început operațiunile; vom relata modul în care s-au desfășurat și descoperirea lor, cu cât mai multă concizie și perspicacitate.

Se convenise ca câțiva dintre conspiratori să pună o mină sub sala în care urma să se întrunească parlamentul și să aleagă chiar momentul în care regele urma să-și țină discursul în fața ambelor camere, pentru a arunca mina și astfel, dintr-o singură lovitură, să îl elimine pe rege, familia regală, lordii, comuniștii și toți ceilalți dușmani ai religiei catolice chiar în acel loc în care această religie a fost cel mai asuprit. În acest scop, Percy, care era la acea vreme un gentleman-pensionar, s-a angajat să închirieze cu toată diligența o casă adiacentă camerei superioare a parlamentului. Acest lucru a fost făcut în consecință, iar conspiratorii, care se așteptau ca parlamentul să se întrunească pe 17 februarie următor, au început, pe 11 decembrie, să sape în pivniță, prin peretele despărțitor, care avea o grosime de trei metri. La această muncă s-au alăturat în număr de șapte: au intrat noaptea și nu au mai apărut niciodată la vedere după aceea, deoarece, după ce s-au aprovizionat cu toate proviziile necesare, nu au avut ocazia să iasă. În caz de descoperire, se aprovizionaseră cu praf de pușcă, alice și arme de foc și luaseră hotărârea de a muri mai degrabă decât să fie prinși.

În ziua de Sânpetru, 1605, au săpat atât de mult prin zid încât au putut auzi un zgomot pe partea cealaltă: la acest eveniment neașteptat, temându-se de o descoperire, Guido Fawkes (care era lacheul lui Percy) a fost trimis să afle cu ce ocazie și s-a întors cu un raport favorabil, conform căruia locul de unde venea zgomotul era o pivniță mare sub camera superioară a parlamentului, plină de cărbune de mare, care era atunci de vânzare, iar pivnița se oferea spre a fi închiriată.

În urma acestei informații, Percy a închiriat imediat pivnița și a cumpărat restul cărbunilor; apoi a trimis după treizeci de butoaie de praf de pușcă din Olanda și, debarcându-le la Lambeth, le-a transportat treptat, pe timp de noapte, în această pivniță, unde au fost acoperite cu pietre, bare de fier, o mie de butelii și cinci sute de faguri; toate acestea au fost făcute pe îndelete, parlamentul fiind prorogat până la 5 noiembrie.

După ce au făcut acest lucru, conspiratorii s-au întrebat cum să îl securizeze pe ducele de York,[B] , care era prea tânăr pentru a fi așteptat la Casa Parlamentului, și pe sora sa, prințesa Elisabeta, educată la lordul Harrington, în Warwickshire. S-a hotărât ca Percy și un altul să intre în camera ducelui, iar alți doisprezece, dispuși corespunzător la mai multe uși, cu doi sau trei călare la poarta curții pentru a-l primi, să-l ducă în siguranță imediat ce parlamentul va fi aruncat în aer; sau, dacă acest lucru nu se putea realiza, să-l ucidă și să o declare regină pe prințesa Elisabeta, după ce au pus-o în siguranță, sub pretextul unui meci de vânătoare, în acea zi.

Câțiva dintre conspiratori au propus să obțină ajutor străin înainte de a-și pune în aplicare planul; dar acest lucru a fost respins și s-a convenit să se solicite asistență Franței,

Spaniei și altor puteri doar după ce complotul ar fi intrat în vigoare; au hotărât, de asemenea, să o proclame regină pe prințesa Elisabeta și să răspândească un raport, după ce lovitura a fost dată, că puritanii erau autorii unei acțiuni atât de inumane.

Toate lucrurile fiind acum pregătite de către conspiratori, aceștia, fără nici cea mai mică remușcare de conștiință și cu cea mai mare nerăbdare, așteptau ziua de 5 noiembrie. Dar toate sfaturile lor au fost spulberate de o împrejurare fericită și providențială. Unul dintre conspiratori, având dorința de a-l salva pe William Parker, Lord Monteagle, i-a trimis următoarea scrisoare:

"Domnul meu,

"Din dragostea pe care o port unora dintre prietenii tăi, am grijă de păstrarea ta. De aceea te sfătuiesc, așa cum îți prețuiești viața, să inventezi o scuză pentru a lipsi de la acest Parlament. căci Dumnezeu și omul au convenit să pedepsească răutatea din acest timp. Nu luați ușor acest avertisment, ci retrageți-vă la țară, unde vă puteți aștepta să auziți cu siguranță vești despre eveniment, căci chiar dacă nu pare să fie nici o agitație, totuși vă spun că vor primi o lovitură teribilă - acest Parlament, și totuși nu vor vedea cine îi rănește. Acest sfat nu este de condamnat, pentru că vă poate face bine și nu vă poate face nici un rău. Pentru că pericolul a trecut atât de repede (sau la fel de repede) cât timp veți arde această scrisoare. Și sper că Dumnezeu vă va da harul de a o folosi cu folos, la a cărui sfântă ocrotire vă încredințez."

Lordul Monteagle nu a știut ce să judece această scrisoare și nici nu s-a hotărât dacă să ignore anunțul sau nu; și, crezând că este un truc al dușmanilor săi pentru a-l speria și al determina să lipsească din parlament, ar fi ales prima variantă, dacă ar fi fost vorba doar de propria sa siguranță: Dar, temându-se că viața regelui ar putea fi în pericol, a dus scrisoarea la miezul nopții la contele de Salisbury, care era la fel de nedumerit cu privire la semnificația ei; și, deși înclina să creadă că era doar o invenție sălbatică și răutăcioasă pentru a-l alarma pe Monteagle, totuși a considerat că este potrivit să se consulte cu contele de Suffolk, lordul șambelan. Expresia "ca lovitura să vină, fără să se știe cine i-a rănit" i-a făcut să-și imagineze că nu ar fi fost mai potrivit decât în timpul parlamentului și nici pe o altă cale susceptibilă de a fi încercată decât prin praf de pușcă, în timp ce regele se afla în ședință la acea adunare: lordul șambelan a crezut că acest lucru este cu atât mai probabil cu cât sub camera parlamentului se afla o pivniță mare (așa cum am menționat deja), niciodată folosită pentru altceva decât pentru lemne sau cărbuni, aparținând lui Wineyard, paznicul palatului; și după ce au comunicat scrisoarea conților de Nottingham, Worcester și Northampton, nu au mai înaintat mai departe până când regele a venit de la Royston, la

1 noiembrie.[313]

Majestatea Sa, căruia conții i-au arătat scrisoarea și care, în același timp, l-au informat cu privire la suspiciunile lor, a fost de părere că fie nu trebuie făcut nimic, fie că trebuie

făcut suficient pentru a preveni pericolul: și că trebuie făcută o percheziție în ziua precedentă celei destinate executării acestei diabolice întreprinderi.

În consecință, luni, 4 noiembrie, după-amiaza, lordul șambelan, a cărui funcție era de a vedea ca toate lucrurile să fie pregătite pentru venirea regelui, însoțit de Monteagle, a mers să viziteze toate locurile din jurul casei parlamentului și, având o mică ocazie să vadă pivnița, a observat doar grămezi de bușteni și de faguri, dar în număr mai mare decât credea el că Wineyard ar putea avea nevoie pentru uzul propriu. Când a întrebat cine era proprietarul lemnului și i s-a spus că aparținea unui domn Percy, a început să aibă unele suspiciuni, știind că acesta era un papistaș rigid și că se afla atât de rar acolo, încât nu avea ocazia să aibă nevoie de o asemenea cantitate de combustibil; iar Monteagle i-a confirmat acest lucru, observând că Percy îi făcuse mari profesii de prietenie.

Deși nu se vedeau alte materiale, Suffolk a considerat că era necesar să facă o căutare suplimentară; și, la întoarcerea sa la rege, s-a luat hotărârea ca aceasta să fie făcută într-un mod care să fie eficient, fără a scandaliza pe nimeni sau a da vreo alarmă.

Sir Thomas Knevet, intendentul din Westminster, a primit ordin, sub pretextul de a căuta tapiserii furate din acel loc și din alte case din zonă, să îndepărteze lemnul și să vadă dacă nu cumva se ascunde ceva dedesubt. Acest domn, mergând la miezul nopții, împreună cu mai mulți însoțitori, la pivniță, l-a întâlnit pe Fawkes, care tocmai ieșea din ea, încălțat cu ghete și pinteni, cu o cutie de scântei și trei chibrituri în buzunare, și l-a prins fără nici o ceremonie, fără să-i pună întrebări, imediat după ce, în urma îndepărtării lemnului, a descoperit butoaiele cu praf de pușcă, a făcut să fie legat și asigurat în mod corespunzător.

Fawkes, care era un ticălos împietrit și îndrăzneț, nu a ezitat să recunoască planul și să spună că urma să fie executat mâine dimineață. El a făcut aceeași recunoaștere la interogatoriul său în fața unui comitet al consiliului; și, deși nu a negat că a avut câțiva asociați în această conspirație, totuși, nicio amenințare cu tortura nu l-a putut face să descopere vreunul dintre ei, el declarând că "era gata să moară și că ar fi preferat să sufere zece mii de morți, decât să îl acuze de bunăvoie pe stăpânul său sau pe oricare altul".

Cu toate acestea, în urma unor examinări repetate și a asigurărilor că stăpânul său a fost arestat, a recunoscut în cele din urmă "că, în timp ce el era în străinătate, Percy păstrase cheile pivniței, că fusese în ea de când fusese pus praful de pușcă acolo și, de fapt, că era unul dintre actorii principali ai tragediei preconizate".

Între timp, s-a aflat că Percy venise dinspre nord sâmbătă noaptea, pe 2 noiembrie, și luase cina luni la Sion- house, cu contele de Northumberland; că Fawkes îl întâlnise pe drum și că, după ce lordul șambelan fusese în acea seară în pivniță, s-a dus, pe la ora șase, [314] la stăpânul său, care a fugit imediat, temându-se că complotul fusese descoperit.

Vestea descoperirii s-a răspândit imediat, iar conspiratorii au fugit pe diferite căi, dar mai ales în Warwickshire, unde Sir Everard Digby a organizat o partidă de vânătoare, lângă Dunchurch, pentru a aduna un număr de recenzenți suficient de mare pentru a o captura pe prințesa Elisabeta; dar acest plan a fost împiedicat de ea, care s-a refugiat în Coventry; și toată formațiunea lor, care numără aproximativ o sută de persoane, s-a retras la Holbeach, reședința lui Sir Stephen Littleton, la granița cu Staffordshire, după ce au spart grajduri și au luat cai de la diferite persoane din comitatele învecinate.

Sir Richard Walsh, marele șerif din Worcestershire, i-a urmărit până la Holbeach, unde i-a investit și i-a somat să se predea. În timpul pregătirilor pentru apărare, au pus niște praf de pușcă umed în fața focului pentru a se usca, iar o scânteie de la cărbuni luând foc, unii dintre conspiratori au fost atât de arși la față, la coapse și la brațe, încât abia dacă mai puteau să-și mânuiască armele. Cazul lor era disperat și nu se întrevedea nicio cale de scăpare, decât dacă nu-și croiau drum printre atacatori, au făcut o incursiune furibundă în acest scop. Catesby (cel care a propus primul modul în care s-a desfășurat complotul) și Percy au fost amândoi uciși. Thomas Winter, Grant, Digby, Digby, Rockwood și Bates, au fost luați și duși la Londra, au fost primii care au făcut o descoperire completă a conspirației. Tresham, care pândea prin oraș și își schimba frecvent locuința, a fost prins la scurt timp după aceea și, după ce a mărturisit întreaga afacere, a murit din cauza strangulării, în Turn. Contele de Northumberland, suspectat pentru că era rudă cu Thomas Percy, a fost, ca măsură de precauție, încredințat în custodia arhiepiscopului de Canterbury, la Lambeth; ulterior, a fost amendat cu treizeci de mii de lire sterline și trimis în Turn pentru că l-a admis pe Percy în banda domnilor pensionari, fără să-i depună jurământul de supremație.

Unii au scăpat la Calais și, ajungând acolo împreună cu alții, care au fugit pentru a evita o persecuție pe care o bănuiau cu această ocazie, au fost primiți cu bunăvoință de guvernator; dar unul dintre ei a declarat în fața lui că nu era atât de îngrijorat de exilul său, cât de faptul că complotul cu pulbere nu a avut efect, guvernatorul a fost atât de înfuriat că se lăuda cu o nelegiuire atât de execrabilă, încât, într-un impuls brusc de indignare, a încercat să-l arunce în mare.

La 27 ianuarie 1606, opt dintre conspiratori au fost judecați și condamnați, printre care Sir Everard Digby, singurul care a pledat vinovat la acuzație, deși toți ceilalți își mărturisiseră vinovăția înainte. Digby a fost executat pe data de 30 a aceleiași luni, împreună cu Robert Winter, Grant și Bates, la capătul vestic al curții bisericii St. Paul; Thomas Winter, Keyes, Rockwood și Fawkes au fost executați a doua zi în curtea Old Palace.

Garnet a fost judecat la 28 martie, "pentru că a cunoscut și a ascuns conspirația; pentru că a depus jurământul de păstrare a secretului față de conspiratori, pentru că i-a convins de legalitatea [315] trădării și pentru că s-a rugat pentru succesul marii acțiuni în curs la

începutul parlamentului". Fiind găsit vinovat,[C] a primit sentința la moarte, dar nu a fost executat până la 3 mai, când, mărturisindu-și propria vină și nelegiuirea întreprinderii, i-a îndemnat pe toți romano-catolicii să se abțină de la asemenea practici de trădare în viitor. Gerard și Hall, doi iezuiți, au ajuns în străinătate; iar Littleton, împreună cu alți câțiva, au fost executați în țară.

Lordul Monteagle a primit un grant de două sute de lire sterline pe an în pământ și o pensie de cinci sute de lire pe viață, ca recompensă pentru descoperirea scrisorii care a dat primul indiciu al conspirației; iar aniversarea acestei eliberări providențiale a fost ordonată să fie comemorată pentru totdeauna prin rugăciune și mulțumire.

Astfel, acest plan diabolic a fost în mod fericit dejucat, iar autorii lui au fost aduși la pedeapsa pe care o merita răutatea lor. În această afacere, Providența a intervenit în mod evident în favoarea protestanților și i-a salvat de la acea distrugere care ar fi trebuit să aibă loc dacă planul ar fi reușit conform dorințelor unei facțiuni intolerante, superstițioase și însetate de sânge.

Capitolul XVI - O Relatare a Persecuțiilor Scoțiene sub Regele Henric al VIII-lea

Regele Henric al VIII-lea

Așa cum nu a existat niciun loc nepopulat, nici în Germania, nici în Italia, nici în Franța, în care să nu fi fost câteva ramuri răsărite din rădăcina cea mai roditoare a lui Luther; de asemenea, insula Britania nu a fost lipsită de roadele și ramurile sale. Printre care se număra Patrick Hamilton, un scoțian născut din neam înalt și nobil, și din sângele regelui, cu haruri excelente, în vârstă de douăzeci și trei de ani, numit Abatele de Ferne. Părăsinduși țara împreună cu trei tovarăși pentru a căuta învățătura dumnezeiască, el a mers la Universitatea din Marburg, în Germania, universitate care fusese recent ridicată de Filip, landgrav de Hesse.

În timpul șederii sale în Germania, a făcut cunoștință cu luminile eminente ale

Evangheliei, Martin Luther și Philip Melancthon, ale căror scrieri și doctrine l-au făcut să se atașeze puternic de religia protestantă.

Arhiepiscopul de St. Andrews (care era un catolic rigid), aflând de acțiunile domnului Hamilton, a cerut ca acesta să fie arestat și adus în fața sa. După o scurtă examinare referitoare la principiile sale religioase, l-a trimis ca prizonier la castel, ordonând în același timp încarcerarea în cea mai dezgustătoare regiune a închisorii.

În dimineața următoare, domnul Hamilton a fost chemat la episcop, împreună cu alți câțiva, pentru examinare, când principalele articole împotriva lui au fost dezaprobarea sa publică a pelerinajelor, a purgatoriului, a rugăciunilor către sfinți, a rugăciunilor pentru cei morți etc.

Aceste articole au fost recunoscute de domnul Hamilton ca fiind adevărate, fapt pentru care a fost imediat condamnat la ardere. Pentru ca condamnarea sa să aibă o mai mare autoritate, au făcut ca ea să fie subscrisă de toți cei de seamă care erau prezenți și, pentru ca numărul să fie cât mai mare, au admis chiar și subscrierea băieților care erau fii ai nobilimii.

Atât de urgent era acest prelat intolerant și persecutor pentru distrugerea domnului Hamilton, încât a ordonat ca sentința să fie executată chiar în după-amiaza zilei în care a fost pronunțată. În consecință, el a fost condus la locul desemnat pentru oribila tragedie și a fost asistat de un număr prodigios de spectatori. Cea mai mare parte a mulțimii nu a vrut să creadă că se intenționa ca el să fie executat. Ei au crezut că sentința a fost pronunțată doar pentru a-l speria și a-l determina astfel să îmbrățișeze principiile religiei romane.

Când a ajuns la rug, a îngenuncheat și, pentru o vreme, s-a rugat cu mare fervoare. După aceasta, a fost legat de rug, iar în jurul lui au fost așezate vreascuri. O cantitate de praf de pușcă a fost așezată sub brațele sale și i s-a dat foc, ceea ce i-a ars mâna stângă și o parte a feței. Nu a provocat nici o vătămare materială și nici nu a intrat în contact cu rugii. În consecință, s-a avansat mai multă pulbere și materie combustibilă. Aceasta a fost incendiată și a avut efect. În timp ce se aprindeau fagurii, el a strigat, cu o voce audibilă: "Doamne Iisuse, primește-mi duhul! Cât timp va mai copleși întunericul acest tărâm? Și cât timp vei mai suferi tirania acestor oameni?".

Focul care ardea încet l-a supus la un mare chin; dar l-a suportat cu mărinimie creștină. Ceea ce i-a provocat cea mai mare durere a fost clamarea unor oameni răi instigați de frați, care strigau frecvent: "Întoarce-te, ereticule; invoc-o pe Maica Domnului; spune Salve Regina etc.". La care el le răspundea: "Plecați de la mine și nu mă tulburați, mesageri ai Satanei". Unul dintre Campbell, un călugăr, care era conducătorul cercului, a continuat săl întrerupă prin limbaj oprobriu. Tânărul Patrick Hamilton i-a spus: "Om rău, Dumnezeu să te ierte". După care, fiind împiedicat să mai vorbească din cauza violenței fumului și a rapidității flăcărilor, și-a predat sufletul în mâinile Celui care l-a dat.

Acest credincios statornic în Hristos a suferit martiriul în anul 1527.

Un anume Henry Forest, un tânăr benedictin inofensiv, a fost acuzat că a vorbit respectuos despre sus-numitul Patrick Hamilton, a fost aruncat în închisoare; și, mărturisindu-se unui călugăr, a recunoscut că îl considera pe Hamilton un om bun; și că articolele pentru care a fost condamnat la moarte, ar putea fi apărate. Cum călugărul și-a dezvăluit gândurile, aceasta a fost primită ca dovadă; și bietul benedictin a fost condamnat să fie ars.

În timp ce se desfășurau consultări cu privire la modalitatea de execuție, John Lindsay, unul dintre domnii arhiepiscopului, și-a oferit sfatul de a-l arde pe fratele Forest într-o pivniță;

"Pentru că", a spus el, "fumul lui Patrick Hamilton i-a infectat pe toți cei peste care a suflat".

Acest sfat a fost acceptat, iar biata victimă a fost mai degrabă sufocată decât arsă.

Următorii care au căzut victime pentru că au mărturisit adevărul Evangheliei au fost David Stratton și Norman Gourlay.

Când au ajuns la locul fatal, amândoi au îngenuncheat și s-au rugat cu multă fervoare. Sau ridicat, când Stratton, adresându-se spectatorilor, i-a îndemnat să lase deoparte noțiunile lor superstițioase și idolatre și să-și folosească timpul pentru a căuta adevărata lumină a Evangheliei. El ar fi vrut să spună mai mult, dar a fost împiedicat de ofițerii care asistau.

Sentința lor a fost executată, iar ei și-au predat cu bucurie sufletele acelui Dumnezeu care le-a dat, sperând, prin meritele marelui Răscumpărător, la o înviere glorioasă pentru o viață nemuritoare. Ei au suferit în anul 1534.

Martiriul celor două persoane menționate mai sus a fost urmat în curând de cel al domnului Thomas Forret, care, pentru o perioadă considerabilă de timp, a fost decan al Bisericii Române; Killor și Beverage, doi fierari; Duncan Simson, un preot; și Robert Forrester, un domn. Au fost arși cu toții împreună, pe Castle-hill din Edinburgh, în ultima zi a lunii februarie 1538.

În anul următor martiriului persoanelor menționate mai sus, și anume 1539, alte două persoane au fost arestate sub suspiciunea de erezie, și anume Jerome Russell și Alexander Kennedy, un tânăr de aproximativ 18 ani.

Aceste două persoane, după ce au fost închise în închisoare, au fost aduse în fața arhiepiscopului pentru examinare. În timpul procesului lor judiciar, Russell, ca un om sensibil, a argumentat în mod erudit împotriva acuzatorilor săi; în timp ce în schimb a folosit un limbaj foarte disprețuitor.

La sfârșitul examinării, amândoi au fost declarați eretici, iar arhiepiscopul a pronunțat cumplita sentință a morții. Ei au fost imediat predați puterii seculare pentru a fi executați.

A doua zi, au fost conduși la locul stabilit pentru tortură; în drumul lor spre acesta,

Russell, văzându-și tovarășul de suferință cu o aparență de timiditate în chipul său, i s-a adresat astfel: "Frate, nu te teme; mai mare este Cel care este în noi, decât Cel care este în lume. Durerea pe care o vom suferi este scurtă și va fi ușoară. Dar bucuria și mângâierea noastră nu vor avea niciodată sfârșit. Să ne străduim, așadar, să intrăm în bucuria Stăpânului și Mântuitorului nostru, pe aceeași cale dreaptă pe care El a luat-o înaintea noastră. Moartea nu ne poate face rău, căci ea este deja distrusă de El, pentru care acum vom suferi."

Când au ajuns la locul fatal, amândoi au îngenuncheat și s-au rugat pentru o vreme. După ce au fost legați de țăruș, iar rugurile aprinse, ei și-au predat cu bucurie sufletele în mâinile Celui care le-a dat - în deplina speranță a unei recompense veșnice în conacele cerești.

O relatare a vieții, suferințelor și morții domnului George Wishart, care a fost strangulat și apoi ars în Scoția, pentru că a mărturisit adevărul Evangheliei pe

În anul 1543, în jurul anului Domnului nostru, la Universitatea din Cambridge, a existat un om pe nume Maestrul George Wishart, numit în mod obișnuit Maestrul George de la Benet's College, un om de statură înaltă, cu capul în formă de polen. Purta o șapcă franceză circulară de cea mai bună calitate; judecat ca fiind de ten melancolic după

fizionomie: cu părul negru, cu barbă lungă, cu un chip frumos, bine vorbit după țara sa, Scoția, curtenitor, smerit, drăguț, bucuros să predea, dornic să învețe și bine călătorit; având pe el ca îmbrăcăminte. Purta, de asemenea, o rochie de frizură până la pantofi, o dublură neagră din fustian milan și un simplu ciorap negru, cămăși din pânză nouă și aspră, iar la mâini avea benzi și manșete albe.

Era un om modest, cumpătat, cu frică de Dumnezeu, urând lăcomia, căci milostenia lui nu avea sfârșit nici noaptea, nici ziua, nici la prânz, nici ziua; renunța la o masă din trei, la o zi din patru în cea mai mare parte, cu excepția a ceva pentru a mângâia natura. Se culca tare pe un puhoi de paie și cearceafuri de pânză grosolană, nouă, pe care, când le schimba, le dădea. Avea în mod obișnuit lângă patul său o cadă cu apă, în care (oamenii lui fiind în pat, lumânarea stinsă și totul liniștit) obișnuia să se îmbăieze. Mă iubea cu tandrețe, iar eu pe el.

Învăța cu multă modestie și gravitate, astfel încât unii dintre ai săi îl credeau sever și ar fi vrut să-l ucidă; dar Domnul era apărarea lui. Iar el, după ce i-a îndreptat cum se cuvine pentru răutatea lor, prin îndemnuri bune i-a amendat și a plecat pe drumul său. O, de mi lar fi lăsat

Domnul pe mine, sărmanul lui băiat, ca să fi putut să termine ceea ce începuse! Căci a plecat în Scoția cu diverși nobili, care au venit pentru un tratat cu regele Henric.

În 1543, Arhiepiscopul de St. Andrews a făcut o vizită în diferite părți ale diecezei sale, unde mai multe persoane au fost denunțate la Perth pentru erezie. Printre aceștia au fost condamnați la moarte următorii, și anume: William Anderson, Robert Lamb, James Finlayson, James Hunter, James Raveleson și Helen Stark.

Acuzațiile îndreptate împotriva acestor persoane au fost următoarele: Primii patru au fost acuzați că au spânzurat imaginea Sfântului Francisc, că i-au bătut în cuie coarnele de berbec pe cap și că i-au prins o coadă de vacă de șold; dar principalul motiv de condamnare a fost faptul că au chefuit cu o gâscă într-o zi de post religios.

James Reveleson a fost acuzat că și-a decorat casa cu diadema cu trei coroane a lui Petru, sculptată în lemn. Arhiepiscopul a conceput acest act executat în batjocură față de boneta sa de cardinal.

Helen Stark a fost acuzată că nu s-a obișnuit să se roage la Fecioara Maria, mai ales în perioada în care era însărcinată.

În urma acestor acuzații, toți au fost găsiți vinovați și au fost imediat condamnați la moarte. Cei patru bărbați, acuzați că au mâncat gâsca, au fost condamnați la spânzurătoare; James Raveleson a fost ars, iar femeia, împreună cu pruncul pe care îl alăpta, a fost închisă într-un sac și înecată.

Cei patru bărbați, împreună cu femeia și copilul, au suferit în același timp, dar James Raveleson a fost executat abia câteva zile mai târziu.

Martirii au fost conduși la locul execuției de o mare bandă de oameni înarmați (căci se temeau de o rebeliune în oraș dacă nu aveau oamenii lor de război). Acest act, care era comun tuturor hoților, era folosit pentru ca această crimă să pară mai odioasă pentru popor. Fiecare se consola cu celălalt și se asigura că în acea noapte vor cina împreună în Împărăția Cerurilor. Ei se recomandau lui Dumnezeu și mureau constant în Domnul.

Femeia dorea cu ardoare să moară împreună cu soțul ei, dar nu a fost înduplecată; totuși, urmându-l la locul execuției, i-a dat mângâiere, îndemnându-l la perseverență și răbdare pentru Hristos. Despărțindu-se de el cu un sărut, ea a spus: "Soțule, bucură-te, căci am trăit împreună multe zile fericite; dar această zi, în care trebuie să murim, trebuie să fie cea mai fericită pentru amândoi, pentru că trebuie să avem bucurie pentru totdeauna; de aceea nu-ți voi spune noapte bună, căci ne vom întâlni deodată cu bucurie în Împărăția Cerurilor". După această declarație, femeia, a fost transportată într-un loc pentru a fi înecată și, deși avea un copil care sugea la sânul ei, totuși acest lucru nu a mișcat nimic în inimile nemiloase ale dușmanilor lor. Astfel, după ce și-a încredințat copiii vecinilor din oraș, de dragul lui Dumnezeu, iar copilul care sugea a fost dat doicii, ea a pecetluit adevărul prin moartea ei.

Dorind să propage adevărata Evanghelie în țara sa, George Wishart a părăsit Cambridge în 1544 și, la sosirea sa în Scoția, a predicat mai întâi la Montrose, iar apoi la Dundee. În acest din urmă loc, el a făcut o expunere publică a Epistolei către Romani, pe care a predicat-o cu atâta har și libertate, încât i-a alarmat foarte mult pe papiștași.

În consecință, (la instigarea cardinalului Beaton, arhiepiscopul de St. Andrews), un anume Robert Miln, un om important din Dundee, a participat la biserica în care predica Wishart. În mijlocul discursului său, i-a ordonat public să nu mai tulbure orașul, deoarece era hotărât să nu mai sufere acest lucru.

Această respingere bruscă l-a surprins foarte mult pe Wishart, care, după o scurtă pauză, privind cu tristețe la vorbitor și la public, a spus: "Dumnezeu îmi este martor că niciodată nu mi-a păsat de necazul vostru, ci de mângâierea voastră. Da, necazul vostru este mai dureros pentru mine decât este pentru voi înșivă. Dar sunt sigur că a refuza Cuvântul lui Dumnezeu și a alunga de la voi pe mesagerul Său nu vă va feri de necazuri, ci vă va aduce în ele. Căci Dumnezeu vă va trimite slujitori care nu se vor teme nici de ardere, nici de izgonire; nici de execuție, nici de exil. Eu v-am oferit Cuvântul mântuirii. Cu riscul vieții mele am rămas printre voi; acum voi înșivă mă refuzați. Trebuie să-mi las nevinovăția să fie declarată de Dumnezeul meu. Dacă veți prospera mult timp, nu sunt condus de Duhul adevărului; dar dacă vin peste voi necazuri neașteptate, recunoașteți cauza și întoarceți-vă la Dumnezeu, care este milostiv și plin de îndurare. Dar dacă nu vă

întoarceți la primul avertisment, El vă va vizita cu foc și sabie." La încheierea acestui discurs, el a părăsit amvonul și s-a retras.

După această întâmplare, a mers în vestul Scoției, a predicat Cuvântul lui Dumnezeu și a fost primit cu bucurie de mulți.

La scurt timp după aceea, domnul Wishart a primit informații că ciuma a izbucnit în Dundee. Aceasta a început la patru zile după ce i s-a interzis să predice acolo. A făcut o ravagie atât de extremă încât era aproape imposibil de crezut câți au murit în decurs de douăzeci și patru de ore. Această veste i-a fost relatată, el, în ciuda rugăminților prietenilor săi de a-l reține, s-a hotărât să meargă acolo, spunând: Nu, nu, nu: "Ei sunt acum în necazuri și au nevoie de alinare. Poate că această mână a lui Dumnezeu îi va face acum să mărească și să respecte Cuvântul lui Dumnezeu, pe care înainte îl apreciau cu ușurință".

Cu bucurie, a fost primit de cei evlavioși. Și-a ales poarta de la răsărit ca loc de predicare, astfel încât cei sănătoși erau înăuntru, iar cei bolnavi în afara porții. Își citează textul din aceste cuvinte: "A trimis cuvântul Său și i-a vindecat" etc. În această predică, el s-a axat în principal pe avantajul și mângâierea Cuvântului lui Dumnezeu, pe judecățile care decurg din disprețul sau respingerea lui, pe libertatea harului lui Dumnezeu pentru tot poporul Său și pe fericirea celor aleși de El, pe care El îi alege pentru Sine din această lume mizerabilă. Inimile ascultătorilor săi au fost atât de înveselite și înviorate de puterea divină a acestui discurs, încât nu s-au gândit la moarte. Dar, cei chemați au fost judecați mai fericiți, neștiind dacă va avea din nou o asemenea mângâiere cu ei.

După aceasta, ciuma s-a potolit, deși, în mijlocul ei, Wishart i-a vizitat constant pe cei aflați în cea mai mare suferință și i-a consolat prin îndemnurile sale.

Când i-a părăsit pe oamenii din Dundee, a spus că Dumnezeu aproape că a pus capăt acelei plăgi și că acum era chemat în alt loc. A plecat de acolo la Montrose; unde a predicat uneori, dar și-a petrecut cea mai mare parte a timpului în meditație și rugăciune privată.

Se spune că, înainte de a părăsi Dundee și în timp ce era angajat în munca de iubire față de trupurile și sufletele acelor sărmani oameni suferinzi, cardinalul Beaton a angajat un preot catolic disperat, pe nume John Weighton, pentru a-l ucide. Încercarea de a-l executa a fost următoarea: într-o zi, după ce Wishart și-a terminat predica și oamenii au plecat, un preot aștepta la capătul scărilor, cu un pumnal gol în mână, sub halat. Dar domnul

Wishart, având un ochi ascuțit și pătrunzător, și văzându-l pe preot în timp ce cobora de la amvon, l-a întrebat: "Prietene, ce ai?" și imediat, punând mâna pe pumnal, i l-a luat. Preotul fiind îngrozit, a căzut în genunchi, și-a mărturisit intenția și a cerut iertare. Acest gest a stârnit un mare zgomot. Auzindu-l, urechile celor bolnavi au strigat:

"Dați-ne-l pe trădător, îl vom lua cu forța". Au dat buzna la poartă. Dar Wishart, ținându-l pe preot în brațe, a spus: "Oricine îl va răni pe el, mă va răni pe mine, căci nu mia

făcut nici un rău, ci mult bine, învățându-mă să fiu mai vigilent pentru timpul care va veni". Prin acest comportament, el a liniștit poporul și a salvat viața preotului rău.

La scurt timp după ce s-a întors la Montrose, cardinalul a conspirat din nou la moartea sa, făcând să i se înmâneze o scrisoare ca și cum ar fi fost de la prietenul său familiar, moșierul din Kennier. Comunicarea ar dori ca, cu toată viteza posibilă, să vină la el, deoarece căzuse de o boală subită. Între timp, cardinalul pusese la dispoziție șaizeci de oameni înarmați care să stea la pândă la o milă și jumătate de Montrose, pentru a-l ucide când va trece pe acolo.

Scrisoarea a ajuns în mâna lui Wishart prin intermediul unui băiat, care i-a adus și un cal pentru călătorie. Wishart, însoțit de câțiva oameni cinstiți, prietenii săi, a pornit la drum. Dar ceva anume i-a atras atenția pe drum. S-a întors, la care ei, mirați, l-au întrebat care este cauza; la care el a răspuns: "Nu voi merge; mi s-a interzis de

Dumnezeu; sunt asigurat că este vorba de trădare. Să se ducă unii dintre voi la locul acela și să-mi spună ce vor găsi". Când au făcut acest lucru, au făcut descoperirea; și sau întors în grabă. L-au informat pe domnul Wishart; după care acesta a spus: "Știu că îmi voi sfârși viața de mâinile acelui om însetat de sânge, dar nu va fi în felul acesta".

La scurt timp după aceea a părăsit Montrose și a plecat la Edinburgh pentru a răspândi Evanghelia în acest oraș. Pe drum, el s-a cazat la un frate credincios, pe nume James Watson din Inner-Goury. La miezul nopții s-a trezit și a ieșit în curte, ceea ce doi bărbați auzind l-au urmărit în particular. În timp ce se afla în curte, a căzut în genunchi și s-a rugat un timp cu cea mai mare fervoare, după care s-a ridicat și s-a întors în patul său. Cei care îl însoțeau, arătându-se ca și cum ar fi fost neștiutori de toate, au venit și lau întrebat unde a fost. Dar el nu a vrut să le răspundă. A doua zi l-au implorat să le spună, spunându-i: "Explică-ne, căci ți-am auzit jalea și ți-am văzut gesturile".

La acest comentariu, el a spus cu o figură abătută: "Aș fi preferat să fi fost în paturile voastre". Dar ei l-au rugat totuși să știe ceva. El a răspuns: "Vă voi spune; sunt asigurat că lupta mea este aproape de sfârșit și, de aceea, rugați-vă lui Dumnezeu împreună cu mine, ca să nu mă micșorez atunci când lupta devine mai aprigă".

La scurt timp după aceea, cardinalul Beaton, arhiepiscop de St. Andrews, fiind informat că domnul Wishart se afla în casa domnului Cockburn, din Ormistohn, în East Lothian, a cerut regentului să dispună arestarea acestuia; după o mare persuasiune și mult împotriva voinței sale, acesta s-a conformat.

În consecință, cardinalul a trecut imediat la judecarea lui Wishart, împotriva căruia au fost formulate nu mai puțin de 18 articole. Domnul Wishart a răspuns la articolele respective cu mare calm și într-un mod atât de învățat și clar încât i-a surprins foarte mult pe majoritatea celor prezenți.

După ce examinarea a fost terminată, Arhiepiscopul s-a străduit să-l convingă pe domnul Wishart să se dezică; dar el era prea ferm fixat în principiile sale religioase și prea luminat de adevărul Evangheliei, pentru a fi cât de puțin mișcat.

În dimineața execuției sale, doi frați au fost trimiși la el de către cardinal: unul dintre ei i-a pus o haină de in negru, iar celălalt a adus mai mulți saci de praf de pușcă. I-au atașato la diferite părți ale corpului. De îndată ce a ajuns la rug, călăul i-a pus o frânghie în jurul gâtului și un lanț în jurul taliei, la care a căzut în genunchi și a exclamat astfel

"O, Mântuitorule al lumii, ai milă de mine! Părinte al cerului, îmi încredințez spiritul meu în mâinile Tale sfinte".

După această exclamație, el s-a rugat pentru acuzatorii săi, spunând: "Te rog, Părinte al cerurilor, iartă-i pe cei care, din neștiință sau din răutate, au falsificat minciuni despre mine: Eu îi iert din toată inima mea. Îl rog pe Hristos să-i ierte pe cei care m-au condamnat din neștiință".

Apoi a fost fixat de țăruș și, după ce a fost aprins, a dat imediat foc la praful de pușcă care îi era atașat, care a crescut în flăcări și fum.

Guvernatorul castelului, care se afla în apropiere, a fost pârlit de flăcări. El l-a îndemnat pe martir, în câteva cuvinte, să aibă o stare de bună dispoziție și să ceară iertare lui Dumnezeu pentru greșelile sale. La care el a răspuns: "Această flacără provoacă întradevăr necazuri trupului meu, dar nu mi-a frânt nicidecum spiritul. Dar cel care acum mă privește cu atâta mândrie de acolo de sus (arătând spre cardinal) va fi, în curând, aruncat jos cu rușine, așa cum acum se lenevește cu mândrie în largul său." Predicție care s-a împlinit la scurt timp după aceea.

Spânzurătorul, care era torționarul său, s-a așezat în genunchi și a spus: "Domnule, vă rog să mă iertați, pentru că nu sunt vinovat de moartea dumneavoastră". La care el a răspuns: "Vino aici la mine". Când a ajuns la el, i-a sărutat obrazul și i-a spus "Iată, iată un semn că te iert". Inima mea, fă-ți slujba ta. Și atunci a fost pus pe spânzurătoare și spânzurat, iar apoi a fost ars în pulbere. Când poporul a fost martor la marele chin, nu sa putut abține să nu jelească și să nu se plângă cu milă de uciderea acestui miel nevinovat.

Nu a trecut mult timp după martiriul acestui binecuvântat om al lui Dumnezeu, Maestrul George Wishart, care a fost omorât de David Beaton, arhiepiscopul și cardinalul sângeros al Scoției, în 1546 d.Hr., în prima zi a lunii martie, când David Beaton, prin răzbunarea dreaptă a puternicei judecăți a lui Dumnezeu, a fost ucis în castelul său din St. Andrews, de mâinile lui Leslie și a altor conspiratori, stârniți de Lrod. Aceștia au pătruns în castelul său pe neașteptate și în patul său l-au ucis în anul menționat, în ultima zi a lunii mai, strigând: "Vai! vai! Nu mă omorâți! Eu sunt preot!".

Și așa, ca un măcelar a trăit, și ca un măcelar a murit, și a rămas șapte luni și mai mult neîngropat, și în cele din urmă, ca o carie, a fost îngropat într-o groapă de gunoi.

Ultimul care a suferit martiriul în Scoția, pentru cauza lui Hristos, a fost un anume Walter Mill, care a fost ars la Edinburgh în anul 1558.

Această persoană, în tinerețe, a călătorit în Germania și, la întoarcere, a fost instalat preot al bisericii din Lunan, în Angus, dar, în urma unei informații de erezie, pe vremea cardinalului Beaton, a fost obligat să abandoneze sarcina și să fugă. Dar a fost prins în curând și închis în închisoare.

Fiind întrebat de Sir Andrew Oliphant dacă își va retracta opiniile, acesta a răspuns negativ. El a spus că "mai degrabă ar pierde zece mii de vieți, decât să renunțe la o particulă din acele principii cerești pe care le-a primit de la mijlocirile binecuvântatului său Răscumpărător".

În consecință, a fost pronunțată imediat sentința de condamnare și a fost condus la închisoare pentru a fi executat în ziua următoare.

Acest om care credea cu tărie în Hristos avea optzeci și doi de ani și era extrem de bolnav; de aceea se presupunea că abia dacă putea fi auzit. Cu toate acestea, când a fost condus la locul execuției, el și-a exprimat sentimentele religioase cu un asemenea curaj și o asemenea liniște a minții, încât i-a uimit chiar și pe dușmanii săi. De îndată ce a fost fixat pe rug și rugul a fost aprins, el s-a adresat spectatorilor după cum urmează: "Cauza suferinței mele din această zi nu este pentru vreo crimă (deși mă recunosc un păcătos mizerabil), ci doar pentru apărarea adevărului așa cum este el în Isus Hristos. Îl laud pe Dumnezeu care m-a chemat, prin mila Sa, să pecetluiesc adevărul cu viața mea; pe care, așa cum am primit-o de la El, o ofer de bunăvoie și cu bucurie spre gloria Sa. De aceea, dacă vreți să scăpați de moartea veșnică, nu vă mai lăsați seduși de minciunile scaunului lui Antihrist, ci depindeți numai de Isus Hristos și de mila Lui, ca să fiți izbăviți de condamnare." El a adăugat apoi că avea încredere că va fi ultimul care va suferi moartea în Scoția din motive religioase.

Astfel, acest creștin pios a renunțat cu bucurie la viața sa pentru apărarea adevărului Evangheliei lui Hristos, cu certitudinea că va avea parte de Împărăția sa cerească.

Capitolul XVII - Persecuțiile din Anglia în timpul domniei reginei Maria

Situaţia Religiei

Citind această relatare, o persoană ar trebui să vadă că religia lui Cristos, care trebuia să fie duh şi adevăr, a fost transformată în nimic altceva decât lucruri vizibile, ceremonii şi idolatrie. Am avut atât de mulţi sfinţi, atâţia zei şi atât de multe mănăstiri şi pelerinaje; am avut prea multe biserici, prea multe moaşte (adevărate şi contrafăcute), prea multe minuni false. În loc să ne închinăm la singurul Dumnezeu viu, ne închinăm la oase moarte în locul lui Isus cel nemuritor, am ales să ne închinăm la o pâine care este trecătoare.

Nimeni ne era preocupat de direcţia în care era călăuzit poporul, atâta timp cât preoţii erau bine hrăniţi. În loc să asculte Cuvântul lui Dumnezeu, ei ascultau cuvântul oamenilor; în locul Testamentului lui Cristos ei ascultau de canonul papal. Prea puţin era citită legea lui Dumnezeu şi încă şi mai puţin înţeleasă, aşa că lucrarea mântuitoare a lui Cristos şi efectele credinţei omului nu erau cercetate. Din pricina acestei ignoranţe, s-au strecurat în Biserică tot felul de erori şi secte, fiindcă nu era nici un temei pus pe adevărul că Cristos a murit de bunăvoie ca să ne elibereze de păcat, nu ca să Se târguiască cu noi ci ca să ni se dăruiască.

Deşi Dumnezeu a îngăduit ca Biserica să se răcească vreme îndelungată, până la urmă Şi-a gasit plăcerea în a restaura pe temeliile sale iniţiale. Şi trebuie să admirăm înţelepciunea lui umnezeu, întrucât tocmai după ce Biserica s-a ruinat din cauza ignoranţei invăţătorilor săi, la scurt timp după arderea pe rug a lui Jan Huss şi Ieremia, Dumnezeu ia dat omului arta tiparului, care a restaurat cunoaşterea în sânul Bisericii.

Prin harul lui Dumnezeu, oamenii înţelepţi puteau acum să-şi comunice gândurile cu acurateţe şi să le răspândească, pentru ca ceilalţi să poată deosebi lumina de întuneric, adevărul de eroare şi adevărata religie de superstiţie. Cunoaşterea a crescut în ştiinţă şi în domeniul limbilor, deschizând astfel o fereastră largă a luminii către lume şi pregătin astfel calea către reforma Bisericii. Totuşi, mulţi au avut încă de suferit până când reforma să fi găsit finalitatea.

Cuvintele și comportamentul Doamnei Jane de pe schelă.

La vârsta de şasesprezece ani, regele Edward s-a îmbolnăvit şi a încredinţat tronul ladiei Jane Grey, nepoata regelui Henric, nevroind ca sora sa Maria care era catolică să acceadă la tron. Toţi nobilii au fost de acord şi au trimis după Cranmer întrebându-l dacă îi va sprijini în favoarea ladiei Jane, dar el a refuzat. Cranmer a jurat să respecte voinţa regelui

Henric, care specifica numele Mariei şi nu a ladiei Jane Grey. Cranmer a discutat cu Edward despre acest lucru şi a primit asigurări că Lady Jane putea urca pe tron în mod legal. Odată ce a discutat acest lucru cu nişte avocaţi, Cranmer a fost şi el de acord.

La moartea lui Edward, lorzii au poruncit ca Lady Jane să ocupe tronul cu toate că ea nu dorea să devină regină. Casa Comunelor s-a opus acestui lucru, nu că o iubeau pe Maria ci pentru că îi urau pe câţiva din sprijinitorii ladiei Jane. Cu sprijinul lor, Maria a urcat pe tron, a venit la Londra şi a decapitat-o pe Lady Jane când aceasta a refuzat să se închine ca şi catolică.

Nobililor care au sprijinit-o pe Lady Jane li s-a cerut să plătească o amendă şi au fost iertaţi, cu excepţia ducilor de Northumberland şi de Suffolk şi a lui Cranmer. El a meritat graţierea dar regina i-a refuzat-o din pricina rolului jucat în divorţul regelui de mama ei. Maria îl socotea de asemenea responsabil pentru acceptarea protestantismului în timpul regelui Edward. În curând s-a răspândit zvonul că Cranmer s-a oferit să ţină o misă la înmormântarea lui Edward, nădăjduind să capete bunăvoinţa Mariei. El a respins imediat zvonul afirmându-şi sentimentele referitoare la misă într-o scrisoare pe care cineva a făcuto publică. Cranmer a primit ordin să se prezinte în faţa comisiei şi deşi i s-a dat voie să părăsească locul, a fost arestat în curând, închis în Turnul Londrei şi condamnat pentru trădare.

Regina şi-a dat seama că îi graţiase pe toţi ceilalţi din vremea lui Edward şi că tocmai Cranmer a fost cel care a stat de partea ei cel mai mult atunci când Edward voia să lase tronul ladiei Jane, aşa că l-a graţiat că a trădat dar l-a lăsat acuzat de erezie. Cranmer a fost transferat la Oxford pentru a-şi disputa teologia cu doctorii şi clericii de acolo. Însă regina şi episcopii ei au hotărât deja ce urma să i se întâmple lui Cranmer, dar disputa teologică urma să acopere uciderea sa.

În ziua de 12 septembrie 1555, Cranmer s-a înfăţişat înaintea episcopului Brooks, a lui dr. Martin, Dr. Story, comisarii reginei şi a unui număr de alte oficialităţi în biserica St. Mary. Adus în faţa comisiei, Cranmers-a descoperit şi s-a plecat în faţa fiecărui comisar al reginei dar ajungând în dreptul trimisului Papei, l-a privit pe acesta în ochi şi s-a acoperit stând drept, arătând că refuza să îi accepte autoritatea.

“Iată ce mărturisesc cu privire la credinţa mea. Vreau să ţineţi minte că niciodată nu voi fi de acord cu faptul ca episcopul Romei să aibă jurisdicţia în această ţară. Eu am depus un jurământ regelui şi nici un străin nu este mai mare ca el. Papa este împotriva coroanei şi eu nu pot sluji la amândoi”, a zis Cranmer. “Episcopul Romei este de asemenea împotriva legilor lui Dumnezeu care pun deoparte o zi a săptămânii pentru biserică, pentru ca toţi să audă legea lui Dumnezeu în limba lor proprie şi să o înţeleagă. Dar Papa porunceşte ca slujba să se ţină în latină, limbă pe care nimeni nu o înţelege. Dumnezeu a vrut să fie altfel. Cu privire la sacramente nu i-au învăţat pe oameni nici o doctrină falsă.

Dacă oricare dintre doctori poate dovedi că trupul lui Cristos este chiar prezent în sacramente, eu mă voi supune acestei păreri. Cristos porunceşte tuturor să bea din pahar dar Papa îl ia de la oamenii laici. Cristos ne spune să ascultăm de rege dar Papa ne spune să ascultăm de el. Iar dacă ascultăm de el, nu putem asculta de Cristos. El azis că se va arăta anticristul. Cine va fi el? Unul care se înalţă pe sine deasupra tuturor celorlalte creaturi şi până când se va găsi cineva care să se înalţe pe sine mai mult decât face Papa, el să fie anticristul".

După cuvântarea lui, Cranmer a răspuns acuzaţiilor ce i s-au adus:

Înainte ca să se alăture ordinului sfânt, s-a căsătorit cu Joan Black sau Brown din Cambridge.

Cranmer a răspuns că el s-a căsătorit cu Joan dar nu era sigur că se numea Black sau Brown.

După moartea soţiei s-a făcut preot şi a fost numit arhiepiscop de către Papa.

Cranmer a răspuns că el a primit o scrisoare de la Papa, pe care i-a dat-o regelui şi acesta l-a făcut arhiepiscop.

Fiind deja preot, s-a căsătorir cu o femeie pe nume Anne. Cranmer a răspuns că acest lucru este adevărat.

A tăinuit în timpul regelui Henric al VIII-lea faptul că are soţie şi copii.

El a recunoscut că este adevărat şi că era mai bine să îşi aibă soţia sa decât să facă aşa cum făceau alţi preoţi care furau nevestele altor bărbaţi.

în timpul domniei lui Edward a trăit în mod deschis alături de soţie. Cranmer a

recunoscut că legile Angliei i-au permis acest lucru nu îi era ruşine de soţie.

El a răspuns că nu avea nici un motiv ca să se ruşineze de ea refuză autoritatea Bisericii, susţine erezia referitoare la sacramentul altarului şi şi-a publicat crezurile.

Cranmer a răspuns recunoscând că a scris cărţile numite de consiliu i-a silit şi pe alţii, împotriva voinţei lor, să fie de acord cu el.

El a arătat că i-a îndemnat pe cei care erau de acord dar nu a silit pe nimeni să fie de acord din moment ce nu vrea să se oprească de la perpetuarea acestor crime enorma, a fost închis în turnul Londrei.

El a răspuns că nu ştie să fi comis vreo crimă enormă a fost condamnat pentru erezie la Oxford.

El a recunoscut că a fost denunţat dar a susţinut că nu este eretic a părăsit Biserica Catolică şi a îndemnat regele şi supuşii săi să facă la fel.

Cranmer a admis că a părăsit pe Papa dar a afirmat că acest lucru nu este o schismă de două ori a jurat Papei.

El a răspuns că nu a făcut decât să asculte de legea ţării a uzurpat autoritatea papală şi a consacrat episcopi şi preoţi.

Cranmer a recunoscut că a consacrat episcopi şi preoţi dar că a făcut acest lucru fiindcă legile ţării i-au dat această putere deşi întreaga ţară s-a supus Papei, el nu o face.

Cranmer a fost de acord că nu se va supune Papei, dar a spus că procedând astfel face un lucru corect.

În ziua de 14 februarie 1555, Cranmer a fost rechemat înaintea unei noi comisii, a fost condamnat, deposedat de funcţiile sale bisericeşti şi dat pe mâna autorităţilor seculare. Acum Cranmer stătea în închisoare de aproape trei ani. Doctorii şi feţele bisericeşti de la Oxford au încercat cu toţii să îl facă să abjure şi au mers până acolo că i-au dat voie să stea în casa vicarului în timp ce discutau cu el şi până la urmă Cranmer a cedat cererii lor şi a semnat o retractare acceptând autoritatea papală în toate lucrurile. Regina a fost încântată de retractare dar era totuşi decisă să îl omoare pe Cranmer, aşa că el a rămas în închisoare.

Cranmer se simţea cumplit fiindcă nici nu putea muri cinstit dar nici nu putea trăi necinstit. Între timp regina Maria i-a spus în taină dr.Cole să pregătească o predică de înmormântare pentru arderea pe rug a lui Cranmer pe 21 martie. În ziua de 20 martie, Dole s-a dus la Cranmer să vadă dacă îşi susţine abjurarea şi fiind asigurat de acest lucru, Cole s-a întors dimineaţa devreme în ziua de 21 martie ca să-i dea nişte bani lui Cranmer pentru săraci. El şi-a dat seama de ce o să i se întâmple. A fost vizitat de un Călugăr spaniol care l-a pus să-şi scrie retractarea în două exemplare, cu propria mână şi să semneze, lucru pe care Cranmer l-a şi făcut, după care a mai scris o rugăciune şi o predică pe care le-a ascuns în secret în camera sa şi a aşteptat.

Fiindcă era o zi rece şi ploioasă, Cranmer a fost dus în biserica St. Mary's, împreună cu toţi nobilii, judecătorii şi mulţimea care s-a adunat. Dr. Cole şi- a rostit predica spunând că deşi Cranmer s-a pocăit de ereziile sale, regina are şi alte motive pentru care îl trimite la moarte. El l-a lăudat pe Cranmer pentru lucrările sale şi a spus că nu este vrednic de moarte dar că se vor ţine slujbe pentru sufletul său în toate bisericile din Oxford. Apoi Cole l-a pus pe Cranmer să-şi citească mărturisirea de credinţă pentu ca toţi să poată vedea că el este un bun catolic.

Rugăciunile şi mărturisirea de credinţă a lui Cranmer s-au înscris de-a binelea în doctrina Bisericii Catolice, până la ultimul punct, când a zis: "Iar acum ajung la acel lucru mare care îmi tulbură conştiinţa mai mult decât orice altceva ce voi fi făcut sau voi fi spus

toată viaţa mea, şi anume că am făcut publică o scriere contrară adevărului, pe care o refuz acum şi renunţ la ea, fiind nişte lucruri scrise de mâna mea dar împotriva adevărului pe care l- am crezut din toată inima, scrise fiindcă mă temeam de moarte. Şi fiindcă mâna mea a păcătuit, atunci când voi urca pe rug, mâna îmi va arde prima. Cât cu privire la Papa, îl refuz şi pe el şi toată doctrina sa falsă, ca pe duşmanul lui Cristos şi ca pe un anticrist. Iar cu privire la sacramente, eu cred că aşa cum am scris în cartea mea...

Adunarea era uimită de cuvintele lui Cranmer şi clericii catolici înfuriaţi spumeagau findcă nu mai aveau cu ce să-l ameninţe; la urma urmei nu putea muri decât o singură dată.

Când a ajuns la locul unde au fost arşi Latimer şi Ridley, Cranmer a îngenuncheat pentru o rugăciune scurtă, după car s-a dezbrăcat până la cămaşa care îi atârna până pe picioarele sale goale. Când şi-a descopeerit capul s-a văzut că era atât de chel că nu-i mai rămăseseră fire de păr pe cap. Barba sa era lungă şi deasă şi îi acoperea faţa, care era atât de gravă încât i-a mişcat şi pe prieteni şi pe duşmani.

Imediat ce flăcările s-au apropiat de el, Cranmer şi-a întins mâna dreaptă în foc şi a ţinut-o aşa până când toţi au văzut că a ars înainte ca restul trupului său să fi fost atins de flăcări.

“Această mână dreaptă nevrednică!” a repetat el în continuu până şi-a dat duhul. John Rogers

John Rogers a fost educat la universitatea din Cambridge şi a slujit ca şi capelan al comercianţilor englezi care trăiau la Antwerp în Olanda. Acolo el s-aântâlnit cu William Tyndale şi Miles Coverdale, care amândoi au părăsit Anglia cu o vreme înainte. Fiind convertit la protestantism, Rogers i-a ajutat pe cei doi la traducerea Bibliei în limba engleză, s-a căsătorit şi s-a mutat la Wittemberg, unde i s-a încredinţat o adunare s-o conducă.

Rogers şi-a slujit adunarea timp de doi ani înainte de a se întoarce în Anglia, în timpul domniei regelui Edward VI, care a proscris catolicismul şi a făcut din protestantism religie de stat. Rogers a slujit în biserica St.Paul’s până când tronul a fost ocupat de regina Maria, care a proscris Evanghelia şi a adus înapoi catolicismul în Anglia.

Chiar şi în aceste condiţii Rogers a continuat să predice împotriva proclamaţiei reginei, cână când consiliul i-a ordonat să rămână în arest la domiciliu în propriul său oraş, ceea ce el a şi făcut deşi ar fi putut lesne părăsi ţara. Protestantismul nu a putut să prospere în timpul domniei reginei Maria, Rogers ştia că ar putea găsi de lucru în Germania şi avea şi o soţie şi zece copii la care trebuia să se gândească, însă a ales să nu-şi abandoneze cauza de dragul de a-şi scăpa viaţa. A rămas în arest la domiciliu pentru o bună bucată de timp,

până când Bonner, episcopul Londrei a făcut ca să fie întemniţat la Newgate, laolaltă cu hoţii şi criminalii, ca apoi Winchester să-l condamne la moarte.

Dimineaţa devreme, în ziua de 4 februarie 1555, soţia temnicerului l-a trezit pe Rogers şi i-a spus să se îmbrace în grabă; era ziua în care trebuia să urce pe rug. El şi-a întâlnit soţia şi cei unsprezece copii pe drum spre Smithfield, dar a refuzat să abjure. Sosit la Smithfield, a mai primit o şansă din partea şerifului Woodroofe.

"Voi pecetlui cele ce le-am predicat cu sângele meu", a răspuns Rogers. "Deci este un eretic". a zis Woodroofe.

"Asta se va cunoaşte doar în ziua judecăţii". "Ei bine, eu n-am să mă rog pentru tine!" "Eu însă mă voi ruga pentru dumneata".

Cu puţin înainte de a fi aprins rugul, a sosit o graţiere dar Rogers a refuzat să se lepede de credinţa sa şi să accepte graţierea, devenind astfel primul martir care a murit în timpul domniei reginei Maria.

Lauwrence Sanders

După ce regina Maria a interzis deja în primul an al domniei sale predicarea protestantă, câţiva slujitori ai lui Dumnezeu au continuat să predice Evanghelia ca pastori particulari. Unul dintre aceştia era şi Lawrence Sanders.

El se trăgea dintr-o familie nobilă prosperă, a studiat la Eton şi King's College din Cambridge. Întrucât mama sa văduvă dorea ca el să devină comerciant, s-a dus ucenic la un comerciant numit Sir William Chester.

Însă în curând Sanders şi-a dat seama că de fapt vrea să devină predicator, iar Chester fiind un om bun l-a eliberat de condiţiile impuse prin contract, aşa că Sanders s-a putut întoarce la Cambridge ca student la teologie.

Sanders a început să predice în timpul domniei regelui Edward, când protestantismul a devenit religia oficială a Angliei. După ce a deţinut câteva funcţii, a devenit predicator la ţară, în Leicestershire, unde a slujit sârguincios până când i s-a oferit o slujbă la o biserică din Londra numită Allhalows. Tocmai când era pe punctul să renunţe la slujba sa la ţară pentru a se putea concentra slujirii în parohia londoneză, regina Maria şi-a depus pretenţia la tron. Văzând că ea va aduce vremuri grele pentru toţi protestanţii, Sanders şi-a păstrat ambele slujbe; dacă ar fi renunţat la una din ele, în mod sigur ar fi fost înlocuit cu un catolic.

Astfel că a fost nevoit să călătorească de la o parohie la alta până când a devenit ilegală predicarea Evangheliei. Sanders a continuat să predice în adunarea sa de la ţară până când a fost oprit cu forţa să o mai facă. Din moment ce nu mai putea sluji acolo, s-a dus înapoi la Londra.

Odată intrat în oraş în ziua de 14 octombrie, sâmbăta, el s-a întâlnit cu Sir John Mordant, consilier al reginei, care l-a avertizat să nu predice în ziua următoare; Sanders i-a ignorat sfatul şi şi-a ţinut predica în dimineaţa următoare. În timp ce se pregătea pentru predica de după- masă, a fost ridicat din biserica sa şi dus în faţa episcopului, a lui Sir John Mordant şi a câtorva capelani. Episcopul l-a pus să-şi aştearnă pe hârtie crezul despre transubstanţiere şi l-a trimis înaintea lordului cancelar care l-a întemniţat.

După ce a stat întemniţat timp de cinsprezece luni, perioada în care a rămas credincios conştiinţei sale, Sanders a fost dus la judecată înaintea lordului cancelar şi a fost acuzat de trădare, erezie şi de răzvrătire. După ce i s-a arătat hârtia pe care a scris-o despre substanţiere, Sanders a răspuns: “Ce-am scris, am scris. Nu mă ştiu vinovat de nimic altceva şi nu puteţi să mă acuzaţi de nimic”.

După ce a fost excomunicat şi dat pe mâna autorităţilor legale, a fost vizitat în închisoare de către episcopul Londrei, care a venit să-l deestituie din toate funcţiile, pe data de 4 februarie. După ce episcopul a terminat ce avea de făcut, Sanders i-a spus “Mulţumesc lui Dumnezeu că nu sunt din biserica ta”.

În ziua de 8 februarie, Sanders a îmbrăţişat stâlpul rugului şi l-a sărutat zicând: “Bun venit la crucea lui Cristos, bine ai venit viaţă veşnică”.

John Hooper

În timpul domniei regelui Edward, John Hooper a slujit ca episcop a doua dioceză, purtându-se întotdeauna după sfaturile date episcopilor de către Pavel în Epistola sa către Timotei. El nu a căutat niciodată câştiguri personale, ci s-a îngrijit de turma sa şi de mântuirea ei, dăruind altora toţi banii care îi veneau. De două ori eu însumi(Foxe) am văzut casa lui Hooper plină de cerşetori şi săraci care mâncau la masa lui umplută de cârnaţi, lucru despre care un slujitor mi-a spus că se întâmplă în fiecare seară înainte ca Hooper să se aşeze la masă pentru ca să-şi mănânce cina.

Hooper a slujit ca episcop timp de mai mult de doi ani, în timpul regelui Edward. Când acesta a murit şi regina Maria a fost încoronată, Hooper a fost printre primii care au fost somaţi să meargă la Londra şi arestaţi. El a rămas întemniţat optsprezece luni, în majoritatea timpului fiind grav bolnav şi a fost silit să-şi cheltuiască banii pentru a putea procura ceva hrană. În ziua de 19 martie 1554, Hooper a fost chemat înaintea episcopilor de Winchester, Londra, Durham,Llandaf şi Chichester şi i s-a luat propria episcopie. În ziua de 22 ianuarie 1555,episcopul de Winchester l-a chemat în faţa sa pentru a-i cere să se lepede de credinţa protestantă şi să îl accepte pe Papa drept cap al bisericii din Anglia. Dacă va face acest lucru, va fi graţiat, aşa cum au fost graţiate alte fete bisericeşti din Anglia.Hooper a refuzat.

În 28 ianuarie 1555, Hooper a fost adus în faţa lui Winchester şi a altora şi i s-a mai dat o şansă pentru acceptarea Bisericii catolice. Aceasta s-a întâmplat în ziua în care Rogers a fost la înfăţişare şi ei s-au întâlnit la ieşirea din biserică fiind daţi în grija păzitorilor.

“Frate Rogers, n-ar trebui să punem mâna pe treabă şi să dăm foc la rugurile astea?” a întrebat Hooper.

“Ba da, domnule, prin harul lui Dumnezeu”, a răspuns Rogers. “Fii sigur că Dumnezeu ne va da tărie.”

Hooper a fost dus înapoi în temniţă la Newgate pentru şase zile, în 29 ianuarie. În 4 februarie episcopul Londrei l-a înlăturat din toate funcţiile sale bisericeşti şi a fost dus la Gloucester pentru a fi pus pe rug.

În ziua de 5 februarie, Hooper a fost dus la rug, unde călăul i-a dat câteva pacheţele cu praf de puşcă pentru a putea să-şi grăbească moartea şi să-şi scurteze suferinţa. El şi-a pus pacheţelele sub braţe şi între picioare. Au fost aduse fiare ca să fie legat de stâlp, una pentru gât, una pentru piept şi una pentru picioare, dar Hooper a zis că nu este nevoie de ele, aşa că a fost legat doar la piept.

După ce Hooper l-a iertat pe cel care a aprins focul, fiindcă s-au folosit lemne verzi, focul s-a aprins greu şi chiar şi atunci când flăcările au crescut, ele au fost suflate de vânt departe de Hooper. S-a aprins al doilea foc, dar acesta nu ardea decât mocnit şi flăcările nu creşteau aşa cum ar fi trebuit.

Când focul a fost aprins pentru a treia oară, praful de puşcă a explodat dar n-a rezolvat mare lucru din pricina vântului care sufla.

Chiar şi când gura îi era înegrită şi limba umflată, buzele lui Hooper au continuat să se mişte până când au ars până la gingii. Atunci a început să-şi bată pieptul cu pumnii, până când una din braţe i-a căzut; a continuat sâ-şi bată pieptul cu cealaltă mână, cu apa, grăsimea şi sângele picurând din vârfurile degetelor, până când mâna i s-a lipit de fierul care îi cuprindea pieptul.

Hooper a răbdat focul timp de patruzeci şi cinci de minute, suferind răbdător chiar şi atunci când partea de jos a trupului i-a ars şi i s-au vărsat intestinele.

Acum el împărăţeşte ca un martir binecuvântat, în bucuriile cerului care au fost pregătite pentru cei credincioşi lui Cristos.

Rowland Taylor

Oraşul Hadleigh din Suffolk a fost unul din primele oraşe din Anglia care au auzit vestindu-se Cuvântul lui Dumnezeu de către Thomas Bilney. Datorită implicării sale, un

mare număr de bărbaţi şi femei din acea parohie au ajuns să cunoască Scriptura, mulţi dintre ei ajungând să citească întreaga Biblie. Unii dintre ei puteau reda majoritatea epistolelor pauline pe de rost, şi cei mai mulţi erau în stare să dea o părere conformă voii lui Dumnezeu în problemele controversate. Chiar şi copiii şi servitorii din oraş au fost educaţi şi pregătiţi din Cuvântul lui Dumnezeu, astfel că oraşul părea mai mult o comunitate academică de oameni educaţi decât un oraş muncitoresc. Dar ceea ce era mai important decât acestea era faptul că locuitorii oraşului urmau în mod credincios principiile Cuvântului lui Dumnezeu în viaţa lor de zi cu zi.

Pastorul oraşului Hadleigh era dr.Rowland Taylor, doctor în drept civil şi în drept bisericesc. În acele vremuri majoritatea pastorilor primeau câte o casă şi o bucată de pământ pentru a se putea susţine, dar cei mai mulţi dădeau pământul în arenda fermierilor şi numeau un preot needucat care să slujească oraşul, în timp ce ei trăiau în altă parte şi nu îi ajutau pe oamenii care le-au fost daţi în grijă. Însă Taylor trăia în oraş împreună cu turma sa, împlinind porunca dată de Isus lui Petru: “Petre, Mă iubeşti?Paşte oiţele Mele.” Taylor profita de orice prilej ca să-şi adune în jur enoriaşii şi să-i înveţe despre doctrina mântuirii.

Întreaga viaţă a lui Taylor a fost o binecuvântare pentru oraş. El era un om smerit care putea fi lesne abordat de către săracii care apelau la el pentru ajutor. El nu a ezitat niciodată ca să-i mustre pe cei bogaţi, aşa cum şi trebuia să facă un astor bun. Taylor era întotdeauna blând, fără să poarte pică cuiva sau să fie rău intenţionat şi era întotdeauna gata să facă bine la toţi oamenii. Oricine ea sărac, orb, olog, bolnav sau care avea mulţi copii de crescut, găsea în Taylor un ajutor credincios, ca şi un tată. El s-a îngrijit ca parohia lui să dăruiască cu generozitate acelora dintre ei care erau săraci, contribuind el însuşi în mod generos la strângerea ajutoarelor în cutia săracilor din fiecare an.

Taylor şi-a slujit oraşul în toată perioada ăn care a domnit Edward VI, dar după moartea acestuia catolicii au ignorat ăn mod făţis reformele înfăptuite în timpul regilor Henric VIII şi Edward, au eliminat doctrina evanghelică şi i- au prigonit pe cei care au refuzat să abandoneze realizările Reformei şi să îl accepte pe Papa drept cap al bisericii din Anglia.

În curând un avocat numit Foster, un nepriceput aflat în slujba tribunalului, a uneltit cu John Clerk pentru a reintroduce catolicismul în Hadleigh. Ei l- au angajat pe John Avert, un om imoral şi lacom de bani, ca să meargă la Hadleigh şi să reinstituie misa; el a construit în grabă un altar în biserica oraşului, care a fost dărâmat în ziua următoare. Au refăcut altarul şi de data aceasta au pus paznici care să-l apere pe timp de noapte. În ziua următoare Foster, Clerk şi Averth au adus toate obiectele şi odăjdiile necesare pentru misa, punând straja care să stea de pază.

Auzind clopotele bisericii, dr. Taylor s-a gândit că este nevoie de el la biserică, însă ajuns acolo a găsit uşa ferecată. Reuşind să intre prin uşa care dădea spre altar, l-a văzut pe Averth celebrând misa, înconjurat de străjeri cu sabia scoasă din teacă.

"Diavolule!" a strigat Taylor, "cum îndrăzneşti să intri în această biserică a lui Cristos şi s-o spurci cu această idolatrie urâcioasă?"

Foster s-a răstit la el: "Trădătorule, de ce tulburi rânduiala reginei?"

"Nu sunt trădător, eu sunt pastorul acestei turme şi am tot dreptul su fiu aici. Îţi poruncesc, lup papistaş, în numele lui Dumnezeu să pleci! Nu otrăvi turma lui Cristos cu idolatria ta!"

"Vrei să işti tulburare şi să te opui în mod violent rânduielii reginei?"

"Eu nu isc nici o tulburare ci voi o faceţi papistaşilor! Eu doar mă opun idolatriei voastre, care este împotriva Cuvântului lui Dumnezeu şi a onoarei reginei şi care ruinează ţara. Mai mult, voi încălcaţi legea care spune că nu este voie să se ţină nici o slujbă la un altar care nu a fost consacrat.

Când Avert a auzit aceasta, a început să se tragă de lângă altar, însă John Clerk i-a poruncit să continue misa, în timp ce oamenii săi l-au scos cu sila pe Taylor din biserică. Doamna Taylor văzându-şi soţul scos afară, a căzut pe genunchi strigând "Îl implor pe Dumnezeu, dreptul judecător, să răzbune această faptă a papistaşilor idolatrii care jigneşte sângele lui Cristos!" A fost şi ea dată afară iar uşile au fost închise în faţa oamenilor care începeau să se adună afară.

La o zi sau două după aceast, Foster şi Clerk s-au plâns cu privire la Taylor la Stephen Gardiner, episcopul de Winchester. Atunci când acesta a dat ordin ca Taylor să se înfăţişeze înaintea sa, concetăţenii săi l-au rugat să fugă, ştiind că este ca şi condamnat dacă se duce la Londra; însă Taylor şi-a luat slujitorul cu el şi a plecat cuminte la Londra, ca să apară în faţa lui Winchester.

Acesta l-a salutat în maniera-i obişnuită, numindu-l ticălos, trădător, eretic şi multe altele.

"Domnul meu," a răspuns Taylor, "eu nu sunt nici trădător şi nici eretic, ci sunt un bun supus şi un bun creştin. Am venit aici la porunca dumneavoastră. Pentru ce aţi trimis după mine?"

"Ai venit, ticălosule? Cum îndrăzneşti să mă priveşti în faţă, nu ştii cine sunt?"

"Ba da, ştiu cine sunteţi. Sunteţi dr.Stephen Gardiner, episcop de Winchester, lord cancelar, dar totuşi un om muritor. Dacă vă este atât de teamă pentru înfăţişarea dumneavoastră domnească, de ce nu vă temeţi de Dumnezeu? Cum puteţi să priviţi pe

oricare dintre creştini în faţă? Aţi lepădat adevărul, v-aţi dezis de Mântuitorul nostru Isus Cristos şi de Cuvântul Său şi v-aţi încălcat jurămintele. Cum va fi când veţi apărea înaintea scaunului de judecată a lui Cristos şi va trebui să daţi socoteală de jurămintele făcute regelui Henric al VIII-lea şi regelui Edward al VI-lea?"

"Am făcut bine că am încălcat acele jurăminte şi m-am întors la mama noastră, Biserica catolică a Romei. Şi vreau să faci acelaşi lucru."

Taylor şi-a petrecut următorii doi ani în temniţă, citind, predicând şi îndemnând pe numeroşii slujitori bisericeşti evlavioşi care umpleau închisorile în acea vreme, unul dintre ei fiind Master Bradford. Erau închişi atât de mulţi dintre ei încât începeau să se asemene cu o universitate.

Pe la sfârşitul lui ianuarie 1555, Taylor, Bradford şi Sanders au fost chemaţi înaintea episcopilor de Winchester, Norwich, London, Salisbury şi Durham şi au fost acuzaţi de erezie. Dânduli-se posibilitatea să se supună Papei şi să-şi mărturisească vina, toţi trei au refuzat. În ziua de 4 februarie 1555, Edmund Bonner, episcopul Londrei a venit la închisoare ca să-l destituie din toate funcţiile bisericeşti pe Taylor. Somat să-şi îmbrace veşmintele, Taylor a refuzat.

"Nu vrei?" a rânjit Bonner, "Am să te fac să vrei!" "Nu, n-o să mă faci, prin harul lui Dumnezeu".

Taylor a fost îmbrăcat cu sila pentru ca ceremonia să se poată desfăşura.

În ziua următoare soţia şi fiul lui Taylor au primit permisiunea să stea la cină cu el, fiindcă temnicerii regelui se străduiau să fie cât mai binevoitori, nu ca şi oamenii episcopului. Soţia sa credea că va fi luat în seara aceea şi a vegheat asupra închisorii până când Taylor şi păzitorii săi au apărut la ora 2 dimineaţa. Şerifii le-au lăsat câteva minute la dispoziţie pentru a-şi lua rămas bun, timp în care Taylor i-a încurajat să rămână tari în credinţă. În seara aceea el a fost luat şi dus la un han numit Haita de lupi, unde a trebuit să aştepte până a sosit la ora unsprezece şeriful de Essex. Taylor a fost suit pe un cal şi condus afară din curtea hanului, unde slujitorul său John Hull şi fiul său l-au întâmpinat. Taylor a avut voie să-l îmbrăţişeze pe băiat, să-l binecuvinteze şi să-şi ia rămas bun de la slujitorul său înainte de a fi dus mai departe.

Pe toată durata drumului Taylor a fost vesel şi bucuros, predicând de zor celor care îl păzeau şi încercând să-i convertească. După câteva zile au ajuns la Hadleigh, unde Taylor urma să fie dus la rug. Străzile oraşului erau înţesate de oameni care plângeau şi jeleau soarta pastorului lor, dar capul lui Taylor a rămas acoperit cu o glugă până când au ajuns la islaz şi el nu a ştiut unde se află până când i-a spus unul din cei care-l păzeau.

"Slavă Domnului, sunt acasă!" a strigat el şi a fost coborât de pe cal şi i s-a luat gluga de pe cap.

Când oamenii i-au văzut faţa îmbătrânită şi barba lungă şi albă, i-au strigat încurajări, fiind probabil ameninţat în prealabil că i se va tăia limba. După ce şi-a dăruit hainele, şi-a ridicat privirea şi a rostit două propoziţii.

“Oameni buni, eu nu v-am învăţat decât Cuvântul sfânt al lui Dumnezeu şi lecţiile acelea le-am luat din Biblia cea sfântă. Acum le voi pecetlui cu sângele meu.” Unul din gardieni l-a lovit imediat în cap.

După ce şi-a spus rugăciunile, a păşit în butoiul cu smoală, şi-a împreunat mâinile pentru rugăciune şi s-a lipit de stâlp în timp ce s-a dat foc rugului.

Un om din mulţime i-a aruncat un lemn în cap rănindu-l şi însângerându-i faţa.

“Prietene”, a zis Taylor “am şi-aşa destule probleme, de ce a trebuit să faci asta?”

Apoi a recitat psalmul cincizeci şi unu, până când Sir John Shelton l-a lovit peste gură şi a strigat “Vorbeşte în latină!”

Taylor şi-a ridicat mâinile: “Milostive Tată ceresc, primeşte de dragul Mântuitorului meu Isus Cristos sufletul meu în mâinile Tale”. El a stat neclintit şi fără să strige până când a fost lovit cu halebarda de către Soyce, care i-a împrăştiat creierii, şi trupul i s-a prăbuşit în foc.

William Wolsey şi Robert Pygot

William Wolsey şi Robert Pygot, ambii din Wisbeach, au fost condamnaţi în 9 octombrie 1555 la Ely, de către John Fuller cancelarul episcopului, dr.

Shaxton adeptul lui, Robert Stewart, vicar de Ely şi John Christopherson, vicar de Norwich.

William Wolsey a fost un poliţist din oraşul Wells, care a fost acuzat de către un judecator pe nume Richard Everett şi aruncat în închisoare. Înainte ca să fie condamnat, Wolsey a fost vizitat de dr. Fuller şi alţii, care l-au îndemnat să se intoarcă in Biserică, dar nu au ajuns la nici un rezultat. Înainte de a părăsi închisoarea, Fuller i-a dat o carte lui Wolsey,care era scrisă de Dr. Watson episcopul de Lincoln, în nădejdea că astfel va putea vedea unde este greşită teologia sa şi va fi convins că trebuie să se lepede de credinţa sa. Aşa cum bănuia Wolsey, cartea era plină de păreri contrare Scripturii, aşa că a dat-o înapoi cancelarului la vizita sa următoare. În seara în care dr. Fuller şi-a răsfoit cartea, a văzut că Wolsey a făcut însemnări în ea cu cerneala. “Acest eretic înrăit mi-a distrus cartea!”s-a plâns el. Totuşi, când s-a apropiat vremea ca Wolsey să fie dus la tribunal, Fuller l-a vizitat din nou, recunoscând ca “Îmi tulburi conştiinţa”, după care i-a zis: “Pleacă acum, dar fii

atent la ce vorbeşti pentru că nimeni să nu mi se mai plângă de tine.Vino la biserică atunci când vrei şi dacă cineva se mai plânge de tine, îl trmit de acolo."

Doctore, am fost adus aici de către lege şi voi fi eliberat tot prin lege" a răspuns Wolsey. Dus la tribunal, a fost întemniţat pentru o vreme în castelul din Wisbeach.

Am în acelaşi timp Robert Pygot, un zugrav, era acuzat că nu mergea la biserică. Dus în faţa judecătorului din Wisbeach a fost întrebat de ce a părăsit Biserica.

"Domnule, eu nu am ieşit din Biserică, eu cred în Dumnezeu" a spus el. "Dar aici nu suntem în biserică, aceasta este doar o sală."

"Este adevărat, dar cine este în adevărata credinţă a lui Isus Cristos, este întotdeauna în Biserică."

"Oh, tu ştii prea mult faţă de mine şi nu putem discuta, dar te trimit la alţii care sunt mai învăţaţi ca mine!"

Pygot i s-a alăturat lui Wolsey în închisoare pentru timpul cât a durat închiderea sesiunii curţii, după care au fost transferaţi la Ely. Amândoi au fost cercetaţi în 9 noiembrie de către dr. Fuller cu privire la credinţa lor, mai ales despre transsubstanţiere. După ce li s-a citi sentinţa şi s-a ţinut o predică, au fost duşi la rug şi au fost legaţi de stâlp cu lanţuri. Întrebat încă odată dacă abjură, Wolsey a răspuns: "Îl rog pe Dumnezeu să-mi fie martor că nu greşesc în nici o învăţătură a Bibliei sfinte. O socotesc o învăţătură sănătoasă şi bună pentru mântuirea mea şi a altora până la sfârşitul lumii şi orice vor spune duşmanii mei. Îl rog pe Dumnezeu să îi ierte."

Chiar înainte de a se da foc rugului, cineva a adus un braţ de Noi Testamente în limba engleză pentru a fi arse împreună cu ei.

"Oh, daţi-mi şi mie unul!" a zis Wolsey. Pygot a cerut şi el unul şi au murit împreună, cântând Psalmul 106 şi strângând la piept cărţile sfinte.

Rawlins White

Rawlins White a fost pescar mulţi ani la rând în oraşul Cardiff, fiind bine văzut de vecinii săi. În timpul domniei regelui Henric al VIII-lea el s-a dovedit a fi un catolic bun dar când a venit Edward la tron, White a devenit un asiduu căutător al adevărului. El era un om cu totul lipsit de educaţie, analfabet dar şi-a trimis fiul la şcoală şi când băiatul a învăţat să citească, tatăl său îl punea să-i citească Biblia şi alte cărţi, în fiecare seară.

Lui White i-a plăcut atât de mult studiul biblic încât a renunţat la pescuit pentru ca să poată călători din loc în loc şi să-i înveţe pe oameni, luându-şi şi fiul cu el. Deşi nu a învăţat niciodată să citească, White avea o memorie formidabilă şi era în stare să citeze

Scriptura cu mai multă acurateţe decât o făceau mulţi învăţăţi ai vremii. În curând White a devenit un învăţător al adevărului binecunoscut şi plin de succes.

La cinci ani după ce White şi-a început lucrarea, regina Maria a urcat pe tron. White a renunţat la predicarea în mod public dar a continuat să predice în particular aducând un mare număr de oameni la Cristos.

Deoarece persecuţiile se intensificau, prietenii l-au rugat să-şi vândă posesiunile, să dea banii soţiei şi copiilor săi şi să meargă să se ascundă undeva, dar White a refuzat să se dezică de Cristos. În curând a fost prins şi dus înaintea episcopului de Llandaff, care l-a trimis în temniţă după îndelungate discuţii teologice. White a fost închis în castelul din Cardiff pentru un an întreg şi deşi ştia că soarta sa era pecetluită şi că familia sa va suferi din greu după ce el va fi plecat, a continuat să se roage şi să predice prietenilor care îl vizitau în mod regulat.

La sfârşitul anului de detenţie, White a fost judecat înaintea episcopului de Llandaff, care a ţinut o cuvântare lungă în care a explicat de ce este condamnat White, la care inculpatul a răspuns: “Domnul meu, Îi mulţumesc lui Dumnezeu că sunt creştin şi nu am păreri care să contravină Scripturilor. Dar dacă da, atunci doresc să fiu corectat cu ajutorul Cuvântului lui Dumnezeu, aşa cum trebuie să se facă unui creştin”.

După discutarea în contradictoriu a acuzaţiilor, lucru care a durat câtva timp, episcopul a sugerat că să se oprească şi să se roage ca White să se răzgândească.

“Ei, abia acum faceţi ceea ce trebuie făcut!” a exclamat White. “Dacă cererea dumneavoastră este evlavioasă şi legală, şi vă veţi ruga aşa cum trebuie, Dumnezeu vă va asculta, aşa că daţi-i drumul. Rugaţi-vă la Dumnezeul dumneavoastră şi eu mă voi ruga la Dumnezeul meu şi ştiu că rugăciunea mea va fi ascultată”.

Când rugăciunile au luat sfârşit, episcopul s-a adresat lui White: “Ei, cum stai? Îţi retragi afirmaţiile sau nu?”

“Cu siguranţă domnul meu, Rowlins am fost şi Rowlins am rămas, prin harul lui Dumnezeu, Rowlins voi şi fi. Desigur că dacă rugăciunile dumneavoastră ar fi fost drepte şi legale, Dumnezeu le-ar fi ascultat dar cinstiţi un dumnezeu fals şi vă rugaţi cum nu trebuie, aşa că Dumnezeu nu v-a răspuns la rugăciuni. Eu sunt doar un om sărac şi simplu, dar Dumnezeu mi-a ascultat rugăciunea şi mă va întări în cauza Sa”.

Fiindcă episcopul înfuriat vroia să-l condamne pe White, cineva i-a sugerat să se ţină o slujbă şi poate că misa va face o minune cu acest om.

Rawlins White a plecat să se roage singur în timp ce s-a procedat la începerea slujbei şi s-a întors doar când a auzit sunetul clopotului care anunţa momentul principal al misei idolatre.

“Oameni buni” s-a adresat el adunării, “să-mi fiţi de mărturie în ziua judecăţii că eu nu m-am închinat acestui idol!”(ostia). White a fost condamnat şi a fost dus înapoi în temniţa din Cardiff, un loc întunecat şi dezgustător. Atunci când a fost dus la locul execuţiei purta cămaşă sa de mire, o haină veche roşu-cafenie şi un pantalon vechi de piele. Pe drumul către rug şi-a întâlnit soţia şi copiii care plângeau şi vederea lor l-a făcut şi pe el să plângă, dar s-a lovit cu pumnul în piept şi a zis: “Carne, îmi stai în cale!Vrei să trăieşti? Ei bine, îţi spun că poţi să faci ce vrei fiindcă tot nu vei birui.”

White s-a dus bucuros la rug, alipindu-se puţin de stâlpul lui ca apoi să se întoarcă spre un prieten care era în mulţime.

“Simt că trupul meu luptă împotriva spiritului meu şi mă tem că va birui. Dacă mă vezi ispitit, te rog să ridici un deget pentru că sa-mi pot veni în fire.”

În timp ce era înlănţuit de stâlp, White i-a zis fierarului să strângă lanţul bine, pentru cazul în care trupul i se va lupta cu sufletul său. Apoi au început să adune lemne şi paie împrejurul lui, White aplecându-se şi ajutându-i să le stivuiască cât putea el de bine. Când un preot s-a pus lângă el ca să predice mulţimii, el a ascultat respectuos până când s-a vorbit despre sacramentul altarului, moment în care a strigat “Nu-l ascultaţi pe acest proroc fals!”

S-a dat foc rugului iar White şi-a ţinut mâinile în flăcări până când carnea i s-a ars şi grăsimea s-a scurs, ridicându-le o singură dată pentru a-şi şterge faţa cu focul. Tot timpul cât a durat suferinţa sa, şi a durat mai mult decât de obicei, el a strigat “O Doamne, primeşte sufletul meu! O Doamne, primeşte duhul meu!” Până la urmă nu şi-a mai putut deschide gura. Focul i-a consumat picioarele şi trupul i s-a prăbuşit în foc.

Rawlins White a murit pentru mărturia sa despre adevărul lui Dumnezeu şi a fost răsplătit cu cununa vieţii veşnice.

George Marsh

George Marsh a trăit liniştit timp de mai mulţi ani alături de soţia şi copiii săi la o fermă de ţară. Când soţia sa a murit, el s-a dus la universitatea din Cambridge pentru a deveni un slujitor bisericesc, slujind un timp ca ajutor de paroh pentru Lawrence Sanders.

Marsh a predicat o bună bucată de timp până să fie arestat şi închis timp de patru luni, de către episcopul de Chester. Acesta n-a îngăduit ca Marsh să primească vizite şi a dat ordin ca să i se raporteze numele tuturor acelora care se interesau de Marsh.

Acesta a fost dus în faţa lui dr.Cotes de câteva ori, rămânând însă ferm în teologia sa pe care a predat-o în timpul regelui Edward şi nu a putut fi clintit, deşi a recunoscut că:” Vreau să trăiesc tot atât de mult pe cât vrei dumneata, dar nu mă pot lepăda de Stăpânul meu, Cristos fiindcă atunci S- ar lepăda şi El de mine înaintea Tatălui Său din ceruri.” Marsh a fost condamnat ca eretic şi dat pe mâna şerifilor.

Din moment ce nu avea voie să primească vizitatori în închisoare, prietenii săi veneau lângă o gaură din zidul exterior de unde îl strigau şi îl întrebau cum se mai simte. El întotdeauna răspundea la fel zicând că este bine şi nerăbdător să moară ca martor al adevărului lui Dumnezeu, încrezându-se în El că va primi putere să se poarte în mod demn şi cu curaj. În ziua execuţiei sale, Marsh a fost scos afară în lanţuri şi unii oameni au încercat să-i strecoare bani, fiindcă toţi criminalii condamnaţi la moarte primeau aceşti bani ca să mituiască un preot ca să facă slujbe pentru ei; dar Marsh le-a spus să dea mai bine banii la cei întemniţaţi sau la cei săraci decât să-i dea lui. La marginea oraşului, în apropiere de Spittle-Boughton, în faţa rugului, şambelanul deputat de Chester i-a arătat lui Marsh graţierea pe care ar fi putut-o primi din partea reginei dacă s-ar fi dezis de credinţa sa. Marsh i-a răspuns că i-ar place s-o accepte, că o iubeşte pe regină, dar nu poate retracta.

Focul a fost aprins dar a ars atât de slab încât Marsh a avut de suferit în mod cumplit, deşi suporta chinurile răbdător. Stătea deja în foc de multă vreme, carnea i s-a ars şi s-a umflat în aşa măsură încât lanţul din jurul său nu se mai putea vedea când brusc şi-a ridicat braţele şi a strigat “Tată din ceruri ai milă de mine!” şi a murit.

Mulţi dintre cei care au fost martori ai morţii sale au spus că Marsh a fost un martir care a murit răbdător şi evlavios, ceea ce a făcut ca episcopul să predice un mesaj în care spunea că Marsh a fost un eretic, a ars ca eretic şi acum arde în focul iadului.

William Flower

William Flower, numit uneori Branch, s-a născut în Snow Hill la Cambridge. El s-a dus la abatia de Ely unde a fost făcut călugăr la vârsta de şaptesprezece ani. El a respectat toate regulile ordinului său, şi a devenit preot, având dreptul să ţină slujbe. Dar la vârsta de douăzeci şi unu de ani, a părăsit ordinul, a renunţat la obiceiurile sale şi a devenit un preot laic întorcându-se la Snow Hill. Aici a ţinut slujbe şi i-a învăţat pe copii timp de şase luni.

Apoi s-a mutat din loc în loc până ce în final s-a stabilit în Tewkesbury cel puţin pentru un timp şi s-a căsătorit; apoi s-a mutat la Londra. Într-o dimineaţă de Paşti, a văzut cum un preot din biserica St.Margaret’s din Westminster dădea împărtăşania la oameni şi înfuriat brusc pe preot din pricina ceremoniei, şi-a scos cuţitul şi l-a tăiat pe preot pe cap, pe braţ şi pe mână, făcând astfel ca potirul şi ostiile consacrate să cadă la pământ, unde s-au amestecat cu sângele preotului.

Când a fost dus înaintea episcopului Bonner, Flower a recunoscut că a procedat necreştineşte şi că trebuie pedepsit. Dar în ceea ce privea credinţa sa despre împărtăşanie, a refuzat să se supună. El i-a spus episcopului că poate face ce vrea cu trupul său, dar nu are nici o putere asupra sufletului său, care aparţine lui Dumnezeu.

Dându-i-se un răgaz de câteva ore pentru ca să se poată gândi, Flower s-a întors la episcop care l-a îndemnat să-şi reconsidere părerea despre împărtăşanie.

"Eu îmi menţin părerea, fie ca legea să mă pedepsească" a răspuns el. Ori de câte ori a fost cercetat de către episcop, părerea sa a fost aceeaşi: "Nu am nimic de spus. Am spus deja tot ce aveam de spus şi n-am de gând să schimb ceva."

În ziua de 24 aprilie Flower a fost dus în curtea bisericii St.Margaret's pentru a fi ars pe rug, dar întâi în timp ce i s-a ţinut mâna stângă la spate, i-au tăiat mâna dreaptă. Apoi s-a dat foc rugului şi în timp ce Flower era în puterea flăcărilor a strigat de trei ori cu glas tare: "O, Fiul lui Dumnezeu, îndură-Te de mine!" după care nu a mai vorbit dar şi-a susţinut ciotul mâinii retezate cu cealaltă mână atâta timp cât a mai putut. John Cardmaker şi John Warne

John Cardmaker a fost călugăr înainte de dizolvarea abatiilor, după care a servit ca slujitor căsătorit şi apoi a fost numit predicator la biserica St.Paul's în timpul domniei lui Edward. Papistaşii din biserică au fost atât de supăraţi din pricina învăţăturilor sale încât iau tăiat şi i-au sfârtecat roba cu cuţitele lor.

La începutul domniei reginei Maria, Cardmaker a fost adus la Londra şi întemniţat împreună cu Barlow, episcopul de Bath. După ce cancelarul i-a examinat pe amândoi, i-a declarat catolici credincioşi, probabil pentru a-i putea da drept exemplu care să-i încurajeze şi pe alţii să retracteze, deşi se prea poate că nici poziţia lor să nu mai fi fost atât de categorică. Se ştie că la toate examinările care au mai urmat, cancelarul i-a socotit pe Barlow şi Cardmaker nişte exemple de discreţie şi de nivel de educaţie. Nu ştim ce s-a întâmplat în realitate decât că Barlow a fost pus în libertate şi a continuat să depună mărturie despre adevărul Evangheliei lui Cristos în tot timpul vieţii sale, în timp ce Cardmaker a fost dus înapoi în temniţă în timp ce episcopul Londrei a anunţat în mod public că va fi repus şi el în curând în libertate după ce va fi acceptat doctrina transsubstanţierii şi alte câteva articole ale credeului. Însă Cardmaker nu a fost eliberat niciodată din închisoare.

John Warne a fost un tapiţer care a fost acuzat că nu crede în transsubstanţiere şi refuză să accepte împărtăşania, acuzaţii despre care bucuros a recunoscut că sunt întemeiate. Indiferent ce spunea episcopul şi cu ce-l ameninţa, Warne a rfuzat să îşi lepede credinţa.

În ziua de 30 mai, John Cardmaker şi John Warne au fost duşi la rug împreună. Warne şi-a spus rugăciunile, a fost legat de stâlp iar lemnele şi vreascurile au fost clădite în jurul lui, nu mai trebuia decât o torţă. Între timp, şerifii l-au luat pe Cardmaker deoparte şi au vorbit cu el în particular, până când mulţimea s-a convins că va retracta. Cardmaker i-a lăsat pe şerifi, s-a apropiat de stâlpul rugului şi a îngenunchiat pentru rugăciune, fiind încă îmbrăcat cu hainele sale. De acum oamenii erau siguri că va retracta, dar când şi-a terminat rugăciunile, Cardmaker şi-a dat jos hainele, a sărutat stâlpul rugului şi în timp ce era legat de stâlp, rostea cuvinte de mângâiere pentru Warne.

Când oamenii şi-au dat seama că de fapt Cardmaker a refuzat să se salveze, i-au strigat binecuvântări în timp ce s-a dat foc rugului pe care stăteau cei doi.

John Bradford

John Bradford s-a născut în Manchester şi a fost educat acolo până când a putut să-şi câştige existenţa, lucru pe care l-a făcut cu mult succes timp de câţiva ani până să ajungă să renunţe la afacerile sale şi să se dedice studiului Evangheliei. Bradford a renunţat la studiile de drept secular pentru ca să se înscrie ca student în teologie la Cambridge şi a muncit cu atâta sârguinţă încât i s-a decernat titlul de master după numai un an de studii.

Imediat după aceasta i s-a încredinţat o adunare la Pembroke Hall, unde Martin Bucer l-a încurajat să devină predicator. Bradford era de părere că nu era suficient de învăţat pentru ca să poată predica, însă Bucer i-a zis: "Dacă nu ai pâine albă să dai săracilor, dă-le pâine neagră sau orice altceva din ce ţi-a dat Domnul." Lăsându-se convins până la urmă să predice în timpul domniei regelui Edward, Bradford a acceptat titlul de diacon din partea episcopului Ridley şi a primit dreptul să predice şi i s-a dat o slujbă la biserica St.Paul's.

În următorii trei ani Bradford a predicat Evanghelia cu credincioşie, a mustrat cu tărie păcatele, a predicat cu blândeţe pe Cristos cel răstignit, s-a pronunţat energic împotriva ereziilor şi învăţăturilor greşite şi i-a îndemnat cu sinceritate pe enoriaşi să trăiască în mod evlavios, iar când regina Maria a succedat la tron, el şi-a continuat lucrarea.

În ziua de 13 august 1553, domnul Bourne, episcopul de Bath a susţinut o predică la St.Paul's Cross în Londra, în care a sprijinit reintroducerea catolicismului sub domnia reginei. Cuvintele sale au întărâtat poporul în aşa măsură încât oamenii l-au ameninţat pe Bourne că îl scot cu sila de la amvon.

Cu cât mai mult încercau episcopul Bonner şi primarul Londrei să liniştească oamenii, cu atât se întărâtau mai mult, până când Bourne a ajuns să se teamă pentru viaţa sa şi l-a rugat pe Bradford să se adreseze mulţimii. Imediat ce a urcat la amvon, mulţimea a început să strige

"Bradford! BRadford! Dumnezeu să-ţi mântuiască viaţa!" Bradford i-a liniştit pe oameni şi în curând au plecat cu toţii cuminţi spre casele lor. Chiar dacă primarul şi şerifii erau acolo ca să-l asigure pe Bourne că va ajunge acasă în siguranţă, el nu a avrut să iasă din biserică până ce Bradford i-a promis că îl va însoţi; astfel că Bradford a mers în spatele lui Bourne, apărându-l de răni cu propriul său trup.

Trei zile mai târziu Bradford a fost somat să se prezinte la consiliu şi a fost acuzat de răzvrătire - pentru că a salvat viaţa lui Bourne şi de predicare ilegală - deşi i s-a cerut să vorbească. Bradford a fost întemniţat pentru aproape un an şi jumătate, după care a avut loc udierea sa înaintea lordului cancelar, în ianuarie 1555. I s-a oferit chiar graţierea dacă era dispus să se abjure de credinţa protestantă şi să se întoarcă în Biserica Catolică, aşa cum

o făcuseră deja mai mulţi predicatori. Oferta a fost repetată în 29 iulie dar Bradford a îndemnat consiliul să nu îl judece pe cel nevinovat. Dacă ei credeau că este vinovat, trebuiau să-l condamne dar dacă nu-l credeau vinovat trebuiau să-l pună în libertate.

În răspunsul său, cancelarul i-a spus lui Bradford că faptele sale de la St.Paul's Cross au fost atât încrezute cât şi arogante în sensul că şi-a asumat rolul de conducător al poporului; Bradford a mai fost acuzat şi de faptul că a scris nişte scisori pline de răzvrătire. În ziua următoare el a fost vizitat de Thomas Hussey şi dr. Seton, care au venit la el în temniţă pentru a-l îndemna să ceară să i se acorde timp pentru a discuta problemele de ordin religios cu oameni învăţaţi, lucru care spuneau ei că ar îndepărta pericolul iminent şi ar fi pe placul consiliului.

"Dar ar face ca oamenii să creadă că mă îndoiesc de doctrinele pe care le mărturisesc, iar eu nu mă îndoiesc de loc" a răspuns el refuzând propunerea.

Adus înapoi în faţa consiliului, şi fiind întrebat dacă se întoarce în Biserica Catolică, Bradford a răspuns "Ieri am afirmat că nu aş fi de acord să lucrez pentru Papa şi spun acelaşi lucru şi astăzi." El a fost condamnat şi s-a întors în temniţă.

Toată vremea cât a stat în închisoare, Bradford şi-a continuat lucrarea, predicând de două ori pe zi mulţimii de oameni căreia i se dădea voie să îl viziteze şi administrându-le sacramentele. Predicarea, citirea şi rugăciunile i- au ocupat întreaga viaţă; mânca doar o singură dată pe zi şi chiar şi atunci cugeta profund. Temnicerii aveau o aşa de bună părere despre el încât deseori i se permitea să părăsească închisoarea şi să viziteze fără a fi escortat pe enoriaşii săi bolnavi, singura condiţie fiind să-şi dea cuvântul că se va întoarce la o anumită oră. El era atât de punctual în respectarea înţelegerii încât se întorcea mai repede decât ora fixată.

Bradford era un bărbat înalt, zvelt, cu o barbă castaniu-aurie. El rareori dormea mai mult de patru ore pe noapte, preferând să-şi petreacă timpul scriind, predicând sau citind. Odată sau de două ori pe săptămână visita criminalii de rând din temniţă şi le dădea bani ca să-şi cumpere mâncare sau alte lucruri trebuincioase.

Unul din prietenii săi l-a întrebat ce-ar face dacă ar fi eliberat şi el i-a spus că s-ar căsători şi s-ar ascunde undeva în Anglia în timp ce ar continua să predice şi să-i înveţe pe oameni.

Într-o bună zi, în iulie 1555, soţia temnicerului i-a dat de ştire lui Bradford că urmează să moară a doua zi pe rug. "Slavă Domnului!" a spus el, "am aşteptat acest lucru de multă vreme. Domnul să mă învrednicească!"

Bradford a fost transferat la închisoarea Newgate, pe la ora unsprezece sau douăsprezece noaptea, întrucât autorităţile nădăjduiau că la acea oră să nu- l vadă nimeni, dar o mulţime de oameni l-au privit trecând şi s-au rugat pentru el, luându-şi rămas bun.

Execuţia a fost anunţată pentru ora patru a dimineţii următoare. Nimeni nu ştia de ce a fost aleasă o oră atât de neobişnuită, dar dacă autorităţile au sperat că ora matinală îi va descuraja pe oameni, s-au înşelat. Oamenii au aşteptat cuminţi la Smithfield până ce Bradford a fost dus la locul execuţiei la ora nouă dimineaţa, fiind însoţit de un număr neobişnuit de mare de oameni înarmaţi. Bradford a îngenuncheat pentru rugăciune, după care s-a îndreptat voios către rug împreună cu un tânăr de douăzeci de ani, John Leaf.

John Leaf

John Leaf, care a fost ars pe rug împreună cu Bradford, a fost ucenicul unui lumânărar, născut în Kirby Moreside, York şi care trăia în parohia bisericii Christ's Church din Londra.

Adus în faţa episcopului Bonner, Leaf a recunoscut că nu crede că pâinea şi vinul sunt chiar trupul şi sângele lui Cristos, ci crede că sunt doar o amintire a lor. El a mai afirmat că spovedania catolică nu este necesară şi că preotul nu are nici o putere ca să ierte păcatele.

Leaf a fost dus înapoi în închisoare şi a rămas acolo până în 10 iunie când Bonner l-a chemat din nou şi a încercat, folosind persuasiuni, ameninţări şi promisiuni, să-l determine pe tânăr să se răzgândească. Văzând că nu are nici un rezultat, episcopul l-a întrebat pe Leaf dacă este unul dintre urmaşii lui Rogers. El a răspuns că este şi că crede în doctrina lui Rogers, Hooper, Cardmaker şi a altora care au fost nu de mult omorâţi din pricina mărturiei lor, şi este dispus să moară pentru aceeaşi învăţătură. "Domnul meu" a zis el, "numiţi erezie părerea mea dar este adevărata lumină a Cuvântului lui Dumnezeu". Neputând să-l clatine pe băiat, Bonner l-a condamnat şi l-a trimis înapoi în închisoare.

Se spune că nu la multă vreme după aceasta au fost aduse două scrisori lui Leaf: una care conţinea o retractare şi una care conţinea o spovedanie. Când i s-a citit retractarea, a refuzat să o semneze iar când i s-a citi spovedania, a luat un ac, şi a înţepat mâna şi a picurat sânge pe hârtie pentru a arăta episcopului că este gata să-şi pecetluiască crezul cu sângele său.

Bradford şi Leaf au mers împreună la rug, primul stând la una din părţi a rugului ca să se roage, iar al doilea stând de partea cealaltă. După ce s-au rugat în tăcere timp de o oră, unul din şerifi s-a adresat lui Bradford: "Ridică-te şi termină asta. Presiunea mulţimii este mare". Ambii s-au ridicat. Bradford a sărutat o bucată de lemn pentru foc şi apoi a sărutat stâlpul rugului, după care s-a adresat mulţimii: "Anglia pocăieşte-te de păcatele tale! Păzeşte-te de idolatrie! Păzeşte-te de anticrştii cei falşi! Vezi să nu te laşi înşelată de ei!" Apoi i-a iertat pe persecutorii săi şi a rugat mulţimea să se roage pentru el. Întorcându-şi capul spre Leaf, i-a spus acestuia: "Fii pe pace frate. În seara asta o să ne bucurăm la cină cu Domnul!"

Amândoi şi-au sfârşit viaţa fără frică, nădăjduind să câştige premiul pentru alergarea lor cea lungă.

John Bland

John Bland a fost învăţător înainte să devină vicarul unei biserici în Rolvendon, Kent. Fiind aruncat în temniţă pentru că a predicat Evanghelia pe timpul reginei Maria, a fost eliberat odată sau de două ori de către prietenii săi care au depus petiţii, dar imediat ce a fost eliberat se întorcea la predicile sale protestante.

Fiind arestat şi pentru a treia oară, Bland a refuzat să promită prietenilor săi că se va abţine de la predicarea cazurilor sale, aşa că nu a mai putu fi ajutat.

În 26 noiembrie, doi dintre enoriaşii lui Bland, Richard şi Thomas Austen, s- au apropiat de el la sfârşitul slujbei şi i-au zis: "Părinte paroh, ai dat jos tabernacolul, unde atârna crucifixul şi altele. Regina a poruncit ca ele să fie înălţate din nou şi credem că trebuie să plăteşti pentru ce ai făcut. Te împotriveşti legilor date de regină atunci când spui că aceste lucruri sunt urâciuni."

"Domnule Austen, dacă am spus acest lucru înainte, îl voi spune şi acum" a răspuns el. Thomas Austen l-a provocat zicând "Spune-ne ce anume este drăcesc în misa".

"V-am predicat deseori despre lucrul acesta. Dacă nu m-aţi crezut atunci, nu o să mă credeţi nici acum."

"Ai dărâmat altarul, vrei să-l ridici din nou?"

"Nu o voi face numai dacă mi se porunceşte fiindcă l-am dărâmat tot la o poruncă", a insistat Bland.

În 28 decembrie, cei doi Austen l-au invitat pe preotul din Stodmarsh să facă slujba. Era deja bine înaintat în utrenie când a sosit Bland la biserică, şi după ce şi-a terminat slujba i s-a adresat acestuia:Vecinul dumitale m-a rugat să ţin utrenia şi slujba. Mă gândesc că nu te vei opune legilor reginei?"

"Nu, nu voi încălca legile reginei, cu voia luiDumnezeu" a răspuns Bland.

Prefăcându-se că nu a auzit răspunsul, preotul a repetat întrebarea încă de două ori, până când Bland a trebuit săţ-şi ridice vocea suficient de mult pentru ca să fie auzit de întreaga adunare. Preotul s-a aşezat, în timp ce Bland s-a pus în uşa care dădea la altar a împrejmuirii din jurul lui ca să-şi ţină predica. Bland şi-a explicat crezul cu privire la pâine şi vin, cum că Cristos a instituit sacramentul şi Biserica Catolică a pervertit-o. După câteva minute a fost oprit de către îngrijitorul şi administratorul bisericii şi încuiat într-o capelă lăturalnică, până când a ţinut slujba.

Pe 23 sau 24 februarie Bland a fost închis în castelul Canterbury pentru zece săptămâni şi numai după aceea i s-a dat voie să plătească cauţiunea. În

18 mai a apărut înaintea arhiepiscopului de Canterbury care a cerut să i se spună ce a predicat Bland la împărtăşanie. El a refuzat să răspundă, arătând că se încearcă adunarea de informaţii ce vor fi folositoare împotriva sa şi legea engleză spune că el nu trebuie să vorbească împotriva lui însuşi.

Bland a mai fost chemat şi pe 21 mai, când a refuzat iar să-şi enunţe crezul şi a cerut un avocat.

Pe 28 iunie, Bland s-a prezentat la autorităţile seculare, aşa cum i s-a poruncit. I s-a spus că nu există acuzaţii împotriva sa şi a fost chemat peste alte şapte săptămâni. Însă la data respectivă Bland era în faţa autorităţilor bisericeşti şi nu a putut fi prezent la tribunal. El a fost închis la închisoarea Maidstone ca urmare a neprezentării sale, până pe 18 sau 19 februarie.

După ce s-a văzut că nu vrea să promită că se răzgândeşte şi va deveni un bun catolic, a fost trimis la castelul Canterbury până pe 2 martie.

Bland a fost mutat de colo colo în perioada care a urmat, din închisoare în închisoare, din audienţă în audienţă, până când pe 13 iunie a fost adus înaintea lui Richard Thornton, episcopul de Dover, Robert Collins comisarul şi Nicholas Harpsfield arhidiacon de Canterbury. Un mare număr de protestanţi au fost trataţi cu asprime şi omorâţi la Canterbury, în timpul acestor trei oameni, John Bland, Nicholas Sheterden, Thomas Thacker, Humphry Middleton şi William Cocker. Bland s-a recunoscut vinovat de următoarele acuzaţii:

Credinţa că trupul de carne a lui Cristos este în ceruri şi nu în pâine şi vin

Credinţa că era împotriva Cuvântului lui Dumnezeu să se administreze sacramentele în limba latină, şi că nimeni nu trebuie să accepte sacramentele pe care nu le înţelege

Bland a apărut ultima dată înaintea autorităţilor în 25 iunie şi a refuzat să accepte autoritatea papală. A fost condamnat ca eretic şi dat pe mâna autorităţilor seculare pentru a fi ars pe rug.

Carver şi Launder

Dirick Carver a fost ars pe rug la Lewes, în 22 iulie 1555, în comitatul Sussex iar John Launder a suferit acelaşi lucru a doua zi, la Stening. Amândoi au fost arestaţi spre sfârşitul lunii octombrie 1554, împreună cu alţi oameni care erau la rugăciune la casa lui Carver.

După ce au fost cercetaţi, au fost trimişi la închisoarea Newgate ca să aştepte să fie duşi în audienţă înaintea lui Bonner, episcopul Londrei, lucru care a avut loc în 8 iunie 1555.

Fiind audiaţi de către episcop, au fost examinaţi cu privire la multe aspecte ale religiei, şi au trebuit să-şi scrie şi să-şi semneze propria mărturisire de credinţă. După ce episcopul a stat de vorbă un timp cu ei încercând să-i determine să retracteze şi să accepte Biserica Catolică, au fost duşi înapoi în Newgate până pe 10 iunie.

Dirick Carver a mărturisit următoarele:

o nu crede că trupul fizic al lui Cristos este prezent în sacrament

o nu crede că în misă se regăseşte vreo jertfă şi că în misa rostită în latină este mântuire

o nu crede că trebuie să se spovedească cineva la preot, întrucât acest lucru nu poate mântui un om, decât să îl consulte pentru a primi sfaturi

o nu crede că doctrina catolică este potrivită cu Cuvântul lui Dumnezeu; crede că episcopul Hooper, Cardmaker, Rogers şi alţii care au fost arşi pe rug nu demult, au fost nişte creştini buni şi martiri care au predicat adevărata învăţătură a lui Cristos

Carver şi-a păstrat Biblia şi psaltirea scrise în limba ebgleză şi după încoronarea reginei şi le citea regulat. Pe lângă aceasta, în casa lui se ţineau rugăciuni şi servicii religioase în limba engleză. Tovarăşii lui din închisoare, Thomas Iveson, John Launder şi William Vesie au fost arestaţi împreună cu el chiar când ascultau citirea Evangheliei în limba engleză.

John Denley

În timpul prigoanei care nimicea turma lui Dumnezeu, s-au găsit mulţi care nu erau feţe bisericeşti ci erau laici care sprijineau prigoana. Unul dintre aceştia era Edmund Tyrel, un avocat care era judecător de pace în Essex.

Într-o bună zi se întorcea de la arderea pe rug a unor martiri şi pe drum s-a întâlnit cu doi bărbaţi, unul din ei fiind John Denley, un gentilom şi celălalt fiind John Newman. Cei doi mergeau să-şi viziteze nişte prieteni evlavioşi.

Gândind că cei doi călători arată suspect, Tyrel i-a oprit, i-a percheziţionat şi a găsit asupra lor mărturisiri de credinţă scrise. Tyrel i-a trimis la comisionarii reginei, care la rândul lor i-au trimis la episcopul Bonner.

Denley a dat următoarele răspunsuri la acuzaţiile care i s-au adus: Era din dioceza de Londra.

Denley a afirmat că este adevărat acest lucru.

Nu crede că există o Biserică Catolică a lui Cristos pe pământ.

Denley a negat afirmaţia şi a arătat că el crede că există o Biserică zidită pe temelia profeţilor şi apostolilor, Capul fiind Cristos. Această Biserică predică cu adevărat Cuvântul lui Dumnezeu şi administrează sacramentele botezului şi împărtăşaniei potrivit cu Cuvântul.

Nu crede că Biserica Angliei este parte a Bisericii Catolice.

Denley a răspuns că Biserica Angliei în prezent nu face parte din Biserică. Biserica Angliei este acum biserica anticristului fiindcă a schimbat Testamentul lui Dumnezeu şi şia impus propriul testament al hulei şi minciunii.

Crede că misa este plină de idolatrie, rea şi împotriva Cuvântului lui Dumnezeu.

Denley a răspuns că aşa cum stau lucrurile, misa este un act idolatru în care închinarea este adusă pâinii şi vinului. Trupul lui Cristos este în ceruri şi nu în pâinea şi vinul sacramental, aşa că nu trebuie să ne închinăm lor.

Crede că spovedirea este împotriva Cuvântului lui Dumnezeu.

Denley a afirmat că Biserica are puterea să îl pedepsească pentru păcatele sale, dar nu are putere să-l ierte; acest lucru îl poate face numai Dumnezeu.

Nu crede că un preot îl poate ierta de păcate. Denley a fost de acord cu această afirmaţie.

Nu crede în formele prezente ale botezului, confirmării, utreniei, vecerniei, a ungerii celor bolnavi sau iertarea lor de păcate şi în sfinţirea pâinii şi a vinului.

Denley a răspuns că Biserica a schimbat atât sacramentul botezului cât şi celelalte sacramente prin adăugirile aduse la ele.

Crede că Biserica are doar două sacramente: botezul şi cina Domnului. Denley a fost de acord cu acest enunţ.

Crede că Cristos este în ceruri şi nu în pâine şi vin, şi refuză să primească împărtăşania la misa.

Denley a recunoscut ca adevărat şi acest punct.

În ziua de 5 iulie Denley a fost condamnat şi dat pe mâna şerifilor. Pe 8 august s-a dus la rug cântând un psalm plin de bucurie în timp ce flăcările creşteau în jurul său. Unul din cei care îl chinuiau i-a aruncat un lemn în faţă şi l-a lovit, lucru la care Denley a zis: “Chiar că ai stricat o cântare aşa de bună.”

Patrick Packingham a mmurit la Uxbridge în jurul zilei de 28 august, fiind acuzat că a refuzat să-şi descopere capul în timpul misei. Când Bonner l-a îndemnat să se lepede de credinţa sa, Packingham i-a spus că Biserica Catolică este biserica lui satan şi că niciodată nu se va întoarce în ea.

John Newman a fost ars pe rug în 31 august la Saffron Walden iar Richard Hook şi-a dat viaţa cam în aceeaşi vreme.

Episcopul Ridley

În ziua în care au murit Wolsey şi Pygot la Ely, 16 ocombrie 1555, mureau alţi doi conducători eminenţi ai Bisericii, episcopul Ridley al Londrei şi episcopul Hugh Latimer din Worchester, la Oxford. Dr. Ridley serveşte ca un exemplu strălucit printre toţi cei care au murit martiri pentru Evanghelia adevărata în timpul reginei Maria.

El a fost un exemplu atât de inspiraţie spirituală cât şi de educaţie evlavioasă.

Născut în Northumberland, Ridley a învăţat gramatica, copil fiind, în Newcastle după care a studiat la Cambridge, unde a devenit repede cunoscut pentru inteligenţa sa şi a putut avansa repede, ajungând să-şi ia doctoratul în teologie şi să conducă Pembroke Hall. După aceasta, a plecat la Paris, a fost făcut capelanul regelui Henric al VIII-lea la întoarcerea acasă, apoi a fost numit episcop de Rochester de către rege, În zilele regelui Edward, a slujit ca episcop de Londra.

Ridley a slujit cu atâta sârguinţă în predicare şi învăţarea poporului despre doctrina adevărată a lui Cristos încât enoriaşii lui îl iubeau cum îşi iubesc copiii părinţii. Oamenii se înghesuiau la predicile sale ca albinele la miere, ştiind că episcopul lor nu numai că predica pe Cristos dar şi trăia o viaţă curată şi sfântă. Ridley a fost un om cu educaţie aleasă, cu o memorie remarcabilă şi până şi duşmanii săi i-au admirat scrierile savante, predicile viguroase şi prelegerile. Pe lângă acestea, Ridley era un bun sfătuitor şi dădea dovada de o judecată dreaptă în toate aspectele. El era şi plin de milă şi de grijă când avea de-a face cu catolicii din vremea regelui Edward şi a putut să-i câştige pe mulţi dintre ei prin învăţăturile sale date cu blândeţe. Ridley era un om atrăgător care nu era ranchiunos şi îi ierta întotdeauna pe cei care îi greşeau. Era blând şi afectuos cu rudele sale dar în acelaşi timp avea aşteptări înalte de la ei în ceea ce priveşte viaţa de zi cu zi, aşa cum avea şi de la ceilalţi enoriaşi. Nici un membru al familiei sale nu se putea aştepta la favoritisme dacă păcătuia; cei care trăiau vieţi cinstite şi evlavioase aceia erau fraţii şi surorile sale, indiferent cine erau.

Ridley trăia o viaţă ordonată şi strictă. Imediat ce se trezea, se îmbrăca şi se punea pe genunchi ca să se roage o jumătate de oră în camera sa. După aceasta, intra în camera de studiu unde lucra până la ora zece, când ţinea rugăciunea cu personalul casei. După rugăciuni, servea masa, la care nu vorbea prea mult şi apoi se întorcea la studiu până la

rugăciunile de după masă la ora cinci. După aceste rugăciuni servea cina, după care se retrăgea în camera de studiu până la ora unsprezece când se retrăgea pentru odihnă.

Pe domeniul său din Fulham ţinea în fiecare zi o predică familiei sale, începând cu Faptele apostolilor şi parcurgând epistolele pauline. Fiecăruia care se afla la slujba sa şi putea să citească, i-a dat un Nou Testament şi era extrem de atent cu familia sa să dea un exemplu bun de virtute şi cinste. Pe scurt, era atât de evlavios şi plin de virtuţi el însuşi încât aceste calităţi domneau în toată casa sa.

Ori de câte ori era acasă în Fulham, Ridley invita la masă pe vecinul său, dl.Bonner şi pe sora acestuia, oferindu-le locul de cinste la masă, chiar dacă mai era prezentă şi o altă persoană importantă.

“Cu voia domniei voastre, locul acesta aparţine mamei mele Bonner” obişnuia el să spună musafirului. Doamna Bonner era mama aceluia care avea să ajungă mai târziu episcopul Bonner, în timpul domniei reginei Elisabeta, vinovat de moartea atâtor protestanţi, printre care şi Ridley.

Dr. Ridley a fost adus prima dată la Evanghelie prin cartea lui Bertram, “Cartea Sacramentului” şi prin discuţiile purtate cu episcopul Cranmer şi cu Peter Martyr. Ridley a fost arestat în momentul venirii la tron a reginei Maria şi a fost întemniţat întâi în Turnul Londrei, ca apoi să fie dus la închisoarea din Oxford împreună cu arhiepiscopul de Canterbury şi Hugh Latimer. După ce a fost condamnat, a fost ţinut închis în casa primarului Irish, din 1554 până la moartea sa în 1555.

Scrisoare de despărţire a lui Ridley

Dr. Ridley a scris această scrisoare tuturor prietenilor săi în Cristos înainte ca să moară:

Aşa cum un om care pleacă într-o călătorie lungă doreşte să-şi ia rămas bun de la prietenii săi, tot aşa şi eu aşteptând să vă părăsesc în orice zi de acum, vreau să le spun tuturor surorilor şi fraţilor mei de aici de pe pământ bun rămas.

Rămâi cu bine iubite frate George Shipside, care întotdeauna ai fost credincios, vrednic de încredere şi iubitor. Acum în timpul crucii mele te-ai dovedit a fi sprijinitorul meu cel mai prietenos şi statornic, slujind întotdeauna cauzei lui Dumnezeu.

Rămâi cu bine soră Alice (soţia lui Shipside). Mă bucur să aud că ai primit crucea lui Cristos care acum este şi pe umerii tăi ca şi pe ai mei.

Mulţumeşte-I lui Dumnezeu pentru că Ţi-a dat un soţ evlavios şi iubitor; cinsteşte-L şi ascultă de El, potrivit cu legea lui Dumnezeu. Cinsteşte pe soacra ta şi iubeşte pe toţi cei din familia lui, făcându-le cât de mult bine. Cât cu privire la copiii tăi nu mă îndoiesc că soţul tău îi va trata de parcă ar fi chiar ai lui.

Rămâi cu bine iubite frate Ridley, şi tu bună şi iubitoarea mea soră Elizabeth. Dragostea ta pentru mine despre care se zicea că era mai presus faţă de cea simţită de restul familiei tale mă leagă de tine în dragoste. Aş vrea să te pot răsplăti cu fapte şi nu cu vorbe. Îmi iau rămas bun şi de la fiica ta Elizabeth, pe care o iubesc pentru duhul ei blând şi smerit. Aceasta este un lucru scump în ochii lui Dumnezeu.

Rămâi cu bine iubita mea soră din Unthank, cu toţi copiii, nepoţii şi nepoatele tale. De la moartea fratelui meu Hugh am vrut să-i tratez ca pe proprii mei copii, dar Domnul Dumnezeu va trebui şi va dori să fie Tatăl lor, dacă ei Îl vor iubi şi se vor teme de El şi vor trăi potrivit legii Sale.

Rămâneţi cu bine, verii mei iubiţi, Nicholas Ridley din Willlimountswick şi soţia ta. Vă mulţumesc pentru toată bunătatea pe care a-ţi arăta-o faţă de mine şi faţă de restul familiilor noastre. Dumnezeu te-a făcut conducător al familiei noastre şi ţi-a dat darurile Sale de har, trebuie să continui în adevăr, sinceritate, neprihănire, evlavie şi să te opui falsităţii, nedreptăţii şi lipsei de evlavie, care sunt condamnate de Cuvântul lui Dumnezeu.

Rămâi cu bine iubite vere mai tânăr, Ralph Whitfield. Oh, timpul petrecut împreună cu mine a fost atât de scurt pentru tine! Vroiam să-ţi fac mult bine dar tot ce ai primit s-a pierdut. Cred că Dumnezeu îţi va completa cele trebuincioase.

Rămâi cu bine iubită familie şi iubiţi compatrioţi, bun rămas tuturor în Cristos. Domnul ştie că am vrut să vă aduc tuturor Evanghelia binecuvântată a lui Cristos, era datoria mea de slujitor.

Vă avertizez pe toţi, să nu vă ruşinaţi de moartea mea. Eu cred că este cea mai mare cinste care mi s-a dat în viaţă şi Îi mulţumesc lui Dumnezeu pentru că m-a chemat ca sămi dau viaţa pentru El şi cauza Sa. El a dat aceeaşi cinste profeţilor sfinţi şi apostolilor Săi iubiţi şi i-a binecuvântat pe martirii aleşi. Nu mă îndoiesc de loc că mor pentru cauza lui Dumnezeu şi pentru adevăr. Dorinţa de a lupta pentru Cristos până la moarte este un dar inestimabil şi onorabil din partea lui Dumnezeu dăruit doar celor cu adevărat aleşi şi copiilor iubiţi ai lui Dumnezeu ca şi moştenitorilor Împărăţiei din ceruri. Toţi cei care mă iubiţi trebuie să vă bucuraţi la gândul acesta şi anume că eu, o epavă păcătoasă şi rea, am fost chemat să renunţ la viaţa aceasta temporală pentru a apăra adevărul Său veşnic.

Voi toţi, familia şi compatrioţii mei, trebuie să ştiţi că veţi avea întotdeauna motive să Îi mulţumiţi lui Dumnezeu şi să vă bucuraţi şi ştiu că veţi căpăta trecere şi har în privinţa mea, căci Domnul a zis că va fi plin de îndurare faţă de cei care Îl iubesc.

Prin bunătatea şi harul Dumnezeului cel Atotputernic, Biserica Angliei s-a bucurat nu de mult de un mare belşug de bogăţii cereşti, belşug de Cuvânt al Său adevărat, de administrarea corectă a sacramentelor sfinte ale lui Cristos, de întreaga trăire a religiei lui

Cristos. Biserica a ţinut Cina Domnului în mod corect, împlinind poruncile lui Cristos, sau ridicat mulţumiri pentru pâine şi vin şi moartea Domnului a fost comemorată.

Pâinea a fost frântă în amintirea frângerii trupului lui Cristos pe cruce şi paharul a fost împărtăşit în amintirea sângelui Său vărsat şi au avut parte cu toţii şi de una şi de alta. Toate aceastea au fost făcute în limba engleză, pentru ca toţi să înţeleagă şi să da slavă lui Dumnezeu. Recent toate serviciile acestei Biserici au fost ţinute în limba engleză potrivit cu porunca Domnului şi învăţătura lui Pavel, aşa ca oamenii să poată înţelege şi să aibă folos din ele.

Biserica Angliei s-a bucurat de asemenea de predici sfinte şi hrănitoare, care i-au îndemnat pe oameni să îşi ducă viaţa în mod evlavios, şi care condamnau viciile care obişnuiau să domnească în Anglia. Biserica a avut articolele credeului care erau întemeiate pe Scriptură şi care puteau elimina erorile şi ereziile care sufocau Biserica. Dar totuşi în ultima vreme nişte hoţi s-au strecurat şi i-au furat Bisericii comoara, au jefuit Biserica Angliei al lui Dumnezeu şi a sacramentelor adevărate, ei au adăugat fanteziile lor nebune şi tradiţiile neevlavioase.

În loc să dea oamenilor masa sfântă a Domnului, ei le dau misa lor, o batjocură a adevăratei Cine a Domnului. Ei au fermecat mintea oamenilor simpli, i-au dus de la închinare la idolatrei, prefăcând pâinea şi vinul în Cristos Domnul şi MÎntuitorul nostru, chiar dacă El a zis: “Faceţi aceasta spre pomenirea mea.”

În locul rugăciunilor în limba engleză aceşti hoţi au dat poporului rugăciuni într-o limbă pe care nu o pot înţelege, împiedicându-i să se roage împreună cu preotul. Pavel numea rugăciunea într-o limbă străină barbară, copilărească, fără de folos şi nebunie. În locul legilor evlavioase ale unităţii de credinţă şi a predicilor ziditoare aceşti hoţi aduc legile Papale şi hotărârile sale, minţind şi povestind legende, fabule şi minuni inventate.

Nu pot să fiu de acord cu acest jaf fiindcă este o hulă la adresa lui Dumnezeu, înaltă trădare împotriva lui Cristos şi este în mod clar împotriva Cuvântului lui Dumnezeu şi a Evangheliei lui Cristos, împotriva mântuirii mele şi a fraţilor şi surorilor mele, pe care Cristos ne-a dăruit-o cu atâta dragoste. Iată de ce sunt eu dat la moarte, şi eu o primesc bucuros ştiind că în schimb voi primi viaţa veşnică.

Aceşti hoţi sunt mai răi decât cei care jefuiesc şi ucid trupul fiincă ei ucid şi trupul şi sufletul. Aceşti jefuitori de biserică îşi deghizează jaful spiritual pentru ca să-i poată face pe oameni să creadă că minciunile sunt adevăr şi adevărul este minciună, că lumina este întuneric şi întunericul lumină, că superstiţiile sunt religia adevărată şi idolatria este închinare adevărată.

Cu aceşti jefuitori nu te poţi lupta aşa cum te lupţi cu cei obişnuiţi, cu lancea şi cu suliţa. Armele noastre trebuie să fie arme spirituale şi cereşti. trebuie să luptăm cu ei

îmbrăcaţi cu armura lui Dumnezeu, căutând nu să le omorâm trupurile ci erorile, ereziile, idolatriile, superstiţiile şi ipocrizia lor, încercând să le salvăm trupurile şi sufletele. Armele noastre sunt credinţa, nădejdea, mila, dreptatea, adevărul, răbdarea şi rugăciunea; sabia noastră este Cuvântul lui Dumnezeu. Cu aceste arme vom birui şi nu ne vom supune niciodată vrăjmaşului, chiar dacă noi suntem ucişi ca nişte oi. Cu cât este mai crudă şi dureroasă moartea noastră, cu atât este mai slăvită în Dumnezeu şi cu atât este mai binecuvântat martirajul nostru.

Vă spun aceste lucruri ca să nu vă ruşinaţi de moartea mea. Dacă mă iubiţi vă veţi bucura că Domnul m-a chemat la această cinste care este cu mult mai mare decât orice cinstire de pe pământ pe care aş putea s-o privesc vreodată. Cine n-ar fi pus în mine gândul Său, voia Sa şi sentimentele Sale, şi Care a ales să piardă trupul şi viaţa mea mai degrabă decât să-şi nege adevărul Său. El mă va ajuta, mă va mângâia şi mă va întări pe vecie, chiar până la încredinţarea în mâinile Sale a sufletului şi duhului meu. Implor din străfundul inimii bunătatea Sa nemărginită şi îndurarea Sa prin Domnul nostru Isus Cristos. Amin.

Episcopul Latimer

Episcopul Latimer era fiul lui Hugh Latimer din Thurcaston, Leicester, un gospodar care avea o reputaţie bună. La vârsta de patru ani, Latimer a fost trimis la şcoală şi a primit educaţie în literatură; la vârsta de patrusprezece ani a fost admis la universitatea din Cambridge pentru a studia teologia.

Latimer a devenit un preot catolic fervent şi la început a fost un duşman înverşunat al protestanţilor, opunându-se lucrărilor lui Philip Melanchton şi Stafford. Însă lui Thomas Bilney i s-a făcut milă de el şi s-a hotărât să îl câştige pentru adevărata cunoaştere a lui Cristos. Bilney l-a rugat pe Latimer să asculte mărturisirea sa de credinţă şi Latimer a fost atât de mişcat de cele auzite că şi-a întrerupt studiul învăţăturilor doctorilor catolici pentru a se dedica studiului adevăratei teologii. Unde înainte era un duşman al lui Cristos acum a devenit un căutător înflăcărat al Lui, mergând până acolo că a cerut iertare lui Stafford înainte ca acesta să moară.

În 1529 un număr mare de călugări şi doctori în teologie din toate şcolile din Cambridge au început să predice împotriva lui Latimer şi a noii sale credinţe. Dr. West, episcop de Ely, i-a interzis să mai predice în bisericile din acea universitate, dar dr.Barnes, abatele călugărilor augustinieni i-a dat voie lui Latimer să predice în biserica sa. Ca şi un ucenic adevărat, latimer a petrecut următorii trei ani încercând să îşi convertească fraţii de la universitate şi enoriaşii bisericii sale, adresându-se în latină oamenilor învăţaţi şi în engleză oamenilor simpli...

Latimer şi Bilney au stat un timp la Cambridge, purtând multe conversaţii şi locul pe unde se plimbau a devenit în curând cunoscut sub numele de dealul Ereticilor. Amândoi au

dat un exemplu bun vizitând pe cei întemniţaţi, ajutându-i pe cei săraci şi hrănind pe cei înfometaţi.

După ce a predicat şi i-a învăţat pe alţii timp de trei ani la Cambridge, Latimer a fost chemat înaintea cardinalului, fiind acuzat de erezie. El s-a plecat în faţa voinţei Bisericii de această dată şi i s-a dat voie astfel să se întoarcă la universitate, unde l-a întâlnit pe dr.Buts, medicul şi sprijinitorul regelui Henric al VIII-lea. Latimer i s-a alăturat lui Buts pentru o vreme la curtea regală, predicând la Londra în acest timp, dar viaţa de la curte l-a obosit şi a primit de aceea o slujbă care i-a fost oferită la West Kingston de către rege. Acolo el i-a învăţat cu sârguinţă pe enoriaşii săi şi pe toţi locuitorii de primprejur.

N-a durat mult până când Latimer a înfuriat câţiva preoţi de la ţară şi câţiva doctori în teologie, cu credinţa sa despre reformă. Latimer a fost chemat înaintea lui William Warham,arhiepiscop de Canterbury şi John Stokesley, episcop de Londra, în ziua de 29 ianuarie 1531. Latimer a fost ţinut un timp la Londra, fiind chemat în audienţă de trei ori pe săptămână, până când i-a scris arhiepiscopului anunţându-l că este prea bolnav ca să se mai prezinte înaintea sa. În aceeaşi scrisoare el se plângea de faptul că era ţinut departe de turma sa fără vreun motiv întemeiat, fiindcă el a predicat adevărul despre anumite abuzuri ale Bisericii. Se pare că până la urmă a acceptat acuzaţiile care i-au fost aduse (deşi nu există nici o dovadă) şi a fost pus în libertate graţie eforturilor lui Buts, Cromwell şi ale regelui însuşi.

După un timp, regele Henric al VIII-lea l-a făcut pe Latimer episcop de Worcester, unde el a slujit credincios deşi vremurile periculoase l-au împiedicat să facă tot ce dorea. Nu a putut să-şi scape dioceza de superstiţiile ei, dar totuşi a făcut tot ce a putut în sânul Bisericii Catolice, ajutându-i pe enoriaşi să alunge din viaţa şi din închinarea lor cât de multe superstiţii. Chiar şi în această vreme Latimer continua să fie hărţuit de alte feţe bisericeşti.

La vremea legiferării celor Şase Articole, Latimer şi-a dat demisia în mod voluntar, aşa cum a făcut şi Shaxton, episcop de Salisbury şi s-a dus la Londra unde a fost hărţuit de către episcopi şi a fost întemniţat în Turnul Londrei până când s-a urcat pe tron regele Edward. Fiind pus în libertate, latimer s-a întors la slujba sa şi ţinea două predici în fiecare duminică şi câte o predica în fiecare zi a săptămânii, spre deosebire de mulţi clerici care îşi ignorau datoria în timpul domniei lui Edward. Acum Latimer avea şaizeci şi şapte de ani şi suferea din cauza unei răni provocate prin prăbuşirea unui copac.

La nu multă vreme după moartea regelui Edward, Latimer a fost arestat la porunca reginei Maria şi întemniţat din nou în Turnul Londrei, unde a suferit din greu. A fost apoi transferat la Oxford, împreună cu Cranmer, arhiepiscopul de Canterbury şi Ridley, episcop de Londra, pentru ca să răspundă acuzaţiilor aduse de Gardiner, episcop de Winchester.

Din pricina vârstei sale, Latimer a scris mai puţin decât Ridley şi Cranmer, în timpul întemniţării, dedicându-se mai mult rugăciunii. El se ruga pentru trei preocupări majore: din moment ce Dumnezeu l-a făcut predicator, Îl ruga să-i dea harul să poată să-I susţină

învăţătura Sa până la moarte

Îl ruga pe Dumnezeu să Îşi restaureze Evanghelia în Anglia încă odată se ruga pentru reuşita Elisabetei şi cerea de la Dumnezeu să o facă să fie o mângâiere pentru ţinutul nemângâiat al Angliei

În decursul timpului, toate cele trei rugăciuni ale sale au primit răspuns.

Ridley şi Latimer

Ridley şi Latimer s-au înfăţişat în ziua de 30 septembrie 1555 la Oxford înaintea unui juriu de episcopi pentru a răspunde la acuzaţia de erezie care li s-a adus. Ridley a fost primul dintre cei doi care a fost examinat.

Episcopul de Lincoln a început prin îndemnarea lui Ridlea la abjurare şi supunere faţă de Papă.

“Dacă vei renunţa la erorile tale, îţi vei retracta părerile eretice şi răzvrătite, dacă vei consimţi să te supui credinţei indubitabile şi adevărului Evangheliei... avem autoritatea să te primim, să te aducem la împăcare şi după penitenţele potrivite să te alăturăm Bisericii lui Cristos.” Episcopul a evidenţiat trei puncte:

Papa succeda lui Petru, care era temelia Bisericii

Părinţii Bisericii primare au mărturisit supremaţia papală în scrierile lor

Ridley a crezut şi el cândva aceste lucruri

Ridley a răspuns la toate trei punctele. El a arătat că nu Petru era temelia Bisericii ci mărturia sa despre faptul că Cristos era Fiul lui Dumnezeu.

Această credinţă este temelia Bisericii şi nu un simplu om.

În al doilea rând, episcopul Romei era superior în timpul Bisericii primare pentru că oraşul Roma era cel mai mare oraş din acele zile şi nu pentru că avea mai multă putere religioasă decât alţi episcopi. Atâta timp cât dioceza Romei era de partea Evangheliei, episcopul ei merita respectul tuturor din Biserică dar imediat ce au început să se ridice deasupra regilor şi împăraţilor dijn dorinţa de slavă personală, episcopii Romei au devenit anticreştini.

În ultimul rând, Ridley a admis că mai demult a crezut aşa cum cred acuzatorii săi acum, tot aşa cum odinioară Pavel îl prigonea pe Cristos.

Episcopul de Lincoln i-a tăiat vorba lui Ridley, amintindu-i de puterea juriului fie în al reprimi în Biserică fie a-l excomunica. Orice vor face ei, se va bucura de sprijinul reginei care era o membră credincioasă a Bisericii.

Împotriva lui Ridley (şi a lui Latimer) au fost aduse următoarele acuzaţii: susţine că în pâine şi vin nu este prezent chiar trupul lui Cristos învaţă că pâinea şi vinul rămâneau pâine şi vin după consacrare crede că misa nu este o jertfă răscumpărătoare pentru cei vii şi pentru cei morţi Dr. Weston şi alţii au declarat aceste învăţături ca fiind eretice cele de mai sus sunt adevărate şi bine cunoscute.

I s-a spus lui Ridley să răspundă la acuzaţii printr-un da sau nu şi i-au promis că îşi va putea detalia răspunsurile în a doua zi, când va fi avut timp la dispoziţie să se gândească la ele. Înainte ca să răspundă, Ridley a protestat spunând că orice răspuns va da, îl va da de bunăvoie şi răspunsurile sale nu vor arăta nici faptul că a acceptat autoritatea juriului şi nici că a acceptat autoritatea Papei.

La prima acuzaţie a răspuns că trupul şi sângele lui Cristos sunt prezente în chip spiritual în pâine şi vin, dar nu în chip trupesc. La a doua acuzaţie a răspuns zicând că pâinea şi vinul rămân aceleaşi după consacrare. La a treia acuzaţie a răspuns că Cristos a făcut o jertfă unică şi desăvârşită pentru păcatele întregii lumi. Împărtăşania este o jertfă de slăvire şi de mulţumire care se poate oferi, dar să afirmi că îndepărtează păcatele oamenilor înseamnă că jertfa lui Cristos nu a fost de ajuns. La a patra acuzaţie a răspuns că într-adevăr credinţa sa a fost declarată erezie de către d.Watson, dar în mod nedrept. Iar la a cincea acuzaţie a spus că el crede exact ce spune, deşi nu ştie ce gândesc alţii despre crezurile sale.

Ridley a fost scos din faţa comisiei până a doua zi şi a fost adus Latimer. Ca şi în cazul lui Ridley, episcopul l-a îndemnat pe Latimer să abjure şi să se întoarcă în Biserica Catolică care era universal acceptată. Apoi i s-a spus să răspundă la aceleaşi acuzaţii care i-au fost aduse lui Ridley.

La prima acuzaţie a răspuns: “Nu neg faptul că sacramentul conţine prin spirit şi har chiar trupul şi sângele lui Cristos. Fiecare om care primeşte pâinea sau vinul din punct de vedere spiritual primeşte trupul şi sângele lui Cristos. Dar neg faptul că trupul şi sângele

Său sunt prezente în sacrament în felul în care ziceţi.”

La a doua acuzaţie a răspuns: “Există o schimbare în pâine şi vin, dar totuşi pâinea şi vinul rămân tot pâine şi vin.”

Cu privire la faptul că misa este o jertfă pentru păcate, a răspuns: “Nu, Cristos a depus o jertfă desăvârşită şi nimeni nu Îl poate jertfi din nou. Nici un preot nu Îl poate oferi pentru păcatele oamenilor, pe care El le-a îndepărtat oferindu-se pe Sine odată pentru totdeauna pe cruce. Nu există nici o iertare pentru păcatele noastre decât la cruce.”

Când a fost întrebat despre crezurile sale declarate eretice, latimer a răspuns: “Da, cred că sunt condamnate. Dar Acela Care ne va judeca ştie că au fost condamnate pe nedrept.” I s-a dat şi lui drumul până la ora opt a zilei următoare.

Ridley s-a înfăţişat pe 1 octombrie cu răspunsurile la acuzaţii scrise pe hârtie şi a cerut voie să le citească mulţimii adunate în Biserica St.Mary’s. A fost însă silit să dea hârtiile la episcopi întâi, după care au fost declarate eretice şi nu s-a dat voie ca să fie citite în public. La rândul lui Ridley a refuzat să răspundă la întrebări, spunând că toate răspunsurile sale sunt scrise pe acele hârtii. A fost condamnat ca eretic şi dat pe mâna autorităţilor seculare pentru a fi pedepsit.

A fost adus Latimer în faţa comisiei, şi a fost de acord să răspundă din nou la acuzaţiile aduse, dar răspunsurile sale au fost identice cu cele date în ziua precedentă şi a refuzat să abjure. A fost şi el condamnat şi dat pe mâna autorităţilor.

În dimineaţa zilei de 15 octombrie au sosit la casa primarului Irish, unde era ţinut Ridley captiv, episcopul de Glouchester (dr.Brooks), vicecancelarul de Oxford (dr.Marshall) şi alţii de la universitate. Dându-i-se ocazia să se întoarcă în Bisrică, el a refuzat şi a fost silit în consecinţă să parcurgă tot ceremonialul care îl depunea din investitură de preot. După terminarea ceremoniei, Ridley a citit o petiţie către regină în care cerea ca Brooks a promis că va înainta reginei petiţia deşi se îndoia că va fi ascultată.

În seara acelei zile, barba şi picioarele lui Ridley au fost spălate şi la cină i-a invitat pe toţi ce din casa primarului la arderea sa pe rug, ca şi pe sora şi fratele său de altfel. Când soţia primarului a început să plângă, Ridley a mângâiat-o cu cuvintele: “Linişteste-te, deşi micul meu dejun va fi întrucâtva crunt şi dureros, sunt sigur că cina îmi va fi plăcută şi dulce.”

Ridley şi Latimer au fost arşi pe rug împreună într-un şanţ de lângă Baliol College, în partea nordică a Oxfordului, fiind straşnic păziţi din porunca reginei. Când totul a fost gata, au fost aduşi afară de către primar şi aprozi; Ridley purta o mantie îmblănită de culoare neagră, căciula de noapte de mătase şi papuci. Latimer purta o manta uzată, o căciulă cu nasturi şi un linţoliu nou, lung până la picioare. Întorcându-şi privirea Ridley l-a văzut pe Latimer şi i-a zis: “O, eşti aici?” la care acesta a răspuns “Da, vin cât de repede pot.”

Ridley a ajuns la rug primul şi ridicându-şi mâinile s-a uitat spre cer. Când a sosit Latimer, Ridley a alergat la el bucuros, l-a îmbrăţişat şi l-a sărutat spunându-i; “Fii tare cu inima veselă frate, căci Dumnezeu ori va domoli furia flăcărilor ori ne va da putere să le răbdăm!”

După ce şi-au spus rugăciunile, au stat puţin de vorbă, dar nimeni nu ştie despre ce au vorbit.

Ofiţerii i-au împiedicat pe cei doi să răspundă la predica rostită de dr. Smith, căci nu aveau voie să vorbească decât dacă abjurau.

“Ei bine, încredinţez cauza noastră în mâna Dumnezeului cel Atotputernic, Care ne va judeca pe toţi fără părtinire.” a zis Ridley, la care Latimer a adăugat: “Nu există nimic ascuns care să nu iasă la lumină.”

Ridley s-a despărţit bucuros de hainele sale şi de lucrurile pe care le-a mai avut şi l-a rugat apoi pe Lord Williams să facă tot ce îi stă în putere pentru ca să-i ajute pe cei care depindeau de el până acum. Când s-a strâns lanţul în jurul lor, Ridley a zis: “Strânge-l bine omule, căci carnea nu se va dezminţi pe sine!” Apoi fratele său i-a adus o pungă de praf de puşcă pentru ca s-o pună la gât şi după ce Ridley a zis “O voi privi ca trimisă din partea lui Dumnezeu şi de aceea o voi primi ca din partea Lui. Mai ai şi pentru fratele meu?” şi a aflat că mai este praf de puşcă şi pentru Latimer, l-a trimis pe fratele său la el până nu era prea târziu. S-a adus apoi o torţă pe care au pus-o la picioarele lui Ridley.

“Nu te necăji frate Ridley ci îmbărbătează-te! Astăzi o să aprindem aşa o lumină pentru Anglia prin harul lui Dumnezeu încât cred că nu va stinsă niciodată.”

Când Ridley a văzut flăcările ridicându-se, a strigat cu glas tare “Doamne, în mâinile Tale îmi încredinţez duhul. Doamne primeşte duhul meu!”

De partea cealaltă a rugului Latimer striga “O Tată din ceruri primeşte sufletul meu!” şi a primit flăcările de parcă le-ar fi îmbrăţişat. După ce şi-a lovit faţa cu mâinile şi le-a lăsat în flăcări, Latimer a murit suferind doar puţin.

Dar Ridley suferea intens din pricină că focul nu ardea bine pe partea sa de rug. După ce a strigat ca focul să fie lăsat să ardă în dreptul său, cumnatul care i-a înţeles greşit cuvintele a îngrămădit şi mai multe lemne în jurul său, ceea ce a făcut ca focul să ardă în partea de jos mai tare şi să nu poată arde cum trebuie în partea de sus. Toată partea de jos a trupului lui Ridley a ars deja dar partea de sus încă nici măcar n-a fost atinsă şi el se smucea în lanţ în mijlocul stivei de lemne strigând “Nu pot să ard!” Chiar şi după ce picioarele i-au ars de tot, cămaşa încă îi era neatinsă de foc. A suferit groaznic până ce unul din cei care priveau a tras lemnele la o parte ca să nu mai înăbuşească flacăra. Văzând focul cum creşte, Ridley s-a aplecat spre el, până a explodat pulberea; după aceea nu a mai mişcat ci a căzut la picioarele lui Latimer.

Priveliştea caznelor celor doi a mişcat până la lacrimi sutele de privitori, care au văzut cum ani întregi de studiu şi de cunoaştere, toate virtuţile evlaviei şi atâta demnitate şi cinste erau aruncate pradă focului. Cei doi s-au dus, primindu-şi răsplata pământească, dar ce răsplată îi aşteaptă în ceruri în ziua slavei Domnului, când va veni cu toţi sfinţii Săi!” Arhiepiscopul Cranmer

Arhiepiscopul Cranmer se trăgea dintr-o familie străveche, care îşi avea începutul în vremea cuceririi Angliei, şi s-a născut în Arselacton, comitatul Nottinghamshire, a crescut în diferite şcoli din fragedă copilărie, ca apoi să meargă la universitatea Cabmridge unde şi- a luat licenţa şi a devenit profesor la Jesus College.

Soţia sa a murit la naşterea copilului lor şi Cranmer s-a întors la Cambridge, unde ca doctor în teologie a fost unul dintre cei care îi examinau pe studenţi înainte de a li se acorda licenţa sau doctoratul. Deoarece credea cu tărie că studenţii în teologie trebuie să cunoască Scriptura, această cunoaştere a devenit o condiţie prealabilă a absolvirii. aceasta a însemnat că unii călugări au fost educaţi din scrierile autorilor bisericeşti şi nu ştiau decât puţin din Scriptură au fost împiedicaţi să-şi ia licenţa şi l-au urât pe Cranmer pentru aceasta, deşi unii din ei şi-au luat timp să studieze Biblia şi s-au bucurat de succes.

Din pricina faimei sale de om învăţat, Cranmer a primit oferta unui loc la colegiul cel nou al cardinalului Wolsey la Oxford, însă el a refuzat oferta. Cam în acelaşi timp cardinalul Campegio şi cardinalul Wolsey au fost numiţi de Papa ca să decidă în cazul regelui Henric VIII şi al soţiei sale. Ei au tărăgănat procedura toată vara şi au amânat-o pe august spunând că este împotriva legii să decizi în probleme bisericeşti în timpul recoltei, fiindcă nimeni nu dorea să ia o decizie de care să fie responsabil. Furios din cauza amânării, regele a poruncit lui Campegio să se întoarcă la Roma.

S-a întâmplat că doi dintre consilierii regelui să petreacă noaptea în aceeaşi casă din Waltham unde s-a refugiat Cranmer ca să evite epidemia de ciumă care bântuia prin Cambridge. Cei trei au stat împreună la cină, Cranmer fiind întrebat ce crede el despre divorţul şi recăsătorirea regelui. Cranmer a răspuns că nu a studiat problema dar crede că se pierde prea mult timp urmând legea eclesială şi crede că răspunsul trebuie dat potrivit cu Biblia. Acest lucru l-ar mulţumi pe rege înlocuind tărăgănarea deciziei de la an la an, fiindcă oamenii învăţaţi din Anglia vor putea găsi cu uşurinţă răspunsul în Biblie. Consilierii s-au gândit că este o idee bună şi au promis că o vor menţiona regelui, lucru pe care l-au şi făcut a doua zi.

“Unde este acest dr. Cranmer?” a întrebat regele, “mai este încă încă în Waltham?” Consilierii i-au spus că era încă acolo dimineaţa când au plecat ei.

“Vreau să vorbesc cu el, trimiteţi după el. Cred că omul acesta a pus degetul pe rană. Dacă ştiam de acest lucru acum doi ani, aş fi economisit o groază de bani şi n-aş mai fi avut mintea îngreunată.”

Cranmer nu voia să meargă la rege spunând că el nu a studiat suficient de profund problema dar până la urmă n-a avut de ales şi a trebuit să se înfăţişeze la curtea regală. “Cred că te-ai gândit bine” a zis regele, “trebuie să înţelegi că cugetul m-a mustrat o vreme îndelungată şi lucrul acesta va putea să-l liniştească într- un fel sau altul. Îţi poruncesc să te îngrijeşti de cauza mea să avanseze cât se poate de mult. Nu vreau să divorţez de regină

dacă această căsnicie a noastră nu este împotriva legilor lui Dumnezeu. Nici un prinţ nu a avut niciodată o tovarăşă mai blândă, mai ascultătoare şi mai iubitoare ca soţia mea. Dacă ar fi apărut acest dubiu, aş fi fost mulţumit să stau cu ea, atâta timp cât este după voia şi buna plăcere a lui Dumnezeu."

Cranmer a sugerat că ar fi bine ca problema să fie examinată de cei mai buni oameni de la Cambridge şi Oxford, potrivit cu Biblia.

"Bine, dar vreau ca şi tu să-ţi scrii părerea." a zis regele şi a dat poruncă Earlului De Wiltshire să îl ducă pe Cranmer în casa sa de la Durham Palace pentru timpul cât va studia problema. Decizia lui Cranmer a fost că Papa nu are nici o autoritate pentru a da deoparte Cuvântul lui Dumnezeu şi Scriptura.

"Vei susţine acest lucru şi înaintea episcopului Romei?" a întrebat regele.

"Da, o voi face, prin harul lui Dumnezeu dacă majestatea voastră mă va trimite acolo" a răspuns Cranmer.

Cu mijlocirea lui Cranmer au fost trimişi oameni învăţaţi la majoritatea universităţilor creştine la Cambridge şi Oxford pentru a discuta problema. S- a luat hotărârea că această căsătorie a regelui Henric cu soţia fratelui său este împotriva legii, potrivit cu Cuvântul lui Dumnezeu şi ei trebuie divorţaţi. A fost trimisă o delegaţie la Roma pentru a se întâlni cu Papa: Earlul de Wiltshire, dr.Cranmer, dr.Stokesley, dr.Carne, dr.Bennet şi alţii.

Când a venit momentul întâlnirii, Papa şedea îmbrăcat fastuos, încălţat cu nişte sandale pe care le-a întins ambasadorilor să le sărute. Cum Earlul de Wiltshire n-a schiţat nici un gest, nici ceilalţi nu s-au mişcat. Delagaţia s-a oferit să-şi apere poziţia care spunea că nimeni nu se poate căsători în mod legal cu soţia fratelui său şi Papa nu are cum să facă o derogare pentru această încălcare a legii lui Dumnezeu. Deşi delegaţiei i s-a promis că va fi timp suficient pentru a discuta problema cu Papa, li s-a dat drumul fără să-l mai vadă vreodată. Toţi s-au întors în Anglia, mai puţin Cranmer care s-a dus la consiliul împăratului pentru a sprijini ideea divorţului şi nu a primit din partea lor nici un argument referitor la acest lucru.

Pe vremea legiferării celor Şase Articole, Cranmer s-a împotrivit întregului parlament timp de trei zile, opunându-se legiferării până ce regele i-a poruncit să părăsească încăperea pentru ca legea să poată fi promulgată.

Atunci când Lord Cromwell a fost arestat şi catolicii credeau că toate lucrurile se desfăşoară potrivit planului lor, au trimis zece sau doisprezece episcopi episcopi la Cranmer pentru ca să-l convingă să sprijine câteva legi noi referitoare la religie. Chiar şi aceia în care avea încredere, episcopul Heath şi episcopul Skip, l-au îndemnat să se supună la ceea ce credeau ei că este voinţa regelui Henric cu privire la aceste probleme, dar

Cranmer a refuzat şi s-a dus la rege ca să protesteze împotriva legilor propuse; Cranmer la câştigat pe rege de partea sa şi legile nu au mai fost promulgate.

Nu la multă vreme după aceasta, episcopul de Winchester şi alţii, i-au spus regelui că Cranmer tulbură poporul cu ideile sale şi că trebuie cercetat pentru erezie. Regele deşi nu din toată inima, a fost de acord, anunţându-l el însuşi pe Cranmer. Când acesta a auzit că va fi judecat pentru erezie, a spus: "Mulţumesc smerit înălţimii voastre, fiindcă sunt doi care m-au batjocorit şi nădăjduiesc că mă voi putea dovedi nevinovat.""Dar nu ştii câţi duşmani ai? Gândeşte-te cât de uşor va fi să se găsească trei sau patru mincinoşi care să depună mărturie împotriva ta. Crezi că vei avea mai mult noroc decât a avut stăpânul tău, Cristos? Ai alerga spre moarte dacă te-aş lăsa!" a zis regele.

"Mâine când consiliul va trimite după tine, du-te la ei şi dacă vei fi închis în Turn, cere ca acuzatorii tăi să fie aduşi înaintea ta fără să fii întemniţat. Eşti un membru al consiliului şi ai acest drept. Dacă ei vor insista să te închidă, dă-le inelul meu şi apelează la mine. Imediat ce vor vedea inelul meu vor ştii că am fost de acord să preiau problema şi i-am dat deoparte."

În ziua următoare Cranmer a procedat după sfatul regelui. Văzând că nici un argument nu îl va feri de temniţă, a apelat la rege şi a arătat inelul meu.

Uimiţi întrucâtva, consilierii s-au ridicat şi au dus inelul la rege, încredinţând mâinii sale problema. Regele s-a adresat consiliului zicând: "O, domnii mei, am crezut că am oameni mai înţelepţi în consiliu. Credeam că îl veţi trata ca pe un consilier şi nu ca pe un om de rând, dar acum văd că l-aţi tratat cu duritate. Dacă un prinţ poate fi îndatorat unui supus atunci eu sunt îndatorat profund domnului meu de Canterbury."

Duşmanii lui Cranmer s-au hotărât să îi ruşineze reputaţia înaintea regelui până să înceapă procedurile legale. Au făcut în aşa fel încât Cranmer să fie acuzat de predicarea unor doctrine eronate, de către clericii propriei sale catedrale şi de cei mai faimoşi judecători de pace din comitet ca apoi să ducă regelui acuzaţiile respective. Regele a citit acuzaţiile şi fiind tulburat, le-a băgat în sân şi s-a dus să se plimbe pe Tamisa pentru ca săşi vină în fire.

Văzându-l pe Cranmer pe mal în dreptul podului Lambeth, l-a chemat să urce pe vas pentru ca să stea de vorbă. "Am veşti din Kent despre tine", a zis regele. "Sper că sunt veşti bune", a replicat Cranmer. "Atât de bune încât acum ştiu cine este cel mai mare eretic din Kent", a venit răspunsul regelui care a scos acuzaţiile şi le-a dat lui Cranmer să le citească.

Cranmer a fost profund rănit văzând că cei în care vedea prieteni îl acuzau, dar l-a rugat pe rege să numească o comisie pentru a examina acuzaţiile. "Da, asta am de gând, şi tu vei fi comisarul şef, peste cei doi sau trei comisari pe care îi voi numi", a zis regele.

”Oamenii vor spune că comisia nu este imparţială dacă eu mă voi judeca pe mine însumi”, a venit răspunsul lui Cranmer.

În următoarele trei săptămâni a devenit clar că acuzaţiile erau de fapt un complot catolic împotriva lui Cranmer. Regele i-a spus să numească doisprezece sau şasesprezece oameni care să percheziţioneze casele şi persoanele celor care au participat la complot şi să prezinte tot ce vor fi găsit. În mai puţin de patru ore tot complotul a fost dat pe faţă, întrucât au fost găsite toate scrisorile episcopului de Winchester şi ale celorlalţi. Doi dintre cei implicaţi în complot erau prieteni deosebiţi de buni ai lui Cranmer: episcopul de Dover şi dr.Barber, un laic. Într-o zi anume, Cranmer i-a chemat pe amândoi în cabinetul său: “Am nevoie de un sfat din partea voastră”, a început el. “Unu sau doi oameni în care am avut încredere mi-au dat pe faţă secretele şi m-au acuzat de erezie. Cum trebuie să mă port acum cu ei? Amândoi sunteţi prietenii mei şi întotdeauna am apelat la voi când am avut nevoie de un sfat. Ce credeţi?”

“Astfel de ticăloşi ar trebui să fie spânzuraţi!” a răspuns dr. Barber.

“Ba spânzurătoarea este prea bună pentru ei! I-aş spânzura eu însumi!” a zis episcopul.

Cranmer şi-a ridicat mâinile spre cer: “O, Doamne, preamilostivule Dumnezeule, în cine să se mai încreadă un om în ziua de azi?” şi a scos scrisorile cu pricina întrebând: “Cunoaşteţi aceste scrisori?”. Ccei doi au căzut în genunchi implorând iertare şi spunând că au fost ispitiţi de alţii să scrie scrisorile.

“Ei bine, Dumnezeu să vă facă pe amândoi nişte oameni buni. Eu nu am meritat niciodată aşa ceva din partea voastră şi ar trebui să cereţi iertare lui Dumnezeu. Dacă nu mă pot încrede în voi, în cine să mă încred? Văd acum că nu există încredere între oameni şi mă tem chiar că mâna mea stângă îmi va acuza mâna dreaptă. Acest lucru însă nu ar trebui să mă uimească fiindcă Mântuitorul nostru Isus Cristos ne-a avertizat că vor veni vremuri ca acestea în zilele din urmă. Îl rog ca în îndurarea Sa cea mare să sfârşească acest timp în curând”.

Acesta a fost ultimul atentat împotriva lui Cranmer în timpul domniei regelui Henric al VIII-lea. În timpul regelui Edward al VI-lea, influenţa lui a fost şi mai mare (el era nasul tânărului rege). În timpul acesta s-a întâlnit Cranmer şi a discutat cu episcopul Ridley, care i-a confirmat viziunea teologică. El s-a angajat să apere întreaga învăţătură protestantă referitoare la idolatria misei şi a scris cinci cărţi destinate Bisericii Angliei despre acest subiect.

Hugh Laverock şi John Apprice

Hugh Laverock era zugrav de meserie şi trăia în parohia Barking din Essex. La momentul arestării sale avea şaizeci şi opt de ani şi era infirm. Fiind acuzat de erezie de

către nişte vecini, el şi John Apprice, un biet orb, au fost duşi înaintea lui Bonner pentru a fi examinaţi.

Bonner le-a pus întrebările obişnuite la care cei doi au răspuns fără să facă nici cel mai mic efort pentru a-şi ascunde părerea. La o săptămână după ce au fost condamnaţi, au fost duşi la Stratford-le-Bow, locul execuţiei lor.

Imediat ce au ajuns la rug, Laverock şi-a aruncat cârjele şi i-a zis lui Apprice: "Nu te necăji frate fiindcă episcopul Londrei este bunul nostru medic, el ne va vindeca în curând pe amândoi, pe tine de orbirea ta şi pe mine de schilodeală."

Apoi au îngenuncheat amândoi şi s-au rugat cu sinceritate ca Dumnezeu să le dea putere să treacă din viaţă, creştineşte în mijlocul încercării de foc.

Aceşti doi bătrâni săraci, unul olog şi unul orb, au fost legaţi la acelaşi stâlp ca apoi să se dea foc vreascurilor. Ei au îndurat cu tărie suferinţa şi şi-au dat bucuroşi viaţa de dragul credinţei lor.

William Hunter

În ziua de 26 martie 1555 a fost martirizat William Hunter, un tânăr evlavios de nouăsprezece ani. Povestea lui ar trebui să fie un exemplu pentru toţi părinţii creştini care trăiesc un conflict lăuntric între sentimentele şi convingerile lor, fiindcă părinţii lui William l-au lăsat pe fiul lor să-şi urmeze credinţa, chiar dacă aceasta a dus la moartea sa.

Wiliam a fost dat ca ucenic la un ţesător de mătase din Londra. În primul an de domnie a reginei Maria, parohul său i-a poruncit să se împărtăşească la misa de Paşti, lucru pe care l-a refuzat. Meşterul său temându-se că el însuşi va fi în pericol dacă William rămâne în casa lui, l-a rugat pe băiat să se mute înapoi acasă în Brentwood pentru câteva săptămâni, lucru pe care el l-a şi făcut.

După cinci sau şase săptămână, William a luat o Biblie pe care a găsit-o în capela din Brantwood şi a început s-o citească cu voce tare. A fost întrerupt de părintele Atwell care a intrat în capelă. "Doar nu-ţi bagi nasul în Biblie?" a întrebat el. "Ştii tu să citeşti? POţi tu explica Scriptura?"

"Eu nu zic că pot explica Scriptura, doar am găsit-o aici şi o citeam ca să capăt mângâiere".

Părintele Atwell i-a răspuns: "N-a fost o viaţă prea bună de când Biblia a fost publicată în engleză."

"O, nu spune asta! Este cartea lui Dumnezeu din care învăţăm să cunoaştem ce Îi este pe plac şi ce nu Îi place lui Dumnezeu".

"Şi n-am ştiut lucrurile astea şi înainte?"

“Nu aşa de bine aşa cum ştim acum că avem Biblia la dispoziţie. Mă rog s-o avem întotdeauna cu noi”. a spus William.

Părintele Atwell a răbufnit: “Te ştiu eu! Eşti unul din aceia care nu înghit legile reginei, de aceea ai şi plecat din Londra. Dacă nu-ţi vii în fire, tu şi mulţi alţi eretici vă veţi frige!”

“Dumnezeu să-mi dea harul să cred Cuvântul Său şi să-I mărturisesc Numele, indiferent ce s-ar întâmpla”, a răspuns William.

Părintele a părăsit în grabă capela spunând “Eu nu mă pot măsura cu tine dar ştiu pe cineva care poate, ereticule!”

William a rămas în capelă şi a continuat să citească până când Atwell s-a întors avându-l pe el pe vicarul de Southwell. “Cine ţi-a dat voie să citeşti şi să explici Biblia?” a întrebat el.

“Eu nu o explic, domnule, eu doar o citesc ca să găsesc mângâiere”, a răspuns William.

“Dar de fapt de ce ai nevoie de ea?”

“O voi citi toată viaţa. Nu ar trebui să îi descurajaţi pe oameni de la citirea Bibliei. Ar trebui să îi încurajaţi”.

“Oh, deci vrei tu să mă înveţi ce trebuie să fac? Eşti un eretic!” a murmurat vicarul.

“Eu nu sunt un eretic doar pentru că vorbesc adevărul.”

Schimbul de cuvinte a continuat cu privire la sacramentul împărtăşaniei, cu privire la care William şi-a explicat punctul de vedere. Acuzat că este eretic, el a răspuns: “Aş vrea să fim puşi pe rug amândoi, ca să dovedim care din noi şi-ar apăra mai mult timp credinţa. Eu cred că aţi abjura primul”.

“O să avem noi grijă de asta!” a exclamat vicarul plecând să-l pârască pe băiat. El s-a dus drept la Master Brown, care l-a chemat pe tatăl băiatului şi pe poliţistul local şi a cerut ca domnul Hunter să meargă să-şi caute fiul, căci în mod înţelept William a părăsit oraşul după disputa sa cu vicarul.

Domnul Hunter a călărit timp de vreo două sau trei zile, ca să-i facă pe plac lui Brown şi tocmai se gândea să se întoarcă şi să spună că nu l-a găsit pe băiat, când brusc a dat de el. Hunter şi-a sfătuit fiul să se ascundă în timp ce el va merge înapoi şi va spune că nu la putut găsi.

“Nu tată, mă voi duce acasă cu tine pentru ca să nu ai necazuri” a zis William. Imediat ce au ajuns acasă, William a fost arestat şi dus înaintea lui Brown care s-a certat cu el

referitor la transsubstanţiere. William a fost atât de ferm în credinţa sa încât l-a mâniat pe Brown şi acesta l-a trimis la episcopul Bonner în Londra.

William a fost pus în obezi pentru două zile şi i s-a dat doar o coajă de pâine neagră şi o cană cu apă înainte ca să se apere înaintea episcopului. Văzând că nu ajunge nicăieri cu băiatul, Bonner a poruncit ca William să fie închis în temniţă cu atât de multe lanţuri câte poate duce.

"Câţi ani ai?" l-a întrebat el pe William. "Nouăsprezece".

"Ei bine vei fi ars pe rug înainte să apuci douăzeci dacă o ţii tot aşa!"

William a mai petrecut nouă luni în închisoare, timp în care a apărut de şase ori înaintea episcopului, inclusiv ocazia în care a fost condamnat, pe 9 februarie. În acea zi episcopul i-a făcut lui William oferta finală: "Dacă retractezi, te voi elibera şi îţi voi da patruzeci de lire sterline ca să porneşti o afacere. Ori am să te fac ispravnicul casei mele. Îmi place de tine, eşti deştept şi o să îţi port de grijă dacă retractezi".

William i-a răspuns: "Mulţumesc, dar dacă nu mă puteţi face să mă răzgândesc folosind Scriptura, nici eu nu mă pot întoarce de la Dumnezeu de dragul lumii. Eu socotesc toate lucrurile lumeşti ca nişte pierderi ca nişte gunoaie în comparaţie cu dragostea lui Cristos!" "Dacă mori cu credinţa aceasta, vei fi condamnat pe vecie" i-a răspuns episcopul.

"Dumnezeu judecă în mod drept, socotindu-i drepţi pe cei pe care oamenii îi condamnă pe nedrept" şi-a menţinut William părerea.

William a fost trimis înapoi la închisoarea Newgate pentru încă o lună, apoi a fost dus acasă la Brentwood pentru a fi ars pe rug. Când părinţii săi l-au putut vizita acolo, l-au încurajat să rămână credincios, spunând că sunt mândri să aibă un fiu care este dornic să moară de dragul lui Cristos.

La rug, William i-a rugat pe oameni să se roage pentru el. Master Brown i-a rânjit: "Să mă rog pentru tine? Nu m-aş ruga mai mult pentru tine decât m- aş ruga pentru un câine!" "Eu te iert".

"Nu ţi-am cerut iertarea!" a strigat Brown.

Văzând că se apropie un preot cu o Biblie, William a strigat: "Dispari, proroc mincinos! Păziţi-vă de ei, oameni buni, nu luaţi parte la păcatele lor".

"Aşa cum o să arzi aici, aşa vei arde şi în iad" a răspuns preotul. "Minţi, proroc mincinos! Pleacă de aici!" a strigat William.

Cineva din mulţime a spus "Mă rog ca Dumnezeu să Se îndure de sufletul lui!" şi ceilalţi au răspuns "Amin, amin".

Când focul a fost aprins, William şi-a dat psaltirea la fratele său, care i-a spus: “William, gândeşte-te la suferinţa sfântă a lui Cristos şi nu te teme de moarte”.

“Nu mă tem”. William şi-a ridicat mâinile către cer şi a zis “Doamne, Doamne, Doamne, primeşte sufletul meu.” Lăsându-şi să capul să cadă în fum, William Hunter şi-a dat viaţa pentru adevăr, pecetluindu-l cu propriul sânge spre slava lui Dumnezeu.

Thomas Chase

Unul dintre cei prigoniţi pentru Evanghelie şi Cuvântul lui Cristos a fost Thomas Chase din Amersham, un om bun care vorbea împotriva idolatriei şi a superstiţiilor. Chase a fost dus în faţa episcopului de Woburn, care era orb, şi cercetat; deşi nu există nici o relatare a acestei cercetări, este sigur că Chase a mărturisit adevărata Evanghelie a lui Cristos, împotriva idolatriei, fiindcă a fost închis în casa episcopului la Woburn. Acolo a fost ţinut în lanţuri, cu cătuşe, pe care le-a răbdat tăcut şi credincios până în ziua în care şi-au pirdut răbdarea şi l-au sugrumat pe ascuns.

Dacă s-ar fi aflat adevărul cu privire la moartea lui Chase în anul 1514, s-ar fi ridicat un val de indignare publică, aşa că Biserica a lansat un zvon cum că bunul om s-a sinucis spânzurându-se. Acest lucru ar fi fost cu totul imposibil întrucât a fost ţinut în lanţuri întro încăpere atât de mică încât nu se putea aşeza dar nici şta în picioare, aşa cum a mărturisit o femeie care l-a văzut mort.

Pentru a se asigura că nimeni nu va examina cadavrul, autorităţile l-au îngropat pe Chase în secret, undeva lângă drumul dintre Woburn şi Little Marlow.

Thomas Hawkes

În ziua de 8 februarie au fost aduşi şase bărbaţi înaintea episcopului Bonner: Stephen Knight, William Pigot, Thomas Tomkins, John Lawrence, William Hunter şi Thomas Hawkes. Toţi cei şase au fost condamnaţi în ziua următoare.

Thomas Hawkes era un bărbat înalt şi chipeş, un om vrednic, care s-a născut în Essex şi a fost educat ca gentilom. El era cunoscut pentru purtarea sa blândă cu oamenii şi dedicarea sa faţă de adevărata religie şi evlavie. Hawkes a intrat în slujba Lordului de Oxford, în care a rămas atâta timp cât a trăit regele Edward VI, bucurându-se de o reputaţie bună şi fiind iubit de către ficare om al casei. Însă când a murit Edward, totul a avut de suferit: religia a decăzut, oamenii evlavioşi erau în pericol, şi peste casele de oameni buni au venit vremuri de restrişte. Decât să-şi schimbe credinţa religioasă în aşa fel încât aceasta să se potrivească celei de la curtea reginei Maria şi de la casa Lordului de Oxford, Hawkes l-a părăsit mai bine pe acest nobil şi s-a întors acasă nădăjduind că acolo să se poată închina liniştit.

La nu multă vreme după aceasta, lui Hawkes i s-a născut un fiu şi din moment ce a refuzat ca copilaşul să fie botezat în Biserica Catolică, el a renunţat la sacrament pentru trei săptămâni şi a fost raportat la Earlul de Oxford pentru dispreţuirea sacramentelor. Earlul fie că nu a fost în stare să discute despre probleme de religie cu Hawkes, fie că nu dorea să facă acest lucru, l-a trimis la Bonner, episcopul Londrei. Hawkes i-a spus episcopului că nu are nimic împotriva botezului în sine, ci are ce are cu fastul lui catolic.

"Ai fi de acord ca botezul copilului tău să se desfăşoare potrivit cărţii date de regele Edward?" a întrebat episcopul.

"Da, exact la asta m-am gândit" a răspuns Hawkes.

Fiindcă Bonner nu l-a putut convinge pe Hawkes că botezul catolic este la fel de eficient ca şi cel protestant, l-a chemat pe domnul Harpsfield, arhidiaconul Londrei.

"Cristos a folosit ceremonii" a început Harpsfield, "Nu-i aşa că El a luat ţărână peste care a scuipat şi apoi l-a făcut pe orb să vadă?"

"Ştiu asta, dar El n-a folosit aşa ceva niciodată la botez. Dacă vrei să le foloseşti, foloseşte-le ca şi Cristos" a răspuns Hawkes.

"Să zicem că copilul moare fără să fie botezat?" "Ei şi?" "Păi atunci şi tu şi copilul veţi fi condamnaţi".

"Nu judeca mai mult decât se poate face cu ajutorul Scripturii!" "Dar nu ştii că copilul s-a născut în păcatul originar?"

"Ba da, ştiu."

"Şi cum sunt spălate aceste păcate originare?"

"Prin credinţa adevărată în Isus Cristos". "Dar cum poate crede copilul tău?"

"Eliberarea sa de păcate este bazată pe credinţa părinţilor săi." "Poţi dovedi aceasta?"

"Sfântul Pavel în I Corinteni 7 cu versetul 14 apune: Căci soţul necredincios este sfinţit de către soţie şi soţia necredincioasă este sfinţită de soţul ei; astfel copiii voştri ar fi necuraţi, dar acum sunt sfinţi."

"Retractează! Retractează! Nu ştii că Cristos a zis că "Dacă nu vă veţi boteza nu veţi putea fi mântuiţi?"

"Dar depinde oare creştinismul de ceremoniile vizibile?" "Da, cel puţin în parte. Dar ce spui despre misa?"

"Eu cred că este detestabilă, urâcioasă şi fără nici un folos!" "Fără nici un folos? Dar epistola şi Evanghelia?"

“Acestea sunt bune dacă sunt folosite aşa cum a lăsat Cristos să fie folosite!” “Dar de spovedanie ce zici?”

“Este abominabilă şi detestabilă. Este o blasfemie să apelezi, să crezi şi să te rogi la altcineva decât la Isus Cristos.”

“Noi nu-ţi cerem să te încrezi în cineva ci doar să apelezi la cineva şi să te rogi lui. Nu ştii că nu poţi vorbi cu un rege sau cu o regină până ce nu ai vorbit întâi cu altcineva?”

“Vreţi să spuneţi că trebuie să apelez la cei în care nu am încredere? Sfântul Pavel a zis: “Cum vor striga la acela în care nu au crezut?”

“Dar nu vrei ca cineva să se roage pentru tine când vei fi murit?”

“Nu. Odată ce ai murit rugăciunile nu te mai pot ajuta. Sau poate reuşiţi să dovediţi contrariul folosind Biblia.”

“Nu contează rugăciunile celor neprihăniţi?”

“Ba da, însă numai pentru cei în viaţă. Nimeni dintre neprihăniţi nu-şi poate răscumpăra fratele nici să plătească lui Dumnezeu preţul de răscumpărare:”

“Ce fel de cărţi ai?”

“Noul Testament, cărţile lui Solomon şi Psaltirea”. “Ai vrea să citeşti şi alte cărţi?”

“Sigur că da, dacă-mi daţi acelea pe care le doresc.” “Şi care sunt acelea?”

“Cărţile lui Latimer, cărţile domnului meu de Canterbury, predicile lui Bradford şi cărţile lui Ridley.”

“Luaţi-l de aici! Toate aceste cărţi nu fac decât să-i sprijine ereziile!”

A doua zi a venit Feckman la el ca să-i vorbească. “Tu eşti acela care nu-şi lasă copilul botezat decât dacă se face un botez în limba engleză şi fără ceremonii?”

“Eu voi împlini orice îmi porunceşte Scriptura”, a răspuns Hauwkes. Au mai continuat să discute un timp, şi Hawkes s-a menţinut ferm pe poziţie şi a citat Scriptura pentru a dovedi fiecare punct asupra căruia au dezbătut. În ziua care a urmat, dr.Chedsay şi episcopul Bonner au fost cei care au stat de vorbă cu Hawkes, întrebându-l ce crede despre Biserica Catolică.

“Este o biserică cu cardinali, preoţi şi călugări păcătoşi, în care nu voi crede niciodată şi în care nu mă voi încrede niciodată” a răspuns el.

“El nu vine la capela mea şi nici nu ascultă misa. Pentru el slujba ar trebui să fie în limba engleză” a explicat Bonner lui Chedsay.

“Dar Cristos nu a vorbit niciodată în engleză!” a răspuns Chedsay. “Nu, dar nici în latină nu a vorbit niciodată” a răspuns Hawkes şi a continuat spunând “Ce folos am dacă ascult o limbă pe care nu o cunosc?”, după care le-a spus că Biserica Catolică s-a angajat în închinare la idoli, la rugăciunea la sfinţi, la credinţa în pâinea sfântă şi vinul sfânt, lucruri care nu se găsesc în Scriptură şi nici nu sunt cerute în ea.

În ziua de 9 februarie 1555, Hawkes a fost condamnat ca eretic şi a rămas în temniţă până în 10 iunie.

Cu puţin timp înainte să trebuiască să moară, prietenii săi l-au rugat pe Hawkes să le facă o favoare. Ei se temeau pentru propriile lor vieţi şi nu ştiau cât de mult poate credinţa să rabde focul rugului. Hawkes le-a promis că îşi va ridica mâna deasupra capului dacă durerea este suportabilă şi cugetul îi este liniştit. După ce a răbdat focul atât de mult timp că nu mai putea vorbi, pielea i s-a zbârcit şi degetele i-au ars de tot, toţi au crezut că a murit deja dar dintr-odată Hawkes şi-a ridicat mâinile arzând şi a bătut din palme de treii ori! Oamenii care erau de faţă, şi mai ales cei care i-au înţeles gestul, au izbucnit în strigăte de laudă şi l-au aplaudat pe Hawkes în timp ce el s-a prăbuşit în foc şi şi-a dat duhul.

Thomas Watts

Thomas Watts, din Billericay, Essex, era negustor de pânzeturi. Ştiind că s-a apropiat vremea să fie arestat, şi-a vândut magazinul şi toate pânzeturile, dând aproape toţi banii rezultaţi soţiei şi copiilor săi, şi donând restul de bani săracilor, după care a aşteptat. În 26 aprilie 1555, Watts a fost arestat şi dus la Chelmsford, înaintea lordului Rich şi a altora fiind acuzat că nu a participat la misa.

Judecătorul Anthony Brown l-a întrebat de unde şi-a învăţat religia, la care acesta a răspuns “De la dumneata, domnule. În vremea regelui Edward ai vorbit împotriva acestei religii şi nici un predicator nu ar fi putut spune mai mult decât ai spus dumneata atunci. Ai spus că misa este o urâciune şi ne- ai îndemnat să nu credem decât în Cristos. Ai spus că oricine va aduce o religie străină aici, este un trădător.”

Brown s-a întors către lordul Rich şi a exclamat “El mă calomniază, domnul meu” Ce fel de criminal este acest om? Dacă vorbeşte astfel de faţă cu mine, oare ce vorbeşte pe la spatele meu!” Până la urmă, obosiţi din pricina lui Watts, comisarii l-au trimis la episcopul Londrei care l-a acuzat de următoarele:

Thomas Watts locuia în Billericay, în jurisdicţia episcopului de Londra. Watts a răspuns că acest lucru este adevărat.

Watts nu credea în sacramente şi nu lua parte la ele. El a răspuns că crede în toate sacramentele dar aşa cum le-a instituit Cristos şi nu cum face Biserica Catolică. A fost şi el un credincios catolic, însă Biserica i-a înşelat pe oameni.

Watts credea şi îi învăţa şi pe alţii că împărtăşania era doar o amintire a trupului şi sângelui lui Cristos şi nimic altceva. El a răspuns că crede că trupul lui Cristos este în ceruri şi nu altundeva, deci nu are cum să creadă că trupul Său este în ostie.

Watts crede că adevărata prezenţă a trupului şi sângelui lui Cristos este în ceruri şi nu în ostie. El a răspuns că exact acest lucru este credinţa sa. Watts credea că misa este plină de idolatrie, de urâciuni şi răutate şi că Cristos nici nu a instituit-o, nici nu a poruncit-o şi nici nu a găsit-i de bună.

El a răspuns că rămâne să creadă acest lucru în continuare şi nu are de gând să se răzgândească vreodată. Watts credea că spovedirea la un preot nu este un lucru necesar şi că tot ce trebuie să facă un om este să creadă şi să se mărturisească lui Dumnezeu.

El a răspuns că nici un preot nu-l poate ierta de păcate, dar totuşi este un lucru bun să ceri sfat de la un preot. Watts credea că Luther, Wycliffe, Barnes şi toţi ceilalţi care au fost condamnaţi la moarte pentru credinţa lor despre împărtăşanie au fost oameni buni, slujitori credincioşi şi martiri ai lui Cristos.

El a răspuns că nu a cunoscut teologia acestor oameni, dar dacă ei nu credeau că trupul şi sângele lui Cristos erau trupeşte în sacrament, precis erau nişte buni creştini.

Watts credea că postul, rugăciunea şi milostenia sunt fără nici un folos. Dacă un om era mântuit, nu mai trebuia să facă aceste lucruri, iar dacă nu era mântuit, împlinirea lor nu lar fi dus la mântuire.

El a negat că a făcut o asemenea afirmaţie, şi a spus că el crede atât în post cât şi în rugăciune şi milostenie, care sunt fapte izvorâte dintr-o credinţă vie. Watts recunoştea în mod deschis faptul că refuza să meargă la biserică şi să primească împărtăşania deoarece slujba bisericească era o urâciune. El a mai spus şi alte lucruri greşite şi arogante, fiind un exemplu negativ pentru cei care erau de faţă atunci.

El a răspuns că aceste lucruri sunt adevărate şi va merge la moarte cu aceeeaşi credinţă.

Watts era un eretic care trebuia blestemat de către Biserică şi dat pe mâna autorităţilor seculare pentru a fi pedepsit. El a răspuns că se va opune legii, fiind deplin încredinţat că Dumnezeu îl va binecuvânta chiar şi atunci când oamenii îl vor blestema.

Watts a afirmat că Biserica Romei este o sinagogă a Satanei.

El a răspuns afirmându-şi credinţa că Papa era duşmanul de moarte atât al lui Cristos cât şi al Bisericii Sale. Toate acuzaţiile de mai sus sunt bine cunoscute în regiunea din jurul localităţii Billericay. El a răspuns că tot ce a spus el înainte este adevărat.

În perioada dintre 10 şi 17 mai, Watts a fost vizitat de o faţă bisericească după alta, dar nici una dintre acestea nu l-a putut determina să se abată cât de puţin de la crezul său.

Watts a fost dat pe mâna şerifilor londonezi şi întemniţat la Newgate până pe 22 mai sau 9 iunie, după care a fost transferat la Chelmsford, unde a cinat cu Hawkes şi alţii care au fost aduşi acolo pentru a fi arşi pe rug. Dându-i-se ocazia să vorbească cu soţia şi cei şase copii ai săi, el i-a încurajat să rămână credincioşi crezului lor indiferent de ce se va întâmpla; doi dintre copii s-au oferit îm mod prompt să meargă la rug împreună cu tatăl lor.

Watts a sărutat stâlpul rugului înainte ca să se întoarcă spre Lordul Rich şi să-l avertizeze: "Domnul meu, aveţi de grijă! Procedaţi împotriva conştiinţei dumneavoastră în acest caz şi dacă nu vă veţi pocăi, Domnul Se va răzbuna fiindcă sunteţi cauza morţii mele." Thomas Bilney

Thomas Bilney a crescut la Universitatea din Cambridge, şi copil fiind a studiat ştiinţele liberale şi legea. Dar la urmă, găsind un mai bun învăţător în persoana Duhului Sfânt, el a renunţat la studierea legii oamenilor pentru a putea învăţa Cuvântul lui Dumnezeu.

Entuziasmat de dragostea sa pentru adevărata religie şi evlavie, Bilney a simţit nevoia să împărtăşească Evanghelia şi altora. El s-a bucurat de succes în această iniţiativă convertindu-i printre alţii pe Thomas Arthur şi Hugh Latimer. În curând el a părăsit universitatea pentru a putea călători mult şi pentru a putea învăţa pe oameni şi a putea predica, fiind însoţit de Thomas Arthur.

Atacurile lui Bilney, la adresa insolenţei, fastului şi mândriei clerului au atras repede atenţia lui Thomas Wolsey, cardinal de York, care a pus ca Bilney şi Arthur să fie întemniţaţi. În ziua de 27 noiembrie 1527, cei doi au fost aduşi în faţa lui Wolsey şi a unui grup de episcopi, preoţi şi avocaţi la Westminster.

Întrebat dacă a învăţat în mod public ideile lui Martin Luther sau ale oricui altcineva, împotriva Bisericii, Bilney a răspuns negativ. A fost întrebat apoi dacă nu cumva jurase înainte vreme că se va opune în mod activ acestui fel de învăţătură oriunde îl va găsi. El a răspuns că da, a jurat acest lucru, dar numai pentru că a fost silit şi nu în mod legal. Somat să se dezică de greşelile sale Bilney a refuzat spunând că vrea să aibă conştiinţa curată, aşa că a fost declarat eretic.

Începând cu 5-7 decembrie Bilney a continuat să susţină că nu a făcut nimic împotriva doctrinei Bisericii şi a cerut permisiunea să aducă martori care să dovedească acest lucru. Din moment ce deja fusese declarat eretic, nu s-a dat voie nici unui martor să se înfăţişeze şi în ziua de 7 decembrie i s- a dat ocazia să se lepede de credinţa sa înainte de a fi condamnat la închisoare pentru un timp şi a fost silit să facă penitenţa mergând înaintea procesiunii de la St.Paul desculţ şi cărând o fascie pe umeri, ca apoi să stea în picioare în faţa predicatorului în timpul predicii.

Întorcându-se la Cambridge în 1528, Bilney a căzut într-o depresie adâncă, de care nimic nu-l putea scăpa. Prietenii săi au stat lângă el zi şi noapte de teamă că se va sinucide dacă este lăsat singur. Depresia aceasta a durat până în 1531, când Bilney a decis că nu mai poate nega adevărul lui Dumnezeu şi şi-a luat rămas bun de la prieteni, plecând la Norfolk ca să predice. El îi îndemna pe toţi să înveţe din exemplul său şi să nu se încreadă niciodată în sfatul prietenilor atunci când este vorba despre religie şi conştiinţă. El a negat odată adevărul lui Dumnezeu pentru a-şi salva viaţa, dar nu o s-o mai facă niciodată.

Bilney a fost arestat în curând şi predat şerifilor oraşului pentru a fi executat, unul dintre aceştia, Thomas Necton fiindu-i un prieten apropiat. Deşi Necton nu avea nici o putere de a opri execuţia, a putut să facă mai comodă aşteptarea lui Bilney, lăsându-i chiar pe prietenii săi să îl viziteze în seara care a precedat execuţia.

Bilney s-a apropiat de rug fiind îmbrăcat în haina unui laic, braţele atârnând goale şi părul fiindu-i ciuntit prin depunerea rituală din slujba Bisericii. I s-a dat voie să se adreseze mulţimii şi el i-a sfătuit să nu-i acuze pe călugări de moartea sa după care şi-a făcut rugăciunile.

Călăii au adunat lemne şi vreascuri în jurul său după care le-au dat foc. Flacăra a crescut repede, desfigurând faţa lui Bilney în timp ce el şi-a ridicat mâinile şi a strigat “Isus” şi “Eu cred”.

Călătoriile, învăţătura şi exemplul lui Bilney au fost foarte influente la Cambridge şi au atras pe mulţi la Cristos. Printre cei ale căror viaţă a fost influenţată sunt Hugh Latimer, Doctor Barnes, Doctor Thistel, Master Fooke, Dr. Warner şi Master Soude.

John Tewkesbury

John Tewkesbury a fost convertit citind Biblia lui Tyndale şi cartea Mamona cel Ticălos. Adus în faţa lui Cuthbert, episcopul Londrei, în ziua de 21 aprilie 1529, miercuri, Tewkesbury şi-a apărat credinţa timp de o săptămână încheiată, fiind atât de prompt şi de exact în răspunsurile sale încât acuzatorii săi se temeau că vor fi făcuţi de ruşine de către un simplu negustor de piei.

Când a fost cercetat pentru greşelile care cică existau în Mamona Cel Ticălos (mântuire prin credinţă), Tewkesbury le-a spus:

“Luaţi cartea şi citiţi-o. Nu cred că veţi găsi vreo greşeală în ea”.

“Eu îţi spun” a zis episcopul “articolele din această carte sunt false, ereice şi sunt condamnate de către Biserică. La asta ce mai spui?”

“Nu cred că este ceva fals în carte”, a răspuns Tewkesbury, arătând că el a studiat Evanghelia timp de şaptesprezece ani şi cunoştea greşelile din sufletul său la fel de bine cum oglinda îi arăta trăsăturile feţei. Întrebat încă odată dacă se dezice de greşelile sale,

Tewkesbury a răspuns “Mă rog ca să vă reformaţi pe voi înşivă. Dacă sunt cu adevărat greşeli în carte, trebuie reformată. Eu cred că este bună.

Fiindu-i lăsate câteva zile de gândire, Tewkesbury a cedat la sfaturile prietenilor şi s-a lepădat, dar în curând s-a întors la prima sa poziţie. Cu doi ani mai târziu, a fost prins din nou şi adus în faţa lui Sir Thomas More şi a episcopului Londrei, a fost condamnat pentru erezie şi ars pe rug la Smithfield, în 20 decembrie 1531.

John Frith

Dintre toate relele persecuţiei nici una ni s-a părut mai teribilă decât tratamentul crud şi moartea lui John Frith, un tânăr care s-a ridicat mult deasupra tovarăşilor săi atât în cunoştinţe cât şi în evlavie. Chiar dacă însuşirile sale ar fi putut să-i aducă cinste şi omoruri în lumea seculară,

Frith a ales să se dedice Bisericii, crezând ca un om cu adevărat bun trebuie să trăiască pentru alţii şi nu pentru sine.

După ce a studiat la Cambridge şi a căpătat o educaţie aleasă, Frith l-a cunoscut pe William Tyndale, care i-a plantat sămânţa Evangheliei şi a evlaviei sincere în inimă.

La această vreme, Thomas Wolsey, cardinalul de York, a construit un colegiu în Oxford numit Frideswide, cunoscut acum sub numele de Biserica lui Cristos - nu atât de mult din dragoste de învăţătură cât din dorinţa de a lăsa în urmă un monument care să rămână. El a adunat la un loc cele mai bune veşminte, veselă şi ornamente din ţinut şi le-a dăruit colegiului, numind în acelaşi timp cei mai buni profesori pe care i-a putut găsi, unul din ei fiind John Frith. Când aceşti profesori au discutat împreună despre abuzurile Bisericii, au fost acuzaţi de erezie şi aruncaţi în temniţă.

Frith a fost eliberat până la urmă, dar cu condiţia ca să se depărteze mai mult de zece mile de Oxford, o condiţie pe care el a şi încălcat-o imediat, plecând pentru doi ani în străinătate. Frith s-a întors în taină ca să viziteze stareţul din Reading şi a fost arestat acolo ca vagabond. Fiind un om sincer i s-a părut foarte greu să mintă în mod convingător, şi drept urmare autorităţile au fost sigure că în ciuda deghizării sale nu este un vagabond, dar nu a reuşit să-l facă să-şi declare identitatea. Până când să poată fi identificat, Frith a fost închis în magaziile de la Reading fără să i se dea mâncare. Când a început să sufere din cauza foamei, a cerut să fie adus la el directorul şcolii locale.

Îndată ce Leonard Cox a sosit, Frith a început să i se plângă de captivitatea sa - în latină. Cei doi au discutat despre multe lucruri atât în latină cât şi în greacă, după care Cox s-a grăbit la judecătorii din oraş şi s-a plâns de tratamentul impus unui asemenea tânăr atât de deosebit şi bine educat.

Frith a fost eliberat fără a mai fi pedepsit mai mult.

Dar nu s-a putut bucura de libertate întrucât Sir Thomas More, Cancelarul Angliei la vremea aceea, îl căuta peste tot în ţară şi oferea recompensă pentru prinderea sa. Deşi s-a mutat din loc în loc, Frith a fost prins până la urmă şi întemniţat în Turnul Londrei.

În timp ce stătea în temniţă, Frith făcea schimburi de scrisori cu More, având controverse referitoare la comuniune şi purgatoriu. Scrisorile lui Frith erau întotdeauna moderate, calme şi erudite. În lucrurile unde nu era silit să argumenteze, lasă de la el de dragul păcii.

Până la urmă Frith a fost dus în faţa arhiepiscopului de Canterbury, apoi în faţa episcopului de Winchester, pentru a-şi susţine cauza. La urmă de tot s- a înfăţişat înaintea episcopilor adunaţi la Londra. Rechizitoriul său se învârtea în jurul a două puncte: purgatoriul şi substanţa sacramentului. Aşa cum a scris şi prietenilor săi, "Nu pot cădea de acord cu înaltele feţe bisericeşti şi prelaţii asupra faptului că este un articol al credeului că trebuie să credem sub pedeapsa condamnării veşnice ca pâinea şi vinul sunt schimbate în chiar trupul şi sângele Mântuitorului nostru Isus Cristos, în timp ce forma şi mărimea le rămân aceleaşi. Chiar dacă acest lucru ar fi adevărat, nu ar fi un articol al credeului".

În ziua de 20 iunie 1533, John Frith a fost adus în faţa episcopilor Londrei, Winchesterului şi Lincolnului şi a fost condamnat la moarte. Pe 4 iulie a fost condus la rug, unde de bunăvoie a îmbrăţişat lemnul şi flacăra, dând o mărturie desăvârşită cu preţul vieţii sale. Vântul a suflat flăcările departe de el, către Andrew Hewet, care era ars pe rug lângă el, aşa că moartea lui Frith a durat mai mult decât de obicei, dar el părea să fie fericit pentru tovarăşul său şi nepăsător faţă de prelungirea suferinţei sale.

Andrew Hewet

Andrew Hewet era ucenicul unui croitor şi avea abia douăzeci şi patru de ani. Într-una din zilele sale libere s-a întâmplat să-l întâlnească pe William Holt, un mincinos notoriu, care a găsit că este protestant după ce a stat de vorbă cu el preţ de câteva minute. Holt s-a îngrijit că Hewet să fie prins şi pus în fiare. S-a reuşit cumva să i se strecoare o pilă, cu ajutorul căreia a evadat, dar numai ca să fie prins din nou.

La judecarea sa, Hewet a fost acuzat că nu credea ca oştia consacrată este chiar trupul lui Cristos. Întrebat despre ce crede cu adevărat, Hewet a răspuns că el crede "cum crede şi John Frith".

"Crezi că este chiar trupul lui Cristos, născut din fecioara Maria?" au insistat acuzatorii săi.

"Nu".

"De ce nu?"

“Fiindcă Cristos mi-a poruncit să nu îi cred pe toţi care spun “Iată Cristosul este aici sau Cristosul este acolo, fiindcă se vor ridica mulţi proroci mincinoşi”.

Episcopii au zâmbit la el şi episcopul i-a zis: “Frith este un eretic deja condamnat la arderea pe rug. Dacă nu îţi retractezi spusele, vei arde împreună cu el”.

“Bine”.

Întrebat din nou dacă vrea să-şi schimbe hotărârea, Hewet a spus că va face ceea ce a făcut şi Frith. În ziua de 4 iulie 1533, Andrew Hewet a fost ars pe rug alături de John Frith.
Thomas Bennet

Thomas Bennet s-a născut în Cambridge şi tot acolo şi-a obţinut masteratul. Cu cât mai mult creştea în cunoaşterea lui Dumnezeu şi a Cuvântului Său sfânt, cu atât mai mult detesta starea coruptă a religiei din vremea sa, până când nădăjduind să poată trăi cu o mai mare libertate a conştiinţei, a părăsit universitatea şi s-a mutat la Exeter, în anul 1524, devenind învăţător.

Bennet a fost un om liniştit şi cea mai mare plăcere a lui era să asculte predicile. În timpul său liber el obişnuia să studieze Scriptura de unul singur şi nu îşi împărtăşea părerile cu nimeni până când nu era sigur că şi ei simţeau asemenea lui. Dar fiecare pom şi fiecare plantă îşi are vremea pentru a rodi; tot aşa şi Bennet.

Văzând că slava lui Dumnezeu este batjocorită, religia idolatră este în floare şi puterea Papei este proslăvită, s-a hotărât să nu mai tacă, chiar dacă ştia ce va fi pedepsit. În luna octombrie a afişat pe uşa catedralei un sul de hârtie care spunea că “Papa este anticristul şi noi trebuie să ne închinăm la Dumnezeu şi nu la sfinţi”.

Imediat ce mesajul a fost găsit, autorităţile au încercat să-l găsească pe ereticul care l-a afişat. Bennet şi-a continuat liniştit viaţa, mergând la serviciile de închinare şi învăţânduşi studenţii în timp ce Biserica şi autorităţile seculare îl căutau pe vinovat. Dar Bennet era un om atât de liniştit şi de credincios încât nimeni nu s-ar fi gândit ca el să facă un lucru atât de îndrăzneţ şi de primejdios.

După un timp, deoarece căutările nu au dat rezultate şi ereticul nu a fost găsit, Biserica a hotărât să blesteme în mod public pe vinovat sau pe vinovată, cu cartea, clopotul şi lumânarea - lucru considerat în acele zile ca cel mai crunt blestem posibil. Bennet şedea în adunare când s-a auzit excomunicat, dat pe mâna diavolului şi lipsit de beneficiul iertării păcatelor sale de către Biserică. Au fost invocate toate puterile Bisericii corupte împotriva sa: sfinţii, Papa, călugării - toate acestea fiind lucruri pe care Bennet le considera oricum ca fiind lipsite de vreo valoare.

Adunarea stătea tăcută, impresionată de această revărsare a mâniei Bisericii şi nădăjduind ca nimeni să nu fie atins de ea din greşeală, când Bennet dintr-o dată ironia

situaţiei a început să râdă. Odată pornit să râdă, se părea că nu se mai poate opri şi a fost prins ca fiind ereticul pe care Biserica îl condamnă atât de teatral. Când prietenii săi l-a întrebat mai târziu de ce s-a trădat pe sine izbucnind în râs în biserică, Bennet le-a răspuns "Cine s-ar fi putut abţine să nu râdă văzându-le vanitatea şi farsele?"

Când a fost judecat, a mărturisit "Eu sunt cel care a afişat sulul şi aş face-o din nou fiindcă ceea ce am scris este adevărat".

Când a fost executat, Bennet i-a îndemnat pe oameni să se închine la adevăratul Dumnezeu şi să Îl cunoască, uitând fanteziile şi imaginaţia Bisericii. Cei mai mulţi dintre oamenii care au fost de faţă, inclusiv scribul care i-a scris condamnarea la moarte, au fost convinşi că Bennet a fost un om bun şi un slujitor al lui Dumnezeu. John Lambert

John Lambert, care a fost convertit de către Bilney, a căutat să scape de persecuţiile din acea vreme plecând în străinătate, unde s-a alăturat lui Tyndale şi Frith şi a slujit ca şi capelanul englezilor care trăiau la Antwerp. La mai puţin de un an după plecarea sa, a fost capturat în 1532 şi dus la Londra pentru ca să răspundă celor patruzeci şi cinci de acuzaţii care i se aduceau, în faţa lui Warham, arhiepiscopul de Canterbury. Însă arhiepiscopul a murit în luna august 1532, aşa că Lambert a fost pus în libertate.

Aceste lucruri s-au întâmplat în timpul domniei lui Henric VIII, la puţină vreme de la distrugerea mănăstirilor englezeşti şi divorţul regelui de regina Catherina şi recăsătorirea sa, un timp în care adepţii Scripturii puteau să-şi exercite credinţa într-o relativă libertate.

După eliberarea sa, Lambert s-a întors la Londra ca învăţător de greacă şi latină. În 1538 el a fost prezent la predica susţinută la biserica St.Peter's Church de către Dr.Taylor, un protestant care mai târziu avea să devină episcopul de Lincoln şi care a murit în timpul domniei reginei Maria. La terminarea predicii, Lambert l-a abordat pe Taylor pentru a purta o discuţie în contradictoriu cu privire la problema sacramentului.

Din dorinţa de a-l mulţumi pe Lambert, Taylor a discutat problema cu Dr. Barnes. Acesta era în favoarea predicării Evangheliei însă credea că abordarea acestei probleme ar fi împiedicat răspândirea Evangheliei în acea vreme aşa că a sugerat lui Taylor să ia legătura cu arhiepiscopul Cranmer.

Ceea ce a pornit ca o simplă discuţie particulară a ajuns să devină o problemă publică. Cranmer încă nu-şi schimbase părerea referitoare la sacramente - deşi o va face mai târziu aşa că l-a somat pe Lambert să-şi susţină cauza în public. Deşi nu putem şti cu siguranţă ce s-a petrecut la întâlnirea lor, ştim că zvonurile despre dezacordul dintre ei s-a răspândit peste tot.

Episcopul de Winchester, un om pe nume Stephen Gardiner, sfătuitor al regelui, era un om crud şi viclean care căuta tot timpul să împiedice răspândirea Evangheliei. El s-a dus la rege şi i-a spus că oamenii îl urau pentru câteva lucruri: pentru distrugerea mănăstirilor, abolirea autorităţii papale şi divorţul de soţia sa, însă dacă el ar demonstra că ereticii totuşi încă sunt pedepsiţi, şi-ar recâştiga popularitatea. Regele s-a arătat imediat a fi de acord spunând că el însuşi îl va judeca pe fiecare eretic din ţară.

Lambert a fost adus sub paza de la temniţă pentru a fi judecat de Henric, în prezenţa tuturor nobililor şi episcopilor care erau prezenţi. Având permisiunea să vorbească, Lambert a afirmat că este bucuros văzând că regele este dispus să asculte controversele religioase, mai ales că regele era un om cu judecată dreaptă şi cu înalte cunoştinţe.

“N-am venit aici ca să-ţi ascult laudele”! Treci la subiect” l-a întrerupt regele. Intimidat de acest răspuns aspru, Lambert a rămas tăcut.

“De ce stai acolo mut? Ce spui, în sacramentele altarului este trupul lui Cristos sau nu este?” a întrebat regele.

“Sunt de acord cu Sf.Augustin, este trupul lui Cristos din anumite puncte de vedere” a răspuns Lambert.

“Nu-mi vorbi mie de Sf.Augustin sau de alţii. Ce spui tu însuţi?” a întrebat regele în limba latină.

“În acest caz eu nu cred că sacramentul este chiar trupul lui Cristos” a răspuns Lambert.

Regele a lăsat la îndemâna lui Cranmer să continue interogatoriul, care împreună cu episcopul de Wichester şi Tonstal şi episcopul de Durham au încercat să îl facă pe Lambert să-şi schimbe părerea. Lambert era copleşit. Asaltat de zeflemeli şi ameninţări venite din partea unor oameni atât de puternici, impresionat de măreţia locului şi de prezenţa regelui şi epuizat din pricina statului în picioare timp de cinci ore, el s-a cufundat în tăcere.

Până la urmă ziua s-a încheiat, regele întorcându-se încă odată spre Lambert, “Ce mai spui, după atâtea învăţături primite de la oamenii aceştia educaţi? Eşti mulţumit? Vei trăi sau vei muri? Ce spui? Alege.

Lambert a răspuns: “Mă încredinţez şi mă supun voinţei voastre”.

“Încredinţează-te mai degrabă în mâna lui Dumnezeu şi nu a mea”, a răspuns regele.

“Îmi încredinţez sufletul în mâinile lui Dumnezeu dar trupul mi-l încredinţez clemenţei voastre”.

“Dacă te încredinţezi judecăţii mele, vei muri. Eu nu voi apăra pe eretici”. Regele s-a întors către Cromwell, cel mai mare prieten al protestanţilor, “Cromwell citeşte sentinţa lui de condamnare”.

Prin intermediul sfatului episcopului de Winchester, Satan a făcut ca Lambert să fie condamnat chiar de tovarăşii săi protestanţi, Taylor, Barnes, Cranmer şi Cromwell - care toţi vor suferi mai târziu de dragul Evangheliei. Dintre toţi oamenii arşi pe rug la Smithfield nimeni nu a fost tratat atât de crud ca şi Lambert, care în ciuda chinurilor şi-a ridicat mâinile zdrobite cuprinse deja de flăcări şi a strigat oamenilor “Nimeni altul decât Cristos, nimeni altul decât Cristos!”

Robert Barnes

După ce a absolvit universitatea din Louvain, Robert Barnes a fost numit abatele şi conducătorul călugărilor augustini de la Cambridge. În acele vremuri se preda prea puţină literatură la Cambridge, însă Barnes a introdus studiul literaturii, dând astfel societăţii mulţi tineri educaţi care erau familiarizaţi cu lucrările lui Terence, Plaut, Cicero şi alţii. Odată ce studiul literaturii a fost pus la punct, Barnes a început să predice din epistolele lui Pavel, dând astfel Bisericii mulţi oameni destoinici.

Cunoştinţele scripturale ale lui Barnes au devenit faimoase datorită prelegerilor, discuţiilor şi predicilor sale, căci el predica întotdeauna împotriva episcopilor şi ipocriţilor; însă a continuat să susţină idolatria Bisericii până când a fost convertit de către Bilney.

Barnes şi-a rostit prima predică de protestant la biserica St.Edward’s Church din Cambridge şi imediat a fost acuzat de erezie. Adus în faţa cardinalului Wolsey, a fost convins de prietenii săi să abjure şi a făcut penitenţă publică la biserica St.Paul’s înainte de a fi întemniţat pentru un an şi jumătate. După eliberarea sa din închisoare, Barnes a fost trimis în calitate de deţinut eliberat la călugării din Londra, ordinul austin, însă aceştia iau adus în curând şi mai multe acuzaţii şi a fost silit astfel să plece în Antwerp, la Luther.

În timpul petrecut la Antwerp, Barnes s-a împrietenit cu Luther, Melanchton, Ducele de Saxonia şi regele Danemarcei, care l-a trimis împreună cu Lubeck ca ambasador la regele Henric VIII. Sir Thomas More a vrut să-l prindă în timpul cât a fost în ţară însă regele nu l-a lăsat deoarece Cromwell, prietenul şi sfătuitorul său a devenit protectorul protestanţilor.

Barnes a avut permisiunea să susţină dispute cu episcopii şi să părăsească ţara atunci când va dori. El s-a întors la Luther în Wittemberg ca să-şi publice cărţile, după care a a venit în Anglia la începutul domniei reginei Anna de Boleyn şi a devenit un predicator respectat.

Odată ce Stephen Gardiner a sosit din Franţa, au început din nou necazurile protestanţilor. Din acel moment încolo religia a avut de suferit, ca şi regina Anna şi

Cromwell de altfel, iar Barnes a fost întemniţat în Turnul Londrei până la arderea sa pe rug în ziua de 30 iulie, cu două zile după moartea lui Cromwell. Împreună cu el au fost arşi pe rug alţi doi protestanţi, Gerrand şi Jerome, şi trei catolici, Powel, Featherstone şi Abel. Faptul că atât protestanţii cât şi catolicii au fost pedepsiţi în acelaşi timp pentru credinţa lor a pus întreaga naţiune în încurcătură, deşi acesta a fost rezultatul politic al divizării consiliului de coroană, jumătate fiind catolici şi jumătate fiind protestanţi.

Legea celor şase articole

În anul 1539 parlamentul, la instigarea regelui Henric al VIII-lea a promulgat cele Şase Articole care sprijinea doctrina catolică a celibatului preoţesc şi a transubstanţierii. Pedeapsa pentru încălcarea acestei legi era moartea, fără posibilitatea de abjurare, deşi legea a fost puţin relaxată de parlament în 1544, lăsând posibilitatea abjurării şi a penitenţei pentru primele două condamnări şi aplicarea pedepsei capitale pentru cea de-a treia condamnare.

În acelaşi timp parlamentul a interzis toate cărţile lui Tyndale, toate cântecele, piesele de teatru şi toate cărţile în limba engleză care încălcau cele Şase Articole. Textul Bibliei a fost interzis tuturor femeilor, meseriaşilor, ucenicilor, călătorilor, slujitorilor, pădurarilor, fermierilor şi muncitorilor.

Nobililor şi soţiilor lor le era îngăduit să citească Biblia doar dacă o făceau în tăcere, fără să îşi expună părerile cu privire la ea.

O altă reglementare dată prin cele Şase Articole îngăduia unei persoane acuzate de erezie să aducă martori care să-l sprijine, într-un număr egal cu sau mai mare decât numărul martorilor acuzării. Acest lucru nu a mai fost permis niciodată până atunci în procesele de erezie.

Kerby şi Clarke

Kerby şi Clarke au fost prinşi la Ipswich în 1546 şi aduşi în faţa Lordului Wentworth şi a altor comisionari pentru a fi cercetaţi. În cadrul procedurilor au fost întrebaţi dacă cred în transubstanţiere şi recunoscând că nu cred, amândoi şi-au afirmat credinţa cum că Cristos a instituit Cina cea de taină ca o comemorare a morţii Sale pentru iertarea păcatelor, însă acest lucru nu presupunea implicarea a chiar trupului şi sângelui în sacrament.

Kerby a fost condamnat să ardă pe rug în ziua următoare la Ipswich iar Clarke în lunea următoare la Bury. În momentul în care şi-a auzit sentinţa Kerby s-a închinat adânc, şi-a ridicat mâinile şi a strigat “Slavă Dumnezeului cel Atotputernic!”

În ziua următoare Kerby a fost dus în piaţă la ora zece dimineaţa, unde rugul şi lemnele erau deja pregătite. El s-a dezbrăcat până la cămaşă, având tichia de noapte pe cap şi a fost înlănţuit de stâlp. Au fost prezenţi în jur de două mii de oameni, printre care şi Lord

Wentworth. După o predică susţinută de către Dr.Rugham în timpul căreia Kerby a comentat cu glas tare către oameni ori de câte ori era de acord sau în dezacord faţă de Rugham, i s-a dat timp să-şi rostească rugăciunile, care i-au mişcat pe toţi până la lacrimi, chiar şi pe lordul Wentworth. S-a dat foc rugului şi Kerby a strigat la Dumnezeu, bătânduşi pieptul cu pumnii şi ridicându-şi mâinile până când a putut s-o facă. Toţi cei prezenţi Lau slăvit pe Dumnezeu pentru credincioşia până la moarte a lui Kerby.

În timp ce Roger Clarke era dus la rug lunea următoare în Bury, au fost întâlniţi de o procesiune a ostiei. Clarke a refuzat să-şi plece capul sau să-şi descopere capul, mustrând vehement o asemenea idolatrie şi mâniindu-i pe slujbaşii din jurul său.

Moartea regelui Henric al VIII-lea

După o lungă suferinţă, la sfârşitul lunii ianuarie 1547, a devenit evident pentru medicii regelui Henric al VIII-lea că acesta era pe moarte. Deşi credeau că regele trebuie să ştie în ce stare se află sănătatea sa, nici unul nu era dispus să rişte să îl înştiinţeze. Sarcina a căzut asupra unuia, numit Master Denny, care i-a spus curajos regelui că este pe moarte şi l-a îndemnat să se pregătească chemându-L pe Dumnezeu prin Cristos pentru har şi îndurare.

Regele a ascultat de Denny, a reflectat asupra propriilor păcate pe care le regreta însă a conchis "îndurarea lui Cristos poate să-mi ierte toate păcatele, chiar dacă acestea ar fi mai rele decât sunt".

Bucuros că îl aude pe rege vorbind astfel, Denny l-a întrebat dacă i-ar place să vorbească cu cineva. Henric a răspuns că i-ar place să-l vadă pe Dr.Cranmer, dar când acesta a sosit, regele nu mai putea vorbi şi era prea puţin conştient; el a putut doar să-şi întindă mâna şi să-i apuce mâna lui Cranmer. Acesta l-a îndemnat pe rege să-şi pună nădejdea în Cristos şi să apeleze la îndurarea Sa iar Henric i-a apăsat mâna în semn că face acest lucru, după care a murit. Henric a domnit timp de treizeci şi şapte de ani şi nouă luni şi a lăsat în urmă trei copii; Edward, Mary şi Elizabeth.

Patrick Hamilton

Primul martir scoţian a fost Patrick Hamilton, abate de Ferne, fiul lui Sir Patrick Hamilton de Kincavill şi a lui Catherine Stewart, fiica Ducelui de Albany. Tânărul Hamilton a fost educat la St.Andrew's în filozofia liberală a lui John Mair, dar a citit după aceea şi lucrările lui Luther din proprie iniţiativă. El a fost cunoscut pentru liberalismul gândirii sale şi şi-a însuşit din toată inima teologia protestantă, însă a fugit la Wittemberg atunci când a fost somat să se înfăţişeze înaintea conciliului eclesiastic.

La Wittemberg, Hamilton s-a împrietenit cu Luther şi cu Melanchton, care l- a recomandat lui Lambert, rectorul universităţii din Marpurg. Lambert l-a instruit şi mai mult pe Hamilton în protestantism, ceea ce a dus la o mare schimbare în lăuntrul său. Înainte vreme fusese sceptic şi timid dar acum a devenit curajos, aproape dur şi a hotărât să se întoarcă în Scoţia pentru a predica acolo credinţa.

Hamilton a ajuns în Scoţia în anul 1527 şi s-a adresat în mod public poporului de câteva ori până să fie prins şi întemniţat. Tinereţea sa- avea douăzeci şi opt de ani-talentul său şi atitudinea sa plăcută şi blândă au determinat pe mulţi dintre feţele bisericeşti să încerce săl facă pe Hamilton să-şi schimbe părerile sau măcar să-l convingă să nu îşi mai predica credinţa şi să deranjeze astfel Biserica. Hamilton s-a ţinut atât de tare încât a convertit un preot catolic pe nume Aless, care l-a vizitat în celula sa. Cu timpul şi Aless a ajuns să fie persecutat pentru noua sa credinţă şi a fost ars pe rug.

Urcat pe eşafod, Hamilton şi-a dat toate hainele slujitorului său, mângâindu-l cu cuvintele “Ceea ce am să sufăr eu, prietenul meu drag, pare amar şi înfiorează carnea. Dar adu-ţi aminte că aceasta este intrarea în viaţa veşnică, care nu este pentru aceia care se dezic de Domnul”.

Deşi suferinţa i-a fost prelungită din pricina neîndemânării călăului, el nu a încetat să predice oamenilor care erau de faţă. “Cât va mai dura o Doamne, întunericul care acoperă această împărăţie? Cât vei mai îngădui această tiranie a oamenilor?” a strigat el şi a murit cu cuvintele “Doamne Isuse, primeşte sufletul meu”!

Henry Forrest

La câţiva ani după moartea lui Hamilton, Henry Forrest a predicat că acesta a fost un martir şi ceea ce el proclama era adevărat. Forrest a fost întemniţat de către James Beaton, arhiepiscopul de la St.Andrew’s, care a trimis un călugăr pe nume Walter Land să asculte spovedania lui Forrest. În spovedania sa aşa-zis secretă, el şi-a afirmat credinţa în Hamilton şi în cauza pentru care acesta şi-a dat viaţa. Călugărul s-a dus imediat la episcop şi i-a spus tot ce Forrest a mărturisit în spovedania sa, mărturisire care a fost folosită drept dovadă atunci când a fost judecat.

În ziua execuţiei, Forrest a fost deposedat de toate funcţiile sale bisericeşti în faţa clerului, în timp ce striga cuvintele “Ruşine celor prefăcuţi! Ruşine călugărilor falşi! Nu respectă taina spovedaniei! De azi încolo nimeni să nu se mai încreadă în vreun călugăr, căci condamnă Cuvântul lui Dumnezeu şi înşeală pe oameni”.

Forrest a plătit cu viaţa pentru mărturia sa credincioasă, la partea nordică a gardului bisericii St.Andrew’s.

James Hamilton, Catherina Hamilton, Straiton, Gourlay

În anul 1534, James Hamilton, Catherine Hamilton, David Straiton şi Norman Gourlay au fost chemaţi înaintea regelui James V la Edinburgh. James Hamilton a fost acuzat că susţine ideile fratelui său Patrick. Regele l- a avertizat pe Hamilton să nu se prezinte la judecată, fiindcă nu-l va putea apăra ci să părăsească ţara şi să-şi abandoneze pământurile şi averea pentru a putea să-şi scape viaţa.

Catherine Hamilton, sora lui James şi mătuşa regelui, a fost acuzată că nu crede că poate fi mântuită prin fapte. După o discuţie îndelungată cu un avocat pe nume John Spens, ea a conchis exclamând "Fapte aici, fapte acolo! Ce fel de fapte sunt acestea? Eu ştiu că nici o faptă nu mă poate mântui decât lucrarea mântuitoare a lui Cristos, Domnul şi Mântuitorul meu!"

Regele s-a întors într-o parte ca să poată râde la auzul răspunsului ei după care a chemato pe Catherine la el şi a convins-o să se abjure de dragul familiei. Ea a fost pusă în libertate.

Straiton a fost un domn dintr-o familie bună, dar s-a certat cu episcopul de Moray cu privire la zeciuală. Într-una din zile, când a fost provocat de colectorii Bisericii, Straiton a poruncit slujitorilor săi să arunce înapoi în mare fiecare al zecelea peşte pe care l-au prins şi l-a îndemnat pe colector să meargă şi să-şi caute taxa în mare. Dar apoi s-a liniştit şi a devenit un convertit sincer al reformei. Acuzat de erezie, Straiton a refuzat să se dezică de credinţa sa şi astfel a fost ars pe rug împreună cu Gourlay, în ziua de 27 august 1534.

Vicarul Thomas Forrest

În fiecare duminică, vicarul Thomas Forrest predica din Evanghelie, lucru pe care de obicei îl făceau doar călugării. Drept răzbunare, aceştia l-au acuzat că a dezvăluit tainele Scripturii la oamenii de rând, că a citit Biblia în limba oamenilor de rând şi a făcut ca clerul să fie disprețuit de către popor.

Episcopul de Dunkeld l-a chemat pe vicar la el şi l-a sfătuit să nu mai predice în fiecare duminică; dacă voia să facă acest lucru, trebuia să se călugărească.

Forrest i-a răspuns că o singură predică din Evanghelie într-o săptămână cu greu poate fi suficient, însă episcopul a continuat să-şi susţină ideea că ei nu au fost ordinaţi să predice şi a recunoscut că el nici măcar nu cunoaşte Vechiul Testament, dar este mulţumit să-şi cunoască liturghierul. Thomas Forrest nu a păţit nimic de data aceasta chiar dacă şi-a menţinut poziţia şi a refuzat să se oprească din predicarea din Biblie.

Insă la scurtă vreme după aceasta, el a fost arestat împreună cu doi călugări, pe nume

Keillor şi Beveridge, un preot pe nume Duncan Simpson, un domn pe nume Robert Forrester şi alţi trei sau patru oameni din oraşul Stirling. Fiind acuzaţi că sunt eretici de seamă care învaţă erezii, nu li s-a dat nici unuia dintre ei ocazia să abjure. Acuzaţiile

principale aduse împotriva lor au fost că au luat parte la căsătoria unui preot şi au mâncat carne la nuntă, lucru desfăşurat în timpul postului Paştelui.

Au fost cu toţii arşi pe rug la Edinburgh, în luna februarie a anului 1538 sau 1539.

George Wishart

În anul 1543 George Wishart preda la universitatea din Cambridge. El era un bărbat înalt, cu o expresie uşor tristă, cu părul negru şi o barbă lungă. Acest băştinaş din Scoţia era un om plăcut, politicos şi umil, căruia îi plăcea să călătorească, să înveţe şi să înveţe pe alţii. El se îmbrăca întotdeauna în negru şi hainele sale folosite le dădea în mod obişnuit săracilor. Wishart era bine cunoscut pentru milostenia sa creştinească şi pentru modul spartan în care trăia, mâncând de două ori pe zi, postind o zi din patru şi dormind pe o saltea de paie cu aşternuturi de canava, pe care le dăruia ori de câte ori îşi schimba patul.

Wishart a fost arestat şi întemniţat în castelul St.Andrew şi pus în lanţuri pentru doctrina sa. În ziua în care a fost somat să se prezinte înaintea cardinalului la St.Andrew's, a fost escortat la biserică de către o sută de oameni înarmaţi. Oprindu-se o clipă ca să-şi dea punga cu bani unui sărac care şedea lângă uşă, a fost condus la cardinal. Vicarul John Winryme s-a urcat la amvon pentru a predica despre erezie, după care Wishart a trebuit să stea lângă amvon şi să-l asculte pe John Lauder rostind acuzaţiile aduse împotriva sa. Când acest preot bine hrănit le-a citit pe toate, cu faţa scăldată în transpiraţie şi cu spume la gură, a scuipat în obrazul lui Wishart şi l-a întrebat "Cum răspunzi acestor acuzaţii, trădătorule şi hoţule?"

Vicarul a îngenuncheat puţin la amvon pentru a se ruga, după care a răspuns calm şi politicos, cerând să fie lăsat să-şi explice doctrina din trei motive: "În primul rând pentru că prin predicarea Cuvântului lui Dumnezeu se descoperă Slava Sa. De aceea este logic ca de dragul arătării slavei lui

Dumnezeu să mă auziţi învăţând Cuvântul curat al lui Dumnezeu. În al doilea rând, din moment ce mântuirea vine din Cuvântul lui Dumnezeu ar fi nedrept din partea voastră să nu mă ascultaţi învăţând Cuvântul lui Dumnezeu.

În al treilea rând, învăţătura voastră este plină de cuvinte hulitoare şi abominabile care vin de la diavol. Ar trebui să cunoaşteţi învăţătura mea pentru ca să nu trebuiască să mor în mod nedrept spre condamnarea sufletelor voastre. De când am venit în această ţară nu am făcut nimic altceva decât să-i învăţ pe oameni poruncile lui Dumnezeu, cele douăsprezece articole ale credeului şi rugăciunea Domnului în limba lor maternă. În Dundee i-am învăţat din Epistola lui Pavel către Romani şi vă voi arăta cum am făcut să-i învăţ..."

Acuzatorul său a strigat dintr-odată "Ereticule, trădătorule şi hoţule" Nu ai avut dreptul să predici! Ţi-ai arogat această putere fără ca să ai autoritate din partea Bisericii!"

Prelaţii adunaţi la faţa locului au exclamat “Dacă îl vom lăsa să predice în acest loc, el este atât de îndemânatic şi cunoaşte atât de bine Scripturile încât îi va întoarce pe oameni împotriva noastră”.

Văzând care este planul lor, Wishart a cerut să poată apela la lordul guvernator, din moment ce acesta îl arestase de fapt şi astfel el ar trebui să fie judecat de către autorităţile civile şi nu de către Biserică.

În ciuda acestui apel al său, au fost citite optsprezece capete de acuzare împotriva sa, la care a răspuns pe rând, susţinându-şi în mod corect opinia cu ajutorul Scripturii. Când episcopii au terminat capetele de acuzare, l-au condamnat pe Wishart să moară pe rug ca eretic, ignorând replicile sale şi au risipit adunarea.

Întors în temniţa din castel, Wishart a refuzat să se spovedească la cei doi călugări care au venit în acest scop şi a cerut să se spovedească la Vicarul John Winryme care a predicat la audierea sa.

Rugul a fost pregătit şi spânzurătoarea a fost înălţată. Cardinalul, temându- se că prietenii lui Wishart îl vor salva, a dat ordin ca toate armele din castel să fie îndreptate către spânzurătoare. Lui Wishart i s-au legat mâinile la spate şi i s-a pus un lanţ în jurul pieptului, apoi a fost dus la rug fiind tras de o funie care i-a fost legată la gât.

Wishart le-a spus oamenilor adunaţi acolo să nu lase ca moartea să îi îndepărteze de Cuvântul lui Dumnezeu.

“Vă îndemn să iubiţi Cuvântul lui Dumnezeu şi să suferiţi răbdători, cu inima împăcată, de dragul Cuvântului care este mântuirea voastră şi mângâierea voastră veşnică”.

Apoi a rugat mulţimea să îi ajute pe urmaşii lui să rămână înrădăcinaţi în învăţătura sa.

“Nu mă tem de acest foc cumplit. Dacă veţi fi prigoniţi din pricina Cuvântului să nu vă temeţi de aceia care ucid trupul dar nu pot ucide sufletul. În seara aceasta voi sta la masă cu Domnul”.

După ce Wishart L-a rugat pe Dumnezeu să-i ierte pe cei care l-au condamnat, călăul a îngenuncheat înaintea sa zicând:

“Domnule, vă rog să mă iertaţi, nu sunt vinovat de moartea dumneavoastră”.

“Vino încoace,” a răspuns Wishart. Când călăul s-a apropiat de el, Wishart l- a sărutat pe obraz şi i-a spus “Iată semnul iertării mele. Fă-ţi datoria”. În timp ce Wishart a fost spânzurat şi ars pe rug, mulţimea l-a jelit şi s-a plâns că a fost măcelărit un miel nevinovat.

Adam Wallace

Adam Wallace a fost judecat în biserica Blackfriar's din Edinburgh înaintea unei mari mulţimi de preoţi, episcopi, arhiepiscopi, profesori şi autorităţi civile. Acuzatorul său a fost John Lauder, paroh de Marbottle, care era îmbrăcat într-un stihar cu glugă roşie.

Wallace arăta ca şi un om simplu şi sărac atunci când a fost adus la judecată. Lauder a început spunând "Adam Wallace, eşti auczat de următoarele erezii: în primul rând i-ai învăţat pe oameni că pâinea şi vinul de pe altar nu devin trupul şi sângele lui Cristos după rugăciunea de consacrare".

Wallace s-a întors către judecători: "Nu am învăţat pe nimeni altceva şi nu am spus nimic altceva decât ceea ce am găsit în această carte care este Cuvântul lui Dumnezeu. Dacă am greşit, accept pedeapsa voastră, dar tot ce am spus din această carte." După care a citat Mat.26:26-28 şi Luca 22:19.

S-a mai citi odată acuzaţia şi lui Wallace i s-a poruncit să răspundă cu da sau cu nu. "Nu i-am învăţat decât pe aceia care m-au rugat s-o fac şi aceasta nu am făcut-o prea des. Ceea ce am afirmat este că dacă sacramentele sunt cu adevărat admnistrate şi folosite aşa cum le-a instituit Fiul Dumnezeului cel viu, atunci Dumnezeu este prezent acolo."

Întrebat iarăşi, Wallace a folosit Scriptura pentru a arăta de ce credea el că ostia nu poate fi chiar trupul şi sângele lui Cristos.

Acuzatorii au trecut la cel de-al doilea capăt de acuzare: "I-ai învăţat pe oameni că misa este idolatrie şi este urâtă de Dumnezeu".

Wallace a răspuns: "Am citit Cuvântul lui Dumnezeu în trei limbi şi nu am găsit în el cuvântul "misa". Dacă misa nu se întemeiază pe Scriptură atunci este idolatrie şi este urâtă de Dumnezeu. Dar dacă cineva o să-mi poată arăta acest cuvânt în Scriptură, o să-mi recunosc greşeala şi mă voi supune corecării şi pedepsei".

Acuzatorul a continuat: "Ai învăţat în mod făţiş că Dumnezeu este doar o pâine, semănată ca bob de grâu, crescută în pământ şi coaptă de către oameni. Nimic altceva".

"Eu mă închin la Tatăl, la Fiul şi la Duhul Sfânt, cele Trei Persoane ale Dumnezeirii care sunt una şi care au creat şi au dat forma cerurilor şi pământului şi la tot ce cuprind ele. Nu ştiu la ce Dumnezeu vă închinaţi voi, dar dacă mi-l arătaţi, vă voi putea spune ce anume este el".

Wallace a rămas neclintit în mărturia sa şi a fost condamnat şi trimis înapoi în temniţă. În ziua morţii sale, păzitorii săi l-au avertizat să nu vorbească mulţimii, însă mulţi oameni i-au spus "Dumnezeu să Se îndure de tine" în timp ce trecea, la care el răspundea "Să Se îndure şi de voi". Ajuns la stâlpul rugului, s-a adresat mulţimii: "Să nu vă tulburaţi din pricină că eu mor de dragul adevărului. Ucenicul nu este mai mare ca Învăţătorul său."

Păzitorii l- au amenințat fiindcă a vorbit iar el s-a uitat către cer zicând "Nu vor să mă lase să vorbesc".

S-a dat foc rugului şi Adam Wallace s-a dus credincios să fie cu Dumnezeu.

Walter Milne

Dintre martirii scoţieni, Walter Milne a fost cel care a avut un rol crucial, întrucât din cenuşa sa au răsărit mii de alţi susţinători ai crezului său, care au silit Biserica Scoţiei să dezbată problema adevăratei religii atât cu francezii cât şi cu Biserica Catolică.

Milne a fost preotul paroh din Lunan şi a îmbrăţişat doctrinele Reformei, fiind condamnat pentru aceasta pe vremea lui beaton. Milne a reuşit să scape din închisoare şi să se ascundă în Scoţia până când indulgenţa reginei i-a îngăduit să-şi reia activitatea de predicare. Silit să se ascundă din nou, el a fost prins şi judecat pentru erezie la biserica St.Andrew's, având atunci optzeci şi doi de ani.

Iată dialogul care a avut loc între Milne şi Andrew Oliphant, unul din preoţii episcopului, la procesul care a avut loc în aprilie 1551:

"Ce crezi despre căsătoria preoţilor?" a întrebat Oliphant.

"Socotesc că este o legătură binecuvântată, fiindcă Cristos însuşi a păstrat- o, a aprobato şi a lăsat-o oamenilor. Dar dumneata nu crezi că este şi la îndemâna dumitale şi o respingi, în timp ce îţi iei soţiile şi fiicele altor oameni, fără să mai respecţi legământul instituit de Dumnezeu. Ai jurat castitate dar ţi-ai încălcat jurământul. Sfântul Pavel mai degrabă s-ar ficăsătorit decât să ardă, şi eu am făcut la fel, căci Dumnezeu nu a interzis niciodată cuiva căsătoria".

"Spui că nu sunt şapte sacramente".

"Daţi-mi mie Cina Domnului şi botezul şi restul puteţi să-l împărţiţi între voi. Dacă totuşi sunt şapte sacramente, de ce aţi omis una din ele, căsătoria, şi v-aţi dedat la imoralitate?"

"Eşti împotriva sacramentului altarului şi spui că misa este idolatrie".

"Voi faceţi ca şi stăpânul sau regele care cheama pe mulţi la masa sa şi când masa este pusă şi sună clopotul care cheamă oamenii la masă, se întoarce cu spatele la cei chemaţi, mănâncă singur şi îşi bate joc de ceilalţi. Asta faceţi şi voi".

"Negi că sacramentul altarului este chiar trupul lui Cristos".

"Scriptura lui Dumnezeu nu trebuie înţeleasă în mod carnal, firesc ci în mod duhovnicesc şi aceasta pe baza credinţei. Iar în ceea ce priveşte misa, este o greşeală.

Cristos S-a dat pe Sine o singură dată pentru a fi răstignit pentru păcatele oamenilor şi nu o va mai face niciodată din nou. El a pus capăt tuturor fertfelor".

"Negi slujba episcopală".

"Cei pe care îi numiţi episcopi nu fac lucrarea unui episcop aşa cum o defineşte Pavel în Epistola sa către Timotei. Ei trăiesc pentru plăceri şi nu le pasă de turma lor. Ei nu cinstesc Cuvântul lui Dumnezeu ci aleargă după propria lor cinste".

"Te-ai pronunţat împotriva pelerinajelor".

"Pelerinajele nu sunt poruncite în Scriptură. Nicăieri nu se comit imoralităţi mai mari ca la pelerinajele voastre."

"Predici pe ascuns în case şi pe câmp predici în mod făţiş". "Da, şi predic şi pe mare, într-o corabie".

"Te lepezi de credinţa ta sau nu? Că dacă n-o faci, te voi condamna".

"Sunt acuzat pentru însăşi viaţa mea. Oricum sunt dator cu o moarte, aşa că îţi spun aşa cum i-a spus Cristos lui Iuda, să faci repede ceea ce ai de făcut. Nu mă voi dezice de adevăr, eu sunt grâu şi nu pleavă şi nu voi fi suflat de vânt sau de imblaciu, ci voi supravieţui".

Andrew Oliphant a dat ordin ca Milne să fie dat pe mâna unui judecător laic pentru a fi ars pe rug ca eretic, însă primarul oraşului a refuzat să fie judecătorul lui, aşa cum a făcut şi şambelanul episcopului. Întregul oraş a fost tulburat

în aşa măsură încât nu le-au vândut slujitorilor episcopului nici măcar o funie cu care să-l lege pe Milne de stâlp sau de butoiul cu gudron. Până la urmă, Alexander Summerwail, mai ignorant şi mai crud decât ceilalţi, a acţionat ca judecător şi l-a trimis pe Milne pe rug.

Când Milne a fost adus la locul execuţiei, Oliphant i-a poruncit să se urce la stâlpul rugului.

"Nu urcă-mă dumneata acolo şi fă-te părtaş morţii mele. Legea lui Dumnezeu îmi interzice să mă omor pe mine însumi. Dar mă voi lăsa urcat bucuros", a răspuns Milne. Oliphant l-a urcat atunci el însuşi pe bătrân pe rug.

Milne s-a adresat mulţimii zicând: "Dragi prieteni, eu sufăr astăzi pentru ca să apăr credinţa în Isus Cristos, arătată în Vechiul şi Noul Testament. Îl slăvesc pe Dumnezeu pentru că m-a chemat să pecetluiesc adevărurile Sale cu însăşi viaţa mea, pe care aşa cum am primit-o de la El, am să o dau pentru slava Sa de bunăvoie. Dacă vreţi să scăpaţi de moartea veşnică, nu vă lăsaţi înşelaţi de minciunile preoţilor, călugărilor, stareţilor, episcopilor şi a celorlaţi din secta lui anticrist. Puneţi-vă nădejdea doar în Isus Cristos şi îndurarea Sa pentru a fi mântuiţi".

Mulţimea l-a plâns şi l-a jelit pe Milne şi moartea sa i-a impresionat atât de mult încât el a fost ultimul martir religios care a trebuit să moară în Scoţia. Proclamaţia împotriva cărţilor

Aproximativ tot în această vreme a fost adusă o carte în Anglia, care îi avertiza pe englezi cu privire la spanioli şi care dădea în vileag câteva planuri secrete ale Bisericii de a reintra în posesiunea pământurilor abaţilor care au fost confiscate înainte vreme. Cartea se numea "O avertizare pentru Anglia".

În ziua de 13 iunie 1555, regele şi regina au interzis toate cărţile care nu erau de acord cu catolicismul, numind în mod special fiecare carte scrisă de următorii autori: Martin Luther, Oecolampadius, Zwingli, Jean Calvin, Pomerane, John Alasco, Bullinger, Bucer, Melanchton, Barnardius, Ochinus, Erasmus, Sarcerius, Peter Martyr, Hugh Latimer, Robert Barnes (călugărul Barnes), John Bale (călugărul Bale), Justus, Jonas John Hooper, Miles Coverdale, William Tyndale, Thomas Cranmer, William Turner, Theodore Basil (Thomas Beacon), John Frith şi Roy. Ba mai mult decât atât, cărţile de rugăciune în comun care erau în limba engleză şi care au fost folosite în vremea regelui Edward au fost şi ele interzise.

Cei care deţineau oricare din aceste cărţi au fost somaţi să le predea în termen de cincisprezece zile şi tuturor autorităţilor civile li s-a dat dreptul să facă percheziţii şi să aresteze pe oricine care avea asemenea cărţi.

Cărţile care sprijineau Biserica Catolică erau socotite ca fiind bune, inclusiv "Abecedarul în Engleză", care îi învăţa pe copii să se roage Mariei şi sfinţilor, şi "Psaltirea Doamnei Noastre", care a înlocuit Numele lui Dumnezeu din psalmi cu numele Mariei.

Apostolii ne-au învăţat că suntem desăvârşiţi în Cristos şi nu avem nevoie de mijlocirea nimănui pentru păcatele noastre. Iar dacă idolatria înseamnă să faci un idol la care să te închini ca şi unui Dumnezeu, oare închinarea la Maria nu este o idolatrie? Dacă Dumnezeu nu ne-ar fi explicat voia Sa în cuvinte uşor de înţeles, spunându-ne clar ce să credem, cum să ne închinăm şi cum să fim mântuiţi, poate că obiceiul catolic de a avea mijlocitori în vederea împăcării cu Dumnezeu ne-ar fi fost de folos, însă Cuvântul lui Dumnezeu ne spune clar că mântuirea şi îndreptăţirea vin doar prin Cristos. A nu crede promisiunea sa înseamnă a fi necredincios, iar a urma orice alt crez este idolatrie. Totuşi Biserica Romei refuza să accepte ceea ce Dumnezeu ne-a dat fără plată şi nu va căuta mântuirea prin Cristos ci prin sfinţi şi prin superstiţii.

James Trevisam

James Trevisam era bolnav de moarte, neajutorat şi şchiop, atât de bolnav încât nu-şi putea părăsi patul. Într-o seară, pe când slujitorul său John Small le citea din Biblie

domnului şi doamnei Trevisam, altor doi bărbaţi şi unei doamne, o persoană oficială şi-a făcut apariţia şi i-a luat pe toţi la închisoare, mai puţin pe Trevisam, unde au trebuit să rămână timp de două săptămâni. L-ar fi dus şi pe Trevisam dacă vecinii nu l-ar fi oprit, însă l-a făcut pe bietul om să fie legat cu două legături, ca să fie sigur că se va prezenta atunci când va fi chemat.

Câteva zile mai târziu, dl.Farthing, parohul bisericii, i-a făcut o vizită lui trevisam şi vizibil satisfăcut de răspunsurile primite, a părăsit casa. Însă pe drum s-a întâlnit cu un anume domn Toller care l-a acuzat pe Trevisam că neagă sacramentul altarului, aşa că parohul s-a întors la Trevisam şi a descoperit că Toller a avut dreptate. El a raportat cele greşite episcopului Londrei.

Duminica de 3 iulie 1555, Trevisam a murit de moarte naturală. Parohul a refuzat să o lase pe d-na Trevisam să-şi îngroape soţul într-un sicriu sau în cimitirul bisericii, silind-o să care trupul soţului pe o masă până la Moorfields, unde a fost îngropat într-un cearceaf. În noaptea acelei zile, cadavrul a fost dezgropat, cearceaful a fost furat şi trupul a fost aruncat gol pe pământ. Când proprietarul pământului a văzut cadavrul a doua zi, l-a îngropat din nou şi peste două săptămâni a fost chemat să răspundă unor acuzaţii aduse împotriva sa. Nimeni nu ştie ce s-a întâmplat după aceea proprietarului respectiv.

Christopher Waid

Christopher Waid a fost un ţesător din Dartford, Kent, care a fost condamnat de către Maurice, episcopul de Rochester. În ziua execuţiei sale, stâlpul, vreascurile şi lemnele de foc au fost duse afară la Brimth, o groapă cu pietriş aflate afară din satul Dartford.

La ora zece dimineaţa, Waid şi Margery Polley din Tunbridge au trecut pe lângă acel loc fiind în drum spre Dartford împreună cu şerifii. Văzând mulţimea care se aduna la Brimth, Margery a strigat lui Waid: “Bucură-te Waid! Uită-te la mulţimea adunată să sărbătorească nunta ta astăzi!”

Ajunşi în oraş, Margery a fost închisă până ce şeriful a terminat cu Waid. Acesta şi-a dat hainele şi s-a îmbrăcat cu o cămaşă albă lungă adusă de soţia sa. Apoi a fost legat şi dus la Brimth. Ducându-se direct la stâlp, l-a îmbrăţişat, s-a aşezat cu spatele la el şi a păşit în butoiul cu smoală. A fost apoi legat de stâlp cu un cerc de fier.

Imediat ce şi-a ocupat locul, Waid s-a apucat să recite cu glas tare ultimul verset din psalmul 86: “Fă un semn pentru mine, ca să vadă vrăjmaşii mei şi să rămână de ruşine, căci Tu mă ajuţi şi mă mângâi, Doamne!”

În apropiere de rug era ridicat un amvon de ocazie, pe o mică ridicătură de pământ. În timp ce Waid se ruga, un călugăr s-a urcat la amvon având o carte în mână, dar Waid i-a avertizat pe oameni să nu asculte doctrina Bisericii Catolice. El i-a îndemnat să îmbrăţişeze

religia din timpul zilelor regelui Edward. Călugărul a rămas la amvon în timp ce Waid a vorbit dar când acesta a terminat ce a avut de zis, călugărul a plecat fără să spună o vorbă.

Odată ce vreascurile au fost aşezate în jurul lui, Waid le-a tras mai aproape de el, lăsând doar o deschizătură pentru faţa sa, ca să poată să vorbească. În timp ce se aprindea focul, Waid a fost auzit spunând "Doamne Isuse, primeşte sufletul meu!" Chiar şi când nu a mai putut vorbi, Waid a continuat să-şi ţină mâinile ridicate deasupra capului, spre cer.

John Launder a Mărturisit Următoarele

A fost prezent la casa lui Carver împreună cu alţi doisprezece pentru ca să asculte slujba ţinută în limba engleză şi rugăciunile; a participat la această întrunire fiindcă avea treburi de rezolvat în oraş şi a auzit de slujba care se va ţine

Crede că toate slujbele, jertfele şi ceremoniile Bisericii Catolice sunt pline de erori, nu valorează nimic şi sunt împotriva Cuvântului lui Dumnezeu

Crede că pâinea şi vinul sunt doar spre amintirea lui Cristos şi nu sunt chiar trupul şi sângele său

Crede că misa este în mod direct împotriva Cuvântului lui Dumnezeu şi a Bisericii

Crede că spovedirea la un preot nu are nici un folos, şi nici un om nu poate ierta de păcate pe un altul. Un om păcătos care se căieşte de păcatele sale înaintea lui Dumnezeu şi nu mai păcătuieşte, este iertat.

Carver a întrebat dacă îşi retractează crezul sau rămâne fidel celor declarate. "Doctrina voastră este otravă şi vrăjitorie. Dacă Cristos ar fi aici, L-aţi omorâ într-un mod şi mai crunt decât a fost omorât înainte. Spuneţi că puteţi să faceţi un dumnezeu, dar şi o budincă poate fi făcută. Ceremoniile voastre din biserică sunt cerşetorie şi otravă iar spovedirea este împotriva Cuvântului lui Dumnezeu, este otravă", a răspuns el. John Launder a rămas şi el fidel credinţei sale şi astfel amândoi au fost condamnaţi.

Atunci când a fost dus la rug, cartea sa, a fost aruncată şi ea în butoiul cu gudron ca să ardă împreună cu el, dar el s-a aplecat, a luat-o şi a strecurat- o în mulţime. Şeriful a poruncit ca oamenii să dea înapoi cartea, sub ameninţarea pedepsei cu moartea,, dar Carver a început imediat să vorbească mulţimii.

"Dragi fraţi şi surori, eu stau aici ca să pecetluiesc Evanghelia lui Cristos cu sângele meu fiindcă ştiu că este adevărată. Voi cunoaşteţi Evanghelia, v-a fost predicată atât aici cât şi peste tot în Anglia, chiar dacă acum nu mai este predicată. Sunt condamnat la moarte pentru că nu mă lepăd de

Evanghelie ca să ascult de legile omeneşti. Dragi fraţi şi surori, dacă credeţi în Tatăl, Fiul şi în Duhul Sfânt, faceţi fapte vrednice de credinţa voastră şi veţi avea viaţă veşnică.

Dacă credeţi în Papa şi în legile sale sunteţi osândiţi şi dacă Dumnezeu nu Se îndură de voi, veţi arde în iad pentru totdeauna".

Şeriful l-a luat în zeflemea zicând: "Dacă tu nu crezi în Papă, tu eşti cel condamnat, cu trup şi suflet cu tot! Vorbeşte-i Dumnezeului tău şi roagă-L ca să te elibereze sau să mă trăznească pentru ca să dea un exemplu!"

"Domnul să te ierte pentru cuvintele tale!" i-a zis Carver. "Fraţi şi surori, dacă am jignit pe cineva cu fapta sau cu vorba, îl rog să mă ierte. Şi eu îi iert pe toţi aceia care m-au jignit cu gândul, fapta sau cu vorba."

"O Doamne, Dumnezeul meu, Tu ai scris că cel care îşi iubeşte fiul sau fiica mai mult decât mă iubeşte pe Mine, nu este vrednic de Mine. Şi acela care nu-şi ia crucea şi nu Mă urmează nu este vrednic de Mine" (Matei 10:37-38). Dar Tu ştii că eu am lăsat toate şi am venit la Tine! Doamne îndură-Te de mine, căci în mâna Ta îmi încredinţez duhul şi sufletul meu se bucură în Tine."

Thomas Iveson

Thomas Iveson a fost ars pe rug la Chichester în aceeaşi lună, după ce a fost arestat şi judecat odată cu Carver şi Launder.

Când a fost îndemnat de episcopul Bonner să abjure, Iveson i-a zis: "Nu mă voi lepăda de credinţa mea nici pentru toate bunătăţile Londrei. Eu apelez la mila lui Dumnezeu şi nu la mila bisericii voastre şi nici nu mă supun ei.

Ceea ce am zis înainte voi zice şi acum. Chiar dacă un înger din ceruri ar veni la mine să mă înveţe o altă învăţătură, nu l-aş crede."

Iveson a fost condamnat şi ars pe rug, dar el şi-a păstrat credinţa până la capăt.

James Abbeys

Unul dintre aceia care se străduiau să-şi păstreze conştiinţa curată în acele zile grele era James Abbeys, un tânăr care a fost silit să rătăcească din loc în loc pentru a putea să scape nearestat şi pentru a-şi putea practica credinţa. Dar când a venit vremea ca Domnul să-i încredinţeze un alt fel de slujbă, Abbeys a fost prins şi dus înaintea episcopului de Norwich, dr.Hopton.

Episcopul l-a cercetat pe Abbeys în legătură cu credinţa sa, folosind atât ameninţări cât şi promisiuni, până când acesta a cedat argumentelor. Când i s-a permis să plece din faţa episcopului, Abbeys a fost chemat înapoi şi i s-a dat o sumă de bani; dar odată plecat, a avut puternice mustrări de conştiinţă din pricină că ştia că L-a întristat pe Domnul prin purtarea sa.

Abbbeys s-a şi întors imediat la episcop, i-a aruncat banii înapoi şi i-a spus că îi pare rău că a abjurat şi a primit darul de bani. Episcopul şi capelanii s- au întors la treburile începute înainte şi pentru că de data aceasta nu s-a mai lăsat clătinat, l-au ars pe rug în ziua de 2 august 1555.

Warne, Tankervil şi alţii

După aceste evenimente a urmat prigonirea altor zece slujitori drepţi şi sfinţi ai lui Dumnezeu. Nu sfinţi pe care i-a făcut Papa, nici din aceia despre care citim în LEGENDELE SFINŢILOR şi în VIEŢILE PĂRINŢILOR BISERICII, ci sfinţi despre care se vorbeşte în Apocalipsa: cei care Îl urmează pe Miel oriunde se duce şi cei care şi-au spălat hainele în sângele Mielului. Totuşi, într-un fel Papa i-a făcut sfinţi, pentru că dacă Papa nu i-ar fi omorât, ei n- ar fi devenit martiri.

Elizabeth Warne era soţia lui John Warne care arsese nu cu multă vreme înainte pe rug ca eretic. Ea a fost prinsă împreună cu alţii în ziua de 1 ianuarie, într-o casă din Bow Churchyard, Londra unde erau adunaţi la rugăciune. A fost întemniţată până pe 11 iunie şi transferată apoi la Newgate unde a rămas până pe 2 iulie. Pe 6 iulie a trebuit să apară înaintea episcopului Bonner, împreună cu ceilalţi nouă tovarăşi.

Principala acuzaţie ce li se aducea era că nu credeau că în pâine şi vin sunt prezente chiar trupul şi sângele lui Cristos, deşi au fost acuzaţi şi de alte lucruri, cum ar fi: nefrecventarea bisericii, vorbeau împotriva misei şi urau ceremoniile şi sacramentele catolice.

După ce a fost dusă în faţa lui Bonner de câteva ori, Elizabeth Warne i-a spus: “Fă orice vei vrea să faci. Dacă Cristos a greşit, atunci am greşit şi eu.”

A fost condamnată ca eretică, în ziua de 12 iulie şi a fost arsă pe rug la Stratford-le-Box în august.

George Tankervil, născut în oraşul York, trăia în Londra. El a fost catolic în timpul domniei regelui Edward dar când a început prigoana în timpul reginei Maria, s-a dezgustat de persecuţii şi a început să aibă dubii cu privire la biserică. L-a rugat pe Dumnezeu să-i arate adevărul despre transsubstanţiere, lucru de care s-a îndoit întotdeauna, şi a ajuns să creadă ca şi protestanţii cu privire la ea. Având un imbold de a citi Noul Testament, în curând s-a întors de la Biserica Catolică în mod radical şi a început să încerce să-i convertească pe prietenii lui. Acest lucru l-a adus cu repeziciune înaintea episcopului Londrei, care l-a şi condamnat.

Tankervil a fost dus la St.Albans unde urma să moară în 26 august, şi a fost închis la un han în timp ce şerifii s-au dus la o nuntă din apropiere. Din moment ce nu i s-a dat voie să se împărtăşească, a cerut o cană de vin şi pâine, a îngenuncheat ca să se mărturisească Domnului şi să citească instituirea Cinei din Evanghelie. “Doamne”, s-a rugat el, “Tu ştii

că eu nu uzurpez autoritatea nimănui procedând astfel, şi nici nu dispreţuiesc pe slujitorii Tăi."

După rugăciune, a luat pâinea şi vinul cu mulţumiri. Apoi a rugat gazda să facă un foc zdravăn, şi-a scos încălţările şi ciorapii şi şi-a întins piciorul în foc retrăgându-l la atingerea flăcărilor, arătând astfel că trupul său vroia un lucru şi spiritul său vroia alt lucru.

Pe la ora două s-au întors de la nuntă şi l-au dus la Tankervil la Romeland, o pajişte aflată lângă capătul vestic al abatiei bisericii. În timp ce călăii aranjau lemnele în jurul său, s-a apropiat un preot de el şi la vederea lui, Tankervil a exclamat: "Desfid curva Babilonului! Ruşine idolului urâciunii! Oameni buni, nu-l credeţi!"

Îmbrăţişând focul, s-a lăsat cuprins de flăcări şi chemând numel Domnului Isus, a sfârşit-o repede cu suferinţa.

Robert Smith a fost adus la Newgate în 5 noiembrie. El era un om înalt şi subţire, foarte activ în multe domenii, mai ales în pictat întrucât găsea această activitate ca fiind relaxantă. Odată ce a fost convertit prin predicile lui Turner şi a altora, a devenit fervent în noua sa credinţă. Odată cu venirea la tron a reginei Maria, Smith a fost scos din slujba sa de la Windsor College, a fost arestat şi dus în faţa episcopului Bonner. Smith a avut patru înfăţişări şi a răspuns cu curaj la toate întrebările ce i s-au pus şi a discutat fără frică problemele teologice, ba a fost chiar dur, până când Bonner şi-a dat seama că nu ajunge cu el la nici un rezultat şi l-a condamnat în consecinţă pe 12 iulie.

În timpul cât a stat în închisoare, Smith a fost folosit de Dumnezeu ca să-i mângâie pe tovarăşii săi de suferinţe. Fiind dus la rug pe 8 august, s-a hotărât să se poarte la fel spunându-le tutror celor prezenţi că este sigur de învierea trupului său. "Şi sunt sigur că Dumnezeu vă va da un semn în privinţa aceasta", a adăugat el. Când era deja ars pe jumătate şi negru de fum, toată lumea credea că a murit deja, dar el dintr-odată s-a îndreptat, şi- a ridicat cioatele braţelor şi a bătut din ele plin de bucurie ca apoi să se prăbuşească înapoi în foc.

Stephen Harhood şi Thomas Fust au murit cam în acelaşi timp cu Robert Smith şi George Tankervil, fiind judecaţi şi condamnaţi împreună cu aceştia. Unul din ei a fost ars pe rug la Stratford iar celălalt la Ware. William Hale a murit la Barnet.

Din cei zece oameni care au fost condamnaţi de Bonner dintr-odată, şase au fost executaţi în diverse locuri iar alţii trei, George King, Thomas Leyes şiJohn Wade s-au îmbolnăvit atât de rău în închisoare că a trebuit să fie duşi în nişte case din Londra, unde au şi murit. Trupurile lor au fost aruncate pe câmp, dar credincioşii le-au îngropat pe timp de noapte. Ultima din cei zece, Joan Laysh sau Laysford s-a bucurat un timp de suspendarea pedepsei dar până la urmă a fost martirizată şi ea.

Fraţii Glover

John, Robert şi William Glover erau nişte fraţi care trăiau în dioceza de Lichfield şi

Coventry. John, cel mai mare, era un gentilom şi a moştenit averea tatălui său din oraşul Manchester. El a moştenit o sumă considerabilă de bani şi pământuri dar a devenit şi mai bogat în harul lui Dumnezeu şi în virtuţi atunci când împreună cu fraţii săi a primit Evanghelia sfântă a lui Dumnezeu şi au aplicat-o în viaţa de zi cu zi, practicând zelos evlavia.

John şi-a luat atât de în serios credinţa încât ori de câte ori trebuia să-şi dedice timpul afacerilor credea că L-a dezamăgit pe Dumnezeu şi îşi pierdea siguranţa mântuirii. Timp de cinci ani a suferit de aceste frământări lăuntrice până ce Dumnezeu l-a eliberat, căci ajunsese să nu se mai poată bucura nici de mâncare, odihnă şi nici de viaţa în sine. Până la urmă John a dăruit majoritatea pământurilor pentru a fi folosite de fraţii şi surorile sale în Cristos iar restul l-a dăruit servitorilor şi isparavnicilor săi, astfel ca el să se poată dedica studiului Evangheliei. Aceste lucruri s-au întâmplat la sfârşitul domniei regelui Henric al VIII-lea şi au continuat şi în timpul domniei regelui Edward.

Când a început prigoana în timpul reginei Maria şi episcopul de Coventry a auzit de reputaţia lui John, a poruncit primarului şi slujbaşilor din Coventry să îl aresteze. Însă Dumnezeu, văzând că bătrânul său slujitor credincios deja suferise destul din pricina frământărilor sale lăuntrice, nu a vrut să-l lase pradă suferinţelor trupeşti; primarul l-a avertizat pe John că şi-a părăsit casa şi s-a ascuns împreună cu fratele său William. Din nefericire Robert era grav bolnav şi zăcea la pat astfel că nu a fost timp suficient să-l mute sau poate s-au temut s-o facă. Aşa că atunci când au sosit percheziţionarii, Robert a fost singurul dintre fraţi care a fost găsit şi a fost dus la şerif.

Acesta a spus că nu s-a dat ordin ca Roger să fie arestat şi a făcut tot ce i-a stat în putere ca să-l pună în libertate, dar a fost silit să-l închidă din nou împotriva voii sale, cel puţin până când va sosi episcopul în oraş care va lua decizia finală. Fiind închis, Robert a fost vizitat de câţiva dintre prietenii săi care l-au îndemnat să depună o cauţiune ca să fie eliberat. I-au explicat până şi cum poate să părăsească zona fără să-şi încalce condiţiile eliberării, dar Rober a refuzat. “Dacă fac vreo încercare să-mi scot gâtul din laţ”, i-a zis el soţiei sale,

“voi fi pricină de poticnire pentru fraţii mei mai slabi şi voi da avantaj celor care batjocoresc Cuvântul lui Dumnezeu. Se va spune că i-am încurajat pe alţii să accepte pericolele lumii, dar eu nu am vrut să fac la fel.”

Robert a rămas în temniţa din Coventry vreo zece sau unsprezece zile, fără să fi fost eliberat un mandat de arestare şi fără să se fi formulat acuzaţii la adresa lui, până a sosit în oraş episcopul de Coventry. Când s-au întâlnit, au avut o scurtă dispută cu privire la misa, după care episcopul a decis să aştepte cu procedura completă de cercetare până îşi va termina celelalte treburi în oraş. În consecinţă Robert a fost transferat la Linchfield.

"Jephcot m-a băgat într-o temniţă în seara aceea, şi a trebuit să rămân acolo până când am fost condamnat, într-o clădire îngustă, masivă şi foarte rece, cu doar puţină lumină şi o grămadă de paie în loc de pat".

Lui Roger, încă foarte bolnav, i s-a dat voie să-şi cumpere un pat dar nimic altceva.

"Nu mi s-a dat nici un ajutor, nici ziua nici noaptea, n-am avut pe nimeni lângă mine cu toate că eram grav bolnav, şi n-am avut nici hârtie nici cerneală şi nici cărţi, decât Noul Testament în latină şi o carte de rugăciuni pe care a trebuit să o cumpăr."

Două zile mai târziu Robert a fost vizitat în celula sa de cancelar, care l-a îndemnat să se întoarcă în Biserica Catolică. "Refuz să mă supun unei biserici care nu este condusă de Cuvântul lui Dumnezeu", a răspuns el. Cancelarul s-a hotărât să nu mai discute cu el despre religie şi l-a lăsat singur pe Robert pentru următoarele opt zile, până când s-a întors episcopul. Robert a fost dus înaintea sa şi a fost întrebat cum i-a plăcut în închisoare, ca apoi să fie îndemnat să se întoarcă în Biserică.

"Unde era Biserica ta înaintea domniei regelui Edward?" a rânjit episcopul.

Robert i-a răspuns că Biserica sa era zidită pe temelia apostolilor şi profeţilor, iar Cristos era piatra din capul unghiului.

"Şi această Biserică a existat de la început deşi nu se mândreşte cu o imagine glorioasă înaintea oamenilor, fiind întotdeauna apăsată şi persecutată."

Episcopul l-a examinat pe Robert cu privire la lucrurile uzuale legate de spovedire şi sacramente şi pentru că el a stat neclintit în credinţa sa, a fost rapid condamnat şi executat.

După moartea fratelui său în locul lui, John a ajuns să îi pese şi mai puţin de viaţa sa dar prietenii l-au convins să rămână în ascunzătoare, fiindcă oricum moartea sa nu l-ar mai putea salva pe Robert. Deşi suferea atât fizic cât şi psihic John a rămas tare, până când spre sfârşitul domniei reginei Maria s-a ordonat din nou să fie căutat.

Când a ajuns şeriful cu slujbaşii la casa unde se ascundea John, el era singur în camera sa şi când a auzit zvonul de paşi, a încuiat tiptil uşa. Unul din ofiţeri era pe cale să spargă uşa când a fost chemat de către un altul care i-a zis că acea cameră a fost deja percheziţionată. Au găsit totuşi pe soţia lui John, Agnes şi au dus-o înaintea episcopului unde a fost silită să se lepede de convingerile ei, ca apoi să i se dea drumul. În acest timp, John s-a văzut silit să se ascundă în pădure. Îngrijorat de soarta soţiei şi expus intemperiilor vremii, John a slăbit în puteri, a făcut febră şi a murit. A fost îngropat de prietenii săi în curtea bisericii fără ca să se ţină slujba cu preot.

Şase săptămâni mai târziu, cancelarul, dr.Dracot a trimis după pastorul bisericii şi l-a întrebat cum se face că un eretic a fost îngropat în curtea bisericii sale. Pastorul a răspuns că la acea vreme era bolnav şi n-a ştiut nimic despre înmormântare iar când Dracot i-a cerut

să dezgroape trupul lui John şi să-l arunce în drum, a obiectat că trupul mort va mirosi în aşa hal încât nimeni nu va face aşa ceva.

“Ei bine, ia această scrisoare şi declară-l de la amvon ca suflet osândit. Peste un an, când carnea se va fi dus, dezgroapă-i oasele şi aruncă-le pe drum unde caii şi căruţele vor trece peste ele. Voi veni atunci să sfinţesc locul unde a fost îngropat în curtea bisericii”a spus Dracot.

În curând a murit şi William şi când oamenii dinWem i-au dus trupul la biserica parohială, intendentul s-a dus la episcop pentru a cere sfat cu privire la cum ar putea să împiedice înmormântarea. După ce trupul a stat o zi întreagă în biserică, un croitor pe nume Richard Maurice s-a hotărât să-l îngroape în timpul nopţii dar a fost împiedicat de către John Thorlyne şi alţii.

În ziua următoare, intendentul s-a întors cu o scrisoare de la episcop, în care se interzicea înmormântarea creştinească a lui William Glover şi se spunea că trupul sau trebuie luat de către prietenii săi. Însă de-acum trupul a început să se descompună şi nimeni nu pute să se apropie de el, aşa că a fost tras afară în câmp cu nişte cai şi a fost îngropat acolo.

Edward Burton, un avocat din Chester a avut aceaşi soartă, murind în ziua de dinaintea zilei încoronării reginei Elisabeta. Intendentul local John Marshall a refuzat să lase să fie îngropat în curtea bisericii aşa că a fost îngropat în propria sa grădină, fără îndoială tot atât de aproape de Împărăţia cerurilor ca şi când ar fi fost îngropat în curtea bisericii.

Gertrude Crokhay

Gertrude Crokhay trăia cu al doilea soţ al său în parohia St.Katherine, lângă Turnul Londrei. În anul 1558, un copil care îl întruchipa pe Sf. Nicolae a fost plimbat prin toată parohia, dar Gertrude a refuzat să-l lase să intre. În ziua următoare, dr.Mallet însoţit de alţi douăzeci de oameni şi-a făcut apariţia la uşa ei ca s-o întrebe de ce nu l- a lăsat pe Sf. Nicolae să intre şi să-i dea binecuvântarea sa.

“Domnule, n-am ştiut că Sf. Nicolae a fost aici!” a zis ea.

“Ba da, uite băiatul care l-a întruchipat” a răspuns doctorul.

“A fost copilul vecinilor mei înseamnă, dar nu Sf. Nicolae fiindcă el este în cer. M-am temut că o să mă fure fiindcă am mai auzit de oameni jefuiţi de slujitorii Sf. Nicolae.” Dr.Mallet a lăsat-o în pace văzând că nu o poate atrage într-o capcană, ca să spună ceva ce ar fi putut fi etichetat ca erezie.

În 1559 Gertrude a fost naşa unui copil ce a fost botezat în Biserica Catolică,. după ce a fost botezat în taină într-o slujbă protestantă. Când duşmanii ei au auzit despre acest lucru au început să o caute, dar ea traversase marea la Guelderland ca să-şi vadă ţinuturile pe

care le-a lăsat primul ei soţ copiilor. După trei luni, a început călătoria de întoarcere prin Antwerp; acolo a fost văzută de către John Johnson, un olandez care se certa cu soţul ei pentru o chitanţă. El a acuzat-o că este anabaptistă şi a făcut ca să fie întemniţată, pentru a se răzbuna pe soţul ei.

Gertrude a rămas în temniţă timp de două săptămâni şi a putut vedea cum nişte întemniţaţi au fost înecaţi pe ascuns în nişte căzi pentru vin şi aruncaţi apoi în râu. Ea se aştepta la acelaşi lucru ca să i se întâmple până la urmă şi din pricina fricii s-a îmbolnăvit de o boală care mai târziu i-a curmat viaţa.

Fiind chemată la judecată ca anabaptistă, Gertrude şi-a mărturisit credinţa cu atâta curaj în limba olandeză încât a fost eliberată din închisoare şi a putut să se întoarcă acasă. Cei doi Spurg, Cavill, Ambrose, Drake şi Tims

Aceşti şase oameni trăiau în comitatul Essex. Ei au fost acuzaţi de erezie şi au fost arestaţi şi trimişi la episcopul Londrei, Gardiner care la rândul lui a trimis pe primii patru la închisoarea Marshalesea iar pe ceilalţi doi la King's Bench.

După ce au stat în închisoare un an întreg, au fost duşi cu toţii la judecată la biserica St.Paul's pentru a fi/ examinaţi de episcopul Bonner. El a început cu Tims pe care l-a numit capul răutăţilor, cel care i-a învăţat şi pe ceilalţi erezii şi i-a făcut să fie la fel de vinovaţi ca el însuşi. După ce a vorbit un timp în maniera aceasta episcopul i-a cerut lui Tims să se supună Bisericii.

În răspunsul său Tims i-a amintit episcopului că şi el însuşi a părăsit odată biserica pentru care arăta acum atâta dragoste, pe vremea regelui Henric al VIII-lea.

"Domnul meu, lucrurile pe care le-aţi scris împotriva supremaţiei papale pot fi dovedite ca adevărate de către Scriptură. Ceea ce faceţi acum este însă împotriva Cuvântului lui Dumnezeu, aşa cum vă voi putea demonstra."

La auzul acestor cuvinte Bonner l-a numit pe Tims înrăit şi l-a condamnat. Venind rândul lui Drake, el a declarat în mod clar că neagă autoritatea Papei şi nimic nu l-ar putea convinge să se răzgândească. Episcopul n-a stat să piardă vremea cu el şi l-a condamnat rapid, dându-l pe mâna autorităţilor seculare pentru a fi pedepsit. Ceilalţi patru întemniţaţi, Thomas şi Richard Spurg, George Ambrose şi John Cavill au fost întrebaţi dacă sunt dispuşi să se lepede de ereziile lor şi să se întoarcă în Biserică. Toţi patru au refuzat să recunoască comiterea unor lucruri rele şi nu au acceptat să renunţe la credinţa lor.

În ziua de 14 aprilie 1556, cei şase au fost duşi la Smithfield unde au fost înlănţuiţi la acelaşi rug şi arşi de acelaşi foc. Ei s-au lăsat răbdători pradă flăcărilor şi şi-au încredinţat în tăcere sufletul în mâna acelui Răscumpărător de dragul cui şi-au dat trupurile să fie arse. Catherine Hut, Joan Hornes şi Elizabeth Thackvill

Aceste trei femei au fost arestate fiind bănuite de erezie şi duse înaintea lui Sir John Mordaunt şi a d-lui Tyrrel, judecători de pace în comitatul Essex. După ce au fost audiaţi au fost trimişi ca puşcăriaşi la episcopul Londrei sub acuzaţia că au refuzat să participe la slujbele Bisericii Catolice.

Cele trei femei au fost duse în faţa episcopului şi întrebate lucrurile obişnuite, la care au răspuns că ele cred în credinţa reformată, şi refuzând să abjure au fost condamnate să fie arse pe rug şi au fost date pe mâna şerifului Londrei care le-a întemniţat la Newgate până la momentul execuţiei lor. În ziua cu pricina, au fost duse la Smithfield, au fost legate de acelaşi stâlp şi au fost arse pe rug împreună pentru credinţa lor.

Julius Palmer

Julius Palmer a fost fiul unui comerciant care a trăit în oraşul Coventry. El şi-a primit educaţia primară la o şcoală publică, după care a fost trimis la Oxford unde după absolvire a fost ales la Magdalene College.

Palmer a fost educat catolic şi a refuzat să se conformeze schimbărilor religioase făcute în timpul regelui Edward Vi, aşa că a fost dat afară din colegiu şi a slujit ca învăţător întro şcoală din oraşul Oxford. Când regina Maria a urcat pe tron, Palmer s-a întors la locul său de la colegiu. Dar în vremea cât a stat departe de colegiu, Palmer s-a întâlnit cu câţiva lideri ale partidei reformate şi a început să se îndoiască dacă era sau nu necesar să asculte de Papa pentru a putea fi un creştin bun. Când a început prigoana, a început să se intereseze de cazurile celor arestaţi şi de modul lor de comportare în timpul procesului de judecare, condamnare şi ardere pe rug.

El a mers până acolo încât i-a pus pe elevii săi să-i aducă ştiri despre arderea pe rug a episcopului Hooper.

Înainte de acest lucru Palmer credea că doar foarte puţini oameni pot înfrunta flăcările de dragul religiei lor dar auzind despre eroismul lui Hooper şi fiind de faţă la examinarea lui Ridley şi Latimer, şi-a schimbat radical părerea. Începând cu acel moment, s-a aplecat să studieze temeinic Scriptura şi a devenit un reformator zelos. Palmer a început să lipsească de la mise şi de la alte ceremonii bisericeşti, lucru care a aruncat bănuieli asupra lui în aşa măsură încât s-a simţit nevoit să părăsească colegiul. A acceptat un post de învăţător la un liceu din Reading, Berkshire, unde a lucrat până ce a fost alungat de duşmanii săi care l-au ameninţat că îl vor denunţa pentru credinţa sa protestantă.

Destituit complet, Palmer s-a dus să-şi viziteze mama nădăjduind că va putea să obţină moştenirea lăsată pentru el de tatăl său cu patru ani mai înainte. Însă mama lui era o femeie bigotă, fără inimă, care îi ura pe reformatori şi se temea că va fi acuzată de adăpostirea unui eretic. Imediat ce şi-a văzut fiul în uşă, i-a făcut semn să plece zicând: “Pleacă de aici ereticule! Pleacă!”

“Dar mamă, eu nu merit aşa ceva!” a spus Palmer.

“Ai fost alungat din Oxford şi Reading pentru că eşti eretic!”

Nimic din ce spunea Palmer nu putea s-o facă să se răzgândească pe mama sa aşa că sa hotărât să meargă la Reading în nădejdea că-şi va putea lua plata acolo, dar a fost arestat şi aruncat în temniţă împreună cu Thomas Askine şi John Gwin. După ce toţi trei au rămas neclintiţi în credinţă, în timp ce au fost judecaţi, au fost condamnaţi ca eretici.

În timp ce stăteau în temniţă aşteptând să fie executaţi, Palmer îşi consola tovarăşii de suferinţă şi îi îndemna să nu se lase de credinţa pe care au mărturisit-o. Când focul a început să muşte din trupurile lor, cei trei martiri şi-au ridicat mâinile spre cer şi au strigat: “Doamne întăreşte-ne! Doamne primeşte sufletele noastre!” şi au ţinut-o tot aşa, fără ca să se zbată, ţânându-şi mâinile ridicate şi chemând pe Domnul, până ce au murit.

O Femeie Evlavioasă

Dintre toţi care au suferit pentru Cristos şi adevărul Său, nu ştiu pe nimeni care să fie mai vrednic de admiraţie ca femeia evlavioasă care a fost condamnată la moarte în Chipping Sodbury, în această vreme. Neclintirea ei a fost minunată, vrednică de admirat, mai ales pusă în contrast cu purtarea cancelarului care a condamnat-o, pe nume Dr. Whittington.

Când a fost condamnată pentru erezie şi dusă la locul de execuţie, s-a adunat o mare mulţime, în care era şi acest Dr. Whittington. Femeia a stăruit în mărturia ei plină de adevăr, încredinţându-şi soarta în mâna Domnului, răbdând orice durere pentru a putea rămâne cu cugetul curat. Când suferinţa sa a luat sfârşit, oamenii s-au risipit pe la casele lor.

În timp ce Biserica măcelărea acel miel nevinovat, la marginea oraşului un măcelar se pregătea să înjunghie un taur. După ce l-a legat cu funii, măcelarul a vrut să-l lovească în ţeastă şi să-l omoare, dar a ratat lovitura, nefiind atât de îndemânatic ca si persecutorii bisericeşti. Taurul, năucit întrucâtva de lovitură, a reuşit să scape şi s-a năpustit înspre oamenii care se întorceau acasă de la execuţie, însă fără să rănească pe cineva. Aceasta până când a ieşit în calea lui Dr.Whittington, pe care l-a luat în coarne şi l-a ucis spre uimirea tuturor

Joan Waste

Această biată femeie, fiind convertită la credinţa reformată, şi-a cumpărat un Nou Testament şi plătea zilnic o sumă modestă de bani unui bătrân care venea şi îi citea, pentru că ea era oarbă. Astfel, cu ajutorul memoriei ei neobişnuit de bună. s-a putut familiariza cu Biblia în aşa măsură că era în stare să repete pe dinafară capitole întregi. Când a refuzat să mai meargă la slujbele catolice, Joan a fost dusă înaintea dr. Ralph Bayn, episcopul de

Litchfield şi Coventry şi a dr.Draycott, cancelarul şi a fost acuzată de erezie şi întemniţată în închisoarea din Derby.

Joan a fost examinată de câteva ori la rând de către Peter Finch, reprezentantul episcopului şi a fost dusă după aceasta la o examinare în public înaintea episcopului, a cancelarului şi a altor câţiva comisari ai reginei. Biata femeie a răspuns că nu poate părăsi adevărul şi i-a implorat să fie lăsată în pace. Văzând că nu va spune altceva, a fost pronunţată sentinţa de moarte şi a fost dată în grija şerifului.

În 1 august 1556 Joan a fost dusă la rug şi imediat ce a ajuns acolo, a îngenuncheat şi a spus o rugăciune dorind ca cei de faţă să se roage pentru ea. După terminarea rugăciunii sa ridicat, a fost legată de stâlp şi s-a dat foc rugului. În curând flăcările i-au luat graiul şi apoi viaţa.

Alice Bendon

Alice Bendon era soţia lui Edward Bendon din parohia Stablehurst din Kent. Fiind dusă înaintea magistratului şi acuzată de erezie, a fost întrebată de ce nu s-a dus la biserică.

“Fiindcă era atăt de multă idolatrie acolo” a răspuns ea. Pentru acest răspuns, a fost trimisă la castelul din Canterburx. Când soţul ei l-a implorat pe episcopul de Dover ca s-o elibereze, acesta a pus-o în libertate cu condiţia să meargă din nou la biserică. În ciuda rugăminţilor soţului ei de a merge împreună cu el la biserică, Alice a continuat să lipsească de la slujbe şi a fost arestată din nou şi întemniţată.

Ea a trebuit să stea în închisoare nouă săptămâni timp în care nu i s-a dat voie să aibă vizite, şi trebuia să stea cu hainele care erau pe ea şi să doarmă pe jos pe nişte paie iar ca mâncare nu primea decât puţină pâine şi apă în fiecare zi. În curând a slăbit atât de mult şi s-a îmbolnăvit încât abia mai putea umbla, dar după prima sa înfăţişare înaintea episcopului i s-au oferit condiţii puţin mai bune.

Împreună cu alţi şase oameni Alice a fost dusă înaintea comisarilor pe la sfârşitul lunii următoare, aprilie. Fiindcă toţi au ţinut la mărturisirea lor de credinţă, au fost cu toţii condamnaţi şi daţi pe mâna şerifului pentru a fi pedepsiţi. Alice Bendon s-a purta cu mult curaj în faţa rugului, dându-şi viaţa fără prea multă suferinţă.

Richard Woodman

Preotul paroh al lui Woodman, un om pe nume Fairbank, a încercat fără succes să îl convingă să participe la slujbele bisericii şi supărat din pricina eşecului său, Fairbank a proferat acuzaţii de erezie împotriva lui Woodman şi a făcut ca acesta să fie adus înaintea judecătorilor de pace ai comitatului Sussex, care l-au trimis la închisoarea King’s Bench pentru o bună bucată de vreme.

După mai mult timp, Woodman şi alţii patru au fost duşi ca să fie examinaţi de episcopul Bonner la Londra. Acesta i-a sfătuit să devină membrii bisericii adevărate şi ei i-au răspuns că se socotesc ca fiind membrii bisericii.

Satisfăcut de răspunsul lor i-a pus pe toţi cinci în libertate.

La nu multă vreme după ce Woodman s-a întors acasă, s-a răspândit vestea că s-a alăturat Bisericii Catolice. El a negat acest lucru atât de des şi atât de mult în mod public încât s-a trimis un mandat de arestare pe numele lui.

Într-o bună zi, pe când Woodman lucra în depozitul tatălui său, s-au apropiat de el trei indivizi care i-au spus că trebuie să meargă cu ei la lordul şambelan.

Surprins şi alarmat de acest atac neaşteptat, Woodman i-a implorat să îl lase să meargă acasă să-şi anunţe soţia că este arestat şi să se îmbrace în mod potrivit pentru a merge la tribunal. Ofiţerii au fost de acord şi l-au însoţit până acasă. Odată ajuns acolo, le-a cerut să vadă mandatul de arestare. “Nu este aici”, a răspuns unul din ei, “este acasă la mine. Cel mult poţi să mă determini să mă duc acasă şi să-l aduc.”

“Dacă aveţi un mandat, aduceţi-l încoace dar până atunci părăsiţi-mi casa!” a cerut Woodman şi le-a trântit uşa în nas. Ştiind că cei trei se vor întoarce curând, a fugit la o fereastră ce dădea în spatele casei şi şi-a căutat scăparea în pădure, unde a stat ascuns. Întradevăr ofiţerii s-au întors repede şi au percheziţionat fiecare ungher al casei dar Woodman era deja în siguranţă în pădure. El ştia că va fi căutat în întreaga ţară inclusiv în zona de coastă spre mare aşa că i-ar fi fost imposibil să părăsească ţara; s-a hotărât deci să facă cel mai bun lucru cu putinţă şi anume să rămână aproape de casă, lucru la care nu s-ar fi gândit nimeni. Luându-şi Biblia, peniţa şi cerneala, ca şi alte obiecte necesare, Woodman s-a ascuns sub un copac din pădurea învecinată şi a stat acolo şase sau şapte săptămâni iar soţia îi ducea mereu de mâncare. La un moment dat s-a lansat zvonul că a fost văzut în Flanders şi a fost oprită căutarea lui în partea locului. Woodman a profitat de ocazie ca să scape spre Flanders şi apoi spre Franţa, dar i-au lipsit atât de mult casa şi familia încât s-a strecurat înapoi în ţară. Peste trei săptămâni a mai fost eliberat un mandat de arestare pentru el şi casa lui a fost percheziţionată de două ori pe săptămână în următoarele două luni.

Până la urmă Woodman a fost trădat de propriul său frate care a anunţat autorităţile că Woodman şi-a părăsit ascunzătoarea în timpul serii ca să poată dormi acasă. Când au sosit autorităţile, Woodman s-a ascuns într-o mansardă care nu a fost descoperită niciodată la percheziţiile anterioare. Deşi se ştia că este ascuns pe undeva prin casă, ofiţerii nu-l puteau găsi nicăieri. Dar fratele său ştia de existenţa mansardei chiar dacă nu cunoştea locul exact şi cercetările au fost reluate până când mansarda a fost descoperită şi Woodman a trebuit să fugă ca să-şi scape viaţa.

“Imediat ce m-am văzut sărit jos, am început să fug pe o alee plină de nişte zgură colţuroasă şi urmăritorii mei fugeau după mine. Am continuat să fug dar am călcat într-o groapă plină cu noroi şi am căzut. Înainte ca să mă pot ridica ei au năvălit peste mine, mau legat şi m-au dus cu ei” relata Woodman.

El a fost dus şi examinat de către câţiva reprezentanţi ai bisericii, dar a refuzat să accepte lucrurile care nu erau întemeiate pe autoritatea Bibliei. La vreo două săptămâni după ce a fost condamnat, Woodman a fost dus în oraşul Lewes din Sussex, împreună cu alţi nouă întemniţaţi. Cei zece au fost conduşi la locul execuţiei în ziua de 22 iulie 1557. Au fost legaţi de câţiva stâlpi şi lăsaţi în voia unui singur rug foarte mare.

Se ştie despre ei că şi-au înfruntat moartea cu mare curaj şi cu resemnare, ultimele lor cuvinte fiind cele cu care şi-au încredinţat sufletele Răscumpărătorului binecuvântat Care urma să fie judecătorul lor suprem.

John Browne

John Browne a intrat în conflict cu Biserica din pricina faptului că a stat prea aproape de un preot, pe un vas de agrement, în 1517.

“Şti cine sunt?” a întrebat preotul. “Te-ai aşezat pe haina mea!” “Nu omnule, nu ştiu cine sunteţi!” a răspuns Browne.

“Sunt un preot.”

“Oh. Sunteţi un preot paroh, un vicar sau confesorul vreunei doamne?” “Nu, sunt duhovnic, şi facliturghii pentru suflete” a răspuns omul.

“Chiar? Este un lucru minunat!” a exclamat Browne, “Dar unde găsiţi acest suflet când faceţi mişa?”

“Nu ştiu.”

“Dar cum puteţi mântui acest suflet dacă nu ştiţi unde să-l găsiţi şi unde să- l lăsaţi?” “Pleacă de aici!” a strigat preotul. “Eşti un eretic şi am să mă răfuiesc cu tine!”

Imediat ce a părăsit vasul, preotul s-a dus direct la arhiepiscopul Warham. Trei zile mai târziu, John Browne a fost ridicat din casa sa şi a fost întemniţat în Canterbury, unde a şi rămas până vinerea de dinainte de duminica Rusaliilor, fără ca familia sa să ştie unde este.

În seara de dinainte de exeluţia sa ca eretic, Browne a fost pus în butuci la Ashford, în Kent, locul unde trăia şi a fost găsit de soţia sa, care a stat toată noaptea alături de el ascultându-i povestirea. Browne i-a arătat soţiei sale picioarele care i-au fost arse cu cărbuni încinşi, până la os, de către episcopii Warham şi Fisher “pentru a mă face să mă dezic de Domnul meu, ceea ce nu voi face niciodată. Te rog, Elisabeth, “ a continuat

Browne, “să faci aşa cum ai făcut şi până acum şi să-i creşti pe copiii noştri în frica de Domnul”.

În ziua următoare, Browne a fost ars pe rug, în timp ce rostea cuvintele “În mâinile Tale îmi încredinţez duhul. Tu m-ai răscumpărat, o, Domn al Adevărului.”

1520-1521

Deoarece lumina Evangheliei a început să se vadă şi numărul celor care o susţineau creştea, episcopii au devenit mai violenţi în persecutări, cauzând multă suferinţă în ţară. Au fost afectate mai ales ţinuturile Buckinghamshire, Amersham, Uxbridge, Henley şi Newbury în dioceza Londrei, ca şi ţinuturile din Essex, Colchester, Suffolk şi Norfolk.

Trebuie să fie clar faptul că această mişcare spre reformă a început înainte ca numele lui Luther să fie cunoscut. Anglia a avut întotdeauna oameni avlavioşi care erau dedicaţi Cuvântului lui Dumnezeu, pe care îl citeau şi îl ascultau nopţile, fără să se culce, şi care cheltuiau mult pentru a putea procura cele câteva cărţi care erau scrise în limba lor. Unii plăteau cât preţul unui stog de fân pentru a putea avea măcar câteva capitole din Sf.Iacov sau Sf.Pavel. Având în vedere cât de rare erau cărţile şi cât de puţini erau învăţătorii, pare uimitor cum Cuvântul adevarului s-a putut răspândi atât de mult, oamenii învăţându-şi vecinii, dându-le cărţi şi împărtăşindu-le adevărul şi transmiţând astfel cunoaşterea lui Dumnezeu.

Au existat patru domenii în care aceşti reformatori timpurii nu erau de acord cu Biserica Romei:

1. Negau valoarea pelerinajelor
2. Refuzau să se închine sfinţilor
3. Insistau în citirea Scripturii pentru ei înşişi
4. Nu credeau că trupul de carne al lui Cristos era prezent în pâinea sacramentală.

Oamenii aceştia erau nişte oameni simpli şi cinstiţi, care după ce au studiat, vorbeau deschis despre crezurile lor, aşa că le era uşor slujitorilor Bisericii care îi examinau să îi facă să cadă în cursă şi pe alţii care studiau Cuvântul lui Dumnezeu împreună cu ei.

În dioceza Lincoln, episcopul John Longland a reînoit vechea persecuţie, aducând spre a fi cercetaţi din nou, unu sau doi oameni care înainte de vreme s-au dezis de credinţa lor. Aceştia au implicat alţi oameni, până când au ajuns ca un mare număr de oameni să fie adus înaintea episcopului, sub acuzaţia de a se fi strâns laolaltă pentru a citi Scripturile. Cei despre care s- a aflat că s-au întors la vechea lor credinţă au fost arşi pe rug, iar ceilalţi au fost atât de împovăraţi cu penitenţe încât ori au murit din cauza suferinţei ori au supravieţuit fiind daţi de ruşine.

Regele Henric VIII a uşurat slujba episcopului de Lincoln şi mai mult, poruncind autorităţilor seculare să dea episcopului tot ajutorul şi sprijinul de care avea nevoie. Acum atât legea ţării cât şi legea Bisericii erau împotriva oricui studia Scripturile şi susţinea adevărurile lor.

John Hullier

John Hullier se trăgea dintr-o familie respectabilă şi a fost trimis să studieze la Eton şi King's College din Cambridge, unde s-a dedicat teologiei dorind să devină un slujitor bisericesc. După absolvire a devenit curator la Brabam, un sat la vreo trei mile de Cambridge. La nu multă vreme după ce s-a instalat, s-a dus la Lynn, unde a avut câteva dispute cu autorităţile. Hullier a fost reclamat la dr.Thurlby, episcopul diocezei care a trimis după el şi după o scurtă examinare l-a trimis la castelul din Cambridge. La scurtă vreme după aceasta, a fost chemat să apară înaintea câtorva doctori în drept şi în teologie la biserica St.Mary's, a fost mustrat de ei şi după ce examinarea a luat sfârşit i s-a poruncit să abjure, renunţând la părerile sale eronate.

Hullier a refuzat să abjure şi fără a mai pierde vremea, a fost destituit din funcţiile sale, condamnat şi dat pe mâna şerifului care imediat a confiscat toate cărţile, hârtiile şi scrierile sale.

În ziua hotărâtă pentru execuţie, Hullier a fost dus la rug undeva în afara oraşului. El ia îndemnat pe cei care priveau să se roage pentru el şi să fie martori ai faptului că a murit pentru adevăr. Unul din prorectorii universităţii şi câţiva dascăli de la colegiul Trinity au fost deranjaţi de acest apel al lui şi l-au mustrat pe primar pentru că i-a dat voie să vorbească.

Hullier a observat acest lucru dar fiind legat de stâlp, s-a rugat stăruitor ca Dumnezeu să îl întărească pentru a putea răbda cuptorul de foc imediat ce lemnele au fost aprinse, au fost aruncate câteva din cărţile sale în foc, printre care şi o carte de împărtăşanie pe care el a prins-o bucuros şi a ţinut-o în mână privind la ea atâta timp cât a mai putut.

Moartea sa a fost jelită de mulţi oameni care s-au rugat pentru el şi şi-au arătat tristeţea prin lacrimi, fiindcă el a fost un om blând şi milostiv.

Simon Miller şi Elizabeth Cooper

Simon Miller, un comerciant prosper din oraşul Lynn-Regis era un sprijinitor sincer al doctrinelor reformatorilor şi având ocazia să meargă la Norwich cu afaceri, s-a interesat acolo de un loc de închinare. Lucrul acesta a fost raportat cancelarului Dunning, care a poruncit lui Miller să se înfăţişeze înaintea sa. Când Cancelarul i-a pus întrebările obişnuite, Miller a răspuns fără să încerce să-şi ascundă părerea despre subiectul religiei, aşa că a fost întemniţat în palatul episcopal.

După ce a stat o vreme în temniţă, Miller a primit permisiunea să se întoarcă acasă pentru ca să-şi vadă de afaceri. La întoarcerea sa a fost examinat din nou de către cancelar, care l-a şi avertizat să abjure şi să se întoarcă în Biserica Catolică. Miller a rămas însă ferm în credinţa sa şi a fost condamnat ca eretic.

Elizabeth Cooper, care a fost arsă pe rug împreună cu Miller, a fost soţia unui meseriaş din Norwich. Ea a fost convinsă înainte să abjure dar conştiinţa a mustrat-o atât de tare încât în ziua următoare s-a dus la biserica St.Andre's şi şi-a retras abjurarea în prezenţa unei adunări numeroase. Ea a fost imediat arestată pentru acest lucru şi trimisă la închisoare. În ziua următoare a fost adusă în faţa episcopului şi examinată de către acesta; de data aceasta ea a rămas fermă în credinţă şi a fost condamnată ca eretică recăzută.

Simon Miller şi Elizabeth Cooper au fost duşi la rug în ziua de 30 iulie 1557 undeva pe un câmp în afara oraşului Norwich, lângă Bishopsgate. Când a văzut focul aprinzându-se, Elizabeth s-a speriat şi a strigat. Miller şi-a întins mâna spre ea şi a încurajat-o să rămână tare şi bucuroasă "fiindcă sora mea bună, vom avea o întâlnire plină de bucurie după asta."

Auzind cuvintele lui Miller, Elizabeth a părut că şi-a revenit şi a stat nemişcată până când amândoi şi-au încredinţat sufletele în mâna Dumnezeului Atotputernic şi şi-au sfârşit viaţa.

D-na Joyce Lewes

Doamna Joyce Lewis se trăgea dintr-o familie excelentă din Warwickshire, se bucura de o educaţie aleasă şi era obişnuită să fie în societatea oamenilor rafinaţi şi culţi. Soţul ei, Thomas Lewis era din acelaşi comitat şi era de acelaşi rang, doar că era un om dur şi egoist. D-na Lewis a fost educată catolică şi frecventa în mod regulat biserica, asculta misa, se spovedea şi respecta credincioasă toate ceremoniile bisericii - aceasta până a fost convinsă de adevărurile credinţei reformate.

Convertirea ei a avut loc atunci când a fost prezentă la arderea pe rug a lui Lawrence

Sanders şi a cerut sfatul lui Glover care i-a spus să studieze Scriptura şi să-şi orienteze credinţa şi trăirea potrivit cu ea. Într-o zi oarecare,d-na Lewis era la slujba din Biserica Catolică împreună cu soţul ei şi şi-a exprimat dezacordul cu privire la anumite ceremonii pe care le-a văzut, întorcându-se cu spatele spre altar. Reacţia ei a fost observată de câţiva oameni şi l-au anunţat pe episcopul de Litchfield despre acest lucru, care i-a trimis o citaţie. Când un ofiţer i-a prezentat citaţia, d-na Lewis s-a mâniat atât de tare încât l-a ameninţat pe ofiţer cu un pumnal şi l-a silit să distrugă citaţia înainte ca să-i dea drumul să plece.

Episcopul i-a chemat imediat pe Lewis şi pe soţia sa la el; Lewis şi-a cerut scuze şi a fost lăsat să plece iar d-nei Lewis i s-a spus că poate să plece doar dacă recunoaşte că a făcut un lucru rău în biserică. Ea s-a ţinut tare spunând că a făcut lucrul potrivit şi a refuzat să-şi ceară scuze. Fiindcă era o persoană importantă în oraş, episcopul i-a dat o lună

întreagă la dispoziţie ca timp de gândire, eliberând-o pe baza garanţiei soţului ei. Când s-a apropiat ziua înfăţişării la judecată, mulţi din prietenii d-lui Lewis l-au sfătuit să nu-şi lase soţia să apară la tribunal ci să o ia cu el şi să o ducă undeva încălcându-şi garanţia depusă. Dar Lewis era mai îngrijorat pentru cele o sută de lire sterline depuse ca garanţie decât era pentru soţie, astfel că a dus-o la episcop, care la rândul lui a trimis-o la închisoare. Doamna Lewis a fost examinată de câteva ori de către episcop, care în final a condamnat-o ca eretică şi a dat sentinţa de moarte pe rug. Doamna Lewis a fost trimisă înapoi în închisoare unde a mai trebuit să stea un an întreg.

Când s-a apropiat vremea morţii sale, ea a chemat în celula ei pe câţiva prieteni, ca să mai poată sta de vorbă cu ei odată înainte să moară. Întreaga noapte de dinaintea execuţiei Doamna Lewis a fost voioasă şi nu s-a întristat decât puţin. În jurul orei opt dimineaţa, fără nici un anunţ prealabil a apărut la ea şeriful care i-a zis: "Doamnă Lewis, vin ca să-ţi aduc veşti despre porunca reginei. Mai ai doar un ceas de trăit în această lume, aşa că pregăteştete."

"Domnule şerif, mesajul dumitale este binevenit şi Îi mulţumesc lui Dumnezeu că m-a socotit vrednică să-mi dau viaţa pentru cauza Sa." a răspuns ea după un minut de gândire.

Doamna Lewis a fost dusă prin tot oraşul, cu o mulţime de oameni în jurul ei, fiind însoţită de doi prieteni care au rămas cu ea până a ajuns la rug. În momentul în care a fost legată de stâlp cu un lanţ, a arătat atâta bucurie şi lipsă de teamă încât toţi cei prezenţi au fost mişcaţi profund. Iar când s-a dat foc rugului, nici nu s-a agitat nici nu s-a zbătut, ci şia ridicat doar mâinile către cer şi a murit repede, fiindcă şeriful s-a îngrijit ca lemnele să fie bune şi uscate.

Cei Treisprezece

În luna mai 1556 au fost arestaţi treisprezece oameni care trăiau în comitatul Essex şi au fost trimişi la Londra pentru a fi examinaţi de către episcopul Bonner. Cei treisprezece erau: Ralph Jackson, Henry Adlington, Lyon Cawch, William Halliwell, George Searles, John Routh, John Derifall, Henry Wye, Edmund Hurst, Lawrence Parnam, Thomas Bower, Elizabeth Pepper şi Agnes George

În duminica de dinaintea condamnării lor, dr. Feckman, vicarul bisericii St.Paul a afirmat că "cei treisprezece susţin tot atâtea crezuri câte feţe diferite sunt în mijlocul lor".

Când li s-a spus despre acest lucru, ei au scris o mărturisire de credinţă unică pe care au semnat-o fiecare. Dimineaţa devreme a zilei de 28 iunie 1556 toţi cei treisprezece au fost luaţi şi duşi din Newgate la Stratford-le- Bow, unde şeriful i-a împărţit în două grupuri şi a spus fiecărui grup că ceilalţi au abjurat. Când au văzut că nu ţine această ticluire, a procedat la execuţie.

Cei unsprezece bărbaţi au fost legaţi de trei stâlpi însă cele două femei au stat în mijloc, fără să fie legate de ceva. Toţi au ars în acelaşi foc.

Thomas Hudson

Thomas Hudson a fost de meserie fabricant de mănuşi şi a trăit în oraşul Ailesham din Norfolk. Deşi nu a fost un om cu multă educaţie, cerceta asiduu Biblia şi predica duminicile oricărui vecin care era doritor să asculte, citindu-se şi apoi explicându-se Biblia.

Când regina Maria şi-a început domnirea, toţi predicatorii nelicenţiaţi care predicau oamenilor au devenit oameni cu soarta pecetluită. Hudson ar fi fost printre primii oameni arestaţi şi întemniţaţi dacă n-ar fi fugit de acasă. El a plecat în Suffolk şi a reuşit să evite arestarea sa schimbându-şi mereu locul. Însă după un timp dorinţa sa de a-şi vedea soţia şi familia a devenit atât de puternică încât n-a mai putut sta deoparte şi în ciuda pericolului sa dus acasă. În curând a auzit că duşmanii lui au aflat de întoarcerea sa acasă, aşa că şi-a părăsit ascunzătoarea şi a intrat în oraş, ceea ce a dus la arestarea sa.

Episcopul l-a întrebat pe Hudson cu privire la multe lucruri, la care el a răspuns cu sinceritate şi deşi nu a fost un om educat, argumentele sale au fost foarte puternice. Văzând că nu ajunge nicăieri cu acest om, episcopul l-a condamnat şi l-a trimis la închisoare.

Thomas Hudson a fost scos din închisoare şi dus într-un loc numit Groapa Lolardului, imediat lângă gardul episcopului din Norwich, în ziua de 19 mai 1558. Lângă el se mai aflau alţi doi condamnaţi. Chiar înainte de a se strânge lanţul în jurul pieptului său, Hudson s-a aplecat, s-a strecurat pe sub lanţ şi s-a pus mai într-o parte. Lucrul acesta i-a făcut pe mulţi să creadă că va abjura sau că a vrut să ceară binecuvântarea părinţilor săi dar nimeni nu ştia motivul real: Hudson a fost copleşit brusc de îndoieli şi şi- a simţit credinţa slăbită. De aceea nu dorea să moară fiind în această stare şi s-a pus pe genunchi şi s-a rugat la Dumnezeu, care i-a trimis mângâiere.

Apoi s-a ridicat din nou, plin de bucurie ca un om renăscut şi a strigat: “Acum sunt tare, slavă Domnului şi nu-mi mai pasă de ce pot oamenii să-mi facă!”

Urcat pe rug din nou, şi-a pus lanţul în jurul său şi au fost arşi pe rug toţi trei împreună.
Povestea Episcopului Bonner

Edmund Bonner, Episcopul Londrei, care a jucat un rol proeminent în prigonirea protestanţilor în perioada domniei reginei Maria, s-a născut la Hanlex, în Worcestershire, în jurul anului 1500. El a fost educat la Oxford şi după ce a fost primit în slujba preoţiei, a intrat în personalul casei cardinalului Wolsey.

În toată perioada domniei regelui Henric Bonner părea a fi foarte sincer în opoziţia sa faţă de Papă şi sprijinirea Reformei. Oricum, la moartea regelui Henric a refuzat să depună jurământul pentru regele Edward şi a fost trimis în închisoare unde a stat până a căzut de

acord să se supună noului rege. A fost eliberat dar mai târziu a fost întemniţat din nou, de data aceasta până la urcarea reginei Maria pe tron.

Regina a văzut în Bonner exact omul de care avea nevoie, care s-a aruncat în activitatea de persecutare a protestanţilor cu toată energia sa. Se spune că două sute de martiri din vremea aceea au fost judecaţi şi condamnaţi de el însuşi. Bonner era un om dur şi încăpăţânat care nu avea milă faţă de cei care îi erau aduşi în faţă. Nu era satisfăcut decât de supunerea totală şi mania sa împotriva ereziilor a mers până acolo încât se spune că a cerut să i se aducă vergi cu care i-a bătut el însuşi pe martorii încăpăţânaţi, şi lucrul acesta s-a întâmplat de mai multe ori.

Când a urmat regina Elisabeta la tron, Bonner a fost singurul pe care ea nu l-a agreat şi l-a trimis în închisoare în al doilea an al domniei sale pentru că nu a vrut s-o accepte drept cap al Bisericii Angliei. Bonner a rămas zece ani în închisoare şi a murit acolo în suferinţă şi nefericire, la vârsta de şaptezeci de ani. Deşi nimeni nu l-a mai văzut timp de zece ani, amintirea sa era atât de proaspătă şi era atât de mult urât de oameni încât a trebuit să fie îngropat în miez de noapte pentru a se evita o răzmeriţă.

Alexander Gouch şi Alice Driver

Auzind că doi oameni acuzaţi de erezie se ascund în apropiere de casa sa, judecătorul Noone din Suffolk şi-a trimis slujbaşii să îi caute şi astfel au fost prinşi Alexander Gouch din Woodbridge şi Alice Driver Grosborough.

Deţinuţii au fost închişi la Melton unde au stat o bună bucată de timp înainte să fie mutaţi în oraşul Bury pentru a fi examinaţi.

Amândoi şi-au recunoscut pe faţă credinţa şi au fost trimişi înapoi în închisoare, unde au rămas timp de câteva luni şi apoi au fost duşi la Ipswich pentru audierea finală. Se spune că ei şi-au repetat mărturisirea de credinţă şi au refuzat categoric să -şi salveze viaţa schimbându-şi religia. Amândoi au fost condamnaţi la arderea pe rug şi au fost duşi înapoi în închisoare ca să aştepte ziua execuţiei.

Dimineaţa foarte devreme în 4 noiembrie 1557, Alexander Gouch şi Alice Driver au fost duşi din închisoarea Melton la Ipswich, sub conducerea şerifului şi a slujbaşilor săi, în tovărăşia unei mari mulţimi de oameni. Au sosit la Ipswich pe la ora şapte dimineaţa şi au fost duşi imediat la locul execuţiei. Când au ajuns la rug, au cântat o cântare şi au îngenuncheat să se roage un timp. Gouch s-a ridicat şi i-a zis şerifului “Să fim lăsaţi să ne mai rugăm puţin fiindcă avem de trăit o viaţă scurtă”, dar aprodul a zis:

“Haideţi, să-i ardem!”

Gouch a răspuns: “Fii atent şerifule, dacă ne împiedici rugăciunile, deasupra ta va atârna răzbunarea lui Dumnezeu!” În timp ce erau legaţi de stâlp şi i s- a pus lanţul la gât, Alice a exclamat: “Oh, iată o batistă dumnezeiască!”

Nişte prieteni s-au apropiat de cei doi şi i-au luat de mâini în timp ce stăteau legaţi la stâlp. Văzând lucrul acesta şeriful a strigat la oamenii săi “Prindeţi- i, nu-i lăsaţi să scape!”

Când oamenii au auzit ordinul şerifului şi au văzut pericolul în care se găseau cei de lângă martiri, au alergat într-un suflet la ei şi i-au înconjurat din toate părţile, pentru a -i apăra ascunzându-i în mulţime.

Văzând acest lucru şeriful i-a lăsat în pace şi nu a mai arestat pe nimeni. S- a dat foc rugului şi cele două suflete de erou au scăpat în mijlocul flăcărilor trecând dincolo de puterea răutăţii umane.

O femeie din Norwich

Cicely Ormes, soţia lui Edmund Ormes din Norwich a fost arestată în ziua în care au fost executaţi Simon Miller şi Elizabeth Cooper. Ea şi-a atras atenţia ofiţerilor strigând cuvinte celor doi osândiţi la moarte pe rug. Pentru această vină ea a fost arestată şi nu la multă vreme după aceea, a fost dusă înaintea cancelarului pentru a fi examinată. Acesta sa oferit să o pună în libertate “dacă va merge la biserică şi îşi va păstra sieşi părerile” şi ia zis “poate să creadă ce vrea.”

Însă Cicely a răspuns “Eu nu mă voi duce la biserică!” Cancelarul i-a răspuns că i-ar arăta mai multă îngăduinţă decât a arătat altora vreodată şi nu doreşte să o condamne fiindcă este doar o femeie tânără şi nebunatică. Cicely a răspuns că dacă este doar o tânără nebunatică, cancelarul nu ar trebui să fie îngrijorat din cauza ei. Nebunatică sau nu, ea a fost dispusă să îşi dea viaţa pentru cauza binelui.

Cancelarul a citit atunci sentinţa de condamnare şi a dat-o pe Cicely Ormes în grija şerifilor oraşului. Ea era o femeie tânără aflată doar la începutul vieţii, fără o educaţie aleasă dar foarte dedicată cauzeu ei. Ea s-a născut în East Dereham şi a fost fiica lui Thomas Haund, care era croitor. Prima dată când a fost dusă în faţa magistratului ea a abjurat dar a avut asemenea mustrări de conştiinţă încât a scris o scrisoare cancelarului în care îl anunţa că s-a pocăit de fapta ei. Înainte ca scrsoarea să ajungă la destinaţie, ea a fost arestată, judecată şi condamnată.

Cicely Ormes a fost arsă pe rug în 23 septembrie 1557, între ora şapte şi opt dimineaţa. Când a ajuns la rug, a îngenuncheat pentru rugăciune şi apoi s-a ridicat şi a zis: “Oameni buni, eu cred aşa cum am fost învăţată din Biblie.

Iată ce cred şi nu-mi voi schimba niciodată credinţa. Moartea mea mărturiseşte despre credinţa mea tuturor celor prezenţi aici. Oameni buni, toţi cei care credeţi ca şi mine, rugaţivă pentru mine."

Când a rostit aceste cuvinte şi-a pus mâna pe stâlpul rugului şi a văzut că acesta se înegrise - urma să fie arsă pe rugul pe care au ars Simon Miller şi Elizabeth Cooper - şi-a şters negreala de pe mână şi rochie. După aceasta a fost legată şi focul a fost aprins iar ea şi-a strâns mâinile la piept în dreptul inimii, şi-a întors faţa în sus şi şi-a ridicat mâinile până când au căzut neajutorate în jos în momentul morţii sale.

William, Alice şi Rose Allen Munt

William Munt, soţia sa Alice şi fiica lor Rose Allen trăiau lângă oraşul Colchester nu departe de Londra. Ei au fost convertiţi şi s-au gândit că nu este bine să mai participe la slujbele ţinute în Biserica Catolică locală, deşi au fost preveniţi despre cât de periculos era să încalce legile reginei. Totuşi sentimentul lor de datorie era mai puternic decât temerile avute aşa că au continuat să se închine în locuri secrete, în felul lor propriu, împreună cu doar câţiva bărbaţi şi câteva femei care aveau aceeaşi credinţă ca şi a lor, până ce au fost denunţaţi de către Sir Thomas Tye.

Întreaga familie a fost silită să plece din zonă pentru câteva luni dar s-au întors acasă când problema lor nu mai era pe tapet acolo. Câteva zile mai târziu, Edmund Tyrrell, un aprod, doi poliţişti şi un mare număr de oameni s-au înfiinţat la uşa lor la ora două dimineaţa pentru ca să-i aresteze.

Hărmălaia ivită pe neaşteptate a tulburat-o pe d-na Munt care era bolnavă. Simţind că leşină, l-a rugat pe Tyrrell să lase fata să îi aducă puţină apă înainte ca toţi să meargă la temniţă. Tyrrell i-a dat voie Rosei să iasă afară cu cana la fântână şi când a trecut pe lângă el i-a zis: "Convinge-i pe părinţi să se poarte cât mai mult ca nişte buni creştini şi mai puţin ca nişte eretici şi atunci în curând vor putea să fie liberi."

"Domnule, ei au un mai bun sfătuitor decât sunt eu, unul care sper că nu-i va lăsa să greşească" a răspuns Rose.

"Ei bine, este vremea să închidem nişte eretici cum sunteţi voi!" a zis Tyrrell şi a luat lumânarea din mâna ei şi prinzând-o bine de încheietura mâinii, i-a ţinut lumânarea sub mână până când i-a ars carnea şi pielea a crăpat.

"Ţipă, târfă! Vreau să te aud ţipând" a strigat el dar Rose a refuzat să scoată vreun sunet până când Tyrrell a aruncat-o înapoi în casă înainte să-i ducă pe toţi la închisoare.

În aceaşi dimineaţă au mai fost arestaţi alţi şase: William Bongeur, Thomas Benhote, William Purchase, Agnes Silverside, Helen Ewringsi Folk. După ce au fost închişi pentru câteva zile, au fost duşi cu toţii la câţiva judecători de pace, preoţi şi slujbaşi.

Primul care a fost chemat a fost William Bongeur, care a fost cercetat cu privire la religia sa şi care a declarat că este de credinţă reformată. A urmat Thomas Benhote care şi el a negat autoritatea Papei; William Purchase a răspuns în acelaşi fel. Agnes Silverside a spus că ea nu este de acord cu consacrarea papistaşă a ceremoniilor şi superstiţiilor din Biserica Catolică. Helen Ewring a denunţat şi ea doctrinele şi practicile Bisericii Catolice. Toţi ceilalţi au răspuns cu aceeaşi fermitate refuzând să-şi schimbe credinţa în vreun fel. Fiind găsiţi de neclintit, s-a pronunţat sentinţa.

Imediat ce a primit raportul despre cele petrecute, a trimis un mandat de ardere pe rug a celor zece persoane condamnat, hotărând ziua de 2 august 1557 ca zi a execuţiei lor. Deoarece deţinuţii erau în locuri diferite, s-a făcut în aşa fel ca unii din ei să fie executaţi dimineaţa şi ceilalţi executaţi după masa. Potrivit acestei decizii, dimineaţa au fost aduşi la rug William Bongeur, William Purchase, Thomas Benhote, Agnes Silverside, Helen Ewring şi Elizabeth Folk.

Rugurile au fost clădite pe o bucată de teren chiar la marginea oraşului Colchester. Cei şase condamnaţi au îngenuncheat pentru rugăciune după care s-au ridicat şi au fost legaţi fiecare de câte un stâlp. Când au izbucnit flăcările, oamenii care erau adunaţi la faţa locului, şi erau cu miile, au strigat: “Domnul să vă întărească, Domnul să vă mângâie!” şi alte cuvinte de mângâiere.

După masă, a fost rândul lui John Johnson, William, Alice şi Rose Allen Munt. După ce aceşti martiri şi-au făcut rugăciunea şi au fost legaţi de stâlpi, s-au dăruit flăcărilor cu atâta curaj încât cei care i-au văzut s-au minunat de ei.

William Fetty

John Fetty, tatăl lui William a fost întemniţat ca eretic pe baza denunţului făcut chiar de soţia sa. El a fost dus înaintea lui Sir John Mordaunt, unul din comisarii reginei şi după ce a fost examinat a fost trimis în Turnul Lolarzilor, unde a fost pus în butuci, cu o cană de apă şi o bucată de pâine alături, pentru a -i arăta parcă faptul că aceasta era singura hrană pe care urma s-o primească. Turnul Lolarzilor era o încăpere mare, separată, care ţinea de castelul Londra al episcopului Bonner.

Turnul era folosit ca loc de pedeapsă şi uneori de tortură al protestanţilor care au fost aduşi înaintea episcopului şi acuzaţi de erezie. Cele mai obişnuite pedepse erau biciurea şi închiderea în butuci, unii find prinşi de mâini iar alţii de picioare.

În general deţinuţii aveau voie să stea pe un scăunel, dar pentru mărirea pedepsei unii nu primeau nici măcar acest scăunel. Stând cu spatele la pământ ei erau epuizaţi şi sufereau dureri; unii erau ţinuţi câteva zile, alţii câteva săptămâni fără să aibă altă mâncare decât pâine şi apă. În tot timpul întemniţării nu aveau voie să primească vizitatori. Mulţi deţinuţi au murit din cauza privaţiunilor în acest turn.

După cincisprezece zile de temniţă, majoritatea timpului fiind legat în butuci, fiul său William a venit la palatul episcopal pentru ca să primească permisiunea să-l viziteze pe tatăl său. Când a sosit la palat, capelanul episcopului l-a întrebat ce doreşte, iar el privind trist spre turn a spus că vrea să-l vadă pe tatăl său. La întrebarea cine este tatăl său, William a răspuns dându-i numele şi capelanul a izbucnit spunând că tatăl său este un eretic care este legat în butuci ca să i se dea o lecţie. Băiatul a zis repede: "Tatăl meu nu este un eretic! Sunteţi nişte ucigaşi!"

Capelanul înfuriat l-a prins de mână şi l-a târât într-o altă încăpere unde a fost dezbrăcat de haine şi biciut în modul cel mai crunt, după care a fost dus la tatăl său cu sângele şiroind până la călcâi.

Imediat ce băiatul şi-a văzut tatăl, a căzut în genunchi şi i-a arătat rănile primite. Bietul om a strigat "Cine s-a purtat atât de crud cu tine?"

"Te căutam pe dumneata când un capelan ucigaş m-a dus în casa episcopului şi m-a bătut." a spus William.

Unul din temniceri a auzit discuţia şi l-a prins pe băiat şi l-a târât înapoi în încăperea unde a fost bătut şi l-a lăsat acolo timp de trei zile fără mâncare şi a fost bătut din nou. Şi tatăl său a fost bătut fiindcă a protestat împotriva cruzimii lor. Până la urmă tânărul a slăbit foarte tare din pricina tratamentului inuman şi Bonner a dat ordin ca să i se dea drumul; de asemenea a poruncit ca tatăl să fie adus înaintea sa a doua zi dimineaţă devreme.

La început episcopul l-a ocărât pe tată pentru crezurile sale religioase, dar temându-se de tevatura ce s-ar fi putut isca din pricina băiatului bătut, tatăl şi fiul au fost lăsaţi să plece. Din nefericire băiatul a murit după câteva zile din pricina rănilor sale.

Moartea reginei Maria

Regina Maria a murit în 17 noiembrie, la ora patru dimineaţa după o suferinţă îndelungată, lăsându-şi trupul pe mâna naturii şi regatul pe mâna surorii sale Elisabeta.

Auzind oftatul ei înainte să moară, consiliul a întrebat-o dacă este tristă din cauza morţii soţului ei.

"Da, s-ar putea să fie una din cauze, dar nu este rana cea mai mare care îmi străpunge mintea apăsată" a răspuns ea.

Nici un alt cap încoronat al Angliei nu a vărsat atât de mult sânge în vreme de pace cât a vărsat ea în patru ani, spânzurând, decapitând, arzând pe rug şi întemniţând englezi care erau nişte creştini buni. Când a început să râvnească coroana şi a promis că va rămâne la credinţa şi religia lui Edward, Dumnezeu era cu ea şi a adus-o pe tron prin eforturile protestanţilor, însă după aceea şi-a încălcat promisiunea făcută lui Dumnezeu şi oamenilor,

s-a aliat cu Stephen Gardiner şi şi-a lăsat supremaţia în favoarea Papei. Atunci Dumnezeu a părăsit-o şi nimic din ce a mai făcut după aceea nu a putut prospera.

În schimb s-a căsătorit cu regele Filip şi a supus Anglia unui străin; împreună cu Filip a venit Papa şi misele, călugării şi călugăriţele dar totuşi Dumnezeu a împiedicat-o să-şi urmeze propriile sale căi. Nici o femeie nu a fost mai dezamăgită ca Maria când a văzut că nu poate avea copii, chiar ajutată de rugăciunile Bisericii Catolice. Se părea că nu poate să câştige bunăvoinţa lui Dumnezeu şi nici inima supuşilor săi sau dragostea soţului ei.

Până la urmă, când nimic nu o mai putea face să oprească tirania preoţilor şi să-i scape pe supuşii care erau zilnic duşi ca oile la măcelărie, Dumnezeu Şi-a găsit plăcerea a-i curma stăpânirea prin moarte, dăruind tronul ei alcuitva după ce ea a domnit timp de cinci ani şi cinci luni.

Menţionez această domnie nefericită a reginei Maria nu ca s-o îndepărtez din locul ei la care a fost chemată de către Dumnezeu ci ca să avertizez toţi bărbaţii şi toate femeile din poziţii de conducere care prigonesc Biserica lui Cristos şi varsă sângele creştinilor, pentru ca să nu se împiedice de aceeaşi piatră de care s-a împiedicat evreimea care L-a prigonit pe Cristos şi Biserica Sa, spre propria lor nimicire.

Regina Elisabeta

Se pare că moartea reginei Maria a îndepărtat un nor negru ameninţător, care timp de cinci ani atârna ca un val deasupra Angliei. Încoronarea Elisabetei a fost primită cu bucurie de către protestanţi şi toate suferinţele îndurate de ei în timpul domniei anterioare sângeroase au fost uitate o clipă în nădejdea că vor veni zile mai bune.

Însă regina Elisabeta iubea la fel de mult puterea cum a iubit-i tatăl ei, regele Henris al Viii-lea şi nu a avut de gând să fie mai prejos decât el în conducerea absolută a bisericii şi a statului. S-au emis în grabă legi care o numeau căpetenia supremă a bisericii şi a naţiunii, şi a fost împuternicită să creeze o înaltă comisie sau tribunal care să judece pe cei care au fost acuzaţi că nu luau parte la slujbele Bisericii Angliei. Puterea acestui tribunal se întindea peste toată ţara, stăpânind atât asupra preoţimii cât şi a poporului. Oricare trei membrii ai acestui tribunal puteau lua măsuri ca să descopere, citând martori, sau folosind alte mijloace, pe oricine care vorbea împotriva supremaţiei reginei sau refuza să respecte forma de închinare întrodusă în biserică. Ei aveau puterea să investigheze orice afirmaţie eretică, să caute cărţi sau scrieri care incitau la revoltă, să judece toate cazurile de lipsă voită de la slujbele bisericii şi să pedepsească pe cei care încălcau astfel legea dându-le amenzi.

După cum se vede, libertatea religioasă aşa cum o cunoaştem noi astăzi era la fel de departe de a fi realizată ca întotdeauna. A trebuit să treacă mai mult de un secol pentru ca persecuţia să înceteze pe deplin şi ca legiferarea Actului de Toleranţă să instaureze în mod

desăvârşit libertatea de închinare în Anglia. Însă cel puţin Elisabeta nu era crudă şi aversiunea ei faţă de sânge a fost o însuşire caracteristică ei, în totală opoziţie cu firea Mariei.

Rugurile cumplite au mai ars un timp în Spania şi în ţinuturile aflate sub puterea ei, dar în Anglia istoria martirajului a fost încheiată odată cu încheierea domniei reginei Maria.

Capitolul XVIII - Ascensiunea și Progresul Protestantismului în Irlanda și masacrul din 1641

Relatarea Masacrului Barbar din 1641

Întunericul papismului a umbrit Irlanda de la prima sa instaurare până la domnia lui Henric al VIII-lea, când razele Evangheliei au început să risipească întunericul. Aceasta a conferit acea lumină care până atunci fusese necunoscută în acea insulă. Ignoranța abjectă a populației, cu noțiunile absurde și superstițioase pe care le întrețineau, erau suficient de evidente pentru mulți. Iar artificiile preoților lor erau atât de evidente, încât mai multe persoane de seamă, care până atunci fuseseră papistași înverșunați, s-ar fi străduit de bunăvoie să rupă jugul și să îmbrățișeze religia protestantă. Dar ferocitatea naturală a poporului și atașamentul lor puternic față de doctrinele ridicole au făcut ca încercarea să fie periculoasă. Cu toate acestea, ea a fost în cele din urmă întreprinsă, deși a fost însoțită de cele mai oribile și dezastruoase consecințe.

Introducerea religiei protestante în Irlanda poate fi atribuită în principal lui George Browne, un englez, care a fost consacrat arhiepiscop de Dublin la 19 martie 1535. El fusese anterior călugăr augustin și a fost promovat la mitră datorită meritelor sale.

După ce s-a bucurat de demnitatea sa timp de cinci ani, în perioada în care Henric al VIII-lea a suprimat casele religioase din Anglia, a făcut ca toate relicvele și imaginile să fie scoase din cele două catedrale din Dublin și din celelalte biserici din dieceza sa; în locul lor a făcut să fie instalate Rugăciunea Domnească, Crezul și cele zece porunci.

La scurt timp după aceea, a primit o scrisoare de la Thomas Cromwell, lord-primar de sigiliu, care îl informa că Henric al VIII-lea, după ce renunțase la supremația papală în Anglia, era hotărât să facă același lucru în Irlanda. Prin urmare, l-a numit pe el (arhiepiscopul Browne) unul dintre comisarii care să se asigure că acest ordin va fi pus în aplicare. Arhiepiscopul a răspuns că a depus toate eforturile, cu riscul vieții sale, pentru ai determina pe nobilii și nobilii irlandezi să îl recunoască pe Henric ca fiind capul lor suprem, atât în chestiuni spirituale, cât și temporale. Dar a trebuit să se confrunte cu o opoziție extrem de violentă, în special din partea lui George, arhiepiscop de Armagh; că acest prelat, într-un discurs adresat clerului său, a aruncat un blestem asupra tuturor celor care ar fi acceptat supremația regală. Arhiepiscopul de Armagh a adăugat că insula lor, numită în Cronici Insula Sacra, sau Insula Sfântă, nu aparținea decât episcopului Romei și că progenitorii regelui o primiseră de la papă. De asemenea, el a observat că arhiepiscopul și clerul din Armagh au trimis fiecare câte un curier la Roma. Și că ar fi necesar ca un parlament să fie convocat în Irlanda, pentru a aproba un act de supremație, poporul neprimind însărcinarea regelui fără sancțiunea adunării legislative.

El a concluzionat observând că papii au ținut poporul în cea mai profundă ignoranță; că clerul era extrem de analfabet; că oamenii de rând erau mai zeloși în orbirea lor decât au fost sfinții și martirii în apărarea adevărului la începutul Evangheliei. Era de temut că Shan O'Neal, o căpetenie cu mare putere în partea de nord a insulei, se opunea cu hotărâre însărcinării regelui.

Ca urmare a acestui sfat, în anul următor a fost convocat un parlament la Dublin, din ordinul lui Leonard Grey, pe atunci lord-locotenent. La această adunare, arhiepiscopul Browne a ținut un discurs în care a exprimat că episcopii Romei obișnuiau în vechime să recunoască împărații, regii și prinții ca fiind supremi în propriile lor stăpâniri. Și, prin urmare, că el însuși îl va vota pe regele Henric al VIIIlea ca fiind suprem în toate problemele, atât ecleziastice cât și temporale. El a încheiat spunând că oricine ar refuza să voteze pentru acest act, nu era un adevărat supus al regelui. Acest discurs i-a speriat foarte mult pe ceilalți episcopi și lorzi; dar, în cele din urmă, după dezbateri violente, supremația regelui a fost admisă.

La doi ani după aceasta, arhiepiscopul i-a scris o a doua scrisoare lordului Cromwell, în care se plângea de cler și făcea aluzie la uneltirile papei împotriva susținătorilor Evangheliei. Această scrisoare este datată din Dublin, în aprilie 1538. Și printre alte chestiuni, arhiepiscopul spune: "O pasăre poate fi învățată să vorbească cu la fel de mult bun simț ca mulți dintre clerici în această țară. Aceștia, deși nu sunt erudiți, sunt totuși vicleni pentru a-i înșela pe bieții oameni de rând și pentru a-i descuraja să urmeze ordinele regale. Țăranii de aici vă detestă foarte mult pe domnia voastră și vă numesc cu dispreț, în limba lor irlandeză, Fiul Fierarului. În calitate de prieten, doresc ca domnia voastră să vă privesc cu ochi buni persoana nobilă. Roma arată o mare bunătate pentru ducele de Norfolk și mari favoruri pentru această națiune, în mod intenționat pentru a se opune înălțimii sale."

La scurt timp după aceasta, papa a trimis în Irlanda (adresată arhiepiscopului de Armagh și clerului său) o bulă de excomunicare împotriva tuturor celor care dețineau sau ar trebui să dețină supremația regelui în cadrul națiunii irlandeze. El i-a denunțat pe toți cu blestem și pe cei care, în termen de patruzeci de zile, nu ar fi recunoscut în fața confesorilor lor că au comis o fărădelege prin aceasta.

Arhiepiscopul Browne a anunțat acest lucru într-o scrisoare datată Dublin, mai 1538. O parte din forma de mărturisire, sau jurământ, transmisă acestor papistași irlandezi este următoarea: "Îl declar de asemenea pe el sau pe ea, tată sau mamă, frate sau soră, fiu sau fiică, soț sau soție, unchi sau mătușă, nepot sau nepoată, rudă sau rudă, stăpân sau stăpână, și pe toți ceilalți, rude mai apropiate sau mai dragi, prieteni sau cunoștințe de orice fel, blestemați. Oricine ține sau va ține, pentru timpul ce va veni, orice putere ecleziastică sau civilă mai presus de autoritatea Bisericii Mamă; sau care face sau va asculta, pentru timpul ce va veni, de oricare dintre antagoniștii sau dușmanii ei, Maica Bisericilor, sau care va fi contrar acesteia, despre care am jurat aici: așa să mă ajute Dumnezeu, Sfânta Fecioară,

Sfântul Petru, Sfântul Pavel și Sfinții Evangheliști", etc. Acesta este un acord exact cu doctrinele promulgate de Conciliile de la Lateran și Constanța, care declară în mod expres că nici o favoare nu trebuie arătată ereticilor, nici credința nu trebuie menținută cu ei. Ei ar trebui să fie excomunicați și condamnați, iar proprietățile lor confiscate, și că prinții sunt obligați, printr-un jurământ solemn, să îi dezrădăcineze de pe domniile lor respective.

Cât de abominabilă trebuie să fie o biserică care îndrăznește astfel să calce în picioare orice autoritate! Cât de obsedați sunt oamenii care privesc poruncile unei astfel de biserici!

În ultima scrisoare a arhiepiscopului menționată, datată mai 1538, el spune: "Viceregele Înălțimii Sale al acestei națiuni are o putere mică sau chiar nulă cu vechii băștinași. Acum, atât englezii cât și irlandezii încep să se opună ordinelor Domniei Voastre și să lase deoparte certurile lor naționale, ceea ce mă tem că va determina (dacă va fi ceva) ca un străin să invadeze această națiune".

La scurt timp după aceasta, arhiepiscopul Browne l-a arestat pe Thady O'Brian, un călugăr franciscan, care avea în posesia sa o hârtie trimisă de la Roma, datată mai 1538 și adresată lui O'Neal. În această scrisoare se aflau următoarele cuvinte: "Sanctitatea Sa, Paul, acum papă, și consiliul părinților, au găsit în ultima vreme, la Roma, o profeție a unui anume Sfântul Lacerianus, un episcop irlandez din Cashel, în care spune că Biserica Mamă a Romei cade mai ales când, în Irlanda, credința catolică este învinsă. De aceea, pentru gloria Bisericii Mamă, pentru onoarea Sfântului Petru și pentru propria voastră siguranță, reprimați erezia și pe dușmanii sfinției sale".

Acest Thady O'Brian, după ce a fost examinat și percheziționat, a fost pus la pilon și întemnițat până la sosirea ordinelor regelui. Însă ordinul primit din Anglia a fost acela de a fi spânzurat. Și-a pus mâinile violent pe el însuși în castelul din Dublin. Trupul său a fost apoi transportat la Gallows-green, unde, după ce a fost spânzurat pentru o vreme, a fost înmormântat.

După ascensiunea lui Eduard al VI-lea pe tronul Angliei, un ordin a fost adresat lui Sir Anthony

Leger, lord-deputat al Irlandei, poruncind ca liturghia în limba engleză să fie înființată imediat în Irlanda, pentru a fi respectată în cadrul mai multor episcopii, catedrale și biserici parohiale. A fost citită pentru prima dată în Christ-church, Dublin, în ziua de Paști, 1551, în fața domnului Sir Anthony, a arhiepiscopului Browne și a altora. O parte din ordinul regal în acest scop a fost următoarea: "Întrucât, grațiosul nostru tată, regele Henric al VIIIlea a luat în considerare robia și jugul greu pe care adevărații și credincioșii săi supuși îl susțineau, sub jurisdicția episcopului Romei. Că mai multe povești fabuloase și minciuni mincinoase i-au indus în eroare pe supușii noștri; dispensând păcatele națiunilor noastre, prin indulgențele și grațierile lor, pentru câștig; cu scopul de a prețui toate viciile rele, ca tâlhării, răzvrătiri, furturi, prostituție, blasfemie, idolatrie, etc. De aceea, bunul nostru

părinte a dizolvat toate mănăstirile, pridvoarele, mănăstirile, abațiile și alte pretinse case religioase, ca fiind doar pepiniere pentru viciu sau lux, mai mult decât pentru învățătura sacră" etc.

La o zi după ce Rugăciunea Comună a fost folosită pentru prima dată în Christchurch, Dublin, papistașii au pus la cale următorul plan ticălos:

În biserică se afla o imagine din marmură a lui Hristos, ținând în mână o trestie, cu o coroană de spini pe cap. În timp ce se citea slujba în limba engleză (Rugăciunea comună) în fața locotenentului, a arhiepiscopului de Dublin, a Consiliului privat, a primarului și a unei mari adunări, s-a văzut că sângele curgea prin crăpăturile coroanei de spini și se prelingea pe fața imaginii. La acest lucru, unii dintre cei care au pus la cale impostura au strigat cu voce tare: "Vedeți cum imaginea Mântuitorului nostru transpiră sânge! Dar trebuie neapărat să facă acest lucru, de vreme ce erezia a intrat în biserică". Imediat, mulți dintre oamenii de rang inferior, de fapt, vulgul de toate rangurile, s-au îngrozit la vederea unei dovezi atât de miraculoase și de necontestat a nemulțumirii divine. Ei s-au grăbit să părăsească biserica, convinși că doctrinele protestantismului emanau dintr-o sursă infernală și că salvarea nu putea fi găsită decât în sânul propriei lor Biserici infailibile.

Această întâmplare, oricât de ridicolă ar părea cititorului avizat, a avut o mare influență asupra minții irlandezilor ignoranți. El a atins scopurile impostorilor obraznici care l-au inventat, până la a frâna foarte mult progresul religiei reformate în Irlanda. Mulți oameni nu puteau rezista convingerii că existau multe erori și corupții în Biserica Romană, dar au fost îngroziți și reduși la tăcere de această pretinsă manifestare a mâniei divine, care a fost amplificată peste măsură de către preoțimea bigotă și avidă.

Dispunem de foarte puține detalii cu privire la starea religiei în Irlanda în restul domniei regelui Edward al VI-lea și în cea mai mare parte a domniei Mariei. Spre sfârșitul domniei barbare a acestei bigote necruțătoare, ea a încercat să își extindă persecuțiile inumane pe această insulă. Dar intențiile ei diabolice au fost în mod fericit zădărnicite în următorul mod providențial, ale cărui detalii sunt relatate de istorici de bună credință.

Mary l-a numit pe Dr. Pole (un agent al sângerosului Bonner) unul dintre comisarii care să pună în aplicare intențiile sale barbare. După ce a ajuns la Chester cu însărcinarea sa, primarul acestui oraș, care era papist, l-a așteptat. Când doctorul a scos din geanta sa de mantie o ladă de piele, i-a spus:

"Aici este un comision care îi va biciui pe ereticii din Irlanda". Buna femeie a casei, fiind protestantă și având un frate în Dublin, pe nume John Edmunds, a fost foarte tulburată de ceea ce a auzit. Dar, urmărindu-și ocazia, în timp ce primarul își lua rămas bun, iar doctorul îl însoțea politicos la parter. A deschis cutia, a scos comisionul, iar în locul lui a pus o foaie de hârtie, cu un pachet de cărți de joc și cu un valet de treflă în vârf. Doctorul, fără să bănuiască trucul, a luat cutia și a ajuns cu ea la Dublin, în septembrie 1558.

Nerăbdător să ducă la îndeplinire intențiile "pioasei" sale stăpâne, el l-a așteptat imediat pe lordul Fitz-Walter, care la acea vreme era vicerege. I-a prezentat cutia, care, fiind deschisă, nu a fost găsită în ea decât un pachet de cărți. Acest lucru i-a surprins pe toți cei prezenți, iar domnia sa a spus: "Trebuie să obținem o altă comandă. Și între timp, să amestecăm cărțile".

Cu toate acestea, doctorul Pole ar fi vrut să se întoarcă direct în Anglia pentru a obține o altă misiune; dar, în așteptarea unui vânt favorabil, a sosit vestea că regina Maria a murit. Prin acest mijloc, protestanții au scăpat de o persecuție extrem de crudă. Relația de mai sus, așa cum am observat mai înainte, este confirmată de istorici de mare credit, care adaugă că regina Elisabeta a stabilit o pensie de patruzeci de lire sterline pe an pentru Elizabeth Edmunds, menționată mai sus, pentru că a salvat astfel viețile supușilor ei protestanți.

În timpul domniilor Elisabetei și a lui Iacob I, Irlanda a fost aproape în permanență agitată de rebeliuni și insurecții care, deși nu au luat naștere întotdeauna din cauza diferențelor de opinie religioasă dintre englezi și irlandezi, au fost agravate și au devenit mai amare și ireconciliabile din această cauză. Preoții papistași au exagerat în mod ingenios greșelile guvernului englez și au îndemnat continuu ascultătorii lor ignoranți și plini de prejudecăți cu privire la legalitatea uciderii protestanților. I-au asigurat că toți catolicii care au fost uciși în desfășurarea unei întreprinderi atât de pioase, vor fi primiți imediat în fericirea veșnică. Dispozițiile naturale de nestăpânit ale irlandezilor, influențate de acești oameni, i-au împins la acte continue de violență barbară și nejustificată. Și trebuie să recunoaștem că natura nestatornică și arbitrară a autorității exercitate de guvernatorii englezi nu era menită să le câștige afecțiunea. Spaniolii, de asemenea, prin debarcarea forțelor în sud și prin încurajarea nativilor nemulțumiți să se alăture steagului lor, au menținut insula într-o continuă stare de turbulență și război. În 1601, au debarcat un corp de patru mii de oameni la Kinsale și au început ceea ce au numit "Războiul Sfânt pentru păstrarea credinței în Irlanda". Au fost ajutați de un număr mare de irlandezi, dar în cele din urmă au fost înfrânți în totalitate de către deputatul Lord Mountjoy și ofițerii săi.

Astfel s-au încheiat tranzacțiile din timpul domniei Elisabetei în ceea ce privește Irlanda; a urmat un interval de liniște aparentă. Dar preoțimea papistașă, mereu neliniștită și cu planuri, a căutat să submineze prin mașinațiuni secrete acel guvern și acea credință pe care nu mai îndrăzneau să le atace în mod deschis. Domnia pașnică a regelui Iacob le-a oferit ocazia de a-și spori forța și de a-și pune la punct planurile, iar sub succesorul său, Carol I, numărul lor a crescut foarte mult cu arhiepiscopi, episcopi, decani, vicari generali, abați, preoți și frați romani titulari. Drept pentru care, în 1629, a fost interzisă exercitarea publică a riturilor și ceremoniilor papistașe.

Dar, în ciuda acestor măsuri, la scurt timp după aceea, clerul roman a ridicat o nouă universitate papală în orașul Dublin. De asemenea, au început să construiască mănăstiri și mănăstiri de călugărițe în diferite părți ale regatului; în aceste locuri, chiar acest cler roman

și șefii irlandezilor au ținut conferințe frecvente. Și de acolo, obișnuiau să treacă încoace și încolo, în Franța, Spania, Flandra, Lorena și Roma; unde au pus la cale detestabilul complot din 1641 al familiei O'Neal și al adepților lor.

Cu puțin timp înainte de izbucnirea oribilei conspirații pe care o vom relata acum, papistașii din Irlanda au prezentat un memoriu către lordii justiției din regat, cerând exercitarea liberă a religiei lor și abrogarea tuturor legilor contrare. La care ambele camere ale parlamentului din Anglia au răspuns solemn că nu vor acorda niciodată vreo toleranță religiei papistașe în acest regat.

Acest lucru i-a iritat și mai mult pe papistași să pună în aplicare complotul diabolic concertat pentru distrugerea protestanților. Și nu a eșuat să fie executat; așa cum doreau cei care îl proiectau cu răutate și ranchiună.

Planul acestei conspirații oribile era ca o insurecție generală să aibă loc în același timp în tot regatul. Toți protestanții, fără excepție, trebuiau să fie uciși. Ziua stabilită pentru acest masacru oribil a fost 23 octombrie 1641, sărbătoarea lui Ignatius Loyola, fondatorul iezuiților. Principalii conspiratori din principalele părți ale regatului au făcut pregătirile necesare pentru conflictul preconizat.

Pentru ca acest plan detestabil să reușească cât mai infailibil, papistașii au recurs la cele mai deosebite artificii. Iar comportamentul lor în vizitele pe care le făceau protestanților, în această perioadă, era cu mai multă bunătate aparentă decât au arătat până atunci. Acest lucru a fost făcut cu atât mai complet pentru a duce la îndeplinire planurile inumane și perfide pe care le meditau atunci împotriva lor.

Punerea în aplicare a acestei conspirații sălbatice a fost amânată până la apropierea iernii, pentru ca trimiterea de trupe din Anglia să fie mai dificilă. Cardinalul Richelieu, ministrul francez, le promisese conspiratorilor o rezervă considerabilă de oameni și bani. Și mulți ofițeri irlandezi dăduseră cele mai puternice asigurări că vor concura din toată inima cu frații lor catolici, de îndată ce insurecția va avea loc.

Ziua precedentă celei stabilite pentru punerea în aplicare a acestui oribil plan era deja sosită, când, din fericire pentru metropola regatului, conspirația a fost descoperită de un irlandez, Owen O'Connelly. Pentru acest serviciu deosebit, Parlamentul englez i-a votat 500 de lire și o pensie de 200 de lire pe viață.

Acest complot a fost descoperit atât de la timp, încât a fost doar cu câteva ore înainte ca orașul și castelul Dublinului să fie surprinse. Lorzii justițiari au avut timp suficient pentru a se pune pe ei înșiși și a pune orașul într-o poziție de apărare adecvată. Lordul M'Guire, care era principalul lider aici, împreună cu complicii săi, a fost prins în aceeași seară în oraș. În locuințele lor au fost găsite săbii, topoare, topoare, topoare cu prăjină,

ciocane și alte instrumente de moarte pregătite pentru distrugerea și anihilarea totală a protestanților din acea parte a regatului.

Astfel, metropola a fost salvată în mod fericit; dar partea sângeroasă a tragediei preconizate a fost prevenită. Conspiratorii erau înarmați în tot regatul dis-de-dimineață în ziua stabilită și fiecare protestant care le-a ieșit în cale a fost imediat ucis. Nici o vârstă, nici un sex, nici o condiție, nu a fost cruțat. Soția care își plângea soțul măcelărit și își îmbrățișa copiii neajutorați, era străpunsă cu ele și pierdea prin aceeași lovitură. Bătrânii, tinerii, viguroșii și infirmii au avut aceeași soartă și au fost amestecați într-o ruină comună.

În zadar a salvat zborul de la primul asalt. Distrugerea s-a dezlănțuit peste tot și a înfruntat victimele vânate la fiecare pas. În zadar s-a recurs la familie, la tovarăși și la prieteni. Toate legăturile au fost dizolvate. Și moartea a fost împărțită de acea mână de la care se implora și se aștepta protecție. Fără provocare, fără opoziție, englezii uimiți, care trăiau într-o pace profundă și, după cum credeau ei, în deplină siguranță, au fost masacrați de cei mai apropiați vecini ai lor, cu care întrețineau de mult timp o relație continuă de bunăvoință și de bune oficii. Nu, chiar și moartea a fost cea mai mică pedeapsă aplicată de acești monștri în formă umană; toate torturile pe care cruzimea gratuită le putea inventa, toate durerile prelungite ale trupului, angoasa minții, agonia disperării, nu au putut sătura răzbunarea stârnită fără rănire și derivată cu cruzime din nicio cauză justă.

Natura depravată, chiar și religia pervertită, deși încurajată de cea mai mare îngăduință, nu pot atinge un grad de ferocitate mai mare decât cel care a apărut la acești barbari fără milă. Chiar și sexul mai slab, în mod natural sensibil la propriile suferințe și plin de compasiune față de cele ale altora, șia imitat tovarășii puternici în practicarea oricărei cruzimi. Chiar copiii, învățați prin exemplu și încurajați de îndemnurile părinților lor, șiau dat loviturile slabe pe carcasele moarte ale copiilor lipsiți de apărare ai englezilor.

Nici avariția irlandezilor nu a fost suficientă pentru a le limita câtuși de puțin cruzimea. Atât de mare era frenezia lor, încât vitele pe care le prinseseră și pe care le făcuseră ale lor, din cauza faptului că purtau numele de englezi, erau măcelărite fără milă sau, când erau acoperite de răni, erau aruncate în păduri, pentru a pieri acolo prin chinuri lente și îndelungate.

Locuințele confortabile ale plantatorilor au fost transformate în cenușă, sau au fost nivelate cu pământul. Iar acolo unde nenorociții proprietari se închiseseră în case și se pregăteau să se apere, au pierit în flăcări împreună cu soțiile și copiii lor.

Aceasta este descrierea generală a acestui masacru fără precedent; dar acum, din cauza naturii muncii noastre, trebuie să trecem la detalii.

Papistașii bigoți și nemiloși abia începuseră să-și îmbibeze mâinile de sânge, că au repetat oribila tragedie zi de zi. Iar protestanții din toate părțile regatului au căzut victime ale furiei lor prin morți de o cruzime nemaivăzută.

Irlandezii ignoranți au fost instigați și mai puternic să pună în aplicare afacerea infernală de către iezuiți, preoți și călugări, care, atunci când s-a convenit asupra zilei în care urma să fie executat complotul, au recomandat în rugăciunile lor să fie sârguincioși în realizarea marelui plan. Ei au spus că aceasta ar tinde foarte mult spre prosperitatea regatului și spre promovarea cauzei catolice. Ei au declarat pretutindeni oamenilor de rând că protestanții erau eretici și că nu ar trebui să li se permită să mai trăiască printre ei; adăugând că nu era mai mult păcat să ucizi un englez decât să ucizi un câine. Și că a le acorda ajutor sau a-i proteja era o crimă de cea mai mare neiertare.

Papistașii au asediat orașul și castelul Longford, iar locuitorii acestuia din urmă, care erau protestanți, s-au predat cu condiția să li se dea posibilitatea de a fugi. Agresorii, în clipa în care au apărut orășenii, i-au atacat în modul cel mai nemilos. Preotul lor, ca un semnal pentru ca ceilalți să cadă pe ei, a sfâșiat mai întâi burta ministrului protestant englez; după care adepții săi i-au ucis pe toți ceilalți, pe unii dintre ei i-au spânzurat, alții au fost înjunghiați sau împușcați, iar un număr mare de oameni au fost loviți în cap cu topoare prevăzute în acest scop.

Garnizoana din Sligo a fost tratată în același mod de către O'Connor Slygah, care, în momentul în care protestanții și-au părăsit pozițiile, le-a promis că le va oferi posibilitatea de a se retrage și de a-i transporta în siguranță peste munții Curlew, în Roscommon. Dar mai întâi i-a întemnițat într-o închisoare foarte urâtă, permițându-le doar să mănânce cereale. După aceea, când unii papistași s-au veselit la cupele lor. Au venit să-i felicite pe frații lor răi pentru victoria lor asupra acestor creaturi nefericite. Acei protestanți care au supraviețuit au fost scoși din închisorile lor de către frații albi și au fost fie uciși, fie precipitați peste pod într-un râu iute, unde au fost curând distruși. Se adaugă că această companie ticăloasă de călugări albi a mers, cândva după aceea, în procesiune solemnă, cu apă sfințită în mâini, pentru a stropi râul; sub pretextul de a-l curăța și purifica de petele și poluarea sângelui și a cadavrelor ereticilor - așa cum îi numeau ei pe nefericiții protestanți care au fost măcelăriți în mod inuman chiar în acel moment.

La Kilmore, Dr. Bedell, episcopul acelei regiuni, a așezat și a sprijinit în mod caritabil un mare număr de protestanți aflați în dificultate, care au fugit din locuințele lor pentru a scăpa de cruzimile diabolice comise de papistași. Dar nu s-au bucurat mult timp de consolarea de a trăi împreună; bunul prelat a fost târât cu forța din reședința sa episcopală, care a fost imediat ocupată de Dr. Swiney, episcopul titular papistaș de Kilmore. Acesta a celebrat Sfânta Liturghie în biserica din duminica următoare, iar apoi a confiscat toate bunurile și proprietățile care aparțineau episcopului persecutat.

La scurt timp după aceasta, papistașii l-au forțat pe Dr. Bedell, pe cei doi fii ai săi și pe restul familiei sale, împreună cu unii dintre șefii protestanților pe care îi protejase, să se retragă într-un castel ruinat, numit Lochwater. Acesta era situat într-un lac în apropierea mării. Aici a rămas cu tovarășii săi câteva săptămâni, toți așteptându-se zilnic să fie condamnați la moarte. Cea mai mare parte dintre ei au fost dezbrăcați, prin care, cum sezonul era rece (fiind în luna decembrie) și clădirea în care erau închiși era deschisă în partea de sus, au suferit cele mai grele greutăți. Au continuat în această situație până la 7 ianuarie, când au fost cu toții eliberați. Episcopul a fost primit cu curtoazie în casa lui Dennis O'Sheridan, unul dintre clericii săi, pe care l-a convertit la Biserica Angliei; dar nu a supraviețuit mult timp acestei amabilități.

În timpul ședерii sale aici, el și-a petrecut tot timpul în exerciții religioase, pentru a se pregăti mai bine pe el și pe tovarășii săi îndurerați pentru marea schimbare, deoarece în fața ochilor lor nu era mereu decât moartea sigură. Avea 71 de ani și, fiind afectat de o agonie violentă prinsă în ultima vreme în locuința sa rece și pustie de pe lac; a fost afectat de o febră de cea mai periculoasă natură. Prevăzându-și moartea apropiată, a primit-o cu bucurie, ca unul dintre martirii primitivi care tocmai se grăbea spre cununa gloriei sale. După ce s-a adresat micii sale turme și i-a îndemnat la răbdare, în modul cel mai patetic, deoarece își vedea propria lor zi de pe urmă apropiindu-se, după ce și-a binecuvântat solemn poporul, familia și copiii, și-a încheiat cursul slujbei și al vieții sale împreună, la 7 februarie 1642.

Prietenii și rudele sale s-au adresat episcopului intrus pentru a cere permisiunea de al îngropa, care a fost obținută cu greu. La început le-a spus că curtea bisericii este un pământ sfânt și că nu ar mai trebui să fie pângărită de eretici; totuși, în cele din urmă, permisiunea a fost acordată și, deși serviciul funerar al bisericii nu a fost folosit la solemnitate (de teama papistașilor irlandezi), unii dintre cei mai buni, care îi purtau cea mai mare venerație în timpul vieții, i-au depus rămășițele în mormânt. La această înmormântare, au tras o salvă de focuri de armă, strigând: Requiescat in pace ultimus Anglorum, adică "Fie ca ultimul dintre englezi să se odihnească în pace".

Adăugând că, așa cum era unul dintre cei mai buni, el ar trebui să fie ultimul episcop englez găsit printre ei. Învățătura sa era foarte vastă. Și ar fi dat lumii o dovadă și mai mare dacă ar fi tipărit tot ce a scris. Puține dintre scrierile sale au fost păstrate. Papistașii i-au distrus majoritatea documentelor și biblioteca. El adunase un imens teanc de expuneri critice ale Scripturii, toate acestea împreună cu un mare cufăr plin de manuscrisele sale. Acesta a căzut în mâinile irlandezilor. Din fericire, marele său manuscris ebraic a fost păstrat și se află acum în biblioteca Colegiului Emanuel, Oxford.

În baronia Terawley, papistașii, la instigarea fraților, au obligat peste patruzeci de protestanți englezi, dintre care unii erau femei și copii, să aibă soarta grea de a cădea uciși de sabie sau de a se îneca în mare. Aceștia, alegând această din urmă variantă, au fost

forțați, cu armele goale ale persecutorilor lor inexorabili, să se scufunde în adânc, unde, cu copiii în brațe, au vâslit mai întâi până la bărbie, iar apoi s-au scufundat și au pierit împreună.

În castelul din Lisgool au ars mai mult de o sută cincizeci de bărbați, femei și copii, toți împreună. Iar la castelul Moneah nu mai puțin de o sută au fost trecuți toți prin sabie. Un număr mare de oameni au fost uciși și la castelul Tullah, care a fost predat lui M'Guire cu condiția să aibă parte de un cartier echitabil; dar de îndată ce acest ticălos josnic a intrat în posesia locului, el a ordonat adepților săi să ucidă oamenii, ceea ce a fost făcut imediat cu cea mai mare cruzime.

Mulți alții au fost condamnați la morți de cea mai oribilă natură și care ar fi putut fi inventate doar de demoni în loc de oameni. Unii dintre ei au fost așezați cu centrul spatelui pe arborele de osie al unei trăsuri, cu picioarele așezate pe pământ într-o parte, iar brațele și capul în cealaltă. În această poziție, unul dintre sălbatici biciuia nenorocitul pe coapse, picioare etc., în timp ce un altul pornea pe câini furioși, care sfâșiau brațele și părțile superioare ale corpului. Și în acest mod îngrozitor au fost privați de existență. Un număr mare de oameni erau prinși de cozile cailor, iar animalele fiind puse în galop de călăreții lor, nenorocitele victime erau târâte până când expirau. Alții au fost atârnați pe niște gărdulețe înalte, iar un foc fiind aprins sub ei, își terminau viața, parțial prin spânzurare, parțial prin sufocare.

Nici sexul mai blând nu a scăpat de cea mai mică particulă de cruzime care putea fi proiectată de persecutorii lor nemiloși și furioși. Multe femei, de toate vârstele, au fost supuse unor morți de cea mai crudă natură. Unele, în special, au fost prinse cu spatele de stâlpi puternici și, fiind dezbrăcate până la brâu, monștrii inumani le-au tăiat sânii drepți cu foarfecele, ceea ce, desigur, le-a supus la cele mai chinuitoare chinuri. Și în această poziție au fost lăsate, până când, din cauza pierderii de sânge, au expirat.

Ferocitatea sălbatică a acestor barbari era atât de mare, încât chiar și copiii nenăscuți erau scoși din pântece pentru a deveni victime ale furiei lor. Multe mame nefericite au fost atârnate goale în ramurile copacilor, iar trupurile lor au fost spintecate. Descendenții nevinovați au fost separați de ele și aruncați la câini și porci. Și pentru a spori scena oribilă, îl obligau pe soț să fie spectator înainte de a suferi el însuși.

În orașul Issenskeath au spânzurat peste o sută de protestanți scoțieni, fără să le arate mai multă milă decât au făcut-o cu englezii. M'Guire, mergând la castelul acelui oraș, a dorit să vorbească cu guvernatorul, când, fiind admis, a ars imediat registrele comitatului, care erau depozitate acolo. Apoi a cerut 1000 de lire sterline guvernatorului, pe care, după ce le-a primit, l-a obligat imediat să asculte slujba și să jure că va continua să o facă. Și pentru a-și completa barbariile oribile, a ordonat ca soția și copiii guvernatorului să fie spânzurați în fața lui; în plus, a masacrat cel puțin o sută dintre locuitori. Mai mult de o mie

de bărbați, femei și copii au fost conduși, în diferite companii, la podul Portadown, care era rupt la mijloc, și acolo au fost obligați să se arunce în apă. Cei care au încercat să ajungă la mal au fost loviți în cap.

În aceeași parte a țării, cel puțin patru mii de persoane au fost înecate în diferite locuri. Papistașii inumani, după ce i-au dezbrăcat mai întâi, i-au condus ca pe niște fiare spre locul stabilit pentru distrugerea lor. Iar dacă unii, din cauza oboselii sau a unor infirmități naturale, erau prea lenți în pas, îi înțepau cu săbiile și piroanele lor. Și ca să îngrozească mulțimea, pe unii îi omorau pe drum. Mulți dintre acești bieți nenorociți, atunci când au fost aruncați în apă, au încercat să se salveze înotând până la mal, dar nemiloșii lor persecutori le-au împiedicat eforturile împușcându-i în apă.

Într-un loc, o sută patruzeci de englezi, după ce au fost conduși pe o distanță de mai multe mile dezbrăcați și pe o vreme extrem de rea, au fost uciși cu toții în același loc. Unii au fost spânzurați, alții arși, alții împușcați, iar mulți dintre ei îngropați de vii. Și atât de cruzi au fost torționarii lor încât nu i-au lăsat să se roage înainte de a-i jefui de existența lor mizerabilă.

Alte companii au luat sub pretextul unui drum sigur, care, din acest considerent, și-au continuat bucuroși călătoria. Dar când papistașii trădători i-au dus într-un loc convenabil, i-au măcelărit pe toți în cel mai crud mod.

O sută cincisprezece bărbați, femei și copii au fost conduși, din ordinul lui Sir Phelim O'Neal, la podul Portadown, unde au fost forțați să cadă în râu și s-au înecat. O femeie, pe nume Campbell, neavând nicio șansă de a scăpa, l-a strâns brusc în brațe pe unul dintre șefii papistașilor și l-a ținut atât de strâns încât au fost înecați amândoi împreună.

În Killyman au masacrat 48 de familii, dintre care 22 au fost arse împreună într-o singură casă. Restul au fost fie spânzurați, fie împușcați, fie înecați. În Kilmore, locuitorii, care constau în aproximativ două sute de familii. Toți au căzut victime ale furiei lor. Unii dintre ei au stat în închisori până când au mărturisit unde își ascundeau banii, după care iau executat. Întregul comitat a fost o scenă comună de măcel și multe mii de oameni au pierit, în scurt timp, prin sabie, foamete, foc, apă și alte morți dintre cele mai crude pe care furia și răutatea le puteau inventa.

Acești ticăloși sângeroși au arătat atât de multă favoare față de unii încât i-au expediat imediat; dar nu i-au lăsat în niciun caz să se roage. Pe alții i-au întemnițat în temnițe murdare, punându-le zăvoare grele la picioare și ținându-i acolo până când au murit de foame.

La Casel, i-au băgat pe toți protestanții într-o temniță dezgustătoare, unde i-au ținut împreună, timp de câteva săptămâni, în cea mai mare mizerie. În cele din urmă au fost eliberați, când unii dintre ei au fost mutilați în mod barbar și lăsați pe drumuri să piară pe

îndelete; alții au fost spânzurați, iar unii au fost îngropați în pământ în poziție verticală, cu capetele deasupra pământului, iar papistașii, pentru a le spori mizeria, îi tratau cu batjocură în timpul suferințelor lor. În comitatul Antrim au ucis nouă sute cincizeci și patru de protestanți într-o singură dimineață. Și după aceea încă vreo douăsprezece sute în acel comitat.

Într-un oraș numit Lisnegary, au forțat douăzeci și patru de protestanți să intre cu forța într-o casă, iar apoi, dându-i foc, i-au ars împreună, imitând strigătele lor de batjocură la adresa celorlalți.

Printre alte acte de cruzime, au luat doi copii ai unei englezoaice și le-au zdrobit creierii în fața ei. După aceea, au aruncat-o pe mamă într-un râu, iar aceasta s-a înecat. Au servit mulți alți copii în același mod, spre marea suferință a părinților lor și spre rușinea naturii umane.

În Kilkenny, toți protestanții, fără excepție, au fost executați. Iar unii dintre ei într-un mod atât de crud, cum, probabil, nu s-a mai inventat până acum.

Au bătut o englezoaică cu o barbarie atât de sălbatică, încât abia dacă i-a mai rămas un os întreg, după care au aruncat-o într-un șanț; dar nu s-au mulțumit cu atât. I-au luat copilul ei, o fetiță de aproximativ șase ani, și după ce i-au sfâșiat burta, l-au aruncat mamei sale, unde a lâncezit până a pierit. L-au forțat pe un bărbat să meargă la slujbă, după care i-au sfâșiat trupul și în acest fel l-au părăsit. Pe un altul l-au tăiat în două, i-au tăiat gâtul soției sale și, după ce i-au scos creierul copilului lor, un bebeluș, l-au aruncat la porci, care l-au devorat cu lăcomie.

După ce au comis aceste fapte și alte câteva cruzimi oribile, au luat capetele a șapte protestanți, printre care și pe cel al unui preot pios, pe care le-au fixat la crucea din piață. I-au pus ministrului un căluș în gură, apoi i-au tăiat obrajii până la urechi și, punând în fața lui o foaie de Biblie, i-au cerut să predice, căci gura îi era destul de largă. Au mai făcut și alte câteva lucruri în semn de batjocură și și-au exprimat cea mai mare satisfacție că i-au ucis și expus astfel pe nenorociții protestanți.

Este imposibil de imaginat plăcerea pe care au avut-o acești monștri de a-și exercita cruzimea și de a spori mizeria celor care au căzut în mâinile lor. Când îi măcelăreau, le spuneau: "Sufletul tău este încredințat diavolului". Unul dintre acești ticăloși intra într-o casă cu mâinile îmbibate în sânge și se lăuda că era sânge englezesc și că sabia lui a înțepat pielea albă a protestanților, până la mâner. Când vreunul dintre ei omora un protestant, veneau alții și primeau o satisfacție în tăierea și schingiuirea cadavrului. După aceea, îl lăsau expus pentru a fi devorat de câini. Iar când ucideau mai mulți dintre ei, se lăudau că diavolul le era dator pentru că au trimis atâtea suflete în iad. Dar nu este de mirare că așa îi tratau pe creștinii nevinovați, când nu ezitau să comită blasfemii împotriva lui Dumnezeu și a Cuvântului Său cel sfânt.

Într-un loc, au ars două Biblii protestante și apoi au spus că au ars focul iadului. În biserica din Powerscourt au ars amvonul, băncile, cuferele și Bibliile care aparțineau acesteia. Au luat alte Biblii și, după ce le-au udat cu apă murdară, le-au aruncat în fața protestanților, spunând: "Știm că vă place o lecție bună; iată una excelentă pentru voi. Veniți mâine și veți avea parte de o predică la fel de bună ca aceasta".

Pe unii dintre protestanți i-au târât de părul capului în biserică, unde i-au dezbrăcat și i-au biciuit în cel mai crud mod, spunându-le, în același timp, că dacă vor veni mâine, vor auzi aceeași predică.

În Munster, au executat mai mulți miniștri în cel mai șocant mod. Pe unul dintre ei, în special, lau dezbrăcat complet și, împingându-l în fața lor, l-au înțepat cu săbii și săgeți până când a căzut la pământ și a murit.

În unele locuri, au scos ochii și au tăiat mâinile protestanților, iar în acest fel i-au trimis pe câmpuri, pentru a-și duce existența mizerabilă. Pe mulți tineri i-au obligat să-și forțeze părinții bătrâni să se arunce într-un râu, unde au fost înecați; pe soții să-i ajute să-și spânzure soții. Iar mamele să le taie gâtul copiilor lor.

Într-un loc, l-au obligat pe un tânăr să-și ucidă tatăl și apoi l-au spânzurat imediat. În alt loc, au forțat o femeie să-și ucidă soțul, apoi l-au obligat pe fiul ei să o ucidă, după care l-au împușcat în cap.

Într-un loc numit Glaslow, un preot papistaș, împreună cu câțiva complici, a forțat patruzeci de protestanți să se reconcilieze cu Biserica Romei. Imediat ce au făcut acest lucru, le-au spus că acum sunt de bună credință. Ei vor împiedica acești protestanți să cadă și să devină eretici, trimițându-i afară din lume, ceea ce au făcut tăindu-le imediat gâtul.

În comitatul Tipperary, mai mult de treizeci de protestanți, bărbați, femei și copii, au căzut în mâinile papistașilor, care, după ce i-au dezbrăcat, i-au ucis cu pietre, topoare, săbii și alte arme.

În comitatul Mayo, aproximativ șaizeci de protestanți, dintre care cincisprezece erau preoți, au primit promisiunea unei călătorii sigure spre Galway din partea lui Edmund Burke și a soldaților săi. Dar, acest monstru inuman și-a scos sabia pe drum, ca un indiciu al planului său pentru ceilalți, care i-au urmat imediat exemplul și i-au ucis pe toți. Pe unii dintre ei i-au înjunghiat, pe alții i-au străpuns prin corp cu piroane, iar pe câțiva i-au înecat.

În comitatul Queen's, un număr mare de protestanți au fost supuși la cele mai șocante morți. Cincizeci sau șaizeci de persoane au fost închise într-o casă, care a fost incendiată și toți au pierit în flăcări. Mulți au fost dezbrăcați și, fiind legați de cai cu frânghii puse în jurul mijlocului, au fost târâți prin mlaștini până când au murit. Unii au fost atârnați de picioare de cârlige înfipte în stâlpi. Și în această postură nenorocită au fost lăsați până când au pierit. Alții erau prinși de trunchiul unui copac, cu o creangă în vârf. De această creangă

atârna un braț, care susținea în principal greutatea corpului. Iar unul dintre picioare era întors în sus și fixat de trunchi, în timp ce celălalt atârna drept. În această postură îngrozitoare și neliniștitoare au rămas atâta timp cât viața le-a permis, spectacole plăcute pentru persecutorii lor însetați de sânge.

La Clownes, șaptesprezece oameni au fost îngropați de vii. Un englez, soția sa, cinci copii și o servitoare au fost spânzurați împreună, iar apoi au fost aruncați într-un șanț. Pe mulți i-au atârnat de brațe de ramuri de copaci, cu o greutate la picioare. Iar pe alții de mijloc, poziție în care i-au lăsat până când au murit. Mai mulți au fost spânzurați de mori de vânt și, înainte de a fi pe jumătate morți, barbarii îi tăiau în bucăți cu săbiile lor. Pe alții, atât bărbați, cât și femei și copii, i-au tăiat și ciopârțit în diferite părți ale corpului și i-au lăsat să se bălăcească în sângele lor ca să piară. Pe o femeie săracă au spânzurat-o pe o spânzurătoare, împreună cu copilul ei, un prunc de aproximativ douăsprezece luni, pe acesta din urmă l-au spânzurat de gât cu părul de pe capul mamei sale, și în acest fel și-au încheiat scurta, dar mizerabila existență.

În comitatul Tyrone, nu mai puțin de trei sute de protestanți au fost înecați într-o singură zi. Și mulți alții au fost spânzurați, arși sau executați în alt mod. Dr. Maxwell, rectorul din Tyrone, locuia în această perioadă în apropiere de Armagh și a avut mult de suferit de pe urma acestor sălbatici nemiloși. Această persoană, în interogatoriul său, luat sub jurământ în fața comisarilor regelui, a declarat că papistașii irlandezi i-au mărturisit că ei, în mai multe rânduri, au distrus, într-un singur loc, 12.000 de protestanți, pe care i-au măcelărit în mod inuman la Glynwood, în fuga lor din comitatul Armagh.

Ca și râul Bann, nimeni nu putea trece peste ape. Podul a fost dărâmat, irlandezii au forțat acolo, în diferite momente, un număr mare de protestanți neînarmați și lipsiți de apărare și, cu piroane și săbii, au aruncat violent aproximativ o mie de oameni în râu, unde au pierit în mod mizerabil.

Nici catedrala din Armagh nu a scăpat de furia acelor barbari, fiind incendiată cu răutate de conducătorii lor și arsă până la temelii. Și pentru a extirpa, dacă era posibil, însăși rasa acelor nefericiți protestanți, care trăiau în Armagh sau în apropiere. Irlandezii le-au ars mai întâi toate casele și apoi au adunat multe sute dintre acei oameni nevinovați, tineri și bătrâni, sub pretextul de a le permite o pază și un drum sigur spre Colerain, când i-au atacat cu perfidie pe drum și i-au ucis în mod inuman.

Barbarități la fel de oribile ca cele pe care le-am menționat au fost practicate asupra nenorociților protestanți în aproape toate părțile regatului. Și, când s-a făcut ulterior o estimare a numărului celor care au fost sacrificați pentru a satisface sufletele diabolice ale papistașilor, acesta s-a ridicat la o sută cincizeci de mii. Dar rămâne acum să trecem la amănuntele care au urmat.

Acești nenorociți disperați, cu fețele strălucitoare și insolenți de succes (deși prin metode însoțite de barbarii atât de excesive încât poate nu mai pot fi egalate); au pus curând stăpânire pe castelul Newry, unde erau adăpostite proviziile și munițiile regelui. Și, cu la fel de puțină dificultate, s-au făcut stăpâni la Dundalk. Ulterior au pus stăpânire pe orașul Ardee, unde i-au ucis pe toți protestanții, iar apoi au pornit spre Drogheda. Garnizoana din Drogheda nu era în stare să susțină un asediu, cu toate acestea, ori de câte ori irlandezii șiau reluat atacurile, au fost respinși cu putere de un număr foarte inegal de forțe ale regelui și de câțiva cetățeni protestanți credincioși, sub comanda lui Sir Henry Tichborne, guvernatorul, asistat de Lordul Viconte Moore. Asediul orașului Drogheda a început la 13 noiembrie 1641 și a durat până la 4 martie 1642, când Sir Phelim O'Neal și criminalii irlandezi, sub egida sa, au fost forțați să se retragă.

Între timp, zece mii de soldați au fost trimiși din Scoția către protestanții rămași în Irlanda, care, fiind împărțiți în mod corespunzător în cele mai capitale părți ale regatului, au eclipsat în mod fericit puterea sălbaticilor irlandezi. Iar protestanții au trăit pentru o vreme în liniște.

În timpul domniei regelui Iacob al II-lea, acestea au fost din nou întrerupte, deoarece într-un parlament ținut la Dublin în anul 1689, un mare număr de nobili, clerici și nobiliarități protestante din Irlanda au fost acuzați de înaltă trădare. Guvernul regatului a fost învestit, la acea vreme, în contele de Tyrconnel, un papistaș intolerant și un dușman inveterat al protestanților. Din ordinul său, aceștia au fost din nou persecutați în diferite părți ale regatului. Veniturile orașului Dublin au fost confiscate, iar majoritatea bisericilor au fost transformate în închisori. Și dacă nu ar fi fost hotărârea și curajul neobișnuit al garnizoanelor din orașul Londonderry și din orașul Inniskillin, nu ar fi rămas nici măcar un loc de refugiu pentru protestanții aflați în dificultate în întregul regat. Dar totul ar fi trebuit să se predea regelui Iacob și furibundului partid papistaș care îl guverna.

Remarcabilul asediu de la Londonderry a fost deschis la 18 aprilie 1689 de douăzeci de mii de papistași, floarea armatei irlandeze. Orașul nu se afla într-o poziție adecvată pentru a susține un asediu, apărătorii fiind formați dintr-un corp de protestanți neinstruiți, care fugiseră acolo pentru a se adăposti, și o jumătate de regiment de soldați disciplinați ai lordului Mountjoy, împreună cu cea mai mare parte a locuitorilor, însumând în total doar șapte mii trei sute șaizeci și unu de luptători.

La început, cei asediați au sperat că rezervele lor de porumb și alte produse esențiale vor fi suficiente. Dar, prin continuarea asediului, nevoile lor au crescut. În cele din urmă, aceste lipsuri au fost atât de dificile, încât, cu o perioadă considerabilă de timp înainte de asediu, costul unei halbe de orz grosier, o cantitate mică de verdețuri, câteva linguri de amidon, cu o proporție foarte moderată de carne de cal, a crescut până la salariul unei săptămâni de provizii pentru un soldat. Și, în cele din urmă, au fost, în cele din urmă, reduși la asemenea extremități încât au mâncat câini, pisici și șoareci.

Mizeriile lor au crescut odată cu asediul, multe dintre ele din cauza foamei și a lipsurilor. Se chinuiau și lâncezeau, sau cădeau morți pe străzi. Și este remarcabil faptul că, atunci când ajutorul mult așteptat a sosit din Anglia, erau pe punctul de a fi nevoiți să aleagă între două variante: fie să-și păstreze existența mâncându-se unii pe alții, fie să încerce să se lupte cu irlandezii, ceea ce ar fi trebuit să ducă în mod infailibil la distrugerea lor.

Acest ajutor a fost transportat în mod fericit cu nava Mountjoy din Derry și cu Phoenix din Colerain, moment în care au rămas doar nouă cai slabi, cu o halbă de făină pentru fiecare om. Din cauza foamei și a oboselilor războiului, cei șapte mii trei sute șaizeci și unu de luptători au fost reduși la patru mii trei sute, dintre care un sfert au fost făcuți inutilizabili.

Pe cât de mari erau nenorocirile celor asediați, pe atât de mari erau și spaimele și suferințele prietenilor și rudelor lor protestante. Toți aceștia (chiar și femeile și copiii) au fost expulzați cu forța din țară (pe o rază de treizeci de mile) și au fost reduși în mod inuman la trista necesitate de a continua câteva zile și nopți fără hrană sau haine, în fața zidurilor orașului. Astfel, ei au fost expuși la focul continuu atât al armatei irlandeze din exterior, cât și la focul de armă al prietenilor lor din interior.

Dar ajutoarele din Anglia au sosit în mod fericit și au pus capăt suferinței lor. Iar asediul a fost ridicat la 31 iulie, după ce a durat mai mult de trei luni.

Cu o zi înainte de ridicarea asediului Londrei, Inniskillers a angajat un corp de șase mii de irlandezi romano-catolici, la Newton, Butler sau Crown-Castle, dintre care aproximativ cinci mii au fost uciși.

Acest lucru, împreună cu înfrângerea de la Londonderry, i-a descurajat pe papistași, iar aceștia au renunțat la toate încercările ulterioare de a-i persecuta pe protestanți.

În anul următor, respectiv 1690, irlandezii au luat armele în favoarea prințului abdicat, regele Iacob al II-lea, dar au fost înfrânți în totalitate de succesorul acestuia, regele William al III-lea. Acest monarh, înainte de a părăsi țara, i-a redus la o stare de supunere, în care au continuat de atunci.

Dar, în ciuda tuturor suferințelor și persecuțiilor , cauza protestantă s-a întărit mult mai mult decât în urmă cu un secol. Irlandezii, care înainte duceau o viață nestatornică și rătăcitoare, în păduri, mlaștini și munți, și trăiau din prădăciunile vecinilor lor - cei care dimineața puneau mâna pe pradă, iar seara împărțeau prada, au devenit, de mulți ani, liniștiți și civilizați. Ei gustă dulciurile societății engleze și avantajele guvernării civile. Ei fac comerț în orașele noastre și sunt angajați în fabricile noastre. De asemenea, sunt primiți în familii englezești. Și sunt tratați cu multă omenie de către protestanți.

Capitolul XIX. Ascensiunea, Persecuțiile și Suferinele Quakerilor.

În tratarea acestor oameni într-o manieră istorică, suntem obligați să recurgem la multă tandrețe. Nu se poate nega faptul că ei diferă de generalitatea protestanților în unele dintre punctele capitale ale religiei, și totuși, ca disidenți protestanți, ei sunt incluși în descrierea actului de toleranță. Nu este treaba noastră să ne întrebăm dacă oameni cu sentimente similare au existat în vârstele primitive ale creștinismului: poate că, în unele privințe, nu au existat, dar noi trebuie să scriem despre ei nu ca fiind ceea ce au fost, ci ceea ce sunt acum. Faptul că au fost tratați de mai mulți scriitori într-un mod foarte disprețuitor este cert; faptul că nu meritau un astfel de tratament, este la fel de sigur.

Denumirea de Quakers le-a fost atribuită ca termen de reproș, ca urmare a aparentelor convulsii pe care le aveau atunci când își țineau discursurile, deoarece își imaginau că acestea erau efectul inspirației divine.

Nu este treaba noastră, în prezent, să ne întrebăm dacă sentimentele acestor oameni sunt în acord cu Evanghelia, dar acest lucru este sigur, că primul lor conducător, ca un corp separat, a fost un om de origine obscură, care a avut prima sa existență în Leicestershire, în jurul anului 1624. Vorbind despre acest om, vom exprima propriile noastre sentimente într-o manieră istorică și, alăturându-le la ceea ce au spus prietenii înșiși, vom încerca să furnizăm o narațiune completă.

George Fox a fost descendent al unor părinți cinstiți și respectați, care l-au crescut în religia națională; dar încă de mic a părut religios, liniștit, solid și observator, peste vârsta sa, și neobișnuit de cunoscător în lucrurile divine. A fost educat în agricultură și în alte treburi de la țară, și a fost înclinat în mod deosebit spre ocupația solitară de păstor; o ocupație care se potrivea foarte bine minții sale în mai multe privințe, atât pentru inocența și singurătatea ei; și a fost o emblemă justă a slujbei și a serviciului său de mai târziu. În anul 1646, el a părăsit în întregime Biserica națională, în ale cărei principii fusese crescut, după cum s-a observat mai înainte; și în 1647, a călătorit în Derbyshire și Nottinghamshire, fără vreun scop precis de a vizita anumite locuri, ci într-un mod solitar a mers prin mai multe orașe și sate, în orice direcție i se îndrepta mintea.

"Postea mult", a spus Swell, "și se plimba adesea în locuri retrase, fără alt însoțitor decât Biblia sa". "El a vizitat pe cei mai retrași și mai religioși oameni din acele părți", spune Penn, "și erau unii, mai puțin puțini sau chiar deloc în această națiune, care așteptau pentru mângâierea lui Israel zi și noapte; așa cum au făcut Zaharia, Ana și Simeon, din vechime. La aceștia a fost trimis, iar pe aceștia i-a căutat în comitatele învecinate și printre ei a locuit până când a venit peste el slujirea sa mai amplă. În acest timp, el a învățat și a fost un exemplu de tăcere, străduindu-se să-i scoată de la performanțele proprii; mărturisind

despre și întorcându-i la lumina lui Hristos din ei și încurajându-i să aștepte cu răbdare și să simtă puterea ei de a se agita în inimile lor, pentru ca cunoștința și închinarea lor la Dumnezeu să stea în puterea unei vieți nesfârșite, care se găsea în lumină, așa cum era ascultată în manifestarea ei în om: căci în Cuvânt era viața, iar această viață este lumina oamenilor. Viață în Cuvânt, lumină în oameni; și viață și în oameni, pe măsură ce lumina este ascultată; fiii luminii trăind prin viața Cuvântului, prin care Cuvântul îi naște din nou la Dumnezeu, care este nașterea și nașterea din nou, fără de care nu se poate intra în Împărăția lui Dumnezeu, și la care oricine vine este mai mare decât Ioan: adică decât dispensația lui Ioan, care nu era cea a Împărăției, ci desăvârșirea celor legale și prevestirea vremurilor Evangheliei, timpul Împărăției. În consecință, se adunau mai multe întruniri în acele părți; și astfel a fost ocupat timpul lui timp de câțiva ani".

În anul 1652, "a avut o vizită despre marea lucrare a lui Dumnezeu pe pământ și despre modul în care trebuia să meargă, într-o slujbă publică, pentru a o începe". El și-a îndreptat cursul spre nord, "și în fiecare loc în care a ajuns, dacă nu chiar înainte de a ajunge acolo, i s-au arătat exercițiul și slujba sa particulară, astfel încât Domnul era într-adevăr conducătorul său". El a făcut un mare număr de convertiți la opiniile sale și mulți oameni pioși și buni i s-au alăturat în slujirea sa. Aceștia au fost atrași în mod special să viziteze adunările publice pentru a le mustra, reforma și îndemna; uneori în piețe, târguri, străzi și pe marginea drumurilor, "chemând oamenii la pocăință și la întoarcerea la Domnul, atât cu inima cât și cu gura; îndrumându-i spre lumina lui Hristos din interiorul lor, să vadă, să examineze și să se gândească la căile lor prin, să evite răul și să facă voia bună și acceptabilă a lui Dumnezeu".

Ei nu au fost lipsiți de opoziție în lucrarea la care se credeau chemați, fiind adesea puși în temniță, uciși cu pietre, bătuți, biciuiți și închiși, deși oameni cinstiți și de bună reputație, care își lăsaseră soțiile, copiii, casele și pământurile, pentru a-i vizita cu o chemare vie la pocăință. Dar aceste metode coercitive mai degrabă au înaintat decât au diminuat zelul lor, și în acele părți au adus mulți prozeliți, și printre ei mai mulți magistrați și alții de bună credință. Aceștia au înțeles că Domnul le interzisese să-și scoată pălăria în fața oricui, înalt sau mic, și le ceruse să vorbească poporului, fără deosebire, în limba lui tu și tu. Ei se scrutau să le spună oamenilor bună ziua de mâine sau noapte bună, și nici nu puteau să plece genunchiul în fața cuiva, chiar și în fața autorității supreme. Atât bărbații, cât și femeile mergeau îmbrăcați într-o ținută simplă și simplă, diferită de moda vremii. Nu dădeau și nici nu acceptau titluri de respect sau de onoare, și nici nu ar fi numit vreun om stăpân pe pământ. Mai multe texte din Scriptură au citat în apărarea acestor singularități; cum ar fi: "Nu jurați deloc". "Cum puteți crede voi, care primiți onoare unii de la alții și nu căutați onoarea care vine numai de la Dumnezeu?" etc., etc. Ei au pus baza religiei într-o lumină lăuntrică și un impuls extraordinar al Duhului Sfânt.

În 1654, prima lor întâlnire separată din Londra a avut loc în casa lui Robert Dring, în Watling- street, căci până atunci s-au răspândit în toate părțile regatului și în multe locuri au înființat întâlniri sau adunări, în special în Lancashire și în părțile adiacente, dar erau în continuare expuși la mari persecuții și procese de tot felul. Unul dintre ei, într-o scrisoare adresată protectorului Oliver Cromwell, afirma că, deși nu există legi penale în vigoare care să oblige oamenii să se supună religiei stabilite, totuși quakerii sunt expuși din alte motive; ei sunt amendați și închiși pentru că refuză să depună jurământ, pentru că nu-și plătesc zeciuiala, pentru că tulbură adunările publice și se întâlnesc pe străzi și în locuri de reculegere publică; unii dintre ei au fost biciuiți pentru vagabondaj și pentru discursurile lor clare adresate magistratului.

În favoarea toleranței de atunci, ei și-au deschis întâlnirile la Bull and Mouth, în Aldersgate Street, unde femeile, ca și bărbații, au fost invitați să vorbească. Zelul lor i-a purtat la unele extravaganțe, ceea ce i-a expus și mai mult la biciul dușmanilor lor, care au exercitat diverse severități asupra lor pe parcursul domniei următoare. După reprimarea insurecției nebunești a lui Venner, guvernul, după ce a publicat o proclamație, interzicând anabaptiștilor, quakeriștilor și bărbaților din a cincea monarhie să se adune sau să se întâlnească sub pretextul de a se închina lui Dumnezeu, cu excepția cazului în care ar fi în vreo biserică parohială, capelă sau în case private, cu acordul persoanelor care locuiesc acolo, toate întâlnirile din alte locuri fiind declarate ilegale și răzvrătite etc., etc., quakerii au considerat oportun să se adreseze regelui în această privință, ceea ce au făcut în următoarele cuvinte:

O, rege Carol!

Dorința noastră este ca tu să trăiești veșnic în frica lui Dumnezeu și a sfatului tău. Te rugăm pe tine și pe sfatul tău să citești aceste rânduri următoare cu tandrețe și compasiune pentru sufletele noastre și pentru binele tău.

Și asta considerăm, suntem în jur de patru sute încarcerați, în și în jurul acestui oraș, de bărbați și femei din familiile lor, în afară de, în închisorile din județ, aproximativ zece sute; dorim ca întâlnirile noastre să nu fie întrerupte, ci ca toți să ajungă la un proces corect, pentru ca nevinovăția noastră să fie clarificată.

"Londra, a 16-a zi, a 11-a lună, 1660."

Pe data de douăzeci și opt a aceleiași luni, ei au publicat declarația la care se face referire în adresa lor, intitulată: "O declarație din partea inofensivului și inocentului popor al lui Dumnezeu, numit Quakers, împotriva tuturor răzvrătiților, complotiștilor și luptătorilor din lume, pentru a înlătura motivul de gelozie și suspiciune, atât din partea magistraților, cât și a oamenilor din regat, în ceea ce privește războaiele și luptele". Aceasta a fost prezentată regelui în a douăzeci și una zi a lunii a unsprezecea, 1660, iar el le-a

promis pe cuvântul său regal că nu vor avea de suferit pentru opiniile lor atâta timp cât vor trăi în pace; dar promisiunile sale au fost foarte puțin luate în considerare ulterior.

În 1661, ei și-au asumat curajul de a face o petiție la Camera Lorzilor pentru tolerarea religiei lor și pentru o dispensă de la depunerea jurămintelor, pe care le considerau ilegale, nu din cauza vreunui dezinteres față de guvern sau a credinței că erau mai puțin obligați de o afirmație, ci din convingerea că toate jurămintele erau ilegale și că jurământul în cele mai solemne ocazii era interzis în Noul Testament. Petiția lor a fost respinsă și, în loc să li se acorde ajutor, a fost adoptat un act împotriva lor, al cărui preambul prevedea: "Întrucât mai multe persoane au adoptat opinia că un jurământ, chiar și în fața unui magistrat, este ilegal și contrar Cuvântului lui Dumnezeu; și întrucât, sub pretextul închinării religioase, persoanele menționate se adună în număr mare în mai multe părți ale regatului, separânduse de restul supușilor Maiestății Sale, de adunările publice și de locurile obișnuite de închinare divină; Prin urmare, să se promulge că, în cazul în care astfel de persoane, după data de 24 martie 1661-2, vor refuza să depună un jurământ atunci când acesta este depus în mod legal, sau îi vor convinge pe alții să facă acest lucru, sau vor susține în scris sau în alt mod, ilegalitatea depunerii unui jurământ; sau dacă se vor aduna pentru cultul religios, în număr de cinci sau mai mulți, în vârstă de cincisprezece ani, vor pierde pentru prima infracțiune cinci lire sterline; pentru a doua, zece lire sterline; iar pentru a treia vor abjura regatul sau vor fi transportați pe plantații: iar judecătorii de pace, în sesiunile lor deschise, pot asculta și decide în final în această chestiune."

Această lege a avut un efect extrem de teribil asupra quakerilor, deși era binecunoscut și cunoscut faptul că aceste persoane conștiincioase erau departe de a se răzvrăti sau de a fi dezinteresați de guvern. George Fox, în discursul său către rege, îl informează că trei mii șaizeci și opt dintre prietenii lor fuseseră întemnițați de la restaurarea Maiestății Sale; că întâlnirile lor erau zilnic întrerupte de oameni cu bâte și arme, iar prietenii lor erau aruncați în apă și călcați în picioare până când le curgea sângele, ceea ce a dat naștere la întâlnirea lor în stradă. O relatare a fost tipărită, semnată de doisprezece martori, care spune că peste patru mii două sute de quakeri au fost întemnițați; și dintre ei cinci sute erau în Londra și împrejurimi, și, în suburbii; dintre care mai mulți au murit în închisori.

Șase sute dintre ei, spune o relatare publicată la acea vreme, erau în închisoare, doar de dragul religiei, dintre care câțiva au fost alungați pe plantații. Pe scurt, quakerii le-au dat atât de mult de lucru informatorilor, încât aceștia aveau mai puțin timp liber pentru a participa la întâlnirile celorlalți disidenți.

Cu toate acestea, în toate aceste calamități, ei s-au comportat cu răbdare și modestie față de guvern și, cu ocazia complotului de la Ryehouse din 1682, s-au gândit să își declare nevinovăția față de acel complot fals, într-o adresă către rege, în care "făcând apel la Căutătorul tuturor inimilor", ei spun că "principiile lor nu le permit să ia armele de apărare, cu atât mai puțin să se răzbune pentru rănile pe care le-au primit de la alții": că ei se roagă

continuu pentru siguranța și conservarea regelui; și de aceea, cu această ocazie, se roagă cu umilință Majestății Sale să aibă compasiune pentru prietenii lor suferinzi, cu care închisorile sunt atât de pline, încât le lipsește aerul, cu riscul aparent al vieții lor și cu pericolul unei infecții în diverse locuri. În plus, multe case, prăvălii, magazine, hambare și câmpuri sunt jefuite, iar bunurile, porumbul și vitele sunt măturate, pentru a descuraja comerțul și creșterea animalelor și pentru a sărăci un număr mare de oameni liniștiți și harnici; și aceasta, fără altă cauză, decât pentru exercitarea unei conștiințe tandre în închinarea lui Dumnezeu Atotputernic, care este Domnul și Regele suveran al conștiințelor oamenilor.

La venirea lui Iacob al II-lea, s-au adresat acestui monarh în mod sincer și clar, spunându-i: "Am venit să mărturisim tristețea noastră pentru moartea bunului nostru prieten Charles și bucuria noastră pentru că ai fost numit guvernator al nostru. Ni s-a spus că tu nu ești de convingerea Bisericii Angliei, nu mai mult decât noi; de aceea sperăm că ne vei acorda aceeași libertate pe care ți-o permiți și tu, ceea ce făcând, îți dorim tot felul de fericire".

Atunci când Iacob, prin puterea sa de dispensare, a acordat libertate disidenților, aceștia au început să se bucure de o oarecare odihnă din problemele lor; și într-adevăr era timpul, pentru că acestea se umpluseră foarte mult. Ei, în anul de dinaintea acestui an, pentru ei una dintre bucuroasele eliberări, într- o petiție adresată lui James pentru încetarea suferințelor lor, au expus: "că în ultima vreme mai mult de o mie cinci sute dintre prietenii lor, atât bărbați cât și femei, și că acum au rămas o mie trei sute optzeci și trei; dintre care două sute sunt femei, multe sub sentința de praemunire; și mai mult de trei sute aproape de ea, pentru că au refuzat jurământul de credință, pentru că nu au putut jura. Trei sute cincizeci au murit în închisoare din anul 1680; în Londra, închisoarea Newgate a fost aglomerată, în acești doi ani, uneori cu aproape douăzeci într-o cameră, prin care mai mulți au fost sufocați, iar alții, care au fost scoși bolnavi, au murit de febre maligne în câteva zile. O mare violență, chinuri scandaloase, și pagube și jafuri groaznice au fost făcute asupra bunurilor și proprietăților oamenilor, de către o companie de informatori leneși, extravaganți și nemiloși, prin persecuții pe baza conventicle-act, și altele, de asemenea pe baza qui tam writs, și pe baza altor procese, pentru douăzeci de lire pe lună, și două treimi din proprietățile lor confiscate pentru rege. Unii nu aveau nici un pat în care să se odihnească, alții nu aveau nici vite pentru a lucra pământul, nici porumb pentru hrană sau pâine, nici unelte pentru a lucra; în unele locuri, informatorii și executorii judecătorești menționați au pătruns în case și au făcut mare risipă și prăpăd, sub pretextul de a sluji regelui și Bisericii.

Adunările noastre religioase au fost acuzate de drept comun că sunt răzvrătiți și că tulbură pacea publică, motiv pentru care un număr mare de oameni au fost închiși în închisoare fără a ține cont de vârstă și mulți au fost închiși în găuri și temnițe. Confiscarea

pentru 20 de lire pe lună s-a ridicat la multe mii de lire, iar mai mulți care au angajat câteva sute de oameni săraci în manufacturi, sunt incapabili să mai facă acest lucru, din cauza întemnițării îndelungate. Nu cruță nici văduva, nici orfanul, și nici nu au măcar un pat pe care să se culce. Informatorii sunt atât martori, cât și acuzatori, spre ruina unui număr mare de familii cumpătate; iar judecătorii de pace au fost amenințați cu confiscarea a o sută de lire sterline, dacă nu emit mandate de arestare în baza informațiilor lor." Împreună cu această petiție, ei au prezentat o listă a prietenilor lor din închisoare, în diferitele comitate, care se ridicau la patru sute șaizeci.

În timpul domniei regelui James al II-lea, acești oameni au fost tratați cu mai multă indulgență decât au fost vreodată înainte, prin mijlocirea prietenului lor, dl Penn. Ei deveniseră acum extrem de numeroși în multe părți ale țării, iar colonizarea Pennsylvaniei, care a avut loc la scurt timp după aceea, mulți dintre ei au plecat în America. Acolo s-au bucurat de binecuvântările unui guvern pașnic și au cultivat artele unei industrii oneste.

Întrucât întreaga colonie era proprietatea domnului Penn, acesta a invitat oameni de toate confesiunile să vină și să se stabilească cu el. A avut loc o libertate universală de conștiință; și în această nouă colonie au fost stabilite pentru prima dată drepturile naturale ale omenirii.

Acești Prieteni sunt, în epoca actuală, un grup de oameni inofensivi și inofensivi; dar despre asta vom vorbi mai mult în cele ce urmează. Prin regulamentele lor înțelepte, ei nu numai că se onorează pe ei înșiși, dar sunt de un mare folos comunității.

Poate fi necesar să observăm aici că, așa cum Prietenii, numiți în mod obișnuit Quakers, nu vor depune un jurământ într-o curte de justiție, afirmația lor este permisă în toate afacerile civile; dar ei nu pot urmări un criminal, deoarece, în curțile de justiție engleze, toate dovezile trebuie să fie sub jurământ.

O relatare a persecuțiilor prietenilor, sau quakeri, în Statele Unite ale Americii

Pe la jumătatea secolului al XVII-lea, o sectă de protestanți disidenți, numiți în mod obișnuit quakeri, a fost persecutată și a suferit multe suferințe: un popor care a apărut la acea vreme în Anglia, unii dintre ei pecetluindu-și mărturia cu sângele lor.

Pentru o relatare a oamenilor de mai sus, vezi Sewell's, sau Gough's history of them. Principalele puncte asupra cărora nonconformismul lor conștiincios i-a făcut să fie supuși pedepselor legii au fost:

1. Hotărârea creștinilor de a se aduna în public pentru închinarea lui Dumnezeu, în modul cel mai plăcut pentru conștiința lor.

2. Refuzul lor de a plăti zeciuiala, pe care o considerau o ceremonie iudaică, abrogată prin venirea lui Hristos.

3. Mărturia lor împotriva războaielor și a luptelor, a căror practică ei o considerau incompatibilă cu porunca lui Hristos:

4. "Iubiți pe vrăjmașii voștri", Matei 5:44.

5. Ascultarea lor constantă față de porunca lui Hristos: "Nu jurați deloc", Matei 5:34.

6. Refuzul lor de a plăti taxe sau impozite pentru construirea și repararea caselor pentru un cult pe care nu-l aprobau.

7. Folosirea limbajului propriu și scriptural, "tu" și "tu", pentru o singură persoană; și renunțarea la obiceiul de a-și descoperi capetele sau de a-și scoate pălăriile, în semn de omagiu față de om.

8. Necesitatea în care se aflau mulți dintre ei de a publica ceea ce credeau a fi doctrina adevărului; și uneori chiar în locurile destinate închinării publice naționale.

Nerespectarea lor conștiincioasă a particularităților precedente i-a expus la multe persecuții și suferințe, care au constat în urmăriri, amenzi, bătăi crude, biciuiri și alte pedepse corporale; încarcerare, exil și chiar moarte.

A relata o relatare particulară a persecuțiilor și suferințelor lor s-ar extinde dincolo de limitele acestei lucrări: de aceea ne vom referi, pentru această informație, la istoriile deja menționate și mai ales la Colecția lui Besse despre suferințele lor; și ne vom limita aici în principal la cei care și-au sacrificat viețile și au demonstrat, prin dispoziția minții lor, constanța, răbdarea și perseverența credincioasă, că au fost influențați de un simț al datoriei religioase.

Numeroase și repetate au fost persecuțiile împotriva lor; și uneori pentru fărădelegi sau infracțiuni pe care legea nu le contempla sau nu le cuprindea. Multe dintre amenzile și pedepsele care li se cereau nu numai că erau nerezonabile și exorbitante, dar, cum nu puteau să le plătească în mod constant, uneori erau sechestrate de câteva ori mai mult decât valoarea cererii; prin urmare, multe familii sărace au fost foarte afectate și obligate să depindă de ajutorul prietenilor lor.

Numerele nu numai că au fost bătute cu cruzime și biciuite în mod public, ca niște criminali, dar unii au fost marcați și altora li s-au tăiat urechile. Un număr mare de oameni au fost închiși mult timp în închisori dezgustătoare, în care unii și-au pus capăt zilelor din această cauză.

Mulți au fost condamnați la exil, iar un număr considerabil au fost transportați. Unii au fost alungați sub pedeapsa cu moartea; și patru au fost executați de mâna călăului, după cum vom relata aici, după ce am inserat copii ale unora dintre legile din țara în care au suferit.

"La o Curte Generală ținută la Boston, la 14 octombrie 1656"

Întrucât există o sectă blestemată de eretici, care s-a ridicat recent în lume, care sunt numiți în mod obișnuit Quakers, care consideră că sunt trimiși imediat de Dumnezeu și asistați în mod infailibil de Duhul Sfânt, pentru a vorbi și scrie opinii blasfemiatoare, disprețuind guvernul și ordinea lui Dumnezeu în Biserică și în comunitate, vorbind de rău despre demnități, reproșând și insultând magistrații și miniștrii, căutând să întoarcă poporul de la credință și să câștige prozeliți pentru căile lor pernicioase: această instanță, luând în considerare premisele și pentru a preveni o asemenea nenorocire, așa cum se întâmplă în țara noastră prin mijloacele lor, ordonă și, prin autoritatea acestei instanțe, se ordonă și se promulgă ca orice comandant sau comandant al unei nave, barcă, corabie sau șalupă, va aduce de acum înainte în orice port, golfuleț sau golfuleț, în această jurisdicție, orice Quaker sau Quakers, sau alți eretici blasfemiatori, va plăti sau va face să fie plătită o amendă de o sută de lire sterline trezorierului țării, cu excepția cazului în care se va dovedi că nu are cunoștință sau informație reală despre faptul că ei sunt astfel; și, în acest caz, el are libertatea de a se disculpa prin jurământ, atunci când nu există dovezi suficiente pentru a demonstra contrariul: și, în lipsa unei bune plăți sau a unei garanții bune pentru aceasta, va fi aruncat în închisoare și va rămâne acolo până când suma menționată va fi achitată trezorierului, așa cum s-a menționat mai sus.

Iar comandantul oricărei șalupe, corăbii sau nave, fiind condamnat în mod legal, trebuie să dea o garanție suficientă guvernatorului sau unuia sau mai multor magistrați, care au puterea de a hotărî în acest sens, pentru a-i duce înapoi în locul de unde i-a adus; și, în caz de refuz, guvernatorul sau unul sau mai mulți magistrați sunt împuterniciți prin prezenta să emită mandatele de arestare a comandantului sau a comandantului respectiv în închisoare, unde va rămâne până când acesta va depune o garanție suficientă pentru a satisface cerințele guvernatorului sau ale oricăruia dintre magistrați, așa cum s-a menționat anterior.

Și se ordonă și se promulgă în continuare, că orice quaker care va sosi în această țară din străinătate sau va veni în această jurisdicție din orice parte adiacentă, va fi imediat internat în Casa de Corecție; și, la intrarea lor, va fi biciuit cu severitate, iar de către stăpânul acesteia va fi ținut în mod constant la muncă, și nimeni nu va fi lăsat să vorbească sau să discute cu ei, pe durata încarcerării lor, care nu va fi mai lungă decât necesită necesitatea.

Și se ordonă, dacă cineva va importa cu bună știință în vreun port din această jurisdicție, cărți sau scrieri ale Quakerilor, cu privire la opiniile lor diavolești, va plăti pentru o astfel de carte sau scriere, fiind legal dovedită împotriva lui sau a ei, suma de cinci lire; și oricine va dispersa sau ascunde o astfel de carte sau scriere, și aceasta va fi găsită la el sau la ea, sau în casa lui sau a ei și nu o va preda imediat următorului magistrat, va pierde sau va plăti cinci lire, pentru dispersarea sau ascunderea unei astfel de cărți sau scrieri.

Și se promulgă în continuare că, dacă orice persoană din această colonie va lua asupra sa apărarea opiniilor eretice ale quakerilor, sau a oricăreia dintre cărțile sau documentele lor, va fi amendată pentru prima dată cu patruzeci de șilingi; dacă va persista în același lucru, și va apăra din nou a doua oară, patru lire; dacă, în ciuda acestui fapt, ei vor apăra și menține din nou opiniile eretice ale Quakerilor, ei vor fi închiși la Casa de Corecție până când va exista un pasaj convenabil pentru a fi trimiși afară din țară, fiind condamnați de către Curtea de Asistenți la exil.

În cele din urmă, se ordonă prin prezenta, că orice persoană sau persoane care vor insulta persoanele magistraților sau miniștrilor, așa cum se obișnuiește la quakeri, o astfel de persoană sau persoane vor fi aspru biciuite sau vor plăti suma de cinci lire.

"Aceasta este o copie fidelă a ordinului instanței, așa cum atestă "EDWARD RAWSON, SEC.

"La o Curte Generală ținută la Boston, la 14 octombrie 1657"

Ca o adăugire la ordinul recent, cu referire la venirea sau aducerea în această jurisdicție a oricărei secte blestemate a Quakerilor, se ordonă că oricine va aduce sau va face să fie adus, direct sau indirect, orice Quaker sau Quaker cunoscut sau Quakers, sau alți eretici blasfemiatori, în această jurisdicție, fiecare astfel de persoană va pierde suma de o sută de lire sterline în favoarea țării și va fi închisă în închisoare prin mandat de la orice magistrat, unde va rămâne până când pedeapsa va fi satisfăcută și plătită; și dacă orice persoană sau persoane din această jurisdicție vor găzdui și ascunde de acum înainte un astfel de quaker sau quakeri, sau alți eretici blasfemiatori, știind că sunt astfel, fiecare persoană va pierde în favoarea țării patruzeci de șilingi pentru fiecare oră de găzduire și ascundere a unui quaker sau a unui quaker, etc., așa cum s-a spus mai sus, și va fi închisă în închisoare, așa cum s-a spus mai sus, până când confiscarea va fi pe deplin satisfăcută și plătită.

Și se mai ordonă că, dacă vreun quaker sau quakeri vor îndrăzni, după ce au suferit o dată ceea ce legea cere, să vină în această jurisdicție, fiecărui astfel de quaker de sex masculin i se va tăia, pentru prima infracțiune, o ureche și va fi ținut la muncă în Casa de corecție, până când va putea fi trimis pe propria sa răspundere; și pentru a doua infracțiune, i se va tăia și cealaltă ureche; și orice femeie quaker, care a suferit legea aici, care va îndrăzni să intre în această jurisdicție, va fi biciuită aspru și ținută la muncă în Casa de corecție, până când va putea fi trimisă la muncă pe propria răspundere, și, de asemenea, la revenirea ei, va fi folosită în mod similar, așa cum s-a spus mai sus.

Și pentru fiecare quaker, el sau ea, care va ofensa a treia oară, i se va străpunge limba cu un fier încins și va fi ținut la Casa de Corecție, aproape de muncă, până când va fi trimis de aici pe propria răspundere.

Și se ordonă, de asemenea, ca toți și fiecare quaker care apare printre noi să fie tratat și să sufere pedeapsa pe care legea o prevede împotriva quakerilor străini.

"EDWARD RAWSON, Sec."

"Un act încheiat în cadrul unei Curți Generale, ținută la Boston, 20th octombrie 1658"

Întrucât, există o sectă pernicioasă, numită în mod obișnuit Quakers, care s-a ridicat în ultima vreme, care prin cuvânt și scris a publicat și a susținut multe principii periculoase și oribile, și care își asumă să schimbe și să modifice obiceiurile lăudabile primite de națiunea noastră, de a acorda respect civil egalilor sau reverență superiorilor; ale căror acțiuni tind să submineze guvernul civil și, de asemenea, să distrugă ordinea bisericilor, prin negarea tuturor formelor stabilite de închinare și prin retragerea de la părtășia bisericească ordonată, permisă și aprobată de toți profesorii ortodocși ai adevărului, și în loc de aceasta, și în opoziție cu aceasta, se întâlnesc frecvent de unii singuri, insinuânduse în mințile celor simpli, sau a celor care sunt cel puțin afectați de ordinea și guvernarea bisericii și a comunității, prin care diverși dintre locuitorii noștri au fost infectați, în pofida tuturor legilor anterioare, făcute pe baza experienței obtuzităților lor arogante și îndrăznețe, pentru a disemina principiile lor printre noi, interzicându-le să vină în această jurisdicție, ei nu au fost amânate de la încercările lor impii de a submina pacea noastră și de a risca ruina noastră.

Pentru a preveni acest lucru, această instanță ordonă și promulgă că orice persoană sau persoane din secta blestemată a quakerilor, care nu este un locuitor al acestei jurisdicții, dar care este găsit în această jurisdicție, va fi arestat fără mandat, acolo unde nu este niciun magistrat la îndemână, de către orice jandarm, comisar sau consilier, și va fi transportat de la un jandarm la altul, la următorul magistrat, care va trimite persoana respectivă la închisoarea de proximitate, unde va rămâne (fără cauțiune) până la următoarea curte de asistenți, unde va avea loc un proces legal.

"Și, fiind condamnat ca făcând parte din secta quakerilor, va fi condamnat la exil, sub pedeapsa cu moartea. Și că orice locuitor al acestei jurisdicții, fiind condamnat pentru apartenența la secta menționată mai sus, fie prin adoptarea, publicarea sau apărarea opiniilor oribile ale quakerilor, fie prin incitarea la răzvrătire, sediție sau rebeliune împotriva guvernului, fie prin adoptarea practicilor lor abuzive și distructive, și anume negarea respectului civil față de egali și superiori și retragerea din adunările Bisericii; și în locul lor, frecventarea unor întâlniri proprii, în opoziție cu ordinea Bisericii noastre; aderarea sau aprobarea oricărui quaker cunoscut, precum și a principiilor și practicilor quakerilor, care sunt opuse opiniilor ortodoxe primite de cei evlavioși; și încercând să-i dezintereseze pe alții de guvernul civil și de ordinea Bisericii, sau condamnând practica și procedurile acestei curți împotriva quakerilor, demonstrând astfel că se supun celor care au ca scop răsturnarea ordinii stabilite în Biserică și în stat: fiecare astfel de persoană, după ce

va fi condamnată în fața Curții de Asistenți, în modul menționat mai sus, va fi închisă în închisoare timp de o lună, iar apoi, dacă nu va alege să părăsească de bună voie această jurisdicție, dacă nu va da o garanție de bună purtare și nu se va prezenta la următoarea curte, dacă va continua să se încăpățâneze și va refuza să retracteze și să reformeze opiniile menționate mai sus, va fi condamnată la exil, sub pedeapsa cu moartea. Și orice magistrat, în urma unei informări date despre o astfel de persoană, va face ca aceasta să fie arestată și o va închide în închisoare, conform discreției sale, până când va veni la proces, așa cum sa spus mai sus."

Se pare că au fost adoptate legi în ambele colonii de atunci, New Plymouth și New Haven, precum și în așezarea olandeză de la New Amsterdam, acum New York, care interziceau oamenilor numiți quakeri să vină în acele locuri, sub sancțiuni severe; în consecință, unii au suferit suferințe considerabile.

Primii doi care au fost executați au fost William Robinson, comerciant din Londra, și Marmaduke Stevenson, un localnic din Yorkshire. Aceștia, venind la Boston, la începutul lunii septembrie, au fost trimiși în judecată de către Curtea de Asistenți și acolo au fost condamnați la exil, sub pedeapsa cu moartea. Această sentință a fost pronunțată, de asemenea, împotriva lui Mary Dyar, menționată în continuare, și a lui Nicholas Davis, care se aflau amândoi la Boston. Dar William Robinson, fiind privit ca un învățător, a fost de asemenea condamnat să fie biciuit cu severitate; iar consăteanului i s-a poruncit să aducă un om capabil să o facă. Apoi, Robinson a fost adus în stradă, unde a fost dezbrăcat și, după ce i s-au băgat mâinile prin găurile carcasei unui pistol mare, unde îl ținea temnicerul, călăul i- a dat douăzeci de lovituri cu biciul cu trei coarde. Apoi, el și ceilalți prizonieri au fost eliberați la scurt timp după aceea și au fost alungați, după cum reiese din următorul mandat:

Vi se cere prin acestea, în prezent, să-i puneți în libertate pe William Robinson, Marmaduke

Stevenson, Mary Dyar și Nicholas Davis, care, printr-un ordin al curții și al consiliului, au fost închiși, pentru că a reieșit din propria lor mărturisire, cuvinte și acțiuni, că sunt quakeri: Prin urmare, a fost pronunțată o sentință împotriva lor de a părăsi această jurisdicție, sub pedeapsa cu moartea; și că trebuie să răspundă pe riscul lor, dacă ei sau oricare dintre ei, după data de paisprezece a lunii septembrie, vor fi găsiți în această jurisdicție sau în orice parte a acesteia.

"EDWARD RAWSON"

"Boston, 12 septembrie 1659."

Deși Mary Dyar și Nicholas Davis au părăsit acea jurisdicție pentru acel moment, totuși Robinson și Stevenson, deși au părăsit orașul Boston, nu au putut încă să se hotărască

(nefiind liberi la minte) să părăsească acea jurisdicție, deși viețile lor erau în joc. Astfel, ei s-au dus la Salem și în unele locuri de acolo, pentru a-i vizita și a-i zidi pe prietenii lor în credință. Dar nu a trecut mult timp până când au fost prinși și puși din nou în închisoare la Boston, iar lanțurile le-au fost legate de picioare. În luna următoare, Mary Dyar s-a întors și ea. Și în timp ce stătea în fața închisorii, vorbind cu un anume Christopher Holden, care venise acolo să se intereseze de o corabie cu destinația Anglia, unde intenționa să meargă, a fost și ea luată în custodie.

Astfel, acum erau trei persoane care, conform legii lor, își pierduseră viața. Și, pe 20 octombrie, cei trei au fost aduși la tribunal, unde erau adunați John Endicot și alții. Și fiind chemați la bară, Endicot le-a poruncit paznicilor să-și scoată pălăriile; apoi a spus că ei au făcut mai multe legi pentru a-i ține pe quakeri departe de ei și că nici biciuirea, nici întemnițarea, nici tăierea urechilor, nici alungarea sub pedeapsa cu moartea nu-i va ține departe de ei. În plus, a spus că nici el, nici ei nu doresc moartea vreunuia dintre ei. Totuși, cu toate acestea, următoarele sale cuvinte, fără să mai stea pe gânduri, au fost: "Ascultați și dați ascultare sentinței voastre de moarte". Sentința de condamnare la moarte a fost pronunțată și în cazul lui Marmaduke Stevenson, Mary Dyar și William Edrid. Mai mulți alții au fost închiși, biciuiți și amendați.

Nu suntem dispuși să îi justificăm pe pelerini pentru aceste acțiuni, dar credem că, având în vedere circumstanțele epocii în care au trăit, comportamentul lor poate fi mult atenuat.

Părinții Noii Anglii au îndurat greutăți incredibile pentru a-și asigura un cămin în sălbăticie; și pentru a se proteja în a se bucura nestingheriți de drepturile pe care le cumpăraseră la un preț atât de scump, au adoptat uneori măsuri care, dacă ar fi încercate de opiniile mai luminate și mai liberale ale zilelor noastre, ar trebui să fie imediat declarate complet nejustificabile. Dar vor fi ei condamnați fără milă pentru că nu au acționat conform unor principii care erau nerecunoscute și necunoscute în întreaga creștinătate? Să fie ei singurii responsabili pentru opinii și comportamente care au devenit sacre în antichitate și care erau comune creștinilor din toate celelalte confesiuni? Fiecare guvern care exista atunci și-a asumat dreptul de a legifera în materie de religie și de a limita erezia prin statute penale. Acest drept a fost revendicat de conducători, recunoscut de supuși și este sancționat de numele lui Lord Bacon și Montesquieu și de mulți alții la fel de renumiți pentru talentul și învățătura lor. Prin urmare, este nedrept să "apăsăm asupra unei sărmane secte persecutate, păcatele întregii creștinătăți". Greșeala părinților noștri a fost greșeala epocii; și deși acest lucru nu poate justifica, cu siguranță oferă o atenuare a comportamentului lor.

La fel de bine ați putea să-i condamnați pentru că nu au înțeles și nu au acționat conform principiilor toleranței religioase. În același timp, nu este decât corect să spunem

că, oricât de imperfecte ar fi fost viziunile lor asupra drepturilor conștiinței, ei au fost totuși cu mult înaintea epocii căreia îi aparțineau; și lor, mai mult decât oricărei alte clase de oameni de pe pământ, le datorează lumea viziunile mai raționale care prevalează acum asupra subiectului libertății civile și religioase.

Capitolul XX - O Recolecție despre Viața si Persecuția lui John Bunyan

Acest mare Puritan sa născut în aceasi an în care înaintasi pelerinilor au sosit la Plymouth. Acasă pentru el a fost Elstow, abroape de Bedford, în Anglia. Tatăl lui a fost un căldurar si el a fost crescut să aibă aceasi meserie. El a fost un băiat vioi si plăcut, cu o parte serioasă a naturii lui și aproape chiar morbid. În timpul fecioriei lui el se pocăia față de viciile tinereții chiar dacă el niciodată nu a fost un bețiv sau immoral. Faptele specifice care iau îngreunat constiința lui au fost dansul, trasul clopotelor bisericești, și a se juca Cat.(hockey) În timp ce se juca una dintre aceste jocuri într-o zi „o voce din cer a intrat în sufletul meu ca și o sageată care a zis, „ o să îți lasi păceatele tale și o să mergi în rai sau o să iți păstrezi păcatele și o să mergi în Iad?" Cam în această vreme a auzit fără să vrea trei sau patru femei sărace în Bedfrord vorbind pe când stăteau în usă la soare. „Vorba lor era despre nasterea din nou, lucrarea lui Dumnezeu în inimi. Ele au fost cu mult de departe de mine ca să îi ajung ."

În tinerețea lui a făcut parte din armată parlamentului pentru o perioadă de un an. Moartea tovarășului aproape de el l-a făcut să se adancească în gânduri serioase, și au fost vremuri când se părea că el este chiar avea un zel nebunesc și în căința lui. La un anumit timp a fost chiar sigur că a păcătuit și a infăptuit păcatul de neiertat împotriva Duhului Sfant. În timp ce el a fost încă un bărbat tanăr s-a căsătorit cu o femeie bună care ia cumpărat o bibliotecă de cărti cu virtute pe care el le citea cu etenție, și așa ș-ia dovedit zelul și ș-ia crescut dragostea lui fată de controversele religioase.

Conștiința lui a fost trezită mai departe prin persecuția grupului religios de Baptiști la care el s-a alăturat. Înainte ca el să împlinească vârsta de treizeci de ani a devenit un invățător Baptist de seamă.

După aceasta a venit rândul lui pentru persecuție. A fost arestat pentru că a predicat fără licență. "Înainte să mă cobor la Judecător L-am implorat pe Dumnezeu ca voia Lui să se facă; pentru că eu nu am fost fără nădejde pentru că pedeapsa mea la închisoare să fie o trezire pentru sfinții în țară. Doar în această cauză am predat cazul acesta lui Dumnezeu. Și Într-adevăr la întoarcerea mea L-am întalnit pe Dumnezeul meu într-un mod dulce în puscărie."

Cruzimea Lui a fost autentică, ținând cont de condiția mizerabilă și cruzimea pușcăriei al acelei vremuri. La această restrângere a fost adaugată întristarea de a fii despărțit de a doua lui soție tanără și cei patru copii mici, și în particular fiica lui tânără și oarbă. În timp ce el a fost la pușcărie a fost alinat de către cele două cărți pe care le-a adus cu el și anume Biblia și Cartea Martirilor scris de Fox.

Chiar dacă a scris câteva dintre cărțile timpurii ale lui în timpul acesta lung de stat la puscărie, a fost de abea la a doua ședere mai scurtă de trei ani după prima lui ședere la pușcărie când a scris nemuritorul lui „Calea Pelerinului" pe care a publicat-o cu trei ani mai tarziu. Într-o brosură la început el s-a gândit la asemănarea dintre viața umană și pelerinajul și anume cum a prelucrat această temă în așa detaliu fascinant folosind detalii fascinante despre peisaje de la țară din Anglia pentru decorul lui, orașul magnific al Londrei pentru târgul de deșertăciuni, și sfinții și bandiții pentru cunistiințele lui personale pentru a forma caractere cu mare atenție pentru alegoria lui.

„Calea Pelerinului" întradevar este repetiția experiențelor spirituale proprii ale lui Bunyan. El însusi a fost bărbatul îmbrăcat cu zdrențe, cu fața lui proprie din casa lui, cu o carte în mâna lui, și cu o mare povară pe spatele lui. După ce el a realizat că Cristos era Neprihănirea lui, și că aceasta nu a depins de „Forma cea bună a Inimii Lui" sau cum ar trebui să zicem pe cea ce a simțit el „acum lanțurile acestea au căzut de pe picioarele mele într-adevăr." Acestea au fost Castelele lui de Îndoieli și depresie adâncă, care a semănat mai mult cu Valea de Umilire și Umbra Morti. Dar, mai sus de toate, este o carte a Victoriei. O dată când era să plece de la curte(judecată) unde el a fost înfrant a scris „în timp ce treceam prin uși, am avut mult entuziasm spuneam lor că purtam cu mine pacea lui Dumnezeu împreună cu mine. „În viziunea lui pentru totdeauna a fost acolo Orașul Ceresc, cu toate clopotele ei sunând. El mereu se lupta cu Apollyon, și adesea rănit, rușinat și căzut, dar la sfârșit „Mai mult decât biruitor prin Acel ce nea iubit."

Cartea lui pentru întâia oară a fost primită cu multă critică din partea prietenilor lui Puritani, care au văzut în ea doar o adăugare la literatura lumească din acea vreme, însă atunci nu era mult cea ce puteau citi Puritanii pe acea vreme și nu după multă vreme a fost pusă langă Bibliile lor și folosite cu multă bucurie și cu mare folos. Poate că a fost abea cu două secole mai tarziu înainte ca criticii literaturii începeau să realizeze defapt că această poveste plină de realitate umană și de interes, care defapt a modelat întru-n mod fenomenal Biblia în Engleză, traducerea King James care de fapt este una dintre gloriile ale literaturii Engleze. În varsta lui mai înaintata a scris multe alte alegorii, printre ele „Războiul Sfant" a fost zis că „dacă Calea Pelerinului nu ar fi fost scrisă aceasta ar fii fost considerat cea mai frumoasă alegorie în această limbă"

În anii bătranaeții a vieții lui Bunyan a rămas la Bedford în slujba de păstor și predicator local venerat. De asemenea a fost și un vorbitor preferat în anvoanele non conformiste la

Londra. El a devenit atat de național un conducător și învățător încat a fost chemat „Episcop Bunyan"

În viața lui personală ne egoistă și mereu pregatit să ajute a fost apostolic. Ultima lui boală a fost cauzată de expunerea lui în timpul unei călătorii pe care el a făcut-o cu scpopul

să împace un tată cu fiul său. Sfârșitul lui a venit pe trei August 1688. El a fost înmormântat în Bunhill Fields, o curte de biserică din Londra.

Nici o îndoială nu este de faptul că „Calea Pelerinului” a fost de mai mare ajutor ca orice altă carte în afara Bibliei. A fost timpuriu, pentru că încă erau martiri care ardeau la „Târgul Desertăciunilor” în timp ce el scria. Este răbdator pentru că în timp ce vorbește puțin despre trăirea vieții Crestine în familie și în societate, ea explică, pentru că viața chiar dacă este o declaratie al sufletului singuratic întru-n limbaj modest. Bunyan într-adevăr „a arătat cum să construiești un tron pe adevăr smerit”. El a fost însuși Inimămare pentru sine, un ghid neînfricat pentru pelerini, pentru mulți.

Capitolul XXI - Revoluția Franceză din 1789 și Persecuțiile Sale

Proiectul celor care au fost principalii agenți care au provocat cauzele Revoluției Franceze a fost distrugerea religiei creștine. Voltaire, liderul acestei cruciade împotriva religiei[490], se lăuda că "cu o singură mână ar dărâma ceea ce au construit doisprezece apostoli". Motto-ul de pe sigiliul scrisorilor sale era: "Zdrobiți-l pe nenorocit", cu referire la Iisus Hristos și la sistemul de religie, pe care l-a promulgat. Pentru a-și atinge scopul, Voltaire a scris și publicat o mare varietate de tratate ateiste, conținând cele mai rele sentimente și cele mai blasfemiatoare atacuri împotriva religiei Bibliei. Au fost tipărite nenumărate exemplare ale acestor tratate, care au fost distribuite cu generozitate în Franța și în alte țări. Deoarece revistele erau adaptate la capacitatea tuturor categoriilor de persoane - ele erau căutate cu aviditate și citite cu aviditate.

Doctrinele au subminat orice principiu de moralitate și religie. Una dintre ele a desființat complet distincțiile veșnice dintre virtute și viciu. Căsătoria era ridiculizată - supunerea față de părinți era tratată ca cea mai abjectă sclavie - supunerea față de guvernul civil, cel mai odios despotism - iar recunoașterea unui Dumnezeu, cel mai înalt grad de nebunie și absurditate. Adânc îmbibată de astfel de sentimente, în timpul Revoluției franceze din 1789, mintea populară din Franța era bine pregătită pentru toate atrocitățile care au urmat. Conștiința publică devenise atât de pervertită, încât se privea cu indiferență scenele de trădare, cruzime și vărsare de sânge, iar uneori acestea stârneau cele mai nemărginite aplauze din partea spectatorilor. Caracterul francez se schimbase într-o asemenea măsură prin propagarea opiniilor necredincioase și ateiste, "dintr-una dintre cele mai ușoare și mai binevoitoare națiuni", spune Scott. "De la începutul revoluției, francezii păreau animați nu doar de curajul, ci și de furia furioasă a fiarelor sălbatice".

Când Bastilia a fost luată cu asalt, "Fouton și Berthier, doi indivizi considerați dușmani ai poporului, au fost executați, cu circumstanțe de cruzime și insultă adecvate doar la rugul de moarte dintr-o tabără indiană; și imitând literalmente canibalii. Erau oameni, sau mai degrabă monștri; nu numai că sfâșiau membrele victimelor lor, dar le consumau și inimile și le beau sângele."

Croly, în noua sa interpretare a Apocalipsei, reține următorul limbaj.

Cauza principală a Revoluției Franceze a fost exilarea protestantismului. Decența manierelor sale reținuse în mare măsură licența ordinelor superioare; învățătura sa îi obligase pe ecleziasticii romani la eforturi similare; și în timp ce creștinismul putea face apel la o astfel de biserică în Franța, progresul scriitorilor necredincioși era limitat de

dovada vie a purității, a liniștii și a înțelepciunii Evangheliei. Nu este nici măcar fără sancțiunea Scripturii și a istoriei să concepem că, prezența unui astfel de corp de slujitori ai lui Dumnezeu a fost o protecție divină pentru țara lor.

Dar căderea Bisericii a fost urmată de cea mai palpabilă, imediată și amenințătoare schimbare. Marile nume ale preoțimii romane, literatura energică a lui Bossnett, oratoria maiestuoasă a lui Massillon[491], eleganța patetică și clasică a lui Fenelon, cel mai blând dintre toți entuziaștii; un calibru de oameni care se înălțau deasupra geniului țării lor și al religiei lor; au pierit fără succesor. La începutul secolului al XVIII-lea, cel mai risipitor om din Franța era un preot catolic, cardinalul Dubois, și prim-ministru al celui mai risipitor prinț din Europa, regentul Orleans. Țara era convulsionată de dispute personale acerbe între iezuiți și janseniști, luptându-se chiar până la persecuții reciproce cu privire la puncte de conflict dincolo sau dedesubtul intelectului uman. O a treia parte stătea deoparte, nevăzută, stimulându-i din când în când pe fiecare, dar disprețuindu-i în egală măsură pe amândoi, un potențial diavol, rânjind la zelotismul orb și la furia mizerabilă care își făceau voia nespusă: Roma, care se lăuda cu libertatea ei de schismă, ea ar trebui să șteargă secolul al XVIII-lea din pagina ei.

Mintea franceză, subtilă, satirică și încântată să transforme în ridicol chiar și chestiunile serioase, a fost captivată în mod incomensurabil de adevăratul burlesc al acestor dispute, de virulența copilărească, de pretențiile extravagante și de imposturile și mai extravagante fabricate pentru a susține preeminența rivală în absurditate. Viziunile călugărițelor și fraților pe jumătate nebuni; convulsionarii; miracolele de la mormântul abatelui Paris, încălcări ale bunului simț al omului, greu de conceput de noi dacă nu ar fi fost reînnoite sub ochii noștri de sistemul papal. Toată Franța izbucnea în râs.

În mijlocul acestei furtuni de dispreț, s-a ridicat un om extraordinar, pentru a o conduce și a o adânci până la ruina publică, Voltaire; un risipitor personal; posesor al unei mari varietăți de cunoștințe superficiale care dau importanță nebuniei. El a căutat cu frenezie popularitatea, pe care a solicitat-o cu orice preț; și era suficient de opulent pentru a nu fi nevoit să facă alte munci decât cele de destrămare națională. Nu deținea decât un rang inferior și se zbătea în toate exercițiile mai bărbătești ale minții, în știință, poezie și filozofie; el era prințul disprețuitorilor. Plăcerea splenică ce stimulează gusturile obosite ale vieții înalte; lipsa de cultură care, pe jumătate ascunsă, captivează pe cei dezlănțuiți, fără să jignească slabul lor decorum; și strălucirea ușoară care aruncă ce culori vrea pe trăsăturile mai întunecate ale scopului său - aceste caracteristici au făcut din Voltaire, chiar geniul Franței. Dar, sub această suprafață netedă și sclipitoare, reflectând ca gheața toate luminile aruncate asupra ei, se ascundea o adâncime întunecată și insondabilă de malignitate. El ura guvernul; ura morala; ura omul, ura religia. Uneori izbucnea în exclamații de furie și de o furie nebună împotriva a tot ceea ce este onorat, mai bun și mai

sfânt. Vocea lui suna mai puțin ca niște buze omenești decât ecourile ultimului loc de agonie și disperare.

A urmat un trib demn de succesiunea sa, magnific, ambițios și malign; fiecare cu câte o contribuție literară vie, cu câte o operă puternică și populară, o nouă combustie despotică în acea mină puternică pe care se afla în siguranță subțire și fatală tronul Franței. Rousseau, cel mai pasionat dintre toți romancierii, marele corupător al minții feminine. Buffon, un speculator înalt și splendid, care a orbit întreaga mulțime a filosofilor minori și a fixat crezul [492] materialismului. Moutesquieu, eminent pentru cunoaștere și sagacitate, care în "Spiritul legilor" a disprețuit toate instituțiile țării sale; iar în "Scrisorile sale persane", a lovit cu aceeași lovitură în moravurile ei. D'Alembert, primul matematician al vremii sale, un scriitor elocvent, elev declarat al lui Voltaire și, prin calitatea sa de secretar al Academiei franceze, înarmat cu toate facilitățile pentru a propaga opiniile maestrului său. Și Diderot, proiectantul și conducătorul principal al Enciclopediei, o lucrare care, pe bună dreptate, a stârnit admirația Europei prin noutatea și splendoarea concepției sale și prin amploarea cuprinzătoare și solidă a cunoștințelor sale, dar care, în principiile sale, este complet rea; o versiune condensată a tuturor trădărilor școlii anarhiei, lex scripta a Revoluției.

Toți acești oameni erau necredincioși declarați; iar atacurile lor asupra religiei, așa cum o vedeau ei în fața lor, au stârnit Biserica galicană. Dar, războiul a fost total inegal. Preoțimea a venit înarmată cu armele învechite și greoaie ale vechilor controverse, ale tradițiilor uitate și ale legendelor epuizate. Nu i-ar fi putut cuceri decât cu ajutorul Bibliei; nu s-au luptat cu ei decât cu breviarul. Istoriile sfinților și minunile imaginilor constituiau hrană proaspătă pentru cel mai copleșitor dispreț. Biblia însăși, pe care sistemul papal s-a străduit întotdeauna să o închidă, a intrat în luptă; ea a fost folosită fără rezistență împotriva preoției. Aceștia au fost întrebați cu dispreț, în ce parte a volumului sacru au găsit închinarea la Fecioară, la sfinți sau la Oastea? Unde era privilegiul care conferea Sfânta în mâinile papei? Unde era interzicerea folosirii generale a Scripturii de către orice om care avea un suflet de salvat? Unde era revelația acelui purgatoriu, din care un călugăr și o slujbă puteau scoate un păcătos? Unde era porunca de a întemnița, tortura și ucide oameni pentru că aveau opinii diferite față de un preot italian și Colegiul Cardinalilor?

La aceste întrebări formidabile, clericii răspundeau cu fragmente din părinți, cu haranghii furioase și cu alte legende despre alte minuni. Ei au încercat să solicite nobilii și curtea într-o cruciadă. Dar, nobilii se numărau deja printre cei mai zeloși, deși în secret, convertiți la Enciclopedie; iar spiritul blând al monarhului nu trebuia să fie îndemnat la un război civil. Amenințarea cu forța nu făcea decât să înflăcăreze disprețul în răzbunare. Populația Parisului, ca toate mulțimile, libertină, neliniștită și nestatornică, dar, dincolo de toate, interesată de chestiunile publice, nu fusese neglijată de inventatorii profund gânditori ai revoluției, care vedeau în cearta penelului un echivalent al bătăliei crescânde a sabiei. Fronda nu era departe de mintea revoluționară; zilele de barieră de la Paris; consiliul

municipal care, în 1648, a pornit război împotriva guvernului; armata de gloată care a luptat și a îngrozit guvernul, făcându-l să se supună, au fost amintirile puternice pe care anarhiștii din 1793 și-au întemeiat seducția. Ridicolul perpetuu al credinței naționale a fost reînviat printre ei. Populația provinciilor, a cărei religie se afla în rozariul lor, a fost pregătită pentru răzvrătire prin mijloace similare și a început teribila și fatala vizită a Franței[493].

După ce a trăit multe scene de la a căror recitare mintea se întoarce cu dezgust și scârbă, a început Domnia Terorii. Totuși, înainte de acest eveniment, la Paris au avut loc revolte și dezordini îngrozitoare. Una dintre ele tăiase în bucăți Gărzile elvețiene; cu regele și familia regală întemnițați. Preoții pieriseră aproape toți sau fuseseră alungați din Franța. Adunarea națională era împărțită în facțiuni disperate, care își întorceau adesea armele unele împotriva altora. Când un partid triumfa, urma proscrierea, ghilotina era pusă în funcțiune, iar sângele curgea în torente. De asemenea, predomina cea mai grosolană ireligie. Liderii mulțimii ateiste își întindeau brațele spre cer și îl provocau pe Dumnezeu, dacă ar fi existat, să le dea dreptate maiestății sale insultate și să-i zdrobească cu fulgerele sale. Deasupra intrării în cimitirele lor era pusă această inscripție: "Moartea un somn veșnic". Oamenii care îndrăzneau să gândească altfel decât facțiunea dominantă erau imediat executați, în batjocura, adesea, a tuturor formelor de justiție. Cea mai feroce dintre facțiunile sângeroase, au fost iacobinii, numiți astfel după locul lor de întâlnire. Liderii acestui partid au fost Danton, Robespierre și Marat. Ei sunt descriși astfel de Scott în viața lui Napoleon.

Trei oameni ai terorii, ale căror nume vor rămâne pentru mult timp, neegalate în istorie de cele ale altor ticăloși asemănători. Acești oameni dețineau acum conducerea de neegalat a iacobinilor și au fost numiți Triumviratul.

Danton merită să fie numit primul, deoarece nu a fost egalat de colegii săi în talent și îndrăzneală. Era un om de dimensiuni gigantice și poseda o voce de tunet. Fața lui era asemănătoare cu cea a unui căpcăun, cu umerii unui Hercule. Era la fel de pasionat de plăcerile viciului ca și de practicarea cruzimii. Se spunea că existau momente în care se umaniza în mijlocul desfrânării sale, râdea de teroarea pe care o stârneau declamațiile sale furioase și putea fi abordat cu siguranță precum Maelstromul la întoarcerea valurilor. Extravaganța sa a fost îngăduită într-o măsură periculoasă pentru popularitatea sa, deoarece populația este geloasă pe cheltuielile generoase și pe promovarea oamenilor favorizați în poziții prea superioare gradului lor. Și sunt întotdeauna gata să creadă în acuzațiile de pecingine, mai ales cele aduse unor personalități publice.

Robespierre avea acest avantaj față de Danton: el nu părea să caute bogăția, nici pentru a o acumula, nici pentru a o cheltui, ci trăia într-o retragere strictă și economică, pentru a justifica numele de Incoruptibil, cu care era onorat de partizanii săi. Se pare că nu avea prea mult talent, exceptând un fond adânc de ipocrizie, puteri considerabile de sofism și o oratorie exagerată și rece, la fel de străină de bunul gust, precum măsurile pe care le

recomanda erau pentru omenirea obișnuită. Părea minunat că până și clocotul și fierberea cazanului revoluționar ar fi trebuit să trimită de jos în sus, și să susțină mult timp la suprafață, un lucru atât de mizerabil de lipsit de pretenții la distincție publică. Dar Robespierre trebuia să se impună în mințile vulgului și știa cum să-i amăgească, adaptându-și lingușelile la pasiunile și la scara înțelegerii lor, și prin acte de viclenie și ipocrizie. Din nefericire, aceste calități cântăresc mai mult la mulțime[494] decât cuvintele elocvenței sau argumentele înțelepciunii. Poporul îl asculta ca și pe Cicero al lor, atunci când acesta îi răsuna apostrofările sale "Pauvre Peuple, Peuple verteueux!" și se grăbea să execute tot ceea ce venea recomandat de astfel de fraze mieroase, deși concepute de cei mai răi dintre oameni pentru cele mai rele și inumane scopuri.

Vanitatea a fost pasiunea dominantă a lui Robespierre și, deși chipul său era imaginea minții sale, era vanitos chiar și în ceea ce privește aspectul său personal și nu a adoptat niciodată obiceiurile exterioare ale unui republican francez din timpul Revoluției. Printre tovarășii săi iacobini, se distingea prin meticulozitatea cu care își aranja și pudra părul și prin curățenia atentă a vestimentației, care servea să contrabalanseze, dacă era posibil, vulgaritatea persoanei sale. Apartamentele sale, deși mici, erau elegante, iar vanitatea le umpluse cu reprezentări ale ocupantului. Tabloul lui Robespierre atârna în cele din urmă într-un loc, miniatura sa în altul, bustul său ocupa o nișă, iar pe masă erau dispuse câteva medalioane care îi prezentau capul din profil. Împrejurimile locuinței sale indică o vanitate care era de cel mai rece și mai egoist caracter, deoarece este unul care consideră neglijarea ca pe o insultă și primește omagiul doar ca pe un tribut; astfel că, în timp ce primește laude fără recunoștință, le refuză cu riscul unei urâ de moarte.

Iubirea de sine cu acest caracter periculos este strâns legată de invidie. Robespierre a fost unul dintre cei mai invidioși și răzbunători oameni care au trăit vreodată. Se știe că nu ierta niciodată vreo opoziție, vreun afront sau chiar vreo rivalitate, iar a fi însemnat în tabletele sale din această cauză era o condamnare sigură, deși poate nu imediată, la moarte. Danton era un erou, în comparație cu acest ticălos rece, calculat și târâtor; căci pasiunile sale, deși exagerate, aveau cel puțin o oarecare urmă de umanitate. Ferocitatea lui brutală era susținută de un curaj brutal. Cu toate acestea, Robespierre a fost un laș, care a semnat mandate de condamnare la moarte cu o mână care tremura, deși inima lui era neclintită. El nu avea pasiuni pe care să-și impute crimele; ele au fost săvârșite cu sânge rece și în urma unei deliberări mature.

Marat, al treilea din acest triumvirat infernal, atrăsese atenția ordinelor inferioare, prin violența sentimentelor sale în jurnalul pe care l-a condus de la începutul revoluției, pe principii atât de bune încât a luat conducerea în promovarea schimbărilor succesive ale acesteia. Îndemnurile sale politice începeau și se terminau ca urletul unui câine de vânătoare pentru crimă; sau, dacă un lup ar fi putut scrie un jurnal, nenorocitul slăbănog și flămând nu ar fi putut să jefuiască cu mai multă nerăbdare pentru măcel. Sângele era ceea

ce Marat cerea în permanență, nu în picături din pieptul unui individ, nu în râuri firave din măcelărirea unor familii, ci sângele în profuziunea unui ocean. Calculul său obișnuit al capetelor pe care le cerea se ridica la două sute șaizeci de mii; și, deși uneori îl ridica până la trei sute de mii, nu cobora niciodată sub acest număr mai mic. Se poate spera, și, pentru onoarea naturii umane, suntem înclinați să credem, că a existat o urmă de nebunie în această ferocitate nefirească. Iar trăsăturile sălbatice și sordide ale nenorocitului par să fi dat de înțeles un grad de alienare a minții[495] Marat era, ca și Robespierre, un laș. Denunțat în repetate rânduri în Adunare, în loc să se apere, el se ascundea în vreo mansardă sau pivniță obscură, printre tăietorii săi, până când apărea o furtună, când, ca o pasăre de rău augur, se auzea din nou urletul său de moarte. Acesta era triumviratul ciudat și fatal, în care același grad de cruzime canibală exista sub diferite aspecte. Danton a ucis pentru a-și satisface furia; Robespierre pentru a-și răzbuna vanitatea rănită sau pentru a elimina un rival pe care îl invidia! Marat, din aceeași dragoste instinctivă pentru sânge, care determină un lup să continue să devasteze turmele mult timp după ce foamea îi este potolită.

Acești monștri au condus Franța pentru o vreme cu cea mai despotică stăpânire. Au fost adoptate cele mai sângeroase legi - și a fost menținut cel mai vigilent sistem de poliție. Au fost folosiți spioni și informatori, iar orice murmur și orice expresie nefavorabilă puterii era urmată de condamnarea la moarte și de executarea imediată a acesteia.

"Oamenii", spune Scott, "îl citesc pe Liviu de dragul de a descoperi ce grad de crimă privată poate fi comisă sub masca virtuții publice. Fapta tânărului Brutus servea oricărui om drept scuză pentru a trăda spre ruină și moarte un prieten sau un patron, al cărui patriotism putea să nu fie de aceeași fervoare potrivită pentru acea vreme. Sub exemplul bătrânului Brutus, cele mai apropiate rude de sânge au cedat și s-au înclinat în repetate rânduri în fața ferocitatea zelului de partid - un zel prea adesea asumat pentru cele mai infame și egoiste scopuri. Așa cum unii fanatici de odinioară studiau Vechiul Testament cu scopul de a descoperi exemple de delicte pentru a le justifica pe cele pe care ei înșiși erau tentați să le comită, tot așa, republicanii din Franța ~ [ne referim la bigoții disperați și scandaloși ai revoluției] au citit istoria pentru a justifica, prin exemple clasice, crimele lor publice și private. Turnătorii, aceste flageluri ale unui stat, au fost încurajați într-o măsură abia cunoscută în Roma antică, în vremea împăraților, deși Tacitus și-a aruncat tunetele împotriva lor, ca otravă și ciumă a timpului său. Obligația de a depune astfel de informații era îndemnată fără rușine ca fiind indispensabilă. Siguranța republicii fiind sarcina supremă a fiecărui cetățean, acesta nu trebuia să ezite deloc să denunțe, cum era numit, pe oricine și oricum ar fi avut legături cu el - prietenul din sfaturile sale sau soția din sânul său -, cu condiția să aibă motive să-l suspecteze pe individul devotat de crima de incivism - o crimă cu atât mai misterios de îngrozitoare, cu cât nimeni nu-i cunoștea exact natura."

În acest loc vom prezenta câteva dintre scenele la care a fost supusă Franța în această perioadă cumplită. Pentru ca triumful să fie complet, conducătorii iacobinilor au hotărât un masacru general al tuturor prietenilor nefericitului rege Ludovic și al constituției din regat.

În acest scop, persoanele suspecte de toate gradele au fost puse în detenție în închisori și temnițe, iar la 2 septembrie 1792 a început opera de ucidere[496].

Masacrul Prizonierilor.

Numărul persoanelor acumulate în diversele închisori din Paris a crescut, în urma arestărilor și vizitelor la domiciliu ulterioare datei de 10 august, la aproximativ opt mii de persoane. Scopul acestui plan infernal era de a distruge cea mai mare parte a acestor prizonieri în cadrul unui sistem general de crimă, care să nu fie executat prin impulsul brusc și furibund al unei mulțimi înarmate, ci cu un anumit grad de sânge rece și investigație deliberată. O forță de bandiți înarmați, în parte Marselloi, și în parte rutieri aleși din Fauxbourgs, s-a îndreptat spre cele mai multe închisori, în care fie au forțat trecerea, fie au fost admiși de către temniceri, dintre care cei mai mulți fuseseră informați de ceea ce urma să se întâmple, deși unii chiar dintre acești funcționari de oțel s-au străduit să-i salveze pe cei aflați în grija lor. Dintre aceiași huligani înarmați s-a format un tribunal revoluționar, care a examinat registrele închisorii și a convocat prizonierii în mod individual pentru a se supune formei de proces. Dacă judecătorii, așa cum se întâmpla aproape întotdeauna, se pronunțau pentru moarte, condamnarea lor, pentru a preveni eforturile sălbatice ale unor oameni disperați, era exprimată prin cuvintele: "Dați-i prizonierului libertatea".

Victima era apoi aruncată în stradă sau în curte; era expediată de bărbați și femei care, cu mânecile suflecate, brațele vopsite în sânge până la cot, mâinile ținând topoare, piroane și săbii, erau călăii sentinței. Prin felul în care își făceau meseria asupra persoanelor vii și a trupurilor mutilate ale morților, se arăta că ocupau această funcție atât din plăcere, cât și din dragoste pentru bani (filthy lucre). Deseori făceau schimb de locuri; judecătorii făceau datoria călăilor, iar călăii, cu mâinile împuțite, se așezau uneori ca judecători la rândul lor. Maillard, un derbedeu care se presupune că s-a distins la asediul Bastiliei, dar mai cunoscut prin faptele sale din timpul marșului spre Versailles, prezida aceste anchete scurte și sângeroase. Însoțitorii săi erau persoane de aceeași factură. Cu toate acestea, au existat ocazii în care au arătat câteva sclipiri trecătoare de umanitate. Este important de remarcat că îndrăzneala a avut mai multă influență asupra lor decât orice apel la milă sau compasiune.

Un regalist declarat a fost ocazional concediat nevătămat, în timp ce constituționaliștii au fost cu siguranță masacrați. O altă trăsătură de o natură singulară este că doi dintre bătăușii care au fost desemnați să păzească una dintre aceste victime prevăzute să se întoarcă acasă în siguranță, ca și cum ar fi fost achitați, au insistat să vadă întâlnirea acestuia

cu familia sa. Ei păreau să împărtășească emoțiile momentului și, la plecare, au strâns mâna răposatului lor prizonier, în timp ce mâinile lor erau pline de sângele prietenilor săi și tocmai se ridicaseră pentru a o vărsa pe a lui. Puține, într-adevăr, și scurte, au fost aceste simptome de cedare. În general, soarta prizonierului era moartea, iar această soartă s-a împlinit instantaneu.

Între timp, prizonierii au fost întemnițați în temnițele lor ca vitele în grajduri. În multe cazuri puteau să observe de la ferestre și să fie martori la soarta camarazilor lor, să le audă[497] strigătele și să le vadă luptele. Ei au învățat din scena oribilă, cum ar putea să facă față cel mai bine propriei lor soarte care se apropia. Ei au observat, conform Sfântului Meard, care, în binecunoscuta sa Agonie de treizeci și șase de ore, a relatat această scenă înspăimântătoare, că cei care interceptau loviturile călăilor, ridicând mâinile, sufereau chinuri prelungite, în timp ce cei care nu dădeau nici o dovadă de luptă erau mai ușor de eliminat. Ei s-au încurajat reciproc să se supună soartei lor, în modul cel mai puțin susceptibil de a le prelungi suferințele.

Multe doamne, în special cele de la curte, au fost astfel ucise. Prințesa de Lamballe, a cărei singură crimă pare să fi fost prietenia sa cu regina Maria Antoaneta, a fost literalmente tăiată în bucăți, iar capul ei decapitat, precum și al altora, a fost plimbat pe piroane prin metropolă. A fost transportată la templu pe acea armă blestemată, cu trăsăturile încă frumoase în moarte și cu buclele lungi și frumoase ale părului plutind în jurul suliței. Asasinii au insistat ca regele și regina să fie obligați să vină la fereastră pentru a vedea acest trofeu îngrozitor. Ofițerii municipali care erau de serviciu asupra prizonierilor regali, au avut dificultăți, nu numai în a-i salva de această oribilă inumanitate, ci și în a împiedica forțarea închisorii lor. Panglici tricolore au fost întinse pe toată strada. Această barieră fragilă era suficientă pentru a da de înțeles că Templul se afla sub protecția națiunii. Nu citim că au dovedit eficiența panglicilor tricolore pentru protecția vreunuia dintre ceilalți prizonieri. Fără îndoială că călăii aveau instrucțiunile lor unde și când trebuiau respectate.

Clerul, care respinsese jurământul constituțional din cauza unor scrupule pioase, a fost, în timpul masacrului, obiectul special al insultelor și cruzimii. Comportamentul lor corespundea cu profesiile lor religioase și conștiincioase. Ei s-au mărturisit unii pe alții sau au primit mărturisirile tovarășilor lor laici în nenorocire, încurajându-i să îndure ceasul fatidic, cu la fel de multă liniște ca și cum nu ar fi fost nevoiți să împărtășească amărăciunea lui. Ca protestanți, nu putem aproba în mod abstract doctrinele care fac ca clerul stabilit al unei țări să depindă de suveranul pontif, prințul unui stat străin. Dar acești preoți nu au creat legile pentru care au suferit; ei doar s-au supus lor. Ca oameni și creștini, trebuie săi considerăm martiri, care au preferat moartea în fața a ceea ce ei considerau apostazie.

În scurtele intervale de timp ale acestui măcel îngrozitor, care a durat patru zile, judecătorii și călăii mâncau, beau și dormeau; și se trezeau din somn sau se ridicau de la masă cu un nou apetit pentru crimă. Existau locuri de separare pentru ucigașii de sex

masculin și pentru ucigașele de sex feminin, căci lucrarea fusese incompletă fără intervenția acestora din urmă. Închisoare după închisoare era investită, intrată și sub aceeași formă nefastă de a proceda. Au făcut din ea scena aceluiași măcel inuman. Iacobinii se gândiseră să facă masacrul universal în toată Franța. Dar exemplul nu a fost urmat în general[498]. A fost nevoie, ca în cazul Sfântului Bartolomeu, singurul masacru care poate fi comparat cu acesta ca atrocitate, de excitarea unui mare capital, într-o criză violentă, pentru a face posibile asemenea orori.

Comunitatea pariziană a fost vinovată pentru acest eveniment. Au făcut tot ce au putut pentru a extinde sfera crimelor. Mandatul lor a transportat din Orleans aproape șaizeci de persoane, printre care ducele de Cosse-Brissac, De Lesart, ultimul ministru, și alți regaliști de marcă, care au apărut în fața Înaltei Curți din acest departament. O bandă de asasini i-a interceptat, la Versailles, la indicația comunității, care, unindu-se cu escorta lor, i-a ucis pe aproape toți nefericiții.

De la 2 până la 6 septembrie, aceste crime infernale au continuat neîntrerupt, prelungite de actori de dragul plății zilnice de câte un leu fiecare, distribuită în mod deschis între ei, din ordinul Comunei. Fie din dorința de a continua cât mai mult timp o muncă atât de bine răsplătită, fie pentru că aceste ființe dobândiseră o poftă insațiabilă de crimă, atunci când s-a golit închisorile de criminalii de stat, asasinii au atacat Bicetre, o închisoare în care erau închiși delincvenții de drept comun. Acești nenorociți nefericiți au opus un grad de rezistență care i-a costat pe asasini mai scump decât oricare altul pe care îl experimentaseră din partea victimelor lor propriu-zise. Au fost nevoiți să tragă asupra lor cu tunul. În acest fel, multe sute de creaturi mizerabile au fost exterminate, de către nenorociți mai răi decât ei.

Nu s-a făcut niciodată o socoteală exactă a numărului de persoane ucise în această perioadă îngrozitoare; dar se știe că nu mai mult de două sau trei sute dintre prizonierii arestați pentru infracțiuni de stat au evadat sau au fost eliberați, iar cel mai moderat calcul ridică numărul celor care au căzut la două sau trei mii, deși unii îl ridică la două ori mai mult. Truchod a anunțat Adunării legislative că au pierit patru mii de oameni. S-au făcut unele eforturi pentru a salva viețile celor întemnițați pentru datorii, al căror număr, împreună cu cel al infractorilor de drept comun, ar putea face diferența între numărul celor uciși și cele opt mii care erau prizonieri la începutul masacrului. Cadavrele au fost îngropate în grămezi, în tranșee imense, pregătite în prealabil din ordinul comunității din

Paris. Dar, de atunci, oasele lor au fost transferate în catacombele subterane, care formează carmelia generală a orașului. În aceste regiuni melancolice, în timp ce alte relicve ale mortalității zac expuse peste tot în jur, rămășițele celor care au pierit în masacrele din septembrie sunt singurele izolate de ochi. Cavoul în care se odihnesc este închis cu un paravan de piatră de cărămidă, ca și cum s-ar referi la crime care nu ar trebui să fie amintite nici măcar în locuința morții, și pe care Franța le-ar ascunde de bunăvoie în uitare.

După acest masacru îngrozitor, iacobinii au cerut cu ardoare viața regelui Ludovic al XVI-lea. În consecință, acesta a fost judecat de Convenție și condamnat la decapitare[499]. Moartea lui Ludovic al XVI-lea și a altor membri ai Familiei Regale.

La 21 ianuarie 1793, regele Ludovic al XVI-lea a fost decapitat în public în mijlocul propriei metropole, în Piața Louis Quinze, ridicată în memoria bunicului său. Este posibil, pentru ochiul critic al istoricului, să descopere multe slăbiciuni în comportamentul acestui nefericit monarh; pentru că el nu a avut nici hotărârea de a lupta pentru drepturile sale, nici puterea de a se supune cu aparentă indiferență unor circumstanțe în care rezistența presupunea un pericol. El s-a supus, într-adevăr, dar fără bunăvoință, încât nu a făcut decât să se facă suspectat de lașitate, fără a obține meritul unei concesii voluntare. Dar totuși, comportamentul său în multe ocazii dificile îl justifică în mod eficient de acuzația de timiditate. Ele au demonstrat că reticența sa de a vărsa sânge, prin care s-a distins în mod deosebit, provenea din bunăvoință, nu din timiditate.

Pe eșafod, s-a comportat cu fermitatea unui spirit nobil și cu răbdarea unui om împăcat cu cerul. Ca una dintre puținele trăsături de simpatie cu care suferințele sale au fost îndulcite. Monarhului detronat i-a fost permisă prezența unui confesor, care nu a depus jurământul constituțional. Cel care și-a asumat această funcție onorabilă, dar periculoasă, a fost un domn din familia înzestrată a lui Edgeworth din Edgeworthstown. Zelul devotat cu care și-a îndeplinit ultimele îndatoriri față de regele Ludovic al XVI-lea, avea să se dovedească, în final, fatal pentru el însuși. Când instrumentul morții a coborât, confesorul a pronunțat cuvintele impresionante: "Fiu al Sfântului Ludovic, urcă la ceruri!".

A existat un ultim testament al regelui Ludovic al XVI-lea. difuzat pe bună dreptate, cu acest pasaj remarcabil: "Îi recomand fiului meu, în cazul în care va avea ghinionul de a deveni rege, să-și amintească faptul că toate facultățile sale sunt datorate serviciului public. Că ar trebui să se îngrijească de fericirea poporului său, guvernând conform legilor, uitând de toate rănile și nenorocirile, și în special de cele pe care le-aș fi putut suferi eu. Dar, în timp ce îl îndemn să guverneze sub autoritatea legilor, nu pot decât să adaug că acest lucru va fi în puterea lui doar în măsura în care va fi înzestrat cu autoritatea de a face ca dreptul să fie respectat, iar răul pedepsit; și că, fără o astfel de autoritate, situația lui în guvern trebuie să fie mai mult în detrimentul decât în avantajul statului."

Pentru a nu amesteca soarta ilustrei victime a familiei regale cu povestea generală a celor care au suferit sub domnia terorii, trebuie să menționăm aici moartea celorlalți membri ai acestei ilustre case regale, care a pus capăt pentru o vreme unei monarhii care, prin trei dinastii, a dat Franței șaizeci și șase de regi.

Nu se poate presupune că reginei i s-ar permite să supraviețuiască soțului ei pentru o perioadă de timp. Ea a fost cel mai mare obiect de detestare a revoluționarilor; mai mult,

mulți erau dispuși să arunce vina pe Maria Antoaneta, aproape exclusiv, pentru acele măsuri pe care le considerau contrarevoluționare[500].

Punctele de acuzare sunt atât de josnice și depravate încât să fie sugerate în aceste rânduri. Ea a disprețuit să le răspundă, dar a făcut apel la toți cei care au fost mame, împotriva posibilității ororilor care au fost afirmate împotriva ei. Ea, văduva unui rege, sora unui împărat, a fost condamnată la moarte, târâtă într-un tumul deschis până la locul execuției și decapitată la 16 octombrie 1793. A murit în cel de-al 39-lea an al său.

Prințesa Elisabeta, sora regelui Ludovic, despre care s-ar putea spune, după spusele lordului Clarendon, că semăna cu o capelă din palatul unui rege. Un sanctuar în care nu pot intra decât pietatea și moralitatea, în timp ce prezența omniprezentă a păcatului domină. Odihna și nebunia nu au scăpat, prin cea mai inofensivă ținută și cel mai inofensiv caracter, de soarta mizerabilă în care iacobinii hotărâseră să implice întreaga familie a regelui Ludovic al XVI-lea. O parte din acuzație a fost în detrimentul onoarei caracterului ei. Ea a fost acuzată că a permis intrarea în apartamentele de la Tuilleries a unor membri ai gărzilor naționale, din secțiunea Filles de Saint Thomas. Ea a ordonat ca unul dintre ei să se îngrijească de rănile primite într-o luptă cu marselienii, imediat înainte de 10 august. Prințesa și-a mărturisit crima și aceasta era exact în concordanță cu întreaga ei conduită. O altă acuzație a fost cea ridicolă, conform căreia ar fi distribuit gloanțe mestecate de ea și de însoțitorii ei, pentru a le face mai fatale, apărătorilor castelului Tuilleries. Era o fabulație ridicolă, despre care nu exista nici o dovadă. A fost decapitată în mai 1794. A primit pedeapsa cu moartea în același mod în care și-a petrecut viața.

Suntem obosiți să povestim aceste atrocități, așa cum și alții trebuie să fie obosiți să le citească. Cu toate acestea, nu este inutil ca oamenii să vadă profunzimea degradării naturii umane; în contradicție cu orice sentiment, cel mai sacru, cu orice pledoarie, fie ea de dreptate sau de umanitate. Pe Delfin l-am descris deja ca pe un copil promițător de șapte ani, o vârstă la care nu ar fi putut fi comis nici un delict și de la care nu se putea prevedea nici un pericol. Cu toate acestea, s-a hotărât să distrugă copilul nevinovat, și prin mijloace pentru care crimele obișnuite par fapte de milă.

Băiatul nefericit a fost încredințat celui mai dur ticălos cu inima de om pe care îl avea comunitatea din Paris. Aceștia cunoșteau bine locația unor astfel de agenți și l-au ales din banda lor de iacobini. Acest nenorocit, un cizmar pe nume Simon, și-a întrebat patronii: "Ce urma să se facă cu tânărul lup de lup; urma să fie omorât?" "Nu?" "Otrăvit?" "Nu." "Să moară de foame?" "Nu." "Și atunci?" - "Trebuie să scăpăm de el." În consecință, prin continuarea celui mai sever tratament - prin bătăi, frig, priveghi, post și abuzuri de tot felul, o floare atât de fragilă a fost în curând stricată. A murit pe 8 iunie 1795.

După această ultimă crimă oribilă, a avut loc o relaxare în favoarea fiicei, și acum unicul copil al acestei case condamnate. Prințesa regală, ale cărei calități au onorat chiar

nașterea și sângele ei, a cunoscut[501] din această perioadă o captivitate atenuată. În cele din urmă, la 19 decembrie 1795, această ultimă relicvă rămasă din familia regelui Ludovic, a fost autorizată să părăsească închisoarea și țara ei, în schimbul lui La Fayette și a altora, pe care, cu această condiție, Austria i-a eliberat din captivitate. Ulterior, ea a devenit soția vărului său, ducele d'Angouleme, fiul cel mare al monarhului domnitor al Franței, și a obținut, prin modul în care s-a comportat la Bourdeaux în 1815, cele mai înalte laude pentru galanterie și spirit.

Scene îngrozitoare în La Vendée.

În La Vendée, unul dintre departamentele Franței, a izbucnit o insurecție împotriva guvernului iacobin, în 1793.

Peste două sute de bătălii și lupte minore au avut loc în această țară devotată. Febra revoluționară se afla în punctul culminant. Sângele vărsat părea ca o plăcere pozitivă pentru autorii măcelului. Ea era variată de fiecare invenție pe care cruzimea o putea inventa pentru a-i da o nouă savoare. Locuințele vândușilor au fost distruse, familiile lor au fost supuse violenței și masacrului, vitele lor au fost tăiate și măcelărite, iar recoltele lor au fost arse și risipite. O coloană republicană și-a asumat și a meritat numele de Infernali, prin atrocitățile oribile pe care le-a comis. La Pilau, au prăjit femeile și copiii într-un cuptor încins. S-ar putea povesti și alte orori similare, dacă inima și mâna nu s-ar da înapoi de la această sarcină. Fără a mai cita alte exemple speciale de oroare, folosim cuvintele unui martor ocular republican pentru a exprima spectacolul general prezentat de teatrul conflictului public.

"Nu am văzut nicio ființă masculină în orașele St. Hermand, Chantonnay sau Herbiers. Doar câteva femei scăpaseră de sabie. Au fost arse case de țară, cabane, locuințe de orice fel. Turmele și turmele rătăceau îngrozite în jurul locurilor lor obișnuite de adăpost, acum fumegând în ruine. Am fost surprins de noapte, dar flacăra șovăitoare și lugubră a conflagrației făcea lumină peste tot ținutul. La behăitul turmelor îngrozite și la mugetul vitelor îngrozite se adăugau notele răgușite și adânci ale ciorilor de pradă și urletele animalelor sălbatice care veneau din ascunzișurile pădurilor pentru a se hrăni cu cadavrele celor uciși. În cele din urmă, o coloană îndepărtată de foc, care se lărgea și creștea pe măsură ce mă apropiam, mi-a servit drept far. Era orașul Mortagne în flăcări. Când am ajuns acolo, nu se mai vedea nicio ființă vie, cu excepția câtorva femei nenorocite care se străduiau să salveze din conflagrația generală câteva rămășițe ale bunurilor lor." [Les Memoires d'un Ancien Administrateur des Armees Republicaines].

Scenele de la Marsilia și Lyon.

Marsilia, Toulon și Lyon se declaraseră împotriva supremației iacobine. Agreați de comerțul și de situația maritimă[502] și, în cazul Lyonului, și de stăpânirea navigației interne. Negustorii și fabricanții bogați din aceste orașe prevedeau nesiguranța totală a proprietății ca o consecință a propriei lor ruine, în sistemul de spoliere arbitrară și de crimă pe care se întemeia guvernul iacobinilor. Dar proprietatea, pentru care se îngrijeau ei, deși, dacă forța ei naturală este folosită la timp, ar fi putut ridica cea mai puternică barieră pentru a rezista revoluției. Cu toate acestea, după o anumită perioadă de întârziere, ea poate deveni victima ei neajutorată. Dacă cei bogați sunt, la timpul potrivit, liberali cu mijloacele lor, au puterea de a recruta în cauza lor, și ca adepți, pe cei din rândurile celor de jos. Dar bogații sunt egoiști; prin urmare, atunci când clasele mai sărace își văd superiorii abătuți și disperați, ar fi tentați să îi considere ca obiecte de pradă. Dar, aceste acte de compasiune trebuie să fie făcute din timp, altfel cei care ar putea deveni cei mai activi apărători ai proprietății, vor conspira cu cei care sunt pregătiți să o jefuiască.

Marsilia și-a arătat în același timp bunăvoința și impotența resurselor. Cele mai mari eforturi ale acestui oraș bogat, a cărui trupă revoluționară contribuise atât de mult la căderea monarhiei în atacul asupra Tuilleries, nu au putut echipa decât o armată mică și îndoielnică de aproximativ 3.000 de oameni. Aceștia au fost trimiși în ajutorul Lyonului. Această armată neînsemnată s-a precipitat în Avignon și a fost învinsă cu cea mai mare ușurință de generalul republican Cartaux, un general disprețuitor ca ofițer militar, ale cărui forțe nu ar fi rezistat nici măcar unui "engaillement" al trăgătorilor de elită din Vedenia. Marsilia i-a primit pe învingători și și-a plecat capul în fața ororilor ulterioare, pe care Cartaux, împreună cu doi iacobini formidabili, Barras și Ferron, au fost încântați să le provoace acestui oraș înfloritor. Locul a îndurat terorile obișnuite ale purificării iacobine, iar temporar a fost numit "comuna fără nume".

Lyon s-a opus revoluționarilor și a opus o rezistență mai onorabilă. Acest oraș nobil era supus de ceva vreme dominației lui Chalier, unul dintre cei mai feroce și, în același timp, unul dintre cei mai extravaganți și absurzi dintre iacobini. El se afla în fruntea unui club formidabil, demn de a fi afiliat la societatea-mamă și ambițios să calce pe urmele ei. El era sprijinit de o garnizoană formată din două regimente revoluționare, pe lângă o artilerie numeroasă și un număr mare de voluntari, însumând aproximativ zece mii de oameni. Aceștia formau ceea ce se numea o armată revoluționară. Acest Chalier era un preot apostat, ateu și un elev desăvârșit al Școlii Terorii. El fusese procuror (colector de taxe) al comunității și impusese cetățenilor bogați un impozit de la șase la treizeci de milioane de lire. Dar scopul său era atât sângele, cât și aurul. Masacrarea câtorva preoți și aristocrați închiși în fortăreața Pierre-Scixe a fost un sacrificiu jalnic. Chalier, ambițios de fapte mai decisive, a provocat o arestare generală a o sută de cetățeni principali, pe care ia destinat ca hecatombă mai demnă de demonul pe care îl slujea.

Acest sacrificiu a fost împiedicat de curajul lyonezilor; un curaj care, dacă ar fi fost asumat de parizieni, ar fi putut împiedica[503] majoritatea ororilor care au dezonorat revoluția. Măcelul meditat fusese deja anunțat de Chalier clubului iacobin. "Trei sute de capete", a spus el, "sunt marcate pentru măcel. Să nu pierdem timpul și să-i prindem pe membrii birourilor departamentale, pe președinții și secretarii secțiilor, pe toate autoritățile locale care obstrucționează măsurile noastre revoluționare. Să facem un singur fagot din toți și să-i livrăm imediat la ghilotină."

Dar, înainte de a-și putea pune în aplicare amenințarea, teroarea s-a trezit în curajul disperării. Cetățenii s-au ridicat în arme și au asediat Hotelul de Ville, în care Chalier, cu trupele sale revoluționare, a făcut o apărare disperată și, pentru o vreme, reușită, dar în cele din urmă zadarnică. Din păcate, lyonienii nu au știut cum să se folosească de triumful lor. Nu erau nici suficient de conștienți de natura răzbunării pe care o provocaseră, nici de necesitatea de a susține pasul îndrăzneț făcut, prin măsuri care excludeau un compromis. Rezistența lor față de violența și atrocitatea iacobinilor nu avea un caracter politic, așa cum nu are nici cea oferită de călător împotriva tâlharilor care îl amenință cu prada și crima. Ei nu erau suficient de conștienți că, după ce au făcut atât de mult, trebuie să facă în mod necesar mai mult. Ar fi trebuit, declarându-se regaliști, să se străduiască să convingă trupele din Savoia, dacă nu și pe cele elvețiene (care îmbrățișaseră o specie de neutralitate care, după 10 august, le-a dezonorat reputația străveche), să trimită în grabă soldați în ajutorul unui oraș care nu avea fortificații sau trupe regulate care să-l apere. Cu toate acestea, poseda comori pentru a-și plăti auxiliarii, mâini puternice și ofițeri competenți pentru a se folosi de localitățile din situația lor, care, atunci când sunt bine fortificate și apărate, sunt uneori la fel de formidabile ca și protecția regulată ridicată de inginerii științifici.

Locuitorii din Lyon s-au străduit în zadar să își stabilească un caracter revoluționar pe baza sistemului din Gironde. Doi dintre deputații proscriși au încercat să îi atragă la cauza lor nepopulară și fără speranță; și au căutat în mod inconsecvent protecție, manifestând un zel republican, chiar și în timp ce se împotriveau decretelor și învingeau trupele iacobinilor. Fără îndoială, printre insurgenți erau mulți cu principii regaliste, iar unii dintre liderii lor erau în mod hotărât astfel; dar aceștia nu erau suficient de numeroși sau influenți pentru a stabili adevăratul principiu al rezistenței deschise și șansa finală de salvare, printr-o proclamare îndrăzneață a interesului regelui. Ei încă apelau la Convenție ca la suveranul lor legitim, în ochii căruia se străduiau să se justifice. În același timp, ei au încercat să asigure interesul a doi deputați iacobini, care au aprobat fiecare încălcare încercată de Chalier, pentru a-i convinge să le reprezinte favorabil comportamentul lor. Desigur, aveau suficiente promisiuni în acest sens, atâta timp cât domnii Guathier și Nioche, deputații în cauză, rămâneau în puterea lor; promisiuni, fără îndoială, cu atât mai ușor de dat, cu cât Lyonnoisul, deși dornic să se împace cu favoarea Convenției, nu a ezitat să procedeze la pedepsirea iacobinului[504] Chalier. Acesta a fost condamnat și executat, împreună cu unul dintre principalii săi asociați, numit "Reard".

Pentru a apăra aceste proceduri viguroase, insurgenții fără noroc s-au plasat sub guvernul interimar al unui consiliu care, dorind încă să temporizeze și să mențină caracterul revoluționar, s-a autointitulat "Comisia populară și republicană de siguranță publică a Departamentului Rinului și Loarei", un titlu care, deși nu a stârnit niciun entuziasm popular și nu a atras niciun ajutor străin - nu a calmat, ci mai degrabă a exasperat resentimentele Convenției, aflată acum sub dominația absolută a iacobinilor. Pentru această societate, orice altceva în afară de fraternizarea completă era considerat o sfidare prezumțioasă. Pentru cei care nu erau în conivență cu ei, politica lor era să-i determine ca fiind dușmanii lor cei mai absoluți.

Într-adevăr, lyonezii au primit scrisori de reasigurare, solidaritate și aprobare din partea mai multor departamente, dar niciun sprijin efectiv nu a fost direcționat către orașul lor, cu excepția unei mici întăriri de la Marsilia. Această rezistență nesemnificativă, pe care am văzut-o, a fost interceptată și dispersată fără prea multe probleme de către generalul iacobin Cartaux.

Lyon se aștepta să devină patroana și centrul unei ligi antijacobine, formată de marile orașe comerciale, împotriva Parisului și a părții predominante a Convenției. Ea s-a trezit izolată, fără sprijin și vulnerabilă. Ea a opus rezistență prin forțele și mijloacele de apărare proprii, cu o armată de șaizeci de mii de oameni și cu nenumărați iacobini refugiați în interiorul propriilor ziduri. Pe la sfârșitul lunii iulie, după un interval de două luni, s-a format o blocadă regulată în jurul orașului, iar în prima săptămână a lunii august au avut loc ostilitățile. Armata asediatoare a fost condusă în caracterul său militar de către generalul Kellerman, care, împreună cu alți soldați distinși, începuse acum să ocupe un rang eminent în armatele republicane. Cu excepția scopului de a executa răzbunarea de care însetau, iacobinii se bazau în principal pe eforturile deputaților pe care îi însărcinaseră alături de comandant, și mai ales pe cele ale reprezentantului Dubois Crance. Acesta a fost un om al cărui unic merit pare să fi fost doar iacobinismul său febril și frenetic. Generalul Percy, fost ofițer în serviciul regal, și-a asumat sarcina aproape fără speranță a apărării și, formând fortărețe pe cele mai impunătoare poziții din jurul orașului, a început o rebeliune militară împotriva forței imens superioare a asediatorilor, ceea ce era onorabil dacă era util.

În același timp, lyonienii se străduiau încă să se flateze pe ei înșiși că pot rivaliza cu armata asediatoare, prezentându-se ca republicani fermi. Ei au sărbătorit ca pe o sărbătoare publică aniversarea zilei de 10 august; în timp ce Dubois Crance, pentru a-i recomanda pentru zelul lor republican, a fixat aceeași zi pentru a începe atacul său înflăcărat împotriva locului. El a făcut ca prima armă să fie descărcată de propria sa concubină, o femeie născută la Lyon. În continuare, au detonat bombe și gloanțe înroșite împotriva celui de-al doilea oraș al imperiului francez; în timp ce asediații au susținut atacul cu o constanță și, în multe părți, l-au respins cu un curaj extrem de onorant pentru caracterul lor[505]. 505] Dar soarta lor era hotărâtă. Deputații au anunțat Convenției intenția lor de a folosi instrumentele lor

de devastare asupra fiecărui cartier al orașului deodată, bombardat în mai multe locuri, pentru a provoca o furtună generală. "Orașul", au spus ei, "trebuie să se predea, sau nu va rămâne nicio piatră așezată peste alta; sperăm să realizăm acest lucru în ciuda sugestiilor unei false compasiuni. Să nu vă mirați atunci când veți auzi că Lyon nu mai există". Furia atacului a amenințat să pună în practică aceste promisiuni.

Suferințele cetățenilor au devenit intolerabile. Mai multe cartiere ale orașului au fost incendiate în același timp. Imense fabrici și clădiri au ars până la temelii, iar pierderile suferite în timpul celor două nopți de bombardament au fost calculate la două sute de milioane de lire. Un steag negru a fost arborat de cei asediați pe Marele Spital, ca semn că focul atacatorilor nu trebuia să fie îndreptat asupra acestui azil de mizerie fără speranță. Semnalul steagului nu părea decât să atragă bombele republicane tocmai în acel loc unde puteau crea cele mai cumplite suferințe și să jignească în cel mai înalt grad sentimentele de umanitate. Devastarea foametei a urmat curând celei a măcelului. După două luni de orori atât de susținute, a devenit evident că o rezistență mai mare era imposibilă.

Comitetul de Siguranță Publică l-a trimis pe paraliticul Couthon, împreună cu Collot D'Herbois și alți deputați la Lyon, pentru a se răzbuna, ceea ce au cerut iacobinii. Dubois Crance a fost rechemat, pentru că a investit, se credea, mai puțină energie în demersurile sale decât cerea continuarea asediului. Collot D'Herbois a avut un motiv personal de o natură singulară pentru a se bucura de sarcina încredințată lui și colegilor săi. În calitatea sa de actor de teatru, fusese șuierat de pe scena de la Lyon, iar ușa răzbunării era acum deschisă. Instrucțiunile acestui comitet îi îndemnau să se răzbune în modul cel mai satisfăcător pentru moartea lui Chalier și insurecția din Lyon, nu doar pe cetățeni, ci pe orașul în sine. Străzile și clădirile principale urmau să fie nivelate până la pământ, iar pe locul lor urma să fie ridicat un monument care să consemneze cauza: "Lyon s-a răzvrătit împotriva Republicii - Lyon nu mai există." Acele fragmente de oraș cărora li s-ar fi permis să rămână, urmau să poarte numele de "Ville Affranchie" sau Orașul eliberat. Cu greu se va crede că o astfel de condamnare, care ar fi putut ieși de pe buzele vreunui despot oriental, în toată nebunia frenetică a puterii arbitrare și a ignoranței totale, ar fi putut fi pronunțată cu seriozitate și la fel de serios aplicată într-una dintre cele mai civilizate națiuni din Europa. Era la fel de incredibil ca, pentru epoca actuală luminată, oameni care pretindeau înțelepciune și filozofie, să fi considerat munca arhitectului ca fiind un subiect potrivit de pedeapsă.

Cu toate acestea, pentru a maximiza efectul demolării, neputinciosul Couthon a fost transportat din casă în casă, devoalând fiecare casă la ruină, lovind ușa cu un ciocan de argint și pronunțând aceste cuvinte - "Casa unui rebel. Te condamn în numele legii". Au urmat muncitorii în[506] mare mulțime, care au executat sentința, dărâmând casa până la temelii. Această demolare gratuită a continuat timp de șase luni și se spune că a fost efectuată cu o cheltuială egală cu cea pe care superbul spital militar, Hotel des Invalides,

la costat pe fondatorul său, regele Ludovic al XIV-lea. Dar Răzbunarea republicană nu și-a cheltuit energiile exclusiv pe var și piatră moartă - a căutat victime vii.

Moartea meritată a lui Chalier fusese ispășită printr-o apoteoză executată după ce Lyon se predase; dar Collot D'Herbois a declarat că fiecare picătură din acel sânge patriotic a căzut ca și cum i-ar fi ars propria inimă și că crima cerea ispășire. Toate procesele obișnuite și toate modurile obișnuite de execuție au fost considerate prea târzii pentru a răzbuna moartea unui proconsul iacobin. Judecătorii din comisia revoluționară erau epuizați de oboseală - brațul călăului era obosit - însuși oțelul ghilotinei era tocit. Collot D'Herbois a conceput un mod mai sumar de sacrificare. Un număr de două sute până la trei sute de victime deodată au fost târâte din închisoare pe Place de Baotteaux, una dintre cele mai mari piețe din Lyon, și acolo au fost supuse unui foc de grape-shot (bombe de struguri). Deși acest mod de execuție poate părea eficient, nu era nici rapid și nici milostiv.

Suferinzii au căzut la pământ ca niște muște arse, mutilați, dar nu uciși, implorându-și călăii să îi expedieze cât mai repede. Acest lucru a fost făcut cu săbii și baionete și cu atâta grabă și zel, încât unii dintre temniceri și asistenții lor au fost uciși împreună cu cei pe care îi ajutaseră să fie târâți la moarte. Greșeala nu a fost sesizată până când, la numărarea cadavrelor, ucigașii militari au constatat că acestea erau mai multe decât cantitatea prevăzută. Trupurile morților au fost aruncate în râul Rhone, pentru a comunica vestea răzbunării republicane, după cum s-a exprimat Collot D'Herbois, la Toulon - Mai ales că și Toulon s-a proclamat în stare de revoltă. Dar fluviul mohorât a respins datoria impusă, iar cadavrele s-au întors în grămezi pe maluri. Comitetul Reprezentanților a fost nevoit, în cele din urmă, să permită îngroparea relicvelor cruzimii lor, pentru a preveni riscul de contagiune.

Instalarea Zeiței Rațiunii.

În cele din urmă, zelul ateilor înfuriați din Franța i-a împins la săvârșirea uneia dintre cele mai ridicole și, în același timp, impii tranzacții care au dezonorat vreodată analele vreunei națiuni. A fost vorba de renunțarea oficială la existența unei Ființe Supreme și instalarea Zeiței Rațiunii, în 1793.

"Există", spune Scott, "un fanatism al ateismului, precum și superstiții. Un filozof poate adăposti și să exprime la fel de multă răutate împotriva celor care perseverează în a crede ceea ce el are plăcerea să denunțe ca fiind nedemn de crezare, precum un preot ignorant și fanatic poate suporta împotriva unui om care nu poate ceda credința față de o dogmă pe care o consideră insuficient dovedită." În consecință, tronul fiind[507] total anihilat, filosofilor din școala lui Hebert (care era autorul celui mai grosolan și mai bestial jurnal periodic al vremii, numit "Le Père Duchesne") li s-a părut că, distrugând total aceste vestigii ale religiei și ale cultului public încă prețuite de poporul francez, va urma un splendid triumf al opiniilor liberale. "Nu era de ajuns", spuneau ei, "ca o națiune regenerată

să fi detronat regii pământești, dacă nu întindea brațul sfidării împotriva acelor puteri supranaturale pe care superstiția le reprezentase ca domnind peste un spațiu nemărginit.

Un nefericit, pe nume Gobet, episcop constituțional al Parisului, a fost obligat să joace rolul principal în cea mai nerușinată și scandaloasă batjocură jucată vreodată în fața unei reprezentanțe naționale.

Se spune că liderii scenei au avut dificultăți în a-l determina pe episcop să se conformeze sarcinii încredințate, pe care, până la urmă, a executat-o, nu fără lacrimi și remușcări ulterioare. Dar, el a jucat rolul prescris. A fost transportat în plină procesiune, pentru a declara Convenției, că religia pe care o predase atâția ani, în toate privințele, constituia doar un pic de preoție, care nu avea nici un fundament nici în istorie, nici în adevărul sacru. El a renunțat, în termeni solemni și expliciți, la existența divinității la a cărei închinare fusese consacrat, și s-a dedicat pe viitor omagierii libertății, egalității, virtuții și moralității. El a predat pe masă decorațiile sale episcopale și a primit o îmbrățișare fraternă din partea președintelui Convenției. Mai mulți preoți apostați au urmat exemplul acestui prelat.

Plăcile de aur și argint ale bisericilor au fost confiscate și profanate. Procesiuni în paradă au intrat în Convenție, în veșminte preoțești ridicole. Au cântat cele mai profane imnuri. Chaumette și Hebert au folosit multe dintre potirele religioase și vasele sacre pentru celebrarea propriilor lor orgii impii. Pentru prima dată, întreaga lume a auzit o adunare de oameni, născuți și educați în civilizație, care își însușiseră dreptul de a guverna una dintre cele mai bune națiuni europene. Ei și-au ridicat vocea unită pentru a respinge cel mai solemn adevăr pe care sufletul omului îl primește. Ei au renunțat în unanimitate la credința și închinarea la o divinitate. Pentru o scurtă perioadă de timp, aceeași nebună profanare a continuat.

Una dintre ceremoniile acestei epoci nebunești nu are rival în ceea ce privește absurditatea, combinată cu impietatea. Ușile Convenției au fost deschise pentru o formație de muzicieni; precedată de aceștia, membrii corpului municipal au intrat în procesiune solemnă, cântând un imn în lauda Libertății. Ei au escortat ca obiect al viitoarei lor închinări, o femeie cu voal, pe care au numit-o "Zeița Rațiunii". Transportată în sala Convenției naționale, cu mare pompă și ceremonie, ea a fost dezvelită și așezată la dreapta președintelui. Atunci când a fost recunoscută în general ca fiind o dansatoare de la Operă, ale cărei farmece erau cunoscute de majoritatea celor prezenți de la apariția ei pe scenă. În timp ce experiența altor persoane cu ea era mult mai avansată. Acestei persoane, ca fiind cea mai potrivită reprezentantă a acelei Rațiuni pe care o venerau, Convenția națională a Franței i-a adus un omagiu public.

Această mămăligă impunătoare și ridicolă a avut o anumită modă; și instalarea zeiței rațiunii a fost reînnoită și imitată în toată națiunea, în acele locuri unde locuitorii doreau să

se arate la înălțimea tuturor înălțimilor revoluției. În majoritatea districtelor din Franța, bisericile au fost închise preoților și credincioșilor - clopotele au fost rupte și aruncate în tunuri. Întregul ecleziastic a fost distrusă. Inscripția republicană de deasupra cimitirelor declara că moartea este un somn perpetuu și îi anunța pe cei care trăiau sub această stăpânire că nu speră la nici o răsplată sau remediu nici măcar în lumea de dincolo.

În strânsă legătură cu aceste legi care afectau religia, a fost cea care reducea uniunea prin căsătorie, cel mai sacru angajament pe care îl pot forma ființele umane și a cărui permanență conduce cel mai puternic la consolidarea societății, la stadiul de simplu contract civil cu caracter tranzitoriu. În cadrul acestui acord, două persoane oarecare se puteau angaja și se puteau bucura de plăceri până la schimbarea gustului sau până la satisfacerea apetitului lor. Dacă demonii s-ar fi pus la treabă pentru a descoperi un mod de a distruge în modul cel mai eficient tot ceea ce este venerabil, grațios sau permanent în viața domestică și de a obține în același timp asigurarea că răul pe care îl urmăreau să îl creeze se va perpetua de la o generație la alta, nu ar fi putut inventa un plan mai eficient decât degradarea căsătoriei. Aceasta s-a transformat într-o stare de simplă coabitare ocazională, sau de concubinaj autorizat. Sophie Arnoult, o actriță faimoasă pentru lucrurile ingenioase pe care le spunea, a descris căsătoria republicană ca fiind sacramentul adulterului.

Căderea lui Danton, Robespierre, Marat și a altor iacobini.

Acești monștri au căzut victime prin aceleași mijloace pe care le folosiseră pentru a-i ruina pe alții. Marat a fost poignardat în 1793, de Charlotte Corday, o tânără care nutrea, într-un sentiment între nebunie și eroism, ambiția de a scăpa lumea de un tiran. Danton a fost ghilotinat în 1794. Robespierre a urmat la scurt timp după aceea. Căderea sa este descrisă astfel de Scott în Viața lui Napoleon.

În cele din urmă, soarta l-a îndemnat să meargă la întâlnire. Robespierre a coborât la Convenție, unde apăruse în ultima vreme, dar foarte rar, ca un dictator mult mai nobil al Romei. Și în cazul lui, o bandă de senatori era gata să-l poignardeze pe tiran pe loc, dacă nu s-ar fi temut de presupusa sa popularitate, de care se temeau că i-ar putea face victime imediate ale răzbunării iacobinilor. Discursul pe care Robespierre l-a adresat Convenției a fost la fel de amenințător ca primul foșnet îndepărtat al unui uragan - întunecat și sumbru ca eclipsa care îi anunță apropierea. Murmure neliniștite se auziseră în rândul populației care umplea tribunele sau se înghesuia la intrările în sala Convenției. Se zvonea că un al doilea ciclu al zilei de 31 mai (fiind ziua în care iacobinii[509] i-au proscris pe girandiști) va fi martorul unei întâmplări similare.

Prima temă a sumbrului orator a fost reprezentarea propriilor sale virtuți și a serviciilor sale ca patriot. El i-a distins ca dușmani ai Republicii pe toți cei ale căror opinii erau contrare ale sale. Apoi, pe rând, a trecut în revistă succesiv diferitele departamente ale

guvernului și le-a acuzat de cenzură și dispreț. A declamat împotriva letargiei Comitetelor de Siguranță Publică și de Securitate Publică, ca și cum ghilotina nu ar fi fost niciodată în exercițiu. A acuzat Comitetul de Finanțe că a contrarevoluționat veniturile republicii. Cu nu mai puțină amărăciune, a ținut un discurs despre retragerea artileriștilor (întotdeauna iacobini violenți) din Paris și despre modul de gestionare adoptat în țările cucerite din Belgia. Părea că dorește să adune aceleași liste cu toți funcționarii statului și, în același timp, să le adreseze tuturor o sfidare.

Unul dintre ei a făcut obișnuita moțiune de onoare pentru a tipări discursul, dar apoi a izbucnit furtuna de opoziție. Mulți vorbitori au cerut cu voce tare ca, înainte de a fi de acord să adopte discursul și gravele sale incriminări, să fie trimis la cele două comisii. La rândul său, Robespierre a exclamat că această măsură ar fi supus discursul său criticii și revizuirii parțiale a acelorași partide pe care le-a acuzat. Au fost auzite disculpări și apărări din toate părțile împotriva acuzațiilor aduse. Mulți deputați s-au plâns în termeni deloc obscuri de tiranie individuală și de o conspirație care circula pentru a scoate în afara legii și a ucide segmentele opuse ale Convenției. Robespierre nu a fost decât slab susținut, cu excepția lui Saint Just, Couthon și a propriului său frate. După o dezbatere furtunoasă, în care Convenția a fost alternativ influențată de teama și de ura față de Robespierre, discursul a fost în cele din urmă trimis la comisii, în loc să fie tipărit; iar dictatorul îngâmfat și încruntat a văzut în disprețul deschis, adus astfel măsurilor și opiniilor sale, semnul sigur al apropiatei sale căderi.

Și-a transferat plângerile la Clubul Iacobin, pentru a-și odihni, după cum s-a exprimat, durerile patriotice în sânul lor virtuos, unde spera să găsească doar ajutor și simpatie. În fața acestei audiențe parțiale, el a reînnoit, pe un ton și mai îndrăzneț, plângerile cu care încărcase fiecare ramură a guvernului și corpul reprezentativ însuși. Le-a reamintit de diferite epoci eroice, când prezența lor și piroanele lor au decis voturile deputaților tremurânzi. Le-a reamintit acțiunile lor imaculate de vigoare revoluționară - i-a întrebat dacă au uitat drumul spre Convenție. A încheiat asigurându-i patetic că, dacă îl vor părăsi, "el a rămas resemnat în fața soartei sale; și ei ar trebui să fie martori cu ce curaj va bea cucuta fatală". Artistul David, l-a prins de mână în timp ce încheia, exclamând, extaziat de elocvența sa: "O voi bea cu tine".

Distinsului pictor i s-a reproșat că, în ziua următoare, a refuzat angajamentul pe care părea să-l îmbrățișeze cu atâta entuziasm[510], dar au fost mulți cei care au fost de aceeași părere cu cea inițială, în momentul în care și-a exprimat-o cu atâta îndrăzneală. Dacă Robespierre ar fi avut talente militare sau chiar un curaj hotărât, nimic nu l-ar fi împiedicat să se plaseze, chiar în acea noapte, în fruntea unei insurecții disperate a iacobinilor și a adepților lor.

Payan, succesorul lui Hebert, a propus de fapt ca iacobinii să mărșăluiască instantaneu împotriva celor două comitete, pe care Robespierre le acuza că sunt centrul mașinăriilor

antirevoluționare, (ar trebui) să surprindă pumnul lor de gărzi și să înăbușe răul cu care statul era amenințat, chiar în leagăn. Acest plan a fost considerat prea riscant pentru a fi adoptat, deși era una dintre acele lovituri bruște și magistrale de politică pe care Machiavelli le-ar fi recomandat. Focul iacobinilor s-a epuizat în tumult, în amenințări și în expulzarea din sânul societății lor a lui Collot d'Herbois, a lui Tallien și a altor aproximativ treizeci de deputați din partidul muntean, pe care îi considerau ca fiind în mod special legați pentru a instiga la căderea lui Robespierre și pe care i-au alungat din societatea lor cu execrații și chiar cu lovituri.

Collot d'Herbois, astfel ultragiat, s-a dus direct de la ședința iacobinilor la ședința Comitetului de Siguranță Publică, pentru a se consulta în legătură cu raportul ce urma să fie prezentat a doua zi Convenției despre discursul lui Robespierre. Saint Just, unul dintre ei, deși atașat călduros de dictator, fusese însărcinat cu sarcina delicată de a redacta raportul. Era un pas spre reconciliere; dar intrarea lui Collot d'Herbois, frenetic din cauza insultelor primite, a întrerupt orice speranță de înțelegere între prietenii lui Danton și cei ai lui Robespierre. D'Herbois s-a epuizat în amenințări la adresa lui Saint

Just, a lui Couthon și a stăpânului lor, Robespierre, și s-au despărțit în termeni de dușmănie mortală și declarată. Acum, conspiratorii asociați foloseau toate eforturile împotriva puterii lui Robespierre, pentru a aduna și combina împotriva lui toate forțele Convenției, pentru a-i alarma pe deputații de la câmpie cu temeri pentru ei înșiși și pentru a trezi furia muntenilor, împotriva gâtului cărora dictatorul flutura acum sabia, pe care politica lor mioapă i-o pusese în mâini. Au distribuit liste de deputați proscriși, copiate de pe tabletele dictatorului; autentice sau false, acestea au obținut credit și valențe universale. Aceia ale căror nume se aflau pe sulurile fatale, s-au angajat pentru protecție în liga împotriva dușmanului lor. Opinia că căderea lui Robespierre era iminentă s-a generalizat acum.

Acest sentiment a fost atât de răspândit la Paris pe 9 Thermidor, sau 27 iulie, încât un grup de aproximativ optzeci de victime, care erau pe cale să fie târâte la ghilotină, au fost aproape salvate prin intermediul lui. Poporul, într-un elan generos de compasiune, a început să se adune în mulțime și a întrerupt melancolica procesiune, ca și cum puterea care prezida aceste hidoase expoziții ar fi fost deja lipsită de energie. Dar ora nu venise încă. Josnicul Henriot, comandantul Gărzii Naționale, abordat cu forțe noi[511] și în ziua destinată să fie ultima a propriei sale vieți, s-a dovedit a fi mijlocul de a duce la execuție această mulțime de persoane condamnate, dar fără îndoială nevinovate.

În această zi plină de evenimente, Robespierre a sosit la Convenție și a văzut muntele strâns și complet echipat, în timp ce, ca și în cazul lui Catilina, banca pe care el însuși obișnuia să stea părea în mod intenționat părăsită. Saint Just, Couthon, Le Bas (cumnatul său) și tânărul Robespierre erau singurii deputați cu nume care erau pregătiți să-l susțină. Dar, dacă ar fi putut duce o luptă eficientă, ar fi putut depinde de ajutorul servilului Barrere,

un fel de Belial în Convenție. Acesta din urmă era cel mai meschin, dar nu cel mai puțin capabil dintre acele spirite decăzute, care, cu mare abilitate și ingeniozitate, precum și cu spirit și elocvență, profitau de ocazii. El era eminamente îndemânatic, întotdeauna printre cei mai puternici și în partea cea mai sigură. Exista un partid destul de numeros gata, în vremuri atât de periculoase, să se atașeze de Barrere, ca de un lider care pretindea că îi va conduce spre siguranță, dacă nu spre onoare. Existența acestui corp oscilant și nesigur, ale cărui mișcări finale nu puteau fi niciodată calculate, a fost cea care a făcut imposibilă prezicerea cu certitudine a oricărei dezbateri în cadrul Convenției în această perioadă periculoasă.

Saint Just s-a ridicat, în numele Comitetului de Siguranță Publică, pentru a face, în felul său, nu al lor, un raport despre discursul lui Robespierre din seara precedentă. Acesta începuse o harangă pe tonul patronului său, declarând că, dacă tribuna pe care o ocupa, însăși stânca Tarpeiană, nu se va achita cu atât mai puțin de îndatoririle unui patriot. "Sunt pe cale, spuse el, să ridic vălul." - "Îl rup", spuse Tallien, întrerupându-l. "Interesul public este sacrificat de indivizi, care vin aici exclusiv în numele lor și se comportă ca fiind superiori întregii Convenții." L-a forțat pe Saint Just să coboare de la tribună, și a urmat o dezbatere violentă.

Billaud Varennes a atras atenția adunării asupra ședinței din seara precedentă a clubului Iacobin. El a declarat că forța militară a Parisului este supusă comenzii lui Henriot, un trădător și un parricid, care era gata să pună soldații în mișcare împotriva Convenției. L-a denunțat pe Robespierre însuși ca pe un al doilea Catilina, atât de viclean, cât și de ambițios, al cărui sistem a fost să cultive geloziile și să învrăjbească facțiunile ostile din Convenție, pentru a dezuni partidele, a înstrăina indivizii unii de alții, a-i ataca în detaliu și a-i distruge astfel pe acei antagoniști separat, cu a căror forță combinată și unită nu îndrăznea să concureze.

Convenția a răsunat de aplauze pentru exprimarea vehementă a oratorului. Când Robespierre a sărit la tribună, vocea lui a fost înecată de un strigăt general de "Jos tiranul!", adică "Să cadă acest tiran...". Tallien a propus denunțarea lui Robespierre, cu arestarea lui Henriot, ofițerul său de stat major, și alții care au legătură cu violențele meditate asupra Convenției. El și-a asumat responsabilitatea de a conduce atacul împotriva tiranului[512], spunea el, și de a-l poignarda chiar în cadrul Convenției, dacă membrii nu vor da dovadă de suficient curaj pentru a aplica legea împotriva lui. Cu aceste cuvinte, el a fluturat poignardul fără mănușă, ca și cum ar fi fost pe punctul de a-și îndeplini planul propus. Robespierre s-a luptat în continuare cu greu pentru a obține o audiență, dar tribuna i-a fost adjudecată lui Barrere; iar rolul luat împotriva dictatorului căzut în dizgrație de acest om de stat versatil și interesat, a fost semnul cel mai absolut că răsturnarea lui era irecuperabilă. Din toate colțurile sălii au fost rostite torente de invective împotriva celui al cărui singur cuvânt obișnuia să o facă să tacă.

Această scenă a fost îngrozitoare, dar nu lipsită de utilitate pentru cei care ar putea fi dispuși să o privească ca pe o criză extraordinară, în care pasiunile umane s-au ciocnit atât de singular. Bolțile sălii au răsunat de exclamații din partea celor care până atunci fuseseră complicii, adulatorii, adepții, cel puțin avocații timorați și copleșiți ai demagogului detronat. El însuși era însuflețit, spumegând, epuizat, ca vânătorul din antichitatea clasică atunci când, pe punctul de a fi doborât și sfâșiat de propriii săi câini, a încercat în zadar să-și ridice glasul țipător, ca de bufniță, prin care Convenția fusese altădată îngrozită și redusă la tăcere. El a făcut apel la o audiere din partea președintelui Adunării, la diferitele partide din care aceasta era compusă. Respins de munteniști, foștii săi asociați, care acum conduceau protestul împotriva lui, el s-a adresat gironiștilor, puțini și slabi cum erau, și deputaților mai numeroși, dar la fel de neajutorați, de la câmpie, cu care se adăposteau. Primii s-au retras de la el cu dezgust disprețuitor, iar cei din urmă cu groază. Zadarnic, el le-a reamintit indivizilor că le cruțase viața, în timp ce se aflau la mila lui. Acest lucru ar fi putut fi aplicat fiecărui membru al casei; fiecărui om din Franța; căci cine a trăit, timp de doi ani, în alte condiții decât cu autorizația lui Robespierre? Trebuie să fi regretat profund clemența, cum ar putea-o numi el, care i-a lăsat pe atât de mulți cu gâtul netăiat ca să latre la el. Dar, apelurile sale agitate și repetate au fost respinse de unii cu indignare, de alții cu o tăcere încruntată, stânjenită și timidă.

Un istoric britanic ar putea spune că până și Robespierre ar fi trebuit să fie ascultat în apărarea sa; și că un astfel de calm ar fi făcut cinste Convenției și ar fi înnobilat sentința finală de condamnare a acesteia. Așa cum a fost, fără îndoială că l-au tratat pe individul vinovat în funcție de meritele sale. Cu toate acestea, ei nu au avut acea regularitate și formalitate bărbătească a comportamentului care li se cuvenea lor și legii. Această atitudine ar fi dat pedepsei demagogului efectul și greutatea unei sentințe solemne și deliberate; în loc să pară rezultatul unei confiscări pripite și precipitate a unui avantaj temporar.

Cu toate acestea, graba era necesară, și trebuie să fi părut mai mult decât era în realitate într-o asemenea criză. O mare parte trebuie să fie iertată terorii momentului, caracterului oribil al vinovatului și necesității de a se grăbi să se ajungă la o concluzie decisivă. Ni s-a spus că ultimele sale cuvinte auzite, care se luptau cu exclamațiile a sute de oameni și cu clopotul pe care președintele suna neîncetat[513], rostite în tonurile cele mai înalte pe care disperarea le putea da unei voci stridente și discordante din fire, au rămas mult timp în memorie și au bântuit visele multora dintre cei care l-au auzit: "Președinte al asasinilor", a strigat el, "pentru ultima oară cer privilegiul de a vorbi!". După acest efort, respirația lui a devenit punctuală, scurtă și slabă; și în timp ce el încă mai scotea murmure întrerupte și ejaculări răgușite, membrii muntenilor strigau că sângele lui Danton îi înăbușea vocea.

Tumultul s-a încheiat cu un decret de arestare împotriva lui Robespierre, a fratelui său, Couthon, și a lui Saint Doar; Le Bas a fost inclus din proprie inițiativă și, într-adevăr, cu greu ar fi putut scăpa de soarta cumnatului său, deși comportamentul său atunci și ulterior

a arătat mai multă energie decât al celorlalți. Couthon, îmbrățișând la piept spaniolul pe care obișnuia să își epuizeze revărsarea sensibilității sale afectate, a făcut apel la decrepitudinea sa și a întrebat dacă, așa mutilat de proporții și de activitate cum era, putea fi suspectat că nutrește planuri de violență sau ambiție. "Nefericitule", a spus Legendre, "ai forța lui Hercule pentru săvârșirea de crime". Dumas, președintele tribunalului revoluționar, împreună cu Henriot, comandantul Gărzii Naționale, și alți complici lingușitori ai lui Robespierre, au fost incluși în osânda arestării.

Convenția își declarase ședința permanentă și luase toate precauțiile pentru a apela la protecția marii mase de cetățeni care, obosiți de domnia Terorii, doreau să o închidă cu orice risc. Au primit rapid delegații din mai multe secții învecinate, care își declarau adeziunea la reprezentanții naționali, în apărarea cărora se înarmau și (mulți dintre ei fiind, fără îndoială, pregătiți dinainte) mărșăluiau în mare grabă spre protecția Convenției. Dar ei au auzit și vești mai puțin plăcute, cum că Henriot, după ce a reușit să-i împrăștie pe acei cetățeni care au împiedicat, așa cum s-a menționat în altă parte, execuția celor optzeci de condamnați și a consumat acest ultim act de crimă, se apropia de Tuilleries, unde își ținuseră ședința, cu un personal numeros și cu forțele iacobine care au putut fi adunate în grabă.

Din fericire pentru Convenție, acest comandant al Gărzii Naționale, de a cărui prezență de spirit și curaj depindea poate soarta Franței, era la fel de prost și laș pe cât era de brutal de feroce. Fără să opună rezistență, el s-a lăsat arestat de câțiva gens d'armes, gărzile imediate ale Convenției, conduse de doi dintre membrii acesteia, care s-au comportat în această situație de urgență cu aceeași prudență și spirit.

Dar norocul, sau demonul pe care îl slujise, i-a oferit lui Robespierre o altă șansă de siguranță, poate chiar de imperiu. Pentru că momentele pe care un om stăpân pe sine le-ar fi folosit pentru a scăpa, unul cu un curaj disperat le-ar fi putut folosi pentru victorie, care, având în vedere starea divizată și extrem de instabilă a capitalei, avea toate șansele să fie obținută de cel mai îndrăzneț concurent.

Deputații arestați fuseseră purtați de la o închisoare la alta, toți temnicerii refuzând să-l primească sub responsabilitatea lor oficială pe Robespierre[514] și pe cei care îl ajutaseră să alimenteze locuințele lor întunecate cu un asemenea val de locuitori succesivi. În cele din urmă, prizonierii au fost asigurați în biroul Comitetului de siguranță publică. Dar în acest timp totul era deja în stare de alarmă în comuna Paris, unde Fleuriot, primarul, și Payan, succesorul lui Hebert, au convocat corpul civic, au trimis ofițerii municipali să ridice orașul și Fauxbourgs în numele lor și au făcut să sune tocsinul. Payan a adunat rapid o forță suficientă pentru a-i elibera pe Henriot, Robespierre și pe ceilalți deputați arestați și pentru a-i transporta la Hotel de Ville, unde erau adunați aproximativ două mii de oameni, în principal artileriști și insurgenți din suburbia Saint-Antoine, care și-au exprimat deja hotărârea de a mărșălui împotriva Convenției. Dar caracterul egoist și laș al lui Robespierre

nu era pregătit pentru o asemenea criză. Părea cu totul confuz și copleșit de ceea ce se întâmplase și se întâmpla în jurul său; și niciuna dintre toate victimele domniei Terorii nu a simțit influența ei invalidantă atât de complet ca el, despotul care prezidase atât de mult timp regimul. El nu a avut, deși avea mijloacele necesare, prezența de spirit de a împrăștia bani în sume considerabile, ceea ce, prin el însuși, nu ar fi eșuat în a-și asigura sprijinul gloatei revoluționare.

Între timp, Convenția a continuat să mențină frontul îndrăzneț și impunător, asumat brusc și critic. Înțelegând despre evadarea deputaților arestați și auzind de insurecția de la Hotel de Ville, au adoptat instantaneu un decret de scoatere în afara legii a lui Robespierre și a asociaților săi, aplicând o pedeapsă similară primarului Parisului, procurorului și altor membri ai comunei și însărcinând doisprezece dintre membrii lor, cei mai îndrăzneți care puteau fi aleși, să meargă cu forța armată la executarea sentinței. Tobele Gărzilor Naționale au bătut acum la arme în toate secțiile aflate sub autoritatea Convenției, în timp ce tocsinul a continuat să cheme în ajutor cu vocea sa de fier pe Robespierre și pe magistrații civici. Totul părea să amenințe cu o catastrofă violentă, până când s-a văzut clar că vocea publică, și mai ales în rândul Gărzilor Naționale, se declara în general împotriva teroriștilor.

Hotelul de Ville a fost înconjurat de aproximativ 1 500 de oameni, iar tunurile se îndreptau spre roțile sale. Forța atacatorilor era cea mai slabă din punct de vedere numeric, dar conducătorii lor erau oameni cu spirit, iar noaptea le-a ascuns inferioritatea forței.

Deputații însărcinați în acest scop au citit decretul adunării celor pe care i-au găsit adunați în fața primăriei, iar aceștia s-au ferit de încercarea de a o apăra, unii s-au alăturat atacatorilor, alții au depus armele și s-au împrăștiat. Între timp, grupul de teroriști părăsit din interior s-a comportat ca niște scorpioni, despre care se spune că, atunci când sunt înconjurați de un cerc de foc, își întorc înțepăturile unul împotriva altuia și împotriva lor. Cenzuri reciproce, feroce și brutale au avut loc între acești oameni nenorociți. "Nenorocitule, acestea au fost mijloacele pe care ai promis să le furnizezi?", i-a spus Payan lui Henriot, pe care l-a găsit[515] intoxicat și incapabil de hotărâre sau de efort; și, apucându-l în timp ce vorbea, l-a precipitat pe generalul revoluționar de la o fereastră.

Henriot a supraviețuit căderii doar pentru a se târî într-o canalizare, în care a fost ulterior descoperit și ridicat pentru a fi executat.

Tânărul Robespierre s-a aruncat de la fereastră, dar nu a avut norocul să piară pe loc. Se părea că până și melancolica soartă a sinuciderii, ultimul refugiu al vinovăției și disperării, era refuzată unor oameni care refuzaseră atât de mult timp orice fel de milă față de semenii lor. Doar Le Bas a avut destul calm pentru a se sinucide cu un foc de pistol. Saint Just, după ce și-a implorat camarazii să-l ucidă, și-a încercat propria viață cu o mână nehotărâtă și a eșuat. Couthon zăcea sub masă, fluturând un cuțit, cu care l-a rănit de mai multe ori la piept, fără să îndrăznească să adauge o forță suficientă pentru a-i atinge inima.

Șeful lor, Robespierre, într-o încercare nereușită de a se împușca, nu-și provocase decât o fractură oribilă la mandibula inferioară.

În această situație, ei semănau cu lupii în bârlogul lor, murdari de sânge, mutilați, disperați, dar incapabili să moară. Robespierre zăcea pe o masă într-o anticameră, cu capul sprijinit de o cutie, iar chipul său hidos era pe jumătate ascuns de o cârpă însângerată și murdară legată în jurul bărbiei zdrobite.

Captivii au fost transportați în triumf la Convenție, care, fără să-i admită la bară, a ordonat, ca nelegiuiți, executarea imediată. În timp ce vagoanele fatale treceau spre ghilotină, cei care le umpleau, dar mai ales Robespierre, au fost copleșiți de execrații din partea prietenilor și rudelor victimelor pe care le trimisese pe același drum melancolic. Natura rănii sale anterioare, de pe care pânza nu fusese niciodată îndepărtată până când călăul nu a rupt-o, a sporit tortura celui care suferea. Maxilarul sfărâmat a căzut, iar nenorocitul a țipat cu voce tare, spre groaza spectatorilor. O mască extrasă din acel cap îngrozitor a fost expusă multă vreme în diferite națiuni ale Europei și îngrozea spectatorul prin urâțenia sa - amestecul de expresie diabolică și agonie trupească.

Astfel a căzut Maximilian Robespierre, după ce a fost primul om în Republica

Franceză timp de aproape doi ani, timp în care a guvernat-o după principiile lui Nero sau Caligula. Ridicarea sa în situația pe care a ocupat-o a implicat mai multe contradicții decât poate se atașează oricărui eveniment similar din istorie. Un tiran de joasă speță și cu mintea joasă a fost lăsat să conducă cu toiagul celui mai înspăimântător despotism un popor, a cărui anxietate pentru libertate îl făcuse cu puțin timp înainte incapabil să suporte conducerea unui suveran uman și legal. Un laș josnic s-a ridicat la comanda uneia dintre cele mai curajoase națiuni din lume. Sub auspiciile unui om care abia îndrăznea să tragă cu un pistol, cei mai mari generali ai Franței și-au început cariera de cucerire. El nu avea nici elocvență, nici imaginație; dar a înlocuit aceste lucruri cu un stil mizerabil, afectat, bombastic, care, până când alte circumstanțe i-au dat amploare, a atras ridicolul general. Totuși, împotriva unui orator atât de slab, toată elocvența filozofilor gironiști, toate puterile teribile ale asociatului său Danton, folosite[516] într- o adunare populară, nu le-au putut permite să opună o rezistență eficientă. Poate părea neînsemnat să menționăm că, într-o națiune în care o bună parte din predilecție este stârnită de manierele amabile și de frumusețea aspectului exterior, persoana care a urcat la cea mai înaltă putere nu numai că nu arăta bine, dar era deosebit de meschin în ceea ce privește persoana, stângaci și constrâns în adresare. Era ignorant în privința plăcerii celorlalți, chiar și atunci când era cel mai înclinat să facă plăcere, și la fel de plictisitor și plictisitor aproape pe cât era de odios și lipsit de inimă.

Pentru a compensa toate aceste lipsuri, Robespierre avea o ambiție insațiabilă, fondată pe o vanitate care îl făcea să se creadă capabil să ocupe cea mai înaltă poziție. Această

dorință preponderentă îi dădea deci îndrăzneală, când a îndrăzni este echivalat frecvent cu a realiza. El a amestecat o specie de compoziție bombastică falsă, exagerată, dar mai degrabă fluentă, cu cea mai grosolană lingușeală la adresa celor mai joase clase ale poporului. În considerarea discursurilor sale dulci, aceștia nu puteau decât să primească ca autentice laudele pe care și le aducea mereu. Hotărârea sa prudentă de a se mulțumi cu posedarea esenței puterii, fără a părea că dorește rangul și podoabele ei, a format o altă artă de a flata mulțimea. Invidia sa vigilentă, răzbunarea sa îndelungată, dar sigură, expertiza sa vicleană, care pentru mințile vulgare suplinește locul înțelepciunii, au fost singurele sale mijloace de a concura cu eminenții săi antagoniști. Și se pare că a fost o pedeapsă meritată a extravaganțelor și abuzurilor revoluției franceze faptul că a angajat țara într-o stare de anarhie care a permis ca un nenorocit ca cel pe care l-am descris să fie pentru o lungă perioadă de timp stăpân pe destinul ei. Sângele era elementul său, ca și al celorlalți teroriști și niciodată nu s-a apucat cu atâta plăcere de o nouă victimă; ca atunci când era în același timp un vechi asociat. Într-un epitaf, din care următorul cuplet poate servi drept traducere, viața sa a fost reprezentată ca fiind incompatibilă cu existența rasei umane: -

" Zace Robespierre aici - să nu se verse nicio lacrimă

Cititorule, dacă ar fi fost în viață, ai fi înfruntat moartea."

Sfârșitul Domniei Terorii

Căderea lui Robespierre a pus capăt "domniei terorii". Cei mai mulți dintre liderii principali care au jucat un rol predominant în aceste scene oribile au avut parte de o soartă similară cu cea a liderilor lor. Este imposibil de comunicat cititorului o concepție adecvată a atrocităților comise în Franța în această perioadă sumbră, în numele libertății. Bărbați, femei și copii au fost implicați în masacrele instigate de șefii iacobini. Sute de persoane de ambele sexe au fost aruncate în râul Loire, iar această atrocitate a fost numită căsătoria republicană și botezul republican. Și nu trebuie uitat niciodată; că abia după ce Franța, ca națiune, a negat existența unei divinități și validitatea instituțiilor sale, a fost vizitată de asemenea calamități teribile. Să fie "pecetluit și gravat în memoria" fiecărei generații, că aceasta este tendința legitimă a opiniilor necredincioase. În primul rând, ele distrug conștiința - omoară simțul moral - înăspresc inima și ofilesc toate afecțiunile sociale și de bunăvoință. În consecință, elevii lor sunt pe deplin pregătiți pentru orice faptă de răutate care se află în posibilitatea de a fi săvârșită de către agenția umană[517].

Spune un scriitor elocvent: "Când Sabatul a fost abolit în Franța, Dumnezeul cel Puternic a cărui existență au negat-o și a cărui închinare au abolit-o, a stat la distanță și i-a abandonat. A urmat o scenă de proscriere, asasinat și pustiire, fără egal în analele lumii civilizate. În orașul Paris, în 1803, au existat opt sute șapte sinucideri și asasinate. Printre criminalii executați, se numărau șapte tați care își otrăviseră copiii, zece soți care își uciseseră soțiile, șase soții care își otrăviseră soții și cincisprezece copii care își distruseseră

părinții. Ar putea fi profitabil să consemnăm aici sfârșitul altor câtorva lideri iacobini care sau remarcat în timpul acestor scene de atrocități și vărsare de sânge. Opinia publică a cerut ca unii dintre cei mai odioși membri să fie condamnați. După ce a ezitat o vreme, în cele din urmă, Convenția, presată de rușine pe de o parte și de teamă pe de altă parte, a văzut necesitatea unei măsuri active și a numit o comisie care să analizeze și să raporteze cu privire la comportamentul celor mai detestabili patru șefi iacobini, Collot d'Herbois, Billaud Varennes, Vadier și Barrere. Raportul a fost, bineînțeles, nefavorabil; totuși, după ce cazul a fost analizat, Convenția a fost mulțumită să-i condamne la transportarea la Cayenne. S-a opus o anumită rezistență la această sentință, atât de blândă în comparație cu ceea ce obișnuiau să aplice cei care au suferit-o; dar a fost respinsă, iar sentința a fost executată. Se spune că Collot d'Herbois, demolatorul și depopulatorul din Lyon, a murit în spitalul comun, după ce a băut dintr-o dată o sticlă întreagă de băuturi spirtoase ardelenești. Billaud Varennes și-a petrecut timpul învățându-i pe papagalii nevinovați din Guiana jargonul înspăimântător al comitetului revoluționar și, în cele din urmă, a pierit în mizerie.

Acești oameni aparțineau amândoi acelei clase de atei care, privind spre cer, sfidau cu voce tare și la propriu divinitatea să își facă cunoscută existența prin lansarea fulgerelor sale. Miracolele nu se fac la provocarea unui blasfemiator mai mult decât la cererea unui sceptic; dar ambii acești nefericiți au avut probabil înainte de moarte motive să mărturisească faptul că, abandonându-i pe cei răi în voia lor liberă, rezultă o pedeapsă mai mare chiar și în această viață, decât dacă Providența ar fi binevoit să aplice osânda imediată pe care ei au sfidat-o cu imprudență.

Încurajat de succesul acestei măsuri decisive, guvernul a trecut la atacarea unora dintre teroriștii pe care îi cruțase până atunci, dar a căror soartă era acum hotărâtă, cu scopul de a le provoca consternare în partid. Șase iacobini, considerați printre cei mai feroce din această clasă, au fost arestați și predați pentru a fi judecați de o comisie militară. Toți erau deputați ai bandei muntene. Fiind siguri de soarta lor, au adoptat o hotărâre disperată.

Dintre toți, nu aveau decât un singur cuțit, dar au hotărât ca acesta să le servească tuturor în scopul sinuciderii. În clipa în care li s-a pronunțat sentința, unul s-a înjunghiat cu această armă; altul a smuls cuțitul din mâna muribundă a tovarășului său, l-a înfipt în propriul piept[518] și l-a înmânat celui de-al treilea, care a imitat cumplitul exemplu. Atât de mare a fost consternarea însoțitorilor, încât nimeni nu a oprit evoluția fatală a armei - toți au căzut fie morți, fie răniți cu disperare - ultimii au fost expediați prin ghilotină.

După această victorie decisivă și ultima catastrofă teribilă, se poate spune că iacobinismul, considerat ca un partid pur și neamestecat, nu prea se poate spune că și-a ridicat din nou capul în Franța, deși fermentul său a ajuns să califice și să caracterizeze, într-o anumită măsură, mai mult de unul dintre diferitele partide care i-au succedat. Ca sectă politică, iacobinii nu pot fi comparați cu niciuna dintre cele care au existat vreodată, pentru că nimeni, în afară de ei înșiși, nu s-a gândit vreodată la un sistem organizat, regulat

și continuu de ucidere și jefuire a celor bogați, pentru ca ei să îi desfrâneze pe cei săraci prin distribuirea prăzii lor. Totuși, ei seamănă într-o oarecare măsură cu adepții frenetici ai lui Ioan de Leyden și Knipperdoling, care au ocupat Munsterul în secolul al XVII-lea și au comis, în numele religiei, aceleași orori frenetice pe care le-au comis iacobinii francezi în numele libertății. În ambele cazuri, acțiunile adoptate de aceste partide au fost foarte străine și în contradicție cu presupusele motive ale comportamentului lor. Anabaptiștii au practicat orice fel de viciu și cruzime, după dictatul, spuneau ei, al inspirației - iacobinii au întemnițat trei sute de mii de compatrioți ai lor în numele libertății și au executat mai mult de jumătate din numărul lor, sub sancțiunea fraternității.

Capitolul XXII. Persecuțiile Protestanților Francezi din Sudul Franței, în anii 1814 și 1820.

În anii 1814 și 1820

Persecuția în această regiune protestantă a Franței a continuat cu foarte puține întreruperi de la revocarea edictului de la Nantes de către regele Ludovic al XIV-lea până la o perioadă foarte scurtă de timp înainte de începerea Revoluției Franceze târzii. În anul 1785, Monseur Rebaut St. Etienne și celebrul Monsieur De la Fayette au fost printre primele persoane care s-au interesat la curtea regelui Ludovic al XVI-lea pentru a îndepărta flagelul persecuției de la acest popor rănit, locuitorii din sudul Franței.

Din partea catolicilor și a curtenilor, opoziția înflăcărată a escaladat în așa măsură încât protestanții au fost eliberați de alarme abia la sfârșitul anului 1790. Înainte de acest an, catolicii din Nismes, în special, au luat armele.

Nismes a oferit apoi un spectacol înspăimântător; oameni înarmați au pătruns în oraș, au tras gloanțe de la colțurile străzilor și i-au atacat pe toți cu săbii și furci.

Un bărbat pe nume Astuc a fost rănit și aruncat în apeduct.

Baudon a căzut sub loviturile repetate de baionete și săbii, iar trupul său a fost aruncat și el în apă. Boucher, un tânăr de numai 17 ani, a fost împușcat în timp ce se uita pe fereastră. Trei electori au fost răniți, unul în mod periculos; un alt elector rănit a scăpat de moarte doar declarând în mod repetat că este catolic. Un al treilea a primit patru răni de sabie și a fost dus acasă îngrozitor de mutilat. Cetățenii care au fugit au fost arestați de catolici pe drumuri și au fost obligați să dea dovezi de religie înainte de a li se acorda viața. Domnul și doamna Vogue se aflau la casa lor de la țară, pe care zeloții au spart-o, unde i-au masacrat pe amândoi și le-au distrus locuința. Domnul Blacher, un protestant în vârstă de șaptezeci de ani, a fost tăiat în bucăți cu o seceră; tânărul Pyerre, care îi ducea ceva de mâncare fratelui său, a fost întrebat: "Catolic sau protestant?". "Protestant", acesta fiind răspunsul, un monstru a tras asupra flăcăului, iar acesta a căzut. Unul dintre tovarășii ucigașului a spus:

"Puteai la fel de bine să fi ucis un miel".

"Am jurat", a răspuns el, "să ucid patru protestanți pentru partea mea, iar acesta va conta pentru unul." Totuși, cum aceste atrocități au provocat trupele să se unească în apărarea poporului. O răzbunare teribilă s-a răzbunat pe partidul catolic care a folosit armele, ceea ce, împreună cu alte circumstanțe, în special toleranța exercitată de Napoleon Bonaparte, a pacificat lucrurile până în anul 1814. Dar revenirea neașteptată la vechiul guvern a mobilizat din nou vechile steaguri.

Sosirea regelui Ludovic al XVIII-lea la Paris , cunoscută la Nismes la 13 aprilie 1814.

Într-un sfert de oră, cocarda albă a fost văzută în toate direcțiile. Steagul alb plutea pe clădirile publice, pe splendidele monumente ale antichității și chiar pe turnul Mange, dincolo de zidurile orașului. Protestanții, al căror comerț a avut de suferit material în timpul războiului, au fost printre primii care s-au unit în bucuria generală, pentru a jura credință Senatului și corpului legislativ. Mai multe departamente protestante au trimis adrese către tron, dar, din nefericire, domnul Froment s-a prezentat la Nismes în momentul în care, mulți bigoți fiind gata să i se alăture, orbirea și furia secolului al XVI-lea au succedat rapid inteligenței și filantropiei secolului al XIX-lea. O linie de distincție a fost trasată instantaneu între oameni cu opinii religioase diferite.

Spiritul vechii Biserici Catolice a fost reînviat pentru a reglementa stima și siguranța fiecăruia.

Diferența de religie urma să guverneze acum orice altceva. Chiar și menajerele catolice care îi serviseră pe protestanți cu zel și afecțiune au început să își neglijeze îndatoririle sau să le îndeplinească fără grație și cu reticență. La ceremoniile și spectacolele pe cheltuiala publică, absența protestanților era imputată acestora ca o dovadă a neloialității lor. În mijlocul strigătelor de Vive le Roi! se auzeau sunete discordante de "A-Bas-leMaire" sau "cerem căderea primarului". Domnul Castletan era protestant; a apărut în public cu prefectul domnul Ruland, catolic, când au aruncat cu cartofi în el. Oamenii au declarat că ar trebui să demisioneze din funcție. Bigoții din Nismes au reușit chiar să obțină o adresă care să fie prezentată regelui, în care se spunea că în Franța nu ar trebui să existe decât un singur Dumnezeu, un singur rege și o singură credință. În această acțiune, au fost imitați de catolicii din mai multe orașe.

Istoria Copilului de Argint

Cam în această perioadă, domnul Baron, consilier al Curții Regale de Nismes, a pus la cale planul de a dedica lui Dumnezeu un copil de argint, dacă ducesa d'Angouleme ar fi dat un prinț Franței. Acest proiect a fost transformat într-un jurământ religios public, care a fost subiect de conversație atât în public, cât și în privat. Cu toate acestea, persoanele a căror imaginație era înflăcărată de aceste măsuri alergau pe străzi strigând: "Vivent les Boubons" sau "Trăiască Bourbonii pentru totdeauna". Ca urmare a acestei frenezii irațională, se spune că la Alais femeile au fost sfătuite și instigate să-și otrăvească soții protestanți, iar în cele din urmă s-a găsit de cuviință să le acuze de crime politice. Ei nu mai puteau apărea în public fără insulte și răni. Când mulțimile se întâlneau cu protestanții, îi prindeau și dansau în jurul lor cu o bucurie barbară și, printre strigăte repetate de Vive le Roi, cântau versuri, a căror încărcătură era: "Ne vom spăla mâinile în sângele protestanților și vom face budinci negre din sângele copiilor lui Calvin".

Cetățenii care veneau la promenadă pentru a lua aer și a se răcori de pe străzile închise și murdare erau fugăriți cu strigăte de Vive le Roi, ca și cum aceste strigăte ar fi trebuit să justifice orice exces. Dacă protestanții făceau referire la Cartă, erau direct asigurați că nu le va folosi la nimic și că au fost doar manevrați pentru a fi distruși mai eficient. Persoane de rang înalt au fost auzite spunând pe străzile publice: "Toți hughenoții trebuie uciși. De data aceasta, copiii lor trebuie uciși, pentru ca să nu mai rămână nimeni din rasa blestemată".

Totuși, este adevărat, nu au fost uciși, ci tratați cu cruzime. Copiii protestanți nu se mai puteau amesteca în sporturile catolicilor și nici măcar nu li se permitea să se prezinte fără părinții lor. La lăsarea întunericului, familiile lor se închideau în apartamentele lor. Dar chiar și atunci li se aruncau pietre la ferestre. Când se trezeau dimineața, nu era neobișnuit să găsească eșafoduri ilustrate pe ușile sau pereții lor. Pe străzi, catolicii țineau în fața ochilor lor cordoane deja săpate și arătau instrumentele prin care sperau și intenționau să-i extermine. Au fost distribuite mici spânzurători sau machete, iar un om care locuia vizavi de unul dintre pastori, a expus unul dintre aceste machete la fereastra sa și făcea semne suficient de inteligibile atunci când ministrul trecea. O figurină reprezentând un pastor protestant a fost, de asemenea, expusă pe o trecere de pietoni publică, iar sub fereastra lui se cântau cele mai atroce cântece.

Spre finalul carnavalului, s-a pus la cale chiar un plan de a face o caricatură a celor patru miniștri ai regiunii și de a-i arde în efigie. Dar acest lucru a fost interzis de primarul din Nismes, care era protestant. Un cântec îngrozitor prezentat prefectului, în dialectul de la țară, cu o traducere falsă, a fost tipărit cu aprobarea acestuia. Cântecul s-a popularizat pentru o bună bucată de vreme, înainte ca el să vadă amploarea erorii în care fusese trădat. Regimentul șaizeci și trei de linie a fost cenzurat public și insultat pentru că i-a protejat pe protestanți. De fapt, protestanții păreau a fi ca niște oi destinate măcelului.

Brațele Catolice de la Beaucaire

În mai 1815, o asociație federativă, asemănătoare cu cea de la Lyon, Grenoble, Paris, Avignon și Montpelier, a fost dorită de multe persoane la Nismes. Dar această federație sa încheiat aici după o existență efemeră și iluzorie de paisprezece zile. Între timp, o mare parte a zeloților catolici erau înarmați la Beaucaire, și care în curând și-au împins patrulele atât de aproape de zidurile lui Nismes, "încât să alarmeze locuitorii". Acești catolici au cerut ajutorul englezilor din Marsilia și au obținut acordarea a o mie de muschete, zece mii de cartușe, etc. Cu toate acestea, împotriva acestor partizani a fost trimis generalul Gilly, care i-a împiedicat să ajungă la extreme, acordându-le un armistițiu. Cu toate acestea, când regele Ludovic al XVIII-lea s-a întors la Paris, după expirarea celor o sută de zile de domnie ale lui Napoleon, pacea și spiritul de partid păreau să fi fost subjugate, chiar și la Nismes.

Bande din Beaucaire s-au alăturat lui Trestaillon în acest oraș, pentru a suplini răzbunarea atât de mult timp premeditată. Generalul Gilly părăsise departamentul de câteva zile. Trupele de linie rămase în urmă luaseră cocarda albă și așteptau noi ordine, în timp ce noilor comisari nu le rămânea decât să proclame încetarea ostilităților și instaurarea completă a autorității regelui. În zadar, nu a apărut niciun comisar, nu a sosit niciun comunicat care să calmeze și să reglementeze mentalitatea publică. Dar, spre seară, garda avansată a bandiților, în număr de câteva sute, a intrat în oraș, nedorită, dar fără să i se opună.

În timp ce mărșăluiau fără ordine sau disciplină, acoperiți cu haine sau zdrențe de toate culorile, împodobiți cu cocarde, nu albe, ci albe și verzi, înarmați cu muschete, săbii, furci, pistoale și cârlige de secerat, intoxicați cu vin și pătați cu sângele protestanților pe care îi uciseseră pe drumul lor, prezentau un spectacol hidos și îngrozitor. Pe locul deschis din fața cazărmii, acestor bandiți li s-a alăturat mulțimea înarmată a orașului, condusă de Jaques Dupont, numit în mod obișnuit Trestaillon. Pentru a evita vărsarea de sânge, această garnizoană de aproximativ cinci sute de oameni a consimțit să capituleze și a mărșăluit îndurerată și lipsită de apărare. Dar când au trecut aproximativ cincizeci de oameni, gloata a început să tragă un foc de armă imens asupra victimelor lor încrezătoare și neprotejate. Aproape toți au fost uciși sau răniți și foarte puțini au putut reintra în curte înainte ca porțile garnizoanei să fie din nou închise. Porțile au fost forțate din nou într-o clipă și au fost masacrați toți cei care nu au putut să se cațere pe acoperișuri sau să sară în grădinile alăturate. Întrun cuvânt, moartea i-a întâmpinat în orice loc și sub orice formă, iar acest masacru catolic a rivalizat în cruzime și a depășit în trădare crimele asasinilor din septembrie de la Paris și măcelurile iacobine de la Lyon și Avignon. A fost marcat nu numai de fervoarea Revoluției, ci și de subtilitatea ligii și va rămâne mult timp o pată în istoria celei de-a doua Restaurări.

Masacrul și Jaful de la Nismes

Nismes a prezentat acum o scenă îngrozitoare de ultraj și măcel. Deși mulți dintre protestanți au fugit la Convennes și Gardonenque. Casele de la țară ale domnilor Rey, Guiret și ale altor câtorva au fost jefuite, iar locuitorii au fost tratați cu o barbarie fără margini. Două grupuri și-au satisfăcut apetitul sălbatic la ferma doamnei Frat: primii, după ce au mâncat, au băut, au spart mobila și au furat ceea ce au crezut de cuviință, șiau luat rămas bun anunțând sosirea tovarășilor lor, "în comparație cu care", au spus ei, "ar trebui să fie considerați miloși". Trei bărbați și o bătrână au rămas pe loc: la vederea celei de-a doua companii, doi dintre bărbați au fugit. "Sunteți catolică?", au întrebat bandiții pe bătrână. "Da." "Repetă, atunci, Pater și Ave". Fiind îngrozită, ea a ezitat și a fost doborâtă instantaneu cu o muschetă.

După ce și-a revenit, a ieșit din casă, dar l-a întâlnit pe Ladet, bătrânul valet-de-ferme, care ducea o salată pe care prădătorii îi ordonaseră să o taie. În zadar, ea s-a străduit să-l

convingă să fugă. "Sunteți protestant?", au exclamat ei, "Sunt". O muschetă a fost descărcată spre el. A căzut rănit, dar nu a murit. Pentru a-și desăvârși opera, monștrii au aprins un foc cu paie și scânduri, și-au aruncat victima vie în flăcări și l-au lăsat să moară în cele mai cumplite chinuri. Apoi și-au mâncat salata, omleta, etc. A doua zi, niște muncitori, văzând casa deschisă și părăsită, au intrat și au descoperit trupul pe jumătate mistuit al lui Ladet. Prefectul gărzii, domnul Darbaud Jouques, încercând să atenueze crimele catolicilor, a avut îndrăzneala să afirme că Ladet era catolic. Dar acest lucru a fost contrazis public de doi dintre pastorii din Nismes.

O altă parte a comis o crimă îngrozitoare la St. Cezaire, asupra lui Imbert la Plume, soțul lui Suzon Chivas. Aceștia l-au înfruntat când se întorcea de la munca la câmp. Șeful i-a promis viața, dar a insistat să fie dus la închisoarea din Nismes. Văzând, totuși, că partidul era hotărât să-l ucidă, și-a reluat caracterul său natural și, fiind un om puternic și curajos, a avansat și a exclamat: "Sunteți niște tâlhari. Foc!" Patru dintre ei au tras, iar el a căzut, dar nu era mort. În timp ce trăia, i-au mutilat trupul. Apoi, trecând o funie în jurul lui, l-au tras de-a lungul lui, atașându-l de un tun pe care îl aveau în posesie. Abia după opt zile, rudele sale au aflat de moartea sa. Cinci indivizi din familia Chivas, toți soți și tați, au fost masacrați în decurs de câteva zile.

În această persecuție de la Nismes, tratamentul nemilos al femeilor a atins un asemenea grad încât ar fi făcut de rușine orice sălbatic. Văduvele Rivet și Bernard au fost obligate să sacrifice sume enorme. Casa doamnei Lecointe a fost devastată, iar bunurile ei distruse. Doamnei F. Didier i-a fost jefuită locuința și aproape dărâmată până la temelii. O parte din acești bigoți au vizitat-o pe văduva Perrin, care locuia într-o mică fermă la morile de vânt; după ce au comis toate speciile de devastări, au atacat chiar și sanctuarul morților, care conținea relicvele familiei sale. Au târât sicriele afară și au împrăștiat conținutul pe terenul adiacent. În zadar această văduvă ultragiată a adunat oasele strămoșilor ei și le-a repus la locul lor: au fost din nou dezgropate. După mai multe eforturi inutile, au fost lăsate cu rea-credință neîngropate pe suprafața câmpurilor.

Decret Regal în favoarea celor Persecutați

În cele din urmă, decretul regelui Ludovic al XVIII-lea, care anula toate puterile extraordinare conferite fie de rege, fie de prinți, fie de agenții subalterni, a fost primit la Nismes, iar legile urmau să fie administrate de organele regulate. Un nou prefect a sosit pentru a le pune în aplicare. În ciuda proclamațiilor, opera de distrugere, oprită pentru o clipă, nu a fost abandonată. Lucrarea nefastă s-a reluat curând cu o vigoare și un efect proaspăt. La 30 iulie, Jacques Combe, tatăl unei familii, a fost ucis de o parte din gărzile naționale de la Rusau. Crima a fost atât de publică, încât comandantul partidului a restituit familiei carnetul de buzunare și actele defunctului. A doua zi, mulțimi tumultoase au cutreierat orașul și suburbiile, amenințându-i pe țăranii nenorociți. Pe 1 august i-au măcelărit fără să opună rezistență.

În aceeași zi, în jurul prânzului, șase oameni înarmați, conduși de Truphemy, măcelarul, au înconjurat casa lui Monot, un tâmplar; doi dintre ei, care erau fierari, lucraseră în casă cu o zi înainte. Ei văzuseră un protestant care se refugiase acolo, domnul Bourillon, care fusese locotenent în armată și se retrăsese cu o pensie. Era un om cu un caracter excelent, pașnic și inofensiv. Nu-l servise niciodată pe împăratul Napoleon. Truphemy nu-l cunoștea, a fost arătat participând la un mic dejun frugal cu familia. Truphemy i-a ordonat să îl însoțească, adăugând: "Prietenul tău, Saussine, este deja pe lumea cealaltă". Truphemy l-a așezat în mijlocul trupei sale și, cu viclenie, i-a ordonat să strige: "Vive l'Empereur!". El a refuzat, adăugând că nu l-a servit niciodată pe împărat. În zadar, femeile și copiii casei au intervenit pentru viața lui și i-au lăudat calitățile sale amabile și virtuoase. L-au condus pe Esplanadă și a fost împușcat, mai întâi de Truphemy și apoi de ceilalți. Mai multe persoane, atrase de împușcături, s-au apropiat. Dar au fost amenințate cu o soartă similară.

După un timp, nenorociții au plecat, strigând Vive le Roi. Câteva femei s-au întâlnit cu ei, iar una dintre ele, părând afectată, a spus: "Am ucis șapte astăzi, pentru partea mea. Dacă spui un cuvânt, vei fi al optulea". Pierre Courbet, un țesător de ciorapi, a fost smuls de pe războiul său de țesut de o bandă înarmată și împușcat la propria ușă. Fiica sa cea mare a fost doborâtă cu vârful unei muschete. Soției sale i-a fost pus un poignard la piept în timp ce mulțimea îi jefuia apartamentele. Paul Heraut, un țesător de mătase, a fost literalmente tăiat în bucăți, în prezența unei mari mulțimi și în mijlocul strigătelor și lacrimilor neputincioase ale soției sale și ale celor patru copii mici. Ucigașii au abandonat cadavrul doar pentru a se întoarce în casa lui Heraut și a pune mâna pe tot ce era de valoare. Numărul crimelor din această zi nu a putut fi stabilit. O persoană a văzut șase cadavre la Nouă Curți, iar nouă au fost transportate la spital.

La ceva timp după aceea, dacă crimele au devenit mai puțin frecvente pentru câteva zile, jaful și jaful au fost aplicate în mod activ. Domnul Salle d'Hombro, la mai multe vizite, a fost jefuit de șapte mii de franci. Cu o ocazie, când a pledat pentru sacrificiile pe care le făcuse, "Uite", a spus un bandit, arătând pipa sa, "asta va da foc casei tale. Asta", arătându-și sabia, "te va termina". Nu a putut fi dat niciun răspuns la aceste argumente. Domnul Feline, un producător de mătase, a fost jefuit de treizeci și două de mii de franci în aur, trei mii de franci în argint și mai multe baloturi de mătase.

Micii negustori erau în permanență vulnerabili în fața vizitelor și a cererilor de provizii, draperii sau alte produse. Aceleași mâini care dădeau foc caselor celor bogați și smulgeau vița de vie a cultivatorilor, rupeau războaiele de țesut ale țesătorilor și furau uneltele artizanilor. Dezolarea domnea în sanctuar și în cetate. Bandele înarmate, în loc să fie reduse, s-au înmulțit. Fugarii, care au ales să nu se întoarcă, au primit un sprijin neîncetat; dar prietenii lor care îi adăposteau au fost considerați rebeli. Acei protestanți care au rămas au fost privați de toate drepturile lor civile și religioase, și chiar avocații și ofițerii

judiciari au hotărât să excludă din corpul lor pe toți cei din "pretinsa religie reformată". Cei care erau angajați în vânzarea de tutun au fost privați de licențele lor. Diaconii protestanți care aveau în grijă săracii au fost cu toții împrăștiați. Din cinci pastori au rămas doar doi; unul dintre aceștia a fost nevoit să-și schimbe reședința și nu se putea aventura să administreze mângâierile religiei sau să îndeplinească funcțiile ministerului său decât la adăpostul nopții.

Nu mulțumiți de aceste moduri de chin, publicații calomnioase și incendiare i-au acuzat pe protestanți că au ridicat steagul interzis în comune și au invocat pe Napoleon cel căzut. Ei au fost stigmatizați ca fiind nedemni de protecția legilor și de favoarea monarhului.

Sute de persoane au fost târâte la închisoare fără nici măcar un ordin scris. Deși timp de cinci luni a fost înființat un ziar oficial, purtând titlul de Journal du Guard, în timp ce era influențat de prefect, primar și alți funcționari, cuvântul "cartă" nu a fost folosit nici măcar o dată în el. Unul dintre primele numere, dimpotrivă, îi reprezenta pe protestanții aflați în suferință, ca fiind "Crocodili, plângând doar de furie și de regret că nu mai aveau victime de devorat. (Condamnați ca) persoane care i-au întrecut pe Danton, Marat și Robespierre, în a face rău - ca și cum și-ar fi prostituat fiicele garnizoanei pentru a o câștiga pe aceasta în favoarea lui Napoleon". Un extras din acest articol, ștampilat cu coroana și armele Bourbonilor, a fost vândut pe străzi, iar comerciantul a fost împodobit cu medalia poliției.

Petiția Refugiaților Protestanți

La aceste reproșuri, se cuvine să opunem petiția pe care refugiații protestanți din Paris au prezentat-o lui Ludovic al XVIII-lea în numele fraților lor din Nismes.

Ne depunem la picioarele tale, sire, suferințele noastre acute. În numele tău, concetățenii noștri sunt măcelăriți, iar proprietățile lor sunt devastate. Țărani înșelați, în pretinsă ascultare de ordinele dumneavoastră, s-au adunat la comanda unui comisar numit de augusta dumneavoastră nepoată. Deși erau gata să ne atace, au fost primiți cu asigurări de pace. La 15 iulie 1815, am aflat de intrarea Majestății Voastre în Paris, iar steagul alb a fluturat imediat pe clădirile noastre. Liniștea publică nu fusese tulburată, când s-au prezentat țărani înarmați. Garnizoana a capitulat, dar a fost asaltată la plecare și masacrată aproape în totalitate. Garda noastră națională a fost dezarmată, orașul s-a umplut de străini, iar casele principalilor locuitori, care profesau religia reformată, au fost atacate și jefuite.

Vă prezentăm lista. Teroarea i-a alungat din orașul nostru pe cei mai respectabili locuitori. "Maiestatea voastră a fost înșelată dacă nu vi s-a pus în față imaginea ororilor care fac din bunul vostru oraș Nismes un deșert. Arestări și interdicții au loc continuu, iar diferența de opinii religioase este adevărata și singura cauză. Protestanții, detestați și disprețuiți, sunt apărătorii tronului. Nepotul tău i-a văzut pe copiii noștri sub steagurile sale.

Averile noastre au fost puse în mâinile lui. Atacați fără motiv, protestanții nu au oferit dușmanilor lor, nici măcar printr-o rezistență justă, pretextul fatal pentru calomnii. Salvează-ne, sire! Stingeți brandul războiului civil. Un singur act de voință din partea dumneavoastră ar readuce la existența politică un oraș interesant pentru populația și produsele sale. Cereți socoteală de comportamentul lor șefilor care ne-au adus nenorocirile. Vă punem în fața ochilor dumneavoastră toate documentele care ne-au parvenit. Frica paralizează inimile și înăbușă plângerile concetățenilor noștri. Aflați într-o situație mai sigură, îndrăznim să ne ridicăm vocea în favoarea lor" etc., etc.

Indignare monstruoasă asupra femeilor La Nismes, este bine cunoscut faptul că femeile își spală hainele fie la fântâni, fie pe malurile pârâurilor. În apropierea fântânii există un bazin mare, unde pot fi văzute zilnic numeroase femei îngenuncheate pe marginea apei și bătând hainele cu bucăți grele de lemn în formă de bătătoare. Acest loc a devenit scena celor mai rușinoase și indecente practici. Gloata catolică a întors jupoanele femeilor peste cap și le-a fixat în așa fel încât să le continue expunerea și supunerea lor la o specie de pedeapsă nou inventată; pentru că, după ce au pus cuie în lemnul battourilor în formă de flori de liliac, le-au bătut până când sângele le-a curs din corpuri, iar strigătele lor au sfâșiat aerul. Adesea se cerea moartea ca schimb al acestei pedepse rușinoase. Dar cererea era refuzată cu o bucurie malignă. Pentru a duce ultrajul lor la cel mai înalt grad posibil, mai multe femei în stare de graviditate au fost atacate în acest mod. Caracterul scandalos al acestor ultraje i-a împiedicat pe mulți dintre suferinzi să le facă publice și, mai ales, să relateze circumstanțele cele mai agravante.

"Am văzut", spune domnul Duran, "un avocat catolic, însoțind asasinii din fauxbourg Bourgade, armând abatajul cu cuie ascuțite în formă de fleur-de-lis. I-am văzut ridicând veșmintele unor femei și aplicând, cu lovituri puternice, pe trupul sângerând acest battoir sau battledore - căruia i-au dat un nume pe care pana mea refuză să-l consemneze. Strigătele suferinzilor, jeturile de sânge, murmurele de indignare care erau înăbușite de frică. Nimic nu-i putea mișca. Chirurgii care s-au ocupat de aceste femei ucise pot atesta, prin rănile lor, chinurile pe care trebuie să le fi îndurat, ceea ce, oricât de oribil, este cât se poate de strict adevărat."

Cu toate acestea, în timpul desfășurării acestor orori și obscenități, atât de rușinoase pentru Franța și pentru religia catolică, agenții guvernului au avut o forță puternică sub comanda lor. Prin folosirea cinstită a acesteia ar fi putut restabili liniștea. Cu toate acestea, crimele și jafurile au continuat și au fost judecate cu ușurință de către magistrații catolici. Cu foarte puține excepții; autoritățile administrative, este adevărat, au folosit cuvinte în proclamațiile lor etc., dar nu au recurs niciodată la acțiuni pentru a opri enormitățile persecutorilor, care au declarat cu îndrăzneală că, pe 24th iulie, aniversarea masacrului de la Sfântul Bartolomeu, intenționau să facă un alt masacru general. Membrii Bisericii

Reformate au fost cuprinși de teroare și, în loc să ia parte la alegerea deputaților, s-au ocupat de asigurarea siguranței lor personale.

Infracțiuni Comise în Sate, etc.

Părăsim acum Nismes pentru a vedea comportamentul persecutorilor din țara înconjurătoare. După restabilirea guvernului regal, autoritățile locale s-au distins prin zelul și îndrăzneala cu care și-au susținut patronii. Sub pretextul rebeliunii, ascunderii armelor, neplății contribuțiilor etc., trupelor, gărzilor naționale și mulțimilor înarmate li s-a permis să jefuiască, să aresteze și să ucidă cetățeni pașnici, nu doar cu impunitate, ci și cu încurajare și aprobare. În satul Milhaud, în apropiere de Nismes, locuitorii au fost adesea forțați să plătească sume mari pentru a nu fi jefuiți. Acest lucru, însă, nu ar fi fost de folos la doamna Teulon: Duminică, 16 iulie, casa și terenul ei au fost devastate; mobilierul de valoare a fost confiscat sau distrus - fânul și lemnul au fost arse, iar cadavrul unui copil, îngropat în grădină, a fost luat și târât în jurul unui foc făcut de populație. Domnul Teulon a scăpat cu greu cu viață.

Domnul Picherol, un alt protestant, a depus o parte din bunurile sale la un vecin catolic. Această casă a fost atacată și, deși toate bunurile acestuia din urmă au fost respectate, cele ale prietenului său au fost confiscate și distruse. În același sat, unul dintre cei care se îndoiau că domnul Hermet, un croitor, era omul pe care îl căutau, a întrebat: "Este protestant?" Acesta a recunoscut acest lucru. "Bine", au spus ei, iar el a fost ucis instantaneu. În cantonul Vauvert, unde exista o biserică consistorială, au fost extorcați optzeci de mii de franci.

În comunele Beauvoisin și Generac, excese similare au fost comise de o mână de bărbați libertini, sub ochii primarului catolic și în strigătele "Vive le Roi!". St. Gilles a fost scena celei mai nerușinate ticăloșii. Protestanții, cei mai bogați dintre locuitori, au fost dezarmați, în timp ce casele lor au fost jefuite. S-a făcut apel la primar, dar acesta a râs și a plecat. Acest ofițer avea la dispoziție o gardă națională de câteva sute de oameni, organizată din ordinul său. Ar fi obositor să citim listele crimelor care au avut loc pe parcursul mai multor luni. La Clavison, primarul le-a interzis protestanților practica de a cânta psalmii folosiți în mod obișnuit în templu. Motivul său, după cum spunea, pentru ca catolicii să nu fie jigniți sau deranjați.

La Sommieres, la aproximativ zece mile de Nismes, catolicii au făcut o procesiune splendidă prin oraș, care a continuat până seara și a fost urmată de jafurile protestanților. La sosirea trupelor străine la Sommieres, pretinsa căutare a armelor a fost reluată. Cei care nu dețineau muschete au fost chiar obligați să le cumpere cu scopul de a le preda, iar soldații au fost cazați la ei cu șase franci pe zi până când vor prezenta obiectele cerute. Biserica protestantă, care fusese închisă, a fost transformată în cazarmă militară pentru austrieci. După ce serviciul divin a fost suspendat timp de șase luni la Nismes, biserica, numită

Templul de către protestanți, a fost redeschisă, iar cultul public a fost oficiat în dimineața zilei de 24th decembrie. Examinând turnul clopotniței, s-a descoperit că niște persoane luaseră clapeta clopotului. Pe măsură ce se apropia ora de slujbă, un număr de bărbați, femei și copii s-au adunat la casa domnului Ribot, pastorul, și au amenințat că vor împiedica desfășurarea cultului. La ora stabilită, când s-a îndreptat spre biserică, a fost înconjurat. Cele mai sălbatice strigăte au fost ridicate împotriva lui. Unele dintre femei lau apucat de guler. Dar nimic nu a putut să-i tulbure fermitatea sau să-i stârnească nerăbdarea; a intrat în casa de rugăciune și a urcat la amvon. Pietre au fost aruncate și au căzut printre credincioși. Cu toate acestea, congregația a rămas calmă și atentă, iar slujba s-a încheiat în zgomot, amenințări și barbarie.

La retragere, mulți ar fi fost uciși dacă nu ar fi fost uciși de vânătorii din garnizoană, care i-au protejat cu onoare și zel. De la căpitanul acestor vânători, domnul Ribot a primit, la scurt timp după aceea, următoarea scrisoare:

2 ianuarie 1816.

Deplâng profund prejudecățile catolicilor împotriva protestanților, despre care pretind că nu-l iubesc pe rege. Continuați să acționați așa cum ați făcut-o până acum, iar timpul și comportamentul dumneavoastră îi vor convinge pe catolici de contrariul: dacă va avea loc vreun tumult asemănător celui de sâmbătă trecută, informați-mă. Păstrez rapoartele mele despre aceste acte, iar dacă agitatorii se dovedesc incorigibili și uită ceea ce datorează celui mai bun dintre regi și Cartei, îmi voi face datoria și voi informa guvernul despre procedurile lor. Adio, dragul meu domn; asigurați Consistoriul de stima mea și de sentimentul pe care îl am față de moderația cu care au răspuns provocărilor celor rău dispuși de la Sommieres. Am onoarea de a vă saluta cu respect.

SUVAL DE LAINE.

O altă scrisoare către acest vrednic pastor din partea marchizului de Montlord a fost primită pe 6 ianuarie, pentru a-l încuraja să se unească cu toți oamenii de bine care cred în Dumnezeu pentru a obține pedepsirea asasinilor, a tâlharilor și a celor care tulbură liniștea publică. De asemenea, a fost invitat să citească public instrucțiunile pe care le-a primit de la guvern în acest sens. În ciuda acestui fapt, la 20th ianuarie 1816, când a fost celebrată slujba de comemorare a morții regelui Ludovic al XVI-lea, fiind formată o procesiune, gărzile naționale au tras asupra steagului alb suspendat la ferestrele protestanților și au încheiat ziua prin jefuirea caselor lor.

În comuna Anguargues, situația era și mai gravă. În cea de Fontanes, de la intrarea regelui, în 1815, catolicii au rupt orice termeni conciliatori cu protestanții. Ziua îi insultau, iar noaptea le forțau ușile sau le marcau cu cretă pentru a fi jefuiți sau arși. Sfântul Mamert a fost vizitat în mod repetat de aceste jafuri. La Montmiral, încă de la 16 iunie 1816,

protestanții au fost atacați, bătuți și întemnițați, pentru că au îndrăznit să sărbătorească întoarcerea unui rege care jurase să păstreze libertatea religioasă și să mențină statutul.

Relatarea Ulterioară a Procedurilor Catolicilor de la Nismes

Se pare că excesele săvârșite în țară nu au abătut în niciun caz atenția persecutorilor de la Nismes. Octombrie 1815 a început fără nicio îmbunătățire a principiilor sau măsurilor guvernului, iar acest lucru a fost urmat de o prezumție corespunzătoare din partea poporului. Mai multe case din Cartierul Saint Charles au fost jefuite, iar ruinele lor au fost arse pe străzi, în mijlocul cântecelor, dansurilor și strigătelor de "Vive le Roi!". A apărut primarul, dar mulțimea veselă s-a prefăcut că nu-l cunoaște, iar când acesta s-a aventurat să protesteze împotriva abuzurilor, i s-a spus: "Prezența lui nu era necesară și că ar trebui să se retragă". Pe parcursul zilei de 16 octombrie, orice pregătire părea să anunțe o noapte de carnagiu; ordinele de adunare și semnalele de atac circulau cu regularitate și încredere. Trestaillon și-a inspectat spionii și adepții și i-a îndemnat la săvârșirea crimelor, conversând cu unul dintre acei nenorociți în felul următor:

Ruffian. "Dacă toți protestanții, fără o singură excepție, vor fi uciși, mă voi alătura bucuros. Dar, cum mați înșelat de atâtea ori, dacă nu pleacă toți, nu voi face nicio mișcare." Trestaillon. "Haideți, deci, pentru că de data aceasta nu va scăpa niciun om."

Acest scop oribil ar fi fost pus în aplicare dacă nu ar fi fost generalul La Garde, comandantul departamentului. Abia la ora zece noaptea a sesizat pericolul. Acum simțea că nu mai putea pierde nicio clipă.

Mulțimile înaintau prin suburbii, iar străzile se umpleau de derbedei, care rosteau cele mai oribile imprecații. Generalul a sunat la ora unsprezece, ceea ce a sporit confuzia care se răspândea acum în oraș. Câteva trupe sau adunat în jurul contelui La Garde, care era chinuit de suferință la vederea răului care ajunsese la un asemenea nivel de febrilitate. Despre aceasta, domnul Durand, un avocat catolic, a relatat următoarea întâmplare:

"Era aproape de miezul nopții, soția mea tocmai adormise. Scriam lângă ea, când am fost deranjați de un zgomot îndepărtat. Tobele păreau să străbată orașul în toate direcțiile. Ce puteau să însemne toate acestea! Pentru a-i liniști alarma, i-am spus că probabil anunțau sosirea sau plecarea unor trupe ale garnizoanei. Dar am auzit focuri de armă și strigăte zgomotos - imediat auzite. Deschizând fereastra, am distins imprecații oribile amestecate cu strigăte de "Vive le Roi!. Am trezit un ofițer care locuia în casă și pe domnul Chancel, directorul lucrărilor publice. Am plecat împreună și am ajuns la Boulevarde. Luna strălucea puternic și aproape orice obiect era aproape la fel de distinct ca ziua. O mulțime furioasă înainta, jurând exterminare. Majoritatea era pe jumătate dezbrăcată, înarmată cu cuțite, muschete, bastoane și săbii. Ca răspuns la întrebările mele, mi s-a spus că masacrul era general, că mulți fuseseră deja uciși în suburbii. Domnul Chancel s-a retras pentru a-și îmbrăca uniforma de căpitan al Pompiers. Ofițerii s-au retras în cazarmă, iar eu, îngrijorat

de soția mea, m-am întors acasă. După zgomot, am fost convins că mă urmăreau persoane. M-am strecurat la umbra zidului, mi-am deschis ușa, am intrat și am închis-o, lăsând o mică deschizătură prin care puteam urmări mișcările grupului ale cărui arme străluceau în lumina lunii. În câteva momente au apărut niște oameni înarmați care conduceau un prizonier chiar în locul în care eram ascuns. S-au oprit, mi-am închis ușa ușor și am urcat pe un arin plantat lângă zidul grădinii.

Ce scenă! Un om în genunchi implorând milă de la niște nenorociți care își băteau joc de agonia lui și îl încarcau cu injurii. "În numele soției și copiilor mei", spunea el, "cruțați-mă! Ce am făcut? De ce m-ați ucis pentru nimic? Am fost pe punctul de a striga și de a-i amenința pe ucigași cu răzbunarea. Nu am avut mult timp de deliberat, descărcarea mai multor focuri de armă a pus capăt suspansului meu. Nefericitul implorator, lovit în coapse și în cap, a căzut și nu s-a mai ridicat. Asasinii erau cu spatele spre copac. S-au retras imediat, reîncărcându-și armele. Am coborât și m-am apropiat de muribund, scoțând câteva gemete adânci și lugubre. În acel moment au sosit câteva gărzi naționale, iar eu m-am retras din nou și am închis ușa. "Văd", a spus unul dintre ei, "un om mort". "Cântă încă", a spus altul. "Ar fi mai bine", a spus un al treilea, "să-l terminăm și să-i curmăm suferința". Cinci sau șase muschete au fost trase instantaneu, iar gemetele au încetat. A doua zi, mulțimile au venit să inspecteze și să insulte decedatul. O zi după un masacru era întotdeauna observată ca un fel de sărbătoare, și orice ocupație era lăsată pentru a merge să privească victimele." Acesta era Louis Lichare, tatăl a patru copii. La patru ani după eveniment, domnul Durand a verificat această relatare prin jurământ la procesul unuia dintre criminali. Atac asupra Bisericilor Protestante

Înainte de moartea generalului La Garde, ducele d'Angouleme a vizitat Nismes și alte orașe din sud. În primul loc, el i-a onorat pe membrii consistoriului protestant cu o întrevedere, promițându-le protecție și încurajându-i să redeschidă templul lor închis de atâta timp. Ei au două biserici la Nismes, și s-a convenit ca cea mică să fie preferată cu această ocazie, și să se omită sunetul clopotului. Generalul La Garde a declarat că va răspunde cu capul său pentru siguranța congregației sale. Protestanții s-au informat reciproc, în particular, că închinarea urma să fie din nou celebrată la ora zece. Au început să se adune în liniște și cu precauție. S-a convenit ca domnul Juillerat Chasseur să oficieze slujba, deși era atât de convins de pericol încât și-a rugat soția și o parte din turma sa să rămână cu familiile lor. Templul fiind deschis doar ca o chestiune de formă și în conformitate cu ordinele Ducelui d'Angouleme, acest pastor a dorit să fie singura victimă.

În drumul său spre biserică, a trecut pe lângă numeroase grupuri care îl priveau cu priviri feroce. "Acesta este momentul", spuneau unii, "să le dăm ultima lovitură".

"Da", au adăugat alții, "și nici femeile și nici copiii nu trebuie cruțați". Un nenorocit, ridicându-și vocea deasupra celorlalți, a exclamat: "Ah, mă voi duce să-mi iau muscheta și zece pentru partea mea." Printre aceste sunete amenințătoare, domnul Juillerat și-a

continuat drumul. Dar când a ajuns la templu, sacristanul nu a avut curajul să deschidă ușa, iar el a fost nevoit să o facă singur. Pe măsură ce credincioșii au ajuns, au găsit persoane ciudate în posesia străzilor adiacente și pe treptele bisericii, jurând că închinarea lor nu trebuie să fie efectuată și strigând: "Jos cu protestanții! Omorâți-i! Omorâți-i!" La ora zece, biserica era aproape plină, M.J. Chasseur a început rugăciunile; calmul care a urmat a fost de scurtă durată. Dintr-o dată, preotul a fost întrerupt de un zgomot violent, iar mai multe persoane au intrat, scoțând cele mai îngrozitoare strigăte, amestecate cu Vive le Roi! Dar jandarmul a reușit să-i excludă pe acești fanatici și să închidă ușile. Zgomotul și tumultul de afară au redobândit acum, iar loviturile populației care încerca să spargă ușile, au făcut ca casa să răsune de țipete și gemete. Vocea pastorilor care se străduiau să își consoleze turma era inaudibilă. În zadar, au încercat să cânte Psalmul 42.

Trei sferturi de oră s-au scurs cu greutate. "M-am așezat", a spus doamna Juillerat, "în partea de jos a amvonului, cu fiica mea în brațe. Soțul meu s-a alăturat în cele din urmă și m-a susținut. Mi-am amintit că era aniversarea căsătoriei mele. După șase ani de fericire, mi-am spus, sunt pe cale să mor împreună cu soțul meu și cu fiica mea; vom fi uciși pe altarul Dumnezeului nostru, victime ale unei îndatoriri sacre, iar cerul se va deschide pentru a ne primi pe noi și pe frații noștri nenorociți. L-am binecuvântat pe Răscumpărător și, fără să-i blestem pe ucigașii noștri, am așteptat apropierea lor."

Oliver, fiul unui pastor, ofițer în trupele regale de linie, a încercat să părăsească biserica, dar santinelele prietenoase de la ușă l-au sfătuit să rămână asediat alături de ceilalți. Gărzile naționale au refuzat să acționeze, iar mulțimea fanatică a profitat de absența generalului La Garde și de creșterea numărului lor. În cele din urmă, s-a auzit sunetul unei muzici marțiale, iar voci din exterior i-au chemat pe asediați: "Deschideți, deschideți și salvați-vă!". Prima lor impresie a fost o teamă de trădare, dar au fost curând asigurați că un detașament care se întorcea de la slujbă fusese pregătit în fața bisericii pentru a favoriza retragerea protestanților. Ușa a fost deschisă. Mulți dintre ei au scăpat printre rândurile soldaților, care împinseseră mulțimea în fața lor. Dar această stradă, precum și altele prin care trebuiau să treacă fugarii, a fost curând umplută din nou. Venerabilul pastor, Olivier Desmond, în vârstă de șaptezeci-optzeci de ani, era înconjurat de asasini. Aceștia i-au pus pumnii în față și au strigat: "Ucideți-l pe șeful tâlharilor". A fost salvat de fermitatea unor ofițeri, printre care se afla propriul său fiu. Aceștia au făcut un bastion în jurul lui cu trupurile lor și, printre săbiile lor goale, l-au condus la casa lui. Domnul Juillerat, care asistase la serviciul divin cu soția sa alături și copilul în brațe, a fost urmărit și atacat cu pietre. Mama sa a primit o lovitură în cap și, pentru o vreme, viața ei a fost pusă în pericol. O femeie a fost biciuită în mod rușinos, iar mai multe au fost rănite și târâte pe străzi. Numărul protestanților mai mult sau mai puțin maltratați cu această ocazie s-a ridicat între șaptezeci și optzeci.

Asasinarea Generalului La Garde

În cele din urmă, aceste excese au fost stopate prin raportarea asasinării contelui La Garde, care, primind o relatare despre acest tumult, a încălecat pe cal și a intrat pe una dintre străzi pentru a dispersa mulțimea. Un răufăcător l-a apucat de frâu; un altul a prezentat botul unui pistol aproape de corpul său și a exclamat: "Ticălosule, mă faci să mă retrag!". Acesta a tras imediat. Asasinul era Louis Boissin, sergent în Garda Națională. Dar, deși cunoscut de toată lumea, nimeni nu s-a străduit să-l aresteze. A reușit să scape. De îndată ce generalul s-a văzut rănit, a dat ordin serviciului de poliție să îi protejeze pe protestanți și a pornit în galop spre hotelul său. Dar a leșinat imediat ce a ajuns. După ce și-a revenit, l-a împiedicat pe chirurg să îi cerceteze rana până când nu a scris o scrisoare guvernului, pentru ca, în cazul în care ar fi murit, să se știe din ce parte a venit lovitura și pentru ca nimeni să nu îndrăznească să-i acuze pe protestanți de crimă.

Moartea probabilă a acestui general a produs un mic grad de moderație din partea dușmanilor lor și o oarecare liniște. Dar masa poporului se lăsase pradă libertinajului de prea mult timp pentru a mai putea fi reținută chiar și prin uciderea reprezentantului regelui lor. Seara, ei s-au întors din nou la templu și, cu topoarele, au spart ușa; zgomotul lugubru al loviturilor lor a dus teroarea în sânul familiilor protestante care stăteau în casele lor în lacrimi. Conținutul cutiei săracilor și hainele pregătite pentru distribuire au fost furate. Hainele preotului au fost rupte în bucăți. Cărțile au fost rupte sau duse departe. Dulapurile au fost răscolite, dar încăperile care conțineau arhivele bisericii și ale sinoadelor au fost asigurate în mod providențial. Dacă nu ar fi fost numeroasele patrule de poliție pe jos, întreaga biserică ar fi devenit prada flăcărilor, iar edificiul însuși un morman de ruine. Între timp, fanaticii au atribuit în mod deschis uciderea generalului devotamentului său și au spus: "Aceasta a fost voința lui Dumnezeu". Trei mii de franci au fost oferiți pentru arestarea lui Boissin. Dar se știa foarte bine că protestanții nu îndrăzneau să-l aresteze și că fanaticii nu o vor face. În timpul acestor tranzacții, sistemul de convertiri forțate la catolicism făcea progrese regulate și înfricoșătoare.

Interferența Guvernului Britanic

Spre cinstea Angliei, raportul despre aceste persecuții crude împotriva fraților noștri protestanți din Franța a produs o asemenea senzație din partea guvernului încât l-a determinat să intervină. Acum, persecutorii protestanților au făcut din acest act spontan de umanitate și religie pretextul pentru a-i acuza pe cei care suferă de o corespondență trădătoare cu Anglia. Dar, în mijlocul acestor excese, spre marea lor consternare, a apărut o scrisoare, expediată înainte în Anglia de către ducele de Wellington, în care se afirma că "existau multe informații despre evenimentele din sud".

Miniștrii celor trei confesiuni din Londra, dornici să nu fie induși în eroare, au cerut unuia dintre frații lor să viziteze locurile de persecuție și să examineze cu imparțialitate natura și amploarea relelor pe care doreau să le aline. Rev. Clement Perot și-a asumat această sarcină dificilă și a îndeplinit dorințele lor cu un zel, prudență și devotament mai

presus de orice laudă. Întoarcerea sa a furnizat dovezi abundente și incontestabile ale unei persecuții rușinoase. Materiale pentru un apel către Parlamentul britanic, iar un raport tipărit a fost distribuit pe continent și care a transmis pentru prima dată informații corecte locuitorilor din Franța.

Intervenția străină a fost descoperită ca fiind eminamente utilă. Declarațiile de toleranță pe care le-a stârnit din partea guvernului francez, precum și marșul mai precaut al persecutorilor catolici, au funcționat ca o recunoaștere decisivă și involuntară a importanței acestei intervenții. La început, unele persoane au cenzurato și au disprețuit-o, dar prin vocea severă a opiniei publice din Anglia și din alte părți, intervenția a produs o suspendare a masacrelor și a jafurilor. Ucigașii și jefuitorii au rămas în continuare nepedepsiți, ba chiar au fost mângâiați și răsplătiți pentru crimele lor. În timp ce protestanții din Franța au suferit cele mai crude și degradante dureri și pedepse pentru presupuse crime neînsemnate, catolicii, acoperiți de sânge și vinovați de numeroase și oribile crime, au fost achitați.

Poate că indignarea virtuoasă exprimată de unii dintre cei mai luminați catolici împotriva acestor proceduri abominabile, a avut o contribuție importantă în a le reține. Mulți protestanți nevinovați au fost condamnați la galere și pedepsiți în alt mod pentru presupuse crime, pe baza jurămintelor celor mai lipsiți de principii și abandonați. Domnul Madier de Mongau, judecător al Curții Regale din Nismes și președinte al Curții de Asasinate din Garda și Vaucluse, s-a simțit nevoit, cu o ocazie, să desființeze tribunalul, mai degrabă decât să ia mărturia acelui monstru notoriu și sângeros, Truphemy: Într-o sală, spune el, din Palatul de Justiție, vizavi de cea în care stăteam eu, erau judecați mai mulți nefericiți persecutați de facțiune. Fiecare probă care tindea spre incriminarea lor era aplaudată cu strigăte de "Vive le Roi!".

De trei ori, explozia acestei bucurii atroce a devenit atât de teribilă încât a fost necesar să se trimită întăriri din cazarmă. Iar două sute de soldați erau adesea insuficienți pentru a stăpâni poporul. Dintr-o dată, strigătele și strigătele de Vive le Roi! se redobândeau: sosea un om, mângâiat, aplaudat, ridicat pe umeri în triumf. Era oribilul Truphemy. S-a apropiat de tribunal - a venit să depună mărturie împotriva prizonierilor. A fost admis ca martor și a ridicat mâna să depună jurământul! Cuprins de groază la această priveliște, m-am repezit de la locul meu și am intrat în sala de consiliu; colegii mei m-au urmat; în zadar m-au convins să-mi reiau locul; "Nu!" am exclamat eu, "nu voi consimți să-l văd pe acest nenorocit admis să depună mărturie în fața unui tribunal în orașul pe care l-a umplut de crime; în palatul pe treptele căruia l-a ucis pe nefericitul Bourillon. Nu pot admite ca el să-și ucidă victimele prin mărturiile sale, nu mai mult decât prin poignardele sale. El - un acuzator! El - un martor! Nu, niciodată nu voi consimți să-l văd pe acest monstru ridicânduse, în prezența magistraților, pentru a depune un jurământ sacrilegiu, cu mâna încă împuțită de sânge". Aceste cuvinte au fost repetate în afara ușilor. Martorul a tremurat;

au tremurat și factorii - aceiași factorii care i-au condus limba lui Truphemy așa cum îi dirijaseră brațul, care i-au dictat minciuni după ce l-au învățat crima. Aceste cuvinte au pătruns în temnițele condamnaților și au inspirat speranță. Ele au dat unui alt avocat curajos hotărârea de a îmbrățișa cauza celor persecutați. El a dus rugăciunile inocenței și ale mizeriei la picioarele tronului. Acolo a întrebat dacă dovada unei Trupedenii era suficientă pentru a anula o sentință. Regele a acordat o grațiere completă și gratuită.

Rezoluția finală a Protestanților de la Nismes

În ceea ce privește comportamentul protestanților, acești cetățeni extrem de indignați, împinși la extrem de persecutorii lor, au simțit în cele din urmă că nu aveau decât să aleagă modul în care urmau să piară. Ei au hotărât în unanimitate că vor muri luptând pentru propria lor apărare. Această atitudine fermă i-a informat pe măcelarii lor că nu mai puteau ucide cu impunitate. Totul s-a schimbat imediat. Cei care, timp de patru ani, îi umpluseră pe ceilalți de teroare, o simțeau acum la rândul lor. Tremurau în fața forței pe care oamenii, atât de mult timp resemnați, o găseau în disperare, iar alarma lor a crescut când au auzit că locuitorii din Cevennes, convinși de pericolul fraților lor, mărșăluiau în ajutorul lor. Dar, fără să aștepte aceste întăriri, protestanții au apărut noaptea în aceeași ordine și înarmați în același mod ca și dușmanii lor. Ceilalți au defilat pe Bulevarde, cu zgomotul și furia lor obișnuită, dar protestanții au rămas tăcuți și fermi în poziția aleasă. Trei zile au continuat aceste întâlniri periculoase și amenințătoare. Dar efuziunea de sânge a fost împiedicată prin eforturile unor cetățeni demni, distinși prin rang și avere. Împărtășind pericolele populației protestante, ei au obținut iertarea unui dușman care acum tremura în timp ce amenința.

Capitolul XXIII - Începuturile Misiunilor Americane în Străinătate

Samuel J. Mills, pe când era student la Williams College, a adunat în jurul său un grup de colegi, toți simțind povara marii lumi păgâne. Într-o zi, în 1806, patru dintre ei, surprinși de o furtună, s-au refugiat la adăpostul unei căpițe de fân. Și-au petrecut timpul în rugăciune pentru mântuirea lumii și au hotărât, dacă li s-ar fi oferit ocazia, să plece ei înșiși ca misionari. Această "întâlnire de rugăciune în carul cu fân" a devenit istorică.

Acești tineri au mers mai târziu la Seminarul Teologic din Andover, unde li s-a alăturat Adoniram Judson. Patru dintre aceștia au trimis o petiție către Asociația Congregațională din Massachusetts din Bradford, la 29 iunie 1810, oferindu-se ca misionari și întrebând dacă se pot aștepta la sprijin din partea unei societăți din această țară sau dacă trebuie să se adreseze unei societăți britanice. Ca răspuns la acest apel, s-a format Consiliul american al Comisarilor pentru misiuni străine.

Atunci când s-a solicitat o cartă pentru Consiliu, un suflet necredincios a obiectat în fața legislativului, susținând, în opoziție cu petiția, că țara conținea o cantitate atât de limitată de creștinism, încât nu se putea renunța la export, dar un altul, care a fost binecuvântat cu un spirit mai optimist, i-a reamintit în mod adecvat că aceasta era o marfă care, cu cât era trimisă mai mult în străinătate, cu atât mai mult rămânea acasă. Existau multe perplexități în ceea ce privește planurile și finanțele, așa că Judson a fost trimis în Anglia pentru a se consulta cu Societatea din Londra cu privire la fezabilitatea ca cele două organizații să coopereze în trimiterea și susținerea candidaților, dar acest plan nu a ajuns la nimic. În cele din urmă s-au strâns suficienți bani, iar în februarie 1812, primii misionari ai Consiliului american au plecat spre Orient. Domnul Judson a fost însoțit de soția sa, după ce se căsătorise cu Ann Hasseltine cu puțin timp înainte de plecare.

În timpul lungului voiaj, într-un fel, domnul și doamna Judson și domnul Rice au fost conduși să își revizuiască convingerile cu privire la modul potrivit de botez, au ajuns la concluzia că numai scufundarea era valabilă și au fost rebotezați de Carey la scurt timp după sosirea lor în Calcutta. Acest pas a rupt în mod necesar legătura lor cu trupul care îi trimisese și i-a lăsat complet lipsiți de sprijin. Domnul Rice s-a întors în America pentru a raporta această stare de lucruri fraților baptiști. Aceștia au privit situația ca fiind rezultatul unui act al Providenței și au plănuit cu nerăbdare să accepte responsabilitatea care le fusese impusă. În consecință, a fost formată Uniunea Misionară Baptistă. Astfel, domnul Judson a fost prilejul organizării a două mari societăți misionare.

Persecuția doctorului Judson

După ce au muncit o perioadă de timp în Hindustan, dr. și dna.

Judson s-au stabilit în cele din urmă la Rangoon, în Imperiul Burman, în 1813. În 1824 a izbucnit un război între Compania britanică a Indiilor de Est și împăratul Birmaniei. Dr. și doamna Judson și Dr. Price, care se aflau la Ava, capitala Imperiului Burman, când a început războiul, au fost imediat arestați și închiși pentru câteva luni. Relatarea suferințelor misionarilor a fost scrisă de doamna Judson și este redată în propriile ei cuvinte. Rangoon, 26 mai 1826. Iubitul meu frate,

Încep această scrisoare cu intenția de a-ți da detalii despre captivitatea și suferințele noastre la Ava. Cât de mult îmi va permite răbdarea să revăd scenele de dezgust și oroare, concluzia acestei scrisori o va determina. Ținusem un jurnal cu tot ce s-a întâmplat de la sosirea noastră la Ava, dar l-am distrus la cmprezentarea dificultăților noastre.

Prima informație certă pe care am primit-o despre declarația de război a birmanezilor a fost la sosirea noastră la Tsenpyoo-kywon, la aproximativ o sută de mile de Ava, unde o parte a trupelor, sub comanda celebrului Bandoola, își așezase tabăra. În timp ce ne continuam călătoria, l-am întâlnit pe Bandoola însuși, cu restul trupelor sale, frumos echipat, așezat pe barja sa de aur și înconjurat de o flotă de bărci de război din aur, dintre care una a fost trimisă imediat de cealaltă parte a râului pentru a ne saluta și a face toate cercetările necesare. Ni s-a permis să continuăm în liniște, după ce l-a informat pe mesager că eram americani, nu englezi, și că mergeam la Ava în conformitate cu porunca Majestății Sale.

La sosirea noastră în capitală, am aflat că doctorul Price nu era în grațiile curții și că majoritatea străinilor aflați atunci la Ava erau suspectați. Fratele tău a vizitat la palat de două sau trei ori, dar a constatat că atitudinea regelui față de el era foarte diferită de cum fusese înainte; iar regina, care până atunci își exprimase dorința ca eu să ajung cât mai repede, acum nu a mai întrebat nimic despre mine și nici nu a dat de înțeles că ar fi dorit să mă vadă. În consecință, nu am făcut niciun efort pentru a face vizite la palat, deși aproape zilnic eram invitat să vizitez unele dintre ramurile familiei regale, care locuiau în casele lor, în afara incintei palatului. În aceste circumstanțe, am considerat că cea mai prudentă cale de urmat a fost aceea de a ne continua intenția inițială de a construi o casă și de a începe operațiunile misionare după cum se ivea ocazia, încercând astfel să convingem guvernul că nu aveam cu adevărat nimic de-a face cu războiul actual.

La două sau trei săptămâni după sosirea noastră, regele, regina, toți membrii familiei regale și majoritatea ofițerilor guvernamentali s-au întors la Amarapora, pentru a veni să ia în posesie noul palat în stilul obișnuit.

Nu îndrăznesc să încerc o descriere a acelei zile splendide, când maiestatea, cu toată gloria care o însoțea, a intrat pe porțile orașului de aur și, în mijlocul aclamațiilor a milioane de oameni, aș putea spune, a luat în stăpânire palatul. Saupwarii provinciilor de la granița cu China, toți viceregele și înalții ofițeri ai regatului erau adunați cu această ocazie,

îmbrăcați în hainele lor de stat și împodobiți cu însemnele funcției lor. Elefantul alb, bogat împodobit cu aur și bijuterii, a fost unul dintre cele mai frumoase obiecte din procesiune. Numai regele și regina erau neîmbrăcați, îmbrăcați în veșmintele simple ale țării; ei, de mână, au intrat în grădina în care noi ne ocupasem locurile și unde era pregătit un banchet pentru a se răcori. Toate bogățiile și gloria imperiului erau în această zi expuse la vedere. Numărul și mărimea imensă a elefanților, numeroșii cai și marea varietate de vehicule de toate felurile depășeau cu mult tot ceea ce am văzut sau mi- am imaginat vreodată. La scurt timp după ce Maiestatea Sa a intrat în posesia noului palat, a fost emis un ordin ca niciun străin să nu fie lăsat să intre, cu excepția lui Lansago. Am fost puțin alarmați de acest lucru, dar am concluzionat că a fost din motive politice și că, probabil, nu ne va afecta în mod esențial.

Timp de câteva săptămâni nu s-a întâmplat nimic care să ne alarmeze, iar noi ne-am continuat școala. Domnul J. a predicat în fiecare Sabat, toate materialele pentru construirea unei case de cărămidă au fost procurate, iar zidarii au făcut progrese considerabile în ridicarea clădirii.

"Pe data de 23 mai 1824, pe când ne încheiasem slujba la casa doctorului, de cealaltă parte a râului, un mesager a venit să ne informeze că Rangoon fusese cucerit de englezi. Informația a produs un șoc, în care era un amestec de teamă și bucurie. Domnul Gouger, un tânăr negustor care locuia la Ava, era atunci cu noi și avea mult mai multe motive să se teamă decât noi toți. Cu toții, însă, ne-am întors imediat în casa noastră și am început să ne gândim la ce era de făcut. Domnul G. s-a dus la prințul Thar-yar-wadee, fratele cel mai influent al regelui, care l-a informat că nu trebuie să se neliniștească, deoarece îi menționase subiectul maiestății sale, care îi răspunsese că "puținii străini care locuiau la Ava nu aveau nimic de-a face cu războiul și nu trebuiau să fie deranjați.

Guvernul era acum cu totul în mișcare. O armată de zece sau douăsprezece mii de oameni, sub comanda lui Kyee-woon-gyee, a fost trimisă în trei sau patru zile și urma să i se alăture Sakyer-woon-gyee, care fusese numit anterior vicerege al Rangoonului și care se afla în drum spre el, când a primit vestea atacului său. Nu exista nicio îndoială cu privire la înfrângerea englezilor; singura teamă a regelui era că străinii, auzind de înaintarea trupelor birmaneze, vor fi atât de alarmați încât vor fugi la bordul navelor lor și vor pleca, înainte de a avea timp să îi asigure ca sclavi. "Aduceți-mi", a spus un tânăr sălbatic de la palat, "șase kala pyoo, (străini albi) care să vâslească în barca mea"; și "mie", a spus doamna lui Woon- gyee, "trimite-mi patru străini albi care să se ocupe de treburile casei mele, deoarece am înțeles că sunt servitori de încredere". Bărcile de război, în mare veselie, au trecut pe lângă casa noastră, soldații cântând și dansând și afișând gesturi dintre cele mai vesele. Sărmanii băieți!, am spus noi, probabil că nu veți mai dansa niciodată. Și așa s-a dovedit, căci puțini sau chiar niciunul nu și-a mai văzut vreodată casa natală.

În cele din urmă, domnul Judson și doctorul Price au fost chemați la un tribunal de examinare, unde s-a făcut o anchetă strictă cu privire la tot ceea ce știau. Punctul cel mai important părea să fie dacă aveau obiceiul de a face comunicări către străini, despre starea țării, etc. Ei au răspuns că au scris întotdeauna prietenilor lor din America, dar că nu au avut nicio corespondență cu ofițerii englezi sau cu guvernul Bengalului. După ce au fost examinați, nu au fost închiși, așa cum au fost englezii, ci li s-a permis să se întoarcă la casele lor. În urma examinării conturilor domnului G, s-a constatat că domnul J. și doctorul Price i-au luat o sumă considerabilă de bani. Ignorând, așa cum erau birmanezii, modul nostru de a primi bani, prin comenzi pe Bengal, această circumstanță, pentru mințile lor suspicioase, a fost o dovadă suficientă că misionarii erau în solda englezilor și, foarte probabil, spioni. A fost prezentată astfel regelui, care, pe un ton furios, a ordonat arestarea imediată a celor "doi învățători".

"Pe 8 iunie, în timp ce ne pregăteam de cină, a intrat în grabă un ofițer, cu o carte neagră în mână, împreună cu o duzină de birmani, însoțiți de unul dintre ei, despre care am știut, după fața lui pătată, că este un călău și un "fiu al închisorii". "Unde este profesorul?, a fost prima întrebare. S-a prezentat domnul Judson. 'Sunteți chemat de rege', a spus ofițerul; o formă de exprimare folosită întotdeauna când se pregătește să aresteze un criminal. Omul pătat l-a prins instantaneu pe domnul Judson, l-a aruncat pe podea și a scos cordonul mic, instrumentul de tortură. L-am prins de braț;

Rămâi, (am spus,) îți voi da bani. 'Luați-o și pe ea', a spus ofițerul; 'și ea este străină'. Domnul Judson, cu o privire imploratoare, i-a rugat să mă lase să rămân până la noi ordine. Scena era acum șocantă de nedescris.

Tot cartierul se adunase - zidarii care lucrau la casa de cărămidă și-au aruncat uneltele și au fugit - micuții copii Burman țipau și plângeau - servitorii Bengalee stăteau în picioare, uimiți de indignarea oferită stăpânului lor - și călăul împietrit, cu o bucurie infernală, a strâns corzile, l-a legat pe domnul Judson și l-a târât, nu știu încotro. În zadar l-am implorat și rugat pe chipul pătat să ia argintul și să dezlege frânghiile, dar el mi-a respins ofertele și a plecat imediat. I-am dat totuși banii lui Moung Ing ca să-l urmeze, pentru a mai încerca să atenueze tortura domnului Judson; dar, în loc să reușească, când au ajuns la câteva prăjini de casă, nenorociții nesimțiți și-au aruncat din nou prizonierul la pământ și au strâns și mai tare corzile, încât aproape că l-au împiedicat să respire.

Ofițerul și gașca lui au mers la tribunal, unde s-au adunat guvernatorul orașului și ofițerii, dintre care unul a citit ordinul regelui de a-l trimite pe domnul Judson în închisoarea morții, în care a fost aruncat în curând, ușa s-a închis - și Moung Ing nu a mai văzut nimic.

Ce noapte aveam acum în față! M-am retras în camera mea și m-am străduit să obțin consolare încredințând cazul meu lui Dumnezeu și implorând tărie și putere pentru a suferi orice m-ar fi așteptat. Dar nu mi s-a permis prea mult timp să mă consolez cu retragerea,

deoarece magistratul locului intrase în verandă și mă chema continuu să ies și să mă supun interogatoriului său. Dar, înainte de a ieși, mi-am distrus toate scrisorile, jurnalele și scrierile de orice fel, ca nu cumva să dezvăluie faptul că aveam corespondenți în Anglia și că am consemnat fiecare întâmplare de la sosirea noastră în țară. După ce am terminat această muncă de distrugere, am ieșit și m-am supus interogatoriului magistratului, care ma întrebat foarte minuțios despre tot ceea ce știam; apoi a ordonat să se închidă porțile complexului, să nu se permită nimănui să intre sau să iasă, a pus o gardă de zece bătăuși, cărora le-a dat ordin strict să mă păzească în siguranță, și a plecat.

Acum era întuneric. M-am retras într-o cameră interioară împreună cu cele patru fetițe Burman și am închis ușile cu gratii. Gardianul mi-a ordonat instantaneu să desfac ușile și să ies afară, altfel vor dărâma casa. Am refuzat cu încăpățânare să mă supun și am încercat să îi intimidez amenințându-i că mâine dimineață voi depune plângere la autoritățile superioare pentru comportamentul lor. Văzându-mă hotărât să nu le respect ordinele, i-au luat pe cei doi servitori bengalezi și i-au ținut la zăbrele într-o poziție foarte dureroasă. Nu am putut suporta acest lucru, dar l-am chemat pe șeful la fereastră și am promis că le voi face tuturor un cadou dimineața, dacă vor elibera servitorii. După multe discuții și multe amenințări severe, au consimțit, dar păreau hotărâți să mă enerveze cât mai mult posibil. Starea mea neprotejată și dezolantă, întreaga mea incertitudine cu privire la soarta domnului Judson, precum și caraghioslâcurile îngrozitoare și limbajul aproape diabolic al paznicului, toate acestea au conlucrat pentru a face din acea noapte de departe cea mai chinuitoare pe care am petrecut-o vreodată. Îți poți foarte bine imagina, dragul meu frate, că somnul era străin de ochii mei, iar pacea și calmul de mintea mea.

A doua zi dimineață, l-am trimis pe Moung Ing să se asigure de situația fratelui tău și să-i dea de mâncare, dacă mai trăiește. S-a întors curând, cu informația că domnul Judson și toți străinii albi erau închiși în închisoarea morții, cu câte trei perechi de lanțuri de fier fiecare, prinse de un stâlp lung, pentru a-i împiedica să se miște! Punctul culminant al angoasei mele era acum faptul că eu însumi eram prizonier și nu puteam face niciun efort pentru eliberarea misionarilor. L-am implorat și rugat pe magistrat să-mi permită să mă duc la vreun membru al guvernului pentru a-mi expune cazul; dar el a spus că nu îndrăznește să consimtă, de teamă că voi reuși să evadez. Apoi i-am scris un bilet uneia dintre surorile regelui, cu care fusesem intim, cerându-i să își folosească influența pentru eliberarea profesorilor. Biletul a fost returnat cu acest mesaj - ea "nu a înțeles" - care era un refuz politicos de a interveni; deși ulterior am aflat că ea avea o dorință nerăbdătoare de a ne ajuta, dar nu îndrăznea din cauza reginei. Ziua se prelungea cu greutate, iar în fața mea se afla o altă noapte îngrozitoare. M-am străduit să îndulcesc sentimentele gărzii oferindule ceai și țigări pentru noapte; astfel că mi-au permis să rămân în interiorul camerei mele, fără să mă amenințe așa cum au făcut-o în noaptea precedentă. Dar ideea că fratele tău era întins pe podeaua goală, în lanțuri și închisoare, îmi bântuia mintea ca un spectru și mă împiedica să obțin un somn liniștit, deși natura era aproape epuizată.

"În a treia zi, i-am trimis un mesaj guvernatorului orașului, care are întreaga conducere a afacerilor din închisoare, pentru a-mi permite să îl vizitez cu un cadou. Acest lucru a avut efectul dorit; și a trimis imediat ordine gardienilor, pentru a-mi permite să merg în oraș. Guvernatorul m-a primit cu plăcere și m-a întrebat ce doresc. I-am expus situația străinilor și, în special, a profesorilor, care erau americani și nu aveau nimic de-a face cu războiul. Mi-a spus că nu-i stătea în putere să-i elibereze din închisoare sau din lanțuri, dar că poate să le facă situația mai confortabilă; acolo era ofițerul său principal, cu care trebuie să mă consult în legătură cu mijloacele necesare. Ofițerul, care s-a dovedit a fi unul dintre scriitorii orașului și a cărui înfățișare prezenta la prima vedere cea mai perfectă adunare a tuturor patimilor rele atașate naturii umane, m-a luat deoparte și s-a străduit să mă convingă că atât eu, cât și prizonierii, eram în întregime la dispoziția lui - că confortul nostru viitor trebuia să depindă de liberalitatea mea în ceea ce privește cadourile - și că acestea trebuiau făcute în mod privat și necunoscute oricărui ofițer din guvern!

"Ce trebuie să fac", am spus eu, "pentru a obține o atenuare a suferințelor actuale ale celor doi învățători?" "Plătește-mi", a spus el, "două sute de tickals, (aproximativ o sută de dolari), două bucăți de pânză fină și două bucăți de batiste. Luasem banii cu mine de dimineață, casa noastră fiind la două mile de închisoare - nu puteam să mă întorc cu ușurință. I- am oferit asta scriitorului și l-am rugat să nu insiste asupra celorlalte articole, deoarece nu erau în posesia mea. El a ezitat o vreme, dar temându-se să nu piardă din vedere atâția bani, a ajuns la concluzia de a-i lua, promițând că îi va scuti pe învățători de cea mai dureroasă situație.

Am obținut apoi un ordin de la guvernator, pentru a fi admis în închisoare; dar senzațiile produse de întâlnirea cu fratele tău în acea situație mizerabilă și oribilă - și scena emoționantă care a urmat - nu voi încerca să le descriu. Domnul Judson s-a târât până la ușa închisorii - căci nu mi s-a permis niciodată să intru mi-a dat câteva indicații referitoare la eliberarea lui; dar înainte de a putea face vreun aranjament, mi s-a ordonat să plec, de către acei temniceri cu inimă de fier, care nu puteau suporta să ne vadă bucurându-ne de biata consolare de a ne întâlni în acel loc mizerabil. În zadar am invocat ordinul guvernatorului de a mă admite; ei au repetat din nou, cu asprime: "Pleacă, sau te vom scoate afară". În aceeași seară, misionarii, împreună cu ceilalți străini, care plătiseră o sumă egală, au fost scoși din închisoarea comună și închiși într-o magazie deschisă din incinta închisorii. Aici mi s-a permis să le trimit hrană și saltele pe care să doarmă, dar nu mi s-a permis să intru din nou înăuntru timp de câteva zile.

"Următorul meu obiectiv a fost să obțin prezentarea unei petiții reginei; dar nefiind admisă în palat nicio persoană care să se afle în dizgrație față de Maiestatea Sa, am încercat să o prezint prin intermediul soției fratelui ei. O vizitasem în vremuri mai bune și primisem semne particulare ale favorurilor ei. Dar acum vremurile se schimbaseră: Domnul Judson era în închisoare, iar eu în suferință, ceea ce era un motiv suficient pentru a mă primi cu

răceală. Am luat un cadou de o valoare considerabilă. În momentul în care am intrat, ea stătea tolănită pe covorul ei, cu însoțitorii ei în jurul ei. Nu am așteptat întrebarea obișnuită adresată unui rugător: "Ce dorești?", ci, într-o manieră îndrăzneață, serioasă, dar respectuoasă, i-am expus necazurile și nedreptățile noastre și i-am cerut ajutorul. Ea și-a ridicat parțial capul, a deschis cadoul pe care i-l adusesem și mi-a răspuns cu răceală: "Cazul vostru nu este singular; toți străinii sunt tratați la fel.

"Dar este singular", am spus eu, "profesorii sunt americani; ei sunt miniștri ai religiei, nu au nimic de-a face cu războiul sau cu politica și au venit la Ava în ascultare de porunca regelui. Ei nu au făcut niciodată nimic care să merite un asemenea tratament; și este oare corect să fie tratați astfel?" "Regele face ce vrea", a spus ea; "Eu nu sunt rege, ce pot face?" "Poți să expui cazul lor reginei și să obții eliberarea lor", am răspuns eu. "Pune-te în situația mea - dacă ai fi în America, soțul tău, nevinovat de crimă, aruncată în închisoare, în lanțuri, iar tu o femeie singuratică și neprotejată - ce ai face?". Cu o ușoară doză de emoție, ea a spus: 'O să vă prezint petiția, reveniți mâine'. M-am întors în casă, cu o speranță considerabilă, că eliberarea rapidă a misionarilor era la îndemână.

Dar a doua zi, bunurile domnului Gouger, în valoare de cincizeci de mii de dolari, au fost luate și duse la palat. Ofițerii, la întoarcere, m-au informat politicos că vor vizita casa noastră mâine dimineață. M-am simțit îndatorat pentru această informație și, în consecință, am făcut pregătirile necesare pentru a-i primi, ascunzând cât mai multe obiecte mărunte; împreună cu o cantitate considerabilă de argint, deoarece știam că, dacă războiul se va prelungi, vom fi în stare de foamete fără el. Dar mintea mea era într-o stare de agitație cumplită, de teamă să nu fie descoperită și să nu fiu aruncat în închisoare. Și dacă ar fi fost posibil să fac rost de bani din orice altă parte, nu m-aș fi aventurat la un asemenea pas.

În dimineața următoare, trezorierul regal, prințul Tharyawadees, șeful Woon și Koung-tone Myoo-tsa, care a fost în viitor prietenul nostru de nădejde, însoțiți de patruzeci sau cincizeci de adepți, au venit să pună stăpânire pe tot ce aveam. M-am purtat civilizat cu ei, le-am oferit scaune pe care să stea, ceai și dulciuri pentru a se răcori; și dreptatea mă obligă să spun că au condus afacerea de confiscare cu mai multă considerație față de sentimentele mele decât aș fi crezut că ar fi fost posibil ca ofițerii birmani să dea dovadă. Cei trei ofițeri, împreună cu unul dintre secretarii regali, au intrat singuri în casă; însoțitorilor lor li s-a ordonat să rămână afară. Au văzut că eram profund afectat și și-au cerut scuze pentru ceea ce urmau să facă, spunând că era dureros pentru ei să intre în posesia unor bunuri care nu le aparțineau, dar că erau obligați să facă acest lucru din ordinul regelui.

"Unde este argintul, aurul și bijuteriile tale?", a spus trezorierul regal. "Nu am nici aur, nici bijuterii; dar iată cheia de la un cufăr care conține argintul - fă ce vrei cu el. Cufărul a fost prezentat, iar argintul a fost cântărit. 'Acești bani', am spus eu, 'au fost colectați în America, de către ucenicii lui Hristos, și trimiși aici cu scopul de a construi un kyoung,

(numele locuinței unui preot) și pentru susținerea noastră în timp ce predăm religia lui Hristos. Este potrivit ca tu să o iei? (Burmanii sunt refractari la a lua ceea ce li se oferă din punct de vedere religios, ceea ce a fost cauza pentru care am făcut această anchetă). 'Vom expune această împrejurare regelui', a spus unul dintre ei, 'și poate că o va restitui. Dar acesta este tot argintul pe care îl aveți?". Nu puteam să spun o minciună: "Casa este în posesia voastră", i-am răspuns, "căutați voi înșivă".

"Nu ați depus argintul la vreo cunoștință de-a dumneavoastră?" "Cunoscuții mei sunt toți în închisoare, la cine să depun argintul?" Nu, nu.

Apoi au ordonat să mi se examineze cufărul și sertarele. Doar secretarului i s-a permis să mă însoțească la această percheziție. Tot ceea ce era frumos sau curios, care i se părea frumos sau curios, a fost prezentat ofițerilor, pentru ca aceștia să decidă dacă trebuie luat sau păstrat. I-am rugat să nu ne ia hainele noastre de purtat, deoarece ar fi rușinos să ia haine parțial purtate în posesia Maiestății Sale, iar pentru noi erau de o valoare de nedescris. Au fost de acord și au luat doar o listă, făcând același lucru cu cărțile, medicamentele etc. Mica mea masă de lucru și balansoarul, cadouri de la iubitul meu frate, le-am salvat din mâna lor, în parte prin artificii și în parte prin ignoranța lor. Au lăsat și multe obiecte, care au fost de o valoare inestimabilă, în timpul lungii noastre detenții.

"De îndată ce și-au terminat căutările și au plecat, m-am grăbit să mă duc la fratele reginei, pentru a afla care a fost soarta petiției mele; când, din păcate, toate speranțele mele au fost spulberate, deoarece soția lui a spus cu răceală: "Am expus cazul tău reginei; dar Maiestatea Sa a răspuns: Învățătorii nu vor muri: lăsați-i să rămână așa cum sunt. Așteptările mele fuseseră atât de entuziasmate, încât această propoziție a fost ca un trăsnet pentru sentimentele mele. Căci adevărul dintr-o singură privire m-a asigurat că, dacă regina refuza ajutorul, cine ar fi îndrăznit să intervină pentru mine? Cu inima strânsă am plecat și, în drum spre casă, am încercat să intru pe poarta închisorii, pentru a-i comunica trista veste fratelui tău, dar mi s-a refuzat cu asprime intrarea; și în următoarele zece zile, în ciuda eforturilor mele zilnice, nu mi s-a permis să intru. Am încercat să comunicăm prin scris și, după ce am reușit câteva zile, am fost descoperiți; bietul om care a transmis comunicările a fost bătut și pus la zăbrele; iar această împrejurare m-a costat aproximativ zece dolari, pe lângă două sau trei zile de agonie, de teama consecințelor.

Ofițerii care intraseră în posesia bunurilor noastre, le-au prezentat maiestății sale, spunând: "Judson este un adevărat învățător; nu am găsit nimic în casa lui, decât ceea ce aparține preoților. În afară de acești bani, există un număr imens de cărți, medicamente, trunchiuri de îmbrăcăminte, din care am luat doar o listă. Să le luăm sau să le lăsăm să rămână?" "Să le lăsăm să rămână", a spus regele, "și să punem această proprietate deoparte, căci îi va fi restituită din nou, dacă va fi găsit nevinovat". Aceasta era o aluzie la ideea că ar fi fost un spion.

Timp de două sau trei luni, am fost supus unor hărțuiri continue, în parte din cauza ignoranței mele în materie de gestionare a poliției și în parte din cauza dorinței insațiabile a fiecărui subofițer de a se îmbogăți din nenorocirile noastre.

Tu, dragul meu frate, care cunoști atașamentul meu puternic față de prietenii mei și câtă plăcere am trăit până acum din retrospectivă, poți judeca, după circumstanțele de mai sus, cât de intense au fost suferințele mele. Dar punctul culminant, culmea chinurilor mele, a constat în teribila incertitudine a soartei noastre finale. Părerea mea predominantă era că soțul meu va suferi o moarte violentă; și că eu, desigur, voi deveni sclavă și voi lâncezi o existență mizerabilă, deși scurtă, în mâinile tiranice ale unui monstru lipsit de sentimente. Dar mângâierile religiei, în aceste circumstanțe dificile, nu erau "nici puține, nici mici". Ea m-a învățat să privesc dincolo de această lume, spre acea odihnă, acea odihnă pașnică și fericită, unde Isus domnește, iar opresiunea nu intră niciodată.

La câteva luni după încarcerarea fratelui tău, mi s-a permis să fac o mică cameră de bambus în incinta închisorii, unde el putea fi mult timp singur și unde mi se permitea uneori să petrec două sau trei ore. S-a întâmplat ca în cele două luni în care a ocupat acest loc, să fie cea mai friguroasă parte a anului, când ar fi suferit mult în magazia deschisă pe care o ocupase anterior. După nașterea micuței dumneavoastră nepoate, nu am mai putut vizita închisoarea și pe guvernator ca înainte și am constatat că am pierdut ocnsiderabilă influență, câștigată anterior; pentru că el nu mai era atât de dornic să-mi asculte petițiile atunci când apărea vreo dificultate, așa cum fusese înainte. Când Maria avea aproape două luni, tatăl ei mi-a trimis într-o dimineață vestea că el și toți prizonierii albi fuseseră băgați în închisoarea interioară, în câte cinci perechi de cătușe fiecare, că mica lui cameră fusese dărâmată, iar salteaua, perna etc. îi fuseseră luate de temniceri. Acest lucru a fost pentru mine un șoc îngrozitor, deoarece am crezut imediat că era doar un preludiu la rele mai mari.

Situația prizonierilor era acum mai mult decât dureroasă. Era la începutul sezonului cald. Mai mult de o sută de prizonieri erau închiși într-o singură cameră, fără o gură de aer, cu excepția crăpăturilor din scânduri. Câteodată obțineam permisiunea de a merge la ușă pentru cinci minute, când mi se făcea rău din cauza mizeriei expuse. Prizonierii albi, din cauza transpirației neîncetate și a lipsei de apetit, arătau mai mult ca niște morți decât ca niște vii. Am făcut zilnic cereri către guvernator, oferindu-i bani, pe care acesta i-a refuzat; dar tot ce am obținut a fost permisiunea ca străinii să își mănânce mâncarea afară, iar acest lucru nu a durat decât o perioadă scurtă de timp.

După ce a continuat în închisoarea interioară mai mult de o lună, fratele dumneavoastră a fost cuprins de febră. Am fost asigurat că nu va trăi mult timp, dacă nu va fi scos din acel loc zgomotos. Pentru a realiza acest lucru și pentru a fi aproape de închisoare, m-am mutat din casa noastră și am amenajat o mică cameră de bambus în incinta guvernatorului, care era aproape vizavi de poarta închisorii. Aici l-am implorat neîncetat pe guvernator să-mi dea ordinul de a-l scoate pe domnul J. din închisoarea mare

și de a-l plasa într- o situație mai confortabilă; iar bătrânul, fiind epuizat de rugămințile mele, în cele din urmă mi-a dat ordinul într-o formă oficială; de asemenea, i-a dat ordin temnicerului-șef să-mi permită să intru și să ies, la orice oră din zi, pentru a-i administra medicamente. Acum mă simțeam cu adevărat fericită și am cerut ca domnul J. să fie mutat imediat într-o mică cocioabă de bambus, atât de joasă, încât niciunul dintre noi nu putea sta în picioare - dar un palat în comparație cu locul pe care îl părăsise.

Mutarea prizonierilor la Oung-pen-la - doamna Judson îi urmează

În pofida ordinului pe care guvernatorul îl dăduse pentru intrarea mea în închisoare, am reușit cu mare dificultate să-l conving pe subîncarcerat să deschidă poarta. Obișnuiam să car eu însumi mâncarea domnului J., pentru a intra, și apoi rămâneam o oră sau două, dacă nu eram alungat afară. Stăteam în această situație confortabilă doar de două sau trei zile, când într-o dimineață, după ce am cărat înăuntru micul dejun al domnului Judson, pe care, din cauza febrei, nu-l putea lua, am rămas mai mult decât de obicei, când guvernatorul, în mare grabă, a trimis după mine. I-am promis să mă întorc imediat ce mă voi fi asigurat de voința guvernatorului, el fiind foarte alarmat de acest mesaj neobișnuit. Am fost foarte plăcut dezamăgit, când guvernatorul m-a informat că nu dorea decât să mă consulte în legătură cu ceasul său și a părut neobișnuit de plăcut și de vorbăreț. Ulterior am aflat că singurul său scop era să mă rețină până la încheierea scenei îngrozitoare care urma să aibă loc în închisoare. Pentru că atunci când l-am părăsit pentru a mă duce în camera mea, unul dintre servitori a venit în fugă și, cu o înfățișare înfiorătoare, m-a informat că toți prizonierii albi fuseseră luați cu forța.

Nu am vrut să cred acest raport, dar m-am întors imediat la guvernator, care mi-a spus că tocmai auzise de el, dar nu a vrut să-mi spună. Am fugit în grabă în stradă, sperând să îi văd înainte de a se pierde din vedere, dar în acest sens am fost dezamăgit. Am alergat mai întâi pe o stradă, apoi pe alta, întrebând pe toți cei pe care îi întâlneam, dar nimeni nu a vrut să-mi răspundă. În cele din urmă, o bătrână mi-a spus că prizonierii albi se îndreptaseră spre micul râu; căci urmau să fie duși la Amarapora. Am alergat atunci până la malul micului râu, la aproximativ o jumătate de milă, dar nu i-am văzut, și am ajuns la concluzia că bătrâna mă înșelase. Unii dintre prietenii străinilor s-au dus la locul execuției, dar nu iau găsit. M-am întors apoi la guvernator pentru a încerca să descopăr cauza mutării lor și probabilitatea soartei lor viitoare. Bătrânul m-a asigurat că nu știa nimic despre intenția guvernului de a-i îndepărta pe străini până în acea dimineață. Că, de când am plecat, aflase că prizonierii fuseseră trimiși la Amarapora; dar nu știa în ce scop. Voi trimite imediat un om, a spus el, pentru a vedea ce se va face cu ei. Nu mai poți face nimic pentru soțul tău, a continuat el, Ai grijă de tine.

Niciodată nu mai suferisem atât de mult de frică în traversarea străzilor din Ava. Ultimele cuvinte ale guvernatorului, "Ai grijă de tine", m-au făcut să bănuiesc că exista un plan pe care nu-l cunoșteam. Am văzut, de asemenea, că se temea să mă lase să ies pe străzi

și m-a sfătuit să aștept până la lăsarea întunericului, când mă va trimite cu o căruță și un om care să deschidă porțile. Am luat două sau trei cufere cu cele mai valoroase obiecte, împreună cu cufărul cu medicamente, pentru a le depozita în casa guvernatorului; și după ce am încredințat casa și spațiile credinciosului nostru Moung Ing și unui servitor bengalez, care a continuat să lucreze cu noi (deși nu puteam să-i plătim salariul), mi-am luat rămas bun, așa cum am crezut atunci că este probabil, de la casa noastră din Ava pentru totdeauna.

Ziua a fost îngrozitor de caldă, dar am obținut o barcă acoperită, în care ne-am simțit destul de confortabil, până la trei kilometri de casa guvernului. Apoi am procurat o căruță; dar mișcarea violentă, împreună cu căldura și praful îngrozitor, aproape că m-au făcut să fiu distras. Dar care a fost dezamăgirea mea când am ajuns la tribunal și am aflat că prizonierii fuseseră trimiși cu două ore înainte și că trebuie să merg în acel mod incomod încă patru mile cu micuța Maria în brațe, pe care am ținut-o în brațe tot drumul de la Ava. Căruțașul a refuzat să meargă mai departe; și după ce am așteptat o oră sub soarele arzător, am procurat un altul și am pornit spre acel loc care nu va fi uitat niciodată, Oung-pen-la. Am obținut un ghid de la guvernator și am fost condus direct la curtea închisorii.

Dar ce scenă de mizerie mi s-a prezentat la vedere! Închisoarea era o clădire veche și zdrențuită, fără acoperiș; gardul era în întregime distrus; opt sau zece birmanezi se aflau în vârful clădirii, încercând să facă ceva ca un adăpost cu frunzele; în timp ce sub o mică protecție joasă din afara închisorii stăteau străinii, înlănțuiți doi câte doi, aproape morți de suferință și oboseală. Primele cuvinte ale fratelui tău au fost: "De ce ați venit? Am sperat că nu mă veți urma, căci nu puteți trăi aici".

"Acum era întuneric. Nu aveam nimic de răcoritoare pentru prizonierii care sufereau și nici pentru mine, deoarece mă așteptam să procur tot ce era necesar la piața din Amarapora, și nu aveam nici un adăpost pentru noapte. L-am întrebat pe unul dintre temniceri dacă aș putea să ridic o căsuță de bambus lângă prizonieri; el mi-a spus: "Nu, nu se obișnuia. L-am rugat atunci să-mi procure un adăpost pentru noapte, după care, a doua zi, aș putea găsi un loc în care să locuiesc. M-a dus în casa lui, în care erau doar două camere mici - una în care locuiau el și familia sa - iar cealaltă, care era atunci pe jumătate plină de grâne, mi-a oferit-o; și în acel loc mic și murdar, am petrecut următoarele șase luni de mizerie. Mi-am procurat niște apă pe jumătate fiartă, în loc de ceai, și, epuizat de oboseală, m-am întins pe o rogojină întinsă peste orez și m-am străduit să obțin puțină răcoare din somn. În dimineața următoare, fratele dumneavoastră mi-a făcut următoarea relatare despre tratamentul brutal pe care l-a primit când a fost scos din închisoare.

De îndată ce am ieșit la chemarea guvernatorului, unul dintre temniceri a intrat în grabă în cămăruța domnului J. - l-a apucat cu brutalitate de braț - l-a scos afară - l-a dezbrăcat de toate hainele, cu excepția cămășii și a pantalonilor - i-a luat pantofii, pălăria și toată lenjeria de pat - i-a desfăcut lanțurile - i-a legat o frânghie în jurul taliei și l-a târât până la tribunal, unde ceilalți prizonieri fuseseră duși anterior. Apoi au fost legați doi câte

doi și au fost predați în mâinile lui Lamine Woon, care a mers înaintea lor pe cal, în timp ce sclavii săi îi conduceau pe prizonieri, unul dintre sclavi ținând frânghia care îi lega pe doi dintre ei. Era în luna mai, una dintre cele mai călduroase luni din an, și era ora unsprezece dimineața, așa că soarele era într- adevăr intolerabil.

Avansaseră doar o jumătate de milă, când picioarele fratelui tău s-au bășicat, și atât de mare era agonia lui, chiar și în această perioadă timpurie, încât, în timp ce traversau micul râu, își dorea să se arunce în apă pentru a scăpa de suferință. Dar numai păcatul atașat unui astfel de act l-a împiedicat. Aveau atunci opt mile de mers. Nisipul și pietrișul erau ca niște cărbuni aprinși pentru picioarele prizonierilor, care în curând au rămas perfect lipsite de piele; și în această stare mizerabilă erau împinși înainte de către conducătorii lor nesimțitori. Starea de slăbiciune a domnului J., ca urmare a febrei și a faptului că nu luase mâncare în acea dimineață, l-a făcut mai puțin capabil să suporte astfel de greutăți decât ceilalți prizonieri.

La jumătatea călătoriei lor, când s-au oprit pentru apă, fratele tău l-a rugat pe Lamine Woon să-i permită să-și călărească calul o milă sau două, deoarece nu putea merge mai departe în acea stare îngrozitoare. Dar o privire disprețuitoare și malițioasă a fost tot răspunsul care i-a fost dat. Apoi l-a rugat pe căpitanul Laird, care era legat cu el și care era un om puternic și sănătos, să-i permită să îl apuce de umăr, deoarece se scufunda rapid. Acest lucru, omul cu inimă bună l-a acordat pentru o milă sau două, dar apoi a considerat că povara suplimentară este insuportabilă. Chiar în acel moment, servitorul bengalez al domnului Gouger s-a apropiat de ei și, văzând necazurile fratelui dumneavoastră, și-a scos coafura, care era făcută din pânză, a rupt-o în două, a dat jumătate stăpânului său și jumătate domnului Judson, pe care acesta a înfășurat- o imediat în jurul picioarelor rănite, deoarece nu li s-a permis să se odihnească nici măcar o clipă. Apoi, servitorul i-a oferit umărul domnului J. și a fost aproape că a fost purtat de acesta pe tot restul drumului.

Lamine Woon, văzând starea jalnică a prizonierilor și faptul că unul dintre ei era mort, a concluzionat că nu ar trebui să meargă mai departe în acea noapte, altfel ar fi fost împinși mai departe până ar fi ajuns la Oung-pen-la în aceeași zi. O magazie veche a fost desemnată pentru a le servi drept locuință pe timpul nopții, dar fără nici măcar o saltea sau o pernă, sau ceva care să-i acopere. Curiozitatea soției lui Lamine Woon a determinat-o să le facă o vizită prizonierilor, a căror mizerie i-a stârnit considerabil compasiunea, și a comandat fructe, zahăr și tamarine pentru a-i răcori, iar în dimineața următoare li s-a pregătit orez și, oricât de sărac ar fi fost, a fost revigorant pentru prizonieri, care cu o zi înainte aproape că nu mai aveau ce mânca. De asemenea, au fost puse la dispoziție căruțe pentru transportul lor, deoarece niciunul dintre ei nu era capabil să meargă pe jos. În tot acest timp, străinii au fost complet ignoranți cu privire la ceea ce urma să se întâmple cu ei; iar când au ajuns la Oung-pen-la și au văzut starea dărăpănată a închisorii, au concluzionat imediat, toți la unison, că urmau să fie arși acolo, în conformitate cu raportul care circulase anterior la

Ava. Cu toții s-au străduit să se pregătească pentru scena îngrozitoare anticipată și abia când au văzut că se făceau pregătiri pentru repararea închisorii au avut cea mai mică îndoială că îi aștepta o moarte crudă și îndelungată. Sosirea mea a avut loc la o oră sau două după aceasta.

În dimineața următoare m-am trezit și m-am străduit să găsesc ceva asemănător cu mâncare. Dar nu era nicio piață și nu era nimic de procurat. Totuși, unul dintre prietenii doctorului Price a adus din Amarapora niște orez rece și niște curry de legume, care, împreună cu o ceașcă de ceai de la domnul Lansago, au reprezentat micul dejun al prizonierilor; iar pentru cină am făcut un curry din pește sărat uscat, pe care îl adusese un servitor al domnului Gouger. Toți banii pe care îi puteam comanda în lume îi adusesem cu mine, ascunși asupra mea; așa că puteți judeca care erau perspectivele noastre, în cazul în care războiul ar fi continuat mult timp. Dar Tatăl nostru ceresc a fost mai bun cu noi decât temerile noastre; căci, în ciuda șantajelor constante ale temnicerilor, în toate cele șase luni cât am stat la Oung-pen-la și a strâmtorărilor frecvente în care am fost aduși, nu am suferit niciodată cu adevărat din lipsă de bani, deși adesea din lipsă de provizii, care nu puteau fi procurate.

Aici, în acest loc, au început suferințele mele trupești personale. În timp ce fratele vostru era închis în închisoarea din oraș, mie mi s-a permis să rămân în casa noastră, în care mai aveam multe facilități, iar sănătatea mea a continuat să fie bună dincolo de orice așteptări. Dar acum nu mai aveam nici măcar un singur obiect de confort - nici măcar un scaun sau un scaun de orice fel, cu excepția unei podele de bambus. Chiar în dimineața următoare sosirii mele, Mary Hasseltine a fost răpusă de variolă, pe cale naturală. Ea, deși foarte tânără, a fost singura asistentă pe care am avut-o în îngrijirea micuței Maria. Dar ea îmi cerea acum tot timpul pe care îl puteam acorda domnului Judson, a cărui febră continua încă în închisoare și ale cărui picioare erau atât de îngrozitor de mutilate încât timp de câteva zile nu s-a putut mișca.

Nu știam ce să fac, pentru că nu puteam să obțin nici un ajutor din vecinătate, nici medicamente pentru cei suferinzi, ci am fost toată ziua mergând înainte și înapoi de la casă la închisoare, cu micuța Maria în brațe. Uneori eram foarte ușurată dacă o lăsam, pentru o oră, când dormea, lângă tatăl ei, în timp ce mă întorceam în casă pentru a avea grijă de Maria, a cărei febră era atât de mare încât producea delir. Era atât de complet acoperită de variolă, încât nu se putea face nicio distincție între pustule. Cum se afla în aceeași cămăruță cu mine, știam că Maria o va lua; de aceea i-am inoculat-o de la un alt copil, înainte ca cea a Mariei să fi ajuns într-o asemenea stare încât să fie contagioasă. În același timp, i-am inoculat-o pe Abby și pe copiii temnicerului, care cu toții au avut-o atât de ușor încât abia dacă le-a întrerupt joaca. Dar inocularea din brațul sărmanei mele micuțe Maria nu a prins - ea a luat-o de la Mary, și a avut-o pe cale naturală. Avea atunci doar trei luni și jumătate

și fusese un copil foarte sănătos; dar au trecut mai bine de trei luni până când și-a revenit perfect din efectele acestei afecțiuni îngrozitoare.

Vă amintiți că nu am avut niciodată variolă, ci am fost vaccinat înainte de a părăsi America. Ca urmare a faptului că am fost atât de mult timp expus în mod constant, mi s-au format aproape o sută de pustule, deși nu aveam simptome anterioare de febră etc. Copiii temnicerului având variola atât de ușor, ca urmare a inoculării, faima mea s-a răspândit în tot satul și fiecare copil, tânăr sau bătrân, care nu o avusese anterior, a fost adus pentru a fi vaccinat. Și, deși nu știam nimic despre această afecțiune sau despre modul de tratare a ei, i-am inoculat pe toți cu un ac și le-am spus să aibă grijă de alimentația lor - toate instrucțiunile pe care le puteam da. Sănătatea domnului Judson s-a refăcut treptat și s-a aflat într-o situație mult mai confortabilă decât atunci când se afla în închisoarea din oraș.

Prizonierii au fost legați la început câte doi în lanțuri, dar imediat ce gardienii au reușit să facă rost de lanțuri suficiente, au fost separați și fiecare prizonier a avut doar o pereche. Închisoarea a fost reparată, s-a făcut un gard nou și s-a ridicat o magazie mare și aerisită în fața închisorii, unde prizonierii aveau voie să rămână în timpul zilei, deși noaptea erau închiși în mica închisoare închisă. Toți copiii s-au vindecat de variolă; dar veghea și oboseala mea, împreună cu mâncarea mizerabilă și cazarea și mai mizerabilă, au adus una dintre bolile țării, care este aproape întotdeauna fatală pentru străini.

Constituția mea părea distrusă, iar în câteva zile am devenit atât de slăbit încât abia dacă mai puteam merge până la închisoarea domnului Judson. În această stare de slăbiciune, am pornit cu o căruță spre Ava, pentru a procura medicamente și ceva mâncare potrivită, lăsându-l pe bucătar să mă înlocuiască. Am ajuns la casă în siguranță și, timp de două sau trei zile, tulburarea a părut să se oprească; după care m-a atacat violent, încât nu mai aveam nicio speranță de însănătoșire - iar neliniștea mea era acum să mă întorc la Oung-pen-la pentru a muri lângă închisoare. Cu cea mai mare dificultate am obținut cufărul cu medicamente de la guvernator, iar apoi nu am avut pe nimeni care să îmi administreze medicamente. Cu toate acestea, am făcut rost de laundanum și, luând câte două picături timp de câteva ore, acesta a reușit să atenueze atât de mult tulburarea încât mi-a permis să mă urc la bordul unei bărci, deși eram atât de slăbit încât nu puteam sta în picioare, și am pornit din nou spre Oung-pen-la. Ultimele patru mile au fost parcurse în acel mijloc de transport dureros, căruța, și în plin sezon ploios, când noroiul aproape că îngroapă boii. Vă puteți face o idee despre o căruță birmaneză, când vă spun că roțile lor nu sunt construite ca ale noastre, ci sunt pur și simplu niște scânduri rotunde și groase, cu o gaură în mijloc, prin care este înfipt un stâlp care susține corpul.

Tocmai am ajuns la Oung-pen-la când puterile mele păreau complet epuizate. Bunul bucătar băștinaș a ieșit să mă ajute să intru în casă, dar aspectul meu era atât de alterat și de emaciat, încât bietul om a izbucnit în lacrimi la prima vedere. M-am târât pe rogojină în mica cameră, în care am fost închis mai bine de două luni, și nu mi-am revenit niciodată

perfect, până când am ajuns în tabăra engleză. În această perioadă, când nu am fost în stare să am grijă de mine sau să am grijă de domnul Judson, ar fi trebuit să murim amândoi, dacă nu ar fi fost grija credincioasă și afectuoasă a bucătarului nostru din Bengalee. Un bucătar bengalez obișnuit nu va face nimic altceva decât simpla activitate de a găti; dar el părea să uite de casta sa și aproape de propriile nevoi, în eforturile sale de a ne servi. El se aproviziona, gătea și transporta mâncarea fratelui tău, apoi se întorcea și avea grijă de mine. L-am cunoscut de multe ori că nu a gustat din mâncare până aproape de noapte, ca urmare a faptului că trebuia să meargă atât de departe după lemne și apă și pentru ca cina domnului Judson să fie gata la ora obișnuită. Nu s-a plâns niciodată, nu și-a cerut niciodată salariul și nu a ezitat nici o clipă să meargă oriunde sau să îndeplinească orice act pe care i l-am cerut. Îmi face o mare plăcere să vorbesc despre comportamentul credincios al acestui servitor, care este încă printre noi și care, sper, a fost bine răsplătit pentru serviciile sale.

Draga noastră micuță Maria a fost cea mai mare suferindă în această perioadă, boala mea lipsind-o de hrana ei obișnuită, iar în sat nu se putea procura nici o doică și nici un strop de lapte. Făcându-le cadouri temnicerilor, am obținut permisiunea ca domnul Judson să iasă din închisoare și să ducă creatura emaciată prin sat, pentru a cerși puțină hrană de la acele mame care aveau copii mici. Strigătele ei în timpul nopții erau sfâșietoare, atunci când era imposibil să îi satisfacem nevoile. Acum am început să cred că mă cuprinsese chiar necazul lui Iov. Când eram sănătoasă, puteam suporta diferitele încercări și vicisitudini prin care eram chemată să trec.

Dar faptul de a fi limitat de boală și de a fi incapabil să îi ajut pe cei care îmi erau atât de dragi, atunci când se aflau în suferință, a fost aproape prea mult pentru mine să suport; și dacă nu ar fi fost consolările religiei și convingerea că fiecare încercare suplimentară a fost ordonată de o dragoste și o milă infinită, m-aș fi scufundat sub suferințele mele acumulate. Uneori, temnicerii noștri păreau puțin înduioșați de suferința noastră și, timp de câteva zile la rând, i-au permis domnului Judson să vină în casă, ceea ce a fost pentru mine o mângâiere de nedescris. Apoi, din nou, ei aveau o inimă de fier în cererile lor, ca și cum am fi fost lipsiți de suferințe și în condiții de bunăstare. Neplăcerile, șantajele și asupririle la care am fost supuși în cele șase luni de ședere în Oung-pen-la sunt dincolo de orice enumerare sau descriere.

A sosit în sfârșit momentul eliberării noastre din acel loc detestabil, închisoarea Oungpen-la. Un mesager de la prietenul nostru, guvernatorul porții de nord a palatului, care fusese anterior Koung-tone, Myoo-tsa, ne-a informat că în palat fusese dat un ordin, cu o seară înainte, pentru eliberarea domnului Judson. În aceeași seară a sosit un ordin oficial; și cu inima plină de bucurie m-am apucat să pregătesc plecarea noastră în dimineața următoare, devreme. Dar a apărut un obstacol neașteptat, care ne-a făcut să ne temem că voi fi reținut în continuare ca prizonier. Închisorii avari, care nu doreau să-și piardă prada, au insistat că, întrucât numele meu nu era inclus în ordin, nu trebuia să plec. În zadar am

insistat că nu fusesem trimis acolo ca prizonier și că ei nu aveau nicio autoritate asupra mea - ei au hotărât în continuare să nu plec și le-au interzis sătenilor să-mi lase o căruță. Domnul Judson a fost atunci scos din închisoare și dus în casa temnicerului, unde, prin promisiuni și amenințări, a obținut în cele din urmă consimțământul lor, cu condiția să lăsăm restul proviziilor pe care le primisem recent de la Ava.

A fost amiază înainte de a ni se permite să plecăm. Când am ajuns la Amarapora, domnul Judson a fost nevoit să urmeze îndrumarea temnicerului, care l-a condus la guvernatorul orașului. După ce a făcut toate cercetările necesare, guvernatorul a numit o altă gardă, care l-a transportat pe domnul Judson la tribunalul din Ava, loc în care a ajuns la un moment dat în timpul nopții. Eu mi-am urmat propriul meu curs, am procurat o barcă și am ajuns la casa noastră înainte de lăsarea întunericului.

Primul meu obiectiv în dimineața următoare a fost să merg în căutarea fratelui nostru, și am avut umilința de a-l întâlni din nou în închisoare, deși nu în închisoarea morții. Mam dus imediat la vechiul meu prieten, guvernatorul orașului, care era acum ridicat la rangul de Woon-gyee. El m-a informat că domnul Judson urma să fie trimis în tabăra birmaneză, pentru a acționa ca traducător și interpret; și că a fost pus în detenție doar pentru o perioadă scurtă de timp, până când afacerile sale vor fi rezolvate. În dimineața următoare, dis-de-dimineață, m-am dus din nou la acest ofițer, care mi-a spus că domnul Judson primise în acel moment douăzeci de tichete de la guvern, cu ordinul de a se urca imediat la bordul unei bărci pentru Maloun, și că îi dăduse permisiunea să se oprească câteva momente la casă, aceasta fiind în drumul său. M- am grăbit să mă întorc la casă, unde domnul Judson a sosit în curând; dar i s-a permis să rămână doar pentru scurt timp, până când am putut pregăti mâncare și haine pentru uzul viitor. A fost înghesuit într-o barcă mică, unde nu avea loc suficient pentru a se întinde și unde expunerea la nopțile reci și umede l-a aruncat într-o febră violentă, care aproape că i-a curmat toate suferințele. În a treia zi a ajuns la Maloun, unde, bolnav cum era, a fost nevoit să se apuce imediat de munca de traducere. A rămas la Maloun șase săptămâni, suferind la fel de mult ca și în închisoare, cu excepția faptului că nu a fost în lanțuri și nici expus la insultele acelor cruzi temniceri.

În primele două săptămâni de la plecarea lui, neliniștea mea a fost mai mică decât fusese în orice moment anterior, de la începutul dificultăților noastre. Știam că ofițerii birmanezi din tabără vor simți prea mult valoarea serviciilor domnului Judson pentru a le permite să folosească orice măsură care să-i amenințe viața. Am crezut, de asemenea, că situația lui va fi mult mai confortabilă decât era în realitate - de aceea, neliniștea mea era mai mică. Dar sănătatea mea, care nu mai fusese niciodată refăcută, de la acel atac violent de la Oung-pen-la, acum se degrada pe zi ce trecea, până când am fost cuprins de febra pătată, cu toate ororile care o însoțesc. Cunoșteam natura febrei încă de la începutul ei; și, din cauza stării mele de sănătate zdruncinate și a lipsei de asistenți medicali, am ajuns la concluzia că trebuie să fie fatală. În ziua în care am fost luat, o asistentă birmaneză a venit

și și-a oferit serviciile pentru Maria. Această împrejurare m-a umplut de recunoștință și de încredere în Dumnezeu; căci, deși mă străduisem atâta timp și în mod constant să obțin o persoană de acest fel, nu reușisem niciodată; când chiar în momentul în care aveam cea mai mare nevoie de una, și fără niciun efort, s-a oferit voluntar.

"Febra mea a făcut ravagii violente și fără nici o pauză. Începusem să mă gândesc să-mi rezolv treburile lumești și să o încredințez pe draga mea micuță Maria în grija portughezei, când mi-am pierdut rațiunea și am rămas insensibil la tot ce mă înconjura. În această perioadă îngrozitoare, doctorul Price a fost eliberat din închisoare; și auzind de boala mea, a obținut permisiunea de a veni să mă vadă. De atunci mi-a spus că situația mea a fost cea mai dureroasă la care a asistat vreodată și că nu credea că voi supraviețui multe ore. Părul mi-a fost ras, capul și picioarele îmi erau acoperite de bășici, iar doctorul Price i-a ordonat servitorului bengalez care avea grijă de mine să se străduiască să mă convingă să iau puțină hrană, pe care o refuzasem cu obstinație timp de câteva zile. Unul dintre primele lucruri pe care mi le amintesc a fost că l-am văzut pe acest servitor credincios stând lângă mine, încercând să mă determine să iau puțin vin și apă. De fapt, eram atât de rău, încât vecinii birmanezi care veniseră să mă vadă au expirat și au spus: "Este moartă; și chiar dacă ar veni regele îngerilor, nu ar putea să o vindece.

Febra, am înțeles după aceea, durase șaptesprezece zile când au fost aplicate bășicile. Acum am început să mă recuperez încet; dar a trecut mai mult de o lună de zile de atunci înainte de a avea puterea de a sta în picioare. În timp ce mă aflam în această stare de slăbiciune și slăbiciune, servitorul care îl urmase pe fratele dumneavoastră în tabăra birmaneză a venit și m-a informat că stăpânul său sosise și că fusese condus la tribunalul din oraș. Am trimis un birman să urmărească mișcările guvernului și să afle, dacă era posibil, în ce mod urma să se dispună de domnul Judson. Acesta s-a întors curând cu trista informație că l-a văzut pe domnul Judson ieșind din curtea palatului, însoțit de doi sau trei birmani, care l-au condus la una dintre închisori; și că în oraș s-a raportat că urma să fie trimis înapoi la închisoarea Oung-pen-la. Eram prea slab pentru a suporta vești rele de orice fel; dar un șoc atât de cumplit ca acesta aproape că m-a anihilat. Pentru o vreme, abia am putut respira; dar în cele din urmă mi-am dobândit suficient calm pentru a-l trimite pe Moung Ing la prietenul nostru, guvernatorul porții de nord, și l-am rugat să mai facă un efort pentru eliberarea domnului Judson și să împiedice trimiterea lui înapoi în închisoarea de la țară, unde știam că va suferi mult, deoarece nu-l puteam urma. Moung Ing a plecat apoi în căutarea domnului Judson; și era aproape întuneric când l-a găsit în interiorul unei închisori obscure. Îi trimisesem mâncare la începutul după-amiezii, dar, neputându-l găsi, cărăușul se întorsese cu ea, ceea ce a adăugat încă o durere la suferința mea, căci mă temeam că fusese deja trimis la Oung-pen-la.

"Dacă am simțit vreodată valoarea și eficacitatea rugăciunii, am simțit-o în acest moment. Nu mă puteam ridica de pe canapea; nu puteam face niciun efort pentru a-mi

asigura soțul; puteam doar să mă rog la acea Ființă mare și puternică care a spus: "Cheamămă în ziua necazului și te voi asculta, iar tu mă vei proslăvi; și care m-a făcut în acel moment să simt cu atâta putere această promisiune încât am devenit destul de liniștită, simțindu-mă sigură că rugăciunile mele vor fi ascultate.

Când domnul Judson a fost trimis de la Maloun la Ava, a fost cu cinci minute înainte și fără ca el să cunoască cauza. În timp ce urca pe râu, a văzut din întâmplare comunicarea făcută guvernului în ceea ce-l privește, care era pur și simplu aceasta: "Nu mai avem nevoie de Yoodathan, de aceea îl returnăm în orașul de aur". Ajungând la tribunal, s-a întâmplat să nu fie prezent nimeni care să îl cunoască pe domnul J. Ofițerul care prezidează tribunalul a întrebat din ce loc fusese trimis la Maloun. I s-a răspuns de la Oung-pen-la. "Atunci," a spus ofițerul, "să se întoarcă acolo" - moment în care a fost predat unui gardian și condus la locul menționat mai sus, unde urma să rămână până când putea fi transportat la Oungpen-la. Între timp, guvernatorul de la poarta de nord a prezentat o petiție la înalta curte a imperiului, s-a oferit ca garanție a domnului Judson, a obținut eliberarea acestuia și l-a dus la el acasă, unde l-a tratat cu toată amabilitatea posibilă și unde am fost mutat de îndată ce sănătatea mi-a permis să mă întorc.

Într-o seară răcoroasă, sub clar de lună, în luna martie, cu inimile pline de recunoștință față de Dumnezeu și debordând de bucurie în fața perspectivelor noastre, am trecut pe Irrawaddy, înconjurați de șase sau opt bărci de aur și însoțiți de tot ce aveam pe pământ.

Acum, pentru prima dată, de mai bine de un an și jumătate, am simțit că suntem liberi și că nu mai suntem supuși jugului opresiv al birmanezilor. Și cu ce senzații de încântare, în dimineața următoare, am privit catargele vaporului cu aburi, presimțire sigură a faptului că ne aflăm în limitele vieții civilizate. De îndată ce barca noastră a ajuns la țărm, brigadierul A. și un alt ofițer au urcat la bord, ne-au felicitat pentru sosire și ne-au invitat la bordul vaporului, unde am petrecut restul zilei, în timp ce fratele tău a plecat să se întâlnească cu generalul, care, împreună cu un detașament al armatei, își așezase tabăra la Yandaboo, la câteva mile mai jos pe râu. Domnul Judson s-a întors seara, cu o invitație din partea lui Sir Archibald de a veni imediat în cartierul său, unde am fost prezentat în dimineața următoare și primit cu cea mai mare amabilitate de către general, care avea un cort instalat pentru noi lângă al său - ne-a luat la masa lui și ne-a tratat cu bunătatea unui tată, mai degrabă decât ca pe niște străini din altă țară.

"Timp de mai multe zile, această singură idee mi-a ocupat complet mintea: că am scăpat de sub puterea guvernului birmanez și că ne aflăm din nou sub protecția englezilor. Sentimentele noastre ne dictau continuu expresii ca acestea: "Ce vom da Domnului pentru toate binefacerile Sale față de noi.

"Tratatul de pace a fost încheiat în scurt timp, semnat de ambele părți, iar încetarea ostilităților a fost declarată public. Am părăsit Yandaboo, după o ședere de două săptămâni,

și am ajuns în siguranță la casa de misiune din Rangoon, după o absență de doi ani și trei luni."

În toată această suferință, prețiosul manuscris al Noului Testament birmanez a fost păzit. A fost pus într- o pungă și transformat într-o pernă tare pentru închisoarea doctorului Judson. Cu toate acestea, el a fost nevoit să fie aparent nepăsător față de el, ca nu cumva birmanii să creadă că acesta conține ceva valoros și să îl ia. Dar, cu ajutorul unui credincios birmanez convertit, manuscrisul, reprezentând atâtea zile lungi de muncă, a fost păstrat în siguranță.

La finalul acestei lungi și melancolice povestiri, putem introduce în mod corespunzător următorul omagiu adus bunăvoinței și talentelor doamnei Judson, scris de unul dintre prizonierii englezi, care au fost închiși la Ava împreună cu domnul Judson. A fost publicat într-un ziar din Calcutta după încheierea războiului:

Doamna Judson a fost autoarea acelor apeluri elocvente și energice către guvern, care i-au pregătit treptat pentru a se supune unor termeni de pace, la care nimeni nu se aștepta, cunoscând înălțimea și mândria inflexibilă a curții Burman.

Și în timp ce vorbim despre acest subiect, revărsarea sentimentelor de recunoștință, în numele meu și al colegilor mei prizonieri, mă obligă să adaug un tribut de mulțumire publică pentru acea femeie amabilă și umană, care, deși locuia la o distanță de două mile de închisoarea noastră, fără niciun mijloc de transport și foarte slabă din punct de vedere al sănătății, a uitat de propria ei comoditate și infirmitate, și aproape în fiecare zi ne vizita, căuta și se ocupa de nevoile noastre și contribuia în toate felurile pentru a ne ușura suferința.

În timp ce noi eram lăsați de guvern fără hrană, ea, cu o perseverență neobosită, printrun mijloc sau altul, a obținut pentru noi o aprovizionare constantă.

Când hainele noastre zdrențuite arătau cât de mult ne chinuiam, ea era mereu gata să ne umple garderoba noastră sărăcăcioasă.

Când avariția nesimțită a gardienilor noștri ne închidea înăuntru sau ne ținea picioarele în lanțuri, ea, ca un înger slujitor, nu înceta niciodată să se adreseze guvernului, până când era autorizată să ne comunice vestea recunoscătoare a măririi noastre sau a unui răgaz din asupririle noastre chinuitoare.

"În afară de toate acestea, a fost fără îndoială datorită, în principal, elocvenței repetate și apelurilor puternice ale doamnei Judson, că neștiutorul Burman a fost în cele din urmă făcut să fie dispus să asigure bunăstarea și fericirea țării sale, printr-o pace sinceră."

Începuturi Misionare

- 1800. Primul convertit al lui Carey a fost botezat.
- 1804. Organizarea Societății Biblice Britanice și Străine.
- 1805. Henry Martyn navighează spre India.
- 1807. Robert Morrison navighează spre China.
- 1808. Întâlnirea de la Haystack a avut loc lângă Williams College.
- 1810. Consiliul americana a organizat.
- 1811. Wesleyenii înființează Misiunea Sierra Leone.
- 1812. Primii misionari ai American Board pleacă.
- 1816. Societatea Biblică Americană a organizat.
- 1816. Robert Moffat navighează spre Africa de Sud.
- 1818. London Missionary Society intră în Madagascar.
- 1819. Organizarea Societății Misionare Metodiste.
- 1819. Consiliul americana deschide Misiunea din Insulele Sandwich.
- 1819. Judson botează primul birmanez convertit.

Epilog la Ediția Originală

Și acum să încheiem, buni cititori creștini, acest text de față, nu din lipsă de materie, ci pentru a scurta mai degrabă materia pentru lungimea volumului. Între timp, harul Domnului Iisus Hristos să lucreze cu tine, dragă cititorule, în toate lecturile tale studioase. Iar când vei avea credință, angajează-te astfel să citești, ca prin citire să înveți în fiecare zi să cunoști ceea ce poate fi de folos sufletului tău, să te instruiești prin experiență, să te înarmezi cu răbdare, învățând în toată știința duhovnicească din ce în ce mai mult, spre desăvârșita ta mângâiere și mântuire în Hristos Iisus, Domnul nostru, căruia I se cuvine slava in secula seculorum. Amin.